

Strategia Integrată de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării

Acest document a fost elaborat de Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice cu expertiză externă din partea Băncii Mondiale, contractată în cadrul proiectului „Strategie integrată de dezvoltare durabilă a Deltei Dunării și implementarea acesteia printr-o Investiție Teritorială Integrată”, finanțat din Programul Operațional Asistență Tehnică. Proiectul a fost implementat în perioada iunie 2013 – noiembrie 2015 și a avut o valoare totală de 13,1 milioane lei din care 85 % contribuție FEDR.

Principalele documente de fundamentare și proiectul de strategie au fost prezentate în perioada 2014-2015 în cadrul unor evenimente organizate la nivel local și central și analizate de către *Grupul interinstitucional pentru elaborarea Strategiei integrate de dezvoltare durabilă a Deltei Dunării*, constituit din reprezentanți ai instituțiilor relevante pentru acest demers strategic.

CUPRINS

Contents

Rezumat executiv	viii
I. Contextul elaborării Strategiei	1
I.1 Contextul	1
I.2 Coordonarea cu politicile, strategiile și documentele de la nivelul UE și de la nivel național	5
I.3 Metodologie	18
II. Fundamentele strategiei	20
II.1 Analiza-diagnostic	20
II.2 Viziunea pentru regiunea Deltei Dunării	26
II.3 Evaluarea nevoilor	27
Pilonul I: Protejarea mediului și resurselor naturale	27
Pilonul II: Îmbunătățirea economiei	38
Pilonul III: Îmbunătățirea conectivității	44
Pilonul IV: Asigurarea serviciilor publice	52
Pilonul V: Promovarea eficienței, accesibilității și sustenabilității	71
III. Strategia	79
III.1 Principalele teme și direcții	79
III.2 Dimensiunea teritorială	90
III.3 Prioritățile sectoriale și sinergii inter-sectoriale	95
Pilonul I: Protejarea mediului și resurselor naturale	95
Biodiversitatea și managementul ecosistemului	95
Managementul riscului în caz de dezastre	110
Pilonul II: Îmbunătățirea economiei	115
Turismul	115
Pescuitul și acvacultura	121
Agricultura și dezvoltarea rurală	125
Pilonul III: Îmbunătățirea conectivității	132

Transportul	132
Tehnologia informației și comunicațiilor	136
Pilonul IV: Asigurarea serviciilor publice	140
Alimentarea cu apă, canalizarea și managementul integrat al apei.....	140
Managementul deșeurilor solide.....	145
Sănătatea	150
Educația	156
Incluziunea și protecția socială	161
Pilonul V: Promovarea eficienței, accesibilității și sustenabilității	165
Capacitatea administrativă și managementul de program	165
III.4 Lista tipurilor de intervenții și proiecte care contribuie la implementarea Strategiei.....	175
IV: Abordare teritorială integrată și sinergie inter-sectorială.....	182
IV.1 Integrare teritorială.....	182
IV.2 Sinergie inter-sectorială	186
IV.3 Secvențialitate și prioritizare a intervențiilor prevăzute în Strategie	193
V. Investiția Teritorială Integrată Delta Dunării	200
Programul Operațional pentru Competitivitate (POC)	227
Programul Operațional pentru Asistență Tehnică (POAT)	233
Program Operațional Regional 2014-2020 (POR)	235
Programul Operațional pentru Capacitate Administrativă (POCA)	250
Programul Operațional pentru Capital Uman (POCU)	267
Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR)	286
Programul operațional pentru Pescuit și afaceri maritime (POPAM)	295
Corelarea proiectelor care pot contribui la implementarea Strategiei și ar putea fi finanțate în cadrul Investiției Teritoriale Integrate Delta Dunării	301
VI. Implementarea strategiei	308
VI.1 Instituții implicate în implementarea strategiei.....	308
VI.2 Plan de acțiune.....	312
VI.3 Susținerea proiectelor relevante pentru implementarea strategiei printr-o coordonare a ITI Delta Dunării cu alte programe de finanțare.....	331

VI.4 Condiții pentru asigurarea capacității instituționale a potențialilor beneficiari ai ITI Delta Dunării	333
VI.5 Metodologie de prioritizare a proiectelor	337
VII: Monitorizare și evaluare	343
VII. 1 Monitorizarea și evaluarea strategiei	344
VII.2 Monitorizarea implementării Investiției Teritoriale Integrate Delta Dunării.....	347
VII.3 Monitorizarea implementării la nivel de proiect	351
VII.4 Indicatori de monitorizare a obiectivelor pe sectoare prioritare	353

Abrevieri și Acronime

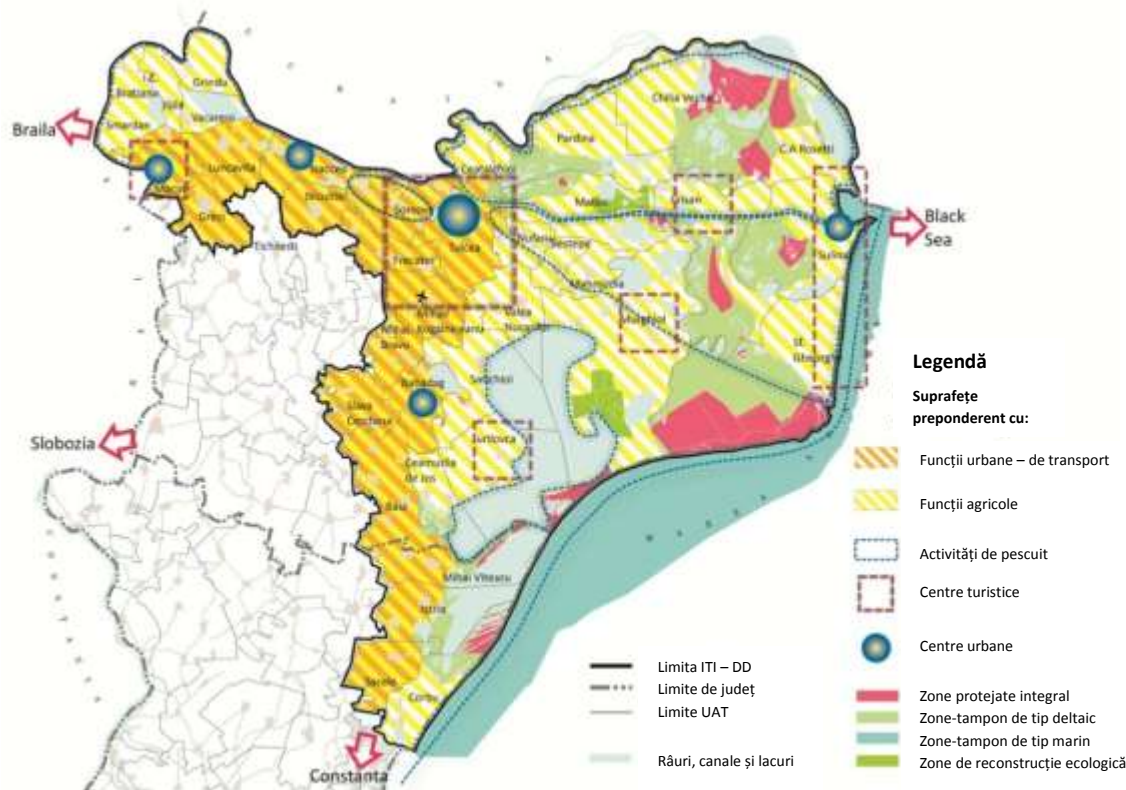
ADI	Asociație pentru Dezvoltare Intercomunitară
ADI - ITI	Asociația pentru Dezvoltare Intercomunitară – Investiția Teritorială Integrată
ADR	Agricultură și Dezvoltare Rurală
ANAR	Administrația Națională „Apele Române”
ARBDD	Administrația Rezervației Biosferei Delta Dunării
AT	Asistență Tehnică
CE	Comisia Europeană
CJT	Consiliul Județean Tulcea
DBM	Deșeuri Biodegradabile Municipale
DN	Drum Național
DSP	Direcția de Sănătate Publică
EE	Eficiență Energetică
EFP	Educație și Formare Profesională
ÊÎ	Educație și Îngrijire Timpurie
EN	Evaluarea Nevoilor
ESM	Evaluare Strategică de Mediu
FEADR	Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală
FEGA	Fondul European de Garantare Agricolă
FLAG	Grupuri de Acțiune Locală pentru Pescuit
GES	Gaze cu Efect de Seră
GFL	Grupuri Funcționale de Lucru
IMM	Întreprinderi Mici și Mijlocii
INHGA	Institutul Național de Hidrologie și Gospodărire a Apelor
ISU	Inspectoratul pentru Situații de Urgență
ITI	Investiție Teritorială Integrată
ÎPV	Învățare pe tot Parcursul Vieții
MADR	Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale
MDRAP	Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice
MDS	Managementul Deșeurilor Solide
M&E	Monitorizare și Evaluare
MFE	Ministerul Fondurilor Europene
MMAP	Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor
MRD	Managementul Riscurilor în caz de Dezastre
O&M	Operare și Mentenanță
OMD	Organizație de Management al Destinației
PAC	Politica Agricolă Comună
PNDR	Programul Național de Dezvoltare Rurală
PO	Program Operațional
POAT	Programul Operațional Asistență Tehnică

POCA	Programul Operațional Capacitate Administrativă
POCU	Programul Operațional Capital Uman
POIM	Programul Operațional Infrastructură Mare
POPAM	Programul Operațional pentru Pescuit și Afaceri Maritime
POR	Programul Operațional Regional
PPP	Parteneriat Public-Privat
PT	Proiect Tehnic
RBDD	Rezervația Biosferei Delta Dunării
RLSC	Recomandări locale privind schimbările climatice
SAU	Suprafață Agricolă Utilizată
SC	Schimbări Climatice
SIDD(DD)	Strategia Integrată de Dezvoltare Durabilă (a Deltei Dunării)
SF	Studiu de Fezabilitate
SIG	Sistem(e) Informatic(e) Geografic(e)
SIIMD	Sistem Informațional Integrat de Management în caz de Dezastru
SIMA	Sistem Integrat de Management al Apelor
SMURD	Serviciul Mobil de Urgență, Reanimare și Descarcerare
STA	Stație de Tratare a Apei
TIC	Tehnologia Informației și Comunicațiilor
TRACE	Instrument de Evaluare Rapidă a Energiei Orașului
TVA	Taxă pe Valoare Adăugată
UE	Uniunea Europeană
UIP	Unități de Implementare a Proiectelor
UNESCO	Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură

Rezumat executiv

Strategia asigură echilibrul între protejarea patrimoniului natural unic al Rezervației Biosferei Deltei Dunării (RBDD) și dezvoltarea socio-economică venind în întâmpinarea aspirațiilor locuitorilor zonei prin îmbunătățirea condițiilor de viață, crearea unor oportunități economice mai bune și o valorificare adecvată a patrimoniului natural și cultural.

Figura 1: Structura actuală de funcționare a regiunii Delta Dunării

Strategia a fost dezvoltată în baza unei analize tehnice sistematice și a unui proces participativ. În anul 2013, Guvernul României - prin intermediul Ministerului Dezvoltării Regionale și Administrației Publice (MDRAP) - a solicitat Băncii Mondiale furnizarea serviciilor de asistență tehnică, în vederea elaborării unei strategii pentru Delta Dunării și pentru zonele limitrofe ale acesteia (Regiunea Delta Dunării)¹, cu orizont 2030, precum și în vederea realizării unui plan de acțiune și identificarea modalităților pentru

¹ **Delta Dunării (DD)** este zona la care se face referire ca: **Rezervația Biosferei Deltei Dunării (RBDD)**. Aceasta acoperă: (i) **centrul Deltei** (zona cuprinsă între brațele Sf. Gheorghe și Chilia ale fluviului Dunărea); (ii) complexul lagunar Razim-Sinoe – Babadag, cu zonele limitrofe; și (iii) zona de-a lungul fluviului Dunărea, la vest de orașul Tulcea, spre Galați. **Zona de studiu** – denumită Regiunea Deltei Dunării – acoperă **RBDD** și **zonele sale limitrofe**; zona de studiu cuprinde municipiul Tulcea, patru orașe (Babadag, Isaccea, Măcin și Sulina) și trezeci și două de comune (numărul total de comune din județul Tulcea este de 46). Patru comune (Corbu, Istria, Mihai Viteazu și Săcele) care fac parte din unitatea administrativ-teritorială a județului Constanța, toate cele patru fiind limitrofe complexului lagunar Razim-Sinoe. A se vedea Anexa I pentru hărți.

implementarea unei astfel de strategii². Dezvoltarea strategiei a început cu **Raportul de Diagnostic** ce a inclus consultări inițiale, în vederea analizării situației actuale, a oportunităților și constrângerilor. Raportul a relevat dubla provocare privind protecția mediului și îmbunătățirea mijloacelor de trai din regiune.

Zona de studiu

Populația (Recensământ 2012)	
Județul Tulcea	201 500
Zona de studiu (Zona Delta Dunării)	184 000
Din care în centrul deltei : 10 700, în zona învecinată: 173 300	
În zona de studiu:	
Orașul Tulcea	73 700
4 orașe (Babadag, Isaccea, Măcin și Sulina)	4 000 – 9 000
29 Comune în județul Tulcea (din totalul de 46)	500 – 5 900
Din care în centrul deltei (7 comune)	500 – 2 100
În zonele limitrofe	1 100 – 5 900
4 Comune în județul Constanța	2 100 – 5 700
Suprafața	
Județul Tulcea	8 499 km ²
Din care	
Zona de studiu	7 206,6 km²
Total Rezervația Biosferei (Delta), inclusiv zona mării	6 250 km ²³
Din care în România	5 800 km ²⁴
în Ucraina	450 km ²
Zonele limitrofe	(aproximativ 50% din zona de studiu)
Distante	
Oraș Tulcea – București	267 km
Oraș Tulcea – Constanța	125 km
Oraș Tulcea – Sulina	67 km (pe apă)

Au fost definite ulterior viziunea și obiectivele strategice. Definirea viziunii pentru regiune, s-a realizat ca urmare a consultărilor suplimentare cu comunitățile locale și autorități, precum și cu reprezentanți ai unităților guvernamentale și a altor actori și ONG-uri. Atelierele consultative au avut loc în opt locații din regiune, la care au participat, în total, peste 300 de participanți din comunele și/sau orașele din întreaga regiune. Acestea au fost urmate de alte două ateliere de lucru similare organizate în București, unul cu participarea tinerilor care au părăsit Delta, pentru aș urma studiile sau pentru găsirea unui loc de muncă și unul cu reprezentanții tehnici ai Comisiei inter-instituționale înființată pentru efectuarea studiului. S-a acordat o atenție specială creării unui echilibru în ceea ce privește abordarea viziunii „de jos în sus” și

² Echipa Băncii Mondiale a dezvoltat propunerea de strategie în strânsă colaborare cu toate părțile interesate, care a fost discutată în continuare cu MDRAP și celelalte instituții relevante și a fost revizuită pe baza observațiilor primite. Această versiune finală este planificată a fi supusă spre aprobare prin Hotărâre de Guvern. O privire de ansamblu asupra rezultatelor preconizate și calendarul privind serviciile de asistență tehnică sunt prezentate în Anexa II.

³ Din care Județul Tulcea (87,73 %); Județul Constanța (12,13 %); Județul Galați (0,14 %).

⁴ 2,5 % din suprafața României.

„de sus în jos”.

Viziunea pentru regiunea Delta Dunării (2030) a fost definită astfel: O zonă atractivă – cu biodiversitate valoroasă și mediu de afaceri dinamic, cu activități economice la nivel mic/mediu atât în domeniile tradiționale cât și în cele moderne – unde oamenii trăiesc în armonie cu natura, integrând activități economice în sectoarele turism, agricultură și piscicultură, cu sprijin adecvat asigurat de către centrele urbane furnizoare de servicii. Aceasta a derivat din următoarele viziuni definite pentru cele două sub-zone ale regiunii - rezervația biosferei și zonele limitrofe - datorită caracteristicilor diferite ale acestora.

Viziunea pentru Delta Dunării (zona Biosferei Delta Dunării): o „deltă vie” (o zonă unde oamenii trăiesc și muncesc), cu echilibru între mediu și comunitate; cu o economie locală durabilă și sănătoasă – bazată, în principal, pe natură și turism cultural; cu un proces de planificare bazată pe incluziune (localnici, autorități, mediu de afaceri). **Viziunea pentru zonele limitrofe:** o agricultură și mediu de afaceri vibrante, cu rețea de centre urbane de furnizare de servicii și cu un sector turistic integrat în atracțiile zonei și ale Deltei.

Din viziunea acceptată rezultă două obiective strategice

(1) Păstrarea valorilor naturale unice printr-un management de mediu ghidat de știință și prin consolidarea comunităților locale în rolul acestora de protectori proactivi ai acestui patrimoniu mondial unic; și

(2) Dezvoltarea unei economii locale verzi, incluzive, pe baza consumului și protecției durabile, eficientă din punct de vedere al resurselor, valorificând avantajele comparative ale zonei și beneficiind de sprijinul unor servicii publice îmbunătățite.

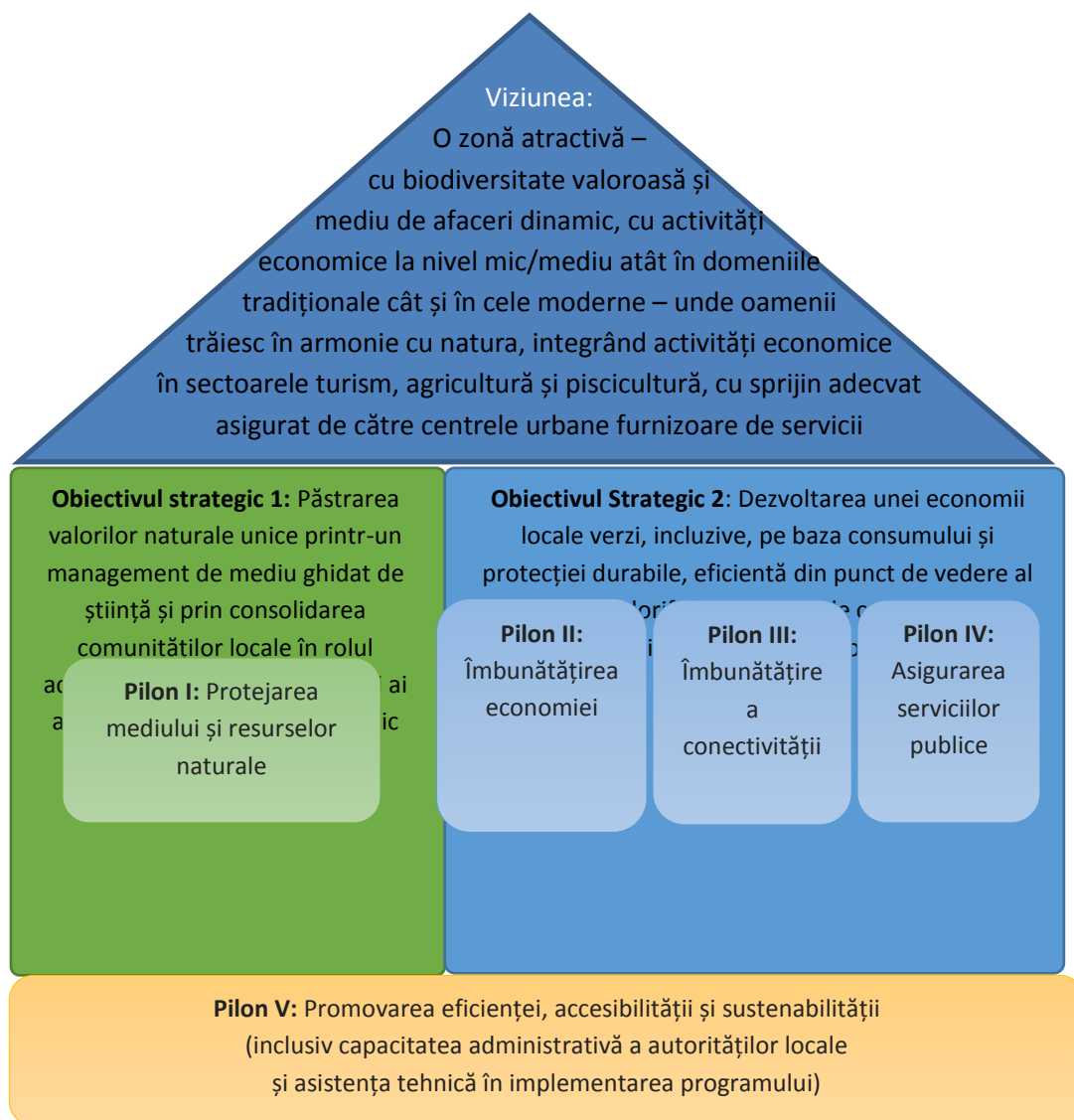
Viziunea și obiectivele strategice au oferit direcțiile orientative pentru elaborarea prezentei Strategii, fundamentată pe abordarea holistică a evaluării nevoilor pe fiecare sector în parte, care au definit nevoile legate de investițiile materiale, de politici publice și de reglementare, de dezvoltarea instituțională și asistență tehnică.

Strategia este structurată pe cinci piloni, care au reieșit din obiectivele strategice. Aceștia corespund celor cinci piloni⁵ sub care au fost grupate analizele sectoriale rezultate din evaluările anterioare ale nevoilor. Exemple de intervenții prioritare recomandate în urma studiilor sunt indicate mai jos, în cadrul fiecărui pilon.

---

⁵ Un al cincilea pilon, „Promovarea eficienței, accesibilității și sustenabilității”, este transversal și a fost adoptat ca unul dintre principiile directoare privind dezvoltarea strategiei.

Figura 2: Viziunea motivează obiectivele strategice, care poate fi organizată în cinci piloni

Pilonul I: Protejarea mediului și resurselor naturale. Principalul avantaj comparativ pe care îl deține această regiune este reprezentat de bogăția mediului natural. Chiar dacă impune constrângeri anumitor activități economice, aceasta oferă și oportunități semnificative de a aduce un plus de prosperitate regiunii, prin generarea de venit bazat cât mai mult posibil pe utilizarea non-consum a rezervelor naturale vii și pe conservarea tradițiilor culturale locale. Refacerea mediului natural și îmbunătățirea gestionării bunurilor de mediu, reprezintă un pas important. Pe termen lung, durabilitatea va depinde de modul în care localnicii joacă un rol activ de protectori și administratori ai bunurilor culturale și de mediu din Deltă, în parteneriat cu Administrația Rezervației Biosferei Delta Dunării (ARBDD). Reducerea amenințării unui consum nesustenabil de resurse, inclusiv pescuit, trebuie să se bazeze pe soluții cooperative care să ofere stimulente localnicilor de a proteja bunurile locale. Acest lucru înseamnă, în general, oferirea unui drept de a utiliza resursele zonei ("ownership rights"), împreună cu responsabilitate și responsabilizare⁶. Toate activitățile promovate în regiunea Delta Dunării trebuie să fie în armonie cu direcțiile orientative care vor fi stabilite în evaluarea strategică de mediu și în regulamentul de guvernare al rezervației biosferei și rezolvarea amenințărilor provocate de schimbările climatice în mod proactiv.

Exemple de intervenții: modelarea hidrologică; decolmatare; restaurarea ecologică; dragare; protecția împotriva inundațiilor; semnalizare; inițiative legate de eficiența energetică; sistem de monitorizare; și consolidare instituțională.

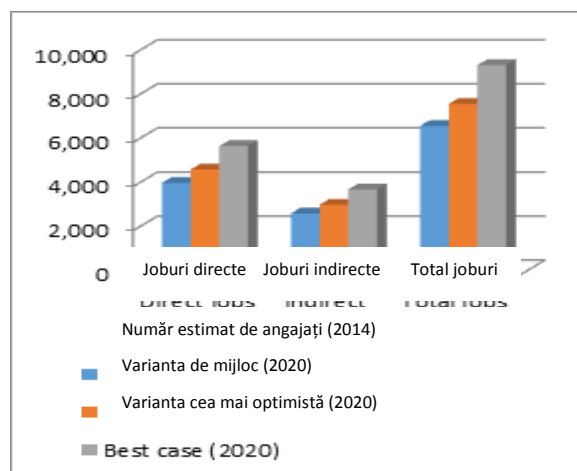
Pilonul II: Îmbunătățirea economiei. Bogăția și diversitatea culturală și de mediu ale regiunii aduc oportunități economice industriei turismului și co-beneficii pentru pescuitul și acvacultura locale, agricultură și mici ateliere de meșteșugărit. Printr-o gamă mai diversificată de atracții și programe pentru petrecerea timpului în natură, nu numai că va crește numărul de turiști, dar va crește și durata șederii acestora, ceea ce va genera venituri populației locale, atât din cadrul Rezervației Biosferei (în special în centrul Deltei), cât și în orașele și comunele învecinate. Conservarea bunurilor mobile și imobile ale patrimoniului cultural al regiunii - tradițiile, arta, gastronomia locală, siturile și evenimentele culturale - pot aduce un plus de valoare poziționării distincte a zonei, ca și destinație de călătorie, și brandului produselor locale. Eforturi speciale sunt necesare pentru integrarea, în continuare, a grupurilor minoritare în societate și pentru păstrarea patrimoniului cultural al acestora. Pentru a aborda constrângerile legate de capacitate de plată este necesară generarea de oportunități economice și locuri de muncă, cu sprijin variind de la dezvoltarea abilităților și instruire la locul de muncă la scheme de granturi mici pentru microîntreprinderi, inclusiv pentru unități mici agricole și de procesare a peștelui, care să sprijine turismul. Serviciile de consiliere vor ghida consolidarea și modernizarea fermelor, și vor pregăti proprietarii hotelurilor și pensiunilor mici pentru practicarea unui turism de calitate. Pot fi acordate stimulente pentru afaceri mici pilot, care includ un cadru de evaluare adecvat care să permită învățarea și replicarea.

---

⁶ Asigurarea unui drept de utilizare a resurselor ("ownership rights") localnicilor trebuie să fie însoțită de structuri instituționale care să ofere oportunități și mecanisme de participare a acestora la luarea de decizii care au efect asupra lor. Acest lucru se va aplica suplimentar față de managementul mediului.

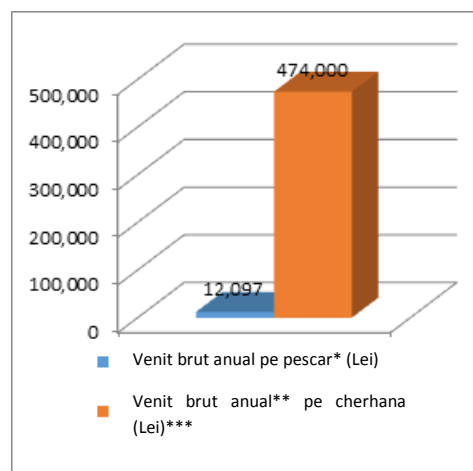
Exemple de intervenții: infrastructură pentru vizitatori; eforturi de cosmetizare; granturi mici; formare turistică; organizarea managementului destinației; infrastructura rurală; susținerea modernizării infrastructurii în agricultură; susținerea acvaculturii, a pescuitului recreativ/sportiv, și procesare la scară mică a peștelui (conservare, afumare); susținerea dezvoltării de afaceri în domenii non-agricole (ex. turism, produse de artizanat/meșteșuguri, energii regenerabile).

Figura 3: Creșterea estimată a numărului de locuri de muncă în industriile turismului bazat pe natură și pescuit recreativ se așteaptă să ajungă la 42%, în varianta optimistă.

Sursă: Estimarea autorului s-a format în urma cercetărilor efectuate în teren în zona de studiu, precum și din datele din recensământul din 2011, EuroStat și din studii independente.

Figura 4: Venit brut anual estimat pe pescar și cherhana în Delta Dunării.

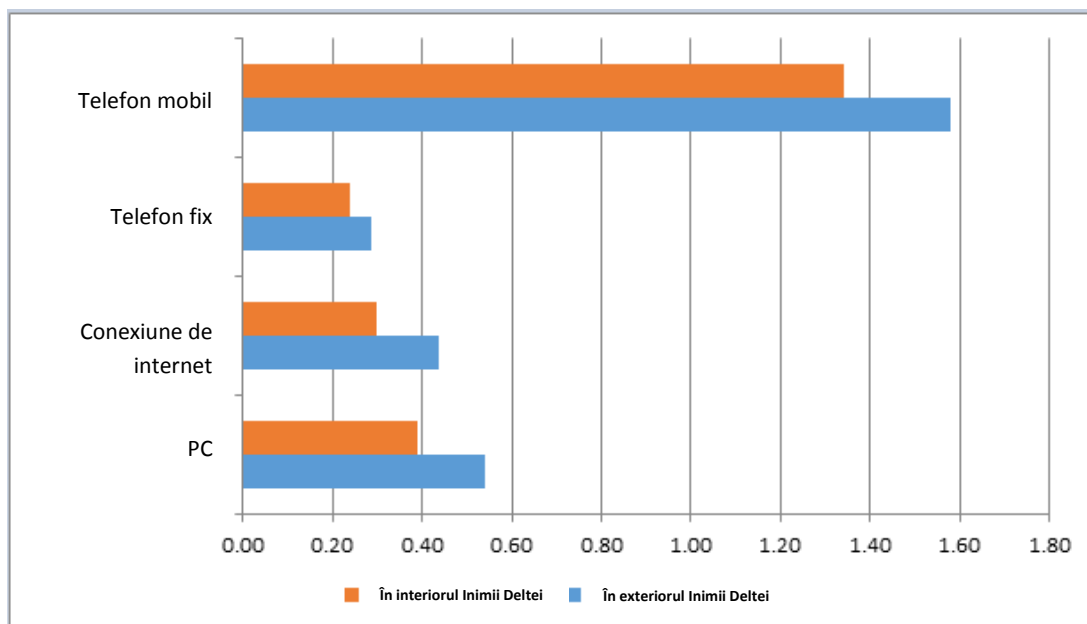

Notă: s-a presupus aproximativ jumătate din estimarea de 10.000 tone, totalul capturilor reieșit din pescuit sportiv/recreativ și familial. * 1488 Licențe; ** minus valoarea la prima vânzare; *** 50 Cherhanale.

Sursă: estimarea autorului în urma cercetării în teren.

Pilonul III: Îmbunătățirea conectivității. O conectivitate îmbunătățită pentru a spori circulația oamenilor, a bunurilor și a informațiilor va diminua decalajul dintre orașe și locațiile izolate și între regiunile slab dezvoltate și cele dezvoltate (de ex. Constanța, unul dintre poli de creștere ai țării), precum și în cadrul regiunii (de ex. între centrul deltei și zonele limitrofe). O infrastructură TIC îmbunătățită și o circulație mai rapidă, vor sprijini dezvoltarea turismului. Se vor îmbunătăți, de asemenea, oportunitățile de afaceri prin conectarea vânzătorilor cu piețele și crearea de oportunități pentru oferirea de servicii inovatoare în sectoarele sănătate și educație.

Figura 5: În timp ce nivelul de pătrundere a telefoanelor mobile este destul de ridicat, accesul la internet și deținerea de calculatoare au niveluri scăzute.

Sursa: Banca Mondială, Sondaj realizat în rândul gospodăriilor din zona de studiu

Pilonul IV: Asigurarea serviciilor publice. Accesul la serviciile urbane de bază (apă, canalizare, eliminarea deșeurilor), la clinici medicale, la educație și servicii sociale în regiune este diferențiat, la fel ca și calitatea serviciilor sus-amintite. Îmbunătățirea acestor servicii și soluționarea decalajelor dintre acestea, vor susține dezvoltarea turismului, iar îmbunătățirea serviciilor, parțial prin folosirea TIC, va fi esențială pentru îmbunătățirea sănătății și a mobilității sociale. Serviciile de bază trebuie să fie furnizate la cele mai mici costuri, ceea ce va impune abordări inovatoare. În privința sănătății, acestea vor însemna bazarea pe prevenirea bolii prin vizitele medicilor la domiciliu (caravană medicală), furnizarea serviciilor medicale și consultații prin TIC. În privința educației, consolidarea școlilor, acolo unde este cazul, cu opțiuni de transport fracționat și cu clase virtuale pentru zonele izolate. În privința apei și a apelor uzate, acestea implică tehnologii accesibile, ușor de întreținut și necostisitoare, pentru care există solicitare certă și voința de a plăti. Pe măsură ce reglementările privind recuperarea costurilor respectă din ce în ce mai mult principiile economiei de piață, trebuie să fie instituite mecanisme de siguranță socială corespunzătoare pentru a proteja segmentele defavorizate ale populației. Din punct de vedere al incluziunii sociale se vor avea în vedere intervenții integrate care să rezolve problemele legate de educație, sănătate, asistență socială, locuire și ocupare, în special pentru zonele defavorizate, cu pondere ridicată a populației rome.

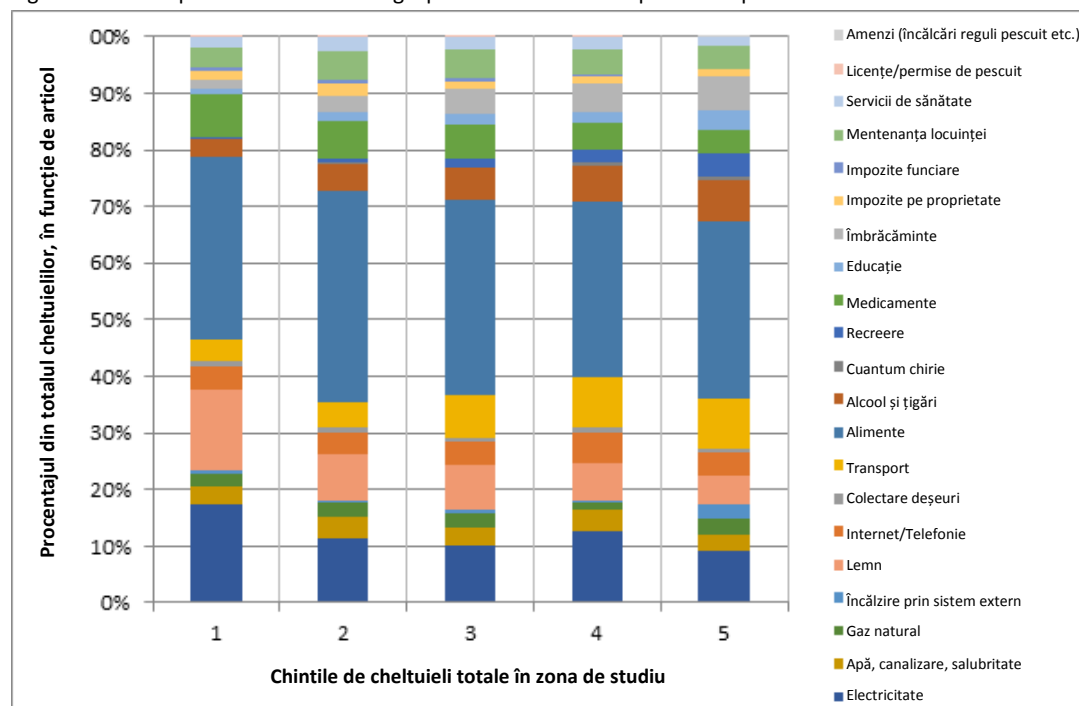
Exemple de acțiune: reabilitarea sistemelor de alimentare cu apă; colectarea și epurarea apelor uzate, la costuri mici; îmbunătățirea sistemului de management al deșeurilor, cu susținerea separării/selectării deșeurilor; îmbunătățirea gradului de acces și a capacității de răspuns în sectorul sănătății; telemedicina; susținerea educației pe tot parcursul vieții, crearea legăturilor între școlile vocaționale și piețele de muncă și între educația timpurie și îngrijirea preșcolarilor; învățământul la distanță; asigurarea accesului categoriilor defavorizate ale populației la servicii de educație, sănătate, locuințe și locuri de muncă;

dezvoltarea de întreprinderi sociale.

Pilon V: Promovarea eficienței, accesibilității și sustenabilității. Un factor esențial care ar ajuta la dezvoltarea zonei de studiu îl reprezintă abilitarea autorităților locale de a dezvolta și de a supraveghea furnizarea de servicii publice. Alternativele la autoritățile locale (concesiuni, instituții externe etc.) sunt mai puțin responsabile față de beneficiarii acestor investiții. Dacă nici gospodăriile, nici autoritățile locale nu pot susține nivelul serviciilor locale din zonă, trebuie să se ofere ajutoare financiare venite prin intermediul unor subvenții specifice de la guvernul central sau va fi nevoie ca serviciile să fie ajustate la un nivel accesibil. Nu doar capacitatea autorităților locale, dar și capacitatea tuturor instituțiilor de a administra tipul și nivelul proiectelor avute în vedere necesită consolidare. Resursele bugetare limitate și provocările de a menține personalul în locuri izolate (de ex. în sectoarele sănătate și educație) constituie un stres suplimentar pentru sistemele administrative. Nevoia de coordonare eficientă a intervențiilor va reprezenta o solicitare administrativă suplimentară din partea instituțiilor beneficiare și se propune înființarea unor organizații noi (de ex. o organizație de management a destinației în sectorul turism). Va trebui administrat un program comprehensiv pentru ceea ce înseamnă construirea capacității și a asistenței tehnice, care să vină în sprijinul funcțiilor, stimulentele și responsabilităților viitoare.

Exemple de intervenții: Asistență tehnică pentru îmbunătățirea capacității administrative, asistență tehnică pentru managementul programului, crearea subvențiilor pe gospodării, dezvoltarea serviciilor online.

Figura 6: O mare parte din venitul unei gospodării este cheltuită pe servicii publice

Sursa: Sondaj în rândul gospodăriilor din zona de studiu, Banca Mondială, 2014

Strategia va fi cea care va ghida integrarea teritorială pentru regiunea Delta Dunării. Cei cinci piloni strategici demonstrează complementaritate. Potențialul turistic va rămâne nevalorificat dacă serviciile

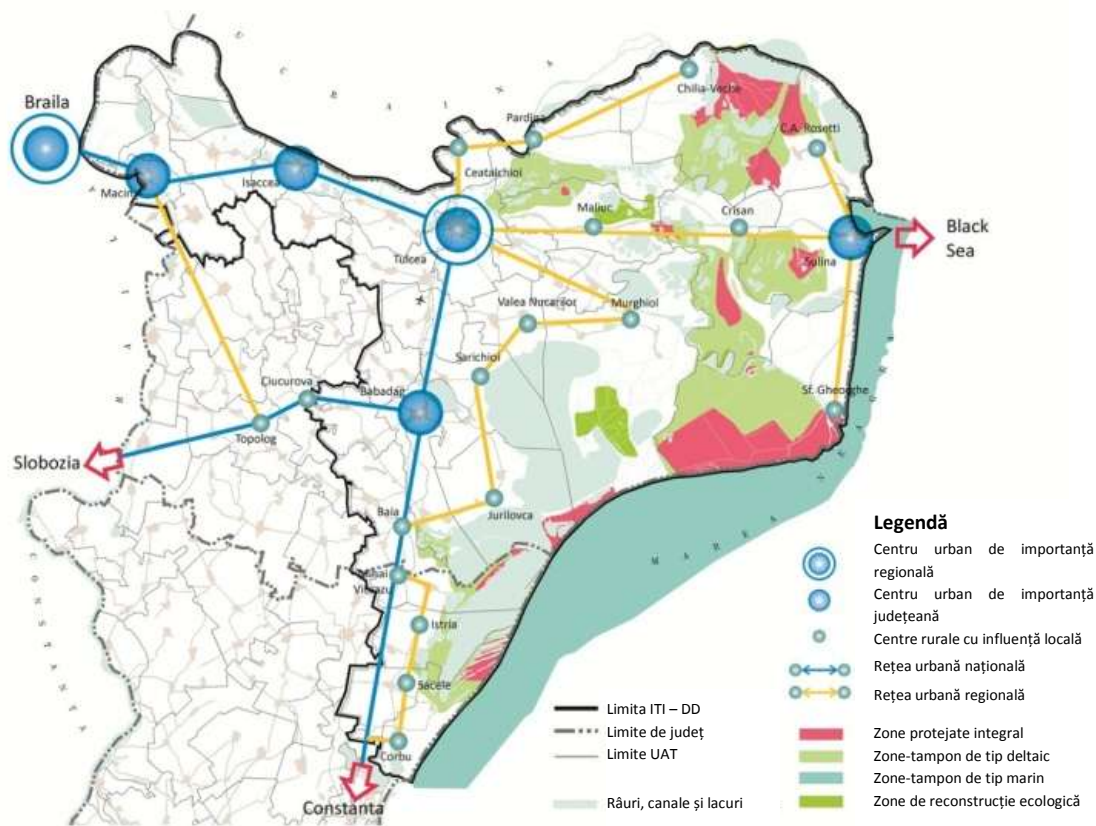
urbane (apă, canalizare și colectarea deșeurilor) și infrastructura turistică nu vor fi îmbunătățite. Servicii precum sănătatea și educația se vor baza tot mai mult pe instrumente de comunicare virtuală (TIC). Vor apărea mai multe beneficii pentru turism, dacă atracțiile turistice și pescuitul recreativ, acvacultura, agricultura ecologică, tururi cu ghizi, etc. vor fi dezvoltate. Întrucât bunurile culturale și naturale reprezintă atracția-cheie a regiunii, refacerea, protecția și îmbunătățirea acestora, reprezintă o prioritate de maximă importanță. Dincolo de integrarea și sinergiile dintre sectoare, prin procesele de planificare, pornind de la o bază cât mai extinsă, legăturile dintre investițiile materiale, schimbările de politici publice și de reglementare, dezvoltarea instituțională și asistența tehnică îmbunătățesc beneficiile și susțin patrimoniul. Strategia definește tipul-cheie de intervenții / proiecte în cadrul fiecărui sector și, în acest mod, se completează și se pun în valoare ca parte din programul de dezvoltare teritorială. Proiectele sunt, de asemenea, legate de resursele financiare alocate de guvern prin instrumente ITI, precum și din alte surse de finanțare. Întrucât nivelul de dezvoltare propus va solicita eforturi fără precedent și abilitate de a se reinventa din partea localnicilor și a autorităților locale, este necesară asigurarea de asistență tehnică deosebită.

S-au realizat o serie de compromisuri, principalul fiind acela de a oferi direcții pentru o dezvoltare economică fără a avea un impact negativ asupra mediului, în special în deltă. Adică, de exemplu crearea de facilități în turism, pescuit și transport naval prin dragare și alte lucrări, în același timp cu sporirea bunurilor biodiversității în zona umedă, aducând-o cât mai mult spre cursul său natural; îmbunătățirea accesului pentru populația din deltă prin reabilitarea drumurilor existente (nu construirea altora noi); căutarea de soluții accesibile pentru serviciile de apă și canalizare pentru locuitori, împreună cu cele privind capacitatea financiară a autorităților locale de a le opera și întreține; accent strategic limitat pe pescuitul comercial versus tranziția către pescuit sportiv/recreativ, cu o valoare mai ridicată; și o atenție aparte în privința sprijinului acordat îmbunătățirii structurilor de cazare actuale, mai degrabă decât pe construirea unora noi, ca parte a propunerii de dezvoltare a unui turism la scară mică, bazat pe natură și cultură, până când cererea va garanta extinderea. Alte compromisuri (ordonare după prioritate) datorate constrângerilor ce țin de fondurile de investiții ar putea fi necesare a se face în perioada următoare de elaborare a planurilor de acțiune.

Multe intervenții contribuie la integrarea spațială în regiune, prin îmbunătățirea transportului, integrarea economică continuă (turism, agricultură, pescuit) și furnizarea anumitor servicii centralizate (de ex. telemedicina propusă, învățământul la distanță, exploatarea și întreținerea serviciilor de alimentare cu apă și de tratare a apei). În mod special: (i) RBDD atrage vizitatori în întreaga regiune (destinație turistică), în timp ce zonele limitrofe susțin RBDD cu economiile lor mult mai puternice; (ii) principalele centre urbane de furnizare de servicii vor fi mai conectate; și (iii) legăturile dintre mediul urban și cel rural vor fi consolidate, mai ales prin integrarea economică indusă de turism, menționată mai sus și prin integrarea serviciilor (infrastructură de cazare, semnalizări, ghizi turistici, etc.). Toate zonele regiunii vor fi reprezentate în cadrul unei organizații/unui mecanism de management al destinației pentru dezvoltarea continuă a turismului.

Figura 7: Perspectivă policentrică asupra regiunii Delta Dunării

Viziunea și strategia, ce au ca termen țintă anul 2030, oferă un cadru pentru propunerea ITI și Planul de Acțiuni pentru implementare până în anul 2020⁷ - dar nu toate nevoile definite pot fi rezolvate până în 2020. În timp ce viziunea definită și strategia conturată au ca orizont 2030, acesta va fi folosit, inițial, ca rezultat pentru un program propus de investiții incluse în ITI pentru orizontul de timp 2012-20 și un plan de acțiuni și mai amplu până în 2030. În termeni realiști, acest lucru va presupune o ordonare atentă după prioritate și stabilirea unei ordini a intervențiilor, ținând cont de aspectele sustenabilitate și de capacitate de plată. Varianta preliminară a strategiei va fi completată și „verificată” într-o fază de Evaluare Strategică de Mediu (aprilie 2015), urmată de o propunere amănunțită ITI, cu un plan de acțiuni pentru punerea în aplicare pe etape a investițiilor eligibile (detalii la nivel de proiecte prioritare, cu finanțare dedicată din PO-uri). Un plan de acțiuni complet va fi pregătit, inclusiv intervenții ce nu sunt eligibile pentru finanțarea prin ITI. Aceste planuri vor descrie viitoare proiecte clasate după prioritate și vor ajuta la operaționalizarea implementării acestora prin oferirea de specificații suplimentare, legate de ordonarea lor pe etape, măsuri de implementare și sisteme de monitorizare și evaluare (inclusiv indicatori).

⁷ Posibil până în 2022, dacă CE va acorda o extindere de timp similară celei acordate în perioada anterioară de programare.

I. Contextul elaborării Strategiei

I.1 Contextul

În 2012, Guvernul României și-a propus elaborarea unei strategii pentru Delta Dunării și zona învecinată⁸. Principalul obiectiv propus a fost de a asista la dezvoltarea planificată și sensibilă din punct de vedere al mediului în regiunea Delta Dunării, o zonă deosebită a României, care se confruntă cu o serie de provocări din punct de vedere economic.

Această strategie va contribui la protejarea și dezvoltarea durabilă a Deltei Dunării, o regiune de însemnătate globală în materie de conservare. Delta este caracterizată de o biodiversitate extraordinară și aduce servicii importante mediului înconjurător.

Delta Dunării este cea de-a doua deltă ca mărime și cea mai bine conservată din Europa, dispunând de o impresionantă diversitate a habitatelor și a formelor de viață (faună sălbatică) pe care le găzduiește. Delta Dunării este inclusă în Lista Patrimoniului Mondial Cultural și Natural UNESCO.

Rezervația Biosferei Delta Dunării împreună cu Rezervația Biosferei Dunărea din Ucraina a fost inclusă în rețeaua internațională a rezervațiilor biosferei.

Rezervația Biosferei Delta Dunării cuprinde delta propriu-zisă (2.540 kmp pe teritoriul României), Complexul Lacustru Razim-Sinoe, apele marine până la izobata de 20 m, albia Dunării între Cotul Pisicii și Isaccea și lunca inundabilă a Dunării între Isaccea și Tulcea, cu o suprafață totală de peste 5.000 kmp.

Rețeaua „Natura 2000” din cadrul Deltei cuprinde:

- situl SPA Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoe (ROSPA0031), care găzduiește peste 250 de specii de păsări protejate, dintre care 97 cuprinse în Anexa 1 a Directivei 79/409/CEE, 151 cuprinse în Anexa Convenției asupra speciilor migratoare de la Bonn și 17 specii periclitare la nivel global;
- situl SPA Marea Neagră (ROSPA0076) – este de asemenea un habitat atractiv pentru multe specii de păsări migratoare, sedentare și de pasaj, fiind un culoar de migrație important pentru efectivele din nordul Europei;
- situl SCI Delta Dunării (ROSCI0065) – dispune de un ecosistem deltaic unic în context european și chiar mondial, prin diversitatea de biotipuri și resurse, influențate de apele Dunării și aluviunile depuse de aceasta.

Zona vizată de strategie

---

⁸ **Delta Dunării (DD)** este zona la care se face referire ca: **Rezervația Biosferei Deltei Dunării (RBDD)**. Aceasta acoperă: (i) **centrul Deltei** (zona cuprinsă între brațele Sf. Gheorghe și Chilia ale fluviului Dunărea); (ii) complexul lagunar Razim-Sinoe – Babadag, cu zonele limitrofe; și (iii) zona de-a lungul fluviului Dunărea, la vest de orașul Tulcea, spre Galați. **Zona de studiu – denumită Regiunea Deltei Dunării** – acoperă RBDD și **zonele sale limitrofe**; Regiunea Deltei Dunării cuprinde municipiul Tulcea, patru orașe (Babadag, Isaccea, Măcin și Sulina) și treizeci și două de comune (numărul total de comune din județul Tulcea este de 46). Patru comune (Corbu, Istria, Mihai Viteazu și Săcele) fac parte din unitatea administrativ-teritorială a județului Constanța, toate cele patru fiind limitrofe complexului lagunar Razim-Sinoe. A se vedea Anexa 1 pentru o hartă a zonei.

Delta Dunării (DD) este zona la care se face referire ca fiind **Rezervația Biosferei Delta Dunării (RBDD)**. Zona RBDD este prezentată în harta de mai jos. Aceasta este situată într-un perimetru alcătuit din mai multe zone:

- 1 **Centrul Deltei:** Delta dintre brațele (canalele) Chilia și Sfântu Gheorghe
- 2 **Zona din sud,** incluzând lacurile/lagunele, de exemplu L. Razim, L. Sinoe și L. Babadag
- 3 **Zona de-a lungul Dunării,** în amonte de orașul Tulcea către Galați

Zona 1, denumită „centrul Deltei” (cu galben) și **zonele 2 și 3** (inclusiv orașul Tulcea) sunt denumite împreună „zona învecinată Deltei”(cu verde)”.

Figura 9: Zona strategiei

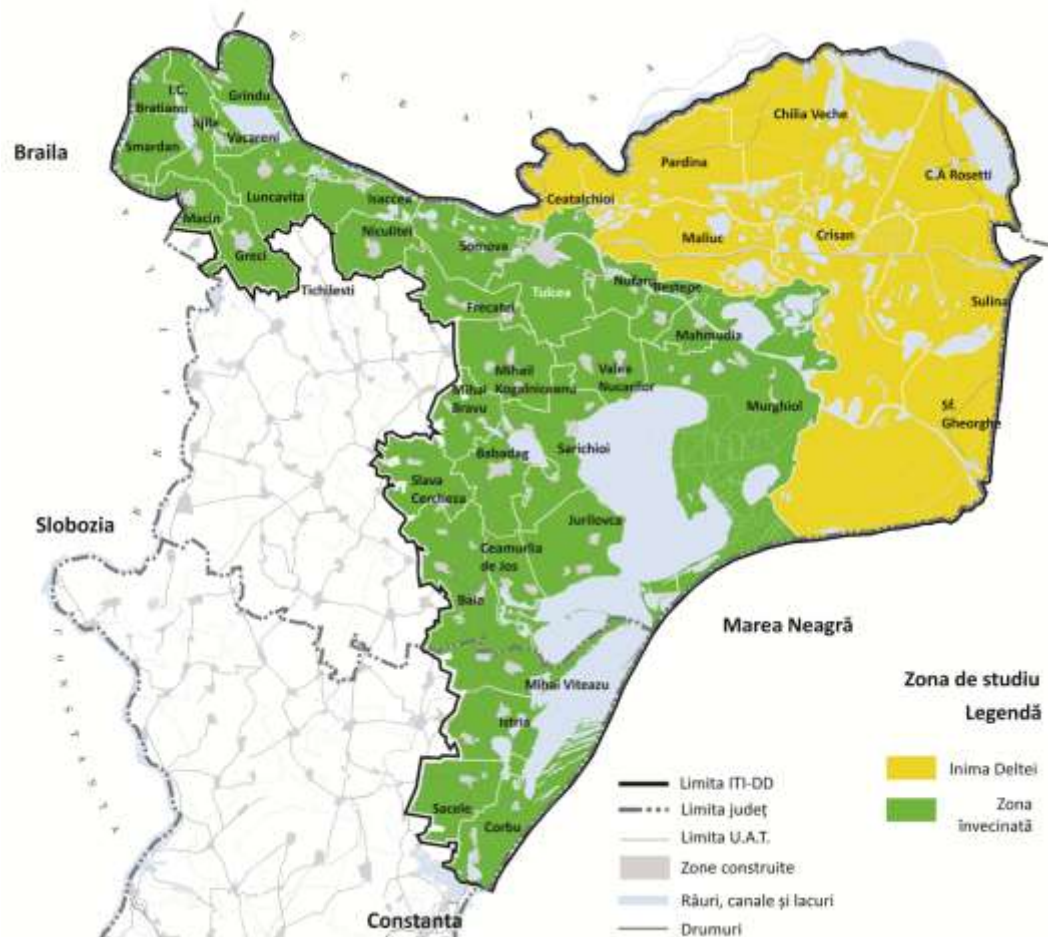

Figura 8: Harta Rezervației Biosferei Delta Dunării (RBDD)

Delta Dunării se remarcă și prin diversitatea etno-culturală (români, ruși-lipoveni, ucraineni, romi, greci,

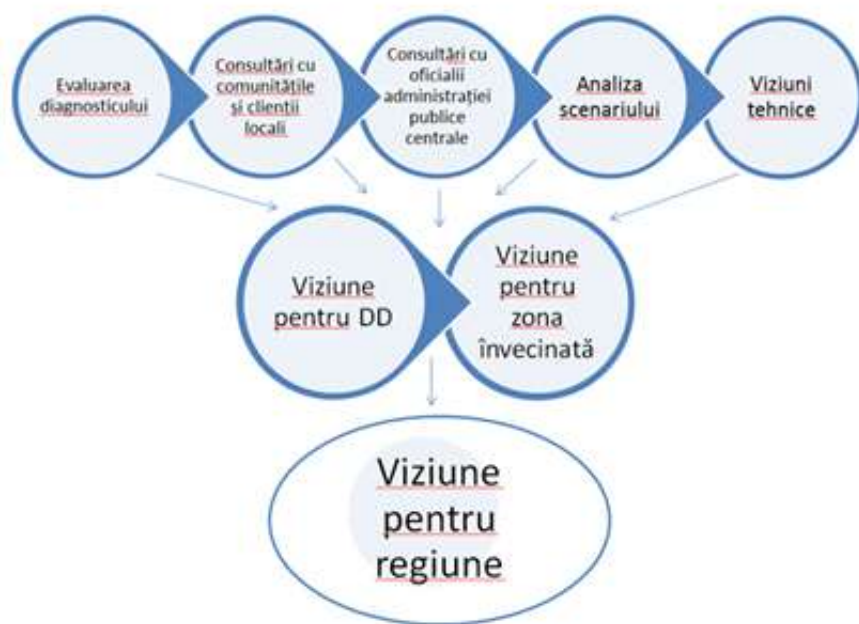
turci, bulgari etc.), prin meseriile tradiționale practicate și prin vechimea locuirii teritoriului.

Cea mai semnificativă caracteristică fizică și ecologică a RBDD este marea întindere de zone umede, inclusiv mlaștină cu apă dulce, lacuri și iazuri, cursuri de apă și canale. Doar 9% din suprafață este permanent deasupra apei. Viața pentru cei 10.000 de locuitori din centrul Deltei este o provocare, iar accesul la serviciile sociale și economice de bază este limitat. Transportul pe apă este de multe ori singura opțiune pentru a ajunge și a călători către destinații din centrul Deltei. Zona are de asemenea acces mai limitat la serviciile de bază, cum ar fi apă curentă și canalizare, decât zonele rurale învecinate. Serviciile de sănătate și educație sunt și ele afectate de inaccesibilitate și de scăderea populației.

S-a realizat un diagnostic amănunțit al situației existente în ceea ce privește accesul la serviciile de bază, oportunitățile de creare de locuri de muncă și creștere economică, precum și obstacolele din calea dezvoltării. Analiza diagnostic a fost completată cu informații ce au provenit din consultările publice, care au fost organizate cu participarea localnicilor și a factorilor interesați pentru definirea viziunii acestora despre modul în care ar trebui să arate regiunea Deltei Dunării în viitor. Aspectele discutate în cadrul întâlnirilor au fost sintetizate într-o declarație de viziune. În cadrul Raportului de Evaluare a Nevoilor au fost identificate modificările necesare pentru a atinge obiectivele strategice identificate și pentru a transforma viziunea în realitate.

Strategia de față reprezintă pasul următor în procesul de planificare a intervențiilor ce vor avea loc în zona Deltei Dunării, prezentând principalele direcții de dezvoltare (obiective, măsuri și tipuri de intervenții). Prin procesul de evaluare a nevoilor s-au identificat măsurile și intervențiile necesare atingerii obiectivelor strategice generale, precum și a celor sectoriale. Strategia identifică pentru fiecare sector în parte zonele prioritare de intervenție și proiectele cheie recomandate, rezultate din analiză pe baza criteriilor următoare: impact preconizat asupra obiectivelor strategice, întindere geografică, grad de pregătire și sustenabilitate financiară și administrativă. Strategia propune corelarea acestora cu resursele financiare alocate prin instrumentul ITI.

Strategia este construită în jurul Viziunii, care funcționează ca reper și care a fost formulată în urma unui proces de consultare extinsă.

Viziunea pentru Delta Dunării (zona Rezervației Biosferei):

O „deltă vie” (o zonă unde oamenii trăiesc și muncesc), cu echilibru între mediu și comunitate; cu o economie locală durabilă și sănătoasă – bazată, în principal, pe natură și turism cultural; cu un proces de planificare bazată pe incluziune (localnici, autorități, mediu de afaceri).

Viziune pentru Zonele Limitrofe:

O zonă vibrantă, cu o agricultură modernă și mici afaceri, cu o rețea de centre urbane de furnizare de servicii și cu un sector de turism integrat în tot ceea ce înseamnă atracții locale și deltă.

Împreună, acestea formează Viziunea regiunii Delta Dunării (2030):

O zonă atractivă – cu biodiversitate valoroasă și mediu de afaceri dinamic, cu activități economice la nivel mic/mediu atât în domeniile tradiționale cât și în cele moderne – unde oamenii trăiesc în armonie cu natura, integrând activități economice în sectoarele turism, agricultură și piscicultură, cu sprijin adecvat asigurat de către centrele urbane furnizoare de servicii.

1.2 Coordonarea cu politicile, strategiile și documentele de la nivelul UE și de la nivel național

Coordonarea cu politicile, strategiile și documentele UE

La nivel UE, cooperarea teritorială și fluxurile de tehnologie, activele și capitalul reprezintă aspecte fundamentale de dezvoltare și constituie factorii cheie pentru sprijinirea unei dezvoltării durabile. Articolul 3 din Tratatul de la Lisabona (2009) evidențiază faptul că UE promovează coeziunea economică, socială și teritorială, ca răspuns la provocările ce vizează globalizarea, schimbările climatice și demografice, siguranța și energia. Obiectivele UE definite în **Strategia Europa 2020 pentru o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii** pot fi atinse dacă este luată în considerare dimensiunea teritorială a strategiei, întrucât oportunitățile de dezvoltare pot varia de la o regiune la alta.

Țintele Strategiei Europa 2020 pe care și le-a asumat și România și la care trebuie să contribuie sunt:

- rata de ocupare a populației cu vârsta cuprinsă între 20 și 64 de ani de 75% (RO 70%);
- nivelul investițiilor în cercetare și dezvoltare de 3% din PIB-ul Uniunii Europene (RO 2%);
- obiectivul 20/20/20 în materie de energie și schimbări climatice:
  - emisiile de gaze cu efect de seră cu 20% sub nivelul înregistrat în 1990 (RO 20%)
  - 20% din energia produsă să provină din surse regenerabile (RO 24%)
  - creșterea cu 20% a eficienței energetice (RO 19%)
- rata de părăsire timpurie a școlii sub 10% (RO 11,3%)
- ponderea tinerilor cu vârsta între 30-34 ani, absolvenți ai unei forme de învățământ terțiar, de cel puțin 40% (RO 26,7%)
- scăderea numărului de persoane expuse sărăciei cu 20 de milioane (RO 580.000).

În cadrul acestei strategii au fost propuse ca instrumente de lucru 7 inițiative:

- *„O Uniune a inovării”* are în vedere reorientarea cercetării, dezvoltării și a politicii de inovare către provocările majore, reducând în același timp distanța dintre știință și lansarea pe piață, astfel încât invențiile să fie transformate în produse. Această inițiativă își propune să îmbunătățească condițiile-cadru și accesul la finanțările pentru cercetare și inovare, astfel încât să se garanteze posibilitatea transformării ideilor inovatoare în produse și servicii care creează creștere economică și locuri de muncă;
- *„Tineret în acțiune”* are în vedere creșterea calității și atractivității internaționale a sistemului european de învățământ superior, prin promovarea mobilității studenților și a tinerilor profesioniști. Ca acțiune concretă, posturile vacante în toate statele membre ar trebui să fie mai accesibile la nivelul întregii Europe, iar calificările profesionale și experiența să fie recunoscute în mod corespunzător. Astfel, se va consolida performanța sistemelor de educație și se va facilita intrarea tinerilor pe piața muncii;
- *„O agendă digitală pentru Europa”* are în vedere asigurarea unor avantaje economice și sociale durabile printr-o piață unică digitală bazată pe internet ultra-rapid; toți europenii trebuie să aibă acces la internet de mare viteză până în 2013. Astfel, accentul se pune pe accelerarea dezvoltării serviciilor de internet de mare viteză și valorificarea beneficiilor pe care le oferă gospodăriilor și întreprinderilor o piață digitală unică;

- *„O Europă eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor”* are în vedere sprijinirea tranziției către o economie care utilizează eficient resursele, cu emisii reduse de carbon. Europa trebuie să își mențină „obiectivele 20/20/20” în ceea ce privește producția și consumul de energie și eficiența energetică. Inițiativa permite decuplarea creșterii economice de utilizarea resurselor, pentru a sprijini trecerea la o economie cu emisii scăzute de carbon, pentru a crește utilizarea surselor regenerabile de energie, pentru a moderniza sectorul transporturilor și a promova eficiența energetică;
- *„O politică industrială adaptată erei globalizării”* are în vedere sprijinirea competitivității bazei industriale a UE în lumea de după criză, prin promovarea spiritului antreprenorial și dezvoltarea de noi competențe. Astfel, se va înregistra o îmbunătățire a mediului de afaceri, în special pentru IMM-uri, va fi sprijinită dezvoltarea unei baze industriale solide și durabile, în măsură să facă față concurenței la nivel mondial și se vor crea milioane de noi locuri de muncă;
- *„O agendă pentru noi competențe și noi locuri de muncă”* are în vedere crearea condițiilor de modernizare a piețelor forței de muncă și oferirea unei autonomii mai mari cetățenilor, prin dezvoltarea competențelor acestora pe tot parcursul vieții în vederea creșterii ratei de participare pe piața muncii și a unei mai bune corelări a cererii și a ofertei în materie de forță de muncă, inclusiv prin mobilitatea profesională. Scopul acestei inițiative este creșterea gradului de ocupare a forței de muncă și asigurarea durabilității modelelor sociale europene, în condițiile ieșirii la pensie a „generației baby-boom”;
- *„Platforma europeană de combatere a sărăciei”* pentru a garanta coeziunea economică, socială și teritorială, astfel încât beneficiile creșterii economice și locurile de muncă să fie distribuite echitabil, iar persoanelor care se confruntă cu sărăcia și excluziunea socială să li se acorde posibilitatea de a duce o viață demnă și de a juca un rol activ în societate.

Formularea strategiei pentru regiunea Delta Dunării este subscrisă principiilor și priorităților politicilor UE, care creează cadrul necesar unei politici teritoriale regionale ce are ca scop dezvoltarea durabilă a acestei regiunii. Următoarele documente reprezintă contextul UE pentru crearea Strategiei Integrate de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării (SIDD).

Agenda Teritorială 2020 – Spre o Europă inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii, compusă din regiuni diverse evidențiază ca scop comun coeziunea teritorială pentru o dezvoltare mai armonioasă și echilibrată. Conform Tratatului privind Funcționarea Uniunii Europene (art. 174 și 175), toate politicile și acțiunile Uniunii ar trebui să contribuie la coeziunea economică, socială și teritorială. De aceea, cei responsabili cu elaborarea și implementarea politicilor sectoriale ar trebui să ia în considerare principiile și obiectivele Agendei Teritoriale. Coerența politicilor naționale și ale UE este de maximă importanță pentru teritorii în diferite moduri. Majoritatea politicilor au impact teritorial semnificativ, influențând oportunitățile de dezvoltare a teritoriilor în moduri diferite. Coordonarea diferitelor politici sectoriale în scopul optimizării impactului teritorial și maximizării coerenței, poate crește în mod semnificativ succesul acestora și poate ajuta la evitarea, la toate nivelurile teritoriale, a efectelor negative ce reies din politicile discordante. Aceasta a constituit ținta de dezvoltare a acestei Strategii. Echilibrul între sustenabilitate, competitivitate și coeziune socială poate fi realizat printr-o astfel de dezvoltare teritorială integrată.

Investind în viitorul Europei – Al cincilea raport pe tema coeziunii economice, sociale și teritoriale (noiembrie 2010): Al 5-lea Raport de Coeziune este primul adoptat sub Tratatul de la Lisabona, care a adăugat coeziunea teritorială celor două scopuri de coeziune economică și socială. Raportul: (i) analizează dimensiunea teritorială a accesului la servicii; (ii) acordă mai multă importanță schimbărilor climatice și mediului și (iii) analizează modul în care poate fi măsurat impactul teritorial asupra politicilor. Politica de Coeziune reprezintă principalul instrument al UE ce urmărește dezvoltarea armonioasă pe teritoriul Uniunii. Aceasta se bazează pe o viziune de ansamblu, care nu cuprinde doar dezvoltarea economică a regiunilor mai puțin dezvoltate și sprijinirea grupurilor sociale vulnerabile, ci și durabilitatea mediului și respectarea trăsăturilor teritoriale și culturale ale diferitor părți din cadrul UE. Așa cum s-a menționat și în revizuirea bugetară a UE, următoarele aspecte necesită, cu precădere, să înregistreze progres: concentrarea resurselor pe obiectivele și țintele stabilite în Strategia Europa 2020; angajarea Statelor Membre în a implementa reformele necesare pentru ca politicile să fie eficiente; și îmbunătățirea eficienței politicii, cu accent sporit pe rezultate. Legătura explicită între Politica de Coeziune și Strategia Europa 2020 oferă oportunitatea: (a) de a ajuta regiunile mai sărace ale UE să ajungă din urmă regiunile mai dezvoltate; (b) de a facilita coordonarea între politicile UE; (c) transformarea Politicii de Coeziune într-un facilitator de prim rang al creșterii economice – inclusiv în termeni cantitativi – în întreaga UE, în timp ce adresează provocări sociale, precum îmbătrânirea populației și schimbările climatice.

SDDI, construită pe cinci piloni, adresează în mod egal probleme de protejare a mediului și nevoi socio-economice – furnizarea de servicii de bază, oportunități de creare de locuri de muncă, conectivitate și accesibilitate. Strategia răspunde politicii de coeziune și, de asemenea, ține cont de prioritățile Strategiei UE pentru Regiunea mai largă a Dunării.

Al 6-lea Raport asupra Coeziunii Economice, Sociale și Teritoriale a fost publicat în iulie 2014. Acest raport indică faptul că Politica de Coeziune a Uniunii Europene este pe cale să își îndeplinească obiectivele de creștere stabilite prin Strategia Europa 2020 la nivelul creării de locuri de muncă și reducerii disparităților în toată Europa. Privind înspre perioada 2014-2020, raportul prezintă modul în care investițiile se vor concentra pe sectoare cheie precum eficiența energetică și schimbările climatice, ocuparea forței de muncă și incluziunea socială. Spre beneficiul cetățenilor, IMM-urile vor primi o mare parte din aceste investiții. Raportul analizează starea de coeziune din cadrul UE și scoate în evidență provocările de care se lovesc autoritățile naționale, regionale și locale în procesul de depășire a efectelor crizei economice. În mod particular, acesta relevă faptul că Politica de Coeziune a atenuat declinul dramatic al investițiilor publice, injectând resurse investiționale în Statele Membre, creând astfel o stabilitate financiară vitală care permite atragerea capitalului privat. În perioada 2014-2020, fonduri în valoare 38 de miliarde de euro din cadrul Politicii de Coeziune vor fi alocate pentru a susține trecerea către o economie mai ecologică prin investiții în eficientizarea energiei și în resursele regenerabile. Aproximativ 33 de miliarde de euro vor fi alocați pentru a crește nivelul de competitivitate al IMM-urilor europene.

Strategia UE pentru regiunea Dunării (SUERD) și Planul de Acțiune aferent (prezentate de Comisia Europeană în decembrie 2010, aprobate de Consiliul UE Afaceri Generale în aprilie 2011 și andosate de Consiliul European în iunie 2011) definesc direcțiile dezvoltării la nivel macroregional. Cele patru obiective majore ale SUERD (cărora le corespund domenii specifice de acțiune, grupate în 11 arii prioritare) sunt: interconectarea (îmbunătățirea mobilității și a multimodalității; Încurajarea energiilor durabile; Promovarea culturii și a turismului, a contactelor directe între oameni),

protejarea mediului (Restaurarea și întreținerea calității apelor; Gestionarea riscurilor de mediu; Conservarea biodiversității, a peisajelor și a calității aerului și solurilor), creșterea prosperității (Dezvoltarea societății bazate pe cunoaștere prin cercetare, educație și tehnologii ale informației; Sprijinirea competitivității întreprinderilor, inclusiv dezvoltarea clusterelor; Investiția în oameni și capacități) și consolidarea (Ameliorarea capacității instituționale și a cooperării; Conlucrarea în vederea promovării securității și pentru soluționarea problemelor legate de criminalitatea organizată și de infracțiunile grave). Obiectivele majore și prioritățile sunt, de asemenea, reflectate în această strategie de dezvoltare a regiunii Delta Dunării.

Programul Transnațional Dunărea 2014-2020 - Acest program sprijină integrarea politicilor la nivelul regiunii Dunării și în domenii specifice, conform Regulamentului privind Dispozițiile Comune (RDC) / Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR), în relație cu Strategia UE pentru Regiunea Dunării (SUERD). „Integrarea politicilor” care este avută în vedere se află sub nivelul UE (presupune evitarea duplicării eforturilor de integrare a politicilor de la nivel UE, ca de ex. TEN-T în sectorul transport), dar peste nivelul național în domeniul respectiv. Proiectele transnaționale ar trebui să influențeze politicile naționale/ regionale/ locale. Pentru a ajunge la un nivel superior de integrare teritorială a zonei eterogene a Dunării, programul abordează provocări comune și nevoi în legătură cu care se așteaptă ca această cooperare transnațională să dea cele mai bune rezultate (dezvoltarea și implementarea de cadre de politici publice, instrumente, servicii și investiții-pilot concrete). Se vizează complementarități puternice cu SUERD. Prioritățile sunt legate de creșterea calității politicilor și a implementării acestora, îmbunătățind cadrele instituționale de cooperare și oferind soluții prin investiții concrete și acțiuni-pilot.

Următoarele documente sprijină obiectivele de creștere a mobilității în zonă și folosesc cel mai bine rețelele fluviale și maritime:

Cartea albă „Foaie de parcurs pentru un spațiu european unic al transporturilor – Către un sistem de transport competitiv și eficient din punctul de vedere al resurselor (EC, 2011). Pornind de la lecțiile învățate, foaia de parcurs are o abordare globală asupra dezvoltărilor din sectorul de transport, luând în considerare viitoarele provocări și inițiative de politici ce trebuie adresate. Viziunea Comisiei în domeniul transporturilor este prezentată împreună cu principalele măsuri în vederea obținerii unei transformări a sistemului european de transport. Una dintre inițiative se concentrează pe Spațiul European de Transport Maritim fără Bariere, care urmează să fie dezvoltat într-o „Centură Albastră” a mobilității maritime libere înăuntrul și în jurul Europei, în baza căreia transportul pe apă să fie folosit la potențialul maxim.

Politica Maritimă Integrată a CE – Creșterea Albastră: Strategia privind „creșterea albastră” este o strategie pe termen lung, ce sprijină creșterea durabilă în sectoarele marin și maritim în ansamblu. Mările și oceanele reprezintă vectori pentru economia europeană și au un mare potențial de inovație și creștere. Această politică reprezintă contribuția maritimă la atingerea scopului Strategiei de creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii a Europei 2020.

Inițiativa Conectarea Europei are scopul de a accelera investițiile pe termen lung în drumuri, căi ferate, rețele energetice, conducte și rețele de mare viteză în bandă largă.

- Îmbunătățirea legăturilor de transport – investiții în proiecte de infrastructură menite să faciliteze transportul de mărfuri și călători, în special între vestul și estul Europei. Investițiile se vor axa pe moduri de transport ecologice și durabile.

- Conectarea rețelelor energetice – realizarea de conexiuni între țările UE, care să faciliteze furnizarea energiei – atât a celei tradiționale, cât și a celei provenind din surse regenerabile.
- Sprijinirea rețelelor digitale de mare viteză – crearea de rețele în bandă largă și furnizarea de servicii digitale paneuropene. Se vor acorda subvenții pentru crearea infrastructurii necesare în vederea introducerii serviciilor de identificare digitală, precum și a serviciilor electronice în domeniul achizițiilor publice, sănătății, justiției și operațiunilor vamale. Banii vor fi utilizați pentru a asigura conectarea și interoperabilitatea serviciilor naționale.

Dezvoltarea spațială a regiunii Delta Dunării se bazează pe următoarele documente UE de planificare generală pentru dezvoltare teritorială urbană și rurală, gândite să asigure un proces democratic și o dezvoltare echilibrată și durabilă:

Carta europeană a amenajării regionale/spațiale a teritoriului – Carta Torremolinos (adoptată pe data de 20 mai 1983 la Torremolinos, Spania). Carta susține că amenajarea regională/spațială ar trebui să fie:

- **Democratică:** condusă în așa fel încât să asigure participarea oamenilor vizați și a reprezentanților lor politici.
- **Comprehensivă:** să asigure coordonarea diverselor politici sectoriale și să le integreze într-o abordare globală.
- **Funcțională:** să țină seama de existența unei conștiințe regionale care se bazează pe valori comune, cultură, interese, trecând uneori de barierele administrative și teritoriale, dar ținând cont de aranjamentele instituționale din diferite țări.
- **Orientare pe termen lung:** să analizeze și să ia în considerare tendințele pe termen lung și dezvoltările și intervențiile în materie de fenomene economice, sociale, culturale, ecologice și de mediu.

Amenajarea regională/spațială caută, în același timp să atingă următoarele obiective fundamentale:

- Dezvoltare socio-economică echilibrată a regiunilor
- Îmbunătățirea calității vieții
- Managementul responsabil al resurselor naturale și protejarea mediului
- Utilizarea rațională a pământului

Perspectiva Europeană de Dezvoltare Spațială – Către o dezvoltare echilibrată și durabilă a teritoriului UE (aprobată în cadrul întâlnirii informale a Consiliului Miniștrilor responsabili cu amenajarea teritorială, desfășurată la Potsdam în mai 1999). Scopul acestor politici de dezvoltare spațială este acela de a lucra pentru o dezvoltare echilibrată și durabilă a teritoriului UE. În viziunea miniștrilor este important să ne asigurăm că cele trei scopuri fundamentale ale politicii europene sunt atinse în toate regiunile UE în mod egal: (1) coeziune economică și socială; (2) conservare și management al resurselor naturale și al patrimoniului cultural; și (3) o competitivitate mai echilibrată pe teritoriul Europei.

Carta de la Leipzig privind orașele europene durabile (2007). Această Cartă stabilește principii și strategii comune pentru politica de *dezvoltare urbană*, recomandând: (1) folosirea la scară mai largă a abordărilor de dezvoltare urbană integrată și (2) acordarea unei atenții speciale cartierelor

defavorizate în contextul unui oraș privit ca întreg.

Ghid de observare a patrimoniului rural (CEMAT, Ljubljana, septembrie 2003): Ghidul CEMAT contribuie la implementarea Recomandărilor Miniștrilor responsabili cu stimularea dezvoltării *zonelor rurale* atât ca așezări omenești cu activități economice și recreative, cât și ca medii naturale. Documentul caută să instituie echilibrul urban-rural și să promoveze resursele lumii rurale ca factori de dezvoltare. Este esențial ca aceste principii să fie puse în practică și să se promoveze o planificare rurală durabilă, combinând creșterea economică și protejarea bunurilor de patrimoniu inerente atât din peisajul natural, cât și din cel cultural. Documentul contribuie la atingerea scopului de dezvoltare independentă a zonelor rurale ca spații cu activități economice și recreative, dar și ca regiuni fizice și, de asemenea, oferă direcții orientative în materie de planificare regională/spațială pentru gestionarea acestui patrimoniu.

Politica agricolă comună pentru 2014-2020: PAC reprezintă o punte între așteptările cetățenilor UE privind agricultura și așteptările fermierilor din țările membre care se confruntă cu provocări economice și de mediu. Acest sector este considerat unul strategic în termeni de securitate alimentară, mediu înconjurător și creștere economică în zonele rurale. În conformitate cu direcțiile de evoluție și reforma PAC pentru perioada 2014-2020, aceasta se va concentra pe trei piloni fundamentali: ecologie și eficiență în agricultură, asigurarea unei alimentații sănătoase la prețuri accesibile și revitalizarea zonelor și comunităților rurale.

Politica de dezvoltare rurală pentru perioada 2014-2020: Politica de Dezvoltare Rurală se axează pe trei obiective strategice pe termen lung, care se raliază la Strategia Europa 2020 și la obiectivele PAC. Politica de dezvoltare rurală își propune să stimuleze competitivitatea agriculturii, să garanteze o gestionare durabilă a resurselor naturale și combaterea schimbărilor climatice și să favorizeze dezvoltarea teritorială echilibrată a economiilor și comunităților rurale, incluzând aici și crearea și menținerea locurilor de muncă.

Fondurile alocate în cadrul PAC și al programelor de dezvoltare rurală ale statelor membre vor fi direcționate spre următoarele obiective: creșterea competitivității agriculturii europene la nivel global și național, conservarea diversității sistemelor de producție agricolă din țările UE și adaptarea producției agricole la noile provocări de mediu legate de schimbările climatice și protecția resurselor naturale.

Politica comună în domeniul pescuitului: această politică are scopul de a se asigura că pescuitul și acvacultura sunt sustenabile din punct de vedere ecologic, economic și social și că furnizează alimente sănătoase pentru cetățenii UE. De asemenea, își propune să susțină un sector dinamic al pescuitului și să asigure un nivel de trai decent pentru comunitățile de pescari. Totuși, se subliniază faptul că este necesar să se asigure că practicile de pescuit nu afectează capacitatea de reproducere a populațiilor de pește prin adoptarea unei abordări prudente, care recunoaște impactul activităților umane asupra tuturor componentelor ecosistemului. În domeniul acvaculturii se consideră a fi prioritară păstrarea unui sector viabil din punct de vedere economic, garantarea siguranței alimentare și bunăstării animalelor, rezolvarea problemelor de mediu și stimularea cercetării.

Politica UE în domeniul turismului își propune să mențină Europa pe primul loc în topul destinațiilor și, în același timp, să maximizeze contribuția industriei la creștere și ocupare și să promoveze cooperarea între statele membre UE, în special prin schimbul de bune practici. În cadrul Comunicării Comisiei Europene „Europa, destinația turistică nr. 1 la nivel mondial – un nou cadru politic pentru

turism în Europa” au fost identificate patru acțiuni prioritare: stimularea competitivității în sectorul turismului european, promovarea dezvoltării unui turism sustenabil, responsabil și de calitate ridicată și consolidarea imaginii Europei ca ansamblu de destinații sustenabile și de înaltă calitate.

Ținând cont de statutul special al Deltei Dunării de sit UNESCO, dezvoltarea SIDD este în concordanță și cu convențiile și strategiile internaționale de mai jos, care au cerințe specifice privind protejarea și conservarea patrimoniului natural.

Strategia de la Sevilla pentru rezervații ale biosferei (1995). Acest document identifică rolul specific al rezervațiilor biosferei în dezvoltarea unei viziuni privind relația dintre conservare și dezvoltare. Oferă recomandări pentru dezvoltarea eficientă a rezervațiilor biosferei și pentru stabilirea condițiilor de funcționare corespunzătoare a Rețelei Mondiale de Rezervații ale Biosferei. Strategia include indicatori recomandați de implementare, adică o listă de acțiuni care va permite tuturor celor implicați să urmărească și să evalueze implementarea strategiei.

Convenția pentru protejarea patrimoniului mondial cultural și natural (Paris, 1972), adoptată de România prin Legea nr. 187/1990. Scopul acestei convenții este de a asigura protecția, la nivel internațional, a patrimoniului mondial cultural și natural prin stabilirea unui sistem de cooperare internațională și asistență.

Politica UE în domeniul energiei pentru perioada până în 2020 se bazează pe trei obiective fundamentale: durabilitate – subliniază preocuparea UE pentru schimbările climatice prin reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră (GES) la un nivel care să limiteze efectul de încălzire globală la doar 2°C în plus față de temperaturile din era pre-industrială; competitivitate – vizează asigurarea implementării efective a pieței interne de energie; siguranța în alimentarea cu energie – vizează reducerea vulnerabilității UE în privința importurilor de energie, a întreruperilor în alimentare, a posibilelor crize energetice și a nesiguranței privind alimentarea cu energie în viitor.

Politica UE în domeniul schimbărilor climatice propune ca și obiectiv pe termen lung (2050) reducerea emisiilor cu 80-95% comparativ cu nivelul din 1990. Transformarea Europei într-o economie eficientă din punct de vedere energetic și cu emisii scăzute de carbon va duce și la îmbunătățirea economiei, crearea de locuri de muncă și întărirea competitivității. Strategia UE privind adaptarea la schimbările climatice include măsuri precum: utilizarea unei cantități mai mici de apă, adaptarea regulamentelor privind construcțiile, construcții împotriva inundațiilor, dezvoltarea unor culturi adaptate la condiții de secetă.

Carta albă privind guvernarea pe mai multe niveluri se înscrie într-un demers politic proactiv pentru „Construirea Europei în parteneriat” și fixează două mari obiective strategice: favorizarea participării la procesul european și sporirea eficienței acțiunii comunitare.

Probleme în context transfrontalier

Problemele trans-frontaliere semnificative în atingerea obiectivelor comune de mediu dintre RBDD România și Rezervația Biosferei Dunării în Ucraina sunt recunoscute în mod clar de convențiile internaționale. Rezervația Biosferei Delta Dunării din România și Rezervația Biosferei Dunării din Ucraina sunt recunoscute ca „Rezervația Biosferei Transfrontaliere Delta Dunării România/Ucraina” în cadrul Programului „Om și Biosferă” al UNESCO și ca sit transfrontalier RAMSAR.

În conformitate cu acordurile internaționale semnate probleme specifice Deltei Dunării pot fi discutate în cadrul **Comisiei Mixte înființată prin Acordul între Ministerul Apelor, Pădurilor și**

Protecției Mediului din România, Ministerul Mediului și Amenajării Teritoriului al Republicii Moldova și Ministerul Mediului și Resurselor Naturale din Ucraina privind cooperarea în zona formată din ariile naturale protejate ale Deltei Dunării și Prutului de Jos (București, 5 iunie 2000).

O problemă importantă o reprezintă realizarea proiectelor de navigație în Delta Dunării, în sensul în care realizarea acestor lucrări trebuie extrem de atent analizată din perspectiva impactului asupra mediului și a respectării tuturor acordurilor internaționale relevante.

Câteva proiecte de cooperare transfrontalieră au fost implementate sau sunt în curs de implementare în regiune. Primul proiect din România finanțat prin Facilitatea Globală de Mediu (FGM) a fost implementat în perioada 1995 – 2000 și a avut ca scop o și mai mare evidențiere a biodiversității în Rezervația Biosferei Delta Dunării, incluzând activități de sprijinire a cooperării transfrontaliere între autoritățile reprezentative ale celor două rezervații ale biosferei. Următoarele proiecte au fost importante: (i) identificarea obiectivelor comune de management în vederea păstrării biodiversității și pentru o dezvoltare durabilă în zona Delta Dunării România/Ucraina și în Regiunea Prutului de Jos din Republica Moldova (2001-2002); (ii) elaborarea unui program comun de monitorizare (2004-2006); (iii) catalogarea, evaluarea și remedierea surselor antropice de poluare în zona Dunării de Jos din Ucraina, România și Republica Moldova (2013-2015); (iv) „Consolidarea rețelei de arii naturale protejate pentru protecția biodiversității și dezvoltare durabilă în Delta Dunării și regiunea Prutul de Jos - PAN Nature, finanțat de Programul Operațional Comun România - Ucraina - Republica Moldova 2007-2013”. În 2004 a fost publicat un document important, denumit „Cooperare transfrontalieră în zonele naturale protejate din Delta Dunării și Prutul de Jos - Obiective de management pentru păstrarea biodiversității și dezvoltare durabilă”, finanțat de UE prin Programul de Cooperare Transfrontalieră TACIS (TSPF 0302/0044).

Coordonarea cu strategiile naționale și regionale

La nivel național, următoarele documente de planificare și strategii naționale, precum și documente specifice pentru amenajarea teritoriilor regionale și naționale, oferă cadrul general și baza pentru SDDI.

Acordul de parteneriat vizează următoarele provocări și prioritățile aferente: (1) promovarea competitivității și a dezvoltării locale, în vederea consolidării sustenabilității operatorilor economici și a îmbunătățirii atractivității regionale; (2) dezvoltarea capitalului uman prin creșterea ratei de ocupare a forței de muncă și a numărului de absolvenți din învățământul terțiar, oferind totodată soluții pentru provocările sociale severe și combaterea sărăciei, în special la nivelul comunităților defavorizate sau marginalizate ori în zonele rurale; (3) dezvoltarea infrastructurii fizice, atât în sectorul TIC, cât și în sectorul transporturilor, în vederea sporirii accesibilității regiunilor din România și a atractivității acestora pentru investitori; (4) încurajarea utilizării durabile și eficiente a resurselor naturale prin promovarea eficienței energetice, a unei economii cu emisii reduse de carbon, a protecției mediului și a adaptării la schimbările climatice; (5) consolidarea unei administrații publice moderne și profesioniste prin intermediul unei reforme sistemice, orientată către soluționarea erorilor structurale de guvernare.

Strategia de dezvoltare teritorială a României 2035. Această strategie este în lucru (la faza de consultare publică). Ea reprezintă instrumentul de implementare a sistemului de amenajare a teritoriului național – incluzând planurile de dezvoltare regională și planurile urbanistice generale – și sprijină operaționalizarea programelor de investiție sectorială până în 2035. În cadrul acesteia au

fost identificate 5 obiective generale:

- Asigurarea unei integrări funcționale a teritoriului național în spațiul european prin sprijinirea interconectării eficiente a rețelelor energetice, de transporturi și bandă largă;
- Creșterea calității vieții prin dezvoltarea infrastructurii tehnico-edilitare și a serviciilor publice în vederea asigurării unor spații urbane și rurale de calitate, atractive și favorabile incluziunii;
- Dezvoltarea unei rețele de localități competitive și coezive prin sprijinirea specializării teritoriale și formarea zonelor urbane funcționale;
- Protejarea patrimoniului natural și construit și valorificarea elementelor de identitate teritorială;
- Creșterea capacității instituționale de gestionare a proceselor de dezvoltare teritorială.

De asemenea, au fost definite măsuri, acțiuni și exemple de proiecte pentru zone urbane, zone rurale, zone montane, zone transfrontaliere și zona costieră.

Planul de amenajare a teritoriului național (secțiunea 1: Rețeaua de Transport; secțiunea 2: Apă, secțiunea 3: Arii protejate; secțiunea 4: Rețeaua de Așezări Omenești; secțiunea 5: Zone cu Riscuri Naturale; secțiunea 8: Zone Turistice) reprezintă baza de amenajare de la care pornesc programele sectoriale strategice, ea determinând scopul și prioritățile de dezvoltare teritorială a țării în relație cu politicile UE.

Strategia națională privind schimbările climatice 2013-2020 este documentul care oferă direcțiile orientative pentru planul național de acțiune privind schimbările climatice, care are ca scop atingerea țelurilor stabilite în Strategia Europa 2020 – reducerea cu 20% a emisiilor de GES (emisii de gaze cu efect de seră), îmbunătățirea cu 20% a eficienței energetice și creșterea cu 20% a surselor de energie regenerabilă. Strategia evidențiază provocările sectoriale și recomandă adaptare corespunzătoare și politici de reducere. Această strategie va fi urmată de un plan de acțiuni și de o strategie revizuită până în 2015, dezvoltate cu asistența tehnică a Băncii Mondiale. Strategia și rezultatele disponibile au oferit un punct de plecare pentru documentul de față.

Strategia energetică a României 2007-2020 transpune Directiva 2006/32/EC privind eficiența energetică la utilizatorii finali și serviciile energetice. Strategia are componente dedicate eficienței energetice în industrie, transport, consumul public și rezidențial și energie regenerabilă. Obiectivul general al strategiei sectorului energetic îl constituie satisfacerea necesarului de energie atât din prezent, cât și pe termen mediu și lung, la un preț cât mai scăzut, adecvat unei economii moderne de piață și unui standard de viață civilizat, în condiții de calitate, siguranță în alimentare, cu respectarea principiilor dezvoltării durabile.

Master planul pentru dezvoltarea turismului național 2007-2026 (proiect al Autorității Naționale de Turism, în cooperare cu autoritățile publice centrale, autoritățile administrației publice locale, managerii de arii protejate, societatea civilă) are în vedere următoarele direcții strategice: structuri administrative, planificare și infrastructură fizică, dezvoltarea resurselor umane, îmbunătățirea produselor turistice, servicii de informare, statistici și cercetare, marketingul destinației și mediul natural.

Strategia națională de dezvoltare a ecoturismului în România are ca obiectiv general crearea condițiilor de dezvoltare a ecoturismului la nivelul ariilor protejate și în zonele din vecinătatea acestora, urmărindu-se realizarea unui produs ecoturistic competitiv pe plan național și

internațional. În cadrul strategiei au fost vizate următoarele domenii: cadrul instituțional și asociativ, infrastructura turistică și amenajarea teritoriului, educație și conștientizare, dezvoltarea resurselor umane, dezvoltarea afacerilor și dezvoltarea locală, conservarea și protejarea naturii, marketing și promovare.

Strategia sectorială în domeniul culturii și patrimoniului național pentru perioada 2014-2020 definește următoarele obiective strategice sectoriale și transversale: protejarea patrimoniului cultural național (patrimoniul imobil, patrimoniul cultural național mobil, patrimoniul cultural imaterial), susținerea și promovarea creației culturale și artistice contemporane, educație și intervenție culturală, întărirea capacității instituționale și dezvoltarea infrastructurii culturale.

Raportul Comisiei Prezidențiale pentru Patrimoniul Construit, Istoric și Siturile Naturale prezintă măsuri privind legislația, cadrul instituțional-administrativ, zonele protejate, identificarea și protejarea peisajelor culturale, patrimoniul arheologic, componentele artistice, mediul istoric și schimbările climatice și patrimoniul natural.

Planul strategic național multianual privind acvacultura se concentrează pe următoarele aspecte: simplificarea administrativă, în special pentru evaluări, studii de impact și licențe; securitatea juridică a operatorilor în sectorul acvaculturii, în ceea ce privește accesul la ape și spațiu; stabilirea unor indicatori pentru sustenabilitate ecologică, economică și socială; evaluarea altor posibile efecte transnaționale asupra statelor vecine.

Programul național de dezvoltare rurală 2014-2020. Documentul reprezintă asumarea României față de implementarea Pilonului II al UE privind Politica Agricolă Comună, reflectată în Regulamentul CE 1305/2013. PNDR oferă oportunitatea de a aborda punctele slabe identificate în analiza SWOT pe baza aplicării punctelor tari și prin folosirea oportunităților disponibile. O atenție specială ar merita să fie îndreptată către învățarea din lecțiile trecute și din progresul obținut prin implementarea PNDR anterior, când s-a pus baza promovării continue și durabile a pământului agricol și forestier, creând astfel baza pentru menținerea patrimoniului natural și cultural și conservarea valorilor din zonele rurale. PNDR a fost dezvoltat în deplină concordanță cu principiile biodiversității și habitatelor naturale, protecției florei și faunei sălbatice, precum și în conformitate cu principiul managementului durabil al resurselor naturale.

Strategia pentru dezvoltarea sectorului agro-alimentar pe termen mediu și lung (orizontul 2020-2030). Acest document oferă o viziune pe termen lung de dezvoltare a agriculturii și zonei rurale cu scopul de a valorifica inteligent și durabil potențialul agro-alimentar și dezvoltarea economiei non-fermiere, orientată către stabilirea unui echilibru corect între dezvoltare economică și impactul asupra mediului agricol. Strategia este rezultatul unei abordări sectoriale sistematice, ținând cont de legăturile cu aspectele de economie, societate, mediu, dar și de recunoașterea nevoilor de coeziune socială, egalitate de șanse, nediscriminare și diversitate.

Strategia Națională pentru Competitivitate 2014-2020: asigură o abordare comprehensivă și orizontală în ceea ce privește politicile de dezvoltare în următoarele sectoare: competitivitate industrială și CDI, clustere, specializare inteligentă regională, IMM-uri, eco-inovare și industrii verzi, industrii creative, mediu de afaceri. Prioritățile de investiții se concentrează în acele zone în care România are avantaje competitive. Prioritățile strategice formulate în cadrul strategiei sunt:

îmbunătățirea mediului de reglementare; acțiuni parteneriale între mediul public și mediul privat; factori și servicii de suport; promovarea celor 10 sectoare de viitor (turism și ecoturism, textile și pielărie, lemn și mobilă, industrii creative, industria auto și componente, tehnologia informațiilor și comunicațiilor, procesarea alimentelor și băuturilor, sănătate și produse farmaceutice, energie și management de mediu și bioeconomie (agricultură, silvicultură, pescuit și acvacultură), biofarmaceutică și biotehnologii; pregătirea Generației 2050 și provocări societale.

Strategia națională pentru cercetare, dezvoltare tehnologică și inovare 2014-2020 pune accent pe zonele în care România și regiunile românești au avantaje competitive, specializare inteligentă, sectoare de excelență. Obiectivele generale vizează: creșterea competitivității economiei românești prin inovare; creșterea contribuției românești la progresul cunoașterii de frontieră; creșterea rolului științei în societate.

Master Planul General de Transport al României analizează obiectivele majore ale sistemului național de transport. Prin urmare, acesta constituie un instrument strategic de planificare a intervențiilor majore (proiecte și alte acțiuni), ce sunt semnificative pentru obiectivele de transport la scară națională. Sunt avute în vedere transportul rutier, feroviar, porturi și căi navigabile, aerian și multimodal.

Strategia națională privind agenda digitală pentru România. Principiul care stă la baza Strategiei naționale este crearea unui mediu competitiv, care să încurajeze și să atragă cetățenii și întreprinderile plătitoare de impozite, care, la rândul lor, să asigure o creștere durabilă pe termen lung. Cele 4 domenii de acțiune ale Agendei digitale pentru România 2014-2020 sunt: *e-Guvernare, Interoperabilitate, Securitate Cibernetică, Cloud Computing, Open Data, Big Data și Media Sociale* – pentru creșterea eficienței și reducerea costurilor din sectorul public din România prin modernizarea administrației; *TIC în Educație, Sănătate, Cultură și e-Incluziune socială* – pentru a răspunde provocărilor sociale de la un nivel sectorial și pentru a asigura faptul că investițiile TIC vor crea un impact pozitiv în context social; *e-Commerce, Cercetare, Dezvoltare și Inovare în TIC* – pentru a valorifica avantajele comparative ale României la nivel regional și sprijini creșterea economică din sectorul privat; *Broadband și Servicii de Infrastructură Digitală* – pentru a asigura incluziunea socială și a permite beneficii în toate celelalte domenii de acțiune.

Strategia națională de gestionare a deșeurilor 2014-2020 și Planul național privind managementul deșeurilor. Scopul este de a îndrepta România către o „societate a reciclării” prin: ordonarea după prioritate a eforturilor din domeniul gestionării deșeurilor în conformitate cu ierarhia deșeurilor; încurajarea prevenirii generării deșeurilor și reutilizarea pentru o mai mare eficiență a resurselor; dezvoltarea și extinderea sistemelor de colectare separată a deșeurilor în vederea promovării unei reciclări de înaltă calitate; dezvoltarea / implementarea tehnologiilor / instalațiilor de reciclare și/sau valorificarea cu randament ridicat de extragere și utilizare a materiei prime din deșeuri; susținerea recuperării energiei din deșeuri, după caz, pentru deșeurile care nu pot fi reciclate; reducerea cantităților de deșeuri eliminate prin depozitare.

Strategia de sănătate 2014-2020. Obiectivul general al strategiei este de a facilita accesul la servicii de sănătate mai bune și mai sigure, în special pentru grupurile vulnerabile, și acoperă patru piloni: infrastructura de sănătate; tehnologii ale informației în sănătate - e-sănătate; cercetare extensivă în domeniul sănătății; servicii de sănătate publică și asistență medicală.

Strategia pentru reducerea părăsirii timpurii a școlii. Măsurile stipulate în strategie au ca obiectiv promovarea și susținerea integrării / reintegrării în sistemul educațional și include de asemenea un sistem eficient pentru colectarea și analiza datelor și informațiilor privind toate aspectele sistemului educațional.

Strategia națională pentru învățarea pe tot parcursul vieții are drept obiectiv crearea cadrului strategic pentru a încuraja și crește participarea la educația pe tot parcursul vieții. Obiectivele strategice sunt creșterea participării la învățarea pe tot parcursul vieții, creșterea relevanței sistemelor de educație și formare profesională pentru piața muncii și dezvoltarea învățării pe tot parcursul vieții în strânsă colaborare cu partenerii sociali și cu părțile interesate relevante.

Strategia pentru dezvoltarea infrastructurii educaționale presupune elaborarea unei hărți privind infrastructura educațională și pregătirea profesională.

Strategia națională de reducere a sărăciei 2014-2020. Strategia are scopul de a reduce sărăcia printr-o incluziune activă pe piața muncii a persoanelor marginalizate. Această strategie va constitui principalul cadru strategic în domeniul incluziunii sociale și a reducerii sărăciei, elaborând obiectivele strategice și acțiunile prioritare până în 2020. Vor fi elaborate Planuri de Acțiune separate în domeniul incluziunii sociale, al combaterii sărăciei și în ceea ce privește serviciile sociale, protecția persoanelor vârstnice și îmbătrânirea activă, protecția copiilor și protecția persoanelor cu dizabilități.

Strategia națională pentru ocupare în Perspectiva 2020 asigură o coordonare mai bună a priorităților politicilor privind ocuparea, luând în considerare obiectivele Strategiei Europa 2020. Principalul obiectiv al strategiei este acela de a asigura un nivel durabil al ocupării în România, susținută de competitivitate economică, incluziune socială și dezvoltare durabilă. Strategia include obiective și măsuri specifice, menite să integreze pe piața muncii categoriile care se confruntă cu dificultăți în materie de ocupare (tineri, persoane vârstnice, persoane cu dizabilități, șomeri pe termen lung, romi etc.).

Strategia pentru Consolidarea Administrației Publice 2014-2020 propune ca și obiective generale: adaptarea structurii și mandatului administrației la nevoile cetățenilor și la posibilitățile reale de finanțare; implementarea unui management bazat pe performanță în administrația publică; debirocratizare și simplificare pentru cetățeni, mediu de afaceri și administrație; creșterea autonomiei locale și consolidarea capacității autorităților administrației publice locale de promovare și susținere a dezvoltării la nivel local; creșterea calității și accesului la serviciile publice.

Următoarele documente de la nivel subnațional (regional, local), relevante pentru Delta Dunării, au fost de asemenea luate în considerare:

- **Planul de dezvoltare regională a Regiunii Sud-Est pentru perioada de programare 2014-2020.** Acest plan identifică nevoile de dezvoltare ale regiunii în care este localizată Delta Dunării. În cadrul PDR sunt propuse 10 priorități de dezvoltare: dezvoltare urbană durabilă integrată; dezvoltarea infrastructurii de transport la nivel regional; îmbunătățirea competitivității economiei regionale, în contextul promovării specializării economice inteligente; îmbunătățirea calității turismului la nivel regional; conservarea și protecția mediului înconjurător; îmbunătățirea eficienței energetice și utilizarea resurselor

regenerabile; îmbunătățirea calității în domeniile educație, sănătate și incluziune socială; valorificarea superioară a resurselor din mediul rural și modernizarea economiei rurale; îmbunătățirea resurselor umane la nivelul regional, în contextul specializării regionale inteligente; promovarea cooperării transfrontaliere și interregionale.

- **Strategia și planul de acțiune cu privire la adaptarea la schimbările climatice în regiunea Delta Dunării** au fost elaborate de WWF în colaborare cu alte instituții pentru Comisia Europeană. Deși acest studiu regional finanțat de către UE se concentrează în primul rând pe Moldova și Ucraina, analiza este o examinare utilă a stării transfrontaliere a Deltei Dunării și a posibilelor impacte ale efectelor climatice, dar datorită tipului de finanțare primită de la UE. Se investighează reziliența DD la impactul schimbărilor climatice și a celor socio-economice asupra sistemelor naturale. Conține recomandări de politici sectoriale îndreptate spre îmbunătățirea capacității de adaptare a bazinului Deltei Dunării și este util pentru dezvoltarea strategiilor integrate și a investițiilor ITI din zona de studiu.
- **Planul de Management și Regulamentul Rezervației Biosferei „Delta Dunării”**, document care cuprinde obiective și măsuri organizate într-un program de acțiuni stabilit pentru următorii cinci ani, și care reglementează desfășurarea activităților din cadrul RBDD și din vecinătatea acestei arii protejate.
- **Planul integrat de dezvoltare urbană pentru Sulina** a identificat 4 direcții strategice de acțiune: dezvoltarea urbană, dezvoltarea resurselor umane, dezvoltarea economică și protejarea, dezvoltarea și punerea în valoare a patrimoniului natural și construit.
- **Plan de amenajare a teritoriului zonal pentru Delta Dunării (PATZ Delta Dunării, URBANPROIECT, 2008)**. Acest document este un plan ce oferă o analiză a situației actuale, a tendințelor și problemelor. Include o strategie de dezvoltare, cu viziune, obiective specifice și măsuri de dezvoltare.
- **Plan de amenajare a teritoriului zonal pentru zona costieră a Mării Negre (PATZ Zona Costieră a Marii Negre, URBANPROIECT, 2010)**. Documentul este un plan ce oferă o analiză a situației actuale, a tendințelor și problemelor. Include o strategie de dezvoltare cu viziune, obiective specifice și măsuri de dezvoltare.
- **Strategiile de dezvoltare locală 2012-2016** au fost elaborate la nivelul comunelor de pe teritoriul ITI DD în cadrul proiectului Delta Regio Plan.

Raportul „Orașe Competitive” – elaborat de Banca Mondială în anul 2013, propune o strategie pentru dezvoltarea sustenabilă și favorabilă incluziunii a României, prin promovarea principalelor motoare economice ale țării – cele mai importante centre urbane.

Raportul „Identificarea modelelor de selecție a proiectelor pentru POR 2014-2020” – elaborat de Banca Mondială în anul 2014, propune o serie de modele de selecție a proiectelor ce urmează să fie finanțate din POR 2014-2020, în vederea îmbunătățirii eficienței investițiilor sprijinite de acest program.

Raportul „Criterii de îmbunătățite de ordonare după prioritate a proiectelor PNDL” – elaborat de Banca Mondială în anul 2015, propune o metodologie de ordonare după prioritate a proiectelor ce urmează să fie finanțate prin PNDL pe baza unor criterii clare și riguroase, prin care să se evite suprapunerea investițiilor realizate din fonduri guvernamentale cu cele europene.

Raportul „Diagnostic și consultanță pentru politicile de sprijinire a incluziunii romilor din România”

– elaborat de Banca Mondială în anul 2013, cuprinde o analiză-diagnostic riguroasă a condițiilor de locuire, educație, sănătate și de ocupare pentru populația de etnie romă, bazată pe metode cantitative și calitative, propunând totodată un set de măsuri pentru îmbunătățirea calității vieții acestora.

1.3 Metodologie

Procesul de dezvoltare a strategiei a început cu Raportul de Diagnostic, ce evidențiază oportunitățile și constrângerile pentru zona de studiu. Pasul următor l-a constituit Raportul de Viziune, care a identificat o imagine viitoare ideală asupra a ceea ce comunitatea își dorește ca zona să fie și ce potențial are aceasta să și devină astfel. În baza acestor informații au apărut obiectivele strategice. Raportul de Evaluare a Nevoilor (EN) a identificat măsuri și intervenții cu scopul de a atinge obiectivele strategice generale și obiectivele sectoriale corespunzătoare. Raportul EN prezintă nevoile de investiții materiale, de reforme de politici publice și reglementare, de dezvoltare instituțională și asistență tehnică (AT), pe fiecare subiect în parte.

Abordarea privind ordonarea după prioritate a proiectelor și criteriile corespunzătoare de ordonare trebuie definite au ținut cont de condițiile specifice și contextul general. În cazul regiunii Delta Dunării, care beneficiază de o alocare ITI preliminară pe toate axele PO, obiectivul principal al ordonării după prioritate este acela de a se estima în ce mod un proiect va influența cele două obiective majore, definite în cadrul strategiei pentru regiune, dar și de a oferi într-o oarecare măsură orientări privind stabilirea etapelor implementării⁹. Având la bază o alocare destul de mare pe toate axele PO (posibil cu excepția axei PO dedicate proiectelor de îmbunătățire a mediului; acest aspect este adresat mai jos), procesul de ordonare după prioritate nu va avea loc ca urmare a constrângerilor financiare, dacă vor exista¹⁰ (adică dacă un proiect poate fi implementat sau nu ținând cont de disponibilitatea fondurilor). Proiectele nu sunt „în competiție” unele cu altele de-a lungul axelor PO. În cazul regiunii Delta Dunării, ordonarea după prioritate nu va fi făcută pentru a constata dacă, de exemplu, proiectul pentru transport este mai important decât cel pe educație (deși, în mod curent, ordonarea după prioritate este folosită în acest scop). Proiectele vor fi „în competiție” numai în cazul în care vor fi eligibile pentru aceeași axă PO.

După cum este menționat mai sus, proiectele de mediu vor fi tratate separat, deoarece există posibilitatea ca totalul costurilor estimate să depășească fondurile ITI alocate până acum pentru un astfel de program. Proiectele de mediu ar trebui să treacă prin același proces de ordonare după prioritate, dar decât să se aleagă ce intervenții discrete trebuie sau nu să fie implementate în cadrul stabilit de disponibilitatea fondurilor alocate pentru axele PO, ar fi mai potrivit ca sfera de cuprindere (ambitiia) setului de programe să fie adaptată în funcție de pachetul financiar aflat la dispoziție¹¹. De exemplu, se alocă o anumită sumă pentru fiecare proiect (de preferat să nu fie toată suma) în funcție de finanțarea disponibilă (acest proces trebuie făcut de un grup de persoane

⁹ Un nivel ridicat de prioritate nu înseamnă că trebuie implementat primul, dar, dacă nu există alți factori de secvențiere, se poate folosi acest criteriu. Secvențierea proiectelor va fi abordată în următoarele rapoarte, propunerea ITI și Planul de Acțiune.

¹⁰ Cu toate acestea, fondurile partenerilor locali pot fi restrânse, fapt ce va influența procesul de secvențiere. Proiectele cu un nivel prioritate scăzut pot să nu fie implementate din cauza lipsei de fonduri a partenerilor noștri.

¹¹ Un exemplu pentru ilustrare: la un anumit punct beneficiul marginal al proiectului „Restaurarea circulației apei naturale și a habitatelor cheie” ar putea fi mai mic decât eforturile pentru programul „Investiții pentru susținerea acțiunilor locale în reducerea poluării cu nitrați”

specializate în sectorul de mediu).

Abordarea sugerată privind ordonarea după prioritate și criteriile este simplă. În cazul regiunii Deltei Dunării, contribuția proiectului la cele două obiective majore (refectate în criteriile 1 și 2) trebuie să fie principalul factor în determinarea nivelului de prioritate al acestuia. Acest fapt se reflectă într-o importanță mai mare acordată acestor două criterii. Adăugarea mai multor criterii nu echivalează neapărat cu consolidarea procesului de ordonare după prioritate. Mai multe detalii pot crește riscul „dublei contabilizări”, adică a acorda în mod neintenționat o importanță mai mare unui aspect decât ar trebui în condiții normale.

Criteriile propuse

Pentru exercițiul de prioritizare sunt folosite cinci criterii. Fiecare criteriu primește un anumit nivel de importanță (totalul ajungând la 100). Fiecare criteriu primește un scor de la 1 la 10 (de la scăzut la ridicat) pentru un anumit proiect. După aceea, aceste scoruri sunt înmulțite cu nivelul acordat de importanță. Cele mai mari cinci rezultate sunt adunate pentru a ajunge la scorul total al proiectului.

Următoarele criterii de ordonare după prioritate sunt sugerate și trebuie folosite pentru propunerile ITI și Planul de Acțiune. Ordonarea după prioritate (scorul) trebuie făcută în esență pentru toate proiectele și pentru fiecare sector și subiect. Aceleași criterii trebuie utilizate pentru toate subiectele/sectoarele.

Tabel 1: Criterii de ordonare după prioritate

<u>Criterii</u>	<u>Importanță</u>
1. Îmbunătățirea Mediului – impactul anticipat pentru Obiectivul Strategic 1	35%
2. Dezvoltarea economică – impactul anticipat pentru Obiectivul Strategic 2	35%
3. Amploarea geografică, numărul de beneficiari	10%
4. Nivelul de dificultate și sustenabilitatea financiară pe termen lung	15%
5. Nivelul pregătirilor (stadiul pregătirilor în vederea implementării)	5%

II. Fundamentele strategiei

Această secțiune oferă un rezumat al documentelor de fundamentare în baza cărora a fost elaborată Strategia: Analiza Diagnostic, Viziunea și Evaluarea Nevoilor.

II.1 Analiza-diagnostic

O dublă provocare pentru dezvoltarea durabilă a Deltei Dunării este conservarea elementelor sale de patrimoniu natural și îmbunătățirea calității vieții pentru locuitorii acesteia. Delta găzduiește o biodiversitate extraordinară și aduce servicii importante mediului înconjurător. Este cea mai mare deltă naturală rămasă în Europa și una dintre cele mai mari din lume. De asemenea, este singura deltă a unui fluviu care este cuprinsă în întregime într-o rezervație a biosferei. Stabilită ca Rezervație a Biosferei UNESCO și ca sit Ramsar în 1990, Delta Dunării este unul din cele mai valoroase habitate de pe continent pentru fauna și biodiversitatea specifică deltei. Caracteristica fizică și ecologică cea mai semnificativă a deltei (RBDD) este întinderea vastă de zone umede, inclusiv mlaștină de apă dulce, lacuri și iazuri, cursuri de apă și canale. Doar 9% din zonă este permanent deasupra apei. Viața pentru populația din centrul Deltei este o provocare și accesul la serviciile sociale și economice esențiale este limitat. Transportul pe apă este adesea singura opțiune pentru a ajunge și a călători spre și dinspre destinații din centrul Deltei. Zona are, de asemenea, cel mai redus acces la servicii de bază, precum apă curentă și canalizare, în comparație cu zonele rurale învecinate. Serviciile de sănătate și educație sunt de asemenea limitate de inaccesibilitate și scăderea populației.

Economie: Pescuitul și agricultura vor rămâne importante pentru crearea de locuri de muncă, iar turismul bazat pe natură are potențial de dezvoltare

Dezvoltarea economică durabilă presupune acces la comerț, infrastructură, forță de muncă și la câteva ramuri ale economiei de scară. Resursele umane dezvoltate, urbanizarea puternică și conectivitatea ridicată au constituit elemente determinante de creștere în România (Raportul "Orașe Competitive" al Băncii Mondiale, 2013). Prin contrast, centrul Deltei rămâne – prin natura ei – o zonă izolată, inaccesibilă și – ca urmare a alegerilor făcute de localnici – o regiune care înregistrează un declin în rândul populației. Rata emigrării atât către alte județe, cât și în afara României este una dintre cele mai ridicate din țară și are ca rezultat declinul constant al populației de la 14.000 de locuitori în 2002 la aproximativ 11.000 în 2012. Mai mult decât atât, populația se află în proces de îmbătrânire, având o medie a vârstei de 47 de ani în zona de studiu, comparativ cu 44 de ani în restul țării. În plus, această populație scăzută este împrăștiată pe o suprafață mare, ceea ce duce la constrângeri semnificative la nivelul dezvoltării infrastructurii. Există puține locuri de muncă în sectorul oficial din centrul Deltei. În 2013, erau doar 10,9 locuri de muncă oficiale la un număr de 100 de adulți¹² apti de muncă în zona de studiu. Județul Tulcea contribuie doar cu 0,84% la PIB-ul țării, ceea ce aproape că determină calificarea județului Tulcea ca regiune slab dezvoltată.

---

¹² Listă Firme 2013, adulții apti de muncă au 18-62 de ani.

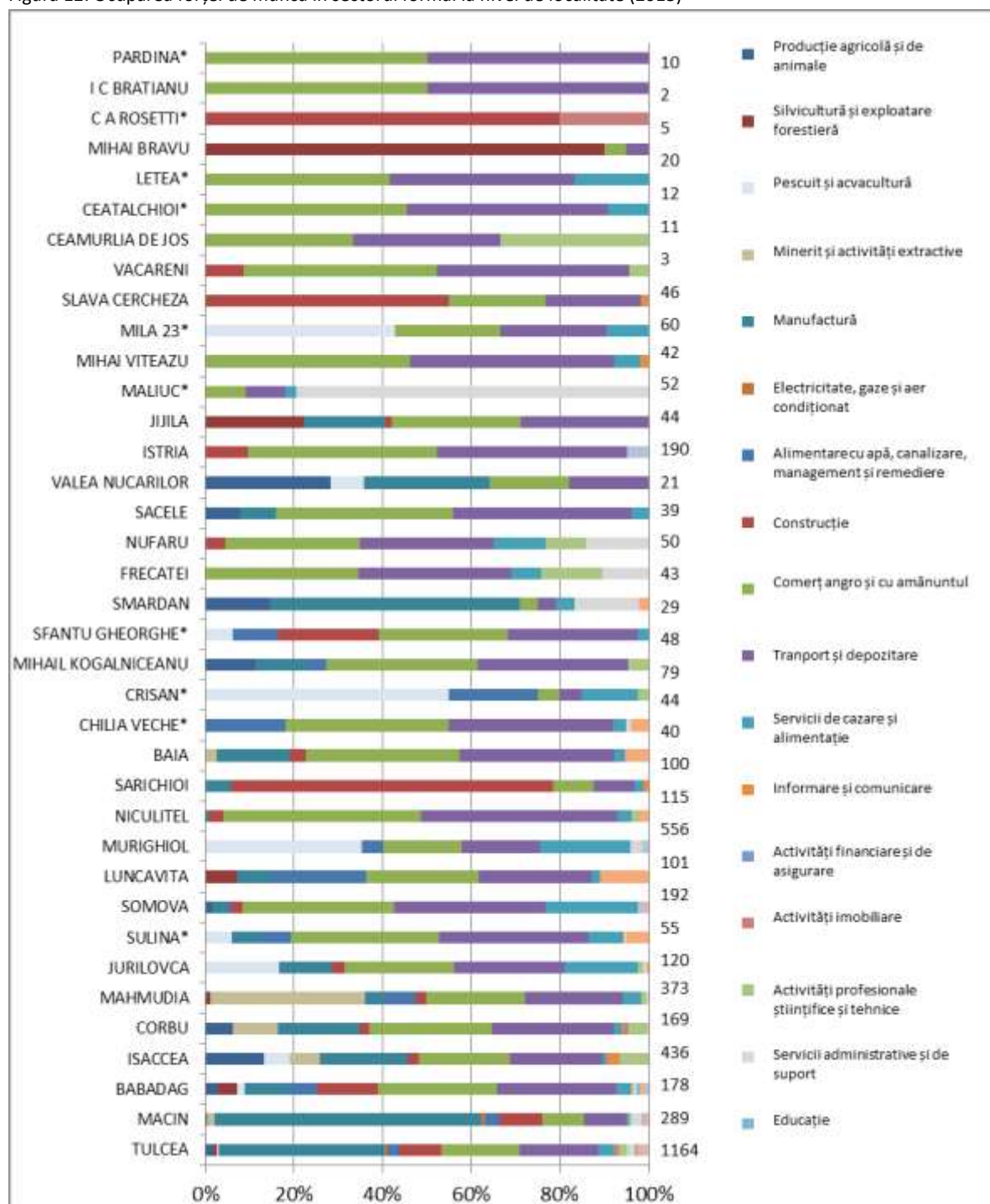
Figura 11: Comparația privind creșterea anuală a PIB-ului între Tulcea și județele învecinate

Sursa: Calcule realizate de Banca Mondială în baza unui studiului realizat de Eurostat

Turismul bazat pe natură are un potențial semnificativ de dezvoltare în Deltă, iar prioritar ar fi să se asigure că comunitățile locale vor beneficia de pe urma dezvoltării turismului. Caracterul izolat și densitatea redusă reprezintă o constrângere pentru dezvoltarea altor sectoare, însă este un atu pentru turismul bazat pe natură. În timp ce pescuitul și agricultura vor continua să rămână importante pentru ocuparea forței de muncă, aceste sectoare par să aibă un potențial de creștere destul de limitat în Deltă. Ca o industrie relativ intensivă pe partea de capital și extrem de competitivă, turismul are nevoie ca sprijinul și politicile oferite de sectorul public să facă disponibile oportunitățile și beneficiile pentru părțile locale interesate. Rolul sectorului public este de a ajuta dezvoltarea eficientă a unui turism durabil care este orientat de o viziune și direcții clare. Sectorul public poate crea, cu ajutorul unor instrumente politice și mecanisme legislative, un mediu propice, favorizând desfășurarea de activități profitabile în domeniul turismului, care să fie în concordanță cu viziunea și direcțiile strategice.

Figura 12: Ocuparea forței de muncă în sectorul formal la nivel de localitate (2013)

Sursa: Calcule realizate de Banca Mondială conform bazei de date Listă Firme

Calitatea vieții: Furnizarea serviciilor publice necesare în centrul Deltei constituie o provocare

Slaba accesibilitate a ridicat probleme semnificative la nivelul îmbunătățirii standardelor de viață ale rezidenților din centrul Deltei. Accesibilitatea la centrul Deltei din punctul de vedere al transportului depinde de canalele sale navigabile (616 km). Acestea prezintă potențial pentru un sistem de transport natural, însă constituie și o provocare pentru asigurarea unei accesibilități

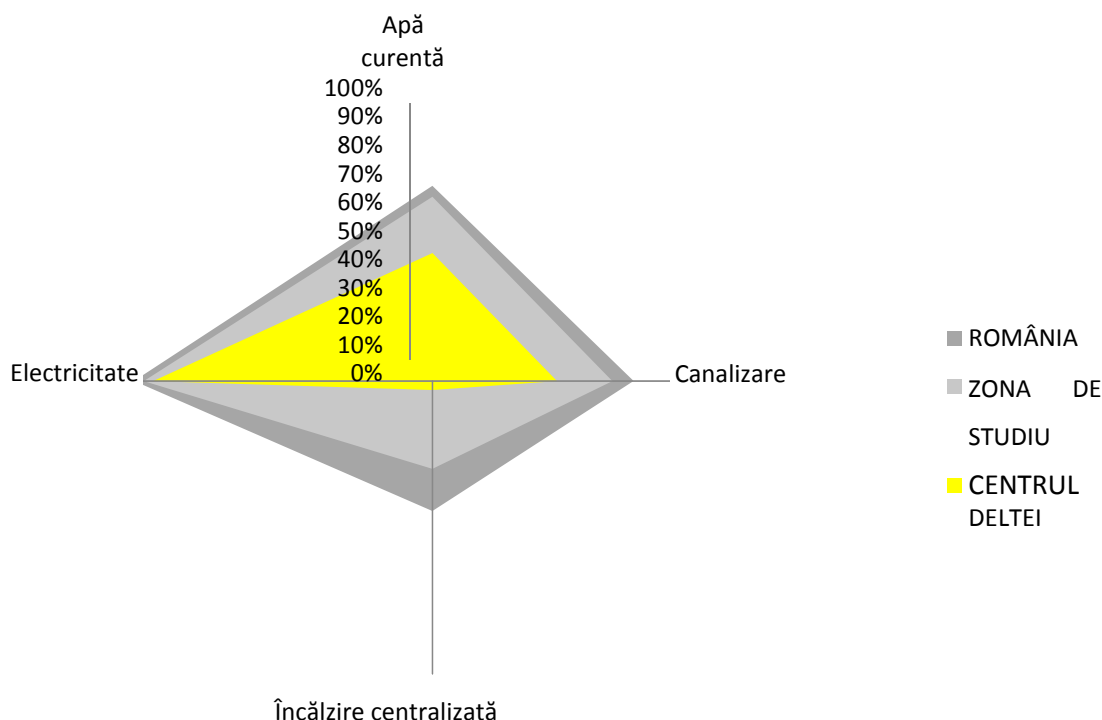
eficiente. Deși unele șosele locale pot spori accesibilitatea în unele părți ale centrului Deltei, zona rămâne dependentă de rețeaua de căi navigabile locale. În centrul Deltei există câteva constrângeri semnificative pentru construcția de șosele atât din cauza dificultăților fizice, cât și din cauza constrângerilor ecologice și economice. Rezidenții și-au exprimat nevoia de accesibilitate la principalele servicii sociale și economice din municipiul Tulcea fără a depinde de condițiile meteorologice. Aceasta trebuie să fie pusă în balanță cu fezabilitatea financiară și ecologică a acestor evoluții. Mulți rezidenți au bărci private și există de asemenea servicii publice subvenționate, deși cu program limitat. Serviciul public de transport fluvial este disponibil pe circa jumătate din lungimea căilor navigabile pe cinci rute separate. Pentru mulți rezidenți din Deltă, acesta este singurul mijloc de transport regulat. Atunci când căile navigabile sunt înghețate, aceste servicii nu mai pot funcționa, iar în cazuri de urgențe medicale, un elicopter (existent în Municipiul Tulcea) este singurul sprijin pentru unele comunități.

Sectoarele de sănătate și educație sunt afectate de slaba accesibilitate și densitatea scăzută a populației. Îngrijirea sănătății în centrul Deltei nu este limitată doar de calitatea în general scăzută a serviciilor din România, ci și de inaccesibilitate. În județul Tulcea, un medic se ocupă în medie de 1.726 de locuitori, și – deși acest număr este mai mic decât nivelul național de 1.894 de locuitori pe medic – deservirea populației dispersate, în special în centrul Deltei, este dificilă. Cu mai puțini medici și o populație dispersată, rezidenții din centrul Deltei vor trebui să se bazeze în continuare pe spitalele județene și pe telemedicină. Telemedicina a fost demarată în anul 2012 cu câteva rezultate inițiale pozitive. Sectorul educației se confruntă cu probleme similare în ce privește combaterea inaccesibilității și o populație în declin a elevilor. Există proporțional mai puțini profesori atestați în Deltă (67%) față de restul județului (89%). Câteva comune și-au închis școlile din cauza numărului scăzut de elevi și a costurilor de funcționare ridicate, iar transportul la alte școli a devenit o problemă. În plus, școlile se confruntă cu lipsa canalizării, a încălzirii centrale, iar în unele locații cu lipsa apei potabile.

Slaba accesibilitate și constrângerile legate de densitatea scăzută sunt oglindite în sectoarele de servicii publice de bază. În ce privește acoperirea serviciilor, comunele din centrul Deltei se află într-o stare mult mai rea decât comunele din zonele adiacente. De exemplu, 62% din gospodăriile rurale din centrul Deltei au acces la apă curentă, față de 83% din gospodăriile rurale din întreaga zonă de studiu. Șapte sate din centrul Deltei nu au niciun sistem de distribuire a apei potabile, în timp ce în cinci sate, sistemul de distribuție a apei se constituie în prezent. Exceptând orașul Sulina, gestionarea apei menajere este ineficientă sau inexistentă în centrul Deltei. O îmbunătățire a gestionării apei menajere este necesară atât în centrul Deltei, cât și în zonele rurale învecinate. Sistemul curent de gestionare a deșeurilor solide este de asemenea inadecvat în general și în special în centrul Deltei, cu rate scăzute de reciclare și de colectare a deșeurilor, cu o frecvență redusă de ridicare și costuri foarte mari de transport al acestora către unitățile de eliminare din municipiul Tulcea.

Figura 13: Centrul Deltei Dunării nu are același acces la serviciile publice în comparație cu zona de studiu și restul țării

Sursa: Recensământul Populației și Locuințelor din 2011

Investițiile în furnizarea serviciilor de bază trebuie să fie însoțite de planuri și acorduri instituționale pentru recuperarea costurilor, precum și pentru operare și mentenanță. Cu fonduri europene, autoritățile locale din Tulcea își vor putea îmbunătăți semnificativ infrastructura publică, însă o problemă esențială este aceea de a se asigura că facilități noi și îmbunătățite vor fi construite și vor funcționa într-un mod durabil. De exemplu, colectarea centralizată a apelor menajere poate să nu fie întotdeauna o opțiune fezabilă; este probabil ca rezervoare septice locale în zone izolate și slab populate să reprezinte o soluție mai viabilă. Pe termen scurt, nu este realist să se anticipeze recuperarea deplină a costurilor de la beneficiari. Populația din centrul Deltei primește în prezent o subvenție de 50% pentru utilizatori de la Guvern pentru alimentarea cu apă și alte servicii. Există necesitatea de a realiza un echilibru între nivelul serviciului furnizat, capacitatea de plată și nivelul subvențiilor (vizate).

Protejarea mediului: O structură instituțională complexă frânează eforturile de conservare și dezvoltare economică durabilă

Biodiversitatea este menținută în general datorită eforturilor actuale de protejare a acesteia, dar sistemul ecologic înregistrează un declin. RBDD își îndeplinește, în mare, obiectivele de conservare a unei biodiversități de importanță globală, în special în ceea ce privește păsările. Dar imaginea este mai puțin pozitivă atunci când vorbim despre menținerea sistemelor ecologice și a resurselor naturale. Aceste sisteme stau la baza vieții localnicilor, și au nevoie de o dezvoltare economică durabilă, de exemplu prin pescuit. Cu toate că fiabilitatea datelor de monitorizare este incertă, există un consens general că populațiile de specii de pești valoroase comercial sunt în scădere. Acesta este rezultatul reducerii habitatelor de zonă umedă, supra-exploatării și a răspândirii speciilor alohtone.

Alte tendințe de mediu distrugătoare sunt sedimentarea accelerată și eutrofizarea, asociate cu dezvoltarea populațiilor de alge, fenomen care se produce în câteva din lacurile din deltă și în unele zone adiacente din Marea Neagră. Declinul mediului este cauzat de factori istorici, cum ar fi transformarea habitatelor la scară mare. Există de asemenea factori activi, cum ar fi pescuitul ilegal și construcțiile neautorizate. Se așteaptă ca presiunile legate de aceste tendințe negative să continue. Pentru a îmbunătăți condițiile ecologice este necesar să se întărească capacitatea și eficiența ARBDD și a altor actori, având în vedere atât aspecte tehnice cât și instituționale. Din punct de vedere tehnic, este nevoie de o mai bună monitorizare a datelor și de instrumente de analiză și modelare. Inițiativele instituționale ar trebui să se concentreze pe creșterea nivelului de încredere și pe colaborarea între instituțiile și actorii implicați. De asemenea, este nevoie de consolidarea unor mecanisme de identificare a soluțiilor și de negociere în vederea ajungerii la un acord.

Structura instituțională pentru administrarea teritoriului RBDD este complexă și insuficient coordonată, ceea ce ar putea împiedica eforturile de conservare. Câteva agenții naționale și locale au roluri semnificative uneori conflictuale sau suprapuse. Și mai important este faptul că din suprafața totală de 580.000 ha a RBDD, un procent de aproximativ 12,3% este deținut de Consiliul Județean Tulcea și 5% de consiliile locale. Sunt incluse aici și zonele cu poldere, care sunt concesionate unor particulari pentru activități agricole, de acvacultură sau silvicultură. Aceste roluri care se suprapun pot face dificilă acțiunea de a ajunge la un consens și implementarea deciziilor de conducere, cum ar fi identificarea zonelor de reconstrucție ecologică. Chiar ARBDD are o gamă variată de responsabilități și funcții: (a) reglementare (eliberarea de autorizații de mediu); (b) administrarea terenului (pentru zonele RBDD care nu sunt sub jurisdicția județului sau a consiliului local); (c) planuri de conservare și protecție; și (d) educație ecologică. În practică, localnicii observă cu precădere rolul ARBDD de a stabili și aplica restricții în ceea ce privește accesul și folosirea resurselor.

Managementul de succes al zonelor protejate necesită o strânsă colaborare cu actorii locali relevanți. Spre deosebire de situația din multe Rezervații ale Biosferei și alte zone protejate, ARBDD este subordonată Ministerului Mediului, Apelor și Pădurilor, iar nu unui consiliu format din mai multe părți interesate. ARBDD se bazează frecvent și pe suport financiar și politic din partea ONG-urilor de mediu și a altor organisme naționale și internaționale. Astfel, ARBDD este văzută adesea ca „agent” al grupurilor de interese externe, concentrate pe natură, insuficient interesată în nevoile comunităților locale și în creșterea calității vieții pe plan local. Din experiența internațională, a rezultat că managementul zonelor protejate are cel mai mult succes atunci când există o combinație între aplicarea legii și colaborarea cu actorii locali relevanți. Acest lucru necesită atât construirea unei relații bazate pe încredere între părți, cât și acordarea unor stimulente concrete și pozitive pentru cooperare. De obicei, aceasta înseamnă pentru actorii locali: (a) un rol semnificativ în management; și (b) un interes direct în asigurarea sustenabilității resurselor naturale.

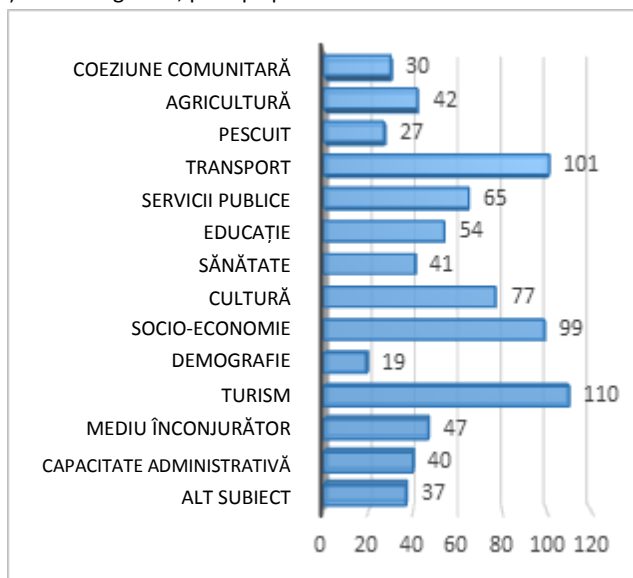
Stabilirea unui echilibru între conservare și îmbunătățirea mijloacelor de trai va fi critică. Obiectivele esențiale pentru dezvoltarea durabilă a Deltei Dunării sunt conservarea patrimoniului natural și a biodiversității și îmbunătățirea calității vieții pentru locuitorii săi. Sprijinirea dezvoltării economice durabile și a nivelului de trai al locuitorilor din Deltă întâmpină multe provocări. Locuitorii sunt reduși ca număr, răspândiți pe o suprafață mare; populația e relativ îmbătrânită (și continuă să îmbătrânească pe măsură ce tinerii continuă să plece); populația e predominant rurală, cu mijloace de trai ce depind de exploatarea directă a resurselor naturale. Analiza-diagnostic a identificat atât

oportunitățile de dezvoltare, cât și posibilele amenințări.

II.2 Viziunea pentru regiunea Deltei Dunării

Declarația de viziune reprezintă unul dintre elementele necesare formării unui cadru strategic de viitor, ce oferă părților interesate o perspectivă pe termen-lung, ușor de înțeles. Elaborarea viziunii unei comunități este procesul de dezvoltare a unui consens în ceea ce privește viitorul comunității. Declarațiile / descrierile de viziune sunt, de obicei, create în cadrul unui proces de colaborare ce implică un număr important de localnici, părți interesate și reprezentanți politici. Viziunea pentru regiunea Delta Dunării (2030) este: „O zonă atractivă – cu biodiversitate valoroasă și mediu de afaceri dinamic, cu activități economice la nivel mic/mediu atât în domeniile tradiționale cât și în cele moderne – unde oamenii trăiesc în armonie cu natura, integrând activități economice în sectoarele turism, agricultură și piscicultură, cu sprijin adecvat asigurat de către centrele urbane furnizoare de servicii.”

Figura 14: Turismul și accesibilitatea au fost subiectele cele mai des menționate de către comunități în discuțiile despre posibile proiecte, în răspunsul la întrebări de genul: „Cum doriți să arate comunitatea voastră și Delta în 2030” și „care sunt oportunitățile și constrângerile”, puse pe parcursul identificării viziunii.

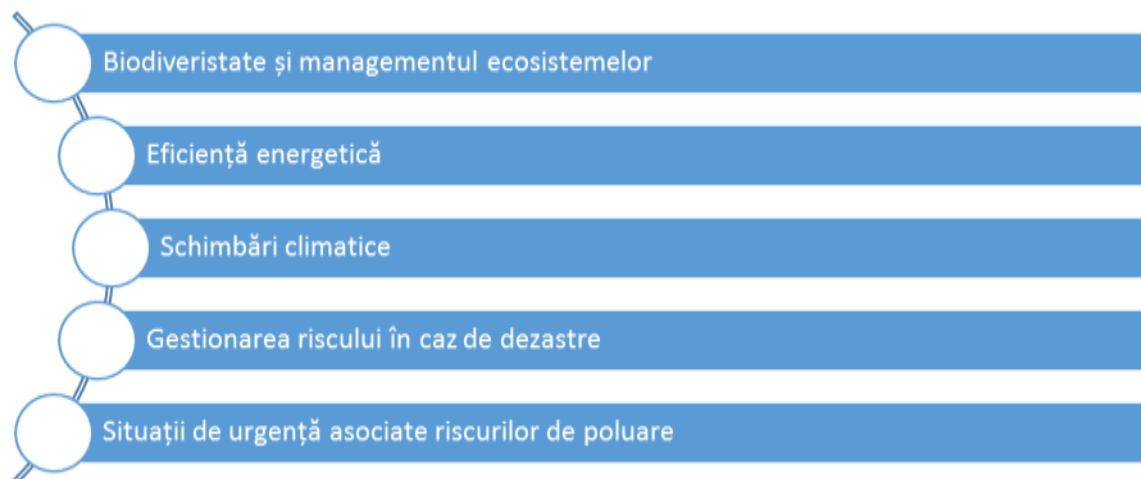
Sursa: Consultările din cadrul exercițiului de formulare a viziunii

Declarațiile de viziune, prezentate în introducere, se bazează pe o serie de 10 ateliere de lucru la care au fost consultați circa 400 de localnici și factori interesați. O varietate de grupuri de interese au fost reprezentate în cadrul atelierelor de lucru. Aproximativ 43 la sută dintre participanți au fost femei și au fost prezenți actori din principalele sectoare relevante de activitate (autorități locale, turism, pescuit, agricultură). S-a pus accent pe includerea punctelor de vedere ale populației marginalizate, cum ar fi șomerii sau casnicele. S-a acordat o importanță specială creării unui echilibru între abordările de sus în jos și de jos în sus în elaborarea declarației de viziune prin includerea reprezentanților relevanți de la nivelul guvernului, precum și a punctelor de vedere ale experților tehnici. Mai multe declarații de viziune au fost comasate într-o singură Declarație de Viziune pentru regiunea Deltei Dunării (2030), bazată pe teme comune și folosind exact cuvintele și frazele rostite de participanți. În baza Declarației de Viziune au fost creionate două obiective strategice generale: (1) conservarea elementelor unice de patrimoniu natural și a resurselor naturale printr-un management de mediu ghidat științific și implicarea comunităților locale în a deveni protectori proactivi ai acestui patrimoniu global unic; și (2) dezvoltarea unei economii locale durabile și verzi, valorificând avantajele comparative ale zonei, susținute de servicii îmbunătățite.

II.3 Evaluarea nevoilor

Această secțiune descrie cei cinci piloni în cadrul cărora au fost grupate analizele sectoriale și proiectele prioritare din evaluarea nevoilor și documentul de strategie, prezentând principalele concluzii ale rapoartelor de analiză-diagnostic și evaluarea nevoilor.

Pilonul I: Protejarea mediului și resurselor naturale

Biodiversitate și managementul ecosistemelor

Delta Dunării este una dintre cele mai mari și mai frumoase delte din Europa și din lume, remarcându-se prin diversitatea impresionantă a habitatelor și a formelor de viață pe care le găzduiește (Delta este un habitat vital pentru peste 300 de specii de păsări și 45 de specii de pești).

Chiar dacă densitatea populației în zona Deltei este de doar 3 locuitori/kmp, de 10 ori sub media județeană și de 30 de ori sub cea națională și europeană, în principal ca urmare a suprafețelor reduse neînundabile, aceasta se remarcă prin diversitatea etno-culturală (români, ruși-lipoveni, ucraineni, romi, greci, turci, bulgari etc.), prin practicarea unor meserii tradiționale și prin vechimea locuirii teritoriului.

Cele 20 de zone strict protejate din Delta Dunării acoperă peste 9% din teritoriul total și găzduiesc diferite specii de plante și animale în condiții nemodificate / puțin modificate. Rolul lor principal este de a conserva vegetația caracteristică și pe cea refugiată pentru diferite specii. Conform legislației în vigoare, activitățile economice sunt interzise în aceste zone strict protejate, în timp ce accesul este permis doar în scopuri de cercetare și de supraveghere.

Rețeaua Natura 2000 de la nivelul Deltei cuprinde:

- situl SPA Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie (ROSPA0031), care găzduiește peste 250 de specii de păsări protejate, dintre care 97 cuprinse în Anexa 1 a Directivei 79/409/CEE, 151 cuprinse în Anexa Convenției asupra speciilor migratoare de la Bonn și 17 specii periclitare la nivel global;
- situl SPA Marea Neagră (ROSPA0076) – este, de asemenea, un habitat atractiv pentru multe specii de păsări migratoare, sedentare și de pasaj, fiind un culoar de migrație important pentru efectivele din nordul Europei;
- situl SCI Delta Dunării (ROSCI0065) – dispune de un ecosistem deltaic unic în context european și chiar mondial, prin diversitatea de biotipuri și resurse, influențate de apele Dunării și aluviunile

depuse de aceasta.

Principalele provocări cu privire la protecția mediului și a biodiversității în zona Deltei Dunării, care reclamă o mai bună coordonare între diferiții actori instituționali cu atribuții în domeniul conservării acestora, sunt:

- declinul unor populații de pești și scăderea diversității resurselor piscicole (sturioni, crap, știucă, lin, caracudă etc.), ca urmare a executării unor lucrări hidrotehnice, a poluării și a braconajului. Se estimează că piața neagră absoarbe până la 75% din captura de pește din Deltă, în lipsa unui sistem care să asigure un control real și combaterea braconajului. O situație similară se înregistrează și în cazul altor specii precum nurca europeană, pelicanul creț, gâsca cu gâtul roșu etc.;

- cele mai multe dintre pensiunile și casele de vacanță care se ridică în Delta Dunării nu au autorizație de construcție sau sunt autorizate ca locuințe, în lipsa unor norme specifice pentru regimul construcțiilor din acest areal protejat. Deși prin HG nr. 1516/2008 a fost aprobat un regulament-cadru de urbanism pentru Rezervația Biosferei Delta Dunării, acesta nu a fost implementat în totalitate la nivel local, pentru că unele comune nu au dispus de resurse pentru revizuirea în consecință a planurilor urbanistice generale și a regulamentelor locale de urbanism. În acest context, nu au putut fi impuse măsuri de protecție pentru zonele cu valoare peisagistică deteriorate. De asemenea, autoritățile de la nivel local și județean nu comunică corespunzător pentru a identifica și sancționa proprietarii care ridică construcții ilegale în Deltă;

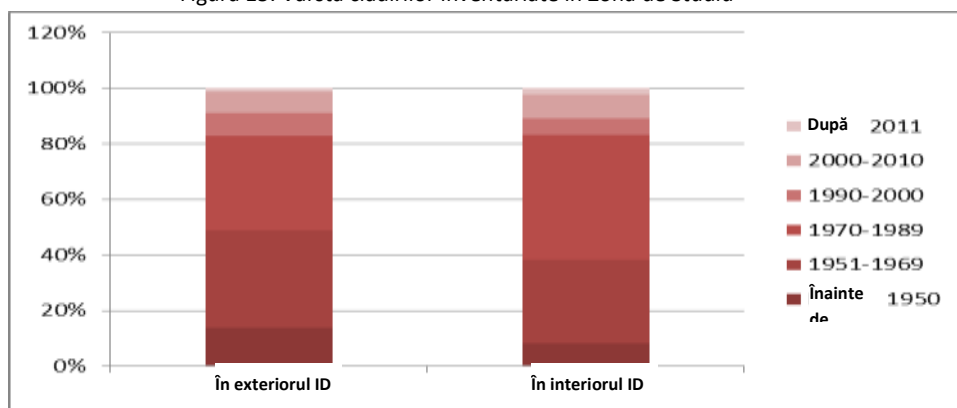
- managementul insuficient și ineficient al deșeurilor – pe lângă creșterea cantității de deșuri produsă de localnici și turiști, în zona Deltei ajung prin Dunăre cantități însemnate de deșuri produse în amonte, mai ales în perioadele cu precipitații abundente. Prin HG nr. 920/2007 s-a demarat implementarea cu fonduri de la bugetul de stat a proiectului „Sistem integrat pentru gestionarea deșeurilor din localitățile din Delta Dunării”, care presupune construcția a 4 centre de colectare, selectare și transfer, construirea de centre locale de colectare selectivă în toate localitățile, respectiv pentru colectarea de deșuri mixte în localitățile mai importante, dotarea cu recipiente și cu echipamente de colectare. La acestea se adaugă achiziția de echipamente de transport naval a deșeurilor colectate în Deltă, în cadrul unui alt proiect finanțat din POS MEDIU 2007-2013. În prezent, sistemul de management integrat nu este complet funcțional, iar acesta nu asigură oricum colectarea deșeurilor de pe traseele turistice terestre și fluviatile și nici din zonele de campare;

- nevoia de reconstrucție ecologică a zonelor care au fost supuse lucrărilor de amenajare și modificare a peisajului Deltei, cu precădere în perioada comunistă. Acestea au constat în exploatarea industrială a stufului, realizarea a circa 40.000 ha de exploatații piscicole (Popina, Chilia Veche, Stipoc, Dunavăț, Holbina, Periteașca, Perișor, Ceamurlia) și a circa 100.000 ha îndiguite pentru organizarea de exploatații agricole, care au fost în mare parte abandonate în ultimele două decenii. Reconstrucția naturală a acestor zone nu a fost realizată până în prezent, fie din lipsă de fonduri, fie pentru că unele terenuri au fost concesionate de autoritățile locale și județene, în schimbul obținerii de redevențe, în pofida faptului că Planul de Management al Rezervației, elaborat în 2008, prevede măsuri de reconstrucție ecologică a 15 amenajări agricole, silvice și piscicole, unele începute încă din perioada 1994-1996.

Eficiență energetică

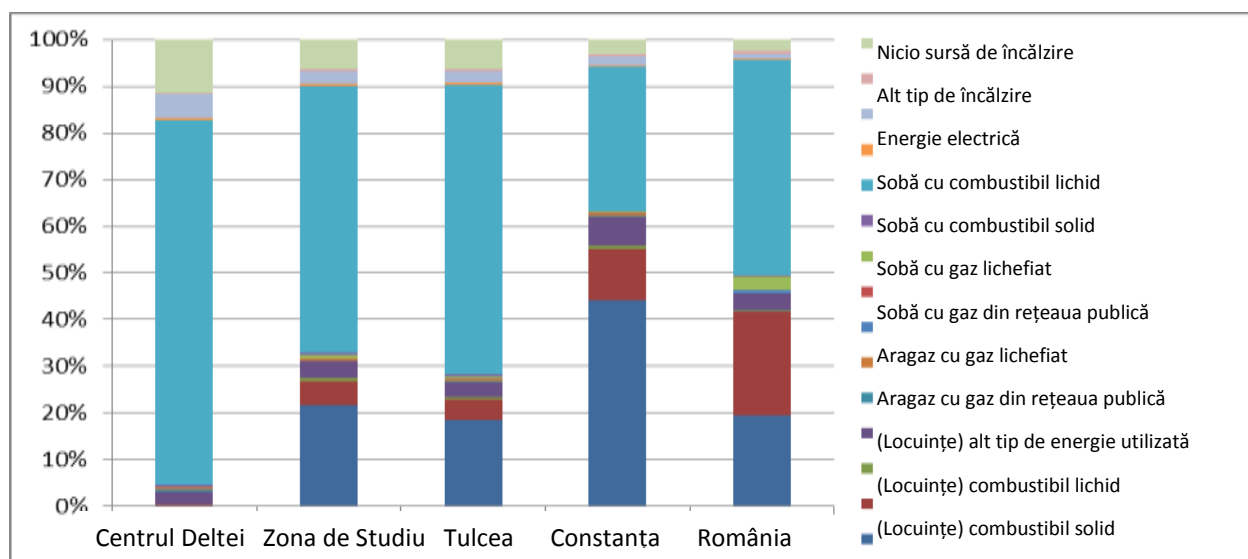
Clădirile publice și private generează peste 50% din totalul emisiilor de CO₂ din zonele urbane. Din inventarul clădirilor din Zona de Studiu, 83% din case au fost construite înainte de 1990, iar 48% au fost construite înainte chiar de 1970, fiind folosite materiale de construcție cu un grad redus de eficiență energetică, precum beton prefabricat. În plus, rezultatele finale ale recensământului din 2011 arată că numai 33% dintre clădirile din zonele urbane au făcut obiectul unui proces de reabilitare termică.

Figura 15: Vârsta clădirilor inventariate în Zona de Studiu¹³

În prezent, numai 50% dintre clădiri sunt încălzite pe baza sistemului centralizat, iar restul de clădiri folosesc unități de încălzire individuale, bazate pe gaze naturale. Totuși, aceste sisteme oferă o energie termică costisitoare (aproximativ 350 lei/gigacalorie), care trebuie subvenționată cu aproximativ 50% din prețul final de către municipalitate. Termoficarea este disponibilă pentru doar 3% din populația din Centrul Deltei și pentru 30% din Zona de Studiu. Acest serviciu este extrem de limitat în afara orașelor Tulcea și Măcin. Măcinul are doar câteva unități mici de termoficare, ce au fost modernizate în 2009, restul populației utilizând în primul rând combustibil solid (lemn) pentru încălzirea caselor și gaze naturale pentru gătit.

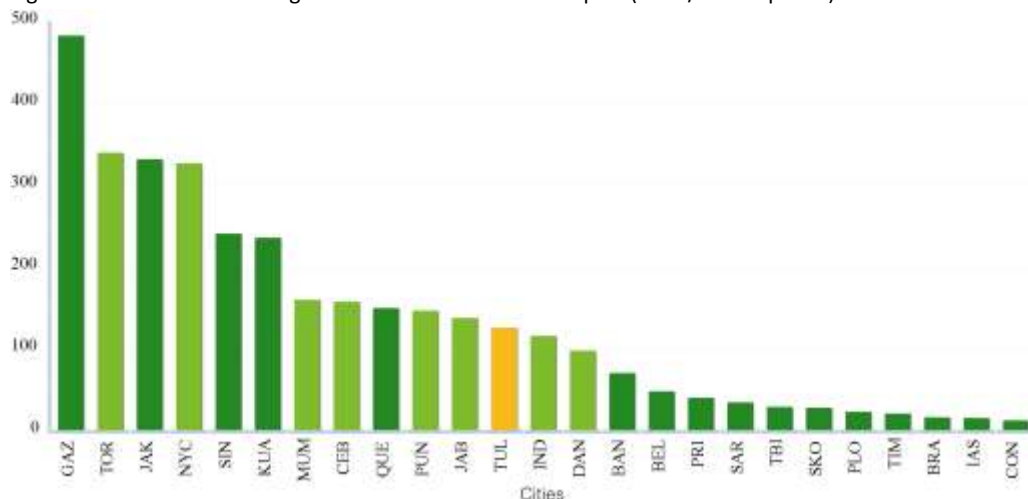
Figura 16: Sursa de încălzire utilizată

¹³ Ancheta bugetelor de familie, Grupul Băncii Mondiale.

Prin raportare la alte orașe din România, similare ca mărime și ca structură a fondului locativ (de ex. Zalău, Slatina), sectorul rezidențial generează anual circa 100.000 de tone de CO₂ la nivelul municipiului Tulcea, ca urmare a consumului de energie electrică, gaz natural, agent termic și biomasă.

Figura 17: Consumul de energie electrică în clădirile municipale (kWh / metru pătrat)

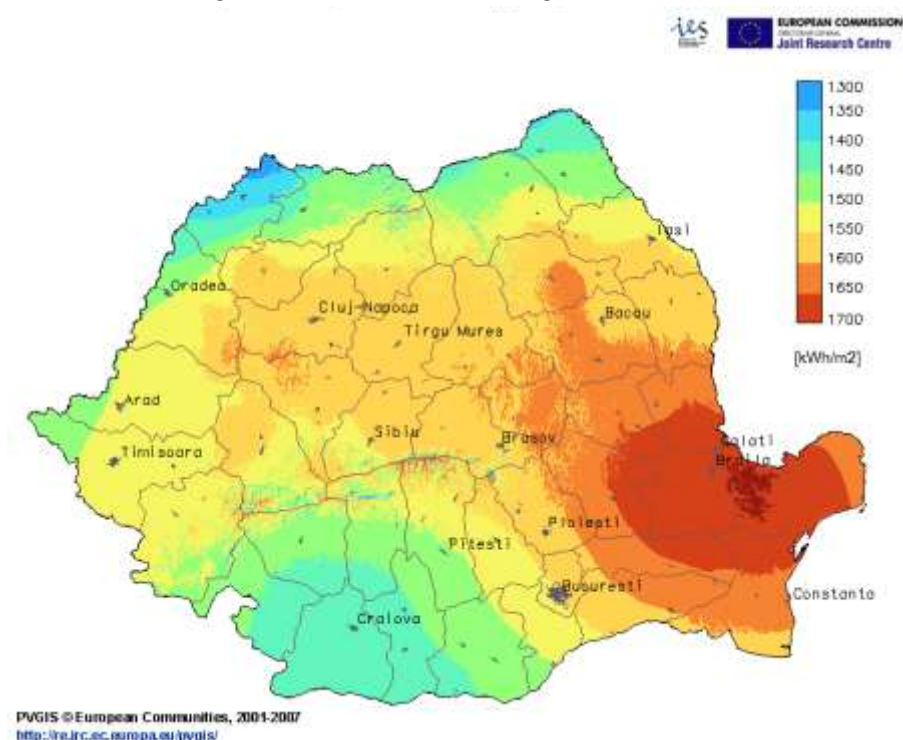

Cauzele principale ale consumului energetic ridicat sunt legate de faptul că cea mai mare parte dintre locuințele din municipiul Tulcea nu sunt reabilite termic. Astfel, la recensământul din 2011, din cele 33.409 de locuințe din oraș, doar 32,62% erau reabilite termic, 0,37% erau locuințe noi realizate din materiale termoizolante, iar 67% erau nereabilite. Pe de altă parte, doar 60,2% dintre locuințe au tâmplărie realizată de materiale termoizolante (termopan – aluminiu, PVC, fibră de sticlă, materiale mixte), iar 39,5% din lemn. În total, la nivelul municipiului există 1.152 de blocuri de locuințe, cu un număr de 24.623 de apartamente (73,7% din fondul locativ total). Dintre acestea, 1.058 au maxim 4 etaje, 55 au între 5 și 7 etaje, 37 între 8 și 10 etaje, iar 2 au peste 10 etaje. Prin urmare, numărul apartamentelor din municipiul Tulcea care necesită lucrări de reabilitare termică poate fi estimat la circa 15.000. Blocurile de locuințe nereabilite au pierderi de energie cuprinse între 15 și 25%, în timp ce, după reabilitare, acestea scad la 5-10%.

Teritoriul ITI Delta Dunării are un potențial însemnat pentru producerea de energie din surse regenerabile, care este valorificat într-o proporție foarte redusă în prezent. Astfel, potențialul solar din zonă este cuantificat la o iradiere orizontală globală pentru module fotovoltaice înclinate optim de peste 1.700 kWh/mp¹⁴, cu precădere în partea de vest a Zonei de Studiu (Munții Măcinului), cel mai ridicat nivel înregistrat în România. Numai 4 proiecte solare sunt în curs de implementare în zonă (Isaccea, Rândunica, Babadag, Baia), cu o capacitate totală de numai 30,7 MW.

¹⁴ Comisia Europeană – PV GIS.

Figura 18: Suma anuală de iradiere globală – România

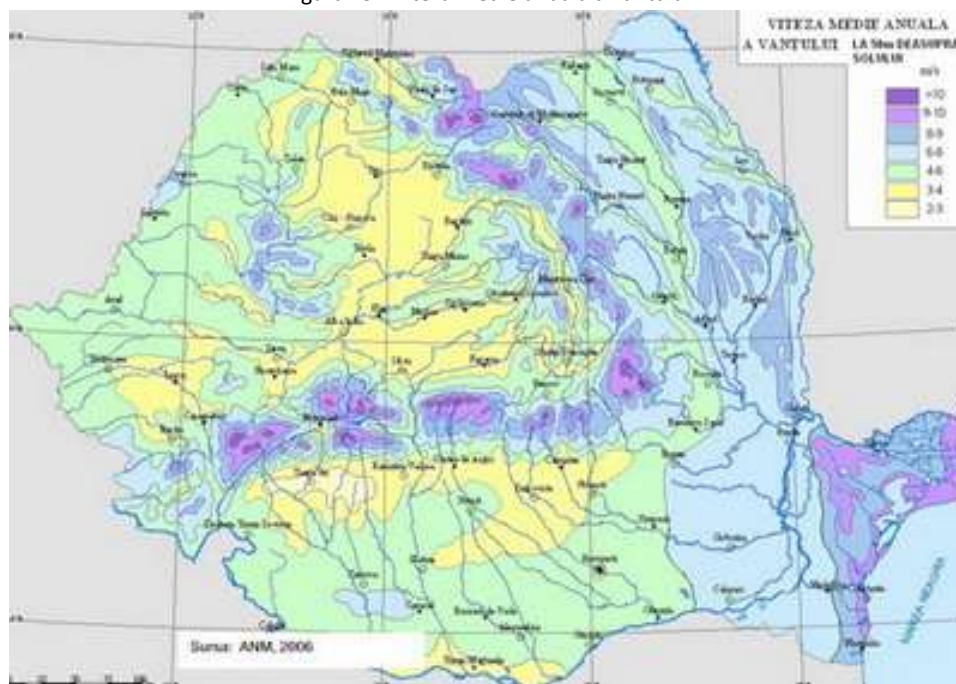
În ceea ce privește potențialul de producere a energiei eoliene, viteza medie a vântului la 50 m deasupra solului este estimată la 8-10 m/s¹⁵, fiind mai intensă la nivelul zonei costiere și a zonelor mai înalte, regiunea Deltei Dunării fiind, și din această perspectivă, cea mai favorabilă pentru montarea de centrale eoliene. Potențialul energetic din biomasă este estimat, la rândul său, la 867,8 Tj, dintre care 98,2% din biomasă agricolă¹⁶.

¹⁵ Ministerul Industriilor – Studiul privind evaluarea potențialului energetic actual al surselor de energie regenerabilă în România.

¹⁶ IINL.

Figura 19: Viteza medie anuală a vântului

Datele transportatorului național de energie arată că acestea au o putere instalată totală de 2.292 MW¹⁷, dintre care 98% este asigurată de energia eoliană, care beneficiază și de cele mai favorabile condiții. În același timp, potențialul fotovoltaic, de biogaz și de biomasă este aproape complet neutilizat. Spre exemplu, doar 5 proiecte de parcuri eoliene au fost înființate în zonă. În plus, nu există inițiative de valorificare a resurselor regenerabile pentru consumul public (clădiri publice, sisteme publice de iluminat).

Schimbări climatice

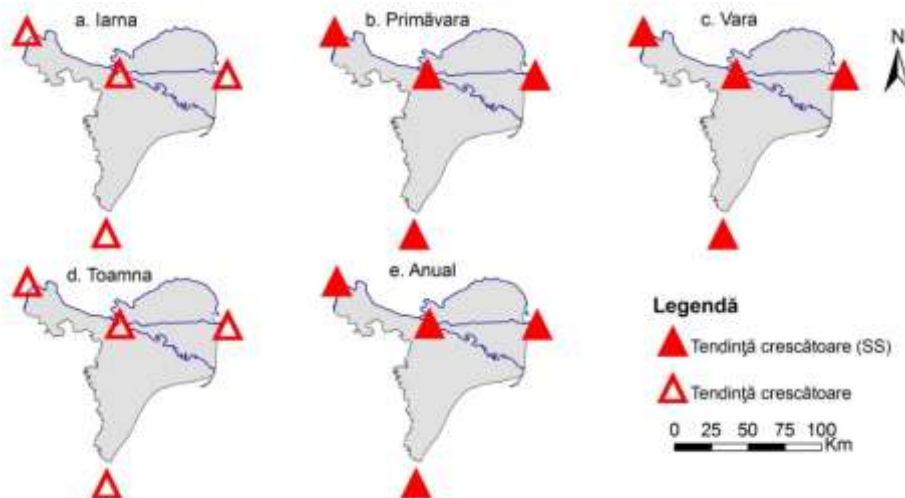
Fenomenul schimbărilor climatice manifestat la nivel global are un impact direct și asupra zonei Deltei Dunării, astfel încât frecvența perioadelor de secetă alternate cu cele de precipitații abundente, au condus la variații nemaîntâlnite ale debitelor Dunării. Un impact negativ l-au avut și lucrările din perioada comunistă care au vizat îndiguirea luncii inundabile a Dunării pentru amenajarea de exploatații agricole. Doar la inundațiile din anul 2010 pagubele au atins 36 de mil. lei la nivelul județului Tulcea. Din punct de vedere istoric, inundațiile din 1970 din zona Vulturii au condus chiar la dezafectarea unui întreg sat.

Regiunea Deltei Dunării a fost expusă, în ultimii 54 de ani, unui intens proces de încălzire, detectat atât în temperaturile medii anuale și anotimpuale, cât și în temperaturile extreme. Pentru valorile anuale și pentru anotimpurile primăvară și vară tendințele sunt statistic semnificative cu pante ce variază, în general, între 0.30 și 0.53°C/deceniu, respectiv 0.25°C/deceniu și 0.35°C/deceniu pentru mediile termice anuale, ceea ce reprezintă o rată destul de mare de creștere comparativ cu alte regiuni ale țării și ale continentului european. Deși se constată și o creștere atât a temperaturilor inferioare (minime), cât și a celor superioare (maxime), creșterea celor din urmă este mai intensă decât a minimelor, fapt ce determină și o creștere a contrastelor termice de la zi la noapte și de la

¹⁷ C.N.T.E.E. TRANSELECTRICA S.A.

vară la iarnă, materializată prin creșterea amplitudinilor termice diurne și anuale. Totodată este extrem de important faptul că în regiune a crescut durata perioadei de vegetație din punct de vedere termic cu aproape o lună în perioada analizată.

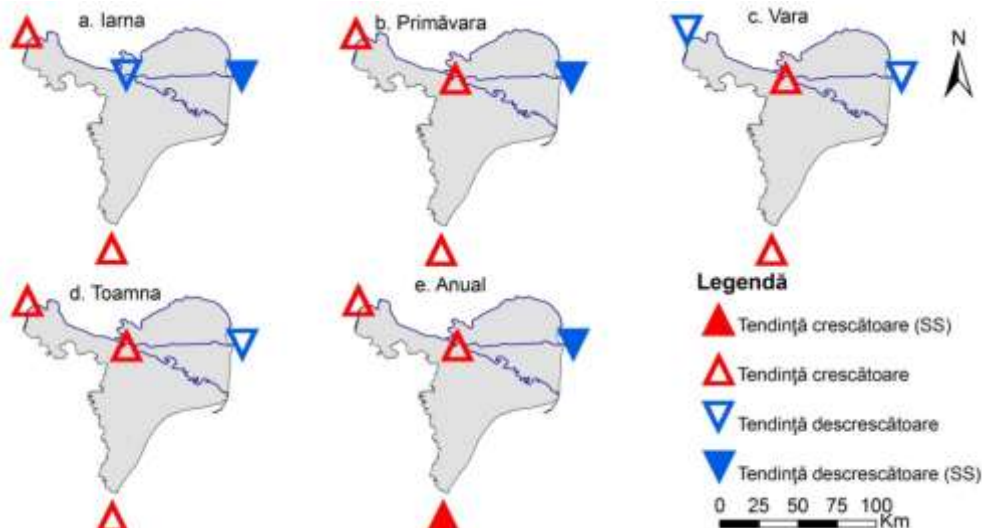
Figura 20: Tendința temperaturii medii anotimpuale și anuale în intervalul 1961-2014

Sursa: Baza de date ECA&D.

În ceea ce privește precipitațiile atmosferice, regiunea este cea mai aridă din țară, cu cantități medii multianuale care, în extremitatea estică, se apropie foarte mult de limita deșertificării (la Sulina, s-au înregistrat precipitații sub limita deșertului în 27 de ani, dintre care 22 după anul 1982). Din punctul de vedere al evoluției în timp, la nivel anotimpual și anual, cea mai mare parte a tendințelor detectate, majoritar în creștere, sunt statistic nesemnificative. Excepție face doar Stația Meteorologică Sulina, unde scăderea este generalizată pentru toate anotimpurile și cantitățile anuale și statistic semnificativă pentru iarnă, primăvară și cantități anuale.

Figura 21: Tendința cantităților anotimpuale și anuale de precipitații în intervalul 1961-2014

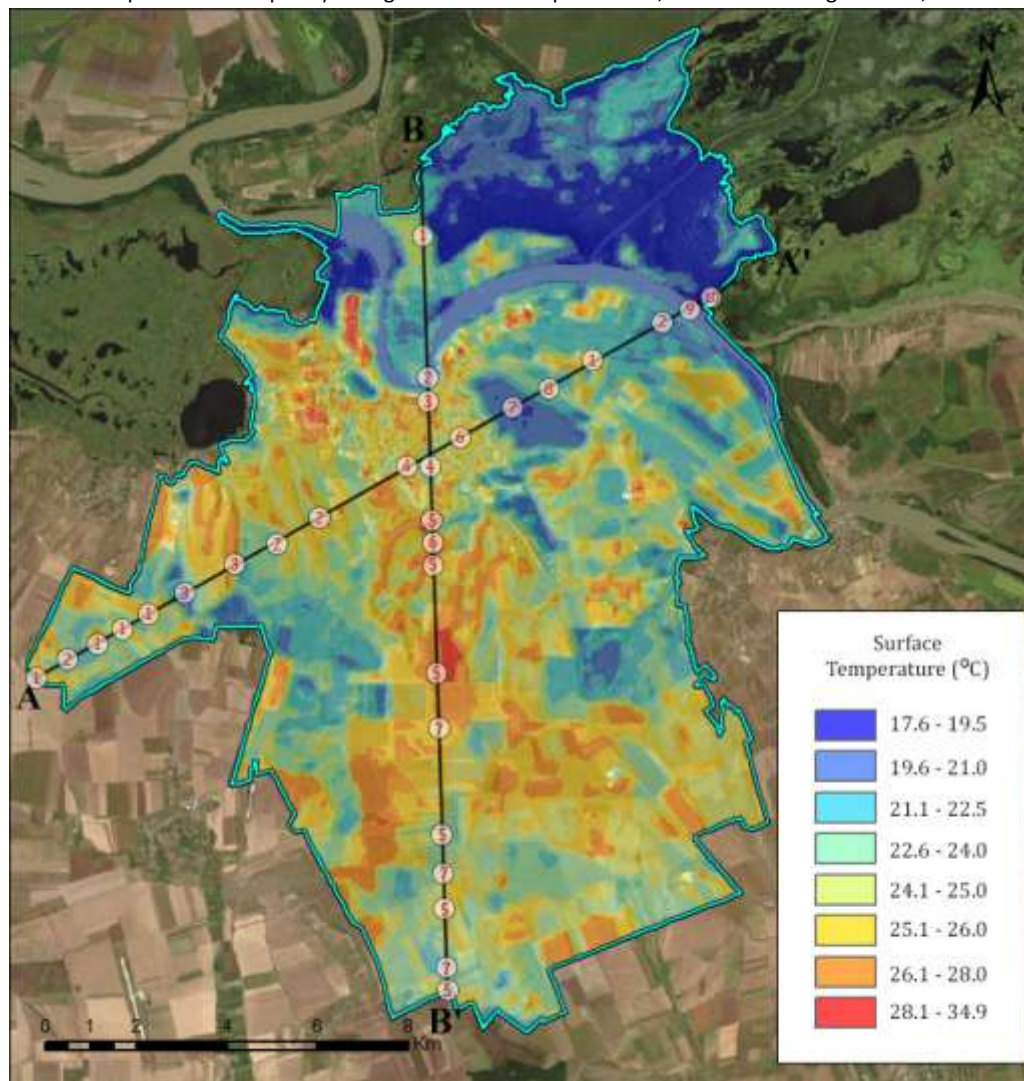
Sursa: Baza de date ECA&D.

Analiza datelor satelitare relevă existența unei insule bine delimitate de căldură urbană la nivelul municipiului Tulcea, în timp ce diferențele de temperatură dintre orașele mici (Măcin, Sulina,

Isaccea, Babadag) și zonele înconjurătoare.

Pe lângă Delta Dunării, la nivelul județului Tulcea cu ajutorul hărților de hazard la inundații au fost identificate și alte zone vulnerabile, precum Babadag și Războieni-Casimcea, unde s-au și produs inundații în ultimii ani, ca urmare a ploilor torențiale și a lipsei sau stării de degradare a lucrărilor hidrotehnice.

Figura 21: Harta temperaturii de suprafață înregistrate în municipiul Tulcea, în data de 25 august 2014, intervalul orar 9-12

Sursa: imagine satelitară LANDSAT.

Gestionarea riscului în caz de dezastre

Malurile Canalului Sulina sunt afectate de traficul navelor maritime, dar și de fenomenul eroziunii naturale, ceea ce crește riscul de inundare a localităților și obiectivelor de pe malurile acestuia și conduce la un volum sporit de aluviuni deversate în Marea Neagră. Aceste vulnerabilități sunt accentuate de fenomenul schimbărilor climatice, ploile abundente din ultimii ani conducând la înregistrarea unor debite istorice ale Dunării, fragilizând ecosistemul fluviului și punând în pericol comunitățile umane din zonă.

ISU „Delta” este principala instituție cu atribuții în managementul situațiilor de urgență de la nivelul județului Tulcea și a Deltei Dunării, acesta aflându-se în subordinea Inspectoratului General pentru Situații de Urgență al Ministerului de Interne. Zona Deltei prezintă caracteristici speciale în ceea ce privește situațiile de urgență:

- o mare parte dintre localități sunt încă expuse riscului de inundații, precum cele produse în anul 2010, care s-au soldat cu ruperea unui dig pe Brațul Chilia, sau cele afectează frecvent zona Ceatalchioi;
- practica incendierii vegetației de stuf de către crescătorii de animale, la care se adaugă vitezele ridicate ale vântului din zonă, conducând la riscul de incendiu în zone protejate și locuite;
- intervențiile în zonă sunt foarte dificile din cauza terenului mlăștinos și a lipsei unor ambarcațiuni rapide de intervenție;
- creșterea numărului de turiști și de unități de cazare amplifică numărul de solicitări, ca urmare a unor scufundări de ambarcațiuni, incendii, accidente de tot genul.

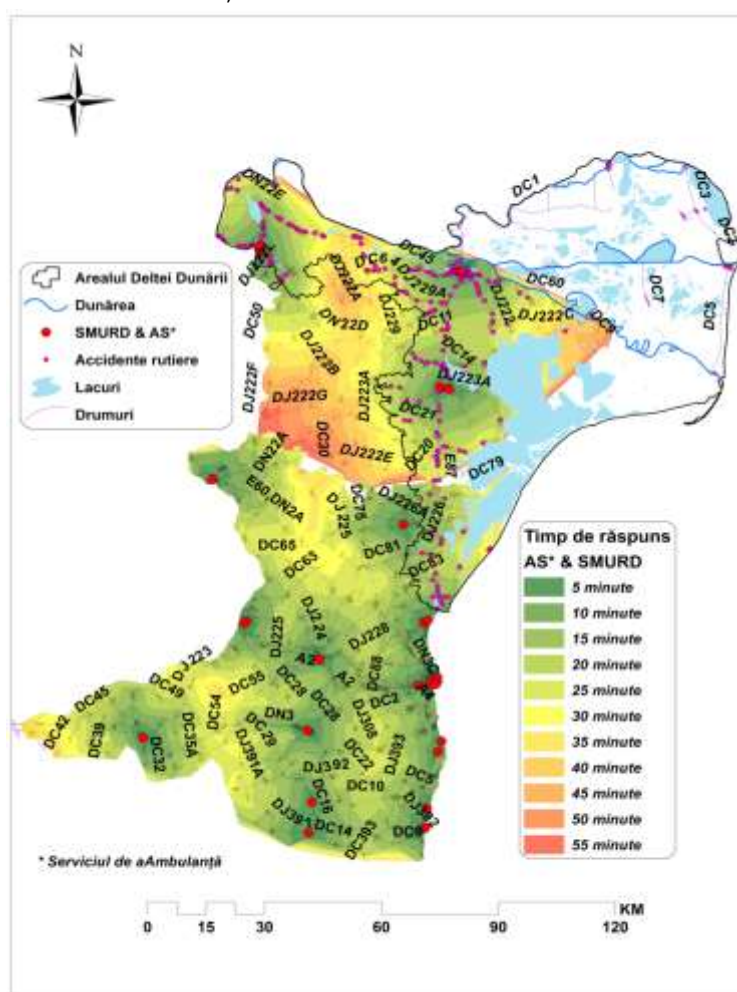
În anul 2013, conform bilanțului instituției, structurile operative ale inspectoratului au participat la 5.277 de intervenții (o medie de 14 intervenții/zi), dintre care 4.471 de intervenții SMURD, 266 pentru stingerea incendiilor, 181 de asistări de persoane, 52 de alte situații de urgență, 13 descarcerări, 13 asanări de muniție, 11 salvări de animale etc. Față de anul 2012, numărul de intervenții SMURD a crescut cu 51,9%. În total, în timpul acțiunilor de intervenție, angajații ISU au salvat 173 de persoane și bunuri în valoare de 35,8 mil. lei.

Cu toate acestea, dotarea ISU este una deficitară. Echipamentele de intervenție sunt vechi (circa 70% ar fi trebuit deja casate), unele din anii 70, și insuficiente în raport cu numărul solicitărilor. Cele mai mari probleme se înregistrează în cazul intervențiilor pe apă, cu precădere în zona Deltei Dunării, în condițiile lipsei unei ambarcațiuni fluviale rapide de intervenție PSI. Nava existentă este deservită în total de 32 de angajați și are o vechime de peste 15 ani. În acest context, durata de intervenție crește, siguranța personalului este pusă în pericol, iar costurile cu mentenanța echipamentelor sunt foarte ridicate.

Zona cea mai puțin accesibilă este cea a Deltei Dunării, unde accesul în situații de urgență se face doar cu nave de intervenție, în lipsa drumurilor de acces. Alte zone greu accesibile, unde durata de intervenție trece de 30 de minute este cea a Munților Măcin, cea de la granița județelor Constanța și Tulcea și din zona de sud-vest a Deltei (zona Murighiol).

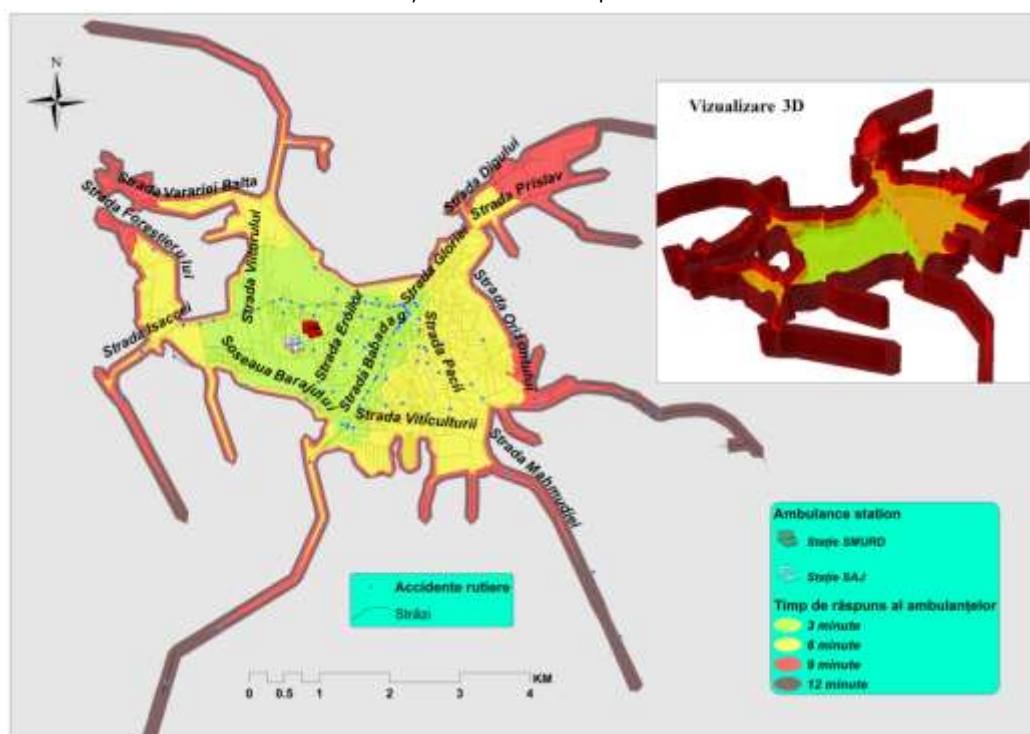
Figura 22: Timpul de răspuns al serviciilor de ambulanță și SMURD în funcție de localizarea accidentului și a bazelor de intervenție la nivelul teritoriului ITI Delta Dunării

Sursa: Planșă proprie, realizată pe baza datelor IGPR și ale Ministerului Sănătății.

La nivelul municipiului Tulcea, durata de intervenție variază între 3 și 12 minute. Totuși, accesibilitatea în zonele periferice ale orașului, unde timpul de răspuns este chiar dublu sau triplu, trebuie îmbunătățită, inclusiv prin modernizarea tramei stradale. Nu în ultimul rând, congestionarea traficului în zona centrală și pe arterele de penetrație (de ex., Babadag, Isaccea) poate crește semnificativ timpul real de răspuns, deci măsuri de fluidizare a traficului sunt necesare la nivelul respectivelor zone.

Figura 23: Timpul de răspuns al serviciilor de ambulanță și SMURD în funcție de localizarea accidentului și a bazelor de intervenție la nivelul municipiului Tulcea

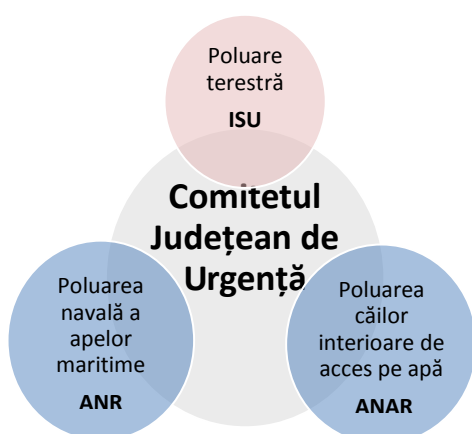

Sursa: Planșă proprie, realizată pe baza datelor IGPR și ale Ministerului Sănătății.

Pe de altă parte, spațiile existente la nivelul detașamentelor și pichetelor din județ sunt insuficiente și inadecvate pentru volumul tot mai mare de activitate al inspectoratului. Nu în ultimul rând, nu există încă un centru județean de coordonare a intervențiilor cu alte instituții cu atribuții în domeniul situațiilor de urgență (Serviciul de Ambulanță Județean, Inspectoratul de Poliție Județean etc.) și nici un centru de pregătire a populației în domeniul situațiilor de urgență, care să pună accent pe componenta de prevenție.

Situații de urgență asociate riscurilor de poluare

Județul Tulcea și teritoriul ITI din Delta Dunării au vulnerabilități specifice în cazul unor urgențe generate de poluare. O mare parte din această zonă este acoperită de apă și mlaștini, crescând astfel gradul de expunere la efectele negative ale poluării și fiind, de asemenea, mai greu accesibilă în caz de intervenție. Mai multe activități economice (fabrica de alumina, ferme de porci, minerit, transport maritim și șantiere navale, servicii de apă și ape uzate) au fost deja cartografiate ca riscuri potențiale pentru calitatea apei și a solului. În plus, având o frontieră comună cu Ucraina și Marea Neagră, teritoriul ITI este expus și riscurilor externe. Pe scurt, zona este expusă în mare măsură atât pericolelor naturale (inundații, cutremure), cât și pericolelor antropice.

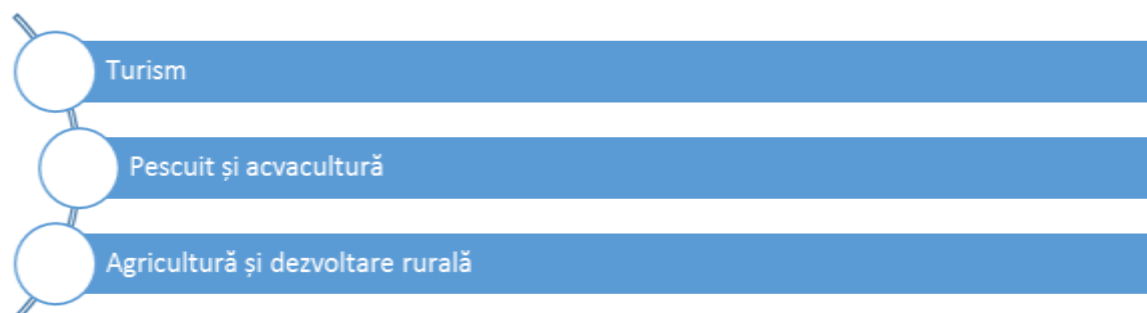

Un Comitet județean pentru situații de urgență a fost deja înființat la Tulcea, în vederea asigurării mecanismului de gestiune pentru managementul integrat și profesionist al situațiilor de urgență.

Deși cadrul instituțional există, dotarea cu echipamente și componente hardware și software TIC specifice, inclusiv cele care asigură interoperabilitatea între diferiți

actori, continuă să fie insuficientă și învechită, îngreunând foarte mult activitățile de management și control. De asemenea, personalul este insuficient și trebuie format în continuare, iar infrastructura de avertizare este cu totul inadecvată.

Pilonul II: Îmbunătățirea economiei

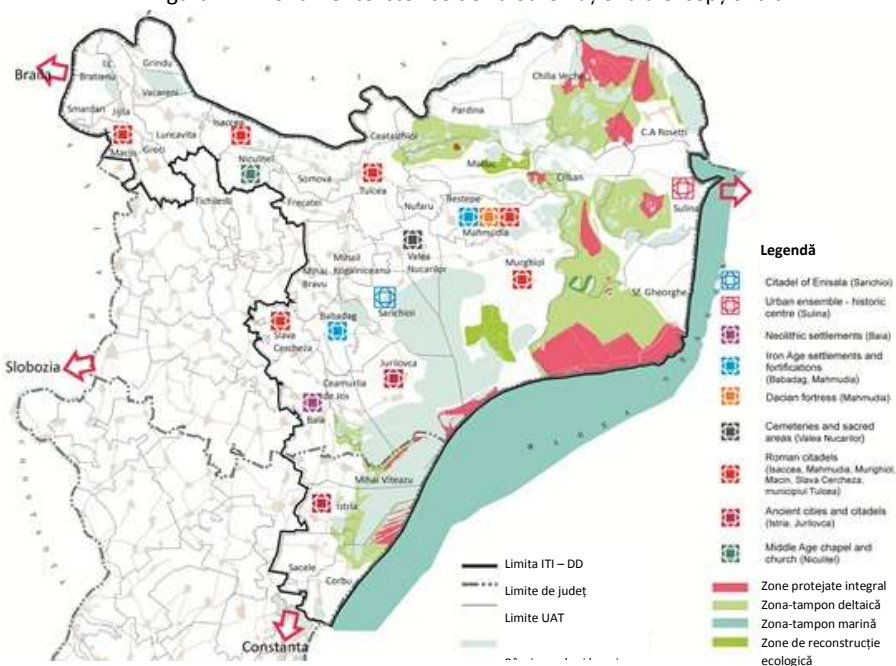
Turism

Delta Dunării este un paradis al iubitorilor faunei sălbatice (mai ales al ornitologilor), găzduind aproape 300 de specii de păsări și 45 de specii de pești. Rezervația este pe locul trei în lume ca nivel de biodiversitate (peste 5.500 de specii de floră și faună), depășită doar de Marea Barieră de Corali din Australia și de Arhipelagul Galapagos din Ecuador. Delta Dunării a fost împărțită de UNESCO în 12 tipuri de habitat, după cum urmează: acvatic, lacuri acoperite cu stuf inundat; „plauri” – insule inundate; stuf inundat și salcie; pădure riverană de salcie și plop; domenii de trestie; zone de nisip și plaje de noroi; pajiști umede; pajiști uscate (aride); așezări umane; nisip și zone stâncoase; maluri abrupte; și păduri specifice zonelor înalte. Toate aceste ecosisteme fac din Delta Dunării un habitat vital pentru păsările migratoare, pești și alte animale. Amenințările la adresa acestui patrimoniu natural unic rămân numeroase și includ piscicultura intensivă, tirul, construcția de canale și baraje, poluarea și eutrofizarea.

Pe lângă activele sale naturale, Delta Dunării găzduiește, de asemenea, un patrimoniu cultural, istoric și arhitectural bogat: monumente și situri arheologice care pot fi vizitate (Histria, Argamum, Cetatea bizantină de la Enisala, situl medieval din Topraichioi, cetățile Halmyris și Noviodunum), monumente arhitectonice în Tulcea, Sulina și Babadag etc. Documentul de analiză a nevoilor de dezvoltare ale zonei ITI Delta Dunării, precum și evaluările naționale ale potențialului său turistic, identifică patrimoniul arhitectural-urbanistic ca o premisă a dezvoltării turismului cultural, complementar și în completarea turismului generat de patrimoniul natural de valoare universală.

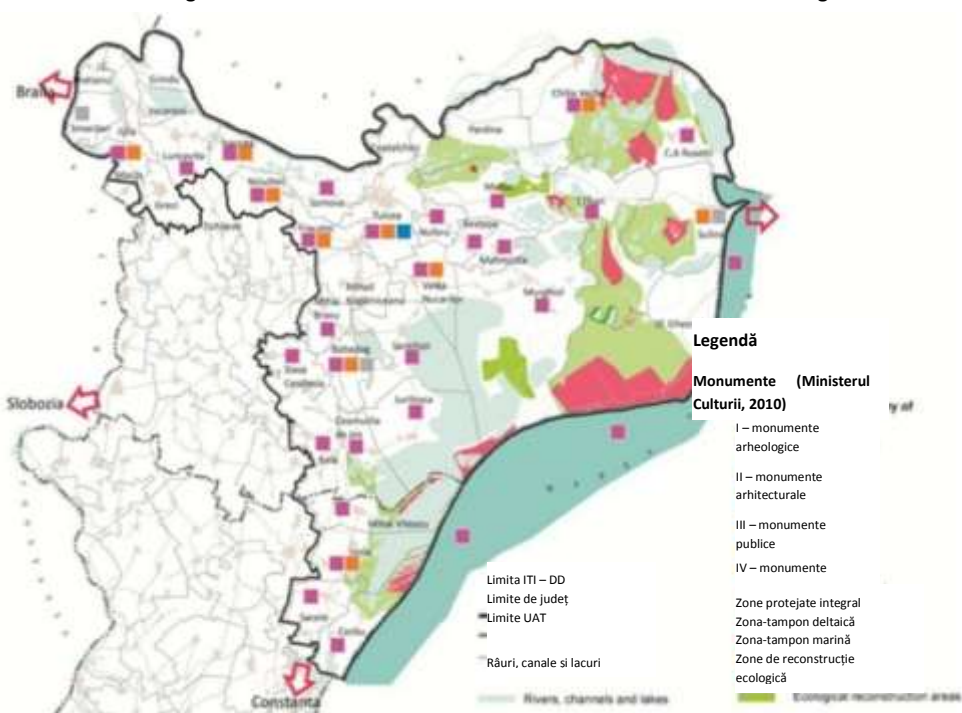
Regiunea cuprinde 26 monumente ale naturii (23 în județul Tulcea și 3 în județul Constanța, în comunele Corbu și Istria), un număr mare de monumente istorice de interes național și 20 de unități administrative, cu concentrație mare a patrimoniului construit cu valoare culturală de interes național: municipiul Tulcea; orașele: Babadag, Isaccea, Măcin, Sulina; comunele: Baia, Ceamurlia de Jos, Crișan, Frecăței, Jurilovca, Mahmudia, Mihai Bravu, Mihail Kogălniceanu, Murighiol, Niculițel, Nufăru, Sarichioi, Slava Cercheza, Valea Nucarilor (în județul Tulcea) și Istria (în județul Constanța).

Figura 24: Monumente istorice de valoare națională excepțională

Sursa: Secțiunea 1, anexa III, Legea 5/2000

Figura 25: Localizarea monumentelor istorice de interes local în regiunea Deltei Dunării

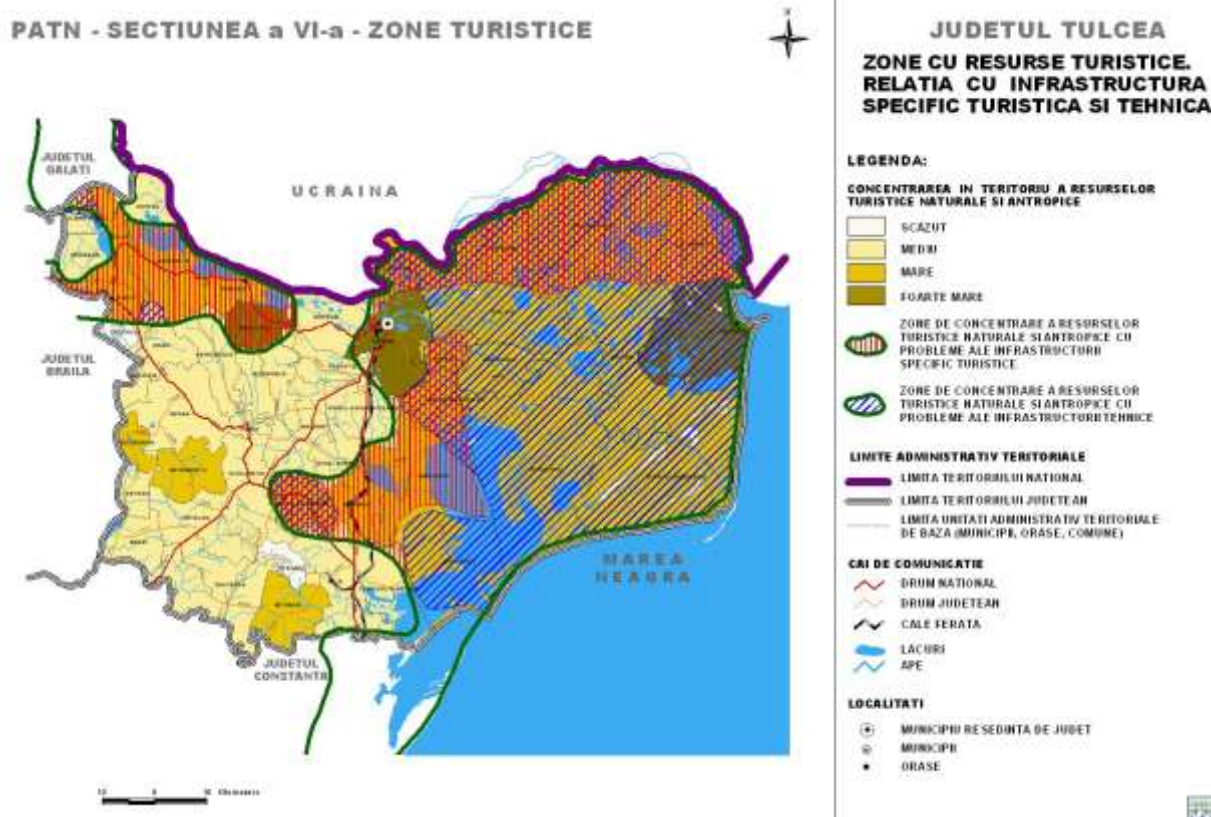

În structura urbană a zonei ITI DD, constituită din municipiul Tulcea și orașele Babadag, Isaccea, Măcin și Sulina, acesta din urmă este înscris în PATN – *Secțiunea III - Zone protejate* (aprobată prin Legea nr. 5/2000). Această caracterizare implică, conform Notei din finalul Anexei, „fie o complexitate a valorilor culturale, fie monumente istorice izolate, de valoare națională excepțională”. De aceea, proiectele ce vizează dezvoltarea unui turism de patrimoniu vor trebui să scoată în evidență autenticitatea, să păstreze și protejeze această resursă și să dezvolte teme

comune cu alte localități din teritoriul regional.

Figura 26: Zone cu resurse turistice, județul Tulcea

Sursa: PATN.

În ciuda combinației unice în lume de resurse naturale și culturale, a celor 24 de trasee turistice aprobate de ARBDD (dintre care 19 pe apă și 5 terestre), a sezonului de 7-8 luni/an și a prețurilor competitive (o medie de doar 30-50 euro/noapte pentru cazare), Delta Dunării a atras oficial doar 58.000 de turiști în 2013 (cu 15% mai mult față de 2012), dintre care 60% au fost străini (germani, italieni, olandezi, moldoveni etc.). Neoficial, numărul total de turiști ar putea ajunge la 200.000, față de aproape un milion în alte delte europene (Delta del Po în Italia sau Camarague în Franța). De asemenea, numărul locurilor de cazare rămâne modest (mai puțin de 2.000 de camere disponibile), chiar dacă unii localnici și-au transformat locuințele în pensiuni, iar unii investitori chiar au construit stațiuni de lux). În acest context, sectorul turismului continuă să aibă o contribuție modestă la economiile locale, indiferent de impactul său potențial negativ asupra protecției mediului.

Antreprenorii din turismul local și agențiile internaționale de turism au identificat următoarele puncte slabe ale industriei turistice locale:

- măsuri de promovare insuficiente și incoerente, mai ales pentru piețele externe;
- lipsa unei strategii de dezvoltare a turismului și a unui manual de brand;
- lipsa comunicării și a coordonării eficiente între diferiții actori cu atribuții și competențe în domeniul turismului;
- lipsa serviciilor de sprijin pentru operatorii privați din domeniul turismului;
- infrastructura turistică și pentru vizitatori slab dezvoltată;

- probleme importante ale zonei, care împiedică unele agenții să promoveze mai mult Delta, cum ar fi braconajul, deșeurile de la inundații, accesul limitat și proasta infrastructură a serviciilor publice etc.;
- lipsa cadrului instituțional pentru gestionarea cu succes a Deltei Dunării ca destinație.

În plus, atât Comisia Europeană, cât și unele ONG-uri (cum ar fi WWF) și-au exprimat îngrijorarea cu privire la impactul turismului asupra ecosistemelor deltaice și peisajului.

Pescuit și acvacultură

Pescuitul rămâne principala activitate tradițională pentru locuitorii din Delta Dunării și încă reprezintă peste 15% din totalul populației ocupate, fiind al doilea sector după cel agricol.

Zona Deltei Dunării beneficiază de cele mai însemnate resurse piscicole de pe teritoriul României, dispunând de 77 de unități de acvacultură cu peste 34.000 ha¹⁸. Acestea realizează o cifră de afaceri anuală de circa 4 mil. Euro și asigură circa 350 de locuri de muncă¹⁹. Cu toate acestea, industria de procesare a peștelui este slab dezvoltată în comparație cu cea din perioada comunistă, când în municipiul Tulcea funcționa una dintre cele mai mari fabrici de conserve din Europa Centrală și de Est, cu peste 6.000 de salariați. O dată cu falimentul acesteia, activitatea de procesare a fost preluată de IMM-uri, care au accesat inclusiv fonduri europene pentru modernizarea capacităților proprii de producție. Viitorul acestei activități tradiționale în zona Deltei Dunării depinde de trecerea treptată de la pescuitul de tip industrial la cel recreativ / sportiv, de combaterea braconajului și de creșterea valorii adăugate a peștelui colectat prin realizarea de investiții în componenta de procesare.

Numărul de locuri de muncă create per unitate de producție în acvacultură este în medie de 1,5 ori mai mare decât în cazul pescuitului de captură (a se vedea tabelul de mai jos) și ar putea reprezenta un potențial pentru creșterea ocupării forței de muncă în Delta la o scară comparabilă cu (sau mai mare decât) cea din turism. Acvacultura este o afacere de sector privat, desfășurată pe suprafețe concesionate aparținând județului Tulcea și este grav subcapitalizată, ceea ce reduce semnificativ capacitatea de forță de muncă din sector. Sunt necesare facilități de finanțare pentru a sprijini eficientizarea și ecologizarea infrastructurii de acvacultură și managementul producției.

Tabel 2: Producția potențială și estimată în prezent și posibile locuri de muncă în acvacultură în Delta Dunării

Indicatori	Unitate de măsură
Media productivității globale în acvacultură în prezent	3,7 tone/ha/an
Media de locuri de muncă la nivel global	0,27 locuri de muncă pe tona
Factor de înmulțire a mediei lanțului valoric la nivel global*	3
Număr total de concesiuni în acvacultură în DD	27.626 ha
Productivitate medie în acvacultură în DD	<200 kg/ha/an
Număr de locuri de muncă mediu în acvacultură în DD	<0,09 locuri de muncă per tona
Producție totală în DD	<5.525 tone
Potențial total la 3,7 t/ha	101.780 tone
Potențial total la 2,0 t/ha (atins în anumite ferme)	55.252 tone
Potențial total la 720 kg/ha (durabil în Germania)	19.891 tone
Totalul locurilor de muncă extrapolat în acvacultură în DD	505 locuri de muncă

¹⁸ ANPA.

¹⁹ Borg Design – Baza de date Listă Firme.

Pierdere locurilor de muncă în producție din cauza unei acvaculturi practicate la intensitate scăzută	5.272**
Total număr de locuri de muncă pierdute în acvacultură și în lanțul valoric	15.816
TVA de 24% pe jumătate din suprafață calculat la 720 kg/ha	2.983.650 Euro
*locuri de muncă în lanțul valoric per joc de muncă în producție; ** bazat pe 720 kg/ha	

În prezent, zona se confruntă cu aspecte problematice în ceea ce privește activitățile de pescuit, și anume cu declinul populațiilor de pește și reducerea diversității resurselor de pescuit (sturion, crap, știucă, lin, caras etc.), ca urmare a lucrărilor hidrotehnice, a poluării și a braconajului. Pe de altă parte, costurile de producție ridicate, valoarea redusă a capturii, accesul dificil și conectivitatea scăzută în Centrul Deltei s-au adăugat la această problemă.

Regiunea Deltei Dunării oferă multe posibilități de pescuit recreativ care, dacă ar fi susținute, ar putea genera venituri semnificative, fiind, în același timp, mai sustenabile decât flota comercială existentă. Este necesară consolidarea productivității și a rentabilității pescuitului comercial și acvaculturii, prin sporirea valorii economice a acestor activități și prin multiplicarea posibilităților de a găsi un loc de muncă în sector. În plus, promovarea pescuitului recreativ ar aduce mai mulți turiști în regiune și ar suplimenta mijloacele de obținere de venituri pentru pescarii locali dacă aceștia ar urma cursuri de formare ca și ghizi de pescuit, procesarea locală a produselor piscicole asigurând o ofertă îmbunătățită pentru restaurantele și facilitățile turistice locale.

Agricultură și dezvoltare rurală

La nivelul teritoriului ITI Delta Dunării existau, conform Recensământului General Agricol din 2010, un număr de aproape 30.000 de exploatații agricole, dintre care doar 1,2% au personalitate juridică, acestea reunind totuși circa 69% din totalul suprafețelor agricole (cu o suprafață medie de 453 ha)²⁰. Restul de exploatații sunt de tip individual și au o suprafață medie de 2,4 ha, sunt lipsite de mijloace de producție mecanizate, ceea ce nu permite practicarea unei agriculturi moderne, ci doar asigurarea consumului propriu al gospodăriilor.

Zona studiată beneficiază de o suprafață acoperită de stuf de peste 250.000 ha, una dintre cele mai extinse din întreaga Europă. Din aceasta, doar circa 10-20% este exploatată în scop economic, cea mai mare parte fiind exportată către țările din Europa de Vest și din bazinul Mării Mediterane, pentru realizarea de rogojini și de acoperișuri. Cantitatea de stuf exploatată în prezent este cea mai redusă din ultimele 6 decenii (circa 5.000 tone/an, recoltată din 7 stufării concesionate, din totalul celor 12 existente)²¹, în pofida faptului că este una dintre ocupațiile tradiționale ale locuitorilor Deltei, cauzele fiind legate de multiplele calamități (inundații, secetă) care afectează zonele stuficole, de dispariția industriei autohtone de prelucrare, precum și de declinul ocupațiilor tradiționale.

În altă ordine de idei, doar 5% din suprafața agricolă utilizată dispune de amenajări pentru irigații funcționale, deși zona Deltei este cea mai săracă în precipitații din România (sub 400 mm/an), iar perioadele îndelungate de secetă afectează negativ productivitatea agricolă.

În ceea ce privește efectivele de animale, acestea sunt însemnate și în creștere cu referire la ovine și caprine (aproape 300.000 de capete) și în scădere în ce privește bovinele, porcinele și păsările.

²⁰ INS – Rezultatele definitive ale RGA 2011.

²¹ ARBDD.

Exceptând existența unor ferme industriale de ovine și porcine, circa 90% dintre efectivele de animale se regăsesc în gospodăriile populației și asigură consumul propriu al acestora²².

Conform datelor Institutului Național de Statistică, 36% din populația activă a zonei Deltei Dunării este ocupată în agricultură, silvicultură și pescuit, procentul ajungând la circa 70% în mediul rural²³. Deși aceste activități reprezintă ocupații tradiționale pentru zona Deltei, ponderea lor foarte ridicată în structura ocupării la nivelul teritoriului ITI indică, în fapt, un fenomen de ocupare informală (sub-ocupare), generat, pe de o parte, de practicarea pe scară largă a agriculturii de subzistență, cu mijloace rudimentare, pentru consumul propriu, iar, pe de altă parte, de slaba dezvoltare a sectorului secundar (industrial) și terțiar (de servicii).

Rata antreprenoriatului în mediul rural este foarte scăzută (circa 15 firme/1.000 de locuitori) în comparație cu media județeană, regională și națională (30/1.000). În comunele din teritoriul ITI Delta Dunării funcționează circa 2.000 de agenți economici, dintre care 90% sunt microîntreprinderi, adesea cu 1-2 salariați (afaceri de familie) și concentrate în activități cu valoare adăugată redusă (mai ales comerț cu amănuntul)²⁴.

Numărul persoanelor care mai practică activitățile tradiționale (de ex. obiecte realizate din papură sau din stuf) este foarte mic, aceste ocupații fiind pe cale de dispariție, cu impact negativ atât asupra ocupării, a patrimoniului cultural imaterial local și a potențialului pentru diversificarea formelor de turism în zonă. De asemenea, numărul persoanelor care mai practică pescuitul în mod tradițional a scăzut dramatic, pe fondul modificării legislației în domeniu, dar și a migrației masive a tinerilor, care se reorientează preponderent către studii teoretice și locurile de muncă din marile orașe sau din alte țări.

Pe lângă dotarea de slabă calitate a exploatațiilor și fragmentarea bazei de aprovizionare, slaba dezvoltare a unităților de procesare a produselor agro-alimentare este un alt factor negativ, prezent în Zona de Studiu. Cu doar câteva mici unități de prelucrare a alimentelor și cu cea mai mare parte a producției agricole folosită pentru consum propriu sau vândută direct pe piață, zona are o mare nevoie atât de modernizare, cât și de crearea de noi unități de colectare, prelucrare și comercializare a produselor agricole.

Una dintre principalele cauze ale problemelor complexe cu care se confruntă agricultura locală este lipsa unor structuri asociative consolidate ale fermierilor, care să compenseze lipsa de resurse financiare, logistice și tehnice, a mijloacelor de comercializare și marketing, precum și puterea redusă de negociere cu marile lanțuri comerciale. La nivelul zonei studiate funcționează în prezent doar 5 grupuri de producători autorizate în domeniul cerealelor, plantelor oleaginoase, legumelor și produselor apicole. În altă ordine de idei, nicio structură de tip cluster nu a fost dezvoltată în sectorul agro-alimentar, deși atât agricultura, cât și industria alimentară asigură peste 50% din locurile de muncă din zonă.

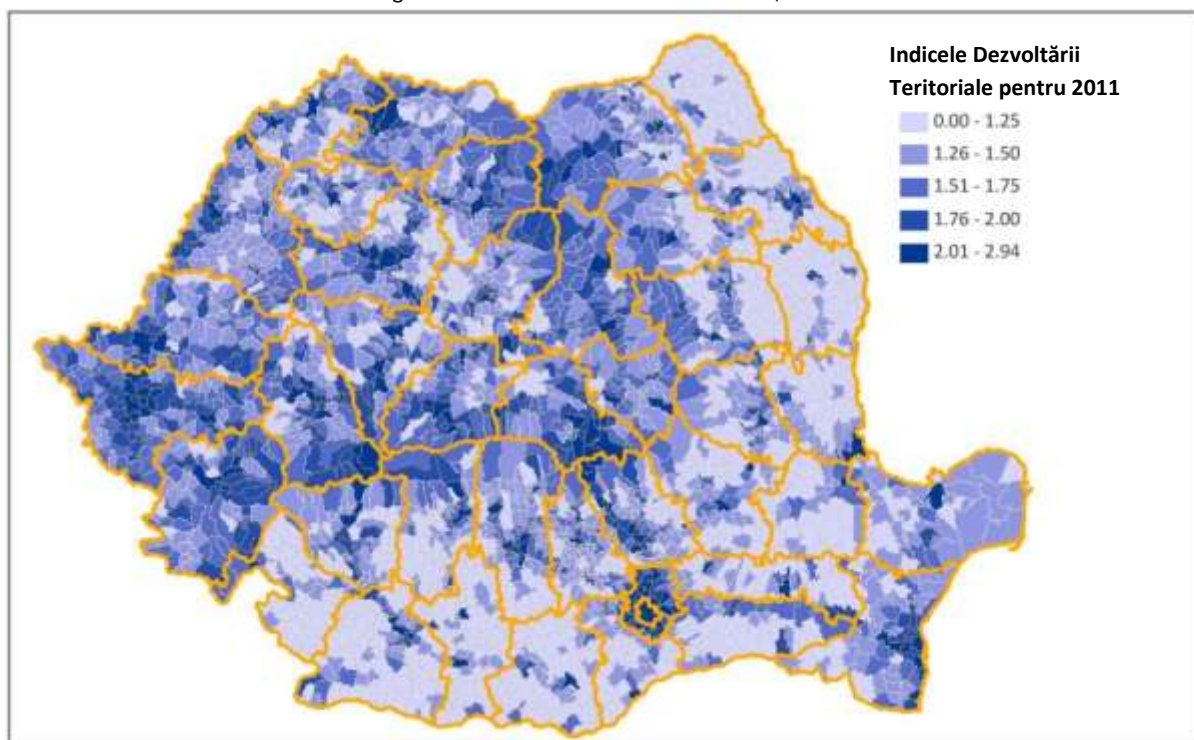
---

²² INS – Rezultatele definitive ale RGA 2010.

²³ INS – Rezultatele definitive ale RGPIB 2011.

²⁴ Borg Design – Baza de date Listă Firme.

Figura 27: Indicele Dezvoltării Teritoriale, 2011

Starea proastă a infrastructurii fizice rurale este un alt factor care împiedică dezvoltarea zonei și care menține decalajul rural-urban. Modernizarea și extinderea infrastructurii legate de alimentarea cu apă, canalizare și drumuri locale sunt, prin urmare, esențiale pentru îmbunătățirea condițiilor de trai ale comunităților rurale. În plus, o infrastructură adecvată este o condiție prealabilă pentru atragerea investițiilor și pentru creșterea atractivității zonei.

Pilonul III: Îmbunătățirea conectivității

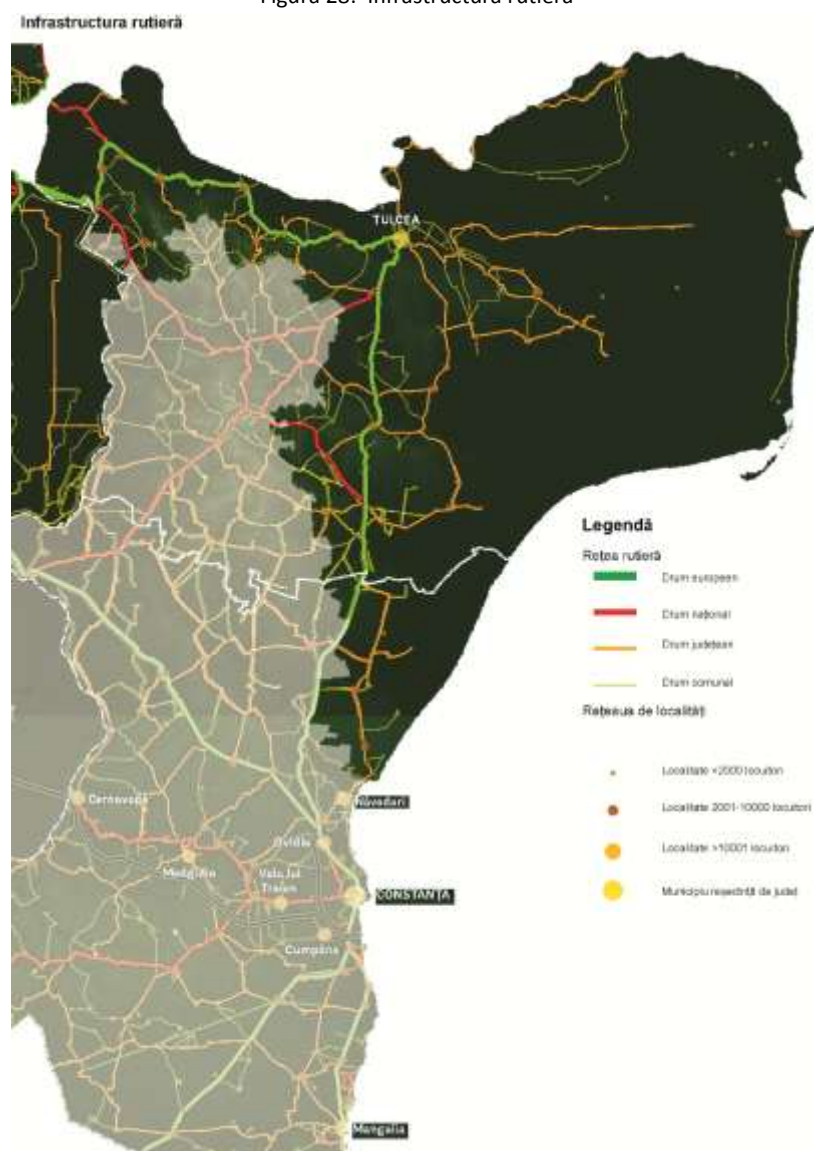
Transport

Transport rutier

Lungimea rețelei de drumuri din județul Tulcea este de 1.331 km, dintre care 327 km sunt drumuri naționale, iar 1.004 km sunt drumuri județene și comunale. Doar 40% dintre aceste drumuri sunt modernizate.

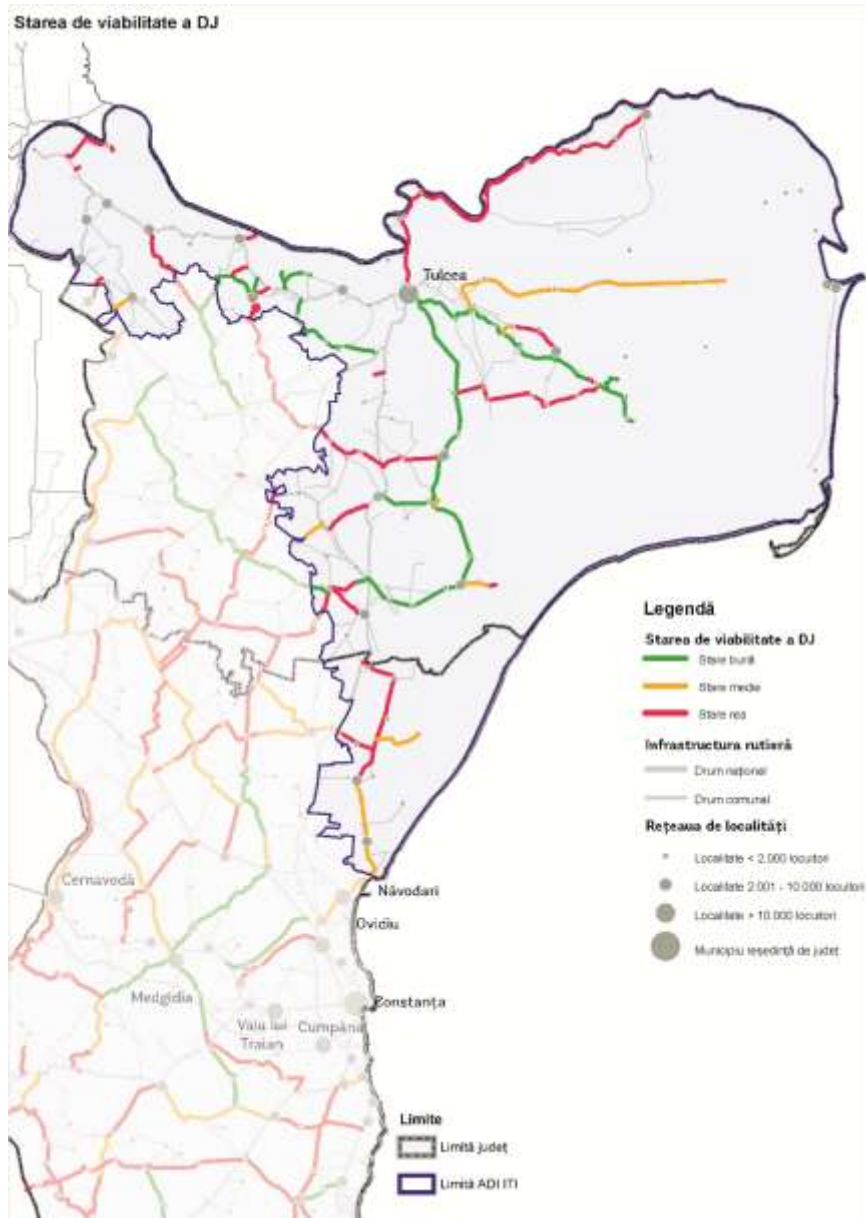

Figura 28: Infrastructura rutieră

Sursa: Ghid de investiții: Drumuri județene, Grupul Băncii Mondiale.

Figura 28: Starea drumurilor județene

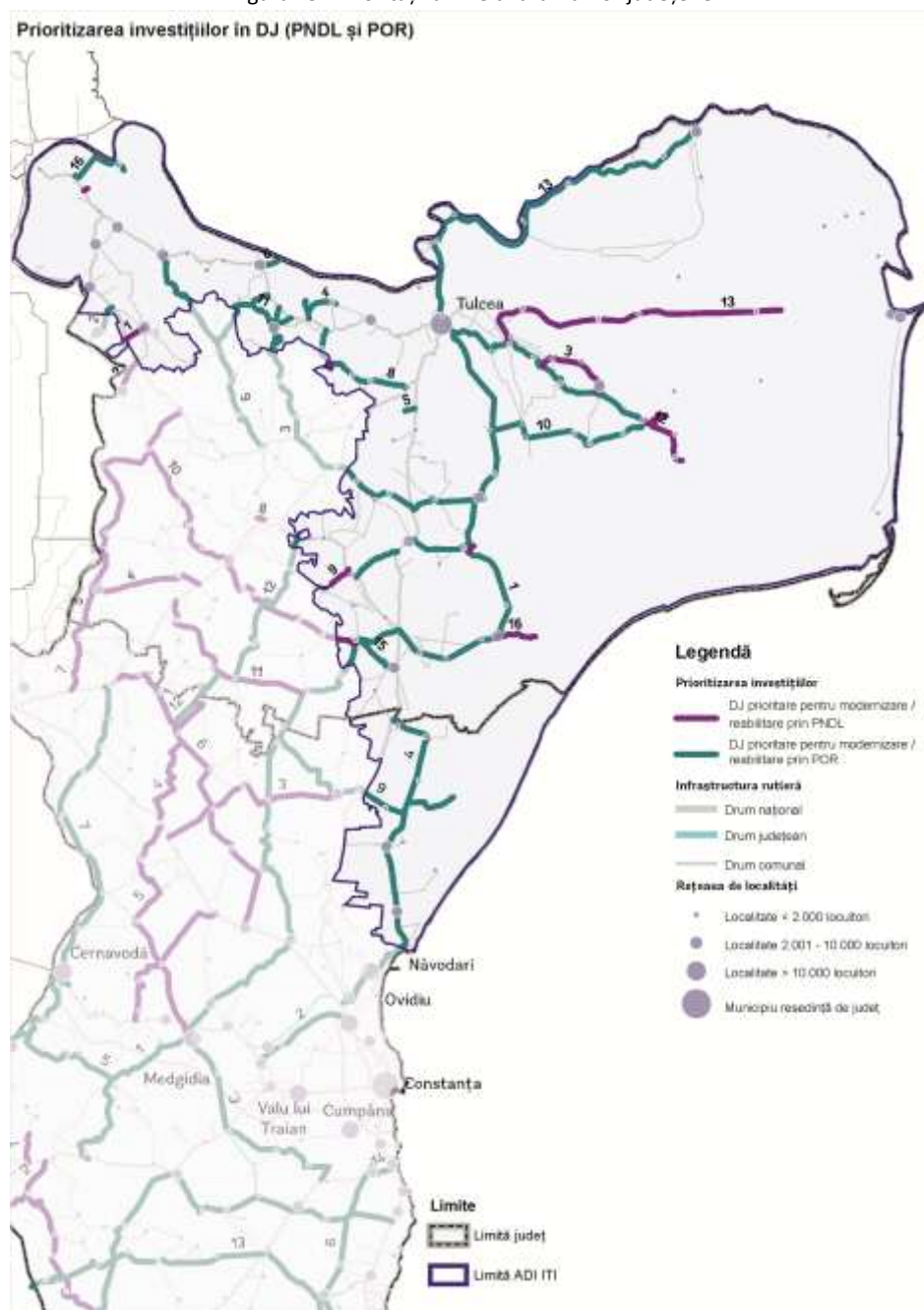

Sursa: Ghid de investiții: Drumuri județene, Grupul Băncii Mondiale.

În Centrul Deltei, există câteva constrângeri semnificative în ceea ce privește construcția de drumuri datorită atât unor dificultăți de ordin fizic, cât și condițiilor de mediu și economice. Totuși, există o nevoie socială de a furniza un minim nivel de accesibilitate în orice anotimp în partea de nord a Inimii Deltei, de la Chilia la Tulcea, de a furniza rezidenților accesul la facilitățile cele mai importante de ordin social și economic.

Reabilitarea căilor de acces va contribui la revitalizarea zonei tranzitate, prin stimularea dezvoltării turismului, care va conduce implicit și la profunde transformări ale zonei în care sunt amplasate aceste obiective turistice, în sensul scoaterii acestora din izolare, reducerea disparităților dintre mediu rural (în care se află aceste obiective turistice) și mediul urban, creșterea atractivității zonei pentru dezvoltarea turismului rural, valorificarea resurselor locale, crearea de noi locuri de muncă prin îmbunătățirea mediului de afaceri.

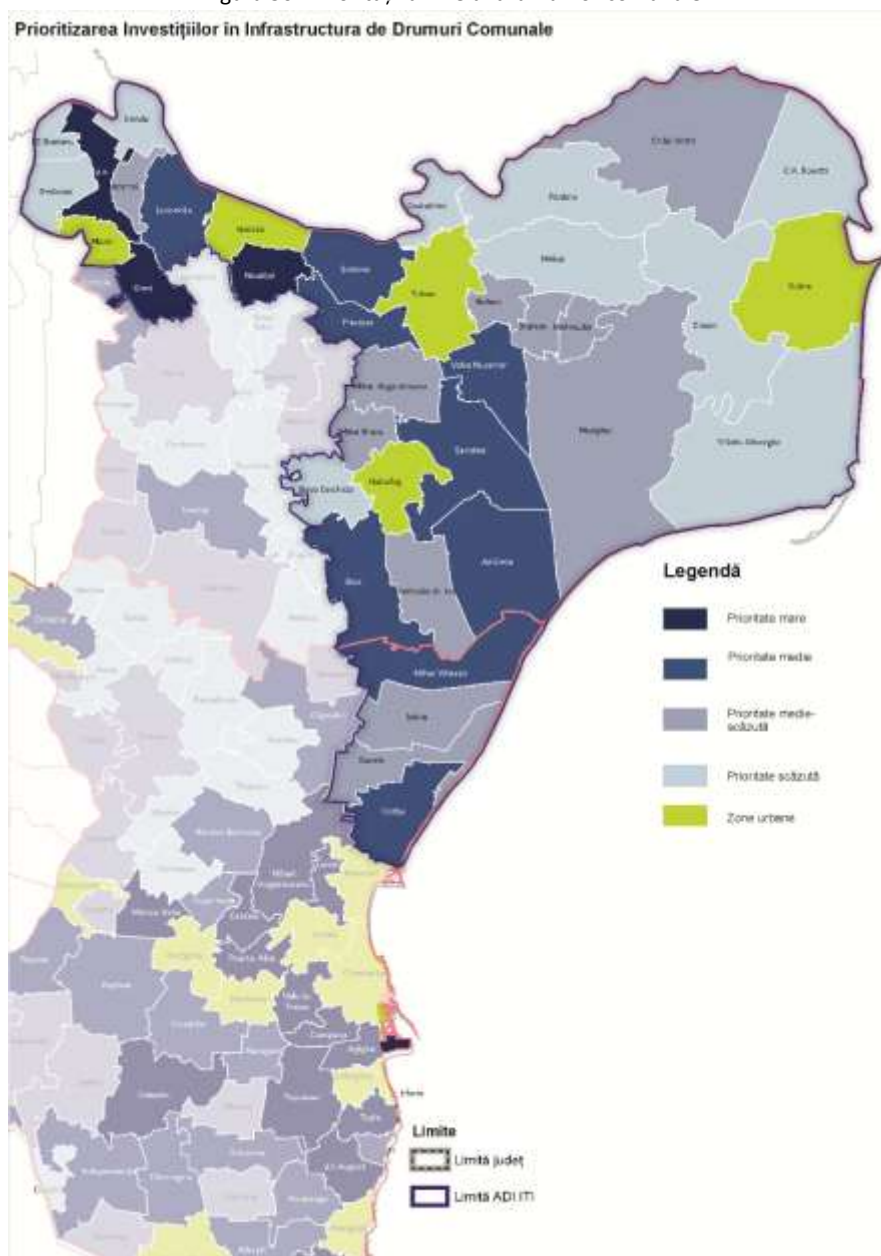
Figura 29: Priorități la nivelul drumurilor județene

Sursa: Ghid de investiții: Drumuri județene, Grupul Băncii Mondiale.

Figura 30: Priorități la nivelul drumurilor comunale

Sursa: Ghid de investiții pentru proiecte locale: Drumuri comunale și infrastructură socială, Grupul Bănci Mondiale.

La nivelul anului 2013, doar 64,6% din străzile orașelor de pe teritoriul ITI Delta Dunării erau modernizate²⁵, în timp ce restul sunt încă acoperite cu pavaj sau chiar cu pământ, acestea fiind specifice mai ales cartierelor periferice, care sunt dezavantajate din diferite perspective (a accesului la infrastructură, la utilități și echipamente publice, la servicii publice de educație, sănătate, culturale și sociale, la locuri de muncă etc.). Pe lângă aspectele legate de reducerea mobilității și calitatea redusă a vieții, problemele legate de infrastructura rutieră se reflectă și într-un volum sporit de emisii de CO₂ și într-un număr mare de accidente.

²⁵ INS – Baza de date TEMPO Online.

Transport navigabil

Accesul în alte zone și localități ale Deltei este posibil numai pe căile navigabile.

Canalul Sulina, parte a rețelei TEN-T fluviale centrale, este cel mai scurt și cel mai drept braț al Dunării și cea mai rapidă legătură între fluviu și Marea Neagră, mai ales în condițiile în care acesta este regularizat și canalizat, permițând accesul navelor maritime cu pescaj de până la 7 m până în porturile Tulcea, Galați, Brăila, Reni, Ismail, Vâlcov, Giurgiulești. Lungimea sa totală este de circa 63 km. Anual Canalul Sulina este tranzitat de peste 1.000 de nave de mărfuri, care transportă peste 2 mil. de tone, la care se adaugă cursele zilnice ale navelor de pasageri, care leagă municipiul Tulcea de localitățile riverane (Partizani, Maliuc, Gorgova, Crișan, Sulina), navele serviciilor de urgență (ambulanță, ISU), precum și un număr tot mai mare de nave turistice. Practic, Canalul Sulina reprezintă singura cale de acces pentru cei 5.747 de locuitori ai Deltei de pe malurile acestuia și pentru furnizorii de mărfuri și servicii adresate acestora.

Pe de altă parte, Canalul asigură legătura dintre municipiul Tulcea, principala poartă de acces fluvial, rutier, aerian și feroviar către Delta Dunării și către cele mai importante atracții turistice (pădurea și dunele de nisip de la Caraorman, monument al naturii, obiectivele de patrimoniu construit din Sulina, canale, lacuri etc.) și localități de la nivelul acesteia. În unitățile de cazare din Maliuc și Crișan sunt primiți anual peste 3.200 de turiști (INS, 2013), la care se adaugă alte câteva mii de turiști neînregistrați oficial.

Principalele porturi pe Dunăre sunt cele din Galați, Brăila și Tulcea. Cele trei porturi sunt bine amplasate din punctul de vedere al nevoilor de servicii de transport atât în România, cât și în țările învecinate.

Portul Tulcea este parte integrantă a rețelei TEN-T fluviale centrale și cel mai important port de la Delta Dunării, la acesta având acces inclusiv navele maritime cu pescaj de maxim 7 m. Portul este amplasat pe malul drept al Dunării, între km 70 și 73,5, dispunând de un sector comercial și unul industrial. Acesta dispune de 41 de dane, de macarale portic de 5, 15 și 16 tone, de macarale plutitoare de 32 și 60 tf și de o suprafață totală de 82.762 mp, dintre care 70.000 mp pentru depozitare în aer liber. Cheurile verticale au o lungime de 330 m, iar cele pereate de 2.225 m. Portul mai dispune de conexiune rutieră și feroviară (neoperațională), de un terminal de pasageri, de siloz de cereale, de punct vamal, de un terminal RO-RO fluvial pe relația Tulcea-Reni, de o marină militară, dar și de unul dintre cele mai mari șantiere navale din România. Capacitatea totală a portului este de 1,056 mil. tone/an.

În prezent, portul operează cu precădere produse minerale pentru industria materialelor de construcții (produse de carieră, pietriș, gips, zgură, sare etc.), în timp ce Portul Industrial, construit în 1974, operează mai ales produse pentru industria metalurgică (mangan, bauxită, fier, calcar, feroaliaje). La acestea se adaugă navele de pasageri, care asigură zilnic legătura cu localitățile din Delta Dunării, precum și cele pentru situații de urgență. Principalii operatori de la nivelul portului sunt DELTANAV, NAVROM-DELTA și FRIGORIFER, care furnizează și servicii intermodale. Traficul portuar total a crescut în perioada 2007-2014 cu 13,5%, până la 1,94 mil. de tone, dintre care 22.000 tone pentru trafic maritim.

Principalele probleme identificate la nivelul Portului Tulcea, inclusiv în analiza realizată de consultanții care au elaborat Master Planul General de Transport al României, sunt:

- lipsa unei infrastructuri intermodale funcționale;
- lipsa infrastructurii pentru operarea și staționarea ambarcațiunilor de agrement și a celor de croazieră;
- starea avansată de degradare a cheurilor și condițiile necorespunzătoare pentru operațiunile de tip cargo;
- condițiile de navigație inadecvate din zona portului (colmatarea fluviului, mai ales în perioadele când debitul scade) și congestia traficului fluvial;
- lipsa facilităților adecvate pentru transportul și manipularea cerealelor, a containerelor și a produselor petroliere;
- capacitatea redusă de operare, în termeni de tone/an;
- calitatea precară a serviciilor și a infrastructurii pentru transport de pasageri în Delta Dunării;
- lipsa unor legături de transport de pasageri pe relația Tulcea – Galați – Brăila;
- lungimea redusă și degradarea falezii / promenadei aferente portului, una dintre cele mai extinse dintre toate porturile dunărene.

Reabilitarea și modernizarea portului va aduce beneficii substanțiale pentru îmbunătățirea conectivității și dezvoltarea socio-economică a municipiului Tulcea și a întregii Delte. Conform Master Planului General de Transport, realizarea acestor investiții va conduce la creșterea cantității de mărfuri transportate cu peste 300.000 tone și a numărului de pasageri cu peste 176.000 până la orizontul anului 2020, cifră care include și localnicii și turiștii care călătoresc înspre/dinspre Delta Dunării.

Transport aerian

Aeroportul Internațional „Delta Dunării” Tulcea a fost înființat pe actualul amplasament, situat la 15 km distanță de municipiu, în anul 1973. Acesta este parte a rețelei TEN-T extinse, este clasificat cod 3C și este destinat deservirii aeronavelor de scurt și mediu curier, având un ACN maxim de 48. Rolul său a fost încă de la înființare de a deservi atât locuitorii județului Tulcea și județelor învecinate (zona sa de captare având o populație de circa 900.000 de locuitori, în condițiile în care Brăila și Galați nu dispun de aeroport), cât și turiștii interesați de Delta Dunării, în condițiile în care deplasarea cu autovehiculul sau trenul de la București durează circa 4-5 ore.

În prezent, aeroportul dispune de un terminal de sosiri, unul de plecări, de o aerogară cu o capacitate de 120 de pasageri/oră, de un salon de regroupare de 40 de locuri, de un salon VIP de 20 de locuri, de un bar, de propriul depozit de carburanți, de mijloace de navigație RFA, RFI, VOR/DME, ILS, de balizaj luminos CAT II, de o platformă de încărcare și debarcare de 170x70 m, de o cale de rulare de 150x24 m, respectiv de o pistă betonată de 2.000x30 m cu acostament de 7,5 m. În aceste condiții, aeroportul nu poate opera zboruri ale aeronavelor A320 și B737-800 fără restricții, ceea ce nu permite atragerea unor operatori privați, precum cei de tip low-cost sau charter. În acest context, aeroportul a înregistrat doar 1.221 de pasageri în 2014, penultimul loc între cele 16 aeroporturi funcționale de la nivel național, în condițiile lipsei curselor regulate.

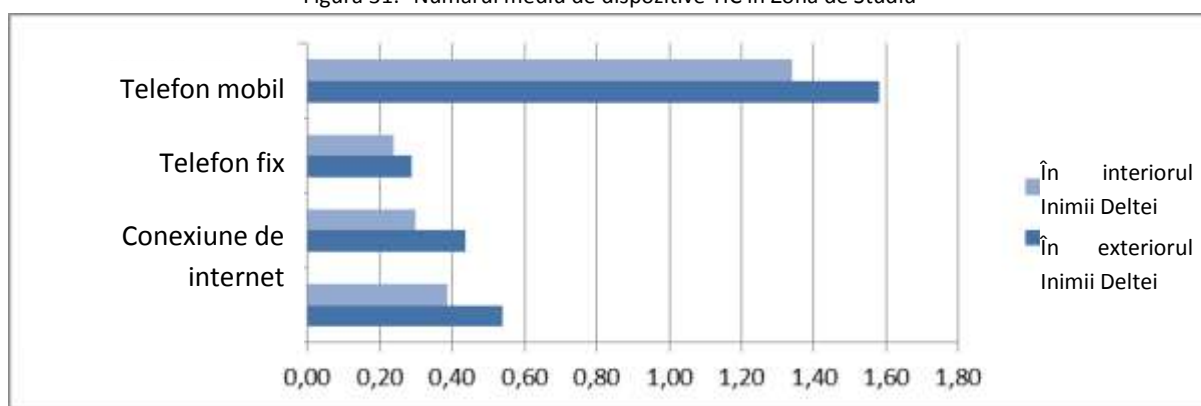
Pe de altă parte, prognozele de trafic realizate în cadrul Master Planului General de Transport al României indică faptul că, la orizontul anului 2020, aeroportul va înregistra 191.459 de pasageri, iar în 2025, 236.613 pasageri, dintre care 78% pe curse externe. Acesta reprezintă un vârf de 227, respectiv de 280 de pasageri pe oră, ce nu poate fi procesat cu capacitatea actuală a aeroportului. De asemenea, pista trebuie extinsă și modernizată, la fel ca și căile de rulare, pentru a permite

aterizarea și decolarea avioanelor de mari dimensiuni. Nu în ultimul rând, cele 4 poziții de staționare pentru aeronave vor deveni, la rândul lor, insuficiente.

Tehnologia informației și comunicațiilor

În timp ce accesul la telefonie mobilă atinge nivelul național în Zona de Studiu, accesul și folosirea calculatoarelor și a rețelei de internet în bandă largă se află sub nivelurile naționale și europene. Până la sfârșitul anului 2013, rețeaua de internet prin cablu în Zona de Studiu acoperea mai puțin de 76% din media rurală din România (în comparație cu media națională de 90% și 97% în UE). Numărul abonamentelor la internet în bandă largă, înregistrat în gospodării este mai mic de 50% în mediul rural. Folosirea internetului e foarte limitată. Mai mult de jumătate din populație nu a folosit vreodată internetul. Procentajul persoanelor care nu au competențe informatice depășește 90%, fiindu-le astfel foarte dificil să folosească TIC la serviciu pentru a învăța, a se relaxa sau a comunica.

Figura 31: Numărul mediu de dispozitive TIC în Zona de Studiu

Sursa: Sondaje în rândul gospodăriilor din Delta Dunării.

În vederea îndeplinirii obiectivelor Agendei Digitale 2020, România va trebui să investească pe segmentul noilor generații de acces, segmentul terminal al rețelelor de nouă generație, în dezvoltarea rețelelor „backbone” și „backhaul” existente, care permit conexiunile NGA ultrarapide, precum și în sprijinirea utilizării publice și private a TIC.

Printre zonele fără „backhaul” (pe care pot fi furnizate servicii de comunicații electronice în bandă largă la punct fix, cu viteza de transfer de minim 1 Mbps partajat pentru persoane fizice, respectiv de minim 4 Mbps partajat pentru persoane juridice), care pot fi catalogate ca zone de eșec al pieței, se numără și majoritatea localităților din ITI Delta Dunării, respectiv: Baia, Beștepe, C.A. Rosetti, Ceatalchioi, Chilia Veche, Crișan, Frecăței, Jijila, Jurilovca, Luncavița, Maliuc, Mihail Kogălniceanu, Nufăru, Pardina, Sarichioi, Smârdan, Valea Nucarilor, Văcăreni etc. În prezent, se realizează investiții prin proiectul RO-NET în localitățile Baia, Ceatalchioi, Crișan, Frecăței, Jurilovca, Maliuc, Mihai Bravu, Mihail Kogălniceanu, Sarichioi și Smârdan.

Pe de altă parte, conform Planului Național pentru Dezvoltarea NGN, gospodăriile din județul Tulcea dispun de următoarea acoperire de broadband:

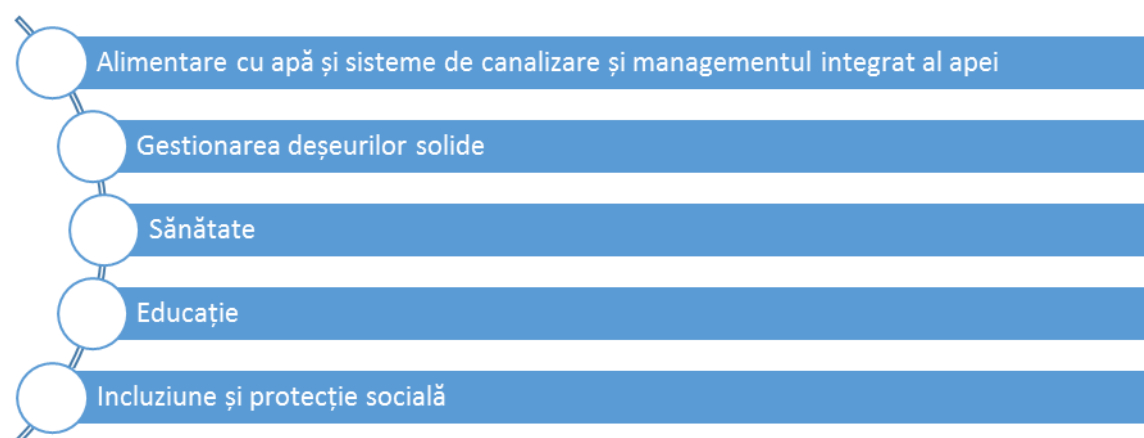
- 43% pentru rețele xDSL (media națională este de 67%);
- 18% pentru VDSL (17%);
- 41% pentru FTTP (55%);
- 34% pentru HFC DOCSIS 3.0 (26%);

- 59% pentru WIMAX (57%);

- 0% pentru LTE.

După cum se poate observa, peste jumătate dintre locuitorii județului Tulcea nu dispun de acces la broadband, procentul ajungând la circa 80% în zonele rurale izolate, precum Delta Dunării, unde, din cauza densității reduse a populației (3 locuitori/kmp), investițiile operatorilor privați nu sunt rentabile. Acest lucru are efecte negative multiple, legate de accesul populației la informație și la servicii on-line, precum cele de educație, sănătate, cultură, administrație etc., cu impact direct asupra calității vieții locuitorilor.

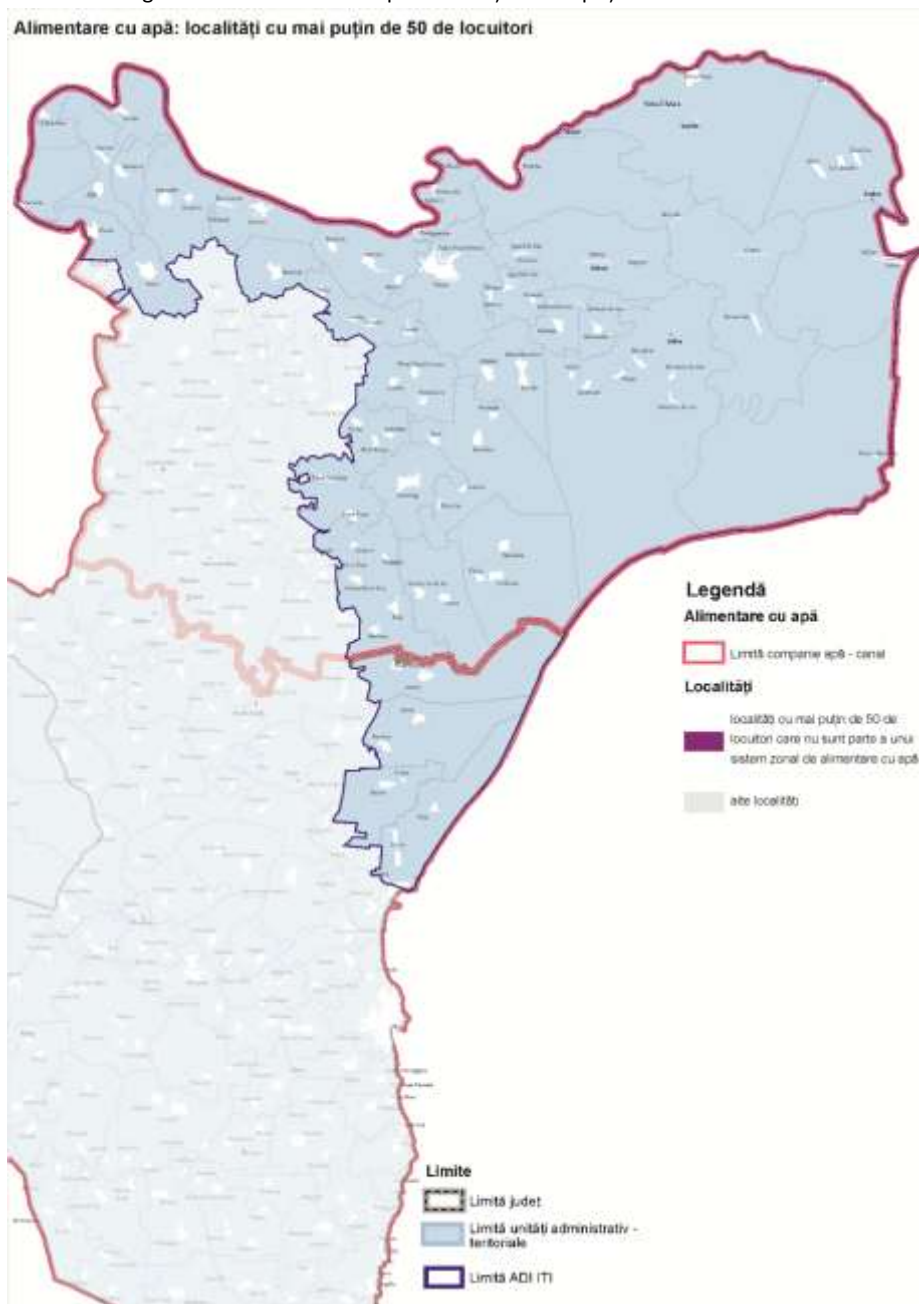
Pilonul IV: Asigurarea serviciilor publice

Alimentare cu apă și sisteme de canalizare și managementul integrat al apei

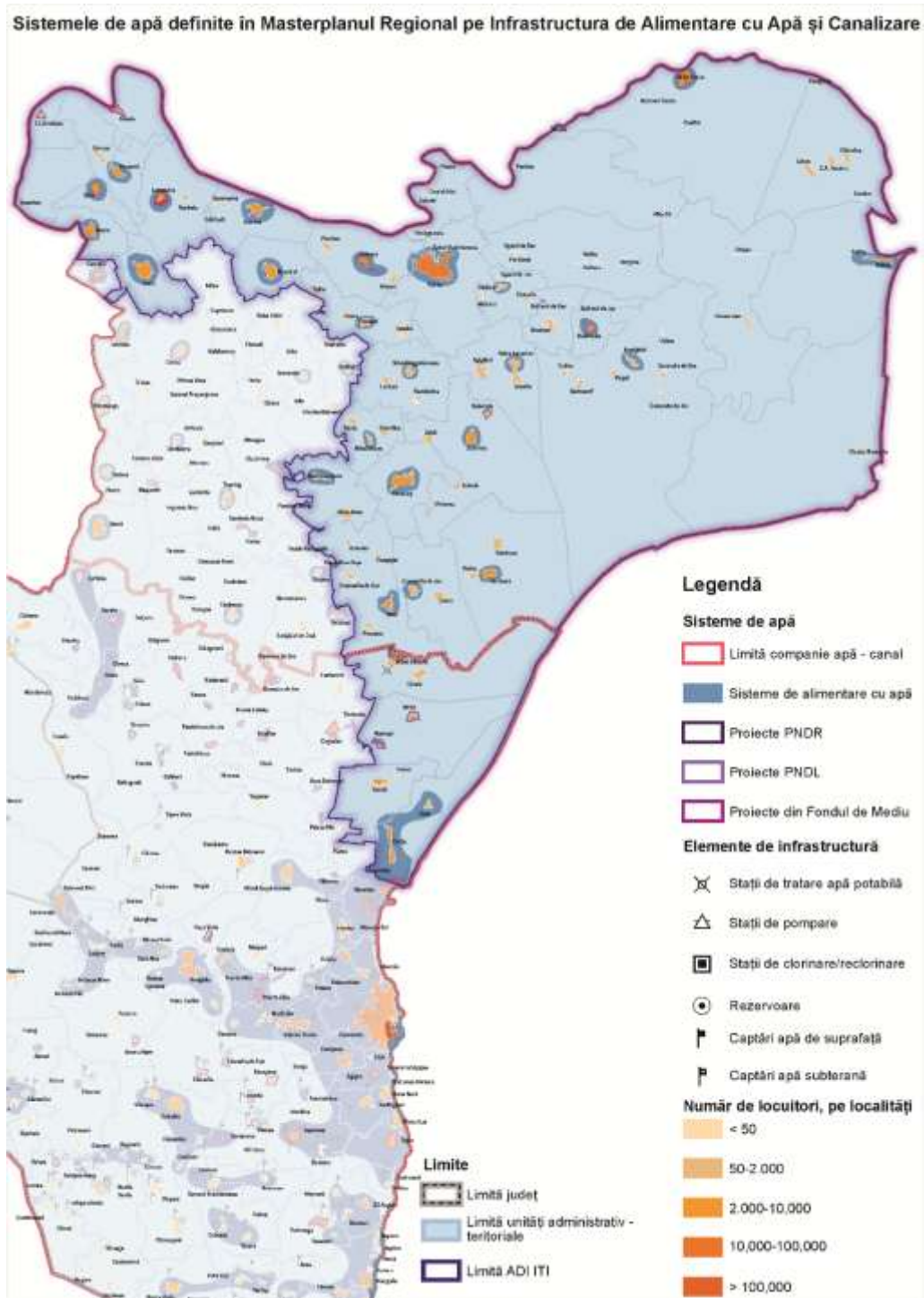
Conform rezultatelor definitive ale Recensământului General al Populației și Locuințelor din anul 2011, doar 59% dintre locuințele din județ dispuneau de alimentare cu apă, iar 53% de canalizare, cu 10-15 puncte procentuale sub media regională (63% / 61%) și națională (67% / 65%). Dacă în mediul urban peste 80% dintre locuințe sunt conectate la rețeaua de apă și canalizare, inclusiv ca urmare a investițiilor masive realizate prin POS MEDIU 2007-2013, în mediul rural acest procent nu depășește 35%, cele mai multe comune nedispunând de sisteme centralizate. Această stare de fapt are consecințe grave asupra calității mediului și a stării de sănătate a populației.

Figura 32: Alimentare cu apă: localități cu mai puțin de 50 de locuitori

Sursa: Ghid de investiții pentru proiecte de apă și de apă uzată, Grupul Bănci Mondiale.

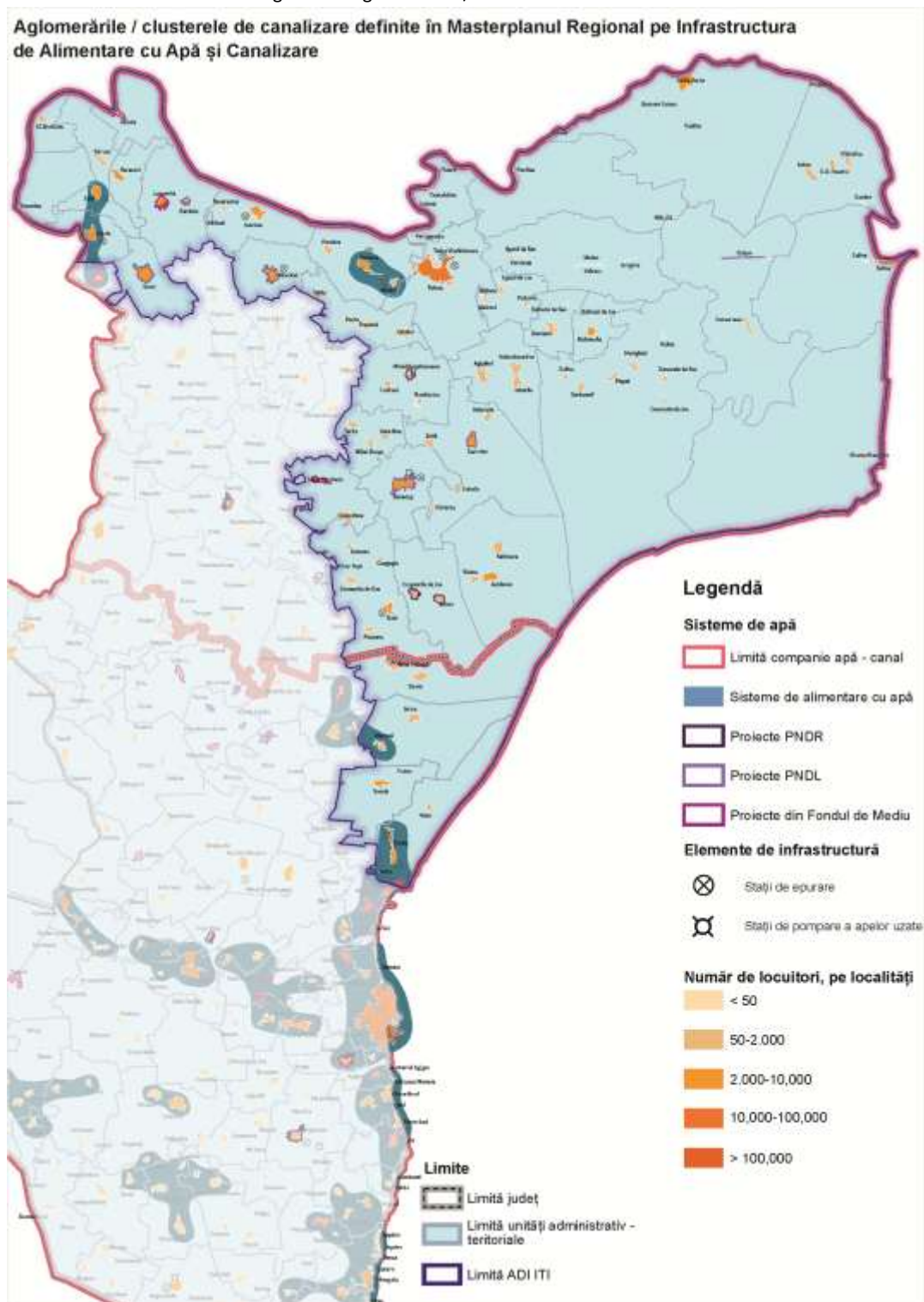
Figura 33: Sisteme de alimentare cu apă

Sursa: Master Planul Regional pentru Infrastructura de alimentare cu apă și canalizare

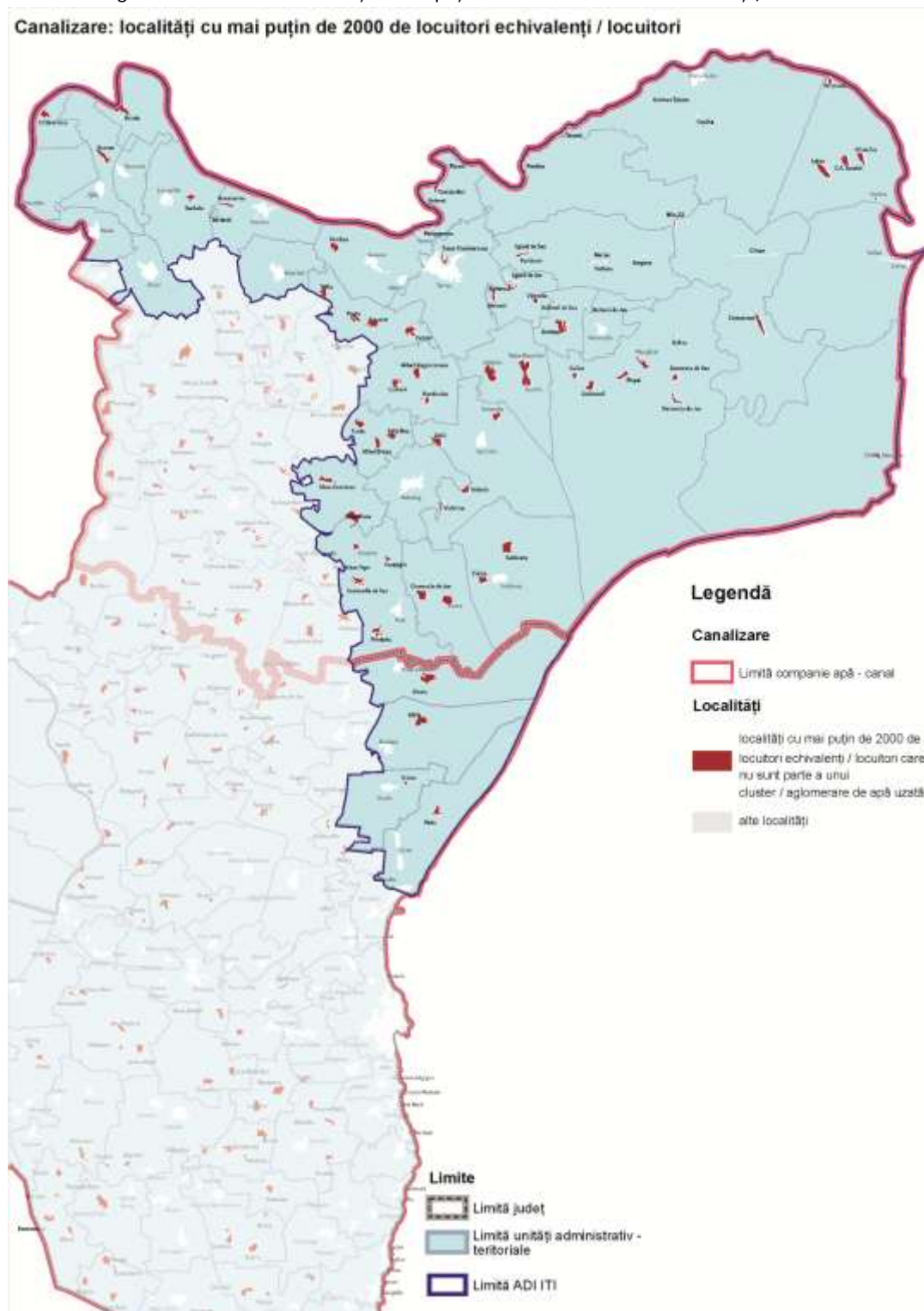
Figura 34: Aglomerările / clusterele de canalizare

Sursa: Master Planul Regional pentru Infrastructura de alimentare cu apă și canalizare

Figura 135: Canalizare: localități cu mai puțin de 2.000 de locuitori echivalenți / locuitori

Sursa: Ghid de investiții pentru proiecte de apă și de apă uzată, Grupul Bănci Mondiale

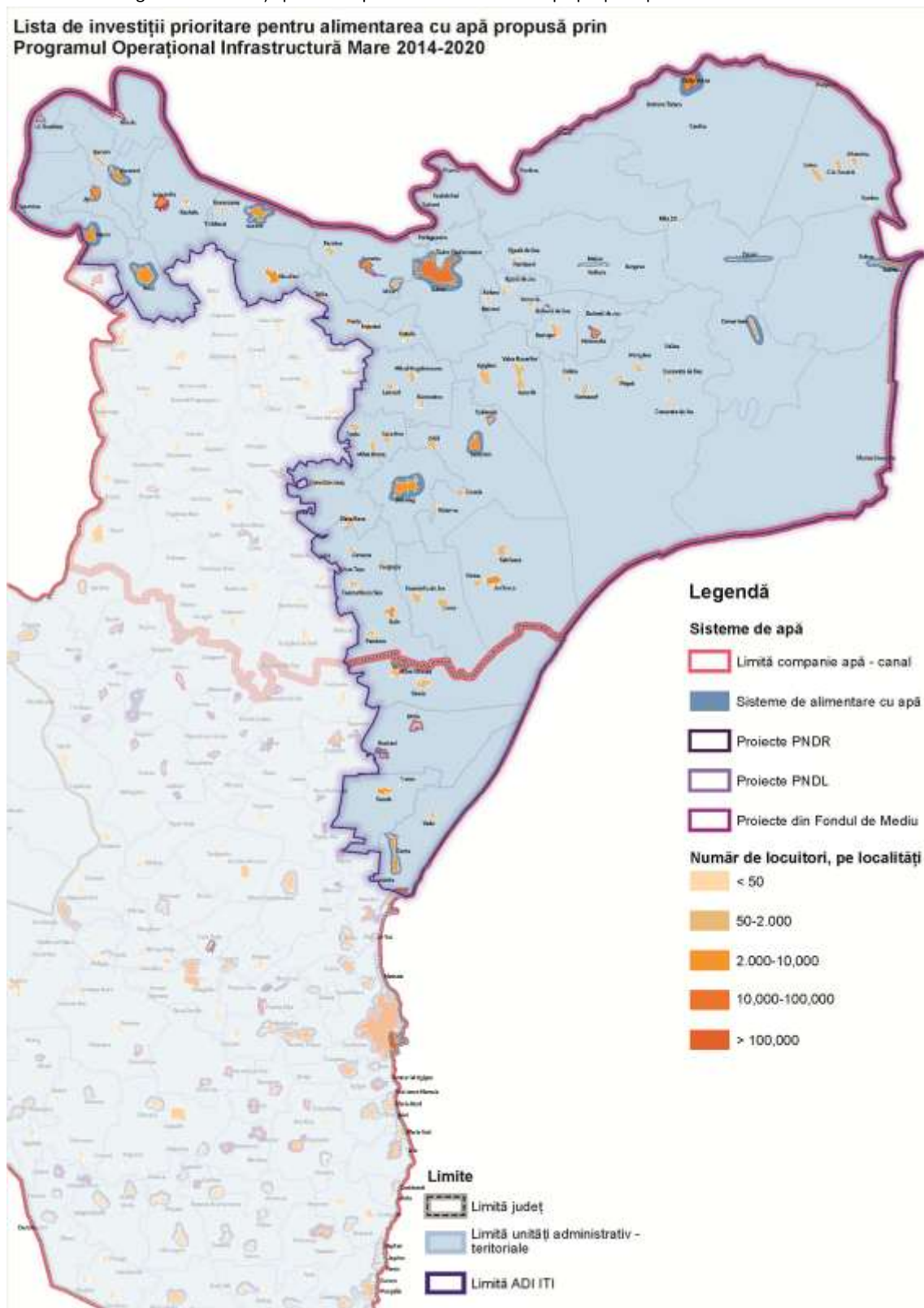
În cea mai recentă anchetă realizată la cererea Băncii Mondiale în anul 2014, rata de conectare la sisteme de alimentare cu apă a ajuns la 95% din totalul populației, cele mai importante probleme fiind raportate în comunele C.A. Rosetti și Ceatalchioi. Canalizarea este asigurată în mare parte în sate pe baza unor scheme individuale, iar conectarea la sisteme centralizate nu are relevanță în multe cazuri, din cauza densității reduse a populației.

Delta Dunării este zona cea mai deficitară din perspectiva accesului la apă potabilă. Apa freatică poate fi găsită la adâncimi de 2-5 m, dar din cauza naturii sedimentare a solului din Delta Dunării, apa este bogată în numeroase substanțe generate de descompunerea sedimentelor, precum sulfurile din zona Ceatalchioi, spre exemplu. În acest context, localnicii din zonele lipsite de fântâni cu apă de calitate au obiceiul de a consuma apă netratată direct din Dunăre, după fierberea prealabilă a acesteia. Această situație se înregistrează în cazul a 17% dintre locuitorii zonelor lipsite de apă curentă. În zonele lipsite de alimentare cu apă în sistem centralizat, școlile și primăriile au propriile puțuri de mare adâncime, cu o calitate variabilă a apei.

În altă ordine de idei, deversarea apelor uzate netratate sau insuficient epurate din localitățile rurale în Dunăre și alte cursuri de apă adiacente acesteia, precum și infiltrațiile din rețelele de canalizare învechite, existente la nivelul orașelor, reprezintă o amenințare la adresa calității apei fluviului și a biodiversității din zonă. În plus, municipiul Tulcea nu a beneficiat până recent de o stație de epurare, apele uzate fiind deversate direct în fluviu, dar investițiile trebuie continuate pentru ca toate apele uzate să ajungă într-un singur colector principal, care să le transporte la stația de epurare. La nivelul anului 2015, stația de epurare a municipiului funcționează la 45% din capacitatea proiectată, restul volumelor fiind deversate direct în Dunăre.

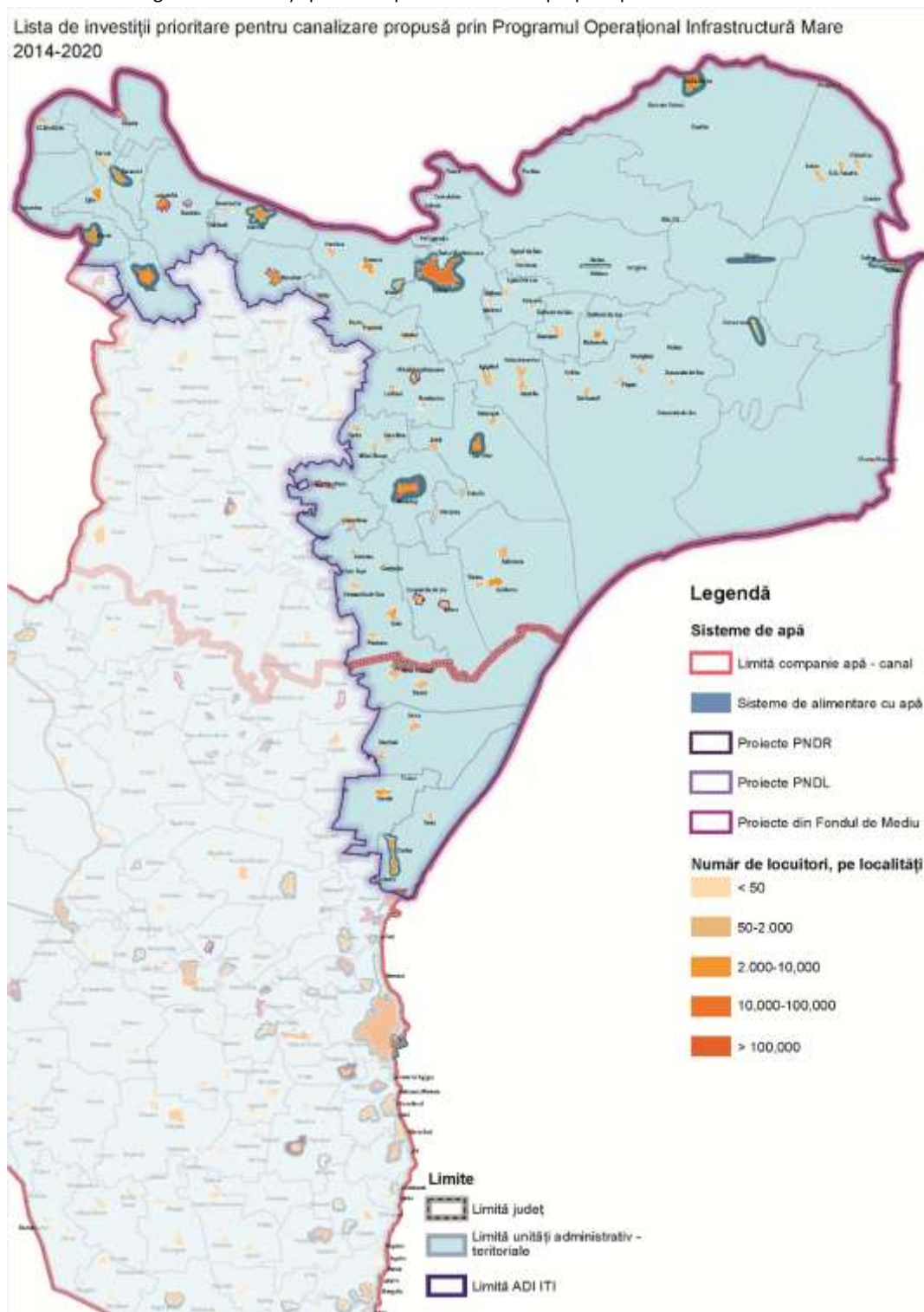
Chiar și în localitățile care dispun de rețea centralizată de alimentare cu apă și canalizare, preponderent urbane, se înregistrează probleme legate de vechimea conductelor, care conduce la pierderi în rețea, infiltrații în sol, întreruperi frecvente ale furnizării, presiune scăzută etc., la care se adaugă existența unor zone rezidențiale care nu dispun de rețele de utilități și unde proprietarii și-au improvizat soluții temporare pe cont propriu.

Figura 36: Investiții prioritare pentru alimentarea cu apă propuse prin POIM 2014-2020

Sursa: POIM 2014-2020

Figura 37: Investiții prioritare pentru canalizare propuse prin POIM 2014-2020

Sursa: POIM 2014-2020

Extinderea și reabilitarea rețelei de apă și canalizare, axate cu precădere pe aglomerările de peste 2.000 de locuitori, urbane și rurale, va aduce beneficii însemnate asupra calității vieții locuitorilor, asupra stării de sănătate a populației și asupra protecției resurselor și biodiversității Deltei Dunării.

Gestionarea deșeurilor solide

La nivelul anului 2013, 76% din populația teritoriului ITI Delta Dunării beneficia de servicii de salubritate, procentul fiind mai scăzut în mediul rural (67%) decât în cel urban (87%). Operatorii economici din domeniu au colectat, în total, 41.674 de tone de deșeuri municipale din totalul celor 47.634 t generate (grad de colectare de 87%). Dintre acestea, doar 575 tone de deșeuri (1,4% din total) au fost colectate selectiv, cele mai multe fiind cele de plastic și hârtie, în timp ce restul s-au colectat în amestec și au necesitat sortare²⁶.

Gunoii biodegradabili menajeri sunt aruncați împreună cu celelalte tipuri de deșeuri; în acest moment nu există o metodă de colectare separată a deșeurilor biodegradabile pentru a putea fi tratate și a nu fi lăsate la groapa de gunoi. Atât procesul de reciclare cât și fertilizarea vor reduce semnificativ fluxul de deșeuri de eliminat atât în zona RBDD, cât și în afara acesteia. Beneficiile sunt următoarele : (i) creșterea ratei de colectare a materialelor reciclabile (se reduce astfel rata de depozitare în gropile de gunoi); (ii) se evită costurile de depozitare și transportare, incluzând reducerea poluării și economisirea resurselor de teren (datorită reducerii deșeurilor prin intermediul selectării la sursă și a reciclării); (iii) se evită exploatarea materiei brute (datorită reciclării materialelor de valoare, care au fost separate din deșeurile municipale solide); (iv) conștientizare publică și participarea cetățenilor la procesul de separare a deșeurilor și de reciclare; (v) valoare economică a energiei (biogaz) generate prin tratarea deșeurilor alimentare; și (vi) beneficii de protecție a mediului și ecologice, incluzând rezultate privind reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră.

În ceea ce privește deșeurile provenind din activitățile de construcție, producătorii de deșeuri, precum și autoritățile administrative locale au obligația să recycleze 70% din deșeurile provenite din construcții și demolări care nu prezintă pericol până în 2020, conform art. 11 din Directiva 2008/98/CE și în concordanță cu Legea nr. 211/2011. În acest moment nu există centre de tratare sau re folosire a deșeurilor rezultate din urma construcțiilor și a demolărilor în județul Tulcea, acestea fiind lăsate la groapa de gunoi. De asemenea, doar o mică parte din aceste deșeuri este luată în considerare, restul fiind depozitate în locuri neautorizate.

Sănătate

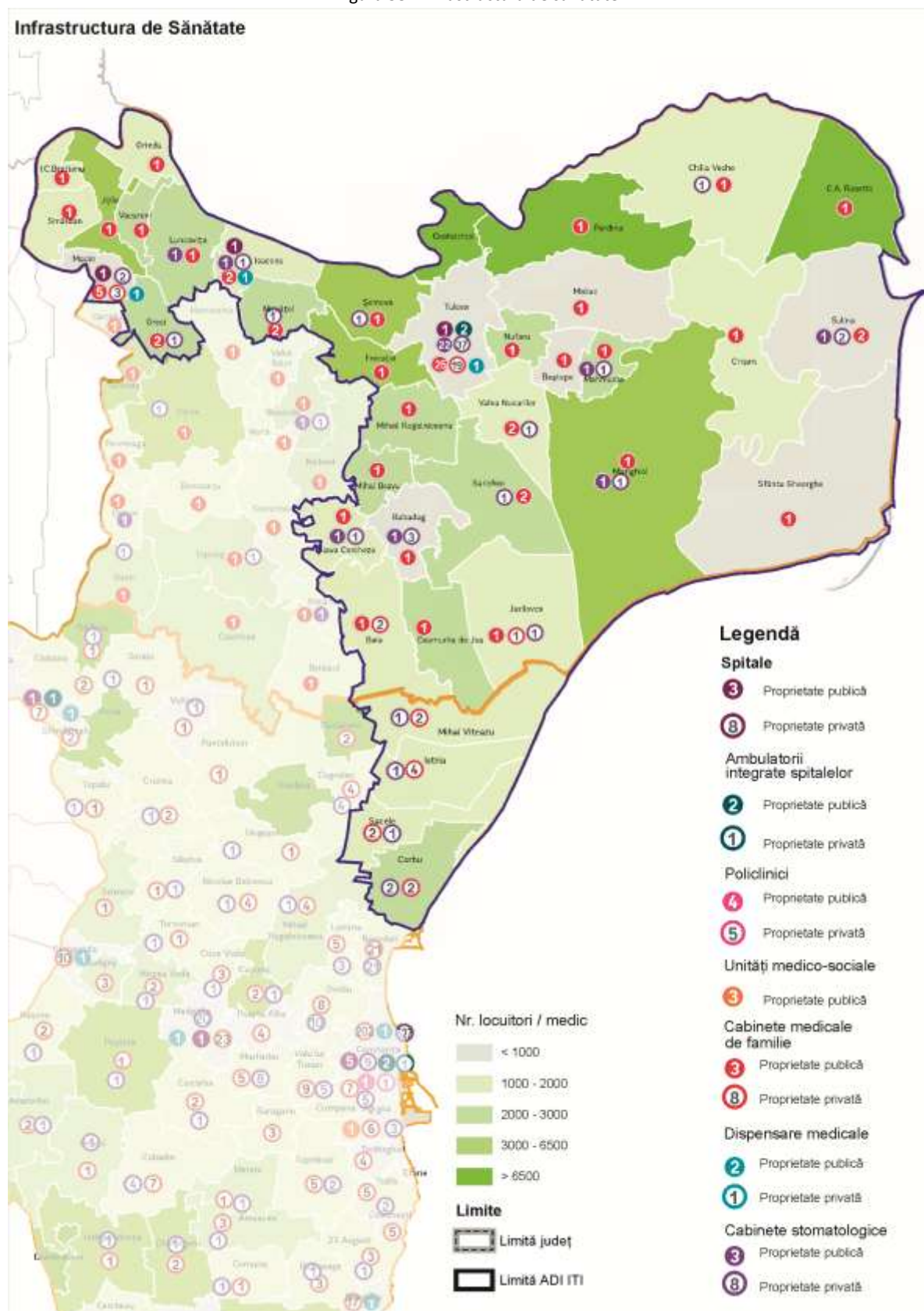
Există doar câțiva furnizori de asistență medicală primară în Centrul Deltei. Servicii non-stop sunt oferite doar în trei „Centre de permanență”, în timp ce în zonele izolate, doar un singur medic și/sau o asistentă pot asigura servicii în afara orelor de program. Nouă sate nu sunt acoperite de un medic de familie. Așa cum se poate observa din figurile de mai jos, în Centrul Deltei există doar patru medici de familie la nivel local, patru medici de familie cu jumătate de normă, care fac deplasarea din orașul Tulcea, trei asistente și șase asistenți medicali comunitari.

---

²⁶ APM Tulcea – Raportul anual privind starea mediului în 2014.

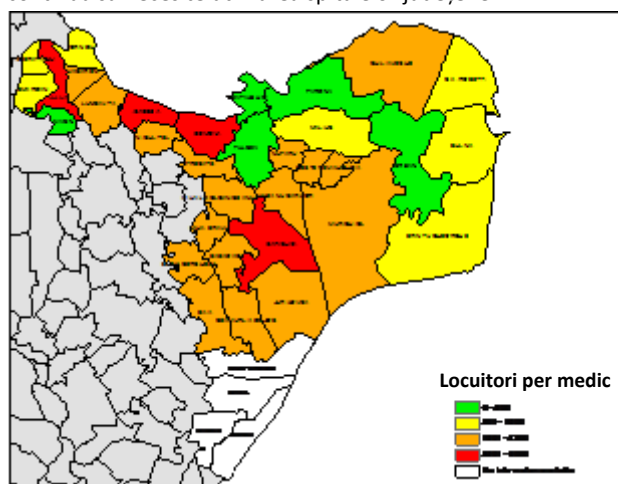

Figura 38: Infrastructura de sănătate

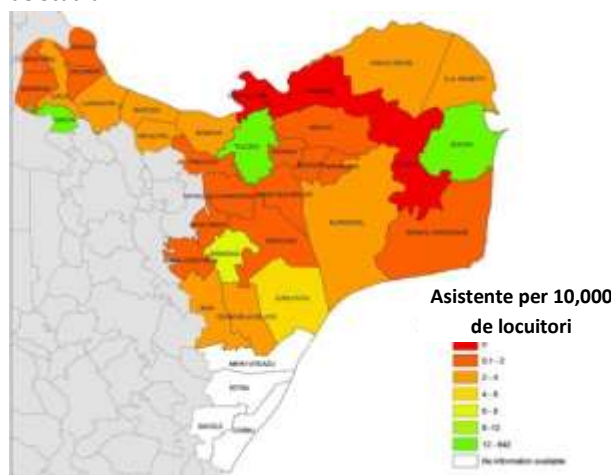
Sursa: Ghid de investiții pentru proiecte locale: Drumuri comunale și infrastructură socială, Grupul Bănci Mondiale

Figura 39: Deservirea populației din Centrul Deltei va continua să necesite utilizarea spitalelor județene

Sursă: Recensământ 2011 și județul Tulcea.

Figura 40: Numărul asistentelor la 10.000 de locuitori în Zona de Studiu

Sursă: Recensământ 2011 și județul Tulcea.

Spitalul Județean de Urgență Tulcea este cea mai mare unitate medicală din județ, deservind o populație de peste 200.000 de locuitori cu servicii complexe de asistență medicală de specialitate, preventivă, curativă, de recuperare, de îngrijire în caz de graviditate și maternitate. Acesta a fost înființat în anul 1974 și dispune în prezent de 14 secții, 6 compartimente, o unitate de primire a urgențelor – UPU/SMURD, un centru de hemodializă, 2 farmacii, un laborator de analize medicale, unul de radiologie și imagistică medicală, un serviciu de anatomie patologică, două dispensare TBC, un serviciu de medicină legală, un centru de diabet și boli de nutriție, 6 cabinete medicale, un ambulatoriu integrat (policlinică) cu 21 de cabinete și un centru de sănătate mintală. Multe dintre aceste servicii și specialități medicale sunt unice în context județean, mai ales după închiderea recentă a spitalelor din Babadag și Sulina, singura unitate spitalicească din județ care a rămas în funcțiune, cu excepția Spitalului Județean, fiind Spitalul Orășenesc Măcin.

La acest moment, Spitalul Județean de Urgență Tulcea are un număr de 735 de paturi, la care se adaugă 13 paturi pentru însoțitori și 76 de paturi de zi. Spitalul deservește anual peste 40.000 de pacienți, cu un număr de 1.226 de salariați, dintre care 184 de medici și 561 de personal medical mediu. Față de numărul de posturi normate, se constată un deficit de personal de peste 30%, pe fondul migrației cadrelor medicale către mediul privat sau către alte țări, din cauza nivelului foarte redus de salarizare și a lipsei dotărilor moderne cu echipamente și aparatură. În plus, dintre cei 184 de medici, 89 sunt rezidenți, iar o parte se află deja la vârsta de pensionare sau practică naveta din alte localități. În acest context, multe secții riscă să rămână curând fără niciun medic, ocuparea posturilor disponibile fiind una dificilă. În prezent, activitatea spitalului se derulează în 9 corpuri de clădire, amplasate în două locații diferite. Acestea sunt grupate într-o clădire monobloc de 5 etaje, 2 pavilioane alăturate acestuia și o secție exterioară, dispuse pe un teren de circa 39.000 mp.

Calitatea precară a infrastructurii și serviciilor medicale se reflectă și în indicatorii demografici de la nivel județean: speranța de viață a populației județului era, în 2013, de doar 72,74 ani, față de 74,34 ani la nivel regional și 74,74 ani la nivel național. De asemenea, rata mortalității infantile era de 10,3 decese/1.000 de nou-născuți, peste media regională (10) și națională (8,5). În plus, ponderea populației vârstnice a crescut la nivel județean de la 17,1% în 2007, la 20,5% în 2013, iar morbiditatea populației este în creștere, mai ales pentru afecțiuni ale sistemului circulator, digestiv

și oncologice, fenomen care va continua și va pune o presiune crescândă pe infrastructura medicală de la nivel local.

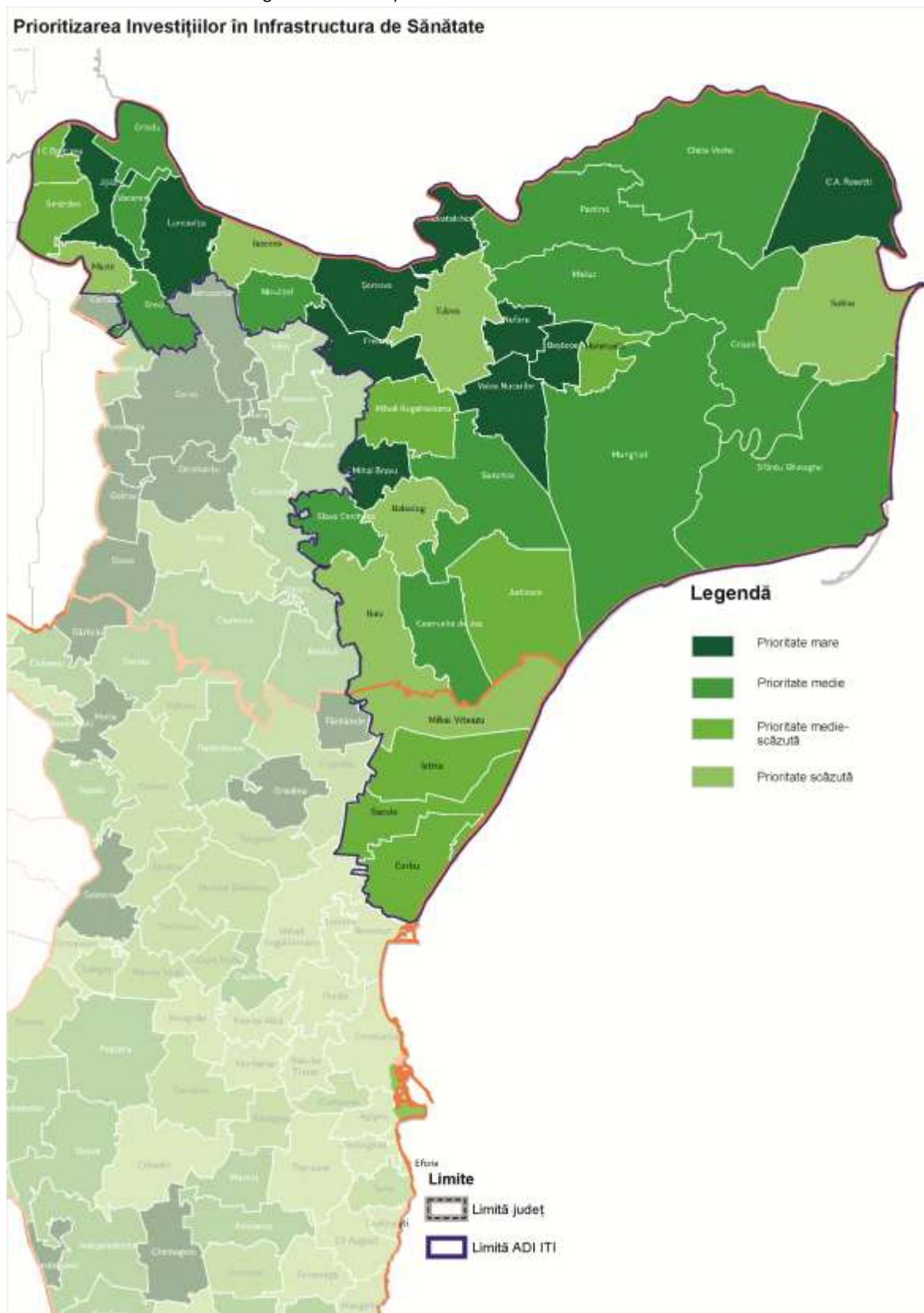
Condițiile de mediu specifice din județul Tulcea, precum existența Deltei Dunării cu zone vaste, acoperite de apă și mlaștini, acces redus la apă potabilă, izolare și acces dificil la îngrijiri medicale specializate, populații mari de țânțari și păsări migratoare, obiceiul localnicilor de a bea apă nefiltrată din Dunăre și de a crește diferite animale domestice și păsări etc., influențează toate negativ morbiditatea și mortalitatea specifice prin boli digestive, diaree acută, gripă, antrax, holeră și boli legate de paraziți. În acest context, ratele morbidității pentru acest tip de boli sunt mult mai ridicate decât în alte zone din România.

Direcția Județeană De Sănătate Publică este cel mai important actor în implementarea politicilor naționale pentru sănătate publică. Instituția efectuează aproximativ 1.000 de inspecții și numeroase acțiuni de prevenție și monitorizare. Peste 4.100 de copii au fost imunizați numai în 2014.

Pe de altă parte, prevenirea transmiterii bolilor transmisibile și îmbunătățirea sănătății generale necesită măsuri comune ale diferitelor instituții de la nivel județean.

Figura 41: Priorități referitoare la infrastructura de sănătate

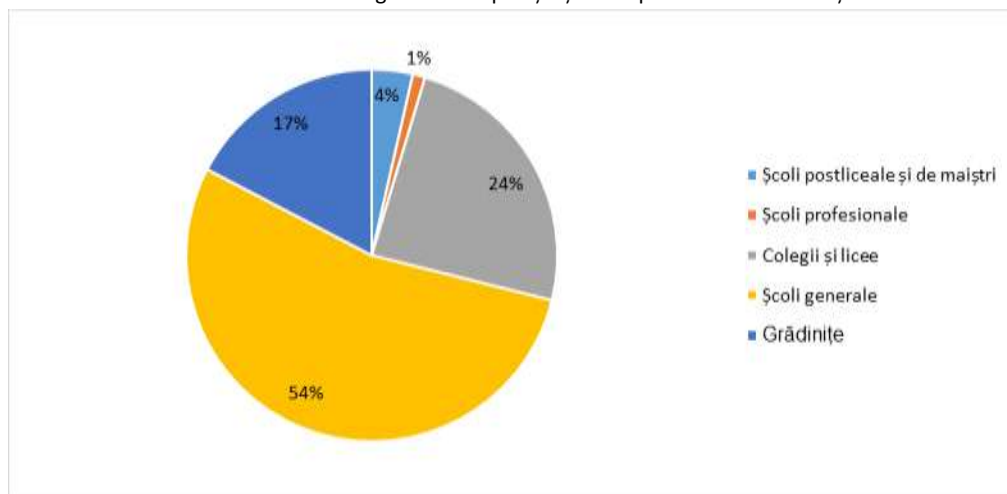

Sursa: Ghid de investiții pentru proiecte locale: Drumuri comunale și infrastructură socială, Grupul Bănci Mondiale

Educație

Populația școlară totală era, la nivelul anului 2013, de 28.573 de persoane, în scădere cu 14,7% față de anul 2007, pe fondul scăderii drastice a ratei natalității și a migrației interne și externe.

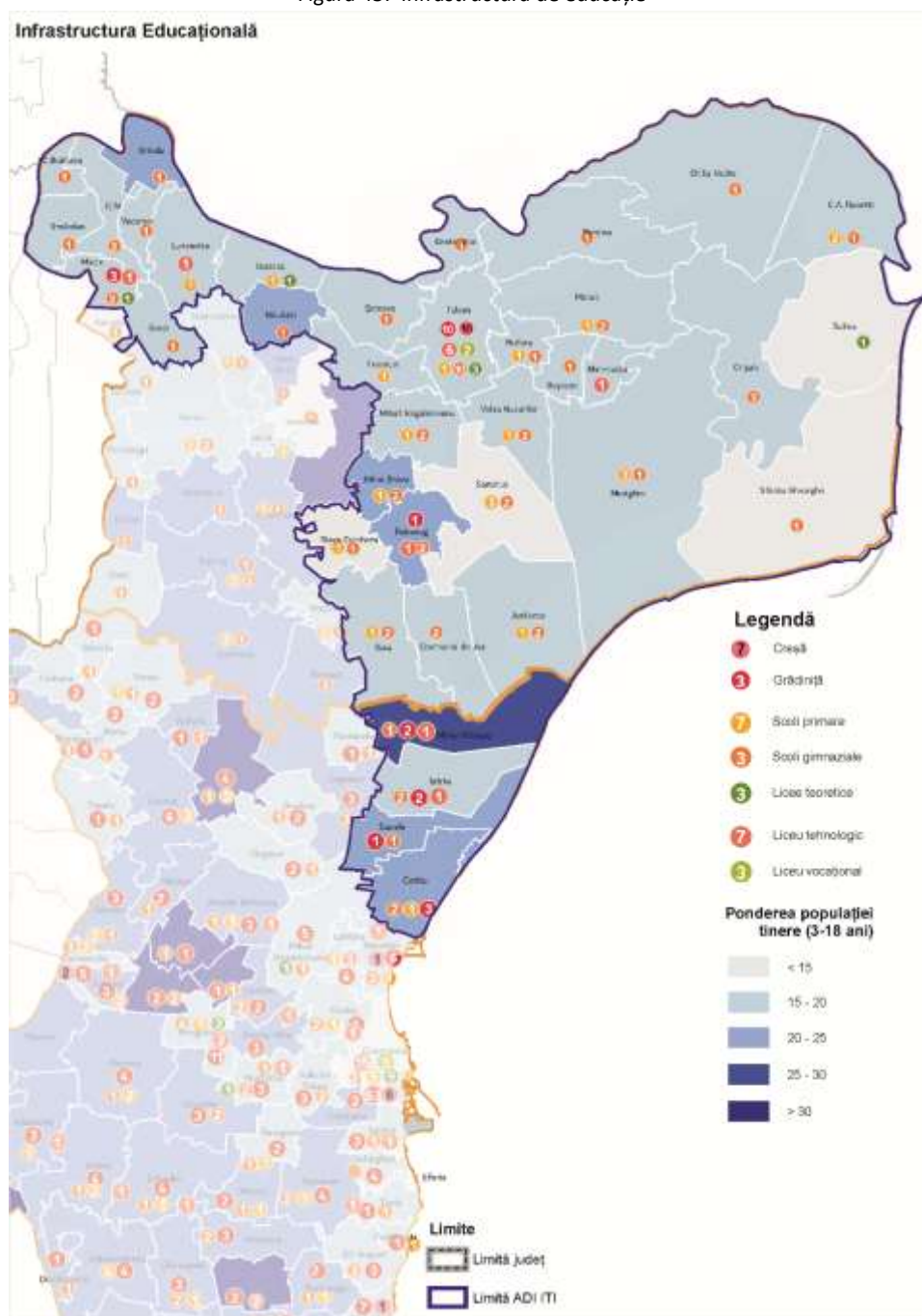
Figura 42: Populația școlară pe niveluri de educație

Singurul nivel de studii pentru care s-a înregistrat o creștere a numărului de elevi este cel postliceal și de maiștri, o alternativă pentru cei care nu au reușit să promoveze examenul de bacalaureat. Rata de promovabilitate la bacalaureat a fost, în 2014, de doar 58,8%, la nivelul liceelor tehnologice aceasta fiind, în general, mai mică de 20%. În ceea ce privește numărul de cadre didactice, acesta se cifra, în anul 2013, la 2.000, în scădere cu 11,8% față de 2007, pe fondul scăderii numărului de elevi și a restructurării rețelei școlare.

În anul 2012, județul Tulcea a înregistrat o rată a abandonului școlar pentru învățământul liceal și profesional de 3,3%, peste media regională (3,2%) și națională (2,9%), o situație similară fiind înregistrată și în cazul ciclului primar. Cauzele abandonului școlar sunt multiple și rezidă în izolarea geografică a unor localități, în restructurarea rețelei de unități școlare ca urmare a scăderii dramatice a natalității, în numărul mare de familii care trăiesc în sărăcie, dar și în excluziunea de la educație a unor grupuri vulnerabile, precum romii. Potrivit estimărilor Băncii Mondiale, riscul de sărăcie afectează circa 25% din populația județului, una dintre cele mai ridicate niveluri din regiunea Sud-Est, după Vrancea și Galați. Printre comunitățile cu cele mai scăzute valori (sub 50) ale Indicelui Dezvoltării Umane Locale (IDUL, Banca Mondială), se numără și cele din teritoriul ITI: Chilia Veche, Beștepe, Valea Nucarilor, Crișan, Ceamurlia de Jos, Murighiol etc. Ponderea populației cu studii superioare este, pe de altă parte, cea mai redusă de la nivelul întregii regiuni, depășind 10% doar în cazul municipiului Tulcea. Rata analfabetismului încă atinge cote îngrijorătoare (de peste 5-10%) în localități precum Babadag și Chilia Veche.

Figura 43: Infrastructura de educație

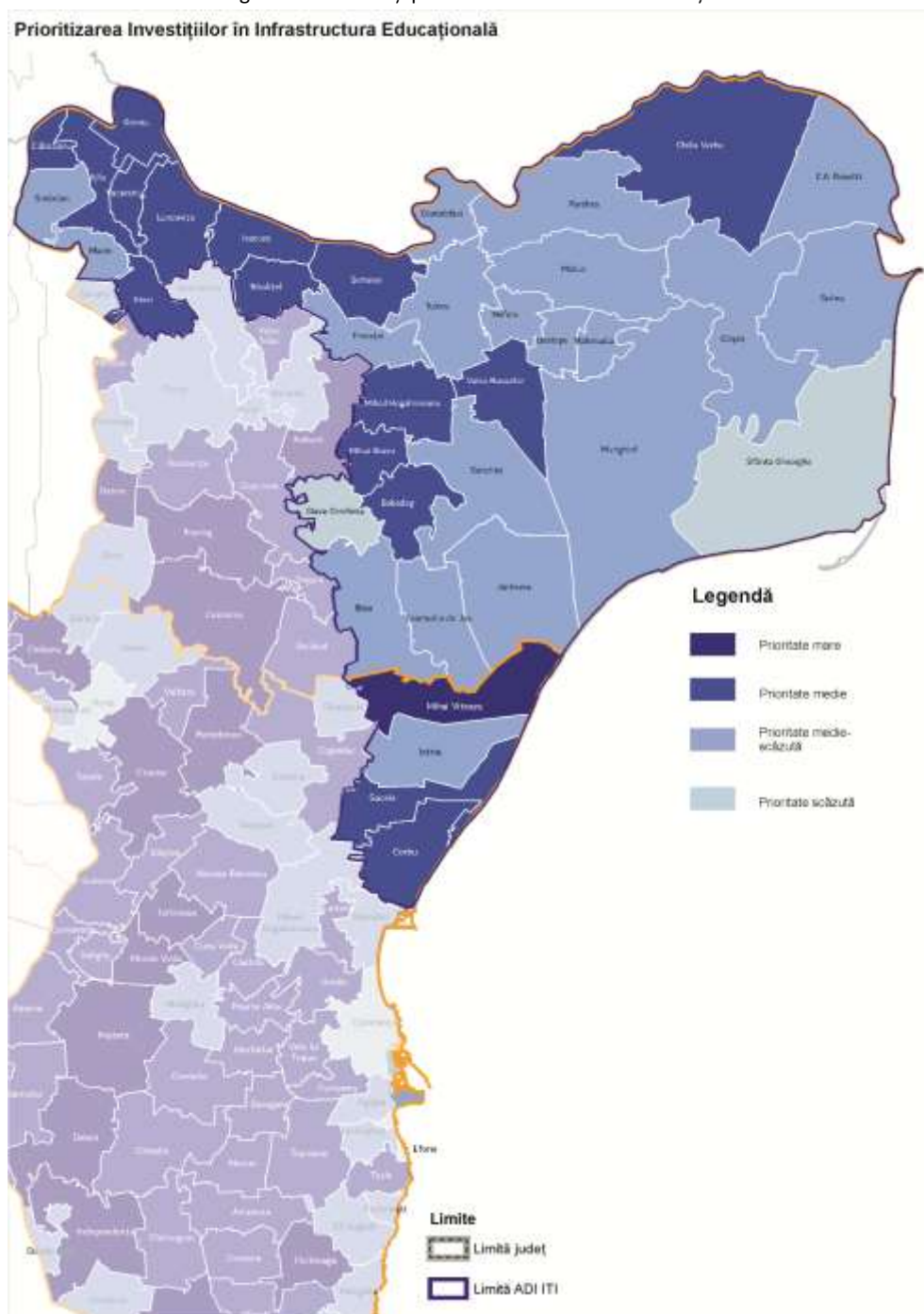

Sursa: Ghid de investiții pentru proiecte locale: Drumuri comunale și infrastructură socială, Grupul Bănci Mondiale

În anul 2014, dintre cele 140 de unități de învățământ din județ, 6 nu au obținut autorizația sanitară de funcționare, cauzele fiind lipsa apei, a unor grupuri sanitare corespunzătoare și starea avansată de degradare a clădirilor, în condițiile în care unele clădiri au fost ridicate în urmă cu peste 100 de ani și prezintă pericol pentru elevi și cadrele didactice. În plus, cele mai multe unități de învățământ nu dispun de sisteme de încălzire și de instalații moderne, de lucrări de reabilitare termică, de finisaje interioare și exterioare, de înlocuire a șarpantelor / acoperișurilor și de tâmplărie

termoizolantă, de împrejuriri, de suficiente spații pentru activități educaționale, de laboratoare, ateliere școlare, cantine și săli de masă, internate, săli de sport, locuri de joacă și nici de mobilier și material didactic corespunzător, ceea ce afectează calitatea actului didactic. În pofida scăderii natalității, unele localități urbane se confruntă cu un deficit de locuri în grădinițe și creșe, pe fondul creșterii gradului de cuprindere a copiilor în învățământul preșcolar. Pe de altă parte, capacitatea unor grădinițe este subutilizată, acestea putând fi transformate în creșe. Nu în ultimul rând, facilitățile pentru programele after-school sunt încă precare în majoritatea localităților, deși există suficiente cereri pentru acestea.

Figura 44: Priorități privind infrastructura de educație

Sursa: Ghid de investiții pentru proiecte locale: Drumuri comunale și infrastructură socială, Grupul Bănci Mondiale.

Incluziune și protecție socială

Comunitățile mici și mai degrabă izolate constituie specificul ariei Deltei Dunării. Cele patru orașe din zonă fac parte dintre cele mai mici orașe din țară (sub 10.000 locuitori),²⁷ iar 19 dintre cele 33 de comune au mai puțin de 2.500 locuitori.²⁸ Cu alte cuvinte, așa cum se arată în *Strategia națională privind incluziunea socială și reducerea sărăciei în perioada 2015-2020*,²⁹ atât localitățile urbane, cât și cele rurale din Delta Dunării fac parte dintre comunitățile cele mai dezavantajate din țară cu privire la: bugetul local (dependență ridicată față de transferurile de la bugetul de stat), dotare cu infrastructură de bază, care este deficitară,³⁰ nivelul de educație a populației în vârstă de muncă, ce este relativ scăzut, și ratele de ocupare a forței de muncă în sectoarele non-agricole, care sunt relativ reduse. În plus, se adaugă izolarea geografică. Nivelul de conectare a localităților la centrele urbane din regiune este foarte redus, în Deltă fiind înregistrate o serie de localități fără acces rutier, precum și localități aflate la mai mult de 60 minute față de cel mai apropiat centru urban.³¹ Astfel, la nevoile de dezvoltare în privința infrastructurii de bază (care caracterizează o parte importantă a comunităților rurale și urbane mici din România) se adaugă nevoi specifice legate, în special, de accesul și dezvoltarea serviciilor sociale, mai precis de sprijinul oferit vârstnicilor în activitatea zilnică (îngrijire la domiciliu) și acces mai bun la educație de calitate (în special la educația timpurie a copilului și învățământul primar pentru copiii mai mici) deoarece, în multe din aceste sate, școlile au fost închise sau sunt subfinanțate din cauza numărului mic de elevi.

Potrivit estimărilor Băncii Mondiale, riscul de sărăcie afectează circa 25% din populația județului Tulcea, una dintre cele mai ridicate niveluri din regiunea Sud-Est, după Vrancea și Galați. Datele privind sărăcia monetară a gospodăriilor din Deltă arată că, în context național, locuitorii Deltei au un risc ridicat de sărăcie relativă.³² Ratele de sărăcie relativă sunt deosebit de ridicate în orașele Babadag și Isaccea, urmate de Sulina, cu o rată ceva mai scăzută. Între comunele din Deltă, Mihai Viteazu, din județul Constanța, și C.A. Rosetti, Ceatalchioi și Mihai Bravu, din județul Tulcea, se află printre comunele cu cele mai mari rate de sărăcie relativă din țară. În plus, alte 13 comune au, de asemenea, rate de sărăcie peste media națională în rural. Cu alte cuvinte, în peste jumătate din comunele din Deltă, populația se confruntă cu un risc considerabil de sărăcie monetară.

Printre comunitățile cu cele mai scăzute valori (sub 50) ale Indicelui Dezvoltării Umane Locale (IDUL, Banca Mondială), se numără și cele din teritoriul ITI: Chilia Veche, Beștepe, Valea Nucarilor, Crișan, Ceamurlia de Jos, Murighiol etc.

---

²⁷ În fapt, orașul Sulina a înregistrat sub 4 mii locuitori la recensământul populației din 2011, Isaccea are în jur de 5 mii, în timp ce Babadag și Măcin au circa 8-9 mii de locuitori.

²⁸ Numărul de locuitori variază de la un minim de 527 de locuitori în comuna Pardina (Tulcea) până la un maxim de aproape 5.900 în Sarichioi (Tulcea).

²⁹ Adoptată de Guvernul României în ședință de Guvern, în data de 27 mai 2015.

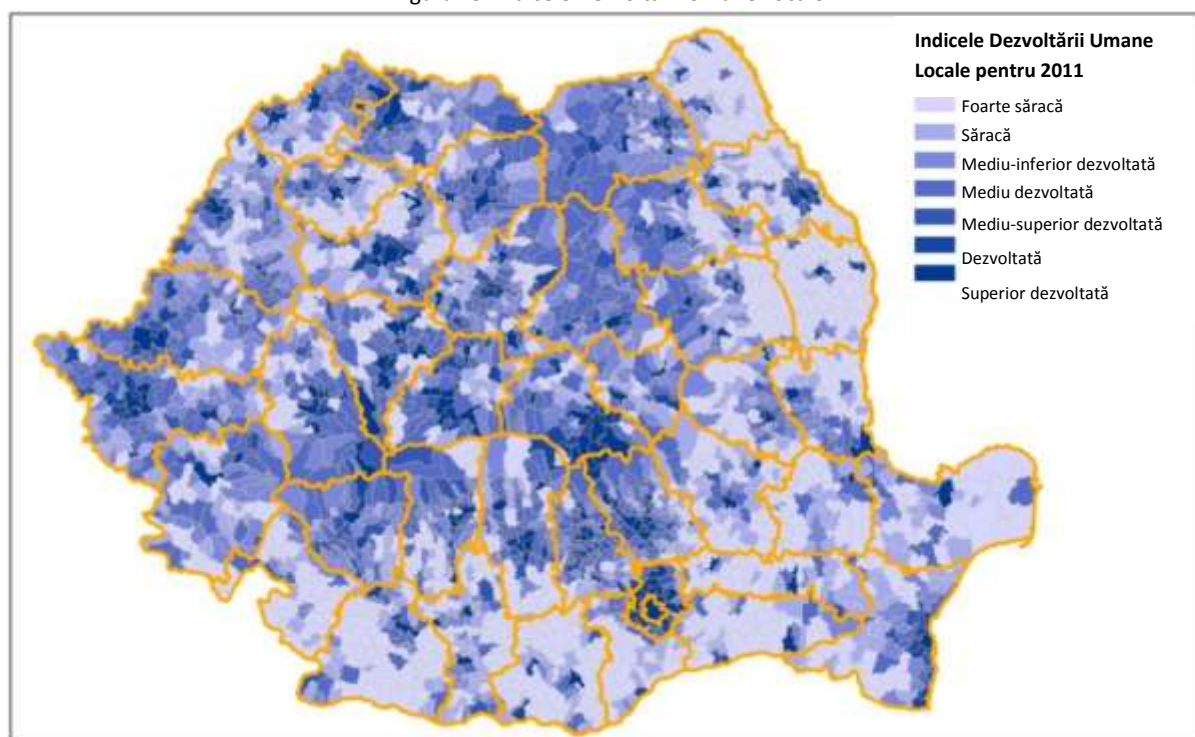
³⁰ Apă curentă prin rețeaua publică; apă caldă prin rețeaua publică; sistem de canalizare conectat la o stație publică de evacuare a apelor reziduale; curent electric; gaze naturale prin rețeaua publică.

³¹ Maximul este înregistrat de comuna Chilia Veche, care este situată la peste 152 minute de orice centru urban.

³² Persoanele cu risc de sărăcie relativă, chiar dacă au primit transferuri sociale (indicator denumit AROP – *at risk-of-poverty*), sunt persoanele din gospodării cu un venit disponibil anual mai mic de 60 de procente din venitul median, raportat la numărul de adulți echivalenți. Venitul disponibil este suma tuturor veniturilor realizate (inclusiv veniturile din protecție socială: prestații de asigurări sociale sau beneficii de asistență socială) din care se scad impozitele (pe venit sau pe proprietate) și contribuțiile sociale plătite. Acest indicator (AROP) este folosit în determinarea indicatorului cel mai general – persoanele expuse riscului de sărăcie sau excluziune socială (AROE – *at risk-of-poverty-or-exclusion*), utilizat și pentru a măsura atingerea țintei asumate la nivelul Uniunii Europene referitoare la creșterea incluziunii sociale.

Figura 45: Indicele Dezvoltării Umane Locale

Metodologia de identificare a zonelor urbane marginalizate este cea utilizată de experții Băncii Mondiale în *Atlasul zonelor urbane marginalizate din România* (2014).³³ În mediul urban, sunt avute în vedere trei tipuri de zone dezavantajate din punctul de vedere al unuia sau a două dintre următoarele trei criterii: (1) capital uman (adică educație, sănătate și comportament demografic), (2) ocuparea forței de muncă și (3) calitatea locuirii. În plus, zonele (sectoarele de recensământ) care cumulează dezavantaje pe toate aceste trei dimensiuni sunt considerate zone urbane marginalizate. Tabelul 3 arată cum se distribuie locuitorii orașelor din Delta Dunării în funcție de tipul zonei de rezidență (nedezavantajată, dezavantajată, marginalizată), prin comparație cu celelalte localități urbane din regiunea Sud-Est și la nivel național, mediul rural.

Tabel 3: Distribuția populației urbane din județul Tulcea în funcție de tipul zonei de rezidență

Reg.	Jud.	Municipiu/Oraș	Populație stabilă	% populație în zone nedezavantajate	% populație în zone dezavantajate pe locuire	% populație în zone dezavantajate pe ocupare	% populație în zone dezavantajate pe capital uman	% populație în zone marginalizate
RO	-	Național Urban	10.858.790	67.8	5.2	9.9	11.7	3.2
SE	-	SE Urban	1.362.011	62.42	4.22	16.38	11.13	4.19
SE	TL	TL Urban	99.581	50.33	6.86	11.84	20.56	8.58
SE	TL	Municipiul Tulcea	73.707	61.31	7.13	7.76	15.21	6.81

³³ Disponibil pe www.inforegio.ro. Analiza a fost realizată folosind datele colectate la recensământul din 2011, care au fost agregate la nivel de sector de recensământ. Zonele (sau sectoarele de recensământ) marginalizate au fost definite ca fiind cele dezavantajate în privința capitalului uman, ocupării formale și locuirii. În plus, studiul a identificat alte trei tipuri de zone urbane dezavantajate din punctul de vedere al unuia sau a două dintre cele trei criterii. Majoritatea populației urbane (67,8%) locuiește în zone nedezavantajate, în timp ce 11,7% trăiește în zone dezavantajate pe capital uman, 9,9% în zone afectate de șomaj, 5,2% în zone dezavantajate pe criteriul locuirii, iar 2,3% în alte zone urbane.

SE	TL	Oraș Babadag	8.940	19.06	6.24	7.09	49.80	13.36
SE	TL	Oraș Isaccea	5026	2.25	0.00	49.12	26.16	21.09
SE	TL	Oraș Măcin	8.245	28.10	4.78	27.96	26.32	12.84
SE	TL	Oraș Sulina	3.663	21.65	17.09	17.96	36.17	5.92

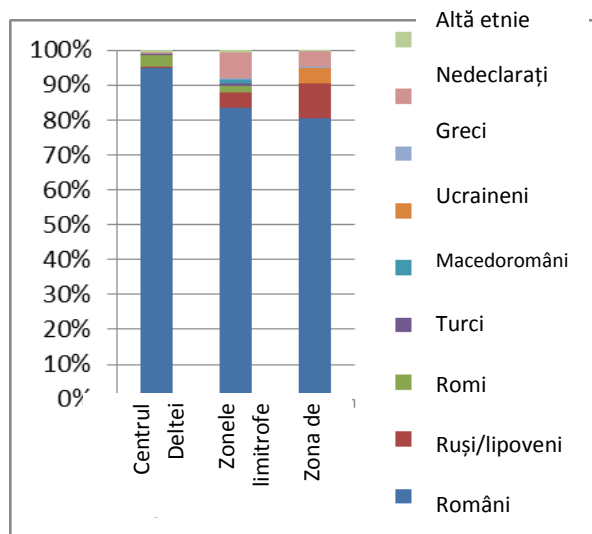
Sursa: Recensământul populației și al locuințelor 2011, calcule ale Băncii Mondiale: *Atlasul zonelor urbane marginalizate din România* (2014: 87). Sunt marcate cu gri celulele cu valori mult mai mari decât mediile la nivel național și regional.

Zonele rurale marginalizate sunt, prin definiție, sectoare de recensământ în care dezavantajele sunt combinate în toate cele trei privințe. Astfel, între comunele din Delta Dunării, doar 5 localități înregistrează o pondere a populației în zone rurale marginalizate peste zero. Însă, dintre acestea, doar în comuna Mihai Viteazu (județul Constanța) rata de marginalizare este peste media națională în mediul rural.³⁴ De altfel, în această comună, un număr relativ mare de locuitori s-au auto-declarat de etnie romă la recensământul din 2011, iar o parte importantă din aceștia locuiește în zona marginalizată. În celelalte 4 comune (Baia, Jurilovca, Murighiol și Slava Cercheză), zonele marginalizate sunt relativ mici, de circa 100-200 persoane, iar ponderea rezidenților din aceste zone din totalul populației indică un nivel redus de marginalizare în context național rural. Per total arie Delta Dunării, aproximativ 1% din populația rurală trăiește în zone rurale marginalizate.

Zona de Studiu se caracterizează prin grupuri mari de minorități etnice și câteva comunități de romi.

Figura 46: Zona de Studiu are o diversitate etnică mai mare decât tot restul României

Grupurile etnice minoritare constituie aproximativ 15 la sută din populația din Zona de Studiu, un procent de trei ori mai mare decât media națională. Cel mai mare grup minoritar din Zona de Studiu este reprezentat de ruși / lipoveni (aproximativ 5 la sută din populație), dar există și așezări de romi (de exemplu, în Babadag). Aproximativ 2 la sută din populația din Zona de Studiu s-a auto-identificat ca fiind de origine romă, dar acest lucru este probabil să fie o subestimare. Mulți respondenți enumerați în recensământ au selectat categoria "n", care reprezintă aproximativ 8 la sută din populația de studiu.

Sursa: Adaptată de autori de la INS (2013)

Datele privitoare la ocuparea forței de muncă pentru romii din Zona de Studiu sunt similare cu cele din restul României – aproximativ 25% din romii adulți s-au identificat ca angajați, în timp ce media națională a ratei de ocupare pentru romi este de aproximativ 30%.³⁵ Procentul de participare la sistemul de educație pentru romi este jumătate din cel al populației românești din Zona de Studiu.

³⁴ La nivel național rural, 6,2% din populație, 5,3% dintre gospodării și 5,2% dintre locuințe sunt situate în zone rurale marginalizate.

³⁵ *Studiu de diagnosticare și consultanță pentru politicile de sprijinire a incluziunii romilor din România* (Banca Mondială, 2014). Zona de studiu și numerele naționale se bazează pe două seturi de date și metodologii diferite, ceea ce ar putea conduce la estimări diferite. Estimarea Zonei de Studiu se bazează pe recensământul din 2011, în timp ce rata de ocupare a romilor angajați ca medie națională este de la Banca Mondială, 2014, în urma unui sondaj regional EU-SILC (2011) și PNUD / BM (2011).

Doar 10% din romi (cu vârste cuprinse între 25 și 64 de ani) au absolvit învățământul secundar, în contrast puternic cu 58% dintre non-romii care trăiesc în apropiere.

Accesul la servicii sociale de calitate este deficitar în comunele din aria Deltei, situație similară cu cea a altor comunități rurale mici și izolate. Astfel, în anul 2014, dintre 33 de comune incluse în Zona de Studiu, doar 18 aveau o farmacie sau un punct farmaceutic. În 2 comune nu era prezent niciun medic de familie. Alți lucrători comunitari, precum mediatorii școlari, asistenții medicali comunitari (21 comune), mediatorii sanitari romi (2 comune) sau asistenții sociali erau, de asemenea, insuficienți pentru a asigura accesul populației la servicii comunitare.

În evidențele autorităților județene există un număr de peste 1.000 de copii ai căror părinți sunt plecați în străinătate, 9.700 de persoane cu dizabilități, 2.000 de persoane care beneficiază de venit minim garantat, 2.000 de beneficiari de alocație de sprijin al familiei, 5.000 de șomeri oficiali. Pe de altă parte, numărul de persoane vârstnice (peste 60 de ani) este de circa 51.000. Ponderea acestora a crescut cu peste 3 puncte procentuale doar în perioada 2007-2014.

Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Tulcea, din subordinea Consiliului Județean Tulcea, este principalul furnizor de servicii sociale de la nivel județean. De serviciile centrelor DGASPC beneficiază în prezent circa 700 de persoane instituționalizate, la care se adaugă persoanele care beneficiază de servicii de zi (non-rezidențiale). Serviciile de Asistență Socială și Sănătate ale primăriilor din localitățile Babadag, Beștepe, Chilia Veche, Crișan, Frecăței, Isaccea, Jurilovca, Luncavița, Măcin, Mahmudia, Niculițel, Nufăru, Sfântu Gheorghe, Valea Nucarilor și Văcăreni oferă servicii de identificare a nevoii sociale individuale, familiale și de grup, iar cele ale localităților Luncavița, Nufăru și Văcăreni oferă și servicii de asistență și îngrijire la domiciliu pentru persoane cu handicap.

Cu toate acestea, starea de degradare a clădirilor și dotarea deficitară a unor centre sociale fac ca oferta de servicii oferită beneficiarilor să fie relativ restrânsă (de ex. servicii de ergoterapie pentru persoanele cu dizabilități), iar confortul beneficiarilor instituționalizați să fie redus, din cauza deficitului de spații de relaxare și petrecere a timpului liber.

Pilonul V: Promovarea eficienței, accesibilității și sustenabilității

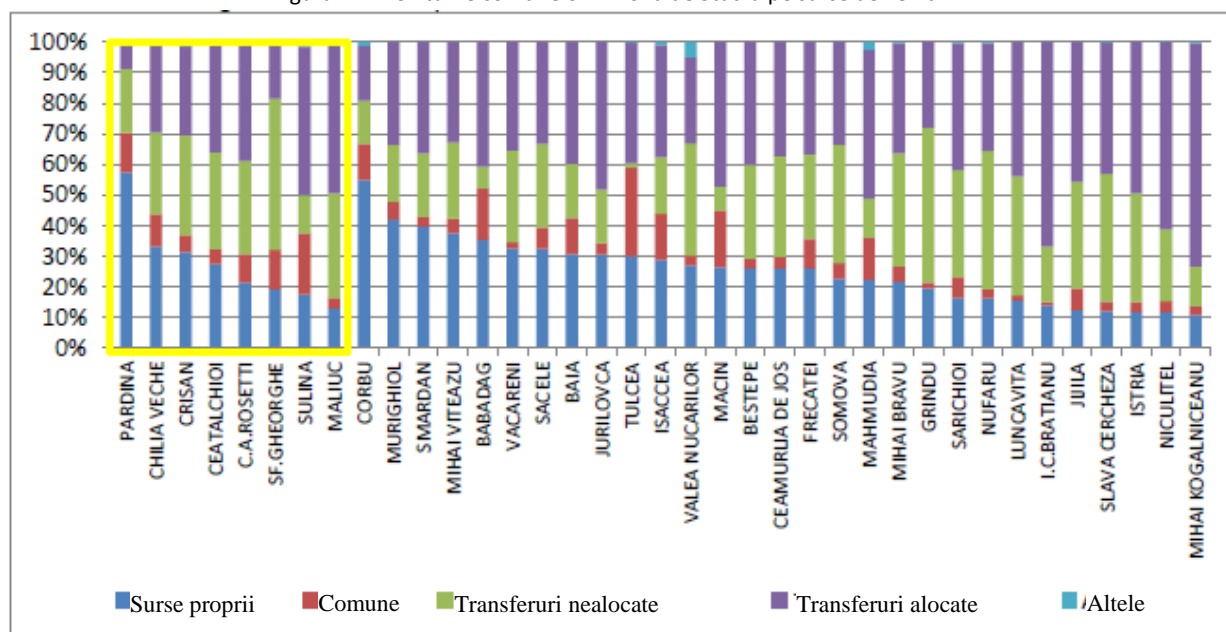

Capacitatea administrativă și managementul de program

În Zona de Studiu se observă variații mari în ceea ce privește sursa de venituri a comunelor. Comunele situate în județul Constanța au cote generale mai mari din venit care provin din surse proprii, cum este cazul zonelor predominant urbane, precum Sulina, Măcin, Babadag și Tulcea. Pardina este valoare aberantă. Orașul Tulcea este cel mai mare beneficiar de venituri comune și Sfântu Gheorghe este comuna care primește cea mai mare cotă de transferuri nealocate.

Figura 47: Veniturile comunelor în Zona de Studiu pe surse de venit

Sursă: Calculele autorilor pe baza datelor Administrației Publice Locale (Asociația Comunelor din România, 2012)

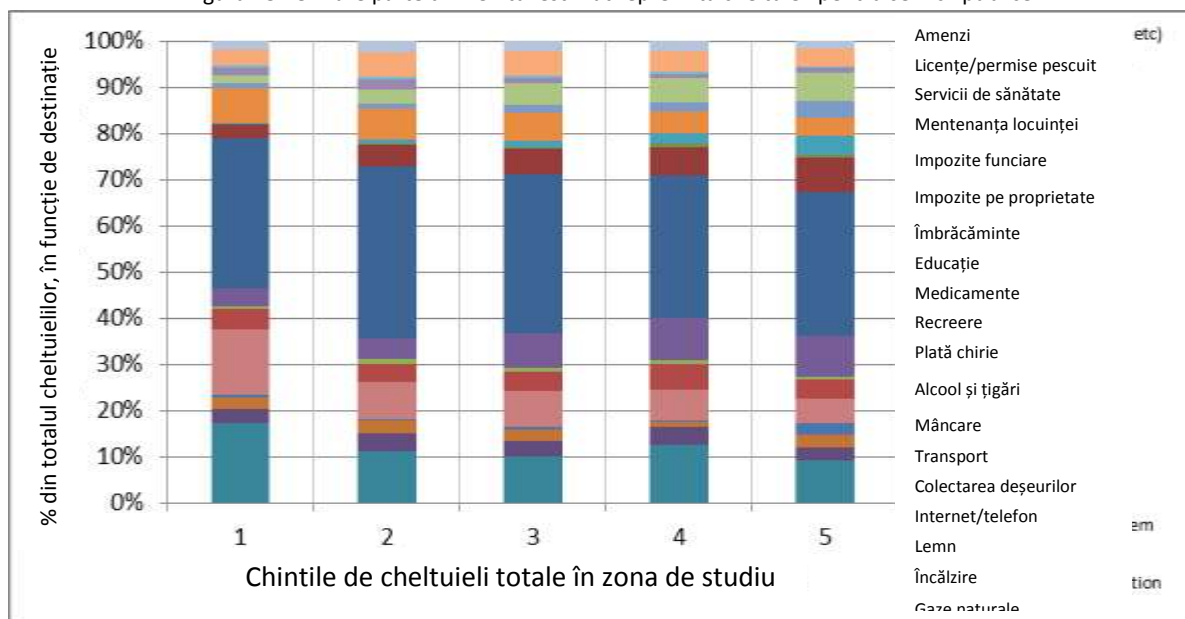
Famiiliile din Zona de Studiu își cheltuiesc o mare parte din venituri pe serviciile de bază, incluzând energia electrică, alimentarea cu apă, canalizarea și combustibilii pentru încălzire, cum ar fi lemnul și gazele naturale. Famiiliile din chintila inferioară aflate în Zona de Studiu cheltuiesc, în medie, 18 la sută din venitul lor pe energie electrică, 15 la sută pe lemn, 5 la sută pe internet sau telefon, 3 la sută pe alimentare cu apă și canalizare și 1 la sută pe servicii de colectare a deșeurilor solide³⁶. Famiiliile din Zona de Studiu depind mai mult de lemn ca sursă pentru încălzire și mai puțin pe soluții de încălzire centralizată, ceea ce explică ponderea scăzută a acestora din cheltuielile totale. În calculul capacității de plată, procentul cheltuielilor gospodăriei pe toate serviciile³⁷ depășește în medie cu 27 la sută pragul orientativ de aproximativ 25 la sută, aplicat în măsurarea constrângerilor privind capacitatea de plată³⁸. Proportia cheltuielilor pentru aceste servicii este mult mai mare, în medie, cu 38 la sută, pentru gospodăriile din chintila inferioară.

³⁶ Sondajul a fost realizat în perioada ianuarie-februarie 2014 și, prin urmare, reflectă cheltuielile de uz casnic specifice legate de încălzire în lunile de iarnă.

³⁷ Inclusiv de alimentare cu apă, canalizare, electricitate și încălzire.

³⁸ Banca Mondială folosește repere de 10-15 la sută pentru electricitate și 3-5 procente pentru apă; OMS și IPA Energy folosesc repere de 10 la sută pentru electricitate și 20 la sută pentru încălzire; guvernul britanic sugerează o valoare de referință de 10 la sută pentru încălzire și 3 la sută pentru apă; BERD propune un punct de reper de 25 la sută pentru apă, electricitate și încălzire cumulate. A se vedea Fankhauser și Tepic (2005) pentru sinteza acestor date.

Figura 48: O mare parte din venitul estimat reprezintă cheltuieli pentru servicii publice

Sursa: Sondaj în rândul gospodăriilor din Zona de Studiu, Banca Mondială, 2014

Localitățile din zona DD sunt membre ale Asociației de Dezvoltare Durabilă a Județului Tulcea (ADDJT), ADI Laguna Razim – Delta Dunării, Asociația de Dezvoltare Intercomunitară „Dezvoltarea Durabilă a Serviciilor de Apă și Canalizare din județul Tulcea”, Asociația de Dezvoltare Intercomunitară a Infrastructurii de Deșeuri menajere din Tulcea. De asemenea, pe teritoriul DD au fost constituite 2 grupuri de acțiune locală (GAL) și un grup local de pescărie durabilă (FLAG): GAL Delta Dunării, GAL Valea Teliței, Asociația Grup Local pentru Pescărie Durabilă în Delta Dunării.

În ceea ce privește disponibilitatea serviciilor online, chiar dacă numărul cetățenilor care utilizează Internetul este în creștere, accesul acestora la servicii publice online este încă foarte limitat. În 2015, doar 5 primării furnizează facilități online pentru plata taxelor locale (Tulcea, Isaccea, Frecăței, Luncavița, Niculițel), în timp ce altele nu au nici măcar site propriu (C.A. Rosetti, Maliuc, Sfântu Gheorghe etc.). În plus, multe dintre site-urile existente nu au fost actualizate în ultimii ani și nu există un sistem integrat pentru schimbul de informații între diferitele autorități locale.

Este foarte important să se ia în considerare constrângerile privind capacitatea de plată a familiilor – atunci când se impune un tarif de utilizare – și constrângerile bugetare ale administrațiilor publice locale atunci când se identifică investiții prioritare și sumele care trebuie alocate.

Majoritatea beneficiarilor au o experiență și capacitate de implementare limitate în ceea ce privește tipul și amploarea proiectelor prevăzute în programul ITI, precum și în ceea ce privește necesitatea de a le opera și întreține ulterior. Resursele bugetare limitate și provocările în menținerea personalului în zone izolate (de exemplu, în sectorul de sănătate și educație) au pus presiune asupra sistemelor administrative. Necesitatea unei coordonări eficiente a inițiativelor și intervențiilor va determina cereri administrative suplimentare către beneficiari, astfel că este propusă înființarea de noi organizații (de exemplu, organizații de management al destinației pentru sectorul turismului). Gestionarea unui element de patrimoniu natural, precum RBDD, necesită competențe și abilități specifice din partea ARBDD și a altor entități de mediu, din partea autorităților locale și a comunităților în general. Pe lângă nevoile de asistență tehnică definite pentru fiecare sector și legate de capacitatea administrativă generală, Asociația de Dezvoltare Intercomunitară (ADI-ITI), recent

înființată, precum și beneficiarii ITI vor avea nevoie de asistență tehnică extinsă pentru a pregăti și implementa programul ITI în timp util, pentru a asigura utilizarea eficientă a resurselor economice și financiare și pentru a disemina informațiile necesare.

Tabel 4: Sinteza principalelor nevoi pentru fiecare sector

	Nevoi de investiții materiale	Nevoi de politici și de reglementare	Nevoi de dezvoltare instituțională și asistență tehnică
Pilonul I: Protejarea mediului și resurselor naturale			
<i>Mediu, biodiversitate, păduri</i>	. Conservarea și reabilitarea biodiversității . Dezvoltarea de instrumente de modelare hidrologică . Realizarea de lucrări de decolmatare și alte îmbunătățiri hidrologice . Restaurarea ecologică, inclusiv reîmpădurirea . Dezvoltarea de facilități de monitorizare și informare . Reducerea poluării cu deșeuri solide în zonele naturale . Investiții în controlul și reducerea poluării cu nitrați a apei	. Revizuirea legii RBDD . Îmbunătățiri aduse altor legi . Politica îmbunătățirilor RBDD	. Monitorizarea și evaluarea stării de conservare a speciilor și habitatelor . Monitorizarea și modelarea dinamicii sedimentelor . Modernizarea punctelor de informare . Organizarea de campanii de informare / conștientizare privind biodiversitatea și protejarea mediului . Înființarea Centrului Internațional de Studii Avansate pentru conservarea biodiversității . Elaborarea de SF și PT pentru proiectele de refacere a habitatelor naturale afectate. Analiza funcțională a RBDD
<i>Eficiența energetică (EE) și schimbările climatice (SC)</i>	. Investiții pentru îmbunătățirea EE în clădiri publice, a iluminatului public, a gospodăriilor . Îmbunătățiri EE în sectoarele de încălzire, apă, deșeuri și de transport public . Dezvoltarea unui program pentru promovarea utilizării surselor regenerabile de energie . Constituirea Fondului pentru schimbări climatice locale pentru rezidenți, IMM-uri . Măsuri de atenuare și ajustare la schimbările climatice	. Dezvoltarea de politici locale EE, inclusiv în materie de stimulente . Politici de monitorizare și raportare în privința climei locale	. Realizarea de audituri energetice ale clădirilor . Elaborarea de planuri de mobilitate în transport . Construirea capacității de planificare a consiliilor locale în domeniile EE și SC . Organizare evenimente de educație publică și conștientizare
Managementul riscurilor în caz de dezastre și situațiile de urgență cauzate de poluare	. Dezvoltarea infrastructurii necesare și achiziționarea de ambarcațiuni, vehicule pentru a crește eficiența intervențiilor . Lucrări de protecție împotriva inundațiilor . Echipament de monitorizare a poluării.	. Elaborarea unei metodologii de evaluare a riscurilor . Introducerea unui regulament privind monitorizarea ambarcațiunilor . Studii referitoare la răspunderea de mediu și schimbul de date privind incidentele de poluare	. Elaborarea unui sistem informațional integrat de management în caz de dezastru (SIIMD) . Evaluarea riscului de inundații, cutremure, eroziune costieră și incendii forestiere . Elaborarea planurilor de intervenție în caz de dezastre . Organizarea de acțiuni de educare și conștientizare la nivelul publicului

Pilonul II: Îmbunătățirea economiei

<i>Turismul</i>	- Îmbunătățirea accesului (drumuri în jurul punctelor de atracție, semnalizare, poteci, docuri) și a serviciilor - Dezvoltarea infrastructurii turismului (info-chioșcuri, semnalizarea obiectivelor, locuri de odihnă / vederi panoramice, modernizarea centrelor de informare) și restaurarea siturilor culturale - Dezvoltarea infrastructurii de cazare (modernizarea facilităților, zone de campare) - Dezvoltarea forței de muncă (centre de formare pe: ospitalitate, ghid, agricultură, meșteșuguri, pescuit) - Facilități pentru atracții / servicii pentru vizitatori - Restaurarea patrimoniului cultural - Dezvoltarea de centre culturale pentru promovarea și conservarea patrimoniului imaterial - Reconversie funcțională a siturilor industriale și revitalizarea centrelor urbane, în principal în Sulina - Susținerea IMM-urilor din domeniul turismului, în condiții de viabilitate, calitate și durabilitate	- Elaborarea de linii directoare și standarde pentru transport, destinații, facilități și servicii de ospitalitate - Asigurarea unor politici de siguranță, securitate și sănătate în sectorul turismului - Elaborarea de politici care permit și susțin dezvoltarea IMM-urilor și antreprenoriatului - Linii directoare / politici de management al destinației - Asigurarea corelării cu politicile și planurile de la nivel național - Revizuirea sistemului de colectare a impozitelor	- Dezvoltarea unui brand distinct pentru turism și produse conexe - Crearea asociației furnizorilor în domeniul transport - Consolidarea centrelor turistice și a asociațiilor hotelurilor locale - Asigurarea colaborării instituționale (la nivel național și local) și de-a lungul sectoarelor de activitate - Dezvoltarea mecanismului de management al destinației - Dezvoltarea unui sistem pentru colectarea, analiza și diseminarea de date - Proiectarea de trasee, rute pe apă etc. - Elaborarea de direcții orientative în materie de cazare - Realizarea unor analize de piață / strategii de acces pe piață
<i>Pescuit și acvacultură</i>	- Adăposturi pescărești noi, care oferă condiții optime pentru locuire temporară și acostare - Stații de reproducere artificială - Amenajare zone de pescuit recreativ-sportiv - Dragarea căilor navigabile și a lacurilor - Renaturarea polderelor agricole - Zonarea pescuitului - Creșterea valorii adăugate și a competitivității sectorului de pescuit și acvacultură	- Reducerea / eliminarea TVA-ului pentru pescuitul comercial (sistem revizuit de colectare a impozitelor) - Implementarea unui plan de reformă a sistemului de monitorizare, control și supraveghere la nivelul ARBDD	- Modelarea hidrologiei / sedimentării - Evaluarea stocului de pește - Asigurarea și monitorizarea calității apei de acvacultură
<i>Agricultura dezvoltare rurală</i>	- Modernizarea facilităților pentru producția / colectarea / procesarea / comercializarea produselor - Reabilitarea infrastructurii de irigare - Diversificarea, creșterea valorii adăugate și a competitivității activităților agricole (inclusiv agricultură eco) și non-agricole (stuf, energii regenerabile,	- Concesiunea de teren către fermierii tineri - Extinderea accesului la învățământ profesional - Sisteme modernizate de control al calității agricole	- Încurajarea implicării comunității locale în dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității - Sprijinirea grupurilor de producători - Servicii de consiliere și formare pentru fermieri / forța de muncă din mediul rural

	sectoare tradiționale / meșteșuguri) și sprijinirea antreprenoriatului/IMM-urilor în aceste domenii . Stimularea consolidării și întărirea economiei fermelor mici . Conservarea și valorificarea patrimoniului local natural și cultural, inclusiv a tradițiilor		
Pilonul III: Îmbunătățirea conectivității			
<i>Transportul</i>	. Reabilitarea diverselor drumuri județene . Îmbunătățirea căilor navigabile interne și a porturilor . Dezvoltarea infrastructurii de agrement nautic (marină și docuri de acostare) . Modernizarea aeroportului Tulcea. . Mobilitate la nivelul centrelor urbane . Susținerea inițiativelor private în transporturi și logistică	. Dezvoltarea de Politici de concesi de transport, inclusiv a proceselor de achiziții . Elaborarea de Reglementări pentru întreprinderile mici pentru a transporta clienții	. Elaborarea de studii de fezabilitate . Suport pentru tranzacțiile în parteneriat public – privat (PPP)
<i>Tehnologia informației și a comunicațiilor (ICT)</i>	. Modernizarea/extinderea infrastructurii TIC în întreaga zonă studiată . Achiziția de echipament pentru Punctele de Acces Public la Internet (PAPIs) . sprijinirea investițiilor realizate de IMM în domeniul TIC	. Politici în materie de date deschise . Dezvoltarea serviciilor locale de e-guvernare	. Facilitarea utilizării tehnologiei informației și comunicațiilor . Dezvoltarea de programe de alfabetizare digitală . Crearea unui e-portal
Pilonul IV: Asigurarea serviciilor publice			
<i>Alimentarea cu apă și canalizarea</i>	. Extinderea / reabilitarea sistemelor de alimentare cu apă și colectare și tratare a apelor uzate (sisteme noi sau reabilite) în zona de studiu pentru a îmbunătăți calitatea și eficiența serviciilor	. Revizuirea politicilor de subvenționare	. Elaborarea de studii de fezabilitate (SF) și proiectare de planuri de investiții . Consolidarea capacității operatorilor . Pregătirea de contracte de servicii
<i>Managementul deșeurilor solide</i>	. Dezvoltarea de Sisteme de manipulare selectivă a deșeurilor . Înființarea de puncte de colectare a deșeurilor și facilități de transport în zonele turistice . Achiziția de echipament pentru colectarea deșeurilor plutitoare . Creșterea gradului de valorificare a deșeurilor colectate de la populație și agenți economici	. Actualizarea programelor naționale și regionale de management al deșeurilor . Consolidarea reglementării, controlului și aplicării legii în acest sector . Crearea de politici de subvenționare	. Colaborare instituțională și colaborare între orașe / comunități . Realizarea unui studiu privind sustenabilitatea financiară . Elaborarea de studii privind compoziția deșeurilor . Dezvoltarea de programe de conștientizare adresate publicului
<i>Educația</i>	. Asigurarea accesului la învățământul primar și gimnazial pentru toți . Asigurarea unui acces crescut la educație și îngrijire timpurie (EÎT)	. Suport pentru înscrierea și ne-abandonul EÎT . Abordări pentru a asigura cadre didactice calificate în toate zonele	. Planuri pentru acces la educație . Școala îmbunătățită, programe de „școală după școală” & consiliere a elevilor

	. Crearea de clase virtuale pentru zonele izolate (investiții TIC) pentru învățare la distanță . Asigurarea accesului crescut la învățământ profesional și tehnic	. Abordări pentru a aduce tinerii care abandonează școala devreme înapoi la școală . Stimulente pentru participarea la programe de învățare pe tot parcursul vieții	. Formare profesională îmbunătățită . Parteneriate între angajatori și furnizorii de educație / formare . Sprijinirea Centrelor de Formare Continuă de la nivelul Comunității
<i>Sănătatea</i> ³⁹	. Reabilitare clădiri . Achiziție echipament de laborator și IT; vehicule⁴⁰, ambarcațiuni pentru urgențe și adăposturi pe lângă spitale . Sprijinirea infrastructurii pentru telemedicină . Modernizarea instalațiilor sanitare în școli . Dezvoltarea de centre multifuncționale în Babadag, Sulina și Sf. Gheorghe . Reorganizarea spațiilor și serviciilor integrate la Spitalul de Urgență din Tulcea . Reabilitarea clădirii spitalului Măcin, dotarea cu echipamente și un centru paliativ	. Revizuirea sistemului de plată a furnizorilor pentru serviciile de îngrijire primară în zonele rurale și în cele izolate . Revizuirea cadrului legislativ pentru asistență ambulatorie din cadrul spitalelor publice . Corelarea cu politica națională pentru telemedicină, cu standarde și protocoale. . Acordarea de stimulente pentru personalul medical care folosește sistemul de telemedicină	. Elaborarea de studii de fezabilitate și proiecte tehnice . Îmbunătățirea capacității instituționale a Direcției de Sănătate Publică (DSP) . Crearea de laboratoare de diagnostic . Instruirea personalului de intervenție de urgență . Construirea de abilități în managementul laboratorului de sănătate publică . Organizarea de campanii de informare / educare . Dezvoltarea serviciilor de ambulatoriu, îngrijire pe termen lung și dezvoltarea capacității paliative
<i>Incluziunea și protecția socială (nevoi preluate din Raportul privind romii, Banca Mondială, 2014)</i>	. Dezvoltarea infrastructurii instituționale pentru îngrijirea și educarea preșcolarilor (0-6 ani) în comunitățile cu pondere mare a populației de romi . Realizarea de școli mai prietenoase pentru toți copiii . Înființarea de centre comunitare integrative și multifuncționale . Regenerare urbană a cartierelor defavorizate (intervenții integrate privind accesul populației din aceste zone la educație, sănătate, locuințe și ocupare) . Locuințe sociale și pentru tineri . Dezvoltarea de întreprinderi sociale în zonele defavorizate	. Implementarea de măsuri în sectoarele educației, sănătății, locuirii, ocupării . Granturi comunitare ca parte a intervenției educaționale . Reglementarea drepturilor de proprietate asupra locuinței (cadastru)	. Implicarea părinților în parteneriate de educație pentru preșcolari . Implementarea de măsuri de educație formală și informală în afara orelor de școală . Creșterea participării fetelor de etnie romă la toate nivelurile de învățământ . Dezvoltarea capitalului uman în rândul femeilor de etnie romă . Campanii de informare / educare (spirit civic), inclusiv în domeniul planificării dezvoltării
Pilonul V: Promovarea eficienței, accesibilității și sustenabilității (inclusiv capacitatea administrativă a autorităților locale și asistența tehnică pentru implementarea programului)			
Capacitate de plată la nivelul gospodăriilor		. Dezvoltarea unor politici de subvenționare . Promovarea unui puternic sentiment de proprietate asupra proceselor și rezultatelor intervențiilor în rândul beneficiarilor	. Îmbunătățirea accesibilității gospodăriilor la servicii publice
Sustenabilitate		. Formularea de politici de operare și mentenanță (O&M)	. Revizuirea cerințelor, responsabilităților și capacității în materie de O&M

³⁹ Revizuit din Raportul original de Evaluare a Nevoilor.

⁴⁰ Caravană medicală, vehicul de teren cu o capacitate mare pentru situații epidemiologice, șalupă pentru activități de supraveghere a sistemului de sănătate publică și vehicule dotate cu sistem de răcire pentru transportul de vaccinuri.

Capacitate administrativă	Dezvoltarea facilităților, achiziția de vehicule, de echipamente pentru birou	. Îmbunătățirea capacității generale de management al proiectului . Întărirea capacității de coordonare între instituțiile publice cu atribuții în conservarea biodiversității și reconstrucția ecologică a Deltei Dunării . Facilitarea accesului publicului la informații și servicii publice și creșterea transparenței serviciilor publice (e-administrație)	. Acordarea de asistență tehnică pentru funcțiile administrative prioritare, care include (fără a se limita la) actualizarea / completarea instrumentelor de management teritorial, precum planuri ale orașelor/satelor, baze de date ale orașelor / satelor, cadastrul și cartea funciară etc.
Implementarea programului	Dezvoltarea facilităților, achiziția de vehicule, de echipament pentru birou	. Promovarea unui sistem eficace și eficient de implementare și monitorizare / control . Oferirea de măsuri de sprijin specifice, legate de investițiile din cadrul fiecărui Program Operațional	. Acordarea de asistență tehnică, care include (fără a se limita la) managementul proiectelor (redactarea documentelor generale și a celor tehnice; achiziții; contabilitate; evaluarea de mediu; supervizarea construcțiilor etc.)

III. Strategia

III.1 Principalele teme și direcții

Această secțiune aduce în atenție pilonii și principiile strategice de dezvoltare a regiunii Delta Dunării pentru anul 2030. Strategia creează un echilibru între protejarea valorilor naturale și culturale unice ale RBDD și îndeplinirea aspirațiilor locuitorilor din regiune pentru îmbunătățirea condițiilor de viață și identificarea unor oportunități economice mai bune.

Cinci piloni

Cei cinci piloni derivă din cele două obiective strategice de protejare a mediului și de dezvoltare economică. Pilonii se ramifică descendent, dinspre obiective către intervențiile sectoriale. Pilonii au fost identificați în faza de evaluare a nevoilor și ajută la structurarea raportului. Pilonii se consolidează reciproc și sunt foarte strâns interconectați.

⇒ **Pilonul I: Protejarea mediului și resurselor naturale**

Principalul avantaj comparativ pe care îl deține această regiune este reprezentat de către bogăția mediului înconjurător. Chiar dacă impune constrângeri anumitor activități economice (care nu sunt promovate în cadrul sau în apropierea Rezervației Biosferei Delta Dunării), acesta oferă de asemenea oportunități semnificative de a aduce un plus de prosperitate regiunii, dacă este exploatată corespunzător, prin generarea de venit bazat cât mai mult posibil pe utilizarea responsabilă a resurselor naturale vii și pe conservarea tradițiilor culturale locale. Primul pas important care trebuie făcut este restaurarea mediului natural, parțial distrus de activitățile întreprinse de om în ultimii 50 de ani și îmbunătățirea managementului acestor bunuri de mediu și a resurselor naturale. Pe termen lung, durabilitatea va depinde de oamenii locului care vor juca un rol activ de protectori și administratori ai bunurilor culturale și de mediu din deltă, în parteneriat cu ARBDD.

⇒ **Pilonul II: Îmbunătățirea economiei**

Bogăția și diversitatea culturală și de mediu a regiunii aduc oportunități economice industriei turismului, cu beneficii colaterale pentru pescuitul și acvacultura locale, agricultură și întreprinderi mici și mijlocii, cum ar fi meșteșugăritul, realizarea de bărci, instrumente de pescuit etc. Printr-o gamă mai diversificată de atracții și programe pentru petrecerea timpului în natură, nu numai că va crește numărul de turiști, dar va crește și durata șederii acestora, ceea ce va genera venituri populației locale atât de la nivelul Rezervației Biosferei (în special în centrul Deltei), cât și din orașele și comunele învecinate.

⇒ **Pilonul III: Îmbunătățirea conectivității**

O conectivitate îmbunătățită pentru a spori circulația oamenilor, a bunurilor și a informațiilor va diminua decalajul dintre orașe și locurile izolate și între regiunile nedezvoltate și cele dezvoltate (de ex. Regiunea Deltei Dunării și Constanța, unul dintre polii

de creștere ai țării). O infrastructură TIC îmbunătățită și o circulație mai rapidă atât în interiorul regiunilor, cât și între acestea, va sprijini dezvoltarea turismului. Se vor îmbunătăți de asemenea oportunitățile de afaceri prin conectarea vânzătorilor cu piețele și prin crearea de oportunități pentru oferirea de servicii mai inovatoare în sectoarele sănătate și educație. Accesibilitatea către punctele de servicii esențiale, în special în rândul localităților din centrul Deltei, va fi îmbunătățită prin transportul rutier sau pe apă și prin oferirea de servicii mai bune de internet.

⇒ **Pilonul IV: Asigurarea serviciilor publice**

Accesul la serviciile publice de bază (apă, canalizare, eliminarea deșeurilor), la clinici medicale și la educație în regiune este diferențiat, la fel ca și calitatea serviciilor susținute. Îmbunătățind aceste servicii, parțial prin folosirea unor abordări inovatoare și eficiente din punct de vedere financiar pe baza TIC, va duce la ameliorarea sectorului de sănătate și a mobilității sociale. Soluționarea decalajelor majore referitoare la serviciile de apă și salubritate va contribui la dezvoltarea turismului.

⇒ **Pilonul V: Promovarea eficienței, accesibilității și sustenabilității**

Un factor important, care ar ajuta la dezvoltarea zonei de studiu, îl reprezintă oferirea de putere autorităților publice de a dezvolta și supraveghea furnizarea de servicii publice, întrucât alternativele (concesiuni, instituții externe) sunt mai puțin responsabile față de cei care se presupune că vor beneficia de aceste investiții. Dacă nici localnicii, nici autoritățile locale nu pot susține nivelul serviciilor locale din zonă, trebuie să se ofere ajutoare financiare venite prin intermediul unor subvenții specifice de la guvernul central sau va fi nevoie ca serviciile să fie ajustate la un nivel accesibil. Nu doar capacitatea autorităților locale de a administra proiecte de diverse tipuri și mărimi trebuie consolidată, ci și aceea a tuturor celorlalte instituții implicate⁴¹. Resursele bugetare limitate și provocările de a menține personalul în locuri izolate (ex. în sectoarele de sănătate și educație) constituie un stres suplimentar pentru sistemele administrative. Nevoia de coordonare eficientă a intervențiilor va reprezenta o solicitare administrativă suplimentară din partea instituțiilor beneficiare și se propune înființarea unor organizații noi (de ex. o organizație de management al destinației în sectorul turism). Va trebui administrat un program comprehensiv pentru ceea ce înseamnă construirea capacității și în materie de asistență tehnică, care să vină în sprijinul funcțiilor, stimulentele și a responsabilităților viitoare.

Acești cinci piloni nu doar că oferă direcție, dar demonstrează și complementaritate: potențialul turistic va rămâne nevalorificat corespunzător dacă serviciile urbane (apă, canalizare și colectarea deșeurilor) și infrastructura turistică nu vor fi îmbunătățite. Servicii precum sănătatea și educația vor trebui să se bazeze pe instrumente de comunicare virtuală, așa cum se practică în alte zone izolate din lume. Crescând viteza și accesul la servicii TIC, se va permite o mai bună furnizare a serviciilor medicale și de educație. Pe măsură ce se vor dezvolta mai multe puncte de atracție și servicii – de la acvacultură la pescuitul recreativ, de la agricultură organică la excursii cu ghid, vor apărea și mai

---

⁴¹ Principalele instituții beneficiare ale investițiilor din fonduri UE din zona analizată sunt Consiliul Județean Tulcea, 40 de autorități locale (inclusiv orașul Tulcea și 4 alte orașe), ARBDD și alte entități ale administrației publice centrale, localizate în regiune. În plus, se estimează că vor fi beneficiari din sectorul privat.

multe beneficii din turism. Bunurile naturale și culturale ale Rezervației Biosferei Delta Dunării reprezintă principalele atracții ale regiunii și vor duce la o dezvoltare durabilă – prin restaurarea, protejarea și sporirea acestor bunuri – motiv pentru care acestea constituie cea mai mare prioritate.

Cinci principii strategice transversale

Pentru a obține îmbunătățirile menționate în cadrul celor cinci piloni – investiții, asistență tehnică, construirea capacității, rafinări în materie de reglementare și de politici publice – așa cum este menționat în sintezele evaluărilor sectoriale, acestea au ca reper următoarele cinci principii strategice transversale.

⇒ Principiul A. Abilitarea localnicilor

Protejarea bunurilor de mediu și a patrimoniului natural, cât și reducerea pericolului consumului nesustenabil de resurse, inclusiv de pescuit, trebuie să se bazeze pe soluții de cooperare care oferă stimulente pentru localnicii și care ocrotesc bunurile comune locale și mai puțin pe soluțiile de tip „comandă și control”, care au costuri ridicate și eficacitate limitată. Această soluție presupune, în termeni generali, oferirea de „drepturi de proprietate” într-o oarecare măsură, la care se adaugă responsabilitatea și responsabilizarea. Locuitorii vor fi automat responsabilizați prin oportunitatea de a obține competențe mai bine remunerate, care să îi ducă spre o folosire cu valoare adăugată a resurselor mediului și fără un consum intensiv. Această tranziție va implica de asemenea renunțarea la obiceiul de a avea așteptări de la – sau de a se baza pe – subvenții de la guvern și dezvoltarea încrederii în sine prin valorificarea oportunităților de afaceri și alegerea de furnizori de servicii. Întrucât schimbările propuse vor presupune abilitatea fără precedent din partea locuitorilor de a porni de la zero, este necesar să se acorde asistență tehnică considerabilă, care să ușureze această tranziție și care să sprijine învățarea structurată.

⇒ Principiul B. Instituții favorabile incluziunii sociale, responsabile și mai transparente

Abilitarea oamenilor trebuie să fie urmată de structuri instituționale care să ofere oportunități și mecanisme care facilitează implicarea oamenilor în deciziile care se răsfâng asupra lor. În calitate de principale organisme de conducere, ARBDD și autoritățile ce reprezintă guvernul la nivel local trebuie să dezvolte platforme mai eficiente pentru participare publică și cooperare, precum și să devină mai responsabili și transparenti, cu scopul de a câștiga un mai mare respect și sprijin din partea localnicilor și a utilizatorilor de resurse. Transparența va fi, de asemenea, foarte importantă în asigurarea concurenței efective și utilizarea eficientă a instrumentelor, cum ar fi contractele de concesiune și permisele de extracție, pentru a oferi autorităților locale și locuitorilor din zonă valoarea economică maximă din utilizarea resurselor publice.

⇒ Principiul C. Crearea de servicii accesibile din perspectiva costurilor prin sporirea eficienței

Serviciile de bază trebuie să fie oferite la cel mai mic preț și în conformitate cu standardele cerute de legislația UE și a României. Din cauza nivelului redus al economiilor de scară din mai multe localități din zona de studiu, acest lucru va necesita, pentru unele sectoare, elaborarea de abordări mai inovatoare pentru a avea aceleași rezultate. Pentru sănătate, aceasta implică bazarea pe oferirea de servicii de sănătate preventivă prin intermediul caravelor medicale, consultații bazate pe TIC,

implicarea medicilor rezidenți și crearea de adăposturi pentru a evita spitalizarea inutilă. Pentru educație, acest lucru înseamnă consolidarea școlilor, după caz, cu opțiuni de transport corespunzător pentru a permite frecventarea lor și săli de clasă virtuale pentru localitățile izolate. Pentru apele uzate, se presupun tehnologii necostisitoare, ușor de întreținut și accesibile la nivel de gospodărie sau de sat, în funcție de mărimea populației, iar pentru apă se vor genera soluții colective necostisitoare pentru care există o cerere clară și disponibilitatea de a plăti. Pe scurt, ineficiențele ce se traduc în costuri ridicate – declanșate de oricare dintre alegerile făcute la nivel de tehnologie, abordare sau administrare – nu ar trebuie să fie plasate în responsabilitatea gospodăriilor sau a guvernului.

⇒ **Principiul D. Capacitate de plată prin generare de venit**

Generarea de oportunități economice și locuri de muncă reprezintă cea mai bună soluție pentru rezolvarea constrângerilor ce țin de acoperirea costurilor. Un set de măsuri de sprijin – de la dezvoltarea competențelor specifice și formarea la locul de muncă până la scheme de granturi mici pentru a înființa micro-afaceri, cum ar fi excursii cu ghid, producere de fulgi de gheață pentru pește proaspăt și alte tipuri de depozitare a alimentelor, procesarea de produse agricole sau din pește etc. – va fi conceput pentru a genera venituri în sectoarele de turism, pescuit și agricultură. Serviciile de asistență vor oferi îndrumări către decizii strategice în ceea ce privește consolidarea și modernizarea de ferme și pregătirea proprietarilor de mici hoteluri sau pensiuni care ar aduce mai mult venit. Toate activitățile generatoare de venit se vor baza pe principiile pieței, dar se pot oferi stimulente pentru mici afaceri-pilot, cu un cadru de evaluare corespunzător pentru a putea permite învățarea și replicarea. Mai mult decât atât, cu cât regulile de recuperare a costurilor se vor baza tot mai mult pe principiile economiei de piață, va fi nevoie să se instituie plase de siguranță adecvate pentru a proteja segmentele mai sărace și dezavantajate ale populației prin asigurarea unui minim decent de consum.

⇒ **Principiul E. Integrare teritorială**

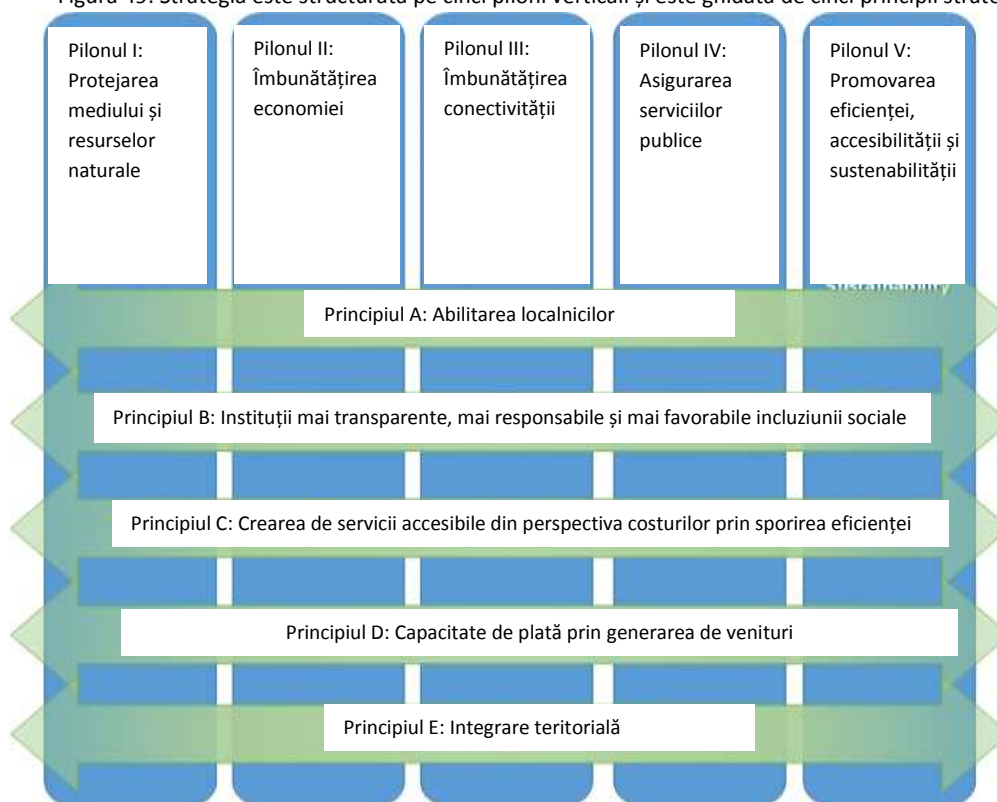
Regiunea cuprinde habitate umane și naturale, unele cu o valoare mare din punctul de vedere al ecosistemului, care necesită protejare. Privind regiunea ca pe un teritoriu integrat, care oferă oportunități specifice, este important să se îndeplinească obiectivele de conservare fără să se compromită dezvoltarea economică sau standardele de viață. Acest lucru va pregăti zona pentru un sistem policentric și echilibrat de localități, cu funcții urbane de înaltă calitate, care va extinde serviciile către zona rurală a acestei regiuni.

Integrarea teritorială promovată în cadrul acestei strategii trece granițele administrative. Cele patru comune din Constanța - Săcele, Istria, Mihai Viteazu, Corbu - sunt la fel de importante ca orice alt loc din zona de studiu. Acestea vor beneficia de intervenții mari, realizate la nivelul zonei de studiu (de ex. îmbunătățirea economiei), precum și de proiectele bazate pe cerere (de ex. proiecte cu participarea sectorului privat). În plus, aceste patru comune sunt menționate în secțiunile apă, turism și transport prin acțiuni precise.

Aplicarea principiilor strategice transversale fiecărui pilon

Cei cinci piloni (mediu, economie, conectivitate, servicii și eficiență) structurează analiza „pe verticală”, grupând sectoarele relevante în cadrul lor. Principiile strategice, pe de altă parte, acționează „orizontal” și justifică intervențiile în cadrul tuturor pilonilor. Exemple de feluri în care sunt aplicate principiile strategice în cadrul fiecărui pilon sunt prezentate în **Error! Reference source not found.** De exemplu, „Principiul Strategic A. Abilitarea localnicilor” implică faptul că în „Pilonul II. Mediu” rolul localnicilor în conducerea RBDD este consolidat, în timp ce în „Pilonul II. Economie” același principiu ar sugera dreptul de proprietate asupra resursei piscicole în locul actualului sistem de tip cherhana. În „Pilonul III. Conectivitate” localnicilor li se oferă mai multă putere printr-o mai bună legătură cu piețe și idei. În „Pilonul IV. Servicii”, locuitorii sunt consumatori informați și abilitați, în loc să fie beneficiari ai subvențiilor.

Figura 49: Strategia este structurată pe cinci piloni verticali și este ghidată de cinci principii strategice

Tabel 5: Aplicarea principiilor strategice în cadrul fiecărui pilon

Cinci principii strategice	Cinci piloni				
	Pilonul I: Protejarea mediului și resurselor naturale	Pilonul II: Îmbunătățirea economiei	Pilonul III: Îmbunătățirea conectivității	Pilonul IV: Asigurarea serviciilor publice	Pilonul V: Promovarea eficienței, accesibilității și sustenabilității
Principiul A. Abilitarea localnicilor	Creșterea rolului localnicilor în planificarea și implementarea administrării RBDD și a resurselor sale naturale	Pescuit: acordarea drepturilor de pescuit și de vânzare a capturii pentru pescarii locali (drepturi de proprietate) în locul sistemului actual de cherhanale	TIC: o mai bună conectare a oamenilor la piețe, idei, servicii pentru a-i abilita să desfășoare activități economice	Servicii: Consumatori de servicii informați și abilitați, iar nu destinatari ai subvențiilor	Servicii: soluții accesibile și durabile, care le facilitează localnicilor accesul la servicii fără ca aceștia să se bazeze pe subvenții
Principiul B. Instituții mai transparente, mai responsabile și mai favorabile incluziunii sociale	Consolidarea rolului formal al localnicilor și al altor grupuri de actori în procesele de planificare și management ale ARBDD	Pescuit: reglementarea pescuitului prin permise eliberate în funcție de localitate și sezon, nu prin evaluarea capturii; taxele pe venit ale pescarilor să se ia în funcție de facturile eliberate, fără a se restricționa către cine să se facă vânzarea	Transport: beneficii din planificarea drumurilor ca urmare a implicării comunității	Agricultură și dezvoltare rurală: proces extins de consultare locală pentru selectarea, ordonarea și implementarea proiectelor mici de infrastructură rurală	Responsabilizar ea promovează sustenabilitatea financiară și administrativă
Principiul C. Crearea de servicii accesibile din perspectiva costurilor prin sporirea eficienței	Creșterea veniturilor ARBDD printr-un mecanism eficient de colectare a taxei de parc	Turism, pescuit: creșterea capacității de administrare și operare a proprietarilor de afaceri locale	Transport: favorizarea de soluții ieftine de transport frecvent către puncte de servicii (accesibilitate)	Ape reziduale: promovarea utilizării opțiunilor tehnice ieftine, tolerante la inundații în zonele cu densitate mică a populației	Acest pilon și acest principiu au aceleași obiective
Principiul D. Capacitate de plată prin generarea de venituri	Generarea de locuri de muncă pentru administrarea mediului, atât în mediul privat, cât și în cel public (curățenie, reciclarea deșeurilor și altele)	Turism, pescuit, agricultură: facilitarea dezvoltării de întreprinderi mici și mijlocii	TIC: servicii și produse mai accesibile în mod direct prin acces la TIC și în mod indirect prin generarea de venit dintr-o mai bună conectivitate	Generarea de venit îi abilitază pe localnici să își permită servicii care, la rândul lor sunt create astfel încât să fie accesibile	O activitate economică mai intensă înseamnă venituri mai mari și, prin urmare, o mai bună sustenabilitate
Principiul E. Integrare teritorială	Consolidarea identității regionale și menținerea diversității naturale și culturale prin intervenții de conservare și dezvoltare	Turism: dezvoltarea unui portofoliu bogat în atracții turistice diferite, dar complementare în întreaga regiune (de ex centrul Deltei vs. comunele învecinate)	Creșterea conectivității regiunii cu alte teritorii naționale, europene și internaționale	Conectarea zonelor cu o densitate a populației mai redusă la centre de furnizare de servicii și piețe. Asigurarea unui acces echilibrat la infrastructură și informații	Furnizarea apei: prin integrare teritorială, soluțiile pentru furnizarea apei sunt mai accesibile

Integrare și sinergii

Prin abordarea integrată a dezvoltării strategiei sunt realizate sinergii semnificative. Prin planificare integrată, strategia și proiectele rezultate sunt strâns integrate. Strategia are ca scop atingerea a două obiective strategice globale. Fiecare obiectiv strategic se sprijină pe obiective sectoriale. Intervențiile identificate pentru fiecare sector sunt, astfel, puternic orientate spre obiectivele sectoriale și creează sinergii prin designul integrat. Un turism bazat pe o natură de o calitate superioară și un management consolidat al mediului, se întăresc reciproc și sunt sprijinite de o tranziție către pescuit sportiv/recreativ și servicii îmbunătățite.

Se așteaptă ca integrarea la nivel spațial, funcțional și de implementare să contribuie la sinergii ridicate. De exemplu, integrarea spațială va întări legăturile dintre zonele urbane și rurale. Integrarea funcțională/sectorială este de asemenea necesară, întrucât adesea problemele sectoriale se dovedesc a necesita soluții sectoriale. Prezentul studiu are o țintă suficient de vastă pentru a rezolva aceste probleme. Un exemplu ar fi îmbunătățirile aduse clădirilor din punct de vedere seismic, din perspectiva eficienței energetice și a aspectului fațadelor, care, realizate împreună, duc la o rentabilitate maximă a investițiilor. Planificarea implementării va asigura o ordonare corectă a intervențiilor, cum este cazul îmbunătățirilor la sistemul de apă și canalizare, realizate în conjuncție cu reabilitarea drumurilor.

Tabel 6: Obiectivele sectoriale definite pentru fiecare pilon în parte

Protejarea mediului și a resurselor naturale	Îmbunătățirea economiei	Îmbunătățirea conectivității	Asigurarea serviciilor publice	Promovarea eficienței, accesibilității și sustenabilității
Biodiversitate și managementul ecosistemului	Turism	Transport	Alimentarea cu apă, sistemele de canalizare și managementul integrat al apei	Capacitate administrativă și management de program
- Dezvoltarea capacității de planificare și management al biodiversității și ecosistemelor - Conservarea, protejarea și valorificare patrimoniului natural și combaterea / reducerea impactului activităților antropice poluante - Dezvoltarea cercetării, educației și formării în domeniul biodiversității și protecției patrimoniului natural - Sprijinirea IMM-urilor prietenoase cu mediul	- Dezvoltarea și promovarea DD ca o destinație turistică integrată, cu un portofoliu bogat de produse și servicii durabile, prin valorificarea patrimoniului natural și cultural - Instituirea unui mecanism de management local al destinațiilor, care să se bazeze pe implicarea activă și asumarea responsabilității din partea actorilor locali - Încurajarea populației locale de a iniția afaceri turistice mici, care să îndeplinească standardele de calitate și sustenabilitate și care să fie viabile din punct de vedere economic	- Creșterea conectivității teritoriale în vederea asigurării accesului la piețele din Tulcea, din restul României și din Uniunea Europeană - Creșterea accesibilității în centrul DD pentru a sprijini dezvoltarea turismului și a pescuitului, precum și mobilitatea pentru locuitorii din zonele slab populate - Îmbunătățirea sănătății și protecția mediului prin reducerea emisiilor și a consumului de resurse (inclusiv energie) din sistemul de transport	- Furnizarea de apă potabilă pentru a respecta standardul de calitate a vieții și a îndeplini obiectivele de dezvoltare economică, ținând seama de cerere, fezabilitate financiară și constrângeri de operare și mentenanță - Sprijinirea colectării apelor uzate în mod centralizat (ținând cont de cerere, fezabilitate financiară, precum și de constrângerile de operare și mentenanță) - Adoptarea de metode de epurare a apelor reziduale colectate la nivel central, într-o manieră convențională sau ieftină	- Asigurarea unor servicii publice eficiente și rentabile - Îmbunătățirea planificării strategice și bugetare bazate pe dovezi la toate nivelurile de autoritate din regiunea DD, în vederea sprijinirii obiectivelor economice și de mediu - Intensificarea utilizării modalității participative de luare a deciziilor, în sinergie cu obiectivele de mediu în sinergie
Eficiență energetică	Pescuit și acvacultură	TIC	Managementul deșeurilor solide	
Creșterea eficienței energetice în zona de studiu în ceea ce privește domeniul economic, clădirile rezidențiale și publice și	Neutralizarea dezechilibrului ecologic din rândul speciilor de pești prădători și pașnici și restaurarea calității mediului înconjurător	- Asigurarea accesului deplin la rețeaua de internet în bandă largă - Sprijin pentru utilizarea pe scară largă a TIC în mediul privat, de afaceri și public	Îmbunătățirea ratei de reciclare, astfel încât să se atingă obiectivul corespunzător al UE de 50%, la care România s-a angajat	

furnizarea serviciilor publice • Creșterea folosirii surselor regenerabile de energie în zona de studiu • Îmbunătățirea expertizei locale, a disponibilității informațiilor și a conștientizării privind eficiența energetică	• Creșterea valorii economice a activităților de pescuit și acvacultură • Creșterea numărului de oportunități de angajare de calitate în sectorul de pescuit	• Asigurarea sinergiilor cu alte sectoare pentru a promova transferul de cunoștințe, serviciile și dezvoltarea economică	• Reducerea efectivă a nivelului de deșeuri, reutilizarea și reciclarea acestora în comunitățile locale • Gestionarea deșeurilor plutoare • Creșterea gradului de valorificare a deșeurilor colectate de la populație și agenți economici	
Schimbări climatice	Agricultură și dezvoltare rurală		Sănătate	
• Dezvoltarea unei zone receptive la problemele climatice prin integrarea lor în planurile și politicile publice locale • Promovarea dezvoltării unei economii cu emisii scăzute de carbon prin luarea unor măsuri țintite de adaptare și reducere a emisiilor GES • Dezvoltarea parteneriatelor în domeniul schimbărilor climatice și a unor instrumente de finanțare • Conștientizarea la nivelul populației și a mediului de afaceri privind adaptarea la schimbările climatice	• Promovarea integrării producătorilor din sectorul agro-alimentar (în special produse organice) în lanțul valoric • Susținerea diversificării activităților agricole și non-agricole pentru crearea de locuri de muncă, încurajând implicarea activă a comunităților locale • Promovarea accesului tinerilor agricultori la terenuri pentru a permite îmbunătățirea fluxurilor de venit pentru populația locală • Conservarea, protejarea, valorificarea și promovarea patrimoniului natural și cultural, mobil și imobil, din mediul rural • Îmbunătățirea accesului populației/agricultorilor locali		• Îmbunătățirea accesului la serviciile de asistență medicală primară (AMP), axate pe măsuri de prevenție și detectare timpurie și tratare a bolilor cronice • Sprijinirea unui control eficient al epidemiilor, cu avertizare rapidă și răspuns coordonat, precum și monitorizarea factorilor de risc • Îmbunătățirea infrastructurii de sănătate pentru asistență medicală primară, secundară și terțiară și un sistem de furnizare a serviciilor adaptat la tehnologii moderne	

	la informarea privind posibilitățile de a obține fonduri PAC – crearea unei echipe speciale de extensie pentru Delta Dunării			
Managementul riscurilor în caz de dezastre			Educație	
• Reducerea vulnerabilității la toate tipurile de riscuri, în același timp cu îmbunătățirea calității serviciilor de urgență, cu dezvoltarea și menținerea unei capacități de răspuns corespunzătoare • Evaluarea principalelor tipuri de riscuri și elaborarea unor hărți de risc pentru cutremure și inundații, precum și implementarea proiectelor pentru reducerea acestor riscuri; • Elaborarea unui Sistem Județean Informațional Integrat pentru Managementul Situațiilor de Urgență ca parte a Sistemului Național Informațional de Management în caz de Dezastru			• Oferirea de oportunități de învățare pe toată durata vieții pentru crearea de abilități de muncă necesare în economia secolului 21 • Sprijinirea învățământului secundar și profesional și tehnic care să pregătească elevii atât pentru o economie globală a cunoașterii globale, cât și pentru o economie locală cu anumite particularități. • Îmbunătățirea calității sistemului educațional primar și preșcolar	
Situații de urgență cauzate de poluare			Incluziune și protecție socială	
• Dezvoltarea unui sistem avansat de gestionare a informației în cazul deșeurilor			• Reducerea disparităților legate de piața muncii și de capitalul uman în rândul persoanelor de	

periculoase, care pot determina scurgeri și care reprezintă o amenințare pentru DD • Reducerea riscurilor de poluare și a timpului de răspuns prin elaborarea unui plan de prevenție, dotarea cu echipamente adecvate și formarea resurselor umane			etnie romă prin furnizarea de servicii îmbunătățite la nivelul fiecărei dimensiuni a excluziunii și în ansamblul său (educație, sănătate, locuire, ocupare) • Conservarea patrimoniului cultural al minorităților etnice din zona de studiu • Îmbunătățirea rezultatelor sociale prin creșterea relevanței și a eficacității programelor de protecție socială derulate pe teritoriul ITI Delta Dunării	

III.2 Dimensiunea teritorială

Obiectivul acestui capitol este de a prezenta structura spațială a zonei de studiu (Regiunea Delta Dunării) și distribuția nevoilor de investiții în zona Deltei (RBDD) și zonele limitrofe. Secțiunea a 3-a din cadrul acestui capitol, „Sinteza priorităților sectoriale și a sinergiilor inter-sectoriale”, prezintă distribuirea intervențiilor în fiecare sector, împreună cu o scurtă descriere a zonei.

Zona de studiu este reprezentată de un amestec de zone locuite, cu mari disparități demografice, socio-economice și în materie de densitate. Comunitățile sunt răspândite în interiorul Rezervației Biosferei (mai ales în centrul Deltei) și în exteriorul ei (zonele limitrofe), majoritatea zonelor având o mare valoare ecologică.

Principalele caracteristici ale zonei care au fost luate în considerare în programul de dezvoltare sunt următoarele:

- (a) Zonele urbane cu activități economice diferite (municipiul Tulcea și patru orașe);
- (b) Zone cu amplasamente periferice, izolate sau cu acces limitat spre Tulcea și alte orașe;
- (c) Zone în declin demografic (depopulare);
- (d) Zone cu activitate economică slabă (oportunități puține de angajare și risc crescut de sărăcie); și
- (e) Zone cu un patrimoniu natural unic, cu sensibilitate din punct de vedere ecologic și un potențial mare pentru dezvoltarea turistică și cercetarea biosferei.

Dezvoltarea spațială ia în considerare rolul orașelor și relația acestora cu zonele rurale și cu cele protejate. Strategia propusă și lista corespunzătoare de proiecte prioritare se concentrează pe: (a) protejarea valorii RBDD din punct de vedere ecologic; (b) competitivitatea crescută atât a zonelor construite majore (municipiul Tulcea și cele patru orașe), cât și a sectorului agricol din zonele rurale (în special zonele limitrofe); (c) legături îmbunătățite între zonele urbane; și (d) susținerea coeziunii urban – rural, prin dezvoltarea infrastructurii publice.

Structura funcțională

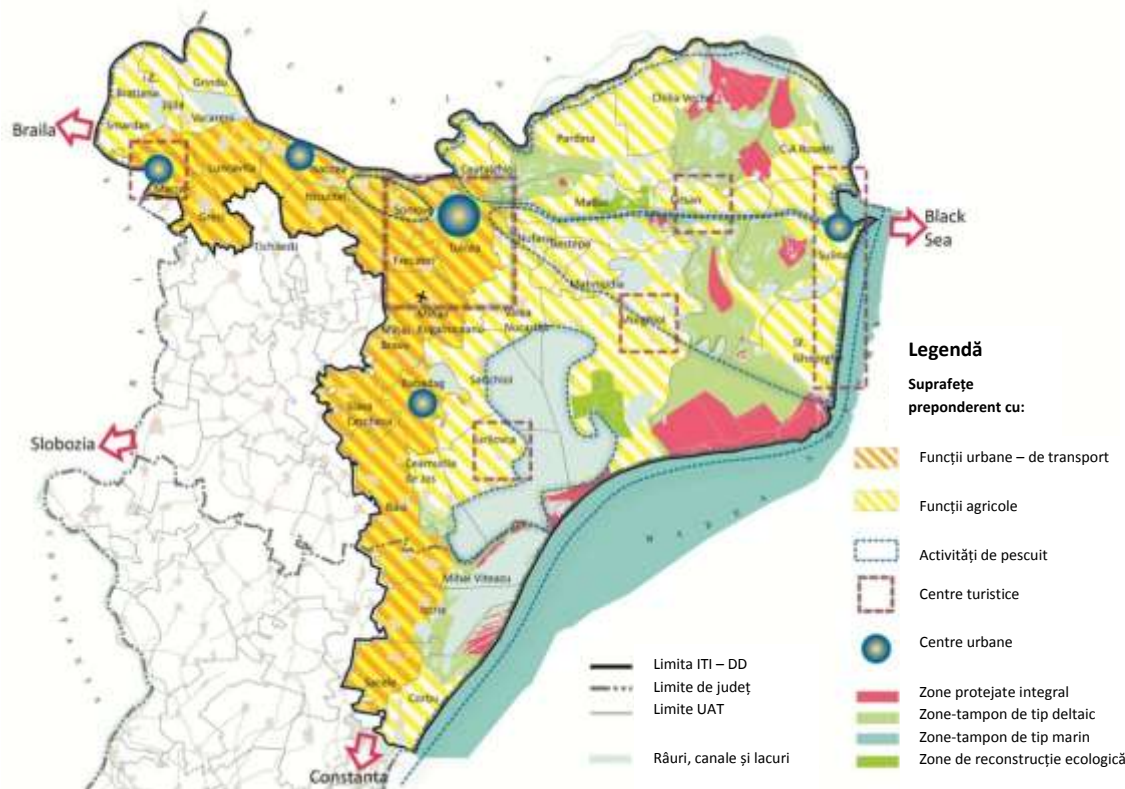
Regiunea Delta Dunării are o structură funcțională mixtă, cu diverse activități economice, care se desfășoară în diferite sub-zone. Profilul economic general se bazează pe activități de turism, pescuit și agricultură, aflate în strânsă legătură cu resursele naturale și pe funcțiuni mai diversificate în zonele urbane, unde se desfășoară cele mai multe dintre activitățile din sectoarele industriale și de servicii. Se pot identifica patru sub-zone (a se vedea harta de mai jos):

- (a) Zone cu funcții urbane semnificative – coridorul Măcin – Isaccea – Tulcea – Babadag, de-a lungul drumului național DN 22, continuând spre sud către Constanța;
- (b) Zone cu activități agricole preponderente – localizate în partea de nord a județului Tulcea (Pardina, Chilia Veche, Ceatalchioi, Maliuc, Somova, Niculițel, Frecăței, Văcăreni, Mihail Kogălniceanu, Luncavița, Grindu, Slava Cercheză, Sarichioi, Baia, Beștepe, Jurilovca, Mahmudia, Mihai Bravu, Murighiol, I.C. Brătianu, Jijila, Smârdan);
- (c) Zone cu activități preponderent de pescuit – în jurul lacului Razim, de-a lungul canalelor navigabile din centrul Deltei și a litoralului Mării Negre;
- (d) Zone cu activități turistice semnificative (în special în Deltă, unde sunt oferite diverse produse turistice)⁴²: turism rural (Sf. Gheorghe, Crișan, Caraorman, Murighiol, Mahmudia,

⁴² Potențial turistic semnificativ există și în alte zone; de ex.: Parcului Național Măcin, complexului lagunar, Razim-Sinoe, etc.

Chilia Veche, Periprava); turism recreațional – sport și navigație (Sulina, Crișan); turism pentru pescuit sportiv/recreativ (Lacul Razim, Caraorman și alte comune, precum și pe Coasta Mării Negre); și turism de litoral (Sf. Gheorghe, Sulina, Perișor-Portița).

Figura 50: Structura funcțională a regiunii Delta Dunării

Zonele urbane și împrejurimile lor

Gradul de urbanizare al regiunii este foarte scăzut, luând în considerare indicatorii demografici și economici. Rețeaua de orașe se constituie dintr-un municipiu și patru orașe mici compacte, fiecare având un profil și un caracter specific. Rețeaua urbană cuprinde Tulcea⁴³ drept punct central conectat terestru cu orașele Babadag, Isaccea și Măcin⁴⁴, și pe fluviul Dunărea cu Sulina⁴⁵. De-a lungul coridorului Babadag – Tulcea – Măcin, se înregistrează cea mai mare densitate demografică, de aproximativ 50 locuitori/km².

Există oportunități pentru cooperare între mediul urban și cel rural pe baza economiilor specifice așezărilor umane, culturii și naturii acestora. Tulcea, Babadag, Isaccea și Măcin atrag comunele înconjurătoare, formând mici zone incipient interconectate, care mizează pe rezervele de terenuri și pe atracțiile turistice. Orașul Sulina este poarta de intrare la Marea Neagră, legătura cu orașul Tulcea realizându-se prin centrul Deltei pe canalul Sulina.

Dezvoltarea regiunii este influențată în special de rețeaua economică și socială a orașelor. Obiectivul este îmbunătățirea sistemului urban și a teritoriului înconjurător printr-o serie de măsuri. Investițiile propuse se susțin unele pe altele pentru a asigura coerența dezvoltării. Procesul anticipat de

⁴³ Tulcea este un oraș de mărime medie cu un număr de aproximativ 90.000 de locuitori.

⁴⁴ Orașele au între 5.000 - 10.000 de locuitori.

⁴⁵ Coridorul deservește o zonă cu o densitate foarte mică, sub 5 locuitori/km².

urbanizare continuă este susținut printr-o varietate de măsuri precum creșterea conectivității și mobilității în regiune și îmbunătățirea accesibilității dinspre/către Constanța și Galați / Brăila. Din perspectiva locuirii, vor fi abordate investițiile în servicii urbane de bază, condiții sănătoase de locuit, mediu înconjurător sigur și spații publice atractive. Pentru dezvoltarea economică a zonelor urbane, investițiile publice vor permite crearea de locuri de muncă și vor susține bugetele locale.

Zonele rurale

Regiunea Delta Dunării (zona de studiu) este formată în cea mai mare parte din zone rurale cu comune dispersate. În zonele limitrofe, accesul către și între acestea se face ușor folosind rețeaua de drumuri rutiere, în timp ce, în majoritatea cazurilor, comunele din centrul Deltei comunică prin intermediul sistemului de canale navigabile. Populația din majoritatea comunelor numără între 2.500 și 3.000 de locuitori, doar patru dintre aceste comune care se află în apropierea orașelor Măcin și Babadag au mai mult de 5.000 de locuitori. În centrul Deltei, populația din comune numără între 500 și 2.000 de locuitori, răspândiți de obicei în câte 2 și chiar 4 sate.

Spațiul rural este complementar zonelor urbane, oferind peisaje valoroase, precum și patrimoniu natural și recreațional. În aceste zone, diversitatea și identitatea peisajului trebuie protejate, iar investițiile trebuie să aducă valoare adăugată țesutului rural existent; de exemplu, reabilitarea patrimoniului tangibil istoric și arhitectural, precum și conservarea infrastructurii ecologice. Investițiile în infrastructura publică sunt necesare pentru a îmbunătăți standardul de viață al comunităților locale și pe cel de cazare pentru turiști. Astfel de investiții vor susține economiile rurale – în special activitățile agricole și de pescuit.

Zone naturale protejate și zonele-tampon

RBDD este localizată dispersat de-a lungul canalelor Dunării, în jurul sistemului de lacuri Razim-Sinoe și pe litoralul Mării Negre. Zona aparține domeniului public al statului și este administrată de Administrația Rezervației Biosferei Delta Dunării, (ARBDD). Din suprafața totală a rezervației, doar 19% aparține administrațiilor publice locale sau proprietarilor privați. Tipologia zonei este următoarea: zone protejate integral (50.904 ha), zonă-tampon marină (103.000 ha), zonă-tampon deltaică (119.996 ha) și cea destinată reconstrucției ecologice (101.695 ha). Ca sit de patrimoniu universal, RBDD necesită investiții în conservarea biodiversității și peisajelor, a ecosistemelor acvatice și terestre; și în monitorizarea și îmbunătățirea calității apei și în managementul riscurilor.

Dezvoltarea spațială

Teritoriul prezintă două axe majore de dezvoltare. Axa de dezvoltare Nord – Sud face legătura dintre principalele zone urbane – Constanța (pol național de creștere) și Tulcea, Brăila, Galați (poli naționali de dezvoltare), asigurând conexiunea cu teritoriul național și mărinde accesibilitatea dinspre coridorul extins TEN-T Constanța – Varna (Bulgaria). Axa de dezvoltare Est – Vest are Tulcea ca punct central și Chilia Veche, Sulina și Sfântu Gheorghe drept destinații principale din centrul Deltei, unde intervențiile trebuie realizate prudent, având în vedere patrimoniul bogat de resurse naturale.

Dezvoltarea spațială trebuie să respecte profilul unic al Regiunii Delta Dunării și să evidențieze diversitatea spațială și coerența zonelor. Planul strategic european privind resursele naturale, Directivele „Păsări” și „Habitat” ale CE, precum și măsurile privind patrimoniul cultural european, formează cadrul ferm pentru protejarea zonelor deosebit de sensibile ale Deltei Dunării.

Delta (RBDD). Importanța ecologică a Deltei cere un management foarte atent. Dezvoltarea zonei va

presupune inițiative și acțiuni care împreună conduc la conservarea vitalității sistemului ecologic (conservarea naturii) și crearea unor condiții sănătoase de viață și spațiu pentru desfășurarea activităților economice (în special în turism, acvacultură, pescuit și agricultură).

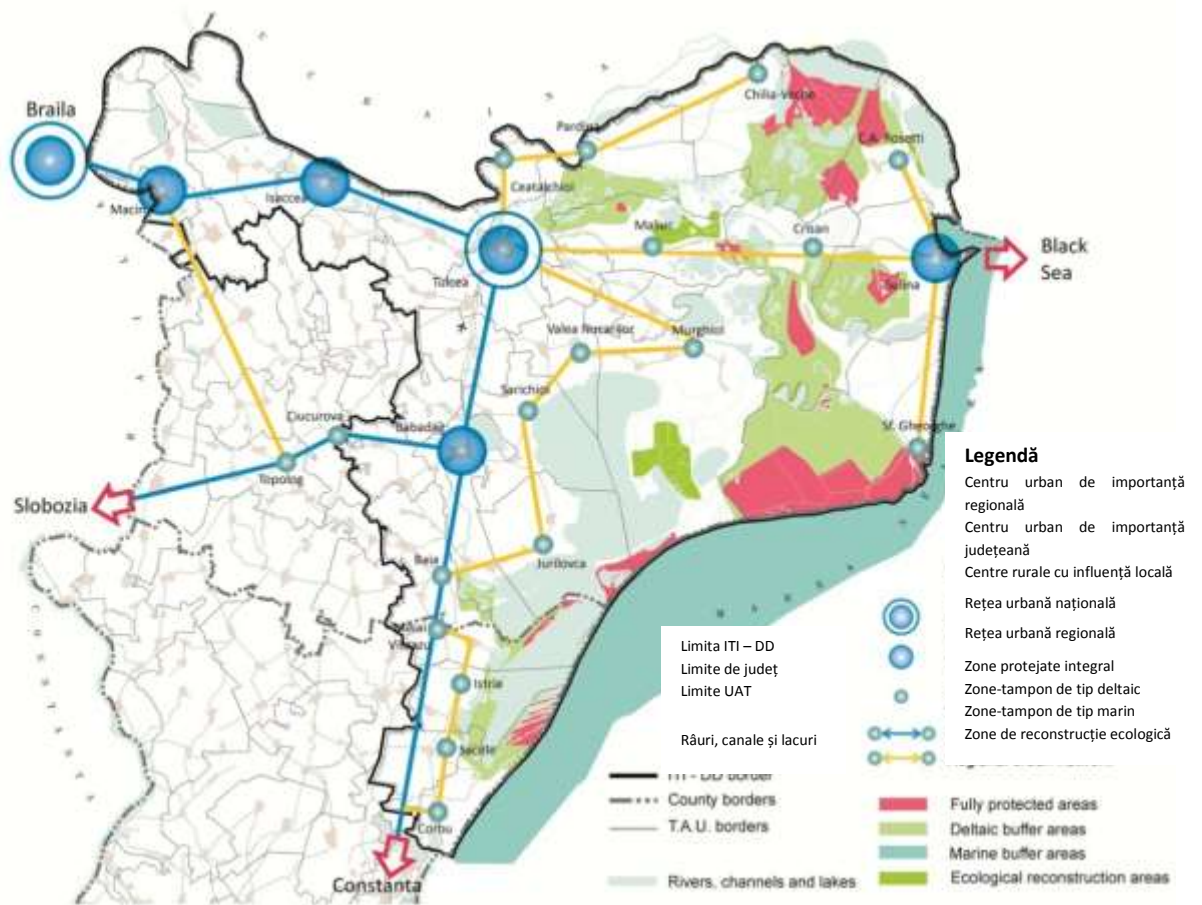
Zonele limitrofe. Acest spațiu combină caracteristici de locuire, de muncă și de natură. Dezvoltarea zonei ar trebui să vizeze îmbunătățirea infrastructurii, diversitatea și calitatea spațiului și condițiilor de viață, creșterea atractivității zonei și să promoveze echitatea socială. Va diferenția și consolida diversele centre de dezvoltare. În conjuncție cu îmbunătățirile la nivel de eficiență energetică, dezvoltarea urbană va include măsuri care determină creșterea atractivității spațiului construit, promovarea patrimoniului cultural și va mări oferta de teren/spații comerciale pentru noi afaceri. Dezvoltarea zonei rurale trebuie planificată pentru utilizare integrată, având în vedere avantajul oferit de varietatea de activități agricole, de peisaje și de agrement.

Rețeaua de localități. Dezvoltarea viitoare a Regiunii Delta Dunării se reflectă într-o perspectivă policentrică, care se concentrează pe oameni și activități (a se vedea harta de mai jos). Modelul prezintă trei niveluri de centre care joacă un rol important în teritoriu:

1. **Centru urbane de importanță regională** – municipiul Tulcea (având o influență metropolitană și de centru de servicii asupra localităților învecinate și jucând un rol regional foarte important datorită aeroportului, terminalelor fluviale și feroviare în ceea ce privește accesul în Regiune în scopuri turistice);
2. **Centre urbane de importanță județeană** – Babadag, Măcin, Isaccea, și Sulina (ca noduri de transport/servicii și spații pentru diverse activități economice);
3. **Centre rurale cu influență locală** – incluzând Sf. Gheorghe, C.A. Rosetti, Chilia Veche și Luncavița, Murighiol, Sarichioi, Jurilovca, Baia, Mihai Viteazu, Istria, Săcele, Corbu.

Această rețea de localități prezintă perspective de dezvoltare atât la nivelul zonelor urbane, cât și la nivelul celor rurale prin îmbunătățirea legăturilor economice și sociale. Zona limitrofă trebuie pregătită pentru o mai bună integrare spațială viitoare prin conexiuni de transport corespunzătoare, care să permită operațiuni la scară regională, inclusiv în sectorul turistic.

Figura 51: Perspectivă policentrică asupra regiunii Delta Dunării

III.3 Prioritățile sectoriale și sinergii inter-sectoriale

Această secțiune descrie raționamentul intervențiilor de dezvoltare sugerate, ele fiind prezentate în funcție de pilon și sector, și însoțite de legături inter-sectoriale importante. Fiecare sinteză sectorială stabilește obiectivele sectoriale care susțin cele două obiective strategice și este urmată de justificarea intervenției și tabele cu câteva exemple de proiecte, programe sau intervenții prioritare. Justificări tehnice mai detaliate se află în raportul de Evaluare a Nevoilor.

Pilonul I: Protejarea mediului și resurselor naturale

Această sub-secțiune identifică nevoile pentru o administrare mai bună a bunurilor naturale în zona de studiu și a riscurilor existente, determinate de potențiale incidente de poluare, care pot avea un impact major negativ asupra ecosistemului. Administrarea și refacerea bunurilor de mediu este văzută drept o modalitate de a echilibra conservarea cu o utilizare sustenabilă și cu promovarea dezvoltării economice. De asemenea, această secțiune identifică nevoia de a promova acțiuni de atenuare și adaptare privind schimbările climatice. Se așteaptă ca aceste acțiuni să contribuie la conservarea bunurilor publice globale (clima) și la prevenirea/atenuarea riscurilor legate de creșterea frecvenței sau dimensiunii dezastrelor naturale (în special cele legate de inundații). Îmbunătățirea eficienței energetice în câteva orașe din zona de studiu reprezintă una dintre principalele nevoi și acțiuni reciproc avantajoase privind atenuarea schimbărilor climatice.

Biodiversitatea și managementul ecosistemului

Obiective Sectoriale

- Dezvoltarea capacității de planificare și management al biodiversității și ecosistemelor (inclusiv monitorizare)
- Conservarea, protejarea și valorificare patrimoniului natural și combaterea/reducerea impactului activităților antropice poluante
- Dezvoltarea cercetării, educației și formării în domeniul biodiversității și protecției patrimoniului natural
- Sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii prietenoase cu mediul înconjurător

Statutul RBDD de rezervație a biosferei presupune ca prioritățile de acțiune să se bazeze pe nevoia de atinge un echilibru durabil între obiectivele în egală măsură importante, dar și inextricabil inter-dependente de protecție a biodiversității, a ecosistemelor naturale și a proceselor, pe de o parte, și de satisfacere a nevoilor economice și sociale și a aspirațiilor rezidenților, pe de altă parte. Din cauza moștenirii acțiunilor din trecut, cum ar fi construcția canalelor, defrișările, pescuitul excesiv al speciilor valoroase și introducerea speciilor invazive, provocările legate de management se referă nu doar la conservarea, ci și la refacerea elementelor-cheie ale ecosistemelor și a funcțiilor acestora.

Prima prioritate în acest „sector” este aceea de atinge gradul maxim posibil de înțelegere a ecosistemului deltaic dinamic și complex, în baza unor date exacte și actualizate, utilizate de modele predictive „de ultimă tehnologie”, în special a celor hidrologice și a celor legate de debitul de sedimente. Aceste modele sunt esențiale pentru a anticipa impactul intervențiilor asupra sistemului în ansamblu, cum ar fi dragarea și îndepărtarea construcțiilor/refacerea canalelor, digurilor și barajelor în anumite zone, în scopuri cum ar fi menținerea sau îmbunătățirea navigației și

a accesului, refacerea habitatelor acvatice și managementul inundațiilor. Managementul inundațiilor constituie un exemplu excelent de management al provocărilor, dat fiind că inundațiile sezoniere reprezintă un proces natural esențial al ecosistemului deltaic, deși inundarea anumitor zone trebuie prevenită pentru a proteja viețile localnicilor, proprietățile și infrastructura economică. Chiar dacă anumite zone trebuie să fie în continuare protejate prin infrastructură fizică, cum ar fi digurile, strategia generală a managementului inundațiilor ar trebui să se axeze pe o abordare de tip „management al terenului”, în care zonele inundabile să fie păstrate în stare naturală, sau printr-o utilizare a terenurilor care să tolereze și să ajute la preluarea apei rezultate din inundații.

La fel de importante sunt datele exacte și abordările de management efectiv pentru speciile-cheie de floră și faună, inclusiv a speciilor amenințate și aflate pe cale de dispariție, de importanță națională, regională și globală din punctul de vedere al conservării, precum și „resursele naturale vii”, valoroase și abundente în mod natural, pe care se bazează economia din zonă. Chiar dacă ARBDD are responsabilitatea principală de a planifica și implementa un management al RBDD „fundamentat științific”, acesta poate fi pus în practică prin cooperare pe termen lung și cu susținere din partea localnicilor și a utilizatorilor resurselor, care trebuie să primească în schimb informare, înțelegere, oportunități economice și stimulente adecvate pentru susținerea protecției ecologice și a biodiversității și a unui management durabil al resurselor naturale.

Prioritățile legate de managementul biodiversității și al ecosistemelor se suprapun și oferă sinergii importante în sectoare economice-cheie, cum ar fi turismul și pescuitul. Mediul natural unic al zonei, biodiversitatea și moștenirea culturală sunt recunoscute ca fiind atracțiile principale pe baza cărora o industrie a turismului modern și durabil poate fi dezvoltată. Îmbunătățirea ecosistemelor acvatice și a calității apei sunt esențiale pentru refacerea populațiilor sănătoase de pește, inclusiv a speciilor de prădători mari, care reprezintă baza pentru pescuitul comercial și sportiv/recreativ și pentru acvacultură în amenajări piscicole. Sinergii puternice există și în sectoare cum ar fi adaptarea la schimbările climatice (de ex. managementul durabil al inundațiilor) și furnizarea serviciilor de bază.

În baza celor de mai sus, măsurile care se impun în acest „sector” cuprind: (i) sprijin financiar și tehnic pentru monitorizarea/culegerea datelor și modelarea sistemului și pentru implementarea activităților esențiale de management, după cum au fost acestea identificate – dragare, managementul infrastructurii (inclusiv menținerea și îndepărtarea selectivă pentru re-naturalizarea principalelor zone umede și a zonelor defrișate) și protecție și management durabil al speciilor de importanță economică și/sau de conservare; (ii) susținerea dezvoltării și a managementului ecologic la nivelul turismului durabil prin, de pildă, marcarea granițelor zonei (de ex. pentru zonele principale cu protecție exclusivă) și prin îmbunătățirea serviciilor de informare a vizitatorilor; (iii) reforme instituționale, de reglementare și de politici publice, precum și dezvoltarea capacității – toate pentru a se asigura stimulente mai mari, platforme mai bune, cunoștințele și structurile instituționale necesare pentru rezidenți, pentru utilizatorii resurselor, ARBDD și autoritățile locale, astfel încât să devină parteneri mai eficienți și mai utili în ceea ce privește managementul RBDD (atât la nivel de planificare, cât și la nivel de implementare); (iv) acțiuni urgente de „management teritorial”, cum ar fi planificarea dezvoltării urbanistice locale și înscrierea la cadastru a clădirilor publice de interes național; și (v) îmbunătățirea facilităților RBDD pentru susținerea cercetării și educației de nivel național și internațional privind ecologia și biodiversitatea deltei, conservarea și utilizarea ei durabilă (de ex. dezvoltarea propunerii pentru un Centru Internațional de Studii Avansate Dunăre – Delta Dunării – Marea Neagră).

Tabel 7: Biodiversitatea și managementul ecosistemului – Tipuri prioritare de intervenție / proiecte și justificare

Tipul intervenției	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
Achiziționarea de echipamente necesare pentru intervențiile materiale pentru a restabili circulația naturală a apei și zonele cu habitate importante	Întreg teritoriul RBDD	POIM Axa Prioritară 4 (cu excepția activităților de dragare, care sunt activități de menținere)	Această intervenție răspunde necesității identificate în cadrul Raportului de Evaluare a Nevoilor de a sprijini obiectivul de conservare și restaurare a mediului natural și a biodiversității de însemnătate la nivel global. Înlăturarea unor obstacole din calea circulației apei, care au fost instalate în ultimii 50 de ani, urmărindu-se apropierea actualului model de scurgere a apelor prin teritoriul RBDD, cât mai mult posibil, de modelul natural existent înaintea lucrărilor de îndiguire și desecare executate în secolul trecut, poate determina îmbunătățirea calității apei și a habitatelor naturale acvatice și terestre, iar prin scăderea turbidității și eutrofizării se poate reduce prezența speciilor invazive, precum cele de caras. Această acțiune presupune, în principal, lucrări de dragare/excavare pentru reconectarea amenajărilor/polderelor agricole, piscicole și silvice, care nu mai sunt folosite în scopul pentru care au fost amenajate (renaturalizare), la regimul hidrologic natural, eliminarea aluviunilor care au colmatat/închis gârle, canale și lacuri din Delta Dunării. Restabilirea circulației apei în polderele agricole din zona I.C. Brătianu ar determina reducerea presiunii apei asupra barajelor de protecție, permițând astfel inundarea unei suprafețe mai mari cu apele Dunării. Există câteva locații (Sinoe-Istria-Nunțași, Razim-Sinoe, etc.) unde este evident faptul că îndepărtarea aluviunilor este necesară de urgență și trebuie inițiată sau continuată pe baza informațiilor existente. Sunt prevăzute și lucrări hidrotehnice pentru refacerea regimului salmăstru din lacul Sinoie din complexul lacustru Razim-Sinoie.
Refacerea sistemelor ecologice și a habitatelor naturale din cadrul rețelei „Natura 2000” pentru speciile care fac obiectul	Tulcea, Sulina, Sfântu Gheorghe, Pardina, Ceatalchioi, Chilia Veche, Mahmudia, Murighiol,	POIM Axa Prioritară 4	Această intervenție răspunde necesității identificate în cadrul Raportului de Evaluare a Nevoilor de a sprijini obiectivul de conservare și restaurare a mediului natural și a biodiversității de însemnătate la nivel global. Intervențiile prioritare sunt necesare pentru restaurarea ecosistemelor și habitatelor afectate precum și pentru repopularea speciilor afectate. Extinderea habitatelor acvatice pentru speciile de

Tipul intervenției	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
preocupărilor europene legate de conservare, prin lucrări de reconstrucție ecologică în lacurile din complexele lacustre naturale, afectate de procese de aluvionare cauzată de intervenții antropice	C.A. Rosetti, Maliuc, Crișan		pești și păsări se poate realiza ușor prin refacerea mlaștinilor. Conform ARBDD, s-a observat o scădere a populațiilor acestor specii și, în consecință, programele anterioare (care au fost doar parțial implementate din cauza lipsei de fonduri) de protejare și conservare trebuie continuate și intensificate. De exemplu, investițiile necesare pentru securizarea și îmbunătățirea condițiilor de reproducere în locurile prielnice reproducerii, și pentru asigurarea protejării corespunzătoare a acestor specii; în paralel, se pot desfășura alte intervenții, precum un sistem integrat de monitorizare a întregii zone.
Refacerea/restaurarea habitatelor naturale afectate de activitățile non-ecologice din polderele agricole, pescărești și forestiere.	Întreg teritoriul RBDD	POIM Axa Prioritară 4	Această intervenție satisface necesitatea identificată în Raportul de Evaluare a nevoilor, de a susține obiectivul conservării și restabilirii mediului natural și a biodiversității de importanță la nivel global. Această intervenție are ca scop refacerea habitatelor naturale afectate prin îndiguiri și desecări în amenajările piscicole și agricole abandonate și care nu mai sunt folosite, în totalitate sau parțial, în scopul pentru care au fost construite (A.P. Stipoc, A.P. Murighiol, A.P. Perișor, A.P. Periteașca, A.A. Sireasa, A.A. Pardina, etc.) și implică reconectarea acestora la regimul natural de inundare, prin lucrări de dragare/excavare, pe baza soluțiilor stabilite prin studii de fezabilitate documentate și rezultatelor cercetărilor desfășurate în acest scop. Îmbunătățirea soluțiilor identificate pentru restabilirea habitatelor va îmbunătăți și calitatea și cantitatea creaturilor vii care trăiesc în sau în vecinătatea acestor habitate naturale restabilite.

Tipul intervenției	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
Refacerea sistemelor ecologice și a habitatelor naturale în cadrul rețelei "Natura 2000" pentru speciile care fac obiectul preocupărilor europene legate de conservare, prin lucrări de reconstrucție ecologică pentru îmbunătățirea regimului hidrologic și hidrochimic din complexele lacustre naturale din RBDD, împreună cu dezvoltarea unui sistem de monitorizare integrat performant care să acopere întreaga zonă a Rezervației Biosferei Delta Dunării (inclusiv zonele transfrontaliere).	Întreg teritoriul RBDD	POIM Axa Prioritară 4	Această intervenție satisface necesitatea identificată în Raportul de Evaluare a nevoilor, de a susține obiectivul conservării și restabilirii mediului natural și a biodiversității de importanță la nivel global. Sunt necesare intervenții prioritare pentru refacerea ecosistemelor și a habitatelor afectate ca urmare a unei alimentări deficitare cu apă din fluviu, bazat pe dezvoltarea și implementarea modelului matematic hidrologic, sedimentologic și hidrochimic, precum și pentru refacerea populațiilor speciilor afectate. Extinderea habitatelor acvatice pentru pești și specii de păsări poate fi realizată destul de ușor prin optimizarea regimului hidrologic din lacurile și zonele inundabile aferente. Conform ARBDD, a fost observată o scădere a populațiilor acestor specii și din acest motiv programele anterioare de protecție/conservare (implementate insuficient din cauza lipsei de fonduri) trebuie continuate și intensificate. Investițiile fizice necesare sunt, de exemplu, cele pentru asigurarea și îmbunătățirea condițiilor de reproducere în locurile de reproducere și pentru asigurarea protecției adecvate a coloniilor acestor specii; în paralel cu intervențiile indirecte, precum un sistem de monitorizare integrat pentru întreaga zonă.
Refacerea sistemelor ecologice și a habitatelor naturale în cadrul rețelei "Natura 2000" pentru speciile care fac obiectul preocupărilor europene legate de conservare, prin lucrări de igienizare a stufăriilor	Întreg teritoriul RBDD	POIM Axa Prioritară 4	Această categorie de intervenții satisface necesitatea identificată în Raportul de Evaluare a nevoilor, de a susține obiectivul conservării și restabilirii mediului natural și a biodiversității de importanță la nivel global. În această categorie sunt incluse intervenții considerate necesare pentru refacerea și/sau îmbunătățirea calității habitatelor naturale afectate de: - dezvoltarea excesivă a stufului care a condus la degradarea stufăriilor și la afectarea habitatelor naturale specifice; - creșterea suprafețelor ocupate de specii invazive (<i>Amorfa fruticosa</i>, <i>Carasius carasius</i>, etc.); - managementul deficitar al animalelor domestice

Tipul intervenției	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
degradate, implementarea măsurilor pentru managementul speciilor invazive, salubritatea ecosistemelor naturale, gestionarea animalelor domestice abandonate, implementarea măsurilor pentru protecția speciilor afectate, inclusiv stație pentru monitorizarea speciilor migratoare și amenajări pentru susținerea populațiilor unor specii de floră și faună în declin sau afectate (platforme pentru cuibărit, cuiburi artificiale, centru pentru tratarea animalelor bolnave sau rănite, etc.).			abandonate în mediu natural (cabaline, bovine) care afectează habitatele naturale în special cele forestiere, precum și pentru susținerea populațiilor unor specii aflate în declin sau afectate de impactul antropoc (Pelicanul creț, cormoranul pitic, nurca europeană, sturionii, etc.), exemplare de faună rănite sau afectate de diverse îmbolnăviri sau epizootii.
Lucrări pentru asigurarea unei protecții eficiente și a unui management performant în RBDD prin marcarea și semnalizarea limitelor zonelor funcționale din RBDD, amenajare trasee de acces pentru vizitarea RBDD cu impact minim asupra habitatelor naturale.	Întreg teritoriul RBDD	POIM Axa Prioritară 4	Primele lucrări de marcare și semnalizare în RBDD au fost făcute în prima parte a anilor 90, lucrări care s-au dovedit, în timp, insuficiente și ineficiente și este necesară, în prezent o abordare integrată a activității de marcare și semnalizare pentru creșterea eficienței managementului RBDD, prin creșterea vizibilității acestor lucrări și prin acoperirea tuturor categoriilor de zone funcționale: zone strict protejate, zone tampon, zone de pescuit recreativ-sportiv, zone de campare și parcare, trasee de acces și vizitare, inclusiv pentru implementarea și dezvoltarea unor trasee pentru ambarcațiuni tradiționale nepropulsate mecanic (lotca pescărească cu rame, canotca, etc.) sau propulsate cu metode ecologice (electrică, fotovoltaică, eoliană, etc.). Este necesară, de asemenea, dezvoltarea și îmbunătățirea infrastructurii existente: extindere

Tipul intervenției	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
			sediul ARBDD, introducerea tehnologiilor ecologice pentru alimentare cu energie electrică, încălzire și producerea apei calde menajere, implementarea unui sistem de monitorizare și securizare, în special a zonelor strict protejate sau a altor zone de interes deosebit (colonii izolate, habitate protejate, etc.).
Reîmpădurirea zonelor unde vegetația naturală a dispărut sau s-a degradat	RBDD De-a lungul canalelor navigabile și în câteva ex-poldere unde se desfășurau activități de agricultură sau piscicultură	Guvernul României	Această intervenție răspunde necesității identificate în cadrul Raportului de Evaluare a Nevoilor de a sprijini obiectivul de conservare și restaurare a mediului natural și a biodiversității de însemnătate la nivel global. Se observă defrișarea de vegetație naturală a aproximativ 200 de km de-a lungul brațelor canalelor naturale din Delta. Suprafața ce trebuie împădurită de-a lungul canalelor este de aproximativ 400 de ha; iar în ceea ce privește polderele agricole și piscicole este de aproximativ 5,000 ha.
Dezvoltarea și implementarea unor acțiuni pentru reducerea deversării deșeurilor solide în zonele naturale	Zona întreagă a RBDD	POIM Axa Prioritară 3	Această intervenție răspunde necesității identificate în cadrul Raportului de Evaluare a Nevoilor de a sprijini obiectivul de conservare și restaurare a mediului natural și a biodiversității de însemnătate la nivel global. Ecosistemele naturale sunt afectate de cantitățile mari de deșeuri solide (în special cele din plastic) care sunt transportate de ape din bazinul lărgit al fluviului Dunărea (în special în timpul inundațiilor) sau care sunt generate la nivel local de rezidenți sau turiști. Printre măsurile care se impun se numără stabilirea unor centre de colectare, echipamente și costuri de operare pentru colectarea și distrugere lor (în mod ideal acestea ar cuprinde reciclarea de materiale care permit acest lucru, precum sticlele de plastic). De asemenea, se mai pot lua în considerare și îndepărtarea reziduurilor și refacerea generală ecologică a pământului degradat sau abandonat datorită unor activități industriale anterioare, cu accent pe acele suprafețe care se situează în apropierea zonelor protejate.
	Întreg teritoriul	Programul Național de	Această intervenție răspunde necesității identificate în cadrul Raportului de Evaluare a

Tipul intervenției	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
Investiții pentru a susține acțiunile locale de reducere a poluării cu nitrați a canalelor navigabile, rezultată din activități agricole sau de creștere a animalelor	RBDD	Dezvoltare Rurală (PNDR) M4 – submăsura 4.1.(acțiuni individuale) Măsura 6 6.1 & 6.3 (prin acțiuni individuale) Măsura 19 LEADER (acțiuni locale)	Nevoilor de a sprijini obiectivul de conservare și restaurare a mediului natural și a biodiversității de însemnătate la nivel global. Prin Directiva UE privind poluarea cu nitrați România s-a obligat să facă investiții și să ia măsuri, iar acestea sunt cu mult urgentate de decizia recentă de a declara că teritoriul întreg al României dezvoltă un potențial mare de vulnerabilitate privind poluarea cu nitrați. Cele mai multe comune din afara inimii Deltei dețin populații numeroase de animale, în special la nivelul gospodăriilor și nu au luat niciun fel de măsuri pentru a împiedica gunoiul de grajd să pătrundă în pânza freatică. Primul pas ar fi să se inventarieze numărul de animale și să se definească și evalueze alte criterii pentru a identifica acele zone în care investițiile sunt critice (e.g. din cauza unui număr mare de puțuri contaminate); majoritatea fântânilor au apele poluate, cu o cantitate mare de nitrați din cauza unei gestionări defectuoase a gunoiului de grajd. În ceea ce privește centrul Deltei, se pot lua în considerare alte soluții practice de gestionare a gunoiului de grajd, adaptate condițiilor respective.
Dezvoltarea și implementarea unui sistem modern/eficient de monitorizare și a unui model de previzionare privind procesul de sedimentare dinamică din Delta Dunării	Întreg teritoriul RBDD	POIM Axa Prioritară 5 Ministerul Mediului	În opinia noastră, această intervenție este strict necesară pentru a îmbunătăți capacitatea ARBDD și a instituțiilor conexe în executarea acțiunilor adecvate pentru decolmatarea canalelor, dragarea și gestionarea depunerilor de sedimente. RBDD este un sistem hidrologic complex care unifică fluxurile de ape din canale și suprafețele inundabile. Apele aduc o încărcătură mare de sedimente, colectată din amonte fluviului Dunărea. Aceste sedimente aduc cantități importante de nutrienți ecosistemului deltei, dar, de asemenea, pot determina schimbări fizice și ecologice, precum blocarea canalelor de acces și eutrofizarea în zonele cu un flux redus de apă. Unele dintre aceste probleme, care au legătură cu depunerea sedimentelor, s-au creat ca urmare a construirii unor canale artificiale perpendicular pe direcția de deplasare a fluxului natural al apelor. Aceasta este o cerință serioasă printre localnicii din zona RBDD, și anume dragarea canalelor și lacurilor pentru a păstra zonele de acces și pescuit. De asemenea, aceasta este inclusă și în planul anual de lucru al ARBDD. Totuși, fiecare schimbare a

Tipul intervenției	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
			vitezei sau direcției de deplasare a fluxurilor de apă și depunerea sedimentelor într-o anumită parte a Deltei pot determina consecințe oriunde în aval de acel loc. Astfel, este esențial ca ARBDD să dețină cele mai serioase informații și mijloace pentru a prevesti impactul înaintea efectuării acțiunilor de dragare, construire sau distrugere a digurilor sau orice alte activități care pot schimba fluxul de apă.
Asistență tehnică privind o examinare instituțională aprofundată (analiză funcțională) a ARBDD, având scopul de a îmbunătăți performanțele manageriale și cadrul legislativ care guvernează zona RBDD, precum și de a garanta populației acces direct la servicii și resurse naturale	Întreg teritoriul RBDD	POAT	Această intervenție răspunde necesității identificate în cadrul Raportului de Evaluare a Nevoilor, de a sprijini obiectivul de protecție directă și conservare a habitatelor naturale, iar în ceea ce privește ARBDD, de a-si îndeplini funcțiile sale principale. Cadrul instituțional privind administrarea RBDD este complex și câteodată ambiguu, cu un număr diferit de instituții naționale și locale, cu responsabilități și competențe diverse și uneori suprapuse, aflându-se fie la niveluri paralele în ierarhia administrație publice, fie în raport de subordonare unele față de altele.
Dezvoltarea unui Centru Internațional de Studii Avansate despre Dunăre - Delta Dunării – Marea Neagră pentru conservarea biodiversității	Întreg teritoriul RBDD	POIM Axa Prioritară 4	Această intervenție răspunde necesității identificate în cadrul Raportului de Evaluare a nevoilor, de a sprijini obiectivul de protecție directă și conservare a habitatelor naturale. Acest centru va cerceta principalele procese care influențează sistemele fluviu – deltă – mare și va dezvolta soluții viabile pentru gestionarea lor durabilă, folosind o abordare multidisciplinară integrată prin combinarea cercetărilor aplicative și fundamentale. Acest lucru se aliniază cu Strategia Verde a UE (2013), dezvoltată pentru a conserva și crește capitalul natural și pentru a atinge obiectivele Strategiei Europa 2020. De asemenea, corespunde și cu Prioritatea-cheie 3 a programului Orizont Europa 2020, Provocările Societății – priorități și acțiuni pentru conservarea biodiversității în Delta Dunării – Marea Neagră. Acest centru, care face parte din programul

Tipul intervenției	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
			Forumul Strategic European pentru Infrastructuri de Cercetare (FSEPIC), va facilita realizarea de parteneriate între organizațiile naționale și internaționale de cercetare (din România, Germania, Ungaria etc.) și inclusiv utilizarea facilităților proprii. Conceptul impune construcția de noi facilități de tip "hub" (centru de interes) în RBDD. Dezvoltarea infrastructurii este prevăzută să se desfășoare în trei etape, prin fonduri UE, ce vor fi accesate în etapa 1 și în fazele ulterioare, ce se vor desfășura cu susținere internațională. A fost selectat un amplasament pe brațul Sf. Gheorghe, la Murighiol, datorită faptului că de aici se ajunge ușor în deltă, atât pe uscat, pe șosea, cât și pe apă, pe Fluviul Dunărea și în zona costieră. Consiliul Local Murighiol a aprobat concesionarea a trei hectare de teren pentru <i>Hub</i> .

Eficiența energetică

Obiective Sectoriale

- Creșterea eficienței energetice în zona de studiu în ceea ce privește domeniul economic, clădirile rezidențiale și publice și furnizarea serviciilor publice
- Creșterea folosirii surselor regenerabile de energie în zona de studiu
- Îmbunătățirea expertizei locale, a disponibilității informațiilor și a conștientizării pe tema eficienței energetice

Acțiunea în sectorul eficienței energetice este complementară cu aproape toate intervențiile și trebuie să constituie un principiu călăuzitor în dezvoltarea locală. În ceea ce privește iluminatul public, de exemplu, utilizarea tehnologiilor de eficientizare a utilizării energiei poate reduce în mod considerabil costurile publice și poate face ca investițiile să fie mai sustenabile. Totuși, aceste tipuri de investiții sunt foarte specializate și localizate. De aceea, a fost conceput un instrument de evaluare rapidă a energiei orașului (*Tool for Rapid Assessment of City Energy – TRACE*), pentru a identifica eficiența energetică a orașului Tulcea. Perioada de timp disponibilă nu a permis ca această evaluare să fie făcută în toată zona de studiu.

După consultarea autorităților locale din Tulcea, pe baza analizelor sectoriale efectuate asupra celor șase zone de servicii publice, sectoarele care au potențialul de a face cele mai semnificative economisiri ale energiei și în care autoritățile locale dețin un grad de control însemnat sunt următoarele: sistemul centralizat de încălzire, clădirile publice, rețeaua publică de apă potabilă, transportul public și sistemul de management al deșeurilor publice. Schimbări ale echipamentelor și

practicilor folosite ar putea determina o creștere semnificativă a eficienței energetice a serviciilor publice de utilități, în timp ce s-ar oferi o calitate mai bună a acestor servicii și s-ar îmbunătăți calitatea vieții localnicilor, în special prin folosirea unei instalații eficiente de cogenerare. Stabilirea unor parametri locali de referință odată cu modernizarea clădirilor publice va juca un rol important în eforturile autorităților locale în ceea ce privește controlul și managementul performanței măsurilor implementate.

Abordarea recomandată este aceea de a stabili o serie de parametri locali de referință în materie de eficiență energetică și de a construi expertiză pe baza recomandărilor privind eficiența energetică locală (REEL) înainte de efectuarea investițiilor materiale. Este de asemenea esențial ca acestea să aibă la bază un proces transparent de învățare și dialog între autoritățile publice și sectorul privat în așa fel încât să se poată beneficia de oportunitățile economice. De exemplu, unul dintre avantajele comparative ale zonei îl constituie cantitatea mare de stuf, care în prezent nu este exploatată suficient și care ar putea fi folosită ca material de izolare în construcții sau ca biomasă, de exemplu.

Zona beneficiază de un vast sector financiar și de construcții, care ar putea fi ajutat să își îmbunătățească experiența în a construi *clădiri* cu consum de *energie* aproape egal cu *zero* și care să funcționeze chiar și drept companii de servicii energetice. Există o cerință legală de a moderniza clădirile publice pentru a atinge un standard de consum energetic zero, lucru care presupune mai mult decât izolarea termică, și anume o schimbare a practicilor și a tipurilor de energie folosite. Pe de altă parte, procesul asociat proiectelor de sprijin oferit proprietarilor pentru modernizarea caselor trebuie să devină mai flexibil și mai puțin birocratic, mai ales că statul deține doar 1,17% din clădirile din zona de studiu. Nevoia de modernizare și tipurile de măsuri necesare trebuie să fie evaluate la nivel local, motiv pentru care, în completarea oricărei inițiative naționale, programele care vor finanța lucrările de modernizare pentru sporirea eficienței energetice și care vor încuraja folosirea surselor de energie regenerabilă în sectorul rezidențial trebuie să fie însoțite de ghiduri cu recomandări locale, studii de piață și evaluări la fața locului în vederea asigurării că toți consumatorii sunt informați înainte de a lua o decizie. Acest lucru va determina un efort suplimentar atât din partea administrațiilor locale, cât și a sectorului privat pentru a oferi suportul necesar. Mulți localnici și multe întreprinderi private au depus deja eforturile necesare pentru modernizarea clădirilor, iar aceste tipuri de eforturi trebuie încurajate prin măsuri de politici publice – de exemplu, scăderea taxelor locale pentru proprietarii care și-au reabilitat casele în zona de studiu.

Concentrarea eforturilor în sectorul de eficiență energetică are ca scop acordarea de sprijin atât sectorului public, cât și sectorului privat pentru atingerea standardelor europene de eficiență energetică, permițând totodată ca economiile locale să crească în timp ce emisiile de carbon să scadă.

prezintă o selecție a proiectelor prioritare și a intervențiilor în domeniul eficienței energetice.

Investițiile propuse mai sus privind eficiența energetică atât în sectorul public, cât și în cel privat și-au găsit corespondența în perioada financiară anterioară, dar nu au existat mecanisme eficiente de implementare și procese de monitorizare a rezultatelor. În consecință, aceste investiții presupun o bază de cunoaștere solidă și un nivel ridicat de expertiză, precum și studii de piață pentru a asigura eficiența costurilor și o cunoaștere mai largă a beneficiilor determinate de îmbunătățirea eficienței energetice. Investițiile în eficiența energetică a iluminatului public pot conduce la reducerea costurilor publice și creșterea siguranței publice, precum și a calității vieții. Mai mult decât atât, sectorul construcțiilor are un rol important în zona de studiu și aceste investiții vor determina

creșterea activității companiilor locale și însușirea expertizei la nivel de eficiență energetică. Se recomandă o abordare care să aibă în centru o companie furnizoare de servicii energetice, unde reducerea emisiilor este compensată, precum și folosirea beneficiilor economiei de scară.

Investițiile crescute în folosirea energiei regenerabile pot conduce și ele la reducerea costurilor. De asemenea, pot conduce la diversificarea tipurilor de energie regenerabilă – momentan parcurile eoliene reprezintă singurele surse de energie folosite substanțial, așa cum se detaliază în Raportul de Diagnostic. Diversificarea va stimula afacerile locale și ar putea duce la inovare în utilizarea resurselor locale, precum stuful și biomasa.

Toate investițiile în eficiența energetică propuse aici au beneficii multiple: reducerea costurilor de energie la nivelul clădirilor publice și al gospodăriilor, precum și reducerea emisiilor de carbon, în timp ce economia locală poate să devină mai verde, mai eficace și bazată pe cunoaștere. În acest sens, aceasta se îndreaptă către atingerea obiectivelor Strategiei Europa 2020 de a crește cu 20% eficiența energetică și de a utiliza cu 20% mai multă energie din surse regenerabile. În același timp, aceste inițiative sunt aliniate la atingerea obiectivelor generale ale strategiei de a proteja mediul și populația Deltei Dunării.

Tabel 8: Eficiența energetică – Tipuri prioritare de intervenție / proiecte și justificare⁴⁶

Tipul intervenției	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
Îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor publice (școli, spitale, clădiri administrative etc.; lista de clădiri va fi dezvoltată pe parcurs)	Întreg teritoriul RBDD	POR Obiectivul Tematic 4: Sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de carbon în toate sectoarele Axa Prioritară 3.1.	Directiva eficienței energetice presupune ca 3% din numărul clădirilor cu peste 500 m ² să fie reabilitate în fiecare an, urmând ca limita de suprafață să descrească la 250 m ² până în 2015.
Extinderea și îmbunătățirea eficienței energetice a iluminatului public	Întreg teritoriul RBDD	POR Obiectivul Tematic 4: Sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de carbon în toate sectoarele Axa Prioritară 3	
Susținerea îmbunătățirii eficienței energetice în rândul gospodăriilor	Întreg teritoriul RBDD	POR Obiectivul Tematic 4: Susținerea tranziției către o economie cu consum scăzut de carbon Axa Prioritară 3	Pentru a-și atinge obiectivele, România trebuie să reducă emisiile cu 3 kg CO ₂ / (m ² *an) ⁴⁷ . Un program foarte bine conceput de eficiență energetică poate stimula economia locală și poate reduce costurile aferente gospodăriilor din zona de studiu.
Promovarea folosirii	Întreg	POIM	Această măsură este prevăzută

⁴⁶ Intervenții ulterioare sunt sugerate în Raportul de Evaluare a Nevoilor, în recomandările studiului TRACE și în tabelul de evaluare a nevoilor și a eficienței energetice.

⁴⁷ Implementarea conceptului de „clădiri cu consum de energie aproape de zero” (nZEB) în România - către o definiție și o foaie de parcurs, 2012, Bogdan Atanasiu, BPIE.
http://bpie.eu/documents/BPIE/publications/Romania_nZEB/EN/EN_full_report.pdf.

surselor de energie regenerabilă	teritoriul RBDD	Axa Prioritară 6 POR Obiectivul Tematic 4: Promovarea folosirii energiei regenerabile Axa Prioritară 3	printre obiectivele Strategiei Europa 2020 și pentru diversificarea economiei locale.

Schimbările climatice

Obiective Sectoriale

- Dezvoltarea unei zone receptive la problemele climatice prin integrarea lor în planurile și politicile publice locale.
- Promovarea dezvoltării unei economii cu emisii scăzute de carbon prin luarea unor măsuri țintite de adaptare și reducere a emisiilor GES
- Dezvoltarea parteneriatelor în domeniul schimbărilor climatice și a unor instrumente de finanțare
- Conștientizarea din partea populației și a mediului de afaceri cu referire la adaptarea la schimbările climatice

Schimbările climatice (SC) au atât un impact global, cât și unul local. Este foarte probabil ca acestea să inducă riscuri de dezastre naturale, precum inundații, secetă și incendii produse din cauze naturale, care vor amenința comunitățile locale și zona de studiu. UE și-a asumat responsabilitatea de a aborda schimbările climatice și cere ca 20% din fondurile europene alocate în perioada 2014-2020 să fie cheltuite pentru acțiuni legate de schimbările climatice, precum cele de atenuare și adaptare la schimbările climatice. Astfel de acțiuni care abordează SC trebuie incluse și integrate în activitățile ITI din Delta Dunării. Abordarea unor activități precum reducerea emisiilor de carbon și îmbunătățirea rezistenței la schimbările climatice este în interesul comunităților locale din zona de studiu. Pe termen lung, zona de studiu își va dori să devină o societate caracterizată prin reducerea emisiilor de carbon și rezistența la schimbările climatice. Ar trebui să se numere printre primele regiuni din țară care îndeplinește obiectivele privind reducerea emisiilor GES și a consumului de energie, precum și creșterea cantității de energie din surse regenerabile, care reprezintă un angajament național în Strategia Europa 2020.

Schimbările climatice sunt un subiect multisectorial și majoritatea măsurilor de adaptare și atenuare vor fi specifice fiecărui sector în parte. De exemplu, măsurile de reducere a emisiilor GES aparțin sectoarelor industriale, de transport și energetic, de exemplu: eforturile de a promova eficiența energetică, așa cum se specifică în recomandările privind eficiența energetică locală (REEL), folosirea energiei regenerabile în sectoarele privat și public, investițiile în dezvoltarea sistemului de transport navigabil și în alte tehnologii de transport cu emisii scăzute de dioxid de carbon și îmbunătățirea eficienței la nivelul entităților industriale și utilităților publice. Reîmpădurirea, la rândul ei, este propusă în sectorul biodiversității. Măsurile de adaptare la SC sunt prin natura lor sectoriale și trebuie să fie integrate în activități sectoriale, precum protejarea de inundații în zonele rurale și urbane și adoptarea unor practici de pescuit și agricultură rezistente la schimbările climatice.

Deși există diferite tipuri de măsuri sectoriale, există o nevoie generală de a îmbunătăți capacitatea

locală de a planifica, finanța și implementa, dar și de a crește gradul de conștientizare a publicului din zona de studiu. Primul pas ar fi acela de a formula recomandări locale privind schimbările climatice (RLSC) pe baza unui fundament științific solid și a unor studii privind condițiile locale. Se va stabili un Parteneriat privind Schimbările Climatice (PSC) care va oferi suport prin: (1) un program de micro-împrumuturi pentru adaptarea la schimbările climatice sub direcția comunității, ce se va adresa familiilor cu venituri mici. (2) acordarea de microcredite sau scheme de împrumut pentru a ajuta IMM-urile să achiziționeze tehnologii cu consum redus de carbon; și (3) facilitarea parteneriatelor dintre instituțiile de cercetare și companiile private. O parte din fondurile ITI este desemnată să facă parte din PSC și va fi folosită în zonele rurale și urbane, urmând a fi complementară și integrată în inițiative și investiții sectoriale relevante, propunând anumite standarde și practici. Dar PSC nu este izolat, ci este un instrument de concentrare și coordonare a eforturilor, care ține cont de politicile naționale privind schimbările climatice precum și de ansamblul priorităților locale. Investițiile recomandate în secțiunile privind agricultura sau turismul, dedicate IMM-urilor, de exemplu, ar fi putea fi considerate parte din PSC dacă este cazul. Toate investițiile PSC deservește scopurile descrise în această strategie cu beneficiul adițional de a atenua sau îmbunătăți adaptarea la schimbările climatice.

Aceste eforturi vor trebui corelate cu eforturile de educare și de comunicare pentru a avea certitudinea că schimbările climatice și tehnologiile bazate pe emisii reduse de carbon vor fi integrate în gândirea locală și în planificările din cadrul sectorului public și privat de la nivel local.

Pentru a coordona și implementa eficient activitățile legate de schimbările climatice, se va crea o mică unitate responsabilă de domeniul schimbărilor climatice, cu un mandat clar, cu personal calificat și informat, capabil de cooperare inter-sectorială și care va colabora cu sectorul public și privat, ghidându-i în eforturile lor de a aborda schimbările climatice. Aceasta unitate va lucra cu experții, atunci când este necesar, pentru a dezvolta ghiduri și va funcționa posibil ca parte din administrația ITI, asigurându-se că investițiile SC sunt coordonate, administrate, monitorizate și evaluate, precum și că toți practicienii și publicul sunt bine informați asupra impactului și potențialelor beneficii ale SC. Având în vedere că metodologiile de evaluare a efectelor SC vor fi o parte din diverse investiții și că experiența este foarte limitată în zona de studiu, această unitate esențială, chiar dacă este formată doar din unul sau doi angajați.

Multe din investițiile care vor ajuta zona de studiu să fie mult mai rezistentă la schimbările climatice și care vor determina reducerea emisiilor sunt de natură sectorială și, în consecință, se impun mijloace de monitorizare pentru a se observa progresul. Gradul de informare privind pericolele și potențialul schimbărilor climatice de la nivelul sectorului public cât al celui privat este scăzut. Există o lipsă de acțiuni care să abordeze îngrijorările legate de schimbările climatice. Propunerile de finanțare iau în considerare o abordare ținută și pragmatică pentru a crește nivelul de informare locală și a impulsiona inițiative și parteneriate verzi din zona de studiu. Investițiile propuse sunt complementare investițiilor sectoriale și ținesc să se asigure de faptul că atenuarea și adaptarea la schimbările climatice sunt monitorizate atent, se bazează pe informații științifice trans-sectoriale și promovează o politică publică bine documentată și o dezvoltare durabilă, cu emisii de carbon reduse. Unitatea de schimbări climatice va asigura că aceste acțiuni climatice se vor dezvolta pentru și cu ajutorul autorităților, comunităților și întreprinderilor locale. Tipurile multiple de instrumente, care vor fi angajate vor asigura faptul că beneficiile din investițiile privind schimbările climatice vor fi

împărțite și se va pune accent pe inovație. Sursele multiple de finanțare disponibile privind acest subiect pot fi cumulate pentru a determina un efort agregat de a implica comunitatea afacerilor în inovare la nivelul tehnologiilor cu emisii reduse de carbon și în adoptarea acestora și, de asemenea, pentru a asigura faptul că familiile cu venituri mici își pot reduce costurile facturilor la energie sau își pot reduce expunerea la riscurile asociate schimbărilor climatice.

Tabel 9: Schimbările climatice – Tipuri prioritare de intervenție / proiecte și justificare

Tipul intervenției	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
Crearea unei platforme de parteneriat privind SC, inclusiv a unui fond de adaptare climatică pentru comunitate, care să vizeze familiile cu venituri mici, un mecanism de micro-împrumut pentru a susține IMM-urile, și o structură de parteneriat pentru a promova colaborarea publică și privată privind acțiunile inovatoare în ceea ce privește SC.	Întreg teritoriul RBDD	POIM Axa Prioritară 6: Promovarea energiei curate și eficienței energetice în vederea susținerii unei economii cu emisii scăzute de carbon POR Axa Prioritară 2: Sprijinirea competitivității mediului de afaceri POR Axa Prioritară 5: Conservarea patrimoniului cultural POR Axa Prioritară 7: Diversificarea economiilor locale prin dezvoltarea durabilă a turismului POC Axa Prioritară 1: Cercetare, dezvoltare tehnologică și inovare (CDI) în sprijinul competitivității economice și dezvoltării	Deși este concepută pentru a finanța măsuri de reducere a emisiilor GES și de adaptare, această inițiativă are multe beneficii colaterale privind dezvoltarea socio-economică a zonei de studiu (construcții, comerț, industrie, etc.). Pot fi găsite surse pentru finanțări adiționale (de exemplu, fonduri de la BERD).
Crearea unei unități cu un mandat clar pentru a aborda situații de schimbări climatice, din care să facă parte un număr mic, dar dedicat, de persoane pregătite să colaboreze inter-sectorial	Întreg teritoriul RBDD	POCA Axa Prioritară 1: Administrație publică și sistem judiciar eficiente	Unitatea poate face parte din administrația ITI. Este esențial să se asigure că investițiile privind SC sunt bine ținute și monitorizate și că solicitanții și publicul sunt bine informați. Se va coordona cu sectorul public și cu cel privat pentru a le ghida în adresarea schimbărilor climatice. Această unitate va lucra cu experții pentru a dezvolta ghiduri și va funcționa ca parte din administrația ITI, asigurându-se ca investițiile sunt coordonate, administrate, monitorizate, evaluate, iar practicienii și publicul sunt bine informați asupra impactului și potențialelor beneficii ale SC.
Dezvoltarea unui ghid local clar și ușor de folosit privind schimbările	Întreg teritoriul RBDD	POIM Axa Prioritară 5: Promovarea adaptării la schimbările	Ghidurile vor oferi o bază pentru inițiativele publice și private, precum și pentru

climatice și programele de eficiență energetică.		climatice, prevenirea și gestionarea riscurilor; POCU Axa Prioritară 6: Educație și competențe	finanțarea unei platforme de parteneriat privind SC. Va fi nevoie ca personalul din administrațiile locale, dar și din sectorul privat să fie calificat pentru a le folosi.

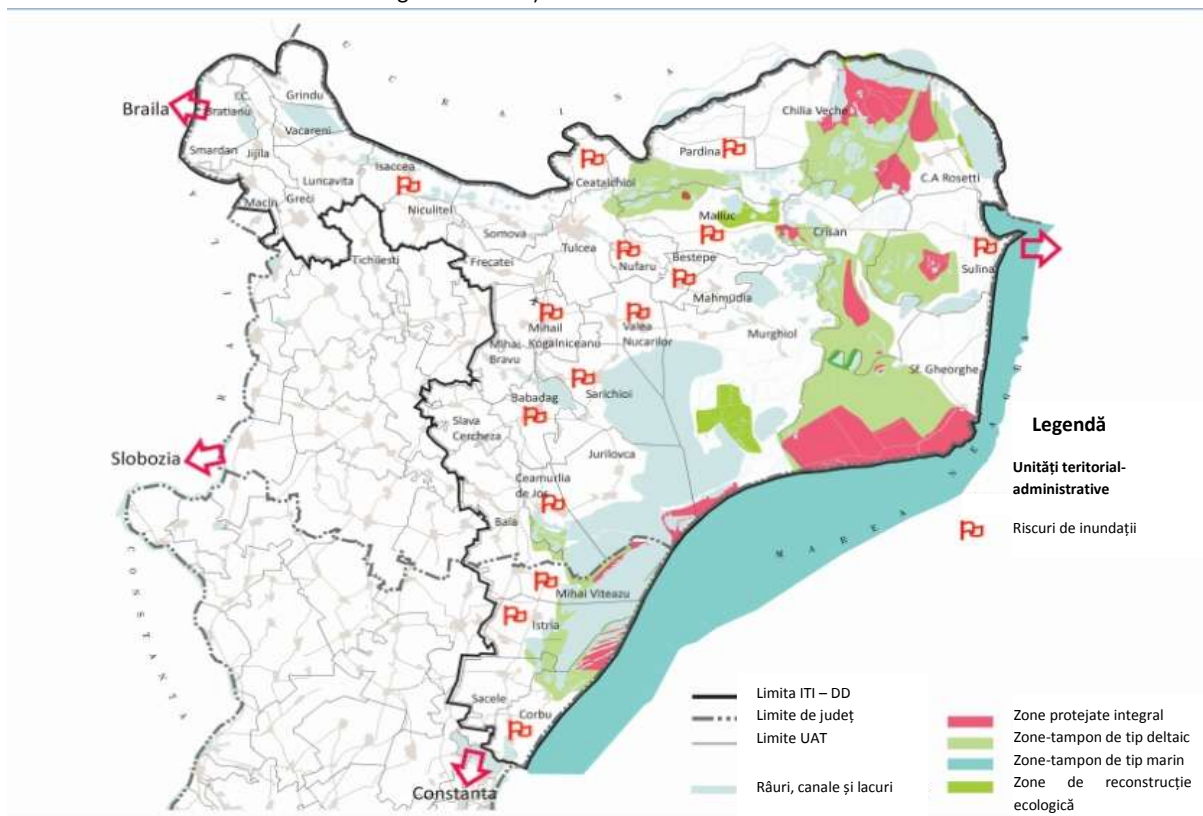
Managementul riscului în caz de dezastre

Obiective Sectoriale

- Reducerea vulnerabilității la toate tipurile de riscuri în același timp cu îmbunătățirea calității serviciilor de urgență, pe baza evaluării riscurilor la nivel național și județean, dezvoltarea și menținerea unei capacități de răspuns corespunzătoare;
- Evaluarea principalelor tipuri de riscuri și elaborarea unor hărți de risc pentru cutremur și inundații, precum și implementarea proiectelor pentru reducerea acestor riscuri;
- Elaborarea unui Sistem Județean Informațional Integrat pentru Managementul Situațiilor de Urgență ca parte a Sistemului Național Informațional privind Managementul Dezastrelor

Politica de dezvoltare, programele și investițiile în zona de studiu ar trebui să se bazeze pe evaluarea riscurilor. Măsurile în acest domeniu vizează: (1) promovarea sistemelor și planurilor de management local și național al riscurilor asociate dezastrelor, cu implicarea mai multor părți interesate și sprijinite de promovarea unui cadru legislativ eficient și de eforturi coerente de dezvoltare a capacității instituționale; și (2) abordarea integrată a pregătirii pentru dezastre la nivel de asistență și recuperare și a programelor de dezvoltare care reduc riscurile asociate dezastrelor și determină creșterea capacității de adaptare. Intervențiile vor include: (a) „investiții soft” și asistență tehnică, în mod special pentru: (i) evaluarea riscurilor privind inundațiile, cutremurele, eroziunile costiere și incendiile; (ii) elaborarea unui sistem informațional integrat de management în caz de dezastru (SIIMD) pentru zona de studiu; și (iii) planuri de intervenție în caz de dezastre, inclusiv alocarea de resurse în baza scenariilor dezastrelor folosind SIIMD; și (b) investiții în infrastructură, inclusiv în: (i) furnizarea de mașini speciale și echipamente pentru intervenții în caz de dezastre; (ii) construcția și reabilitarea centrelor specializate pentru managementul situațiilor de urgență; și (iii) infrastructură pentru prevenirea și reducerea efectelor dezastrelor naturale cauzate de cutremure și inundații.

Figura 52: Situația actuală a zonelor inundabile

Tabel 10: Managementul riscurilor în caz de dezastre – Tipuri prioritare de intervenție / proiecte și justificare

Tipul intervenției	Localizare	Sursa de Finanțare	Justificare
Achiziția de mașini speciale și echipamente necesare ISU și SMURD pentru intervenții în caz de dezastru	ISU Delta Tulcea	POIM Axa Prioritară 5	Nivelul actual de protecție împotriva diferitelor tipuri de dezastre este neadecvat, având în vedere riscurile identificate în fiecare localitate.
Modernizarea, reabilitarea și construcția infrastructurii Inspectoratului pentru Situații de Urgență (ISU) în TULCEA	ISU Delta Tulcea Măcin Crișan Babadag	POIM Axa Prioritară 5	Criteriile de performanță stabilite de lege impun adoptarea unor măsuri pentru a îmbunătăți capacitatea de reacție a entităților implicate. Principala slăbiciune a sistemului de intervenție este lipsa unor vehicule / mașini corespunzătoare și insuficiența sau lipsa centrelor de formare multidisciplinară în situații de urgență. O mare parte din flota ISU din Delta este învechită, aproximativ 75% din ea având o vechime de mai mult de 10 ani, și aproape 60% cu o vechime de peste 20 de ani. Investițiile din 2007-2013 acoperă doar 30% din nevoi. Dezvoltarea unui sistem de formare de profesioniști pentru situații de urgență reprezintă o altă

			nevoie critică în zona de studiu.
Lucrări pentru prevenirea, protecția și diminuarea efectelor inundațiilor.	Întreg teritoriul RBDD	POIM Axa prioritară 5	Managementul riscurilor în caz de inundații este realizat de Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor (MMAP), Administrația Națională centrală a „Apelor Române” (ANAR) și Institutul Național de Hidrologie și Gospodărire a Apelor (INHGA). Conform legislației naționale, evaluarea preliminară a riscului în caz de inundații (EPRI) ține de responsabilitatea MMAP, ANAR, de Administrația Bazinală de Apă (ABA) și INHGA și se realizează în trei pași: (1) evaluarea preliminară a riscului la inundații (EPRI) (martie 2012); (2) proiectarea hărților de risc în materie de inundații (martie 2014); (3) planificarea privind managementul riscurilor în caz de inundații (martie 2016). Localitățile menționate ca având nevoie de lucrări pentru protejarea împotriva inundațiilor au fost identificate pe baza acestor activități.

Situațiile de urgență cauzate de poluare

Obiective Sectoriale

- Dezvoltarea unui sistem avansat de gestionare a informației în cazul deșeurilor periculoase care pot determina scurgeri și reprezintă o amenințare pentru DD
- Reducerea riscurilor de poluare și a timpului de răspuns prin elaborarea unui plan de prevenție, dotarea cu echipamente adecvate și formarea resurselor umane

Delta Dunării, văzută drept o zonă cu biodiversitate și valori naturale prețioase, trebuie să implementeze standarde ridicate de gestionare a mediului înconjurător și să fie protejată de orice dezastru generat de poluare, precum scurgerile de substanțe chimice provenite de la nave sau de la surse fixe din centrul Deltei sau din aval. Analiza situației arată că există loc pentru îmbunătățiri privind coordonarea și colaborarea între agențiile guvernamentale care pot interveni în situațiile de urgență generate de poluare, precum și privind prevenirea și accesibilitatea în anumite părți din centrul Deltei, mai ales având în vedere tendința de creștere a traficului maritim, așa cum reiese din studiul solicitat de Banca Mondială pentru zona de studiu. Deși Comitetele Județene pentru Situații de Urgență reprezintă principalul corp de coordonare locală, agențiile care preiau conducerea operațiunilor sunt diferite în funcție de localizare și de gravitatea poluării. Canalele navigabile interne sunt de multe ori dificil de monitorizat și accesat mai ales dacă se situează la distanță mare de canalele principale. Agențiile responsabile trebuie să își îmbunătățească în mod continuu nivelul de pregătire și capacitatea de intervenție, având în vedere riscurile în creștere de poluare a apei din interiorul Deltei. Unitățile de intervenție nu dețin suficiente vase echipate adecvat pentru a putea gestiona incidentele de poluare a apei în anumite părți din centrul Deltei, iar timpii actuali de răspuns sunt estimați în prezent la 3-8 ore, ceea ce nu este corespunzător.

Drept urmare, mai multe eforturi trebuie efectuate pentru ca zona de studiu să nu fie predispusă la situații de urgență generate de poluare. Acțiunile se vor concentra pe îmbunătățirea timpilor de răspuns, coordonarea inter-instituțională și monitorizarea incidentelor de acest tip. Este nevoie să se formeze o echipă de intervenție inter-instituțională pentru situații de urgență generate de poluare pentru a se îmbunătăți coordonarea dintre diferitele instituții. Este necesar a se elabora planuri coerente și clare de prevenire și răspuns pentru situații de urgență cauzate de poluare, aplicabile corespunzător atât în zonele de teren cât și în cele de apă, atât în cazul surselor fixe de poluare, cât și în cazul celor mobile. Autoritățile locale au estimat că va fi nevoie de cel puțin două nave dotate corespunzător și de echipament pentru a îndrepta timpii de reacție către un nivel satisfăcător în centrul Deltei.

De asemenea, este nevoie de suport tehnic pentru a îmbunătăți sistemele de inventariere a substanțelor poluante, de monitorizare și de schimb de informații între agenții, precum și de coordonare și evaluare. Schimbul de informații presupune suport TIC pentru a se asigura că monitorizarea surselor potențiale de poluare de către diferitele instituții să fie centralizată într-o bază de date inter-sectorială și comună, pentru a fi accesată foarte ușor în cazul unei situații de urgență. De asemenea, este nevoie de un mecanism de schimb de date între instituții. Cunoașterea celor mai bune practici internaționale la nivelul intervențiilor în situațiile de urgență generate de poluare și la nivelul conștientizării riscurilor de către agențiile guvernamentale relevante și de către companii se vor îmbunătăți în continuare prin cursuri de pregătire și programe de conștientizare.

Tabel 11: Situații de urgență cauzate de poluare – Tipuri prioritare de intervenție / proiecte și justificare

Tip intervenției	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
Achiziționarea de echipamente pentru a li se permite echipelor de intervenție să acceseze rapid locul incidentului de poluare în DD	Întreg teritoriul RBDD	POIM Axa Prioritară 5: Promovarea adaptării la schimbările climatice, prevenirea și gestionarea riscurilor	Solicitată conform comisiei conduse de ANR și necesară pentru reducerea timpului de răspuns și pentru creșterea randamentului echipei de intervenție la locul incidentului de poluare.
Crearea și menținerea unei baze de date inter-instituționale pentru schimb de date și o mai bună coordonare între agenții	Întreg teritoriul RBDD	POCA Axa Prioritară 1: Administrație publică și sistem judiciar eficiente	Necesară pentru a se asigura că există o imagine cuprinzătoare a riscului de poluare la nivel local. Instrumentul poate fi folosit și pentru a spori coordonarea inter-instituțională, pentru a contribui la creșterea gradului de sensibilizare publică și pentru a reduce costurile publice.
Elaborarea unui plan de intervenție și prevenire, complet și cuprinzător, în incidente de poluare care acoperă atât apa, cât și pământul precum și surse mobile și fixe de poluare	Întreg teritoriul RBDD	POCA Axa Prioritară 1: Administrație publică și sistem judiciar eficiente	Planul va spori uniformitatea politicilor de intervenție în cazuri de urgență și va căuta metode de scădere a tuturor riscurilor de poluare. Dunărea face parte din rețeaua TEN-T. Se preconizează o activitate economică crescută în zona de studiu, justificând astfel o vigilență sporită.
Crearea unei echipe inter-instituționale de	Întreg teritoriul	POCA Axa Prioritară 1: Administrație	Echipa inter-instituțională va administra și întreține baza de

intervenție în cazul incidentelor de poluare	RBDD	publică și sistem judiciar eficiente	date și planul, va lua parte la intervenții și va coordona prevenirea la nivel local a situațiilor de urgență generate de poluare sub autoritatea Comitetului local pentru situații de urgență.

Aceste propuneri de investiții sunt menite să sporească randamentul agențiilor din subordinea autorităților locale, în special a echipelor de intervenție, pentru a răspunde rapid și eficient la incidentele de poluare, de exemplu, să dezvolte un răspuns eficient în cazul de poluare, precum și un mecanism de prevenire în zona de studiu. Investițiile în achiziționarea de bărci ar reduce dependența de terți și ar ajuta la reducerea timpului de răspuns, îndeosebi în centrul Deltei, care este cel mai important bun ecologic și cel mai greu de atins de echipele de intervenție. Crearea unei echipe inter-instituționale pentru situații de urgență generate de poluare este esențială pentru funcționarea mecanismului, deoarece aceasta va asigura uniformitate și continuitate. Membrii se vor antrena împreună în centrul de urgență propus, vor duce campanii de sensibilizare și vor forma o unitate eficientă și coezivă. Formarea echipei va presupune actualizarea procedurilor inter-instituționale de cooperare, alături de o creștere a schimbului de date și de o aliniere internă din punct de vedere procedural. Baza de date propusă ar asigura faptul că toate formele de riscuri de situații de urgență generate de poluare sunt monitorizate de agențiile relevante. Aceasta ar conține totodată cele mai bune practici și informații cu privire la riscurile asociate și costurile pentru sectorul public.

Pilonul II: Îmbunătățirea economiei

Intervențiile prezentate în cadrul acestui pilon au drept scop accentuarea perspectivelor economice ale turismului, pisciculturii și agriculturii. Se preconizează că îmbunătățirea serviciilor publice (pilonul 4) va îndepărta piedicile din calea dezvoltării turismului, însă acest lucru nu este de ajuns. O infrastructură specifică de turism – de la trasee la structuri de cazare și excursii cu ghid – trebuie să fie dezvoltată pentru a atrage turiști în diferite perioade ale anului, iar promovarea atracțiilor culturale și naturale ale zonei trebuie realizată mai agresiv. Sprijinul pentru pescuitul sportiv/recreativ, o inițiativă susținută în cadrul evaluării sectorului piscicol, se va realiza în același timp cu dezvoltarea unor activități turistice atractive.

Turismul

Obiective Sectoriale

- Dezvoltarea și promovarea DD ca destinație turistică integrată, cu un portofoliu bogat de produse și de servicii durabile prin valorificarea patrimoniului natural și cultural
- Instituirea unui mecanism de management local al destinațiilor, care să se bazeze pe implicarea activă și pe asumarea responsabilității din partea actorilor locali
- Încurajarea populației locale de a deschide mici afaceri turistice, care să îndeplinească standardele de calitate și sustenabilitate și care să fie viabile din punct de vedere economic

Pornind de la faza de diagnostic a proiectului, s-a concluzionat că zona Deltei Dunării are un potențial semnificativ pentru dezvoltarea unui turism durabil, bazat pe natură și cultură. Turismul din zonă a rămas subdezvoltat, ceea ce oferă oportunități de creștere. Luând în considerare sensibilitatea resurselor naturale și culturale – principalul capital al turismului – dezvoltarea turismului trebuie să se facă în baza unei planificări atente și a înțelegerii câștigurilor și pierderilor aferente activităților din turism. O oportunitate semnificativă este aceea că tipul de turism care se potrivește caracteristicilor regiunii corespunde celui care se află în curs de dezvoltare și care va face progrese și în viitor⁴⁸. Turismul bazat pe explorarea culturii locale și pe cunoașterea naturii este asociat cu perioade prelungite de ședere, o medie mai mare a cheltuielilor și un comportament mai responsabil față de comunitățile locale și de biodiversitate⁴⁹. Potrivit unui studiu recent al Comisiei Europene și al Consiliului Europei privind impactul turismului cultural asupra IMM-urilor, acesta deține un potențial semnificativ pentru stimularea inovației și îmbunătățirea competitivității afacerilor locale și a întreprinzătorilor din zonă⁵⁰. Turismul cultural este esențial pentru a se asigura că dezvoltarea ofertelor de turism bazat pe natură și de turism cultural sunt bine integrate în

⁴⁸ Într-o sinteză recentă a tendințelor și statisticilor, Centrul de Călătorii Responsabile (CREST) se evidențiază că există un interes susținut, dovedit în rândul călătorilor în jurul lumii față de produsele și serviciile care protejează mediul și respectă culturile locale.

⁴⁹ 2013 Industry Snapshot, Adventure & Trade Association.

⁵⁰ Comisia Europeană și Consiliul Europei (2012) Impactul rutelor culturale europene asupra Inovației și Competitivității Întreprinderilor Mici și Mijlocii.

economia Deltei Dunării și sunt în beneficiul comunităților și afacerilor din zonă.

Rezultatele analizei-diagnostic și viziunea definită pentru zona Deltei Dunării constituie baza celor trei obiective de dezvoltare pentru sectorul turismului.

Aceste obiective au condus la identificarea unei liste de nevoi, care au fost grupate în șapte zone de intervenție:

- *Accesul și transportul*, care se referă la nevoia generală de a îmbunătăți legăturile dintre Delta Dunării și restul României, precum și de a îmbunătăți mobilitatea în cadrul regiunii.
- *Infrastructura turistică și serviciile de informare* se referă la importanța existenței unei infrastructuri fizice ușoare, care să susțină dezvoltarea unor activități precum drumețiile, ciclismul, echitația și sporturile nautice, precum și explorarea patrimoniului cultural al regiunii. Serviciile de informare se referă la nevoia de a deține informații de bază pentru vizitatori, precum și programe de interpretare⁵¹, prin care să se spună poveștile zonei și să se dezvăluie cultura autentică și caracteristicile sale. Infrastructura turistică și programele de informare sunt importante pentru protecția mediului și a siturilor culturale deoarece servesc ca instrumente pentru gestionarea fluxului și a tipurilor frecvente de vizitatori. De asemenea, ele reprezintă un element foarte important pentru dezvoltarea unui portofoliu atractiv de oferte culturale, ceea ce este esențial pentru regiunea Deltei Dunării.
- *Intervențiile în materie de cazare* sunt asociate cu îmbunătățirea calității generale a facilităților de cazare care există deja mai degrabă decât cu investițiile în noi facilități de cazare. Nivelurile de ocupare în regiune sunt extrem de scăzute, ceea ce atrage după sine și un grad slab de profitabilitate. Investițiile în facilități noi de cazare sunt necesare doar dacă acestea se fac în scopul dezvoltării facilităților cu impact redus, cum ar fi spațiile de campare, care vor diversifica ofertele existente, în loc să mărească pur și simplu capacitatea.
- *Sănătatea, siguranța și securitatea* se referă la importanța respectării standardelor / normelor internaționale pentru aceste sectoare de servicii. Acestea sunt importante pentru orice fel de destinație care se vrea competitivă pe piețele internaționale.
- *Nevoile de dezvoltare a forței de muncă* sunt clasate în două grupe majore. În primul rând, există o nevoie generală de a îmbunătăți capacitatea și calificările angajaților din societățile comerciale din domeniul turismului pentru a le permite acestora să furnizeze servicii de calitate superioară. În al doilea rând este necesară îmbunătățirea managementului și a operării afacerilor pentru a le permite proprietarilor de societăți comerciale și antreprenorilor să își desfășoare mai eficient activitatea.
- *Legăturile economice* adresează potențialul turismului de a genera beneficii socio-economice crescute prin legăturile sale cu alte sectoare. Turismul trebuie să fie mai bine integrat în economia locală și legat în mod profitabil de agricultură, pescuit, transport și alte sectoare, în special prin intermediul IMM-urilor. Există oportunități specific economice, care dezvoltă un potențial mare de creare de locuri de muncă și de îmbunătățire a calității atracțiilor

---

⁵¹ Interpretarea reprezintă un mod de face cunoscute atracțiile și activitățile turistice. Se bazează pe împărtășirea cunoștințelor care sunt noi pentru turist (experiență prin învățare), într-un fel care să îi atragă emoțional. Interpretarea implică producerea de materiale de informare, montarea de semnalizări, punând la dispoziție servicii de informare și cel mai important, servicii de ghid. Interpretarea eficientă presupune planificarea și conceperea programelor de interpretare și instruirea specială a ghizilor și a altor furnizori de servicii turistice.

turistice în regiunea Deltei Dunării. Acestea sunt cultura și arta locală, bucătăria tradițională și meșteșugurile tradiționale.

- *Managementul destinației și accesul pe piață* sunt asociate cu gestionarea regiunii Deltei Dunării ca destinație turistică integrată. Datorită complexității sectorului și implicării mai multor parteneri, este necesară dezvoltarea unui mecanism local de management al destinației care să implice partenerii locali în mod participativ. O Organizație de Management al Destinației (OMD) va fi responsabilă cu managementul brandului Delta Dunării, cu poziționarea și cu promovarea sa efectivă pe piețele internaționale.

Luarea de măsuri necesită timp și un set de intervenții foarte bine organizate în etape. Turismul este foarte dependent de multiple sectoare socio-economice și implică o rețea complexă de părți interesate. Având în vedere acest lucru, eforturile de investiții și dezvoltare planificată în vederea promovării turismului din regiunea DD vor trebui să construiască gradual capacitatea umană și fizică locală, dar și rețele de legături economice și între diversele părți interesate. Succesul intervențiilor menționate în secțiunile referitoare la turism din acest document depinde de calendarul și succesul intervențiilor din alte sectoare, precum cel de transport (pentru îmbunătățirea accesului și accesibilității), educație (pentru dezvoltarea forței de muncă și formarea abilităților necesare), sănătate (servicii sociale și de siguranță de o calitate superioară), agricultură și piscicultură (legături economice mai bune).

Aceste aspecte complexe justifică importanța unui mecanism de management al destinațiilor (MMD local) deja sugerat. Unul dintre rolurile esențiale ale MMD este acela de a coordona relațiile cu alte entități publice, private și neguvernamentale, ce operează în domenii socio-economice importante. La nivelul design-ului instituțional și sferei funcționale de acțiune ale MMD din DD ar trebui să se ia în considerare importanța acestei funcții de coordonare.

Un aspect important al dezvoltării DD ca destinație turistică competitivă îl reprezintă puternicul avantaj dat de cultura și caracterul distinctiv al regiunii. Natura este clar capitalul care va sta la baza atracției DD și a portofoliului său de obiective turistice. În același timp, cultura locală distinctă este o altă particularitate care poate constitui un ingredient esențial pentru poziționarea destinației DD pe piețele internaționale. Se recomandă ca intervenția prioritară de dezvoltare a produsului DD și a portofoliului său de atracții să se concentreze pe dezvoltarea ofertelor în jurul varietății bogate de bunuri culturale imobile, precum siturile culturale, istorice și religioase, dar și în jurul patrimoniul cultural intangibil: arta și meșteșugul local (incluzând muzica, artele, suvenirurile etc.), activitățile economice tradiționale (stuful, acoperișurile din stuf etc.), bucătăria locală (nu numai felurile de mâncare din restaurant, dar și prin demonstrații de gătit, cursuri de gătit etc.), tradiții și sărbători etc. Infrastructura de vizitare, interpretarea și dezvoltarea de produse ar trebui să contribuie la îmbunătățirea atractivității și experienței turistice referitoare la actualele locuri culturale și religioase (muzee, biserici, mănăstiri, situri și locuri istorice importante etc.), dar și la dezvoltarea altora noi.

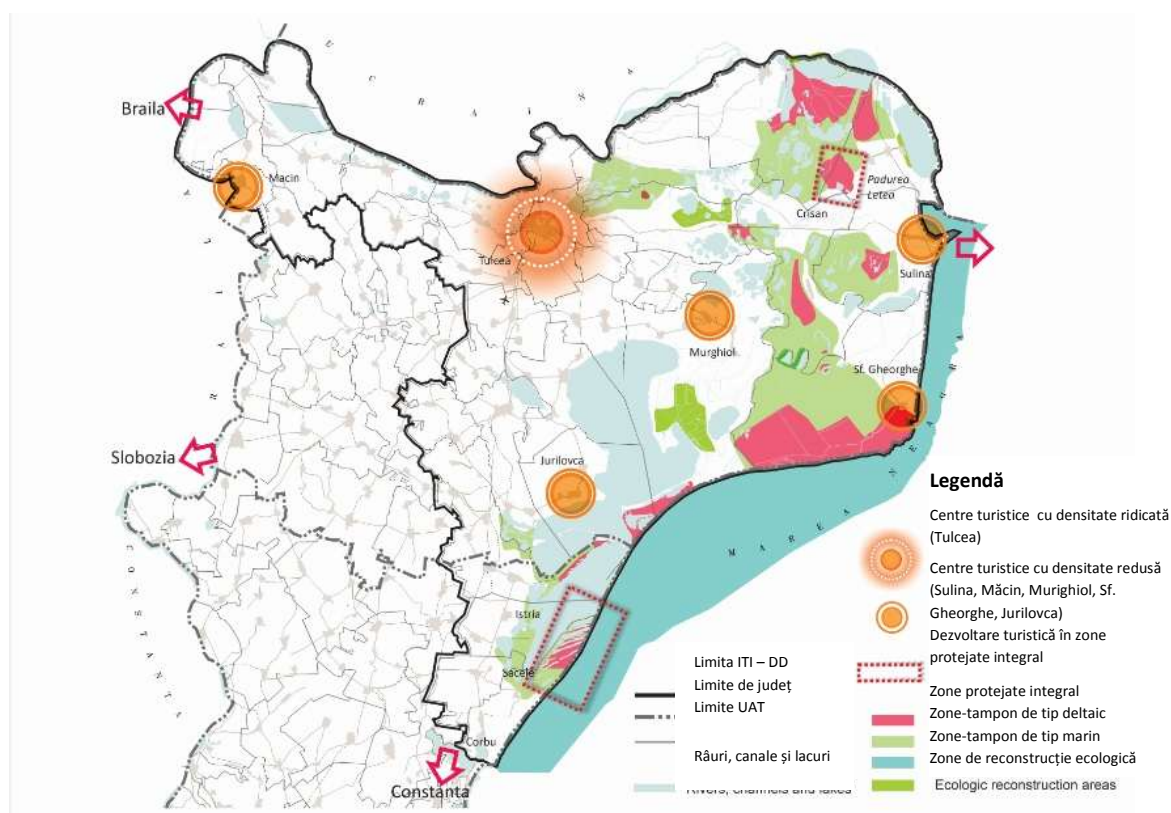
Un alt aspect important al acestei abordări strategice, specifice dezvoltării turismului în DD, este de a-l integra în economia locală. Acest lucru este posibil doar dacă acțiuni bine ținute creează un mediu favorabil și mecanisme de susținere a întreprinderilor micro, mici și mijlocii și, în special a celor sociale⁵², care contribuie la formarea unei economii locale verzi. O analiză a întreprinderilor

---

⁵² Întreprinderile sociale sunt întreprinderi comerciale, care funcționează după principiile economiei de piață și care maximizează îmbunătățirile privitoare la starea de bine a oamenilor și a mediului înconjurător, mai degrabă decât să se concentreze exclusiv pe profit monetar. Modelele de afaceri se bazează pe vânzarea de bunuri și/sau servicii prin care se

turistice din regiunea DD a identificat o serie de oportunități pentru inițiative antreprenoriale și dezvoltarea afacerilor locale existente.

Figura 53: Situația actuală a turismului

Tabel 12: Turismul – Tipuri prioritare de intervenție / proiecte și justificare

Tipul intervenției	Localizare	Sursă de finanțare	Justificare
Dezvoltarea și instalarea infrastructurii turistice	Întreg teritoriul RBDD	POR Axa Prioritară 7: Diversificarea economiilor locale prin dezvoltarea durabilă a turismului Programul Național de Dezvoltare Rurală Prioritatea 6: promovarea incluziunii sociale, reducerea nivelului de sărăcie și dezvoltarea economică în zonele rurale	Dezvoltarea și instalarea infrastructurii turistice în Delta Dunării este de o importanță fundamentală în vederea dezvoltării în zonă a unui turism durabil, bazat pe natură și cultură. În primul rând, călătorii interesați de experiențe în natură caută să o exploreze activ prin activități precum drumețiile, ciclismul, călăria, sporturile nautice etc. Aceste activități necesită rute și infrastructură corespunzătoare. În al doilea rând, rutele și traseele care ușurează deplasarea în întreaga regiune DD vor crește plăcerea de a vizita diferite părți ale destinației și vor încuraja vizitatorii să stea mai mult și să viziteze mai multe locuri. În al treilea rând, deplasarea nemotorizată este asociată cu un impact redus asupra biodiversității și ecosistemelor. În al patrulea rând, infrastructura turistică

rezolvă probleme sociale sau de mediu și prin care se ameliorează calitatea generală a vieții în comunitățile respective.

Tipul intervenției	Localizare	Sursă de finanțare	Justificare
		POIM Axa Prioritară 2: Dezvoltarea unui sistem de transport multimodal, de calitate, durabil și eficient	permite accesul la siturile din patrimoniul cultural și facilitează cunoașterea culturii locale. Infrastructura pentru vizitatori este o componentă esențială a dezvoltării portofoliului de atracții și produse ale DD. De exemplu, semnalizarea, băncile, potecile amenajate etc. pot transforma o mică biserică ce nu reprezenta o atracție pentru turiști într-un punct de interes turistic. De asemenea, semnalizarea, băncile și potecile amenajate pot transforma o pajiște liberă într-un loc important de popas pentru cei care iubesc natura.
Instituționalizarea unei Organizații de Management al Destinației în Delta Dunării (OMD)	Sediul central al OMD poate fi în Tulcea, dar poate avea birouri în întreaga regiune.	POCA Axa Prioritară 1: Administrație publică și sistem judiciar eficiente Axa prioritară 2: Administrație publică și sistem judiciar accesibile și transparente	Instituționalizarea unei Organizații de Management al Destinației în DD (OMD) este necesară pentru coordonarea managementului regiunii ca destinație integrată de călătorie. Acest proiect ar implica dezvoltarea capacității de leadership și de management local în ceea ce privește dezvoltarea politicii din domeniul turismului, planificarea strategică a turismului și managementul destinației turistice, incluzând managementul brandului local al DD ca destinație de vacanță. Unul dintre rolurile importante ale OMD este acela de a planifica și implementa dezvoltarea integrată de produse și marketingul destinației. Acest lucru înseamnă că OMD DD preia conducerea privind dezvoltarea portofoliului de atracții și produse specifice regiunii pentru a se asigura că oferă numeroase oportunități de explorare și recreere în Delta Dunării și de cunoaștere a culturii și tradițiilor specifice regiunii. OMD este managerul și proprietarul brandului DD ca destinație turistică.
Planificarea și implementarea unui program - extins la nivelul întregii destinații pentru dezvoltarea de produse și atracții turistice	Întreg teritoriul RBDD	POR Axa Prioritară 7: Diversificarea economiilor locale prin dezvoltarea durabilă a turismului Programul Național de Dezvoltare Rurală Prioritatea 6: Promovarea incluziunii sociale, reducerea	Caracteristica regiunii DD de a fi o destinație turistică depinde de bogăția și particularitățile produselor și atracțiilor oferite. Un program extins la nivelul întregii destinații pentru dezvoltarea de produse și atracții naturale și culturale ar trebui să includă o evaluare detaliată a atracțiilor și a bunurilor existente deja, ce pot fi integrate în noi oferte turistice. Elementele de patrimoniu natural și cultural ale regiunii oferă oportunitatea realizării unei multitudini de activități și experiențe în exterior și de a se beneficia de particularitățile culturii și tradițiilor locale.

Tipul intervenției	Localizare	Sursă de finanțare	Justificare
		nivelului de sărăcie și dezvoltarea economică în zonele rurale	În ceea ce privește dezvoltarea produselor și atracțiilor ar trebui să se pună un accent deosebit pe dezvoltarea ofertelor turistice care includ evenimente culturale locale, arte și meșteșuguri, tradiții culinare specifice, elemente de patrimoniu cultural, locuri și situri istorice. O atenție specială trebuie îndreptată către evidențierea patrimoniului cultural tangibil (situri culturale, istorice și religioase), precum și către promovarea valorilor culturale intangibile din regiune. Cu toate că dezvoltarea produselor și atracțiilor turistice este o activitate ce ține de sectorul privat, sectorul public și OMD-urile locale au un rol esențial în instalarea infrastructurii și în introducerea stimulentei potrivite de dezvoltare, în conformitate cu strategia și cu caracterul managementului destinației în general.
Implementarea unui mecanism de sprijin pentru un turism durabil și inovator, bazat pe natură și pe cultură și pentru microîntreprinderi, întreprinderi mici și mijlocii și de turism social pentru o economie locală verde ⁵³	Întreg teritoriul RBDD	POCU: Axa Prioritară 1: Inițiativa „Locuri de muncă pentru tineri” Axa Prioritară 2: Îmbunătățirea situației tinerilor din categoria NEET Axa Prioritară 3: „Locuri de muncă pentru Toți” Axa Prioritară 4: Incluziunea socială și combaterea sărăciei Axa Prioritară 5: Educație și competențe POR Axa Prioritară 2: Sprijinirea competitivității mediului de afaceri	Pentru a maximiza potențialul economic al dezvoltării unui turism durabil în DD, acesta trebuie să fie integrat în economia locală. Acest lucru este posibil numai dacă există sisteme de sprijin suficiente și relevante, care să faciliteze înființarea și dezvoltarea unor microîntreprinderi, întreprinderi mici și mijlocii și întreprinderi de turism social inovative și sustenabile, care construiesc o economie locală verde. Regiunea DD necesită un efort proactiv de a promova și încuraja antreprenoriatul în zone turistice naturale și culturale, precum și dezvoltarea întreprinderilor locale, inclusiv a celor sociale. Pe lângă serviciile turistice standard (precum cele de cazare și masă), există un potențial semnificativ de dezvoltare a antreprenoriatului local și a unor afaceri noi în domeniile legate de promovarea particularităților culturii locale: cu gastronomie tradițională, arte și meșteșuguri, servicii de ghid și interpretariat. O componentă importantă a acestui efort potențial de a încuraja dezvoltarea întreprinderilor micro, mici și mijlocii este mediu de afaceri îmbunătățit la care se adaugă și disponibilitatea unor opțiuni de finanțare flexibile pentru antreprenorii și afaceriștii locali, întreprinderi Micro, mici și mijlocii

⁵³ Întreprinderile sociale sunt afacerile comerciale și conduse de piață care încurajează mai mult o stare de bine prin dezvoltarea oamenilor și a mediului decât să se concentreze exclusive pe obținerea profitului. Modelul lor de afaceri se bazează pe vânzarea serviciilor și/sau bunurilor în același timp rezolvând o problemă socială sau de mediu și îmbunătățirea calității vieții comunității.

Tipul intervenției	Localizare	Sursă de finanțare	Justificare
Implementarea unui program extins pentru înfrumusețarea așezărilor și revitalizarea centrelor urbane	Tulcea, Sulina, Crișan, Sf. Gheorghe, Chilia Veche și altele	POR Axa Prioritară 5: Conservarea patrimoniului cultural Programul Național de Dezvoltare Rurală Măsura 7: Servicii de bază și reînnoirea satelor în zonele rurale	Transformarea orașelor și satelor în locații mai primitoare în toată regiunea Deltei Dunării va determina creșterea competitivității ofertelor turistice în DD și va crea un mediu favorabil antreprenorilor locali de a oferi servicii turistice

Pescuitul și acvacultura

Obiective Sectoriale

- Neutralizarea dezechilibrului ecologic din rândul speciilor de pești prădători și pașnici și restaurarea calității mediului înconjurător.
- Creșterea valorii economice a activităților de pescuit și acvacultură
- Creșterea numărului de oportunități de angajare de calitate în sectorul pescuit

Productivitatea și profitabilitatea pisciculturii și acvaculturii sunt în prezent sub standardele așteptate. Ambele activități suferă din cauza managementului slab și a lipsei pregătirii tehnice. În cazul pescuitului, unele specii străine cum ar fi carasul, perturbă sistemul, care, la rândul lui, este supus schimbării continue de mediu. Colmatarea masivă a lacurilor crește mult turbiditatea apelor, care au un nivel ridicat de eutrofizare. Aceasta a cauzat pierderea habitatului reproductiv, mai ales în cazul unor specii de mare valoare cum ar fi știuca și șalăul, care ar fi putut controla speciile străine într-un mediu mai bun. Considerând motivele de natură biologică și pescuitul drept principalele cauze care au condus la declinul speciilor de valoare, reproducerea artificială asistată⁵⁴ poate fi justificată pentru că va determina îmbunătățirea posibilităților de dezvoltare a activităților de pescuit recreativ/sportiv și comercial.

Există și factorii antropici care cauzează probleme în zonele de pescuit. Sistemul monopolist de distribuție prin piețe de tip cherhana pare să reducă profiturile pescarilor și a dus la o disponibilitate redusă a peștelui de bună calitate pe piața locală. Percepția globală asupra acestui fapt este aceea că pescuitul profesional devine din ce în ce mai mult o meserie neatractivă, pentru că presupune o muncă grea. Prin urmare, locațiile ecoturistice ar trebui să fie îmbunătățite pentru a oferi condiții mai bune pescarilor sportivi locali și internaționali. Prelucrarea peștelui la nivel de gospodărie și sat (conservarea la scară mică a peștelui și o afumare îmbunătățită) ar adăuga valoare capturii și ar îmbunătăți legătura cu turismul. Eliminarea sau scăderea TVA-ului la produsele piscicole ar putea ajuta pescarii să desfășoare această profesie dificilă în zonă pentru cel puțin câțiva ani în plus. Relocarea sau mărirea numărului de pescari presupune construirea unei infrastructuri specifice.

⁵⁴ O astfel de asistență ar putea include cuiburi făcute de om într-un lac, unde știuca și șalăul ar putea depune ouăle în astfel „coșuri”, iar prădatul (dinspre caras etc.) va fi mai mic decât în suprafețele de depunere a icrelor care sunt mai deschise. Acest tip de asistență de reproducere este de uz comun în Ungaria (pentru șalău) și în Finlanda (pentru știuca și biban).

Figura 54: Situația actuală a pisciculturii

The map illustrates the geographical distribution of aquaculture in Tulcea County. Key features include:

- Zone cu functiuni preponderent agricole** (Yellow diagonal stripes): Covering most of the county's land area.
- Zone cu activitati de pescuit** (Dashed blue line): Located along the Danube River and the Black Sea coast.
- Centre turistice** (Dashed red line): Concentrated in the southern part of the county, near the Black Sea.
- Centru polarizator cu rol la nivel județean / regional** (Blue circle with concentric rings): Located in Tulcea.
- Centre urbane** (Blue circles): Located in Braila, Slobozia, and Constanta.
- Drum national - DN 22 (Constanta - Tulcea - Braila - Galati)** (Red line): The main road connecting the county to neighboring regions.
- Zone cu protectie integrala** (Red shaded areas): Located in the southern part of the county.
- Zone tampon deltaice** (Green shaded areas): Located along the Danube River.
- Zona tampon marina** (Blue shaded areas): Located along the Black Sea coast.
- Zone de reconstrucție ecologică** (Light green shaded areas): Located in the northern part of the county.
- Limita ITI - DD** (Solid black line): The international border with Romania.
- Limita județ** (Dashed black line): The county boundary.
- Limita U.A.T.** (Solid grey line): The local administrative unit boundary.
- Rauri, canale si lacuri** (Light blue areas): Water bodies within the county.

Tipul intervenției	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
Înmulțirea habitatelor cu pește, reducerea acțiunii de sedimentare în majoritatea lacurilor prin instalarea unor ecluze și dragarea marilor lacuri pentru a restabili adâncimea apei	Lacurile Fortuna și Uzlina (în primă fază)	POIM Axa Prioritară 4 - Protecția mediului prin măsuri de conservare a biodiversității, monitorizarea calității aerului și decontaminare a siturilor poluate istoric	Întreaga solicitare a CJT în valoare de 122 mil euro pentru decolmatarea lacurilor este prea costisitoare (preț recurent 10 mil. euro/an) și nu este conformă cu obiectivele de conservare ale rețelei „Natura” și ale ARBDD. Toate părțile consultate sunt de acord că nu se poate fundamenta un program durabil de dragare / decolmatare în baza datelor hidrologice existente
Diversificarea activităților pescarilor care practică pescuit comercial prin	Centrul Deltei cu concentrare pe partea de nord a	POPAM	CJT nu consideră pescuitul recreativ ca pe o alternativă viabilă la pescuitul comercial. Datele noastre

Tipul intervenției	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
asigurarea de servicii pentru un pescuit recreativ / sportiv durabil - îmbunătățirea locațiilor eco-turistice pentru a satisface nevoilor pescarilor sportivi - stabilirea unei zone restricționate pentru pescuitul tradițional și cel recreativ în centrul Deltei - mărirea taxelor de obținere a autorizațiilor de pescuit și monitorizarea capturilor - promovarea și furnizarea de servicii de pregătire pentru un pescuit recreativ/sportiv durabil (pescuit de tip: prinde și eliberează etc.) - reglementarea sau eliminarea câmpării necontrolate în vederea pescuitului.	canalului Sulina		relevă o situație diferită, adică faptul că potențialul pescuitului recreativ depășește orice îmbunătățire previzibilă privind pescuitul comercial, fiind mai compatibil cu ecoturismul și obiectivele de conservare a naturii
Îmbunătățirea acvaculturii - studii privind concesiunile actuale pentru a stabili dacă acestea pot deveni profitabile, inclusiv prin pescuitul recreativ/sportiv - aplicarea FLAG pentru susținerea investițiilor în concesiuni pentru acvacultură - furnizarea instruirii tehnice pentru o acvacultură durabilă și procesarea peștelui în ferme pentru a câștiga valoare adăugată - Luarea în considerare a unor stimulente fiscale, precum eliminarea taxei de acces la pescuit	Concesiunile actuale în acvacultură	POPAM	Planurile actuale sunt de a rezilia contractele de concesiune neproductive pentru acvacultură și renaturalizarea zonelor respective. Această abordare presupune anumite costuri fără niciun beneficiu evident și ar aduce un profit mic sau inexistent economiei locale. Chiar dacă anumite concesiuni nu sunt viabile, acvacultura/pescuitul recreativ la scară redusă nu ar afecta în mod negativ fauna și flora sau calitatea apei.
- susținerea procesării peștelui la scară mică - diversificarea procesării peștelui la nivel de gospodărie și sat prin introducerea unităților de procesare prin conservare la scară mică pentru caras și îmbunătățirea sistemelor de	Centrul Deltei	POPAM	Există potențial de a exploata carasul, care în prezent este o specie cu valoare economică scăzută, din pescuitul tradițional pentru conservarea acestuia la scară mică (cu condimente) și îmbunătățirea sistemelor locale de afumare, pentru producția locală de delicatese. Aceasta ar contribui la

Tipul intervenției	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
afumare (afumătoare simple sau afumătoare electrice de mici dimensiuni), în principal pentru producerea de delicatese pentru turiști			crearea de oferte turistice locale, mai ales în centrul Deltei. Pescuitul de caras ar trebui permis și în perioadele în care este interzis. Acest lucru presupune schimbarea legislației.
Adăposturi pescărești cu facilități de acostare pentru susținerea activității tradiționale de pescuit comercial.	Centrul Deltei	POPAM	Sprijinul pentru tranziția la pescuitul de agrement va duce, pe termen lung, la o dezvoltare durabilă a zonelor de pescuit prin accesul îmbunătățit la locuri de muncă, implicarea activă a comunității locale și coeziunea teritorială sporită.
Stație de reproducere a speciilor de pești autohtoni pentru susținerea și refacerea populațiilor unor specii sălbatice în declin (șalău, știucă, crap sălbatic, caracudă, etc.).	Centrul Deltei	POPAM	
Susținerea sistemului de reproducere artificială a speciilor valoroase, precum știuca și șalăul, și construirea unor debarcadere în cazul creșterii numărului de pescari - Îmbunătățirea colectării și analizei datelor legate de pescuit - Îmbunătățirea sistemului de colectare a peștelui în Delta Dunării - Consolidarea capacității de analiză a INCDD - Îmbunătățirea activităților de cercetare și dezvoltare în cadrul institutelor de cercetare, instituțiilor publice și asociațiilor de pescari	Centrul Deltei și Lacul Razim	PO Competitivitate Axa Prioritară 1: Cercetare, dezvoltare tehnologică și inovare (CDI) în sprijinul competitivității economice și dezvoltării afacerilor	CJT și ARBDD sunt de acord cu necesitatea unui sistem de reproducere artificială a speciilor valoroase, precum și cu construirea unor debarcadere. De asemenea, sunt de acord cu necesitatea colectării de date legate privind activitatea de pescuit și înțelegerea anumitor defecte legate de pescuitul de tip cherhana; totuși, pentru a oferi alternative credibile sunt necesare studii suplimentare. Eliminarea sau scăderea TVA-ului la produsele piscicole poate determina îmbunătățirea condițiilor de viață. Acest lucru este în acord cu poziția favorabilă a autorităților.

Obiective Sectoriale

- Promovarea integrării producătorilor din sectorul agro-alimentar (în special produse organice) în lanțul valoric pentru a-i ajuta să beneficieze de avantajul proximității față de piețele externe și de oportunitățile turismului în zonă
- Susținerea diversificării activităților agricole și non-agricole pentru crearea de locuri de muncă, încurajând implicarea activă a comunităților locale
- Promovarea accesului tinerilor agricultori la terenuri pentru a permite îmbunătățirea fluxurilor de venit pentru populația locală
- Conservarea, protejarea, valorificarea și promovarea patrimoniului natural și cultural, mobil și imobil, din mediul rural
- Îmbunătățirea accesului populației/agricultorilor locali la informarea privind posibilitățile de a obține fonduri PAC

Agricultura și sectorul de dezvoltare rurală ocupă un loc foarte important în economia din România. Cu aproape 30% din populație ocupată în sectorul primar și o parte importantă a populației locuind în zonele rurale, activitățile agricole joacă un rol central în viața multor români. Similar cu situația la nivel național, agricultura a fost întotdeauna o activitate economică importantă pentru locuitorii din zona de studiu și este de așteptat să rămână o sursă importantă de venit pentru majoritatea acestora. După cum s-a menționat în Raportul Diagnostic, agricultura și silvicultura integrează o treime din totalul forței de muncă în județul Tulcea, fiind urmate de pescuit, industrie și servicii.

Structura de producție în zona de studiu este în mare parte dominată de culturile de câmp. Din suprafața totală cultivată, mai mult de 95% este reprezentată de culturi de câmp, cea mai mare parte fiind reprezentată de cereale (67%), urmată de floarea-soarelui (21%), furaje (7%) și legume (3%). Podgoriile acoperă doar 3% din suprafața totală cultivată având drept scop principal producția de vin, în timp ce livezile sunt total absente, reducând posibilitatea de venituri agricole mai mari.

Productivitatea principalelor culturi din județul Tulcea este mai mică decât mediile naționale și ale UE 15. Randamentele medii la grâu în România sunt 2,8 t / ha, mai puțin de jumătate din media UE 15, în timp ce în județul Tulcea, cifra este chiar mai mică: 2,2 tone / ha. O situație similară este înregistrată pentru porumb, în cazul în care media națională reprezintă o treime din media UE 15 (3,4 tone / ha raportat la 9,5 tone / ha), în timp ce media pe Tulcea este de numai 2,9 tone / ha. Mediile sunt pentru perioada 2006-2011⁵⁵. Diferențele în randamente sunt explicate prin particularitățile inimii Deltei: calitatea scăzută a solului (nisipos, cu umiditate ridicată), precum și de condițiile climatice nefavorabile (temperaturi ridicate și precipitații reduse).

Dualitatea fermelor este o altă provocare structurală în zona de studiu și chiar mai mult în centrul Deltei. În centrul Deltei, doar 1% din totalul proprietăților au peste 100 de ha, dar cultivă 93% din totalul suprafeței agricole utilizate (SAU), în timp ce 82% din totalul proprietăților agricole cu mai

⁵⁵ Datele statistice au fost furnizate de Direcția Județeană de Statistică și Direcția Agricolă Tulcea.

puțin de 1 ha cultivă mai puțin de 2% din terenul disponibil. Divizarea dintre fermele mari și fermele mici, de subzistență este, prin urmare, mai pronunțată în centrul Deltei decât în restul județului.

centrul Deltei se confruntă cu limitări severe în ceea ce privește productivitatea agricolă, ca o consecință a calității scăzute a resurselor de sol, a condițiilor climatice aspre și a densității scăzute a populației. Ca urmare, aceasta a fost declarată Zonă Semnificativ Defavorizată în Programul de Dezvoltare Rurală (PNDR) 2007-2013, iar fermierii au beneficiat de forme special adaptate de sprijin.

Se preconizează că agricultura va rămâne o activitate economică importantă pentru locuitorii Deltei Dunării (DD) și a zonelor limitrofe. Strategia DD-ADR trebuie să se alinieze la Strategia pe termen mediu și lung pentru dezvoltarea sectorului agro-alimentar (2020-2030) elaborată de Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale (MADR) în 2014. Mai mult, aceasta trebuie să se alinieze la obiectivul primordial al acestei strategii MADR: acela de a stabili calea de a ajunge la „o agricultură cu valoare adăugată mare, centrată pe export și rezistentă la schimbările climatice, cu condiții rurale de trai mai strâns aliniate la standardele urbane”. Date fiind particularitățile zonei de studiu, din cauza cărora centrul Deltei se confruntă cu limitări severe în privința productivității agricole, dezvoltarea agriculturii și a spațiului rural trebuie să se ghideze după următoarele obiective strategice:

Promovarea integrării producătorilor din sectorul agro-alimentar (în special produse organice) în lanțul valoric pentru a-i ajuta să beneficieze de avantajul proximității față de piețele externe și oportunitățile turismului în zonă. Integrarea pe piață și în lanțul valoric sunt importante pentru majoritatea producătorilor din sectorul agro-alimentar din Deltă și din zonele limitrofe ale acesteia (zona de studiu). Accesul la informații și linii de creditare, precum și pătrunderea pe piață sunt împiedicate de fragmentarea ofertei, cu implicații enorme asupra dezvoltării multor sub-sectoare. O integrare mai bună pe piață și în lanțul valoric a producătorilor din sectorul agro-alimentar poate fi realizată prin acordarea de prioritate următoarelor aspecte: (i) diversificarea recoltei și a producției de animale, mai ales prin activități de tip organic; (ii) investiții pentru modernizarea fermelor și pentru dezvoltarea industriei alimentare (inclusiv instituirea de mărci și certificarea produselor) în afara zonelor strict protejate; (iii) încurajarea înființării grupurilor de producători, în paralel cu (iv) dezvoltarea lanțurilor scurte de aprovizionare, în beneficiul activităților turistice.

Susținerea diversificării activităților agricole și non-agricole pentru crearea de locuri de muncă, încurajând implicarea activă a comunităților locale. Economia județului Tulcea depinde într-o foarte mare măsură de activitățile agricole, alte activități de producție și de comerț având un rol marginal. Din cauza lipsei oportunităților de angajare, veniturile mici rezultate din activități agricole de semi-subzistență și din lipsa unei culturi antreprenoriale, zonele rurale din regiunea Deltei Dunării se confruntă cu provocări uriașe. Sunt necesare mai multe eforturi pentru instaurarea unei medii de afaceri sănătoase, pentru a dezvolta o infrastructură de bază, pentru înființarea de unități de procesare și diversificare a activităților non-agricole, precum turismul, meșteșugurile, logistica, serviciile etc. În acest sens, se impune acordarea unei atenții strategice: (i) susținerii activităților non-agricole în zonă, inclusiv a protecției și promovării patrimoniului cultural; (ii) încurajarea inițiativelor „de jos în sus” pentru dezvoltarea locală; și (iii) îmbunătățirea accesului la infrastructură și la servicii de bază adecvate.

Promovarea accesului tinerilor agricultori la terenuri pentru a permite îmbunătățirea fluxurilor de venit pentru populația locală. Agricultura de subzistență este una obișnuită în zona de studiu. Fragmentarea terenurilor și fermelor, lipsa accesului la finanțări și investiții, nivelul precar al instruirii

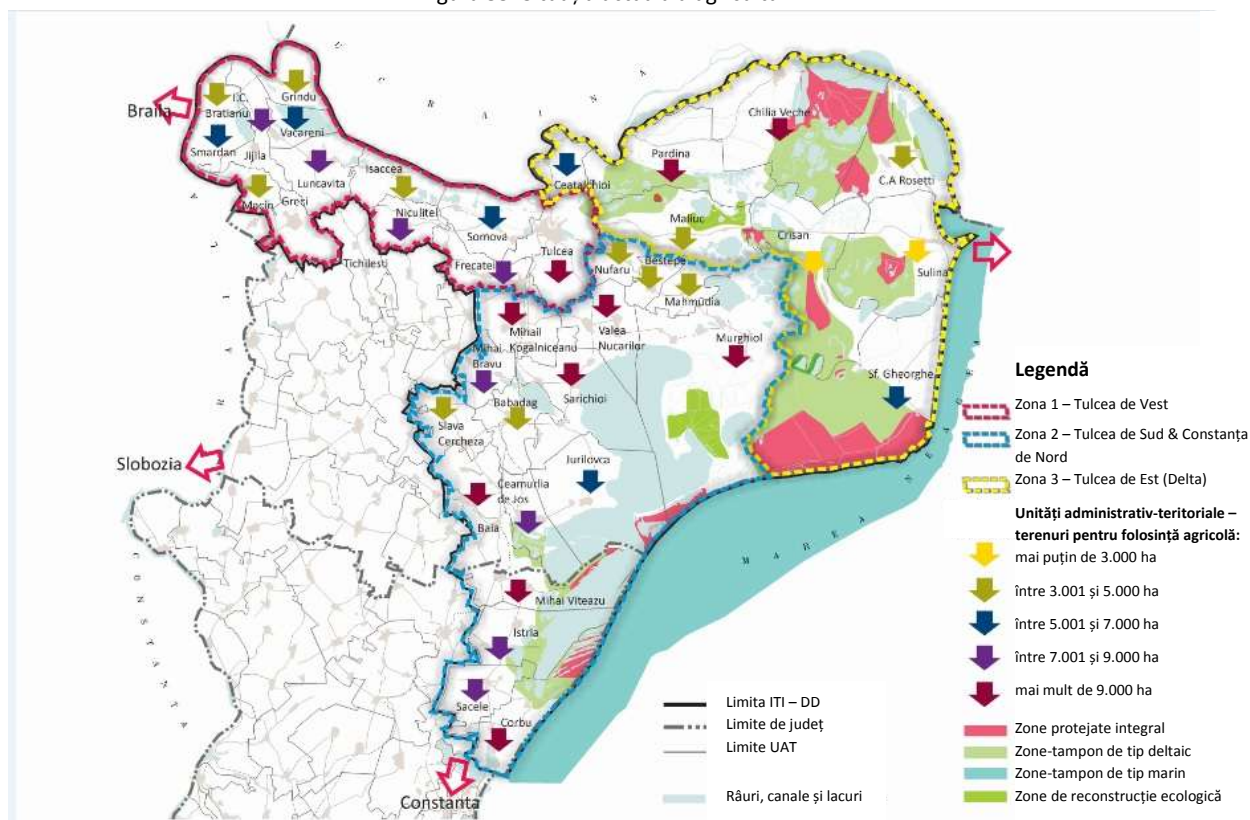
și informării în rândul agricultorilor și îmbătrânirea populației rurale reprezintă obstacole în calea modernizării și a creșterii competitivității în sectorul agricol. Mai mult, zona de studiu este afectată de fragmentarea proprietăților private de pământ – în gospodării mici, de subzistență – iar o mare parte a terenurilor aflate în proprietate publică și aparținând Consiliului Județean (inițial ferme agricole și piscicole de stat) s-au transformat în ferme mari, comerciale. Comunitățile locale pot fi promotorul principal al unei dezvoltări durabile în zonă, întrucât acestea încearcă să identifice surse de creștere, dar au nevoie de stimulente și de un mediu favorabil pentru a acționa. Facilitarea accesului la teren public pentru tinerii agricultori/fermieri va fi un factor-cheie în acest proces. Vor fi luate în considerare: (i) eliberarea terenurilor prin acordarea de concesiuni de către Consiliul Județean Tulcea; (ii) crearea de oportunități pentru noii fermieri; și (iii) oferirea de soluții viabile pentru soluționarea problemelor fermierilor bătrâni și transferul de bunuri.

Îmbunătățirea accesului populației/agricultorilor locali la informații privind posibilitățile de a obține fonduri PAC – crearea unei echipe speciale de extensie pentru Delta Dunării. Gradul redus de accesibilitate și densitatea scăzută a populației au un impact semnificativ asupra livrării serviciilor din zona de studiu și au condus la un nivel scăzut de instruire și de calificare a populației implicate în activități agricole sau alte activități. În agricultură cunoștințele și informațiile au devenit factori critici în desfășurarea unei afaceri profitabile, iar agricultorii sunt acum, mai mult decât oricând, conștienți de nevoia de a fi la curent cu informațiile, tehnologiile și dezvoltările de ultimă oră. Accesul redus la cunoștințe, inovație și rezultatele cercetărilor au avut un impact puternic asupra agricultorilor din zona de studiu, proprietățile mici fiind cele mai afectate de lipsa de resurse și rețele. Aceasta a contribuit la crearea unui decalaj general în tehnologia agriculturii moderne și a avut efecte negative asupra competitivității acestor ferme mici. Pentru a facilita accesul agricultorilor și al populației rurale la cunoaștere, consiliere și informare, va trebui să se acorde o atenție deosebită: (i) îmbunătățirii accesului la servicii de extensie și la alte rețele atât pentru agricultori, cât și pentru populația rurală (prin intermediul unei echipe de extensie speciale); (ii) extinderea accesului la instruire și formare profesională; și (iii) îmbunătățirea accesului la infrastructura TIC pentru atragerea afacerilor și a populației tinere.

Aspecte orizontale ce necesită soluționare: obiectivele strategice ADR și direcțiile de acțiune subordonate acestora vor fi greu de realizat în lipsa unei serii de instrumente de politici publice, care ar trebui să fie urmărite la nivel național. Acestea includ următoarele:

- Soluționarea deficiențelor legate de proprietățile de terenuri pentru a asigura un transfer lin al bunurilor prin intermediul unei piețe active a terenurilor
- Promovarea unui pachet social de stimulente pentru agricultorii mai în vârstă care doresc să se retragă din activitate și să elibereze terenurile (complementar la reforma terenurilor și la transferul bunurilor)
- Implementarea unui cadru fiscal predictibil în agricultură pentru stimularea viitoarelor investiții private și a încrederii în sector
- Eforturi naționale pentru formarea profesională a fermierilor și a locuitorilor din mediul rural prin reformarea sistemelor de consultanță, cercetare și inovare și prin încurajarea înscrierii fermierilor în Parteneriate Europene pentru Inovare (PEI).

Figura 55: Situația actuală a agriculturii

Tabel 14: Agricultură și dezvoltarea rurală – Tipuri prioritare de intervenție / proiecte și justificare

Tipul intervenției	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
A. Investiții materiale			
Modernizarea instalațiilor de colectare / procesare / comercializare a produselor agricole	Întreg teritoriul RBDD	Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) Măsura 4	Modernizarea instalațiilor de colectare și prelucrare a produselor agricole este extrem de necesară în zona de studiu, ținând cont că produsele agricole sunt fie utilizate pentru consumul propriu, fie vândute direct pe piață. Cumulul de activități de prelucrare și comercializare a produselor ar favoriza dezvoltarea economiei locale și ar crea legături puternice între producătorii din sectorul agroalimentar, operatorii de turism și consumatori. Intervenția răspunde nevoii identificate în Raportul de Evaluare a Nevoilor, Pilonul II, Secțiunea 3 și sprijină atingerea Obiectivului Strategic # 1.
Modernizarea infrastructurii rurale (apă, canalizare, drumuri, școli, dispensare, etc.)	Întreg teritoriul RBDD	PNDR Măsura 7 POR/PNDL (pentru activitățile nefinanțate de PNDR)	Starea precară a infrastructurii rurale împiedică dezvoltarea zonei de studiu și menține decalajul rural-urban. Modernizarea și extinderea infrastructurii legate de alimentarea cu apă, canalizare, drumuri locale și școli sunt esențiale pentru îmbunătățirea condițiilor de trai ale comunităților rurale din Delta și împrejurimi. Infrastructura adecvată și serviciile de bază sunt, de asemenea, condiții prealabile pentru intrările de capital străin și pentru creșterea atractivității zonei. Intervenția răspunde nevoii identificate în Raportul

Tipul intervenției	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
			de Evaluare a Nevoilor, Pilonul II, Secțiunea 3 și sprijină atingerea Obiectivului Strategic # 2.
Diversificarea activităților non-agricole (inclusiv meșteșuguri)	Întreg teritoriul RBDD	PNDR Măsura 6	Agricultura joacă un rol disproporționat în țesătura socio-economică a zonei de studiu. Cu locuri de muncă limitate în alte domenii economice, cea mai mare parte a populației din mediul rural fiind ocupată cu agricultura de subzistență și semi-subzistență, tânăra generație pleacă din Deltă în căutare de oportunități mai bune. În timp ce agricultura va rămâne una dintre cele mai importante activități în zonele rurale, diversificarea activităților non-agricole pentru a include turismul, serviciile, artizanatul, logistica etc. vor fi de cea mai mare importanță pentru furnizarea de venituri suplimentare pentru populația rurală și pentru absorbția forței de muncă dinspre activitățile agricole de subzistență. Intervenția răspunde nevoii identificate în Raportul de Evaluare a Nevoilor, Pilonul II, Secțiunea 3 și sprijină atingerea Obiectivului Strategic # 2.
Crearea de locuri de muncă	Toate comunele	PNDR Măsura 4 Măsura 6	Economia zonei de studiu depinde aproape în întregime de micile activități de producție agricolă și de creștere a animalelor, în timp ce veniturile și oportunitățile în alte sectoare sunt limitate. Prin urmare, există o nevoie mare de a crea noi locuri de muncă în alte sectoare economice, astfel încât să se absoarbă surplusul forței de muncă înscrisă în prezent în activități agricole de subzistență și pentru a crea noi oportunități de venituri. Crearea de noi locuri de muncă ar putea fi realizată prin investiții în crearea de activități neagricole, cum ar fi meșteșugurile, fabricarea sau chiar activități de procesare. Intervenția răspunde nevoii identificate în Raportul de Evaluare a Nevoilor, Pilonul II, Secțiunea 3 și sprijină atingerea Obiectivului Strategic # 2.
Inițierea de acțiuni de protejare, îmbunătățire și promovare a resurselor naturale și culturale	Întreg teritoriul RBDD	PNDR Măsura 10 POR Axa Prioritară 5	Schimbările climatice și intensificarea lor constituie un risc pentru activitățile agricole în zonă și durabilitatea resurselor de apă și sol. Intervențiile încadrate în această axă pot acoperi costurile suplimentare și pierderile de venit înregistrate de fermieri în urma asumării angajamentelor voluntare de agro-mediu și climă. Intervenția răspunde nevoii identificate în Raportul de Evaluare a Nevoilor, Pilonul II, Secțiunea 3 și sprijină atingerea Obiectivului Strategic # 1.
Finalizarea restituirii terenurilor și înregistrarea în cartea funciară pentru consolidarea terenurilor / fermelor	Întreg teritoriul RBDD	POR (Programul Național de Cadastru și Înregistrare Sistematică în mediul rural)	Reforma incompletă a pieței imobiliare și înregistrarea nefinalizată a proprietăților reprezintă constrângeri severe în dezvoltarea sectorului ADR în zona de studiu. În plus, aceasta afectează accesul la resurse financiare și contribuie la un climat de insecuritate. Intervenția răspunde nevoii identificate în Raportul de Evaluare a Nevoilor, Pilonul II, Secțiunea 3 și sprijină soluționarea principalei

Tipul intervenției	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
			probleme orizontale.
Sprijin pentru activități agricole ecologice în cadrul zonelor „Natura 2000”	Întreg teritoriul RBDD	PNDR Măsura 10	O dezvoltare durabilă a zonelor protejate, în special a zonelor „Natura 2000”, este de cea mai mare importanță pentru Delta. Agricultorii din aceste zone au nevoie de sprijin adecvat să își continue activitățile agricole în armonie cu obiectivele de protecție a mediului. Intervenția răspunde nevoii identificate în Raportul de Evaluare a Nevoilor, Pilonul II, Secțiunea 3 și sprijină atingerea Obiectivului Strategic # 2.
Extinderea accesului la educația profesională pentru agricultură	Întreg teritoriul RBDD	PNDR Măsura 1 POCU Axa Prioritară 6	Dezvoltarea capitalului uman prin intermediul educației și formării profesionale este esențială pentru dezvoltarea durabilă în zonele rurale și diversificarea ocupațională. Evoluția și specializarea sectorului agricol necesită un nivel corespunzător de pregătire tehnică și profesional economică, precum și o capacitate crescută de a accesa cunoștințe și informații, inclusiv prin acțiuni de diseminare a informației. Intervenția răspunde nevoii identificate în Raportul de Evaluare a Nevoilor, Pilonul II, Secțiunea 3 și sprijină atingerea Obiectivului Strategic # 2.
Modernizarea sistemelor de control al calității pentru produsele agricole	Întreg teritoriul RBDD	PNDR Măsura 4	Odată cu dezvoltarea de oportunități de piață în domeniu (inclusiv prin lanțuri scurte de aprovizionare a centrelor turistice), creșterea controlului calității produselor vegetale și animaliere devine critică. Fermierii și procesatorii agricoli ar trebui să investească în dotări tehnice generate de respectarea standardelor naționale și europene impuse de legislația europeană. Intervenția răspunde nevoii identificate în Raportul de Evaluare a Nevoilor, Pilonul II, Secțiunea 3 și sprijină atingerea Obiectivului Strategic # 1.
Managementul riscurilor la nivelul fermelor	Întreg teritoriul RBDD	PNDR Măsura 17	Producția agricolă este puternic dependentă de schimbările climatice, situație care impune accesul agricultorilor la fonduri specifice pentru a compensa (parțial) pierderile generate de calamități naturale sau de alte evenimente adverse și pentru a permite restaurarea bunurilor deteriorate. Sistemele de management al riscurilor ar trebui să fie în măsură să acopere pagubele provocate nu numai de evenimentele climatice adverse, dar și de dăunătorii plantelor și animalelor, de boli, precum și de incidente de mediu. Astfel de sisteme ar trebui să ofere o protecție generală a fermierilor care se confruntă cu pierderi de activitate și/sau de producție. Intervenția răspunde nevoii identificate în Raportul de Evaluare a Nevoilor, Pilonul II, Secțiunea 3 și sprijină atingerea Obiectivului Strategic # 1.
Organizarea de evenimente de informare cu privire la finanțările locale și europene, inclusiv în	Toate comunele	PNDR Măsura 1 POCA	Îmbunătățirea gradului de conștientizare și informarea adecvată cu privire la oportunitățile de finanțare UE existente și viitoare, naționale și locale printre agricultori, locuitori din mediul rural, autorități publice și alte părți interesate sunt nevoi

Tipul intervenției	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
materie de pregătire de proiecte			de bază, în scopul accelerării capacității de absorbție. Intervenția răspunde necesității identificate în Raportul de Evaluare a Nevoilor, Pilonul II, Secțiunea 3 și sprijină atingerea Obiectivului Strategic # 2.
Furnizarea de consultanță și formare profesională pentru fermieri / forța de muncă din mediul rural	Întreg teritoriul RBDD	PNDR Măsura 1 Măsura 2 POCA	Activitățile de consultanță și de formare sunt necesare pentru agricultori deoarece acestea sporesc viabilitatea economică și performanțele proprietăților și oferă acces la cele mai recente evoluții, inovații și tehnologii. Serviciile de consultanță agricolă ar sprijini micii agricultori, tinerii agricultori, alte persoane fizice care doresc să înceapă activități rurale non-agricole, grupurile de producători care doresc să dezvolte și să gestioneze procesul de implementare, precum și să elaboreze planuri de afaceri pentru dezvoltarea de ferme orientate către piață. Cu toate acestea, serviciile de consultanță ar trebui să insufle actorilor din mediul rural practicarea unei agriculturii durabile și ecologice, în conformitate cu cerințele specifice ale zonei. Intervenția răspunde nevoii identificate în Raportul de Evaluare a Nevoilor, Pilonul II, Secțiunea 3 și sprijină atingerea Obiectivului Strategic # 2.

Pilonul III: Îmbunătățirea conectivității

Transportul eficient al persoanelor, mărfurilor, serviciilor și a ideilor este o condiție esențială pentru a acoperi decalajul dintre o regiune slab dezvoltată și una dezvoltată. După cum s-a subliniat în cele două capitole anterioare privind infrastructura TIC și transportul, adresarea nevoilor de investiții și constrângerilor în materie de politici publice în ambele sectoare va genera oportunități nu numai pentru sectoarele de producție (pilonul 2), dar și pentru servicii de educație și sănătate mai inovatoare, pentru a le ajuta să depășească lipsa unor economii de scară sau lipsa unor alternative viabile de transport (pilonul 4).

Transportul

Obiective Sectoriale

- Creșterea conectivității teritoriale în vederea asigurării accesului la piețele din Tulcea, din restul României și din Uniunea Europeană; asigurarea accesului egal al întreprinderilor, cetățenilor și bunurilor în teritoriul Deltei Dunării, cu o atenție sporită acordată protejării patrimoniului natural existent
- Creșterea accesibilității în centrul Deltei Dunării pentru a sprijini dezvoltarea turismului și a pescuitului, precum și mobilitatea pentru locuitorii din zonele slab populate
- Îmbunătățirea sănătății și protecției mediului prin reducerea emisiilor și a consumului de resurse (inclusiv energie) în sistemul de transport

Transportul eficient al persoanelor, bunurilor și serviciilor este o condiție esențială pentru a acoperi o decalajul dintre o regiune slab dezvoltată și una dezvoltată și există două obiective majore pentru dezvoltarea transportului în zona de studiu. Primul obiectiv este de a crește conectivitatea teritorială și de a asigura accesul la piețele din Tulcea, din restul României, precum și din UE. Al doilea obiectiv este de a crește accesibilitatea în centrul Deltei pentru a sprijini dezvoltarea turismului și a pescuitului, dar și mobilitatea pentru zonele slab populate.

Obiectivul conectivitate necesită un sistem modern de infrastructură, care să reducă timpii de deplasare pentru oameni și timpii de transport al mărfurilor dinspre și înspre Deltă. Dată fiind disponibilitatea resursei de transport naturale pe căile navigabile, este esențială dezvoltarea acestui mod de transport prin protecția canalelor (în special protecția malurilor de-a lungul canalului Sulina), dezvoltarea porturilor (în special a celui de la Tulcea) și promovarea transportului de tip multimodal. O parte-cheie a strategiei de transport este aceea de a promova transportul pe căi navigabile, întrucât este eficient din punctul de vedere al costurilor, deși sensibil din punctul de vedere al mediului, iar prin transferul modal, reprezintă un factor-cheie ce contribuie la reducerea emisiilor de carbon. Strategia de transport are, de asemenea, în vedere modernizarea aeroportului, reabilitarea drumului spre Constanța, inclusiv construirea unui pod la Brăila, pentru a crea o legătură mai bună cu partea de nord a României, cu Republica Moldova și cu Ucraina.

Obiectivele privind accesibilitatea se vor concentra pe utilizarea căilor navigabile, concomitent cu

dragarea ținută a canalelor în conformitate cu cerințele impuse în sectoarele de turism și pescuit; într-o măsură la fel de importantă, accesibilitatea va viza și servicii de transport cu navele mai regulate și îmbunătățite. În prezent o serie de porturi existente (în special de-a lungul canalului Sulina) necesită modernizări pentru a facilita deplasările locale, dar și în scopul promovării turismului. În afara zonei inimii Deltei, drumurile județene vor înlesni accesul comunităților locale la facilitățile economice și sociale-cheie. În centrul Deltei un drum reabilitat între orașul Tulcea și Chilia Veche va aduce beneficii unei serii întregi de comunități. Acesta va trebui executat cu aplicarea unor măsuri corespunzătoare de protecție a mediului.

Doar infrastructura în sine nu va fi suficientă pentru îmbunătățirea sistemelor de transport în Delta Dunării. Este necesară revizuirea cadrului legislativ privind furnizarea serviciilor de transport. Sunt necesare schimbări care să asigure o mobilitate mai mare și care să protejeze în același timp mediul. Sunt necesare studii de mobilitate pentru a analiza situația transportului urban în orașul Tulcea și pentru a face o evaluare a capacității și a problemelor de gestionare a traficului. Sectorul privat poate avea un rol cheie în operarea unor facilități de transport și portuare din Delta Dunării, iar sectorul public – de a crea un mediu permisiv pentru dezvoltarea sectorului privat.

Harta de mai jos prezintă localizarea proiectelor de transport identificate: drumuri naționale și județene, porturi, aeroporturi, căi ferate, drumuri și piste pentru biciclete.

Figura 56: Rețelele de transport din județul Tulcea

Tabel 15: Transportul – Tipuri prioritare de intervenție / proiecte și justificare

Tipul intervenției	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
Modernizarea porturilor	Tulcea, Sulina, Măcin, Isaccea, Mahmudia și Chilia	POIM Axa Prioritară 2	Portul principal al Deltei Dunării este Tulcea. Există planuri de dezvoltare a acestui port în scopul îmbunătățirii conexiunilor inter-modale și de dezvoltare a platformelor logistice, care să acopere nevoile de transport rutier în regiunile învecinate. Există de asemenea potențial de dezvoltare a portului pentru activități recreative cu nave de croazieră și ambarcațiuni de agrement. Portul din Tulcea este principala poartă către Delta Dunării și face parte din rețeaua extinsă TEN-T. Pentru a asigura condiții de trafic normale pentru cargouri și pasageri, Administrația Portului Tulcea a identificat următoarele lucrări de modernizare: 1. Eliminarea Depozitărilor de Aluviuni din Dunăre prin lucrări hidrotehnice de regularizarea curenților Dunării, prin construirea de epiuri Mm 41 - Mm 42 mal stâng, ce vor avea drept rezultat diminuarea depunerilor de aluviuni în aval (Port Industrial, Port Comercial, Zona Faleză). 2. Crearea unui canal care va lega Mm 36 și Mm 42. Aceasta va determina decongestionarea traficului de nave în port prin devierea navelor fluviale și maritime cu destinație finală Galați sau Brăila. 3. Terminal de produse petroliere în Portul Tulcea: proiectul presupune realizarea unui plan investițional în Portul Tulcea Mm 36, având ca obiect o platformă industrială formată dintr-un terminal petrolier. 4. Terminal de produse cerealiere în Portul Tulcea: proiectul presupune realizarea unui plan investițional în Portul Tulcea Mm 35, având ca obiect o platformă industrială formată dintr-un terminal cerealier. 5. Lucrări necesare de dragare în 2014 – 74.000 mc Portul Tulcea – Portul Central Industrial Lucrări de reparație pe cheiul râului; crearea unei dane de amarare de 320 ml la o rată de -7.00 etiaj zero în ceea ce privește lucrările tehnice ale operațiunilor generale de cargo/ vase în Tulcea. Portul Tulcea – Portul Central Comercial Reabilitarea companiei feroviare din portul comercial (operațiuni specialitate de dană a cargourilor în localitățile din Deltă). Lucrări de reparație și transformare a cheiurilor înclinate în chei verticale (-3.50 etiaj cota de lucru tehnic zero în Tulcea) pentru operațiuni generale de cargo și vase; Portul Tulcea – Compania Centrală de Construcții (IEAMC) Lucrări de reparație și transformare a cheiurilor înclinate în chei verticale pentru operațiuni de cargo cu containere. Dotarea cu echipament pentru transbordarea containerelor, construirea unei platforme pentru

Tipul intervenției	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
			transport multimodal și reabilitarea drumurilor de acces către platforma portului, precum și conectarea la drumul de centură a județului Tulcea. Portul Tulcea – Interfața Râului Extinderea zonei de plimbare a orașului Tulcea prin construirea unei platforme suspendate de aprox. 100m de piloni de-a lungul zonei împrejmuite, cu posibilitatea de creare a unor spații de staționare a vaselor de agrement. Lucrări de reparare și transformare a cheiurilor înclinate în cheiuri verticale pentru operațiuni fluviale-maritime și a transporturilor subvenționate pentru localnicii din Deltă; Un sistem 24/7 de monitorizare video permanentă pentru securitate. Tulcea – Portul Marina Modernizarea portului existent pentru ambarcațiuni de agrement - în partea de sud-est a portului Tulcea.
Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii aeroportuare	Județul Tulcea în comuna Mihail Kogălniceanu	POIM Axa Prioritară 2	Aeroportul Tulcea înlesnește transportul rapid al persoanelor și al unei bune părți din mărfurile perisabile, ducând la creșterea comerțului și a transporturilor de tip cargo. Un aeroport cu servicii necostisitoare oferite de către operatori va crește dezvoltarea turismului în regiune. Aeroportul din Tulcea primește în acest moment un număr redus de pasageri prin servicii de charter. Aeroportul poate susține industria de croaziere pe Dunăre însă liniile aeriene sunt momentan reticente în a folosi aeroportul datorită spațiului redus de parcare și întoarcere a avioanelor.
Reabilitarea și modernizarea Canalului Sulina	Canalul Sulina	POIM Axa Prioritară 2	Canalul Sulina, care este menținut pentru navigația maritimă, preia aproximativ 19% din volumul de apă al Dunării. Are o lungime de 64 km, o lățime maximă de 250 m, o adâncime maximă de 18 m și o adâncime minimă de 7,32 m. Reabilitarea malurilor este necesară pentru a asigura condiții de navigație și protecția malurilor canalului Sulina împotriva eroziunii prin: • Lucrări tehnice care să conducă la stabilizarea albiei fluviului, protecția malurilor canalului Sulina; • Optimizarea lucrărilor de dragare pentru a asigura adâncimile minime pentru navigare la deschiderea canalului în mare; Lucrările necesare vor completa lucrările anterioare și în curs, astfel: - „Protecția malurilor pe Canalul Sulina - Etapa I”, începută în anul 1986, - „Protecția malurilor pe Canalul Sulina, măsurători topografice și sistem de semnalizare pe Fluviul Dunărea” - „Lucrări hidrotehnice pentru restaurarea, întărirea și apărarea malului drept al Canalului Sulina în localitățile Maliuc - Gorgova - Vulturul distruse de inundații în

Tipul intervenției	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
			perioada martie – aprilie 2000, județul Tulcea”.
Reabilitarea drumurilor județene și sprijinirea mobilității urbane	și Întreg teritoriul RBDD	PO Regional Axa Prioritară 6 Îmbunătățirea infrastructurii rutiere de importanță regională și locală	Infrastructura de transport trebuie să asigure fluxul de persoane, bunuri și servicii între zone, regiuni și țări diferite, să îmbunătățească confortul și să reducă costurile. Vremea aspră duce adesea la perturbarea traficului pe drumurile de pietriș sau pământ. Asemenea drumuri sunt de multe ori singura legătură între o comunitate și serviciile de urgență. În centrul Deltei există câteva constrângeri majore în ceea ce privește construirea de drumuri din cauza dificultăților fizice, ecologice și economice. Cu toate acestea, există o nevoie socială de a crea un drum bun pentru orice tip de vreme, care să lege partea de nord a inimii Deltei Dunării din Chilia până în Tulcea, astfel încât să ofere localnicilor acces la centrele economice și sociale. Modernizarea drumului județean DJ229E, Secțiunea I și II, Niculițel – intersecție cu DN22 – ZEBIL – Sarichioi (int. DJ222), KM 3+300 - 54+795, L = 51,495 km. Acesta va spori potențialul economic al localităților Niculițel, Valea Teilor, Alba, Izvoarele, Iulia, Nicolae Bălcescu, Turda, Mihai Bravu, Satu Nou, Zebil, și Sarichioi cu un număr de 17,313 locuitori, oferindu-le acces la rețeaua RTTE (Constanța - Tulcea - Brăila - Galați). Modernizarea drumului județean DJ222N, Tulcea-Pardina-Chilia Veche, Km 0 – 66 km. În comparație cu localnicii din zonele limitrofe, locuitorii din centrul Dunării nu au acces la o rețea de drumuri. Această reabilitare va oferi acces către serviciile de bază din Tulcea în condiții meteo nefavorabile și va duce la dezvoltarea turismului în partea de nord a inimii Deltei Dunării (în comunele Chilia Veche, Pardina și Ceatalchioi), cu un număr de 3.252 locuitori, oferindu-le acces la rețeaua RTTE (Constanța - Tulcea - Brăila - Galați).

Tehnologia informației și comunicațiilor

Obiective Sectoriale

- Asigurarea accesului deplin la rețeaua de internet în bandă largă
- Sprijin pentru utilizarea pe scară largă a TIC în mediul privat, în mediul de afaceri și în sectorul public
- Asigurarea sinergiilor cu alte sectoare pentru a promova transferul de cunoștințe, servicii și dezvoltare economică

Obiectivul de dezvoltare al intervenției propuse în ceea ce privește TIC este acela de a crește beneficiile pentru cetățeni și afaceri printr-o participare accelerată în cadrul societății informaționale și în economie. Intervenția se va baza pe o abordare în trei etape, cu obiective specifice: primul, acela de a asigura conectivitatea la internet a comunităților nedeservite și îmbunătățirea accesului cetățeanului și comunității de afaceri la TIC prin Rețelele electronice ale

comunităților locale (RECL), cu puncte de acces în școli, administrația publică, biblioteci publice și puncte de acces public la internet (PAPI). Cel de-al doilea, îmbunătățirea competențelor digitale și a altor competențe în vederea creșterii participării la societatea informațională. În al treilea rând, dezvoltarea și îmbunătățirea calității și beneficiilor pe care le poate aduce utilizarea TIC în școli, mediul de afaceri și administrația publică prin punerea la dispoziție a conținuturilor electronice și serviciilor cu plus de valoare, care răspund nevoilor locale. Două priorități sunt așteptate să contribuie cel mai mult, după cum urmează:

- Creșterea accesului la internetul în bandă largă/ internet ultra-rapid pentru turismul verde
- Suport TIC pentru mediul de afaceri prin intermediul unui e-portal și prin facilitarea obținerii unui grant

Nevoile legate de investițiile materiale se leagă de sporirea gradului de acces la internetul în bandă largă, inclusiv de echiparea cu PAPI-uri, mai ales în centrul Deltei. Chiar dacă există dificultăți fizice de a furniza acces la internet în bandă largă la prețuri accesibile în centrul Deltei, aceasta este zona care ar beneficia cel mai mult de pe urma extinderii accesului. Acest lucru ar putea fi realizat prin crearea Rețelelor electronice ale comunităților locale (RLEC) cu puncte multiple de acces public la internet (PAPI), după cum s-a mai procedat deja în România, în defavoarea opțiunii celei mai costisitoare de a conecta fiecare locuință la internet în bandă largă.

Accesul comunității de afaceri la cunoștințe poate fi facilitat prin intermediul unui e-portal și printr-o facilitate de finanțare. Un portal poate promova comerțul electronic și rețelele de afaceri, oferind IMM-urilor informații relevante și consultanță de afaceri, mijloace de afaceri, instruire, referințe etc.; o facilitate ar putea contribui la diseminarea cunoștințelor, la stabilirea de contacte pentru comercializarea de noi produse și la dezvoltarea lanțurilor de furnizare. O schemă de împrumut ar putea fi creată special pentru IMM-uri, pentru persoane care desfășoară activități independente, asociații familiale și consorții de întreprinderi, pentru accelerarea procesului de adoptare a afacerilor prin sistem electronic.

Tabel 16: Tehnologia Informației și Comunicațiilor – Tipuri prioritare de intervenție / proiecte și justificare

Tipul intervenției	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
Acces crescut la conexiune prin internet/internet cu acces foarte rapid pentru turismul eco	Locuri Albe	POC Axa Prioritară 2 (POC va finanța doar 500 de PAPI la nivel național și va viza comunitățile mai mari, în special comunitățile dezavantajate)	Această intervenție vine în întâmpinarea nevoilor identificate în Raportul de Evaluare a Nevoilor, secțiunea III.2.4, și sprijină toate cele trei obiective sectoriale, inclusiv îmbunătățirea accesului la informație. Justificare: necesitățile de investiții materiale se referă la extinderea accesului la internet, incluzând și echiparea PAPI-urilor îndeosebi în Deltă. Deși există provocări fizice în oferirea de acces la internet în centrul Deltei, aceasta reprezintă totuși o zonă care ar avea multe beneficii din extinderea accesului. Aceasta ar putea fi făcută prin crearea de Rețele Electronice ale Comunităților Locale (RECL) cu

Tipul intervenției	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
			multiple puncte de acces public la internet (PAPI), așa cum s-au mai creat și în alte zone din România, comparativ cu opțiunea costisitoare de a oferi fiecărei gospodării conexiune la internet.
Suport TIC pentru afaceri prin e-portal și scheme de finanțare	Întreg teritoriul RBDD	POC Axa Prioritară 2 (Acțiunea 2.2.2 va finanța doar dezvoltarea unei infrastructuri de monitorizare pentru tranzacțiile on-line și va sprijini procedurile de certificare)	Intervenția vine în întâmpinarea nevoilor identificate în secțiunea III.2.7 din Raportul de Evaluare a Nevoilor și sprijină obiectivele sectoriale 2 și 3. Justificare: accesul mediului de afaceri la cunoaștere poate fi îmbunătățit printr-un e-portal și prin facilitarea obținerii de finanțare. Un portal poate promova e-comerțul, rețeaua de afaceri, oferind IMM-urilor informații relevante și sfaturi pentru afacerile lor, instrumente, procese de formare, referințe etc.; o modalitate de a împărtăși cunoștințe, de a stabili contacte de comercializare a produselor noi și de dezvoltare a lanțurilor de aprovizionare. Ar putea fi înființat un centru de finanțare pentru IMM-uri, liber profesioniști, asociații familiale (AF-uri) și asociații ale companiilor care să accelereze adoptarea comerțului electronic.
Formularea și implementarea politicilor de date deschise	Întreg teritoriul RBDD	POCA Axă Prioritară 2	Această intervenție adresează nevoile specificate în secțiunea III.2.5 din Raportul de Evaluare a Nevoilor și contribuie la obiectivele sectoriale 2 și 3. Justificare: datele deschise legate de managementul de mediu și cel economic vor fi piatra de temelie pentru consolidarea participării la luarea deciziilor și va contribui la o împărțire transparentă a beneficiilor din regiunea Delta Dunării. Disponibilitatea datelor locale va permite și dezvoltarea economiei bazate pe cunoaștere.
Îmbunătățirea serviciilor de e-guvernare și a sistemelor locale de monitorizare publică	Întreg teritoriul RBDD	POCA Axa Prioritară 1 și Axă Prioritară 2	Această intervenție adresează nevoile specificate în secțiunea III.2.6 din Raportul de Evaluare a Nevoilor și contribuie la toate obiectivele sectoriale. Justificare: autoritățile publice locale au depus eforturi pentru a crește prezența pe internet, și cele mai multe dintre ele mențin un site web, deși acestea nu sunt întotdeauna actualizate, nici nu oferă, în general, un serviciu on-line. Acestea ar trebui să aplice o abordare de tip „date deschise”, să crească

Tipul intervenției	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
			numărul și calitatea serviciilor de e-guvernare pe care le oferă și să fie integrate în RECL. Sistemele locale de monitorizare a datelor publice ar trebui să poată fi inter-conectate și să furnizeze informații complete.

Pilonul IV: Asigurarea serviciilor publice

Această subcategorie cuprinde evaluarea nevoilor următoarelor servicii de bază: alimentare cu apă și canalizare, managementul deșeurilor solide, învățământ, sănătate și incluziune socială. Investițiile și programele prezentate se bazează pe necesitățile evaluate, însă opțiunile tehnice specifice și alternative pentru îmbunătățirea serviciilor trebuie studiate în continuare pentru a le evalua fezabilitatea și durabilitatea.

Alimentarea cu apă, canalizarea și managementul integrat al apei

Obiective Sectoriale

- Furnizarea de apă potabilă pentru a respecta standardul de calitate a vieții și a îndeplini obiectivele de dezvoltare economică ținând seama de cerere, de fezabilitate financiară și de constrângerile de operare și mentenanță
- Sprijinirea colectării apelor uzate în mod centralizat (în funcție de cerere, fezabilitate financiară și de constrângeri de operare și mentenanță) și renunțarea la sistemul actual de utilizare a latrinelor cu fosă, care constituie un pericol pentru sănătate în zonele predispuse la inundații
- Adoptarea de metode de epurare a apelor reziduale colectate centralizat într-o manieră convențională sau mai ieftină

În interiorul zonei de studiu și mai ales în zonele rurale din centrul Deltei, discrepanțele în privința accesului la alimentarea cu apă și la canalizare sunt covârșitoare. În privința managementului integrat al apei este esențial să se ajungă la o stare chimică și ecologică bună a corpurilor de apă, pentru a proteja sănătatea oamenilor, furnizarea apei, ecosistemele naturale și biodiversitatea.

Mai sunt încă sate mici, mai ales în partea de nord-est a inimii Deltei, care nu sunt racordate la rețeaua de apă potabilă. Alimentarea cu apă este un serviciu indispensabil așezărilor umane și dezvoltării economice a acestora, cu impact major asupra sănătății, mediului, turismului, agriculturii, transportului și managementul riscurilor asociate dezastrelor.

În majoritatea localităților prevăzute cu sisteme de alimentare cu apă, starea infrastructurii și calitatea serviciilor s-au deteriorat în ultimele decenii, din cauza lipsei cronice a activităților de întreținere. Obiectivul principal este acela de a oferi acces universal la servicii în cadrul zonei de studiu și de a asigura calitatea serviciilor, în conformitate cu normele naționale și UE: racordarea individuală la rețeaua de alimentare cu apă a gospodăriilor, nivel adecvat al calității tratării apei și al epurării apelor uzate; sisteme colective de canalizare sau instalații individuale de canalizare în satele mai mici.

La nivelul proiectării infrastructurii ar trebui să se țină cont de problemele tehnice specifice zonei de studiu (densitatea populației, nivelul crescut al apei freatice, lipsa resurselor corespunzătoare de apă freatică etc.) și ar trebui să se aplice – acolo unde este necesar – soluții cu cost redus și soluții tehnice de complexitate redusă (în mod special pentru colectarea și epurarea apei uzate). Epurarea la fața locului ar putea fi folosită pentru aglomerările mai mici, prin utilizarea de latrine ridicate sau

fose septice, care să fie golite periodic. O atenție deosebită trebuie acordată utilizării sistemelor centralizate de canalizare, care au nevoie de un anumit debit de auto-curățare și sunt predispuse la înfundare în cazul în care nu este asigurat acest debit. Deși conectarea tuturor gospodăriilor la sistemele de canalizare ar putea suna tentant, trebuie avută în vedere evitarea înlocuirii poluării difuze cauzate de latrine cu poluarea localizată, cauzată de blocarea sistemului de canalizare în mijlocul satului, de exemplu, ca urmare a lipsei debitului de auto-curățare. O soluție mai costisitoare ar putea fi repomparea conținutului de canalizație sau sistemul de transport în vid, ambele cu avantajele lor, dar cu siguranță cu costuri ridicate de întreținere, care ar putea împinge orice astfel de proiect peste pragul de suportabilitate. În cazul în care este suficient debit și încărcătură pentru un sistem convențional de canalizare centralizată, acest lucru trebuie să fie legat de o stație de epurare a apelor uzate, care ar putea folosi ca treaptă secundară un sistem de zone umede construite, beneficiind de întinderile vaste de stof și folosind capacitățile lor de filtrare pentru tratarea încărcăturii biologice în comunitățile mici. Selecția tratamentului adecvat în ceea ce privește canalizarea dintre mai multe opțiuni – a) abordare convențională în 2 etape, b) containere modulare c) platforme construite cu lagune sau d) o îmbinare a soluțiilor de mai sus se va face în faza de fezabilitate, atunci când o analiză completă a condițiilor locale, precum și o analiză a costurilor și beneficiilor vor fi efectuate.

Tipul de tehnologie aleasă pentru tratarea apei / epurarea apelor uzate va fi decisă în etapa studiului de fezabilitate, o etapă viitoare în cadrul acestui program de investiții. Cu toate acestea, tehnologiile care vor fi folosite pentru tratarea apei / epurarea apelor uzate sunt relativ cunoscute și simple. Principala problemă în Delta Dunării este partea de transport și distribuție a apei tratate și, desigur, colectarea și transportul apei uzate la stația de epurare (acolo unde este cazul). Având în vedere nivelul pânzei freatice și gradul de împrăștiere al satelor, se vor folosi soluții adecvate pentru transportul și distribuția apei potabile tratate (cel mai probabil cu ajutorul unui turn central de apă, alimentând apoi locuitorii pe baza gravitației) și colectarea apei uzate (fie prin re-pompăre sau prin canalizare în vid). În cazul în care satele au o populație foarte împrăștiată, colectarea individuală și tratarea apelor uzate *in situ* ar putea fi luate în considerare pentru o gospodărie sau pentru o grup de gospodării.

Ordonarea după prioritate a investițiilor ar trebui să ia în considerare gradul de disponibilitate de plată pentru servicii îmbunătățite, precum și potențialul economic al zonei și gradul de pregătire a viitorilor beneficiari în ceea ce privește studiile de fezabilitate / proiectele tehnice deja pregătite pentru viitoarele nevoie de investiții. Finanțarea investițiilor propuse ar putea fi acoperită de două Programe Operaționale majore ale UE: Programul Operațional Infrastructură Mare (POIM) pentru comunități cu mai mult de 2.000 de locuitori echivalenți (PE) și Programul National de Dezvoltare Rurală (PNDR) pentru comunitățile mai mici. Cum prioritatea României este de a fi în conformitate cu Directiva-cadru privind tratarea apelor urbane reziduale, însemnând epurarea obligatorie a apelor uzate în comunități mai mari de 2.000 PE, fondurile UE vor trebui direcționate cu prioritate spre aceste comunități. Finanțarea colectării și epurării canalizării din comunitățile mai mici de 2.000 PE ar putea fi realizată în mod excepțional de Programul Național de Dezvoltare Rurală sau din bugetul național prin Planul Național de Dezvoltare Locală. Dat fiind că fondurile UE sunt strict orientate spre servicii publice, nu este loc pentru implicarea sectorului privat în sectorul de apă.

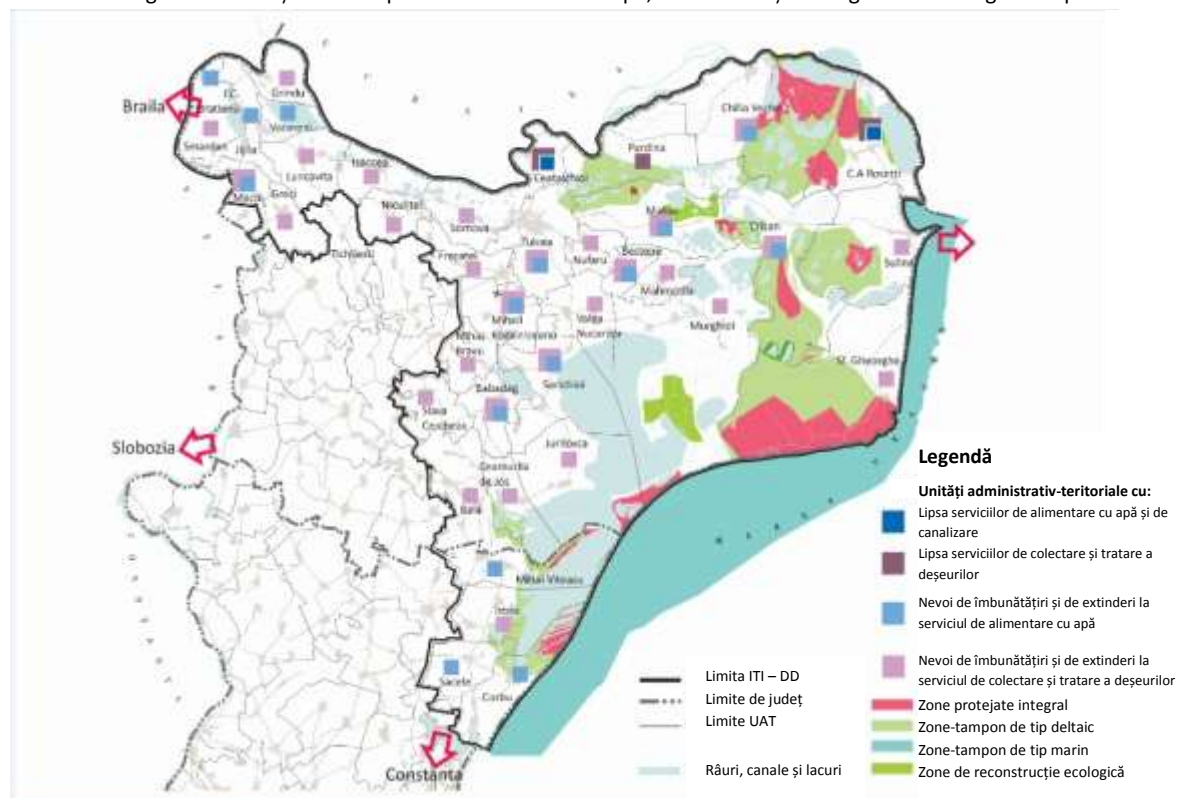
Regionalizarea serviciilor, parțial realizată în județ, ar trebui continuată, deoarece reprezintă singura posibilitate de a finaliza infrastructura necesară pentru alimentarea cu apă și canalizare și pentru furnizarea de servicii durabile de înaltă calitate în localitățile mici. Pe baza constrângerilor actuale și

a provocărilor existente în satele din centrul Deltei, includerea tuturor comunelor printre membrii ADI Apă este puternic recomandată. Dincolo de investițiile materiale în rețelele de apă și canalizare sau în stații de tratare sau epurare, se anticipează că ar putea fi necesară întărirea capacității tehnice a operatorului regional de apă. Acest lucru ar putea fi realizat prin stabilirea unui serviciu de dispecerat, care să monitorizeze în timp real serviciul de alimentare cu apă și canalizare, permițând un proces mai rapid de luare a deciziilor. În continuare, pot fi luate în considerare îmbunătățiri ale eficienței energetice pentru sistemele de alimentare cu apă și de canalizare, precum și contorizarea completă în domeniul consumului de apă.

Factura de apă (atât pentru alimentarea cu apă, cât și pentru canalizare) este subvenționată în proporție de 50% în centrul Deltei. Deși măsura este menită să sprijine condițiile de viață ale populației sărace din zonă, această subvenție ar putea duce la risipă, întrucât apă tratată este utilizată pentru irigare, pe când sursele netratate de apă ar fi putut fi o alternativă mai eficientă. Datorită extinderii sale „teritoriale”, această subvenție acoperă și hoteluri și pensiuni turistice, care nu ar intra în mod normal în categoria pentru care subvenția a fost proiectată. Prin urmare, subvenția va fi revizuită ca parte a unei reexaminări generale a subvențiilor pentru a se asigura accesibilitatea la aceste servicii a segmentelor mai sărace ale populației.

Un aspect important, care ar putea ajuta la asigurarea serviciilor de canalizare și de alimentare cu apă la prețuri accesibile este acela de a folosi panouri fotovoltaice pentru alimentarea cu energie a stațiilor de tratare sau epurare de dimensiuni mici și medii, în scopul de a reduce consumul de energie de la rețeaua centrală. Acest lucru va avea inclusiv un efect benefic asupra creșterii rezistenței la schimbări climatice.

Figura 57: Situația actuală privind alimentarea cu apă, canalizarea și managementul integrat al apei

Tabel 1: Sistemele de alimentare cu apă și de canalizare – Tipuri prioritare de intervenție / proiecte și justificare (în conformitate cu ordonarea după prioritate din cadrul PNDL)

Tipul intervenției	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
Extinderea și reabilitarea infrastructurii de apă și apă uzată de pe teritoriul ADI ITI Delta Dunării	Tulcea, Babadag, Măcin, Sulina, Isaccea, Greci, Văcăreni, Somova, Maliuc, Sarichioi, Chilia Veche, Crișan Smârdan + I.C. Brătianu, Grindu, Jijila, Luncavița, Mahmudia, Niculițel, Slava Cercheză	POIM Axa Prioritară 3 + Fondul de Mediu și PNDL	În cea mai recentă anchetă realizată la solicitarea Băncii Mondiale în anul 2014, rata de conectare la sistemele de alimentare cu apă a ajuns la 95% din totalul populației, cele mai importante probleme fiind raportate în comunele C.A. Rosetti și Ceatalchioi. Canalizarea este asigurată în mare parte în sate pe baza unor sisteme individuale, iar conectarea la sistemele centralizate nu are relevanță în multe cazuri din cauza densității reduse a populației. Delta Dunării este zona cea mai deficitară din perspectiva accesului la apă potabilă. Apa freatică poate fi găsită la adâncimi de 2-5 m, dar din cauza naturii sedimentare a solului din Delta Dunării, apa este bogată în numeroase substanțe generate de descompunerea sedimentelor, precum sulfurile, în zona Ceatalchioi, spre exemplu. În acest context, localnicii din zonele lipsite de fântâni cu apă de calitate au obiceiul de a consuma apă netratată direct din Dunăre, după fierberea prealabilă a acesteia. Această situație se înregistrează în cazul a 17% dintre locuitorii zonelor lipsite de apă curentă. În zonele lipsite de alimentare cu apă în sistem centralizat, școlile și primăriile au puțuri proprii de mare adâncime, cu o calitate variabilă a apei. În altă ordine de idei, deversarea apelor uzate netratate sau insuficient epurate din localitățile

			rurale în Dunăre și în alte cursuri de apă adiacente acesteia, precum și infiltrațiile din rețelele de canalizare învechite, existente la nivelul orașelor, reprezintă o amenințare la adresa calității apei fluviului și a biodiversității din zonă. În plus, municipiul Tulcea nu a beneficiat până recent de o stație de epurare, apele uzate fiind deversate direct în fluviu; investițiile trebuie însă continuate pentru ca toate apele uzate să ajungă la singur colector principal, care să le transporte la stația de epurare. La nivelul anului 2015, stația de epurare a municipiului funcționează la 45% din capacitatea proiectată, restul volumelor fiind deversate direct în Dunăre. Chiar și în localitățile care dispun de o rețea centralizată de alimentare cu apă și canalizare, preponderent urbane, se înregistrează probleme legate de vechimea conductelor, care conduc la pierderi în rețea, infiltrații în sol, întreruperi frecvente ale furnizării, presiune scăzută etc., la care se adaugă existența unor zone rezidențiale care nu dispun de rețele de utilități și unde proprietarii și-au improvisat soluții temporare pe cont propriu. Proiectul de extindere și reabilitare a rețelei de apă și canalizare, axat cu precădere pe aglomerările de peste 2.000 de locuitori, urbane și rurale, va aduce beneficii însemnate în privința calității vieții locuitorilor, stării de sănătate a populației și protecției resurselor și biodiversității Deltei Dunării.

Ordonarea după prioritate a proiectelor din sectorul de alimentare cu apă și canalizare

Nevoile populației din zona de studiu cu privire la alimentarea cu apă și la canalizare sunt numeroase, aceste subiecte regăsindu-se și în Raportul de Evaluare a Nevoilor. Acestea pot fi împărțite în următoarele domenii:

- Stații noi de tratare a apei, dotate cu rețea de transport și de distribuție pentru comunitățile care nu au apă potabilă
- Îmbunătățirea sursei de apă/a echipamentului folosit în stațiile de tratare a apei pentru creșterea calității apei potabile furnizate
- Îmbunătățirea rețelei de distribuție a apei prin înlocuirea conductelor vechi în vederea reducerii scurgerilor și întreruperilor în serviciul de furnizare a apei
- Colectarea și epurarea apelor uzate pentru comunitățile mai mari de 2.000 de locuitori
- Soluții locale privind colectarea și epurarea apelor uzate în comunitățile mai mici

Analiza nevoilor arată că fiecare comunitate prezintă necesități la nivelul uneia sau a mai multora din categoriile mai sus menționate. Au fost folosite următoarele criterii în scopul ordonării după prioritate a proiectelor:

- Toate comunitățile ar trebui să beneficieze de serviciul de furnizare a apei în conformitate cu standardele naționale (cu prioritate acordată finanțării stațiilor de tratare a apei și a rețelelor de distribuție a apei pentru comunitățile care nu sunt în prezent aprovizionate cu apă potabilă)
- Stațiile existente de tratare a apei ar trebui reabilitate pentru a crește calitatea apei potabile furnizate
- Gradul de pregătire pentru lansarea investiției (au avut prioritate comunitățile care au efectuat studii de fezabilitate în conformitate cu nevoile lor)
- Economia locală și potențialul turistic au fost luate în considerare, dat fiind că potențialul economic / turistic sunt semne ale dezvoltării durabile
- Pe baza criteriilor menționate mai sus, s-a calculat un scor și comunitățile au fost clasate ierarhic în două grupe : (a) comunități cu o populație mai mare de 2.000 de locuitori (pentru a fi finanțate de UE prin POIM); și (b) comunități cu o populație mai mică de 2.000 de locuitori (pentru a fi finanțate de UE prin Programul Național de Dezvoltare Rurală).

Managementul deșeurilor solide

Obiective Sectoriale

- Îmbunătățirea ratei de reciclare, astfel încât să se atingă obiectivul corespunzător al UE de 50%, la care România s-a angajat
- Reducerea efectivă a nivelului de deșeuri, reutilizarea și reciclarea acestora în comunitățile locale, asigurând o gestionare eficientă și durabilă, economisirea resurselor, protecția mediului și dezvoltarea destinațiilor turistice
- Gestionarea deșeurilor plutoare
- Creșterea gradului de valorificare a deșeurilor colectate de la populație și agenți economici

Având în vedere că este vorba de un centru vital al biodiversității din Europa și de o zonă recunoscută drept patrimoniu natural mondial, guvernul și comunitățile locale din zona de studiu trebuie să depună eforturi concertate în vederea prevenirii poluării și asigurării protecției mediului. În România, acoperirea incompletă cu servicii de colectare și separare a deșeurilor din gospodării, în mod special în zonele rurale, a fost semnalată de către Comisia Europeană⁵⁶. Sistemul actual municipal de management al deșeurilor solide în zona de studiu înregistrează o rată scăzută de colectare a deșeurilor, cu precădere în satele din Delta (RBDD), cu servicii de transport al deșeurilor insuficiente și costisitoare între Tulcea și centrul Deltei și cu o rată de reciclare foarte mică. În orașul Tulcea, de exemplu, rata estimată a reciclării era de 6-7% în 2013, probabil peste media națională, dar mult sub normele UE (Germania și Olanda înregistrează o rată de reciclare mai mare de 50%). Deșeurile plutitoare pe Dunăre provenind din zonele din amonte reprezintă o altă problemă în Delta Dunării și ar trebui abordate prin investiții și prin punerea în funcțiune a unor instalații adecvate de colectare și prelucrare. Mai sunt necesare multe îmbunătățiri în ceea ce privește managementul deșeurilor solide, pentru a avea un patrimoniu natural bine protejat și, în același timp, o dezvoltare economică locală.

România trebuie să respecte normele Directivei UE privind deșeurile și să îndeplinească obiectivul UE de a atinge o rată de reciclare a deșeurilor municipale solide de 50% până în 2020. Zona de studiu ar trebui să își stabilească ținte înalte și să se străduiască să devină un model național, promovând un management durabil al deșeurilor solide, prin: (i) atingerea obiectivului UE de a atinge o rată de reciclare de 50% (pe care România și-a asumat-o) și (ii) dovedirea aplicării efective a principiului 3R (reducerea deșeurilor, reutilizare și reciclare) în cadrul comunităților locale pentru o gestionare durabilă a deșeurilor, economisirea resurselor și protecția mediului. Un sistem integrat, funcțional de management al deșeurilor solide este esențial pentru a îmbunătăți gradul de colectare și separare a deșeurilor atât la sursă, cât și în mod centralizat, în toată zona de studiu. Obiectivele specifice privind deșeurile, impuse de legislația națională și UE (obligația de a realiza colectare selectivă și sortare, cel puțin pentru hârtie, metal, plastic și sticlă) nu pot fi realizate dacă în zona de studiu nu se continuă luarea de măsuri în privința consolidării sistemului de management al deșeurilor solide. În zonă sunt necesare: (i) îmbunătățirea ratei de colectare a deșeurilor menajere, în special în zonele rurale, prin furnizarea unor servicii adecvate și durabile de colectare și transportare a deșeurilor pentru următoarea tranșă bugetară UE; (ii) îmbunătățirea separării la sursă a deșeurilor prin creșterea gradului de conștientizare și a schimbării comportamentului localnicilor și turiștilor; (iii) minimizarea cantității de deșeuri depozitate la groapa de gunoi, prin promovarea reciclării deșeurilor și prin alte mijloace de tratare a deșeurilor; și (iv) colectarea și eliminarea deșeurilor plutitoare din cadrul Deltei.

Administrațiile publice locale din zona de studiu s-au angajat să soluționeze problemele MDS și să depună toate eforturile pentru a crea un sistem integrat de MDS. O serie de programe recente de investiții în regiune au îmbunătățit situația. Se derulează în prezent un program de investiții pentru dezvoltarea unui sistem de management integrat al deșeurilor în județul Tulcea, finanțat printr-un grant al UE de peste 20 milioane euro pe perioada 2014-2015, prin care se preconizează o îmbunătățire semnificativă a ratei de reciclare și soluționarea mai multor probleme legate de fluxul de deșeuri în județ. Se preconizează că acesta va deveni pe deplin operativ până în 2016. Cu toate acestea, până nu demult, în zona de studiu nu se depuneau eforturi semnificative de a încuraja

---

⁵⁶ Comisia Europeană (2011), Roadmap for Romania, 070307/2011/606502/SER/C2.

Vor mai fi necesare investiții materiale suplimentare pentru a reduce și mai mult depozitarea deșeurilor și pentru a asigura atingerea obiectivelor privind reciclarea deșeurilor provenite din ambalaje, chiar dacă programul de investiții în derulare prevede extinderea colectării selective a deșeurilor reciclabile de la populație, societăți comerciale și instituții atât în zonele urbane, cât și în zonele rurale.

Braila

Slobozia

Legendă

Unități administrativ-teritoriale cu:

- Depozit existent și conform de deșeuri
- Stație existentă de transfer
- Stație existentă de sortare
- Depozite urbane neconforme de deșeuri
- Zone protejate integral
- Zone-tampon de tin deltaic

Limita ITI – DD
Limite de județ
Limite UAT

147

Tabel 17: Managementul deșeurilor solide – Tipuri prioritare de intervenție / proiecte și justificare

Tipul intervenției	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
Investiții în Sistemele MDS privind tratarea separată a deșeurilor (separarea deșeurilor la sursă, colectarea, modalități de sortare și transportare).	Întreg teritoriul RBDD	PO Infrastructură Mare Axa Prioritară 4 (4.2.1 + 4.2.2)	Vor fi necesare investiții materiale adiționale pentru a reduce eliminarea deșeurilor și a atinge obiectivele de reciclare. Investițiile ar trebui să vizeze separarea deșeurilor la sursă, dezvoltarea procesului de colectare a deșeurilor, transferul, sortarea și metodele de transportare. Acest proces poate fi inițiat într-un program pilot în câteva dintre comunități pentru o perioadă de 2-3 ani pentru ca mai apoi să fie extins în toată zona de studiu. Vor fi necesare un studiu la nivel de fezabilitate, un plan și un design atent structurate. Activități specifice includ furnizarea de saci de plastic de diverse culori pentru gospodării sau containere mai mici de diverse culori pentru separarea deșeurilor, precum și crearea, furnizarea și construirea unor centre noi de separare a deșeurilor și de reciclare.
Achiziția de containere de compost pentru gospodăriile din mediul rural pentru procesarea deșeurilor organice	Întreg teritoriul RBDD	POIM Axa Prioritară 4 (4.2.1 + 4.2.2)	Până în 2020, România trebuie să reducă în proporție 35% deșeurile municipale biodegradabile (DMB) lăsate la gropile de gunoi, din ce era produs în 1995. DMB din gospodării este aruncat în prezent împreună cu celelalte tipuri de gunoi; în acest moment nu există o metodă separată de colectare sau tratare a deșeurilor lăsate la gropile de gunoi. Compostul folosit la domiciliu reprezintă o metodă eficientă de a devia deșeurile biodegradabile și poate fi efectuat cu costuri limitate pe o scală redusă, în curțile multor gospodării din zona de studiu. Este necesară asistență oferită gospodăriilor din zonele rurale, precum și entităților locale din turism și suplimentarea containerelor de compost pentru a asigura că procesul se desfășoară în fiecare gospodărie și pentru a încuraja compostul în agricultură. Toate acestea ar putea fi atinse treptat, începând cu turismul local și entitățile de afaceri și avansând către modalitățile de compost la domiciliu pentru a îngloba întreaga zonă de studiu. În timp ce putea fi create centre urbane specializate de compostarea a deșeurilor.
Colectarea deșeurilor plutitoare de pe canalele râurilor	Întreg teritoriul RBDD	POIM 4.2.1 + 4.2.2	Deșeurile care plutesc în josul Dunării din amonte reprezintă o problemă în Delta și ar trebui abordate prin investiții în construirea și operarea unor centre adecvate de colectare și procesare. Curățarea deșeurilor plutitoare din RBDD ar trebui să fie făcută de către nave, folosind echipamente de colectare deșeurilor. Deșeurile colectate de către nave ar trebui duse la mal, sortate și reciclate în continuare (de exemplu, materiale plastice, lemn etc.) sau trimise la groapa de gunoi.
Investiții în metodele de tratare și eliminare a deșeurilor	Întreg teritoriul RBDD	POIM POCA	Producătorii de deșeuri și autoritățile din administrația publică au obligația să recycleze 70% din deșeurile care provin din construcții și demolări până în 2020, conform art. 11 din Directiva 2008/98/EC și a Legii nr. 211/2011. În acest moment

Tipul intervenției	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
provenite din construcții și demolări			nu există nici un centru de tratare sau refolosire a deșeurilor din construcții sau demolări în județul Tulcea; acestea sunt lăsate la gropile de gunoi. În plus, doar o parte din aceste deșeuri este luată în considerare, restul fiind depozitate în zone neautorizate. Autoritățile publice trebuie să asigure la nivel județean tratarea și eliminarea deșeurilor provenite din construcții și demolări, promovând reciclarea și refolosirea.
Dezvoltarea de programe de educație și conștientizare la nivelul populației privind managementul deșeurilor	Întreg teritoriul RBDD	POCA	Nu se poate realiza o practică durabilă de gestionare a deșeurilor fără schimbări de comportament în rândul localnicilor și al turiștilor în ceea ce privește separarea și reciclarea deșeurilor. Învățământul de stat (inclusiv programele de învățământ pentru copii) și sensibilizarea sunt esențiale pentru a induce schimbări comportamentale în rândul localnicilor, precum și al vizitatorilor.
Valorificarea deșeurilor colectate de la populație și agenți economici	Întreg teritoriul RBDD	POIM	Deși în ultimii ani s-au înființat noi puncte de colectare selectivă a deșeurilor de PET și materiale plastice sau de hârtie-carton (31 de IMM-uri sunt autorizate în acest sens), valorificarea materialelor reciclabile se realizează într-o foarte mică măsură. În anul 2013, s-au valorificat doar 511 tone de plastic, 204 tone de sticlă, 386 tone de hârtie-carton, 12 tone de metal, 9 tone de lemn. Una dintre cauzele acestei stări de fapt este lipsa unor unități de procesare a acestui tip de deșeuri la nivel local (IMM-urile existente se ocupă exclusiv cu colectarea, sortarea, presarea, balotarea, tocarea, mărunțirea, transportul, livrarea deșeurilor etc.), context în care operatorii de salubritate din zonă sunt nevoiți să transporte deșeurile colectate selectiv către procesatori din alte zone ale țării. În condițiile în care la nivel județean se află în implementare un proiect de implementare a unui sistem de management integrat al deșeurilor, în valoare de peste 100 mil. lei, cofinanțat din POS MEDIU 2007-2013, care va presupune, printre altele, construcția unor noi stații de transfer și de tratare a deșeurilor, achiziționarea de vehicule de transport specializate, amenajarea de puncte de precollectare a deșeurilor reciclabile și dotarea cu recipiente, este de așteptat ca gradul de colectare selectivă să crească simțitor, ceea ce va atrage și dezvoltarea sectorului privat pe partea de valorificare a acestora.

Având în vedere că este vorba de centru vital de biodiversitate în Europa, precum și de un recunoscut patrimoniu natural universal, guvernul și comunitățile locale din zona de studiu a Deltei Dunării trebuie să întreprindă acțiuni comune de prevenire a poluării și de protejare a mediului înconjurător. Pe termen lung, studiul ar trebui să aibă aspirații înalte pentru a deveni un model

național în ceea ce privește managementul deșeurilor: (i) prin atingerea obiectivului UE de reciclare în proporție de 50%, la care România s-a angajat; și (ii) prin demonstrarea aplicării efective a principiului de 3R (reducere a deșeurilor, re folosire, și reciclare) în comunitățile locale pentru susținerea gestionării deșeurilor, economisirea de resurse și protejarea mediului înconjurător. Sistemul actual are o rată de colectare redusă, cu precădere în satele din Rezervația Biosferei Deltei Dunării (RBDD), o rată scăzută de reciclare și servicii insuficiente și costisitoare de colectare și transportare a deșeurilor din centrul Deltei la groapa de gunoi din Tulcea. Există loc de mai bine în ceea ce privește sistemul de MDS din Rezervația Biosferei Deltei Dunării (RBDD) pentru a proteja corespunzător patrimoniul natural mondial și pentru dezvoltarea economică locală. Mai exact, zona trebuie să: (i) îmbunătățească semnificativ rata de colectare, cu precădere în zonele rurale, prin furnizarea de servicii de colectare și transportare eficiente în următorul ciclu bugetar; (ii) sporească separarea deșeurilor la sursă prin sensibilizare publică și schimbări ale comportamentului localnicilor și ale turiștilor; și (iii) scăderea volumului de deșeuri aruncate la groapa de gunoi prin promovarea reciclării acestora, precum și prin alte metode de tratare.

Sănătatea

Obiective Sectoriale

- Îmbunătățirea accesului la serviciile de asistență medicală primară (AMP), axate pe măsuri de prevenție și detectare timpurie și tratare a bolilor cronice
- Sprijinirea unui control eficient al epidemiilor, avertizare rapidă și răspuns coordonat, supravegherea bolilor transmisibile și netransmisibile și monitorizarea factorilor de risc
- Îmbunătățirea infrastructurii de sănătate pentru asistență medicală primară, secundară și terțiară și un sistem de furnizare a serviciilor adaptat la tehnologii moderne

Scopul este de a îmbunătăți rezultatele din domeniul sănătății locale pentru a crește echitatea, eficacitatea, eficiența și sustenabilitatea sistemului local de sănătate, prin obiectivele sectoriale.

Provocări care necesită o abordare specifică. Starea precară a drumurilor, lipsa mijloacelor de comunicare și transport, absența furnizorilor de servicii de sănătate în zonele îndepărtate și costurile neacoperite prin sistemele de asigurare pot împiedica accesul populației rurale la servicii de asistență medicală primară. Pentru a veni în întâmpinarea nevoilor comunităților rurale este necesar să se pună accentul pe dezvoltarea unor servicii complete de asistență primară (care ar încorpora efectiv educația pentru sănătate, servicii de prevenție, servicii curative și paliative pentru toate categoriile de vârstă, indiferent de vârstă, sex sau starea clinică), o mai mare disponibilitate a laboratoarelor și a capacității de diagnosticare la nivel local și o coordonare mai bună între spital și serviciul de urgență. Sustenabilitatea serviciilor constituie un motiv serios de îngrijorare, generat de disponibilitatea redusă a angajaților din sistemul de asistență medicală din localitățile rurale selectate, de lipsa unei infrastructuri adecvate și de lipsa stimulentele care să motiveze performanța în mod efectiv și eficient. Factorii sociali, accesul la educație, condițiile de trai și dezvoltarea economică, toate acestea influențează furnizarea serviciilor de asistență medicală. Prin

urmare, provocările legate de furnizarea serviciilor de asistență primară pot fi soluționate doar printr-o abordare integrată, multisectorială și susținută prin politici adecvate, la nivel local și național.

În vederea soluționării acestor constrângeri și în vederea îndreptării strategice către realizarea obiectivelor sectoriale, au fost identificate trei proiecte prioritare. Primul proiect se referă îmbunătățirea accesului la serviciile de asistență medicală primară (AMP) prin concentrarea asupra măsurilor de prevenție, depistare precoce și tratare a bolilor cronice. Cel de-al doilea combină aceste măsuri cu investițiile materiale în infrastructura pentru serviciile medicale de asistență primară, secundară și terțiară și sistemul de furnizare a acestor servicii. Infrastructura medicală publică disponibilă pentru pacienții din Tulcea este veche și mult sub standardele moderne. Spitalul Județean de Urgență Tulcea funcționează în 4 clădiri: o clădire principală cu 20 de secții și 3 clădiri separate pentru secțiile: psihiatrie, pneumologie și TBC, boli infecțioase, respectiv dermatologie. În cadrul clădirii principale, dispunerea inadecvată a secțiilor aflate în stare precară împiedică circuitul funcțional și căile de acces la serviciile medicale pentru pacienți. Saloanele sunt slab echipate și lipsite de servicii elementare. Această situație are un impact negativ sever asupra calității serviciilor de asistență medicală prestate și nu permite să se utilizeze resursele disponibile într-un mod integrat și eficient. Este posibilă, însă, reorganizarea infrastructurii disponibile la nivel unitar și general, care să pună la dispoziție și servicii de cazare accesibile (de exemplu, pentru mame, atunci când copiii acestora primesc îngrijiri medicale sau pentru pacienții care locuiesc în zone îndepărtate). În acest sens o oportunitate importantă de a dezvolta un astfel de adăpost se poate crea prin reorganizarea pavilionului pneumologie și TBC⁵⁷ într-un model de adăpost comunitar (tip centru social rezidențial) care să permită accesul populației din zonele rurale și izolate și să ofere servicii de cazare la prețuri accesibile (de exemplu, pentru mame în timp ce copiii lor primesc îngrijiri medicale sau pentru pacienții care locuiesc în zone izolate).

În același timp, este recomandat să se creeze condițiile necesare, prin legislație și infrastructura adecvată, pentru dezvoltarea serviciilor de ambulatoriu într-o rețea integrată cu secțiile spitalicești (volum mare servicii – costuri scăzute – calitate), care pot conduce ulterior la creșterea eficienței serviciilor prin reducerea duratei și numărului de spitalizări. Spitalul municipal Măcin necesită lucrări de reabilitare a clădirii, aparatură medicală, mobilier, precum și dezvoltarea unui centru de tratament paliativ. Spitalul are o capacitate bună, de 65 de paturi pentru internare și 20 de paturi pentru internare temporară. Serviciul ambulatoriu cu 8 secții din cadrul spitalului a fost dezvoltat prin fonduri structurale europene. Există încă suficient spațiu pentru înființarea unui centru paliativ la ultimul etaj al clădirii spitalului. Prin aceste îmbunătățiri, spitalul Măcin poate furniza servicii medicale la un nivel mai înalt.

În al treilea rând, susținerea unui control eficient al epidemiilor, monitorizarea bolilor, avertizarea timpurie și coordonarea măsurilor de răspuns sunt esențiale. Asigurarea disponibilității de informație strategică epidemiologică este esențială pentru consolidarea Direcției de Sănătate Publică. Având în vedere rolul central pe care îl joacă informațiile epidemiologice strategice în funcționarea eficientă a sistemelor de sănătate, se impune acordarea unei atenții sporite pentru dezvoltarea capacității instituționale locale pentru crearea și integrarea datelor și gestionarea acestor sisteme. Scăderea resurselor destinate sectorului de sănătate atât la nivel local, cât și la nivel național, precum și riscul geografic specific pentru apariția unor boli infecțioase (holera, virusul West

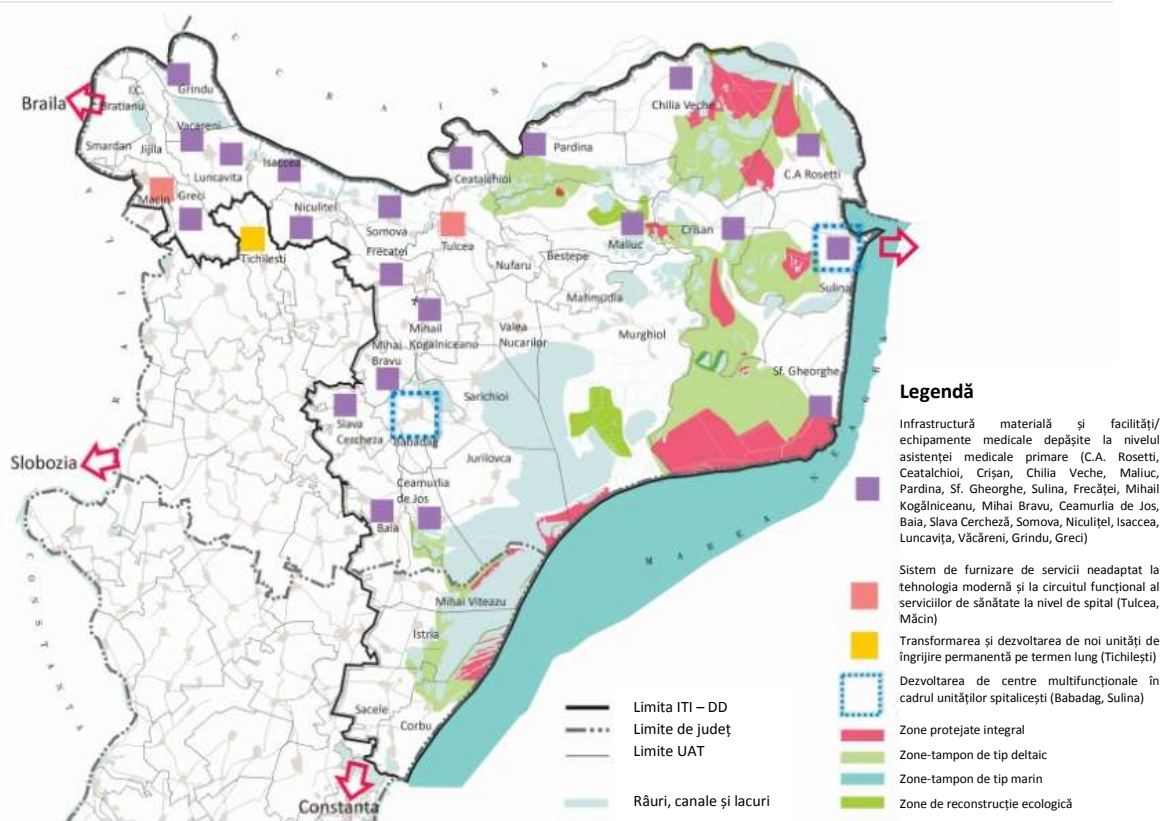
---

⁵⁷ Centrul de Tuberculoză din Spitalul de Urgență Tulcea este extrem de nepotrivit din cauza riscului ridicat de contaminare, precum și în contradicție cu scopul de a reduce ratele de spitalizare.

Nile, febra butunoasă, gripa aviară) determină ca întărirea Direcției Publice de Sănătate să devină o prioritate. Datele ce estimează riscul de apariție a unei boli, urmărirea statisticilor vitale, evaluarea factorilor comportamentali de risc și a altor factori determinanți, monitorizarea și evaluarea impactului intervențiilor în materie de sănătate, furnizează informații care sunt vitale și care asigură faptul că investițiile în sănătate sunt eficiente în privința costurilor și că politicile guvernamentale care susțin eforturile de sănătate sunt fundamentate pe cele mai bune informații disponibile. Sunt necesare de asemenea studii și cercetări asupra factorilor de risc de la nivelul mediului, asupra expunerii și efectelor.

Anumite reglementări legislative de la nivel național trebuie să fie revizuite în scopul de a face în mod real eficient sectorul sănătății în aceste zone specifice. Pentru a asigura o planificare adecvată a resurselor umane, există o nevoie puternică de a îmbunătăți calitatea, capacitatea organizatorică și accesibilitatea medicinei de familie. Astfel de intervenții ar putea include: contracte cu medici rezidenți, salarii fixe pentru personalul medical care lucrează în zone izolate, stimulente pentru personalul medical care utilizează sistemul de telemedicină, precum și un sistem de stimulare financiară a asistenței medicale primare în zone care par neatractive pentru personalul medical. De asemenea, pentru a crea un mecanism adecvat de îmbunătățire a sistemului ambulatoriu în cadrul spitalelor, sunt recomandate intervenții legislative specifice, care să permită o mai mare flexibilitate în contractarea serviciilor secundare.

Figura 59: Situația actuală și propuneri de modernizare a sistemului de sănătate în județul Tulcea

Tabel 18: Sănătatea – Tipuri prioritare de intervenție / proiecte și justificare

Tipul intervenției	Localizare ⁵⁸	Sursa de finanțare	Justificare
Reabilitarea infrastructurii de sănătate și dotarea acesteia cu echipamente moderne și vehicule, și bărci	Întreg teritoriul RBDD	POR Axa Prioritară 8: Dezvoltarea infrastructurii de sănătate și sociale	- Consolidarea capacității sistemului local de supraveghere a sănătății publice, precum și de alertare precoce și de răspuns coordonat. - Pentru a asigura disponibilitatea informațiilor epidemiologice strategice critice. - Pregătirea și răspunsul la situații de urgență de sănătate publică, dezastre naturale și umane, detectarea și controlul focarelor de boli infecțioase, precum și boli neinfecțioase (cum ar fi evenimentele de toxicitate). - În conformitate cu proiectul de Strategia Națională de Sănătate, cu recomandările Băncii Mondiale din cadrul Analizei Funcționale a Sectorului de Sănătate (2011) și cu obiectivele Proiectului Băncii Mondiale de Reformă Sanitară.
Reabilitarea/modernizarea cabinetelor de medicină de familie și echiparea acestora, inclusiv asigurarea de locuințe pentru familiile doctorilor din localitățile Deltei Dunării	CA Rosetti, Letea, Ceatalchioi, Chilia Veche, Crișan, Mila 23, Partizani, Maliuc, Isaccea, Ceamurlia de Jos, Frecăței, Cataloi, Greci, Grindu, Mihai Bravu, Turda, M. Kogălniceanu, Rândunica, Sf. Gheorghe, Somova, Mineri, Văcăreni, Niculițel, Slava Rusă, Camena, Plopu, Sarinasuf, Valea Nucarilor, Nufăru,	MDRAP (PNDL) POR– Axa Prioritară 8: Dezvoltarea infrastructurii de sănătate și sociale	În vederea întăririi calității serviciilor de sănătate la nivelul asistenței medicale primare.

⁵⁸ Zonele pentru lucrările de construcții civile propuse sunt specificate în Raportul de Evaluare a Nevoilor.

Tipul intervenției	Localizare ⁵⁸	Sursa de finanțare	Justificare
	Mahmudia		
Modernizare și achiziție de echipamente în vederea organizării unui circuit funcțional la Spitalul Clinic de Urgență Tulcea (inclusiv pentru departamentul ambulator), precum și pentru Spitalul Măcin	Tulcea, Măcin	POR– Axa Prioritară 8: Dezvoltarea infrastructurii de sănătate și sociale	Investiții pentru a crea facilități integrate și funcționale. Se are în vedere și transformarea pavilionului TBC din cadrul Spitalului de Urgență Tulcea într-un centru de cazare socială (îngrijire rezidențială), pentru a oferi servicii de cazare, de exemplu, mamelor în timp ce copiii lor primesc îngrijire medicală, sau pentru pacienții care locuiesc în zone izolate.
Crearea de centre multifuncționale, reabilitarea clădirilor închise	Babadag Sulina Isaccea	POR– Axa Prioritară 8: Dezvoltarea infrastructurii de sănătate și sociale	Îmbunătățirea serviciilor necesare într-o manieră ieftină, prin utilizarea bunurilor existente.
Asigurarea interoperabilității sistemelor informatice medicale la nivel de asistență medicală (telemedicină și e-sănătate)	Întreg teritoriul RBDD	POC Axa Prioritară 2: Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC) pentru o economie digitală competitivă	Crearea mijloacelor de comunicare pentru prestarea de servicii, ca și răspuns la indisponibilitatea resurselor umane în zonele izolate.
Furnizarea de servicii de asistență tehnică pentru a crește rentabilitatea sectorului de guvernare / administrare (mecanism de plată în spital pentru stimularea ambulatoriilor publice, medicilor de familie, precum și a sistemelor de telemedicină)	Ministerul Sănătății	POCA Axa Prioritară 1: Administrație publică și sistem judiciar eficiente - Axa Prioritară 2: Administrație publică și sistem judiciar accesibile și transparente POCU Axa Prioritară 4: Incluziunea socială și combaterea sărăciei	- Mecanismul de plată în spitale trebuie să fie ajustat pentru a stimula: sistemul public de ambulatoriu, medicii de familie din zonele izolate, utilizarea telemedicinii de către personalul medical. - În conformitate cu proiectul de Strategie Națională de Sănătate, cu recomandările Băncii Mondiale din cadrul Analizei Funcționale a Sectorului de Sănătate (2011) și cu obiectivele Proiectului Băncii Mondiale de Reformă Sanitară.

Tipul intervenției	Localizare ⁵⁸	Sursa de finanțare	Justificare
Organizarea de campanii de informare, educare și comunicare cu privire la un mediu sănătos și igienic	Întreg teritoriul RBDD	POCA Axele Prioritare 1 și 2 POCU Axa Prioritară 4: Incluziunea socială și combaterea sărăciei	Este nevoie de cunoștințe publice mai bune cu privire la aceste subiecte.
Achiziționarea de echipamente specifice pentru îmbunătățirea capacității și calității serviciilor ISU	Întreg teritoriul RBDD	POR Axa Prioritară 8: Dezvoltarea infrastructurii de sănătate și sociale	Zona Deltei prezintă caracteristici speciale în ceea ce privește situațiile de urgență: - o mare parte din localități sunt încă expuse riscului de inundații, precum cele produse în anul 2010, când s-au soldat cu ruperea unui dig pe Brațul Chilia, sau cele care afectează frecvent zona Ceatalchioi; - practica incendierii vegetației de stof de către crescătorii de animale, la care se adaugă vitezele ridicate ale vântului din zonă, conducând la riscul de incendiu în zone protejate și locuite; - intervențiile în zonă sunt foarte dificile din cauza terenului mlăștinos și a lipsei unor ambarcațiuni de intervenție rapidă; - creșterea numărului de turiști și de unități de cazare amplifică numărul de solicitări, ca urmare a unor scufundări de ambarcațiuni, incendii, accidente de tot felul. Dotarea ISU este una deficitară. Echipamente de intervenție sunt vechi (circa 70% ar fi trebuit deja casate), unele fiind din anii 70 și insuficiente în raport cu numărul solicitărilor. Cele mai mari probleme se înregistrează în cazul intervențiilor pe apă, cu precădere în zona Deltei Dunării, în condițiile lipsei unei ambarcațiuni fluviale rapide de intervenție PSI. Nava existentă este deservită în total de 32 de angajați și are o vechime de peste 15 ani. În acest context, durata de intervenție crește, siguranța personalului este pusă în pericol, iar costurile cu mentenanța echipamentelor sunt foarte ridicate. Pe de altă parte, spațiile existente la

Tipul intervenției	Localizare ⁵⁸	Sursa de finanțare	Justificare
			nivelul detașamentelor și pichetelor din județ sunt insuficiente și inadecvate pentru volumul tot mai mare de activitate a inspectoratului. Nu în ultimul rând, nu există încă un centru județean de coordonare a intervenției cu alte instituții cu atribuții în domeniul situațiilor de urgență (Serviciul Județean de Ambulanță, Inspectoratul Județean de Poliție etc.) și nici un centru de pregătire a populației în domeniul situațiilor de urgență, care să pună accent pe componenta de prevenție. Implementarea proiectului este vitală pentru dezvoltarea durabilă a zonei Deltei Dunării, în vederea reducerii riscului de pierderi materiale și de vieții omenești – localnici și turiști, precum și a afectării ecosistemului, ca urmare a unor hazarde naturale și incidente de tip antropic.

Educația

Obiective Sectoriale

- Oferirea de oportunități de învățare pe tot parcursul vieții pentru crearea de abilități de muncă necesare în economia secolului 21
- Sprijinirea învățământului secundar, profesional și tehnic care să pregătească elevii atât pentru o economie globală a cunoașterii, cât și pentru o economie locală cu anumite particularități
- Îmbunătățirea calității sistemului educațional primar și preșcolar

Un obiectiv sectorial pentru regiunea Delta Dunării, în conformitate cu strategiile educaționale naționale, este obținerea unei cât mai largi, de calitate și eficiente educații pentru toți și furnizarea de competențe mai bune pentru locuitori pentru ca aceștia să sprijine o creștere inteligentă și favorabilă incluziunii locale și dezvoltarea unei economii ecologice. Mai mult decât atât, în scopul de a răspunde mai bine provocărilor demografice și migrației specifice zonei, se recomandă îmbunătățirea procesului de coordonare inter-sectorială. Rațiunea este aceea de a contribui la o creștere inteligentă în România, inclusiv prin reducerea numărului de persoane expuse riscului de șomaj, sărăcie și excluziune socială prin creșterea participării la învățarea pe tot parcursul vieții și la îmbunătățirea relevanței sistemelor de educație și formare profesională pentru piața forței de muncă.

Șase priorități sectoriale sunt aliniate priorităților naționale stabilite pentru România. Acestea susțin cele două obiective strategice principale, stabilite pentru Delta Dunării:

1. creșterea gradului de participare la învățarea pe tot parcursul vieții;

2. crearea unei rețele de educație și formare, elevii ce locuiesc în zone izolate;
3. sprijin pentru unitățile de învățământ profesional și tehnic (ÎPT);
4. creșterea accesului la servicii de îngrijire și educație timpurie;
5. reducerea părăsirii timpurii a școlii;
6. asigurarea unei performanțe mai bune în sistemul de educație pentru a răspunde nevoilor pieței muncii.

Primul obiectiv referitor la învățarea pe tot parcursul vieții este, în mod clar, o prioritate, pentru o regiune ce trece de la activități dependente de resurse naturale la activități cu valoare adăugată ridicată. Cel de al doilea obiectiv se referă la crearea unei rețele de elevi, prin care să se rezolve constrângerile educaționale legate de accesul limitat și densitatea mică a populației din centrul Deltei. Procentual sunt mai puțini profesori calificați în Deltă (67%) comparativ cu restul țării (de 89%). În anumite comune au fost închise școli din cauza numărului redus de elevi și a costurilor ridicate de funcționare, transportul spre alte școli devenind astfel o provocare. Învățământul profesional și tehnic reprezintă o prioritate națională și este relevant pentru sectoarele incluse în Strategie. Se pot îmbunătăți infrastructurile pentru îngrijirea și educația timpurie a copilului prin restructurarea infrastructurilor aferente grădinițelor, care, datorită scăderii numărului de copii, vor deveni disponibile pentru reamenajare.

Părăsirea timpurie a școlii (PTȘ) are importante implicații sociale și economice. PTȘ reprezintă un factor ce contribuie la excluderea socială involuntară mai târziu, pe parcursul vieții. Previziunile legate de cererea de competențe la nivel european sugerează că doar 1 din 10 locuri de muncă va putea fi ocupat de un elev care nu a absolvit învățământul obligatoriu. Tinerii care renunță prematur la învățământ sunt mai predispuși la șomaj sau la obținerea de venituri mai mici ca angajați. Acestea generează costuri publice și sociale mari, cum ar fi asistența medicală, justiție și plăți pentru asigurări sociale, precum și venituri din taxe și câștiguri mai mici. Nu în ultimul rând, la nivel național și cu atât mai mult în regiunea Delta Dunării sunt esențiale legături mai solide ale învățământului cu nevoile pieței muncii.

Tabel 19: Educația – Tipuri prioritare de intervenție / proiecte și justificare

Tipul intervenției	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
Furnizarea de programe de ÎPV (învățare pe tot parcursul vieții) relevante, accesibile și cu stimulente în turism, agricultură și pescuit prin centrele comunitare de învățare permanentă	Beștepe, Ciucurova, Jijila, Luncavița, Peceneaga, Ceatalchioi, Grindu, Jurilovca, Nufăru, Topolog	POCU Axa Prioritară 6 – Educație și competențe Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) ⁵⁹	Intervenția satisface nevoile specificate în secțiunea IV.3.3 din Raportul de Evaluare a Nevoilor și susține obiectivul sectorial # 1. Justificare: această intervenție contribuie la creșterea inteligentă și favorabilă incluziunii în România prin reducerea numărului de persoane aflate în risc de șomaj, sărăcie și excludere socială, prin creșterea participării în domeniul învățării pe tot parcursul vieții și prin îmbunătățirea relevanței sistemelor de învățământ și formare profesională pentru piața muncii. Strategia ÎPV se focalizează pe

⁵⁹ PNDR prevede sprijin pentru cursuri de scurtă durată de formare profesională în domeniul agricol și agro-alimentar (de exemplu: inițiere, instruire), vizând agricultori, tineri fermieri, procesatori din industria agro-alimentară, agricultori care au angajamente de agro-mediu și climatice, precum și alte subiecte în cadrul unui program de formare profesională.

Tipul intervenției	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
			grupuri dezavantajate sau slab reprezentate (de exemplu, șomerii, persoanele care părăsesc timpuriu școala, romii și alte minorități, femeile, adulții de peste patruzeci de ani cu calificări reduse, tinerii în tranziție de la școală la piața muncii, muncitorii în vârstă, persoanele cu dizabilități), care vor fi principalii beneficiari ai acestui program. Pe lângă atingerea obiectivelor naționale, această intervenție vizează de asemenea să ofere sprijin în tranziția locală de la o economie bazată pe extracție la o economie bazată pe servicii. Activitățile vor include recunoașterea competențelor dobândite anterior, formare certificată și cursuri de educație și formare profesională, curriculum îmbunătățit, obținerea competențelor de viață și de competențe transversale, subvenții pentru stagiile de ucenicie și plasarea forței de muncă, programe de limbă minoritară⁶⁰.
Crearea unei Rețele de Educație și Formare Profesională pentru a asigura accesul la un învățământ primar și gimnazial de calitate	Comunități izolate sau comunități cu o populație mai mică de 2.000 de locuitori și orașul Tulcea ca centru al rețelei ⁶¹	POC Axa Prioritară 2: TIC pentru o economie digitală competitivă POCU Axa Prioritară 6: Educație și competențe POR Axa Prioritară 10: Îmbunătățirea infrastructurii educaționale	Această intervenție vine în întâmpinarea nevoilor specificate în secțiunea IV.3.3 din Raportul de Evaluare a Nevoilor și susține obiectivele sectoriale # 2 și # 3. Justificare: sectorul educațional din zona de studiu, mai exact din centrul Deltei, întâmpină constrângeri legate de accesul limitat și de densitatea mică a populației. Sectorul educațional are provocări semnificative în ceea ce privește lipsa de acces și scăderea numărului de elevi. Procentual, există mai puțini profesori certificați în Deltă (în procent de 67%), comparativ cu restul țării (în procent de 89%). Mai multe comune și-au închis școlile din cauza numărului mic de elevi și a costurilor ridicate de întreținere, iar transportul către alte școli a devenit o provocare. Totodată, elevii întâmpină dificultăți din lipsa igienei, a căldurii și, în unele zone, a apei potabile.

⁶⁰ Pentru copii, programele de limbă minoritară se desfășoară la nivel național.

⁶¹ Faza de selecție la nivel național pentru soluții de e-learning și infrastructuri educaționale conexe este în curs de pregătire la momentul scrierii acestui document. Comunitățile specifice vor fi sugerate în propunerea ITI atunci când există claritate în ceea ce privește procesul de național.

Tipul intervenției	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
Crearea de unități de învățământ profesional și tehnic, care să fie relevante, atractive și favorabile incluziunii	Județul Tulcea	POCU Axa Prioritară 6: Educație și competențe POR Axa Prioritară 10: Îmbunătățirea infrastructurii educațional Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR)	Această intervenție vine în întâmpinarea nevoilor specificate în secțiunea IV.3.3 din Raportul de Evaluare a Nevoilor și susține obiectivul sectorial # 2. Justificare: învățământul profesional și tehnic (ÎPT) constituie o prioritate națională de dezvoltare. Aceasta se adresează atât învățământului secundar (dezvoltarea tehnologică), cât și celui postliceal pentru a crea competențe și abilități care să ofere o mai bună accesibilitate la oportunitățile de angajare și constituie un punct de plecare pentru învățarea ulterioară. Este de asemenea esențial ca programele ÎPT să formeze abilitățile și cunoștințele care sunt necesare economiei locale și care să corespundă standardelor internaționale ale turismului bazat pe natură și ale pescuitului recreativ. La nivel național, MEN a dublat numărul de locuri disponibile în cadrul unităților ÎPT pentru anul școlar 2014-2015. Principala provocare o reprezintă asigurarea unui ÎPT de calitate și relevant, cu o legătură clară, și directă fie cu forța de muncă sau cu educația și formarea ulterioară. Se vor identifica alternative viabile pentru copiii și tinerii care iau bacalaureatul cu note foarte mici sau nu au rezultate școlare destul de bune pentru a fi acceptați în liceele pe care le preferă. Activitățile vor include servicii de consiliere, sprijin pentru parteneriatele cu companii prin stagiatuiri și ucenicie, mecanisme de formare și oferirea de stimulente, punerea la dispoziție de spații pentru ateliere în școlile ÎPT.
Reabilitarea și echiparea grădinițelor și creșelor	Întreg teritoriul RBDD	POCU Axa Prioritară 6: Educație și competențe POR Axa Prioritară 10: Îmbunătățirea	Această intervenție vine în întâmpinarea nevoilor specificate în secțiunea IV.3.3 din Raportul de Evaluare a Nevoilor și susține obiectivul sectorial # 3. Justificare: o importantă oportunitate este oferită de disponibilitatea grădinițelor pentru a fi utilizate și adaptate ca spații pentru creșă datorită scăderii ratei natalității. O prioritate națională o constituie înscrierea și finalizarea

Tipul intervenției	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
		infrastructurii educaționale Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) ⁶²	Învățământului preșcolar (de la 3 la 5 ani) de către toți copii și extinderea asigurării serviciilor de educație și îngrijire timpurie (EÎT) pentru ante-preșcolari (de la 0 la 2 ani). Studiile arată că accesul la o educație de calitate de la o vârstă fragedă facilitează dezvoltarea competențelor primare și că un EÎT de calitate crește performanța școlară și reduce riscul de PTȘ într-o etapă ulterioară. Activitățile vor include sprijin adecvat pentru înscriere și transpunerea scopurilor în EÎT, educația parentală și asigurarea disponibilității profesorilor calificați (educator, puericultor) în toate zonele geografice prin stimulente financiare pe parcursul implementării proiectului.
Dezvoltarea de programe de tip „Școală după Școală” și „A Doua Șansă”	Întreg teritoriul RBDD	POCU Axa Prioritară 6: Educație și competențe	Această intervenție vine în întâmpinarea nevoilor specificate în secțiunea IV.3.3 din Raportul de Evaluare a Nevoilor și susține obiectivul sectorial 2. Justificare: părăsirea timpurie a școlii are implicații sociale și economice importante. PTȘ este un factor care contribuie la excluderea socială involuntară ulterioară. Previziunile privind abilitățile ce vor fi cerute în viitor în Europa arată că doar 1 din 10 locuri de muncă vor fi accesibile pentru persoanele care au abandonat timpuriu școala. Tinerii care abandonează școala timpuriu vor fi, cel mai probabil, șomeri sau vor avea câștiguri modeste atunci când devin angajați. Acest lucru generează costuri sociale, scăderea veniturilor și încetinirea creșterii economiei, dar și reducerea veniturilor fiscale și creșterea costurilor pentru serviciile publice, cum ar fi sănătatea, justiția penală și alocațiile sociale. Grupurile-țintă ale acestui program sunt copiii cu vârste între 11 și 17 ani, dar și adulții, mai ales cei cu o situație materială precară, care provin din zone rurale, comunități de romi sau alte comunități minoritare. Activitățile vor include îmbunătățirea condițiilor și a calității

⁶² PNDR prevede sprijin pentru înființarea și modernizarea (inclusiv echipamente) grădinițelor, dar doar a celor din afara spațiilor școlare, în mediul rural.

Tipul intervenției	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
			școlilor, a programelor de tip „Școală după Școală”, oferite elevilor cu risc crescut de părăsire timpurie a școlii, a programelor „A Doua Șansă”, a materialelor și pregătirii profesorilor.
Crearea de parteneriate între angajatori, furnizori de educație și formare și organisme de cercetare	Întreg teritoriul RBDD	POCU Axa Prioritară 6: Educație și competențe	Această intervenție vine în întâmpinarea nevoilor specificate în secțiunea IV.3.3 din Raportul de Evaluare a Nevoilor și susține obiectivul sectorial # 1. Justificare: viziunea strategică pentru învățarea continuă în România constă în oferirea de oportunități de participare deplină la viața economică, socială și civică tuturor persoanelor de-a lungul vieții lor și ajutarea acestora să își atingă potențialul personal. Este nevoie de o bună colaborare pentru creșterea accesului și îmbunătățirea calității și relevanței ÎPT. Activitățile preconizate includ coordonarea, finanțarea și reglementarea pentru depășirea constrângerilor ÎPT - informare deficitară, stimulente slabe, capacitate scăzută -, crearea de parteneriate între actorii relevanți și o schimbare de atitudine privind ÎPT. Parteneriatul dintre instituțiile de formare și agenții economici rezultă în contracte de ucenicie și aptitudini specifice locului de muncă. Măsurile necesare pentru implementarea practică și extinderea uceniei pot include, spre exemplu, stimulente financiare (cum ar fi reduceri de taxe) pentru angajatori care intră în parteneriate.

Incluziunea și protecția socială

Obiective Sectoriale

- Reducerea disparităților legate de piața muncii și de capitalul uman în rândul persoanelor de etnie romă prin furnizarea de servicii îmbunătățite la nivelul fiecărei dimensiuni a excluziunii și în ansamblu
- Conservarea patrimoniului cultural al minorităților etnice din zona de studiu
- Îmbunătățirea rezultatelor sociale prin creșterea relevanței și a eficacității programelor de protecție socială derulate în teritoriul ITI Delta Dunării

Incluziunea socială este strâns legată de intervențiile în sectorul educației și cel al sănătății. A fost folosită o abordare integrată în rezolvarea problemelor specifice acestor domenii. Integrarea este reflectată în abordarea dimensiunilor multiple ale excluziunii, precum și în includerea de soluții de acces în sectoarele educației și sănătății.

Următoarele intervenții sunt luate în considerare pe baza principiilor strategice ale Strategiei:

1. Emanciparea locuitorilor: sprijin (conștientizare și informare) pentru apărarea drepturilor populației sărace și marginalizate și pentru accesul lor la resurse, sprijin pentru informare participativă și responsabilă și pentru implicarea în procese de consiliere, înlesnirea participării pe piață, sprijin pentru participarea persoanelor sărace în procesele de politici publice și de guvernare; mecanisme de soluționare a plângerilor; ÎPV pentru grupuri vulnerabile.
2. Instituții mai transparente, responsabile și orientate spre incluziune socială: activități orientate către beneficiar, combinate cu acțiuni de informare în educație, sănătate și servicii sociale.
3. Servicii mai accesibile din punctul de vedere al costurilor prin creșterea eficienței: abordarea integrată oferă servicii sociale de bază (educație, sănătate și servicii sociale) este puternic recomandată. Furnizarea serviciilor de prevenție este mai puțin costisitoare decât furnizarea serviciilor de protecție (educație, sănătate, protecție socială) și cu rezultate mai durabile pentru bunăstare.
4. Capacitate de plată prin generarea de venituri: servicii adaptate pentru creșterea șanselor de angajare mai ales pentru populația săracă și dezavantajată și pentru locuri de muncă care necesită un nivel scăzut de competențe.
5. Integrare teritorială: oferirea de subvenții pentru persoanele sărace, care locuiesc în zone izolate pentru a asigura accesul la serviciile de bază.

Intervențiile prioritare identificate pentru atingerea obiectivelor strategice, propuse în această etapă mai ales la nivelul incluziunii sociale sunt:

- Dezvoltarea infrastructurii instituționale preșcolare (0-6 ani) în comunitățile cu pondere mare de romi și alte grupuri vulnerabile.
- Creșterea numărului de mediatorii școlari în toate școlile cu procent mare de romi și alte minorități și grupuri vulnerabile
- Implementarea burselor comunitare pentru intervenții educaționale
- Facilitarea reglementării drepturilor de proprietate (sistem cadastral complet)

În conformitate cu prioritățile educaționale propuse, intervențiile educaționale ce vizează comunitățile cu pondere mare de populație romă și alte grupuri vulnerabile se concentrează pe asigurarea infrastructurii necesare, dar și pe extinderea sprijinului de tip „soft”, cum ar fi mediatorii și schemele de grant. Drepturile de proprietate reprezintă o altă zonă de prioritate pentru intervenții, dat fiind impactul acestora asupra altor aspecte ale vieții populației romă și altor populații vulnerabile, precum accesul la servicii și la credite.

O identificare prealabilă a grupurilor vulnerabile este preconizată ca parte a următorilor pași în proiectul Delta Dunării. Odată ce profilul specific și nevoile acestor grupuri vulnerabile sunt mai bine înțelese, vor fi sugerate intervenții specifice pentru a face politicile naționale de protecție socială mai relevante și mai eficace.

Tabel 20: Incluziunea și protecția socială – Tipuri prioritare de intervenție / proiecte și justificare

Tipul intervenției	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
Dezvoltarea infrastructurii instituționale preșcolare (0-6 ani) în comunitățile cu pondere mare de romi și alte grupuri vulnerabile	Zone cu pondere mare de romi și alte grupuri vulnerabile de pe întreg teritoriul RBDD	POR Axa Prioritară 10: Îmbunătățirea infrastructurii educaționale POCU Axa Prioritară 4: Incluziune socială și combaterea sărăciei	Intervenția îndeplinește cerințele specificate în secțiunea IV.5.3 a Raportului de Evaluare a Nevoilor și este în conformitate cu toate obiectivele sectoriale. Justificare: aceasta este o prioritate națională. Investițiile materiale vor fi combinate cu alte tipuri de suport.
Extinderea mediatorilor școlari în instituțiile de învățământ cu un procent mare de romi și alte grupuri vulnerabile	Zone cu pondere mare de romi și alte grupuri vulnerabile de pe întreg teritoriul RBDD	POCU Axa Prioritară 4: Incluziune socială și combaterea sărăciei	Intervenția îndeplinește cerințele specificate în secțiunea IV.5.3 a Raportului de Evaluare a Nevoilor și este în conformitate cu toate obiectivele sectoriale. Justificare: mediatorii școlari s-au dovedit a fi de succes.
Implementarea fondurilor comunitare pentru intervenții educaționale	Zone cu pondere mare de romi și alte grupuri vulnerabile de pe întreg teritoriul RBDD	POCU Axa Prioritară 4: Incluziune socială și combaterea sărăciei	Intervenția îndeplinește cerințele specificate în secțiunea IV.5.3 a Raportului de Evaluare a Nevoilor și este în conformitate cu toate obiectivele sectoriale. Justificare: transferurile condiționale de bani au avut mult succes în întreaga lume.
Crearea de locuri de muncă pentru grupurile vulnerabile prin promovarea și dezvoltarea economiei sociale legată de domeniile prioritare de dezvoltare ale RBDD	Întreg teritoriul RBDD	POCU Axa Prioritară 4: Incluziune socială și combaterea sărăciei	Proiectul urmărește creșterea numărului de oportunități de angajare calitative, în sectorul pescuit, pentru grupurile vulnerabile din cadrul teritoriului RBDD. Totodată susține diversificarea activităților agricole și non-agricole, încurajând implicarea activă a comunităților locale și integrarea socială și pe piața muncii a grupurilor vulnerabile. Scopul proiectului este dezvoltarea de structuri de economie socială, în vederea susținerii integrării pe piața muncii a persoanelor din grupurile vulnerabile. Dezvoltarea economiei sociale va contribui la crearea de noi locuri de muncă și la dezvoltarea serviciilor locale.

			Acțiunile vor avea drept scop asigurarea sprijinului necesar pentru înființarea întreprinderilor sociale de inserție, dar și a promovării economiei sociale. Totodată, antreprenorii în domeniul social, atât din entitățile nou înființate, cât și cei din entitățile deja existente, vor putea beneficia de activități de consiliere/mentorat, precum și de formare profesională în domeniul social. Intervenția va fi una integrată, realizată la nivelul întregului teritoriu și cu implicarea tuturor factorilor locali.
Extinderea, reabilitarea, modernizarea și dotarea infrastructurii de servicii sociale	Întreg teritoriul RBDD	POR Axa Prioritară 8: Dezvoltarea infrastructurii de sănătate și sociale	Starea de degradare a clădirilor și dotarea deficitară a unor centre sociale fac ca oferta de servicii oferită beneficiarilor să fie relativ restrânsă (de ex. servicii de ergoterapie pentru persoanele cu dizabilități), iar confortul beneficiarilor instituționalizați să fie redus, din cauza deficitului de spații de relaxare și petrecere a timpului liber.
Facilitarea regularizării drepturilor de proprietate	Zone cu pondere mare de romi și alte grupuri vulnerabile de pe întreg teritoriul RBDD	POR Axa Prioritară 11: Extinderea geografică a proprietăților și înregistrarea terenului (alte fonduri decât prin ITI)	Intervenția îndeplinește cerințele specificate în secțiunea IV.5.3 a Raportului de Evaluare a Nevoilor și este în conformitate cu toate obiectivele sectoriale. Justificare: o condiție necesară pentru multe alte intervenții.

Pilonul V: Promovarea eficienței, accesibilității și sustenabilității

Această secțiune se referă la intervențiile care vizează realizarea eficientă și sustenabilă a proiectelor și programelor sugerate în Strategie. Raportul de Evaluare a Nevoilor a stabilit că în Regiunea DD condițiile demografice și climatice limitează investițiile și serviciile caracteristice economiilor de scară și de aceea este nevoie să fie luate în calcul abordări inovative, poate prin folosirea cu eficiență a internetului (Pilonul III). Deja costul serviciilor a atins pragul posibilităților financiare în mai multe gospodării din zona de studiu și flexibilitatea fiscală a autorităților locale este de asemenea foarte redusă; de aceea împovărarea lor cu alte costuri de operare și mentenanță (O&M), care nu pot fi recuperate de la utilizator, nu este o soluție viabilă. Raportul de Evaluare a Nevoilor a argumentat de asemenea că lipsa posibilităților financiare la gospodării poate fi cel mai bine adresată prin subvenții testate, gestionate prin programele guvernamentale de protecție, iar în situații rare, este recomandabil să fie administrate subvenții nediferențiate pe zonă. Cea mai bună soluție pentru constrângerile legate de capacitatea de plată ar reprezenta-o creșterea numărului de oportunități (Pilonul II) pentru locuitori. Toate investițiile propuse trebuie adaptate pentru a fi relevante, accesibile la preț și durabile pentru comunitate.

Capacitatea administrativă și managementul de program

Obiective Sectoriale

- Asigurarea unor servicii publice eficiente și rentabile
- Îmbunătățirea planificării strategice și bugetare bazate pe dovezi, la toate nivelurile de guvernare din regiunea DD, în vederea sprijinirii obiectivelor economice și de mediu
- Intensificarea utilizării modalității participative de luare a deciziilor, în sinergie cu obiectivele de mediu și cele economice

Regiunea Delta Dunării are nevoi mari de reforme și de dezvoltarea capacității administrative, din cauza provocărilor de mediu și economice specifice. Luarea deciziilor în regiunea DD trebuie să se bazeze pe dovezi în special în ceea ce privește gestionarea elementelor de patrimoniu natural. Planificarea strategică și bugetară pentru managementul de mediu și dezvoltarea turismului este deosebit de contestată din cauza multor straturi de guvernare (Consiliul Județean Tulcea, Consiliul Județean Constanța, ARBDD, precum și unitățile administrației locale) și unități teritoriale. Mai mult decât atât, managementul biodiversității și resurselor de ecosistem se bazează foarte mult pe mecanismele de comandă și control, decât pe un proces decizional mai participativ și mai responsabil. Sarcinile administrative pentru întreprinderi și cetățeni sunt deosebit de mult determinate de permisele ARBDD în acest domeniu. Taxele de intrare pentru utilizarea RBDD atrag de asemenea costuri ridicate de tranzacție sau de colectare și nu sunt optimizate. Monitorizarea și punerea în aplicare a reglementărilor de ARBDD se desfășoară de asemenea cu costuri ridicate și ineficiențe și ar trebui să evolueze spre o altă abordare – de împărțire a beneficiilor cu utilizatorii de resurse (a se vedea secțiunea III, Pilonul I, Biodiversitatea și serviciile ecosistemice). Serviciile publice sunt deficitare și sunt deosebit de greu de furnizat în regiunea DD din motive ce țin de economiile de scară și de accesibilitate, după cum s-a discutat în Raportul de Evaluare a Nevoilor. Serviciile publice trebuie să fie gestionate în moduri inovatoare și să utilizeze abordări TIC în materie de educație și sănătate. Subvențiile actuale pentru utilități trebuie să fie reformate și ele, așa cum s-a susținut în

Raportul de Evaluare a Nevoilor, secțiunea V.1.2.1. Sunt necesare reforme de reglementare similare în alte sectoare pentru a răspunde nevoilor unor zone precum Delta Dunării (a se vedea secțiunea IV privind sănătatea pentru reformele propuse pentru acest sector). Managementul resurselor umane se confruntă de asemenea cu nevoi speciale în ceea ce privește atragerea și reținerea talentelor, în special în sectoarele sănătății și educației.

Asistența tehnică (AT) pentru îmbunătățirea capacității administrative. Principalii beneficiari instituționali sunt Consiliul Județean Tulcea, alte aproape patruzeci (40) de autorități locale (inclusiv Tulcea și patru orașe), precum și Administrația Rezervației Biosferei Deltei Dunării (ARBDD) și alte entități guvernamentale naționale situate în zona ITI. În plus, se așteaptă să existe diverși beneficiari din sectorul privat. Majoritatea beneficiarilor au o experiență și capacitate de implementare limitate în ceea ce privește tipul și amploarea proiectelor prevăzute în programul ITI, precum și în ceea ce privește necesitatea de a le opera și întreține ulterior. Resursele bugetare limitate și provocările în menținerea personalului în zone izolate (de exemplu, în sectorul de sănătate și educație) au pus presiune asupra sistemelor administrative. Necesitatea unei coordonări eficiente a inițiativelor și intervențiilor va determina cereri administrative suplimentare către beneficiari, astfel că este propusă înființarea de noi organizații (de exemplu, organizațiile de management al destinației pentru sectorul turismului). Gestionarea unui element de patrimoniu natural, precum RBDD, necesită anumite competențe și sensibilități din partea ARBDD și a altor entități de mediu, din partea autorităților locale și a comunităților în general.

Prin urmare, există nevoi semnificative de dezvoltare a unor entități guvernamentale eficiente, transparente și accesibile. Aceasta presupune: (a) îmbunătățirea generală a **capacității de management de proiect** atât în sectorul privat, cât și în cel public, incluzând pregătirea și implementarea proiectelor ce primesc finanțare (de exemplu, dezvoltarea de ghiduri pentru achiziții publice și de sisteme de control, recrutarea și gestionarea de personal, consultanți, competențe de documentare tehnică și economică, realizarea de parteneriate și integrarea inițiativelor finanțate ITI cu alte activități ale beneficiarilor); (b) promovarea unui **sistem eficient de implementare** (mecanisme de coordonare între beneficiari și sisteme de management și control) incluzând contractarea, managementul financiar, monitorizarea și implementarea controlului; (c) asigurarea unor **măsuri de sprijin specifice**, legate de investițiile în cadrul fiecărui program operațional (PO), în special pentru sectorul public (potrivit funcției sau potrivit mandatelor). De exemplu: a permite dezvoltarea unui mediu competitiv de afaceri (incluzând în turism) la nivel local, gestionarea educației și a altor servicii publice și a asigura angajamentul eficient al actorilor (implicați) locali în gestionarea zonelor reconstruite ecologic; (d) sporirea metodelor, strategiilor și instrumentelor pentru un **acces facil** al publicului la informații și servicii publice; și (e) contribuirea la întărirea **sentimentului de proprietate** asupra proceselor și rezultatelor intervențiilor în rândul beneficiarilor, pregătindu-i pentru O&M și viitoarele îmbunătățiri. Se anticipează că randamentul va fi consolidat prin: (i) servicii de consultanță (pentru verificări operaționale, dezvoltarea de politici și proceduri etc.); (ii) programe de învățare și instruire, cu evaluări ale impactului; (iii) structuri de reacție și dezvoltare de web-site pentru informare și dialog public; și (iv) spații pentru birouri, vehicule și echipamente.

Asistența tehnică (AT) pentru managementul de program. Pe lângă nevoile de asistență tehnică (AT) definite pentru fiecare sector și legate de capacitatea administrativă generală, Asociația de Dezvoltare Intercomunitară (ADI), recent stabilită, precum și beneficiarii ITI vor avea nevoie de AT

extinsă pentru a pregăti și implementa programul ITI în timp util, pentru a asigura utilizarea eficientă a resurselor economice și financiare și pentru a disemina informațiile necesare. Activitățile pentru educarea și instruirea personalului ADI, precum și a beneficiarilor locali se vor referi la pregătirea proiectelor, managementul de proiect, achizițiile publice, gestionarea contractelor, gestionarea financiară, realizarea și managementul parteneriatelor (împreună cu sectorul privat, precum și cu organizații ale societății civile), coordonarea proiectului, monitorizarea și evaluarea proiectului. O atenție deosebită va fi îndreptată către: proiectele mari (de exemplu, reabilitarea a trei drumuri județene); aplicarea instrumentelor financiare inovatoare (de exemplu, pentru promovarea IMM-urilor și implicarea comunității în management-ul de mediu); și mecanismele de coordonare pentru asigurarea unei implementări eficiente a strategiei teritoriale integrate. Servicii de consultanță vor fi necesare pentru studiile de fezabilitate, dezvoltare organizațională, dezvoltarea de birouri de asistență și a website-ului, informare publică și activități de promovare, organizarea de vizite de studii și evaluări ale impactului. ADI va avea nevoie de asemenea de spații pentru birouri, vehicule și echipamente.

A răspunde eficient la nevoile definite va constitui o provocare pentru autorități. Autoritățile locale din zona de studiu au capacitate administrativă și financiară limitate în ceea ce privește implementarea investițiilor noi și de reabilitare, cât și privind activitățile de operare și mentenanță. Scăderea continuă a populației și îmbătrânirea în zona de studiu vor reduce veniturile fiscale și economiile de scară în furnizarea de servicii, adăugând o presiune suplimentară asupra autorităților. În plus, capacitatea locuitorilor de a plăti pentru servicii publice îmbunătățite este slabă. Acest lucru ridică întrebări privind politica viitoare de subvenționare a guvernului. Gestionarea viitoare a Deltei va depinde de asemenea de capacitatea ARBDD de a monitoriza și aplica regulamentele. Prin urmare, este subliniată în raport o nevoie de consolidare și de suport prin asistență tehnică, presupunând că entitatea (entitățile) este responsabilă de procesul de coordonare și colaborare cu autoritățile naționale privind implementarea programului în ansamblu.

Tabel 21: Capacitatea administrativă și managementul de program – Tipuri prioritare de intervenție / proiecte și justificare

Tipul intervenției	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
Furnizarea de Asistență Tehnică (AT) pentru îmbunătățirea capacității administrative	Întreg teritoriul RBDD	POAT POCA	Principalii beneficiari instituționali sunt Consiliul Județean Tulcea, alte aproape patruzeci (40) de autorități locale (inclusiv Tulcea și patru orașe), precum și Administrația Rezervației Biosferei Deltei Dunării (ARBDD) și alte entități guvernamentale naționale, situate în zona ITI. Aceste autorități au capacitate administrativă și financiară limitată pentru a pregăti și implementa investiții noi și reabilite și pentru a asigura în mod eficient operarea și mentenanța viitoare a acestora. Este necesară consolidarea substanțială a capacității și a sprijinului oferit prin asistență

Tipul intervenției	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
			tehnică pentru o dezvoltare eficientă, transparentă și accesibilă a entităților guvernamentale. Câteva dintre funcțiile administrative includ (dar fără a se limita la) actualizarea/completarea instrumentelor de gestiune teritorială, precum planuri de oraș/sat, baza de date a orașului/satului, cadastrul și cartea funciară etc.
Planul de Management și Regulamentul de Funcționare pentru Rezervația Biosferei Delta Dunării.	Întreg teritoriul RBDD	POCA Axa Prioritară 1 (1.1)	Acesta include mecanisme pentru participarea semnificativă a comunităților locale și a altor factori de decizie importanți, în aspectele cheie ale managementului RBDD, inclusiv stabilirea obiectivelor, dezvoltarea planurilor de management zonal și cel al resurselor naturale, implementare și monitorizare. Adoptarea unei politici și a unei legislații adecvate în legătură cu structurile de guvernare al RBDD și accesul rezidenților la resurse naturale, care este crucial pentru instaurarea unei relații mai cooperante și mai funcțională între ARBDD și comunitățile locale.
Implementarea și dezvoltarea unui sistem de management al riscurilor în Rezervația Biosferei Delta Dunării.	Întreg teritoriul RBDD	POCA Axa Prioritară 1 (1.1)	Necesitatea unui sistem informatic dedicat managementului riscurilor este justificată nu numai de importanța RBDD la nivel național și internațional, ci și prin modul și impactul pozitiv pe care l-ar avea un astfel de sistem pentru activitate decizională a ARBDD, venind în sprijinul ARBDD cu privire la estimarea impactului, a gradului de probabilitate a fenomenelor hidro-meteorologice cu grad ridicat de risc asupra patrimoniului natural. Având o imagine mai clară a impactului pe care sedimentele transportate și schimbările morfologice din zonă le au asupra patrimoniului natural, ARBDD va beneficia de funcționalități extinse

Tipul intervenției	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
			de analiză, agregare, afișare și prognozare a acțiunilor și măsurilor propuse conducând la eficientizarea procesului decizional.
Revizuirea reglementărilor privind schemele de subvenționare a gospodăriilor pentru îmbunătățirea capacității de plată a serviciilor și pentru o direcționare și utilizare mai eficiente a resurselor financiare și naturale	Administrația centrală	POCA Axa Prioritară 1 (1.1)	Această intervenție vine în întâmpinarea nevoilor specificate în secțiunea V.1.2.1 a Raportului de Evaluare a Nevoilor și susține obiectivul sectorial # 1. Justificare: politica actuală în domeniul subvențiilor este ineficientă, nu este orientată spre cei săraci și poate genera stimulente perverse privind abuzul de resurse. Jumătate (50%) din totalul facturii de utilități în centrul Deltei (inclusiv apa, electricitatea și încălzirea, dacă este cazul) este subvenționată, indiferent de venitul gospodăriei. Acest lucru a generat, de exemplu, în cazul apei, risipă sub formă de apă curentă utilizată pentru irigare, în condițiile în care sursele netratate de apă ar fi putut fi o alternativă mai eficientă din punctul de vedere al costului. Având în vedere amploarea îmbunătățirilor planificate privind serviciile din zonă, va fi esențial să se asigure că acestea pot fi menținute din plata facturilor și că aceste facturi pot fi plătite de rezidenți. Activități prioritare: - analiza mecanismelor de subvenționare existente, aplicate la nivel central și județean - analiza performanței mecanismelor de subvenționare existente, vizând inclusiv eficiența (erori de includere și excludere) - analiza eficienței administrative a subvențiilor existente - recomandarea de criterii instituționale deja testate la nivel de mijloace pentru administrarea

Tipul intervenției	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
			subvențiilor - pregătirea unui studiu de fezabilitate cuprinzător, inclusiv o strategie de recuperare a costurilor pentru servicii - consultări publice cu privire la reforma tarifelor Sinergiile vor asigura sustenabilitatea financiară în materie de: (i) investiții în apă și canalizare; (ii) colectare și eliminare a deșeurilor; (iii) furnizare de energie electrică și internet; și (iv) servicii de transport.
Reforme instituționale ARBDD	ARBDD	POCA Axa Prioritară 1 (1.1)	Vezi secțiunea I. Biodiversitate și managementul ecosistemelor
Intervenții privind schimbările climatice	A se vedea secțiunea I. Schimbările climatice	POCA	A se vedea secțiunea I. Schimbările climatice
Instituționalizarea unei Organizații de Management al destinației în Delta Dunării (OMD)	A se vedea secțiunea II. Turismul	POCA	A se vedea secțiunea II. Turismul
Reforme de creștere a rentabilității la nivelul administrării sectorului	A se vedea secțiunea IV. Sănătatea	POCA Axa Prioritară 1 (1.1 și 1.2)	A se vedea secțiunea IV. Sănătatea
Îmbunătățirea planificării strategice și bugetare bazate pe dezvoltarea de sisteme și instrumente de management, în vederea sprijinirii obiectivelor economice și de mediu	Întreg teritoriul RBDD	POCA Axa Prioritară 2 (2.1)	Acordul de parteneriat 2014-2020 a identificat printre principalele deficiențe transversale care afectează administrația publică: existența de „Sisteme de planificare strategică inadecvate în cadrul instituțiilor publice, care conduc la prioritizări deficitare”, respectiv „Capacitate instituțională slabă de coordonare a politicilor, manifestată prin mecanisme neclare de monitorizare și evaluare a politicilor implementate, axate pe reguli și proceduri, și nu pe rezultate și obținerea de

Tipul intervenției	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
			performanțe”. Nu în ultimul rând, prin asigurarea accesului publicului la instrumentele de monitorizare a performanței în administrația publică, proiectul va contribui și la atingerea obiectivului specific 2.2. al POCA Creșterea transparenței, eticii și integrității în cadrul autorităților și instituțiilor publice. Intervenția va fi una integrată, realizată la nivelul întregului teritoriu și cu implicarea tuturor administrațiilor publice locale.
Creșterea transparenței în administrația publică prin dezvoltarea abilităților și instrumentelor de comunicare din instituțiile publice	Întreg teritoriul RBDD	POCA Axa Prioritară 2 (2.2)	Pentru dezvoltarea unei administrații publice moderne, eficiente, transparente și deschise în relația cu cetățenii și mediul de afaceri, tehnologia informației și a comunicațiilor are un rol foarte important, acela de a fundamenta soluția tehnică aferentă preluării, procesării și stocării, după caz, a datelor relevante pentru problemele ridicate de cetățeni/mediu de afaceri. Gradul scăzut de transparență și de consultare și implicare a cetățenilor/societății civile în luarea deciziilor care îi influențează în mod direct, conduce atât la necorelarea între nevoile reale ale acestora și prioritățile administrației la un anumit moment, cât și la o imagine negativă a administrației în fața cetățenilor. Intervenția va fi una integrată, realizată la nivelul întregului teritoriu și cu implicarea tuturor administrațiilor publice locale.
Furnizarea de Asistență Tehnică (AT) pentru managementul programului	Întreg teritoriul RBDD	POAT	Este nevoie de consolidarea semnificativă a capacității administrative și de sprijin financiar pentru ca entitatea (entitățile) să se ocupe de coordonarea implementării

Tipul intervenției	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
			programului, precum și de legăturile conexe cu autoritățile naționale. Asociația recent înființată de Dezvoltare Intercomunitară (ADI) și beneficiarii ITI vor avea nevoie de AT extinsă pentru a pregăti și implementa proiecte în timp util și în mod eficient, a se asigura utilizarea eficientă a resurselor financiare și economice, precum și pentru a disemina informații conexe, toate pentru punerea în aplicare efectivă a abordării teritoriale integrate. ADI va avea nevoie de asemenea de: facilități de birou, mașini și echipament, consolidarea capacității de administrare a proiectului în ceea ce privește elaborarea documentelor tehnice și de altă natură; achiziții publice; contabilitate; evaluare de mediu; supravegherea construcțiilor; alte funcții de management de proiect vor fi de asemenea necesare.
Acțiuni menite să asigure coordonarea între instituțiile publice cu atribuții în conservarea biodiversității și reconstrucția ecologică a Deltei Dunării	Întreg teritoriul RBDD	POAT	Sistemul instituțional de administrare a Deltei Dunării este unul extrem de complex, atât pe verticală, cât și pe orizontală, prin prisma statutului special al acesteia. Cele mai multe dintre acestea, situate la diferite niveluri de guvernare, au atribuții în problematica mediului și a biodiversității. În acest context, comunicarea și coordonarea dintre diferiți actori instituționali este o mare provocare și un risc pentru protejarea patrimoniului natural al Deltei. În pofida unor măsuri de descentralizare, nivelul administrației centrale rămâne unul vital pentru administrarea Deltei, 5 ministere având responsabilități în zonă, fără însă a exista un mecanism centralizat de coordonare în problematica

Tipul intervenției	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
			Dunării, care nu poate fi compensat de colaborarea de la nivel local dintre diferitele structuri teritoriale ale acestora. De asemenea, între organizațiile administrației centrale și cele ale administrației județene / locale există mai multe falii legate de eficiență și legitimitate, acestea din urmă fiind nevoite să implementeze o serie de politici centrale, adesea fără a fi implicate în procesul de elaborare a acestora, având o capacitate administrativă extrem de redusă, în special în termeni de resurse financiare și umane. În plus, în multe cazuri, interesele diferiților actori instituționali diferă.
Dezvoltarea și implementarea serviciilor online	Întreg teritoriul RBDD	POAT	În prezent, aproximativ 50% din cetățenii din zona ITI DD au acces la rețeaua de internet în bandă largă (prin diferite tehnologii, precum Wimax, xDSL, FTTP etc.). Totuși, există comunități în care nu există infrastructura necesară în acest sens: Baia, Beștepe, C.A. Rosetti, Ceatalchioi, Chilia Veche, Crișan, Frecăței, Jijila, Jurilovca, Luncavița, Maliuc, Mihail Kogălniceanu, Nufăru, Pardina, Sarichioi, Smârdan, Valea Nucarilor, Văcăreni etc. Există investiții pentru extinderea infrastructurii de internet în bandă largă prin proiectul RO-NET în: Baia, Ceatalchioi, Crișan, Frecăței, Jurilovca, Maliuc, Mihai Bravu, Mihail Kogălniceanu, Sarichioi și Smârdan. De asemenea, în cadrul strategiei sunt avute în vedere investiții suplimentare pentru restul localităților în actuala perioadă de programare. Chiar dacă numărul cetățenilor care utilizează internetul este în creștere, accesul acestora la servicii publice online este încă

Tipul intervenției	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
			foarte limitat. În 2015, doar 5 primării furnizează facilități online pentru plata taxelor locale (Tulcea, Isaccea, Frecăței, Luncavița, Niculițel), în timp ce altele nu au nici măcar site propriu (C.A. Rosetti, Maliuc, Sfântu Gheorghe etc.). În plus, multe dintre site-urile existente nu au fost actualizate în ultimii ani și nu există un sistem integrat pentru schimbul de informații între diferitele autorități locale.

III.4 Lista tipurilor de intervenții și proiecte care contribuie la implementarea Strategiei

Tabel 22: tipuri de intervenții și proiecte

Pilon	Sector	Nr. tip de intervenții e/ proiect	Tipuri de intervenții/ proiecte
Pilon I	Biodiversitatea și Managementul Ecosistemului	I.1	Dezvoltarea și implementarea măsurilor pentru reducerea deșeurilor solide în zonele naturale
		I.2	Delimitarea frontierelor și semnalizarea zonelor protejate cu strictețe, a zonelor tampon, a zonelor de pescuit sportiv, traseelor turistice, zonelor de campare și de parcare, etc. și implementarea unui sistem de monitorizare și informare, inclusiv tehnologie, cum ar fi camere activate la mișcare, turnuri de observație etc.
		I.3	Îmbunătățirea managementului pe bază de dovezi prin dezvoltarea și implementarea unui sistem de monitorizare modern/ eficient și a unui model predictiv pentru dinamica sedimentării în Delta Dunării
		I.4	O analiză instituțională detaliată (revizuirea funcționării) a ARBDD și a reformelor administrative aferente, cu scopul de a îmbunătăți performanțele sale manageriale și cadrul legislativ care guvernează managementul zonei RBDD, pentru a permite locuitorilor să devină participanți activi în protejarea și gestionarea resurselor naturale. Măsuri de consolidare a capacității pentru comunități și ARBDD
		I.5	Echipamente și costuri operaționale pentru intervențiile fizice în vederea refacerii circulației naturale a apei și a zonelor cu habitate importante
		I.6	Refacerea sistemelor ecologice și a habitatului natural în cadrul rețelei Natura 2000 pentru speciile care fac obiectul preocupărilor europene legate de conservare, împreună cu dezvoltarea unui sistem de monitorizare integrat care să acopere întreaga zonă DD (inclusiv zonele transfrontaliere), susținerea luării deciziilor pe bază de dovezi și participarea comunității
		I.7	Studii și Asistență Tehnică pentru conservarea biodiversității și refacerea ecosistemelor și a habitatelor naturale în cadrul rețelei Natura 2000 afectate de impacturile antropice
		I.8	Identificarea polderelor suplimentare, eligibile pentru refacerea ecologică. Acestea vor include studii de fezabilitate și proiecte tehnice pentru restaurarea habitatelor naturale afectate de activitățile non - ecologice din polderile agricole, pescărești și forestiere - lucrări de restaurare ecologică integrală sau parțială
		I.9	Studii de contabilizare a capitalului natural pentru stabilirea utilizărilor celor mai valoroase ale terenului și resurselor naturale în vederea unui management optim
		I.10	Reîmpădurirea suprafețelor în care vegetația forestieră naturală a dispărut sau s-a degradat
		I.11	Investiții pentru susținerea acțiunii locale de reducere a poluării cu nitrați a căilor navigabile, poluare provenită din activitățile agricole și de creștere a animalelor
		I.12	Înființarea unui Centru Internațional de Studii Avansate Dunăre - Delta Dunării - Marea Neagră pentru conservarea biodiversității

Pilon	Sector	Nr. tip de intervenție/ proiect	Tipuri de intervenții/ proiecte
		I.13	Managementul integrat al dăunătorilor - dezvoltarea și implementarea unei strategii integrate pentru controlul țânțarilor
		I.14	Strategie integrată pentru managementul stufului
	Eficiența energetică	I.15	Promovarea utilizării surselor de energie regenerabilă. Investiții în proiecte pilot care promovează utilizarea surselor de energie regenerabilă (vânt, energie solară, pompe de căldură, biomasă, micro - hidro etc.) și a tehnologiilor nepoluante, inclusiv dezvoltarea și implementarea sistemelor de propulsie ecologice în Delta
		I.16	Îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor publice (școli, spitale, clădiri administrative etc.)
		I.17	Extinderea și îmbunătățirea eficienței energetice a iluminatului public
		I.18	Susținerea îmbunătățirii eficienței energetice a gospodăriilor
	Schimbările climatice	I.19	Crearea unei platforme de parteneriat SC, inclusiv un fond pentru adaptare climatică impulsivă de comunitate, dedicat familiilor cu venituri reduse, micro - granturi sau un mecanism de împrumut pentru susținerea IMM -urilor și o facilitate de parteneriat pentru promovarea colaborării publice - private pentru măsurile inovatoare privind schimbările climatice
		I.20	Înființarea unei unități cu mandat clar care să se adreseze problemelor legate de schimbările climatice, cu un număr mic de angajați dedicați și informați și capabilă să funcționeze trans - sectorial
		I.21	Elaborarea unor ghiduri de bune practici pentru implementarea politicilor de combatere a schimbărilor climatice
	Managementul Riscului de Dezastre (DRM)	I.22	Furnizarea unor utilaje și echipamente speciale pentru intervenții ale ISU și SMURD în situații de dezastru
		I.23	Lucrări pentru protecția împotriva inundațiilor în paisprezece orașe/ comune
		I.24	Modernizarea, reabilitarea și construirea elementelor de infrastructură ale Inspectoratului general pentru Situații de Urgență (ISU) în Tulcea + Măcin + Crișan + Babadag + Topolog
		I.25	Crearea și menținerea unei baze de date interinstituționale cu factorii de risc
	Situații de urgență cauzate de poluare	I.26	Planuri complete, coerente și cuprinzătoare pentru prevenirea și răspunsul la situațiile de urgență în caz de poluare, care să acopere atât apa și uscatul, cât și sursele de poluare mobile și fixe
		I.27	Crearea unei echipe interinstituționale pentru răspuns la situațiile de urgență în caz de poluare
		I.28	Achiziționarea de echipamente pentru ca echipa de primă intervenție să aibă acces rapid în localitățile din mijlocul Deltei unde are loc incidentul de poluare
		I.29	Crearea și menținerea unei baze de date interinstituționale cu răspunderea pentru mediu, pentru schimbul de date și o mai bună coordonare între agenții
Pilon II	Turismul	I.30	Dezvoltarea și instalarea infrastructurii pentru vizitatori
		I.31	Instituționalizarea unei Organizații de management pentru

Pilon	Sector	Nr. tip de intervenție/ proiect	Tipuri de intervenții/ proiecte
			destinația Delta Dunării (OMD)
		I.32	Elaborarea și implementarea unui program cu multiple destinații pentru dezvoltarea de produse și atracții
		I.33	Mecanism de susținere a IMM-urilor turistice bazate pe natură, inovație și sustenabilitate și a întreprinderilor de turism social pentru o economie ecologică
		I.34	Un program la nivel de regiune pentru înfrumusețarea așezărilor
		I.35	Program pentru îmbunătățirea calității unităților și serviciilor de cazare
		I.36	Intervenții legate de patrimoniul cultural (reabilitare, conservare etc.)
		I.37	Dezvoltarea unui program de interpretare (învățare) a destinațiilor
		I.38	Dezvoltarea și derularea unui program pentru situații de urgență și prim ajutor pentru lucrătorii din turism și furnizorii de servicii
		I.39	Înființarea unui observator de cercetare specializat în turism
	Pescuitul și acvacultura	I.40	Reducerea sedimentării în lacurile mari prin montarea unor sisteme de blocare
		I.41	Dragarea lacurilor mari pentru a reface adâncimea apei
		I.42	Susținerea tranziției de la capturarea în scop comercial la pescuitul recreativ (îmbunătățirea locațiilor turistice pentru a corespunde nevoilor pescarilor. Promovarea și acordarea de instruire în pescuitul de agrement sustenabil - pescuit de tipul prinde și eliberează etc.)
		I.43	Susținerea reproducerii artificiale a speciilor valoroase, precum știuca și șalăul și construirea unor facilități de debarcare simple în locul aglomerațiilor de pescari
		I.44	Îmbunătățirea habitatului peștilor
		I.45	Reglementarea sau eliminarea câmpării pentru pescuit necontrolat
		I.46	Propunerea unor stimulente fiscale, cum ar fi eliminarea taxei pentru apă
		I.47	Îmbunătățirea colectării și analizării datelor referitoare la pescării
		I.48	Înlocuirea sau modificarea sistemului bazat pe cherhanale
		I.49	Consolidarea capacității analitice la INCDD
		I.50	Îmbunătățirea activităților de cercetare și dezvoltare legate de pescării în institute de cercetare, instituții publice și asociații ale pescarilor
		I.51	Îmbunătățirea acvaculturii
		I.52	Susținerea prelucrării peștelui pe scară redusă. Diversificarea prelucrării peștelui la nivel de gospodărie și sat prin introducerea unor unități de ambalare în conserve la scară mică (pentru crapul Gibel și alte specii de pește ieftine, cum ar fi babușca și plătica) și îmbunătățirea sistemelor de afumare (saci de afumare sau afumătoare electrice mici), în principal pentru producerea delicatelor pentru turiștii vizitatori
	și De dezvoltare locală	I.53	Modernizarea facilităților pentru colectarea/ prelucrarea/ comercializarea produselor agricole

Pilon	Sector	Nr. tip de intervenție/ proiect	Tipuri de intervenții/ proiecte
		I.54.	Modernizarea infrastructurii rurale (apă, salubritate, șosele, școli etc.)
		I.55.	Crearea de locuri de muncă
		I.56.	Inițierea de acțiuni de protejare, îmbunătățire și promovare a resurselor naturale și culturale
		I.57.	Finalizarea restituirii terenurilor și înregistrarea în cartea funciară pentru consolidarea terenului/ fermelor
		I.58.	Sprijin pentru activități agricole ecologice în cadrul zonelor Natura 2000
		I.59.	Extinderea accesului la educația profesională pentru agricultură
		I.60.	Modernizarea sistemelor de control a calității pentru produsele agricole
		I.61.	Organizarea de evenimente de informare cu privire la finanțările locale și europene, inclusiv proiecte de pregătire
		I.62.	Furnizarea de consultanță și formare profesională pentru fermieri / forța de muncă din mediul rural
		I.63.	Încurajarea agriculturii organice
		I.64.	Practicarea activităților agricole de către generațiile tinere
		I.65.	Modernizarea/ reabilitarea infrastructurii de irigații
		I.66.	Consolidarea și modernizarea fermelor mici
		I.67.	Crearea unor afaceri mici în afara agriculturii
		I.68.	Modernizarea dotărilor tehnice ale fermelor
		I.69.	Inițiative de jos în sus pentru dezvoltare locală
		I.70.	Împădurirea terenurilor agricole și neagricole din regiunea Deltei Dunării.
		I.71.	Conservarea patrimoniului și a tradițiilor locale (inclusiv a meșteșugurilor)
		I.72.	Eliberarea de teren prin concesiuni acordate de către Consiliul Județean Tulcea
		I.73.	Evacuarea vechilor fermieri și transferul bunurilor
		I.74.	Încurajarea înființării grupurilor/ organizațiilor de producători
		I.75.	Stimularea creării unor lanțuri scurte de aprovizionare în beneficiul activităților de turism
		I.76.	Susținerea atribuirii de marcă/certificării produselor agricole și a comercializării acestora pe piețele internaționale
		I.77.	Acordarea de stimulente pentru menținerea activităților agricole în centrul Deltei
		I.78.	Susținerea reabilitării infrastructurii de protecție împotriva inundațiilor
		I.79.	Participarea fermierilor și a procesatorilor la instrumentele pentru managementul riscurilor
		I.80.	Modernizarea infrastructurii educaționale (în special pentru învățământul primar și secundar).
Pilon III	Transportul	I.81	Modernizarea drumului național DN 22 Constanța - Tulcea - Măcin - Brăila
		I.82	Modernizarea drumului județean DJ229E, sectorul I și II, Niculițel -

Pilon	Sector	Nr. tip de intervenție/ proiect	Tipuri de intervenții/ proiecte
			Zebil - Sarichioi
		I.83	Modernizarea drumului județean DJ222N, Tulcea - Pardina - Chilia Veche
		I.84	Modernizarea drumului județean DJ226 Tronson DN22B - Corbu - Săcele - Istria - Mihai Viteazu
		I.85	Modernizarea porturilor Tulcea, Sulina, Măcin, Isaccea, Mahmudia și Chilia
		I.86	Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii aeriene
		I.87	Modernizarea drumurilor județene (infrastructura de transport regional): - DJ222B Baia- Ceamurlia de Sus; - DJ222 Visina- Ceamurlia de Sus; - DJ 223A Enisala – Babadag – Slava Rusă, km 54+724-38+798; - DJ 226A (Cetatea Histria – DN22/Tariverde
		I.88	Reabilitarea și modernizarea Canalului Sulina
	Tehnologia informației și comunicațiilor	I.89	Internet/ internet ultrarapid pentru un turism ecologic
		I.90	Îmbunătățirea serviciilor guvernamentale electronice și a sistemelor locale de monitorizare publică
		I.91	Susținerea TIC pentru afaceri prin intermediul e-portal și acordarea de facilități
		I.92	Formularea și implementarea politicilor de date deschise
		I.93	Creșterea integrării verticale a soluțiilor de inovare din domeniul TIC în economia locală
		I.94	Creșterea investițiilor private în CDI și încurajarea cererii pentru CDI
		I.95	Creșterea transferului de cunoștințe, tehnologie și personal cu competențe CDI prin parteneriate între mediul privat și cel de cercetare
		I.96	Creșterea excelenței bazei științifice ca promotor al inovării prin dezvoltarea infrastructurii CD
		I.97	Creșterea implicării în cercetarea la nivel UE prin deblocarea potențialului de excelență în CDI, cum ar fi prin programul cadru Orizont 2020, și prin atragerea talentelor și a competențelor avansate în sistemul național CDI
		I.98	Dezvoltarea infrastructurii și sistemelor TIC și a competențelor digitale pentru susținerea educației, sănătății, a culturii online și a incluziunii digitale
Pilon IV	Alimentarea cu apă, canalizarea și managementul integrat al apei	I.99	Proiecte în zone cu un echivalent - locuitor mai mare de 2.000
		I.100	Proiecte în zone cu un echivalent - locuitor mai mic de 2.000
	Managementul deșeurilor solide	I.101	Colectarea deșeurilor plutitoare din canalele râurilor
		I.102	Investiții în sisteme de GDS pentru manevrarea deșeurilor separate (infrastructură pentru separare deșeurilor la sursă, colectare, sortare și transport)

Pilon	Sector	Nr. tip de intervenție/ proiect	Tipuri de intervenții/ proiecte
		I.103	Program de educație publică și conștientizare cu privire la gestionarea deșeurilor
		I.104	Containere de compost pentru gospodăriile rurale în vederea procesării deșeurilor organice
		I.105	Investiții în unități pentru tratarea și eliminarea deșeurilor rezultate din construcții și demolări
		I.106	Valorificarea deșeurilor colectate de la populație și agenți economici
	Sănătatea	I.107	Consolidarea capacității de răspuns a Direcției de Sănătate Publică (DSP) prin elaborarea și implementarea unui sistem de supraveghere a sănătății mediului
		I.108	Reabilitarea/modernizarea facilităților și a echipamentelor IT
		I.109	Modernizarea, dotarea și organizarea unui bloc funcțional în cadrul Spitalului de Urgență Tulcea (inclusiv pentru ambulatoriu integrat) și pentru Spitalul Măcin
		I.110	Reabilitarea/transformarea pavilionului TB din cadrul Spitalului de Urgență Tulcea într-un centru social (adăpost de îngrijire rezidențială).
		I.111	Crearea ambulatoriilor publice prin reabilitarea corpurilor de spital închise din Babadag și Sulina
		I.112	Asigurarea interoperabilității sistemelor informatice medicale la nivel de asistență medicală (telemedicină și e-sănătate)
		I.113	Reforme pentru creșterea rentabilității guvernantei/managementului sectorului (mecanism de plată în spital pentru stimularea sistemelor de ambulatoriu public, medicină de familie și telemedicină)
		I.114	Campanii de informare, educare și comunicare privind mediul sănătos și igienic
		I.115	Ambulanțe pentru îngrijiri medicale de urgență și lucrări civile de reabilitare.
		I.116	Acordarea de instruire specifică zonei pentru personalul medical
		I.117	Creșterea prevalenței programelor de sănătate axate pe prevenție și depistare (screening)
	Educația	I.118	Asigurarea de programe de învățare continuă relevante, accesibile și stimulative în turismul, agricultura și pescuitul sustenabile, în Centrele Comunitare de Învățare Permanentă
		I.119	Crearea unei rețele de educație și formare pentru elevii care trăiesc în zone îndepărtate sau în zone cu mai puțin de 2000 locuitori, în vederea oferirii accesului tuturor la învățământ primar și gimnazial de calitate
		I.120	Acordarea de sprijin pentru înființarea școlilor profesionale care sunt relevante, atractive și cuprinzătoare și care produc forță de muncă cu cunoștințe și competențe la standarde internaționale și cu relevanță pentru cerințele globale ale turismului bazat pe natură și ale pieței pescuitului recreativ
		I.121	Consolidarea serviciilor prestate de grădinițe și creșe prin dezvoltarea, susținerea, reabilitarea și acordarea de echipamente pentru creșterea accesului la educație și îngrijire pentru copii

Pilon	Sector	Nr. tip de intervenții/ proiect	Tipuri de intervenții/ proiecte
			preșcolari
		I.122	Aducerea înapoi la școală a elevilor care abandonează școala de timpuriu prin programe de tip școală după școală și a doua șansă
		I.123	Crearea de parteneriate între angajatori, furnizorii de educație și formare profesională și organismele de cercetare pentru a avea performanțe mai bune ale sistemului de învățământ în abordarea nevoilor pieței muncii
	Incluziunea și protecția socială	I.124	Dezvoltarea infrastructurii instituționale pentru copiii preșcolari (0-6 ani) în comunitățile cu o pondere ridicată de romi
		I.125	Extinderea programului de mediatori școlari în școlile cu un procent ridicat de romi
		I.126	Implementarea subvențiilor pentru comunitate pentru intervenția în educație
		I.127	Facilitarea regularizării dreptului la proprietate
		I.128	Alte intervenții pentru protecția socială
		I.129	Subvenții acordate IMM-urilor pentru plasarea forței de muncă pentru NEET în domeniile relevante
		I.130	Îmbunătățirea competențelor digitale în rândul romilor și al grupurilor vulnerabile
		I.131	Creșterea accesului și eficienței furnizării de servicii sociale
Pilon V	Capacitatea administrativă și managementul de program	I.132	Consolidarea capacității administrative locale pentru planificarea strategică și bugetară, luarea deciziilor, managementul resurselor umane, monitorizare și evaluare
		I.133	Identificarea, dezvoltarea și implementarea măsurilor pentru a crește transparența, incluziunea, etica și integritatea și pentru a reduce corupția din cadrul autorităților publice și al instituțiilor
		I.134	Asistență tehnică (AT) pentru managementul programelor ITI
		I.135	Revizuirea reglementărilor pentru a îmbunătăți proiectarea subvențiilor gospodărești, în vederea ameliorării accesibilității serviciilor și o mai bună direcționare și utilizare a resurselor financiare și naturale
		I.136	Îmbunătățirea accesului și calității serviciilor furnizate de sistemul judiciar
		I.137	Acțiuni menite să asigure coordonarea între instituțiile publice cu atribuții în conservarea biodiversității și reconstrucția ecologică a Deltei Dunării
		I.138	Dezvoltarea și implementarea de servicii online
Alte categorii	Altele	I.139	Intervenții urbane de reînnoire

IV: Abordare teritorială integrată și sinergie inter-sectorială

IV.1 Integrare teritorială

Regiunea Deltei Dunării – așa cum este definită în scopul elaborării unei strategii de dezvoltare și sprijinirii finanțării ITI (vezi Anexa 1) – este un teritoriu de 4340 km pătrați (inclusiv complexul lagunar Razim) din care 87% reprezintă suprafață acoperită de apă. Regiunea are o populație totală de aproximativ 184.000 locuitori, din care 100.000 sunt în mediul urban (orașul Tulcea și patru orașe) și 84.000 în mediul rural. Populația rurală se află în 32 de comune, din care 28 sunt în județul Tulcea, inclusiv 81 de sate; și patru (4) sunt în județul Constanța, inclusiv 8 sate.

Figura 60: Distribuția spațială a locuitorilor în regiunea Delta Dunării

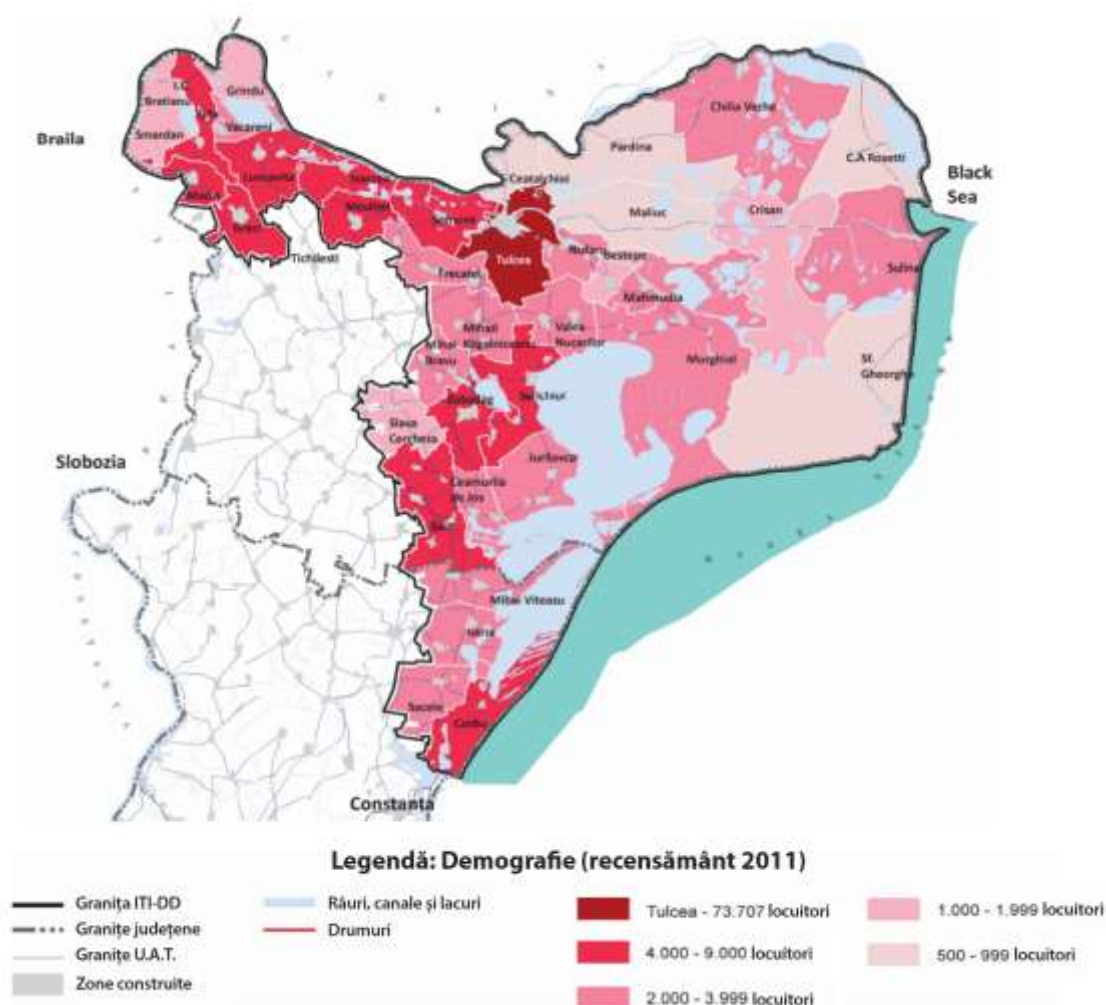
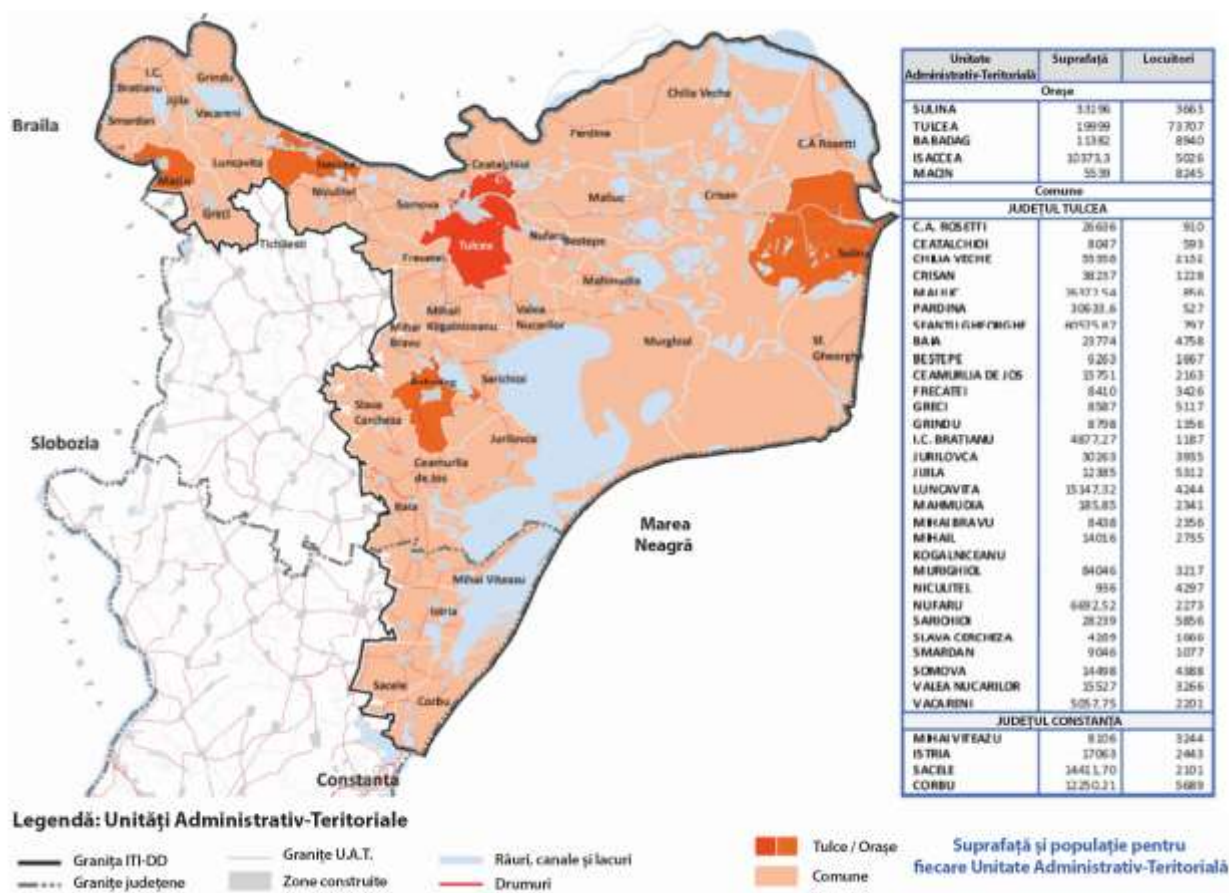

Figura 61: Distribuția spațială a Unităților Administrativ-Teritoriale (suprafețe și locuitori)

Conform cu *Strategia de dezvoltare teritorială a României-2035*, suprafața este clasificată ca unitate geografică alcătuită din lunci, iazuri, Delta Dunării și laguna Razim. Rezervația Biosferei Delta Dunării (RBDD) - Delta - este locație UNESCO și Ramsar și unul dintre cele mai valoroase habitate europene pentru fauna sălbatică și biodiversitate. Aceasta este o vastă zonă umedă, care include mlaștini, lacuri și iazuri, cursuri de apă și canale.

Regiunea Deltei Dunării este un amestec de zone locuite dispersate, în majoritate sate mici, și de suprafețe naturale cu o valoare ecologică ridicată. Ea înregistrează mari discrepanțe demografice, de densitate și socio-economice.⁶³ În timp ce zonele urbane au diverse economii de servicii (orașul Tulcea și patru orașe), locațiile periferice, cu acces limitat la zonele urbane, tind să se afle într-un anume declin economic și demografic (depopulare). Regiunea are un patrimoniu natural și cultural unic, cu sensibilitate de mediu și un potențial ridicat pentru cercetarea biosferei și dezvoltarea turismului. Profilul economic al regiunii este caracterizat în principal de turism, pescuit și agricultură, legate de resursele naturale, și cu funcții mai diverse în centrele urbane, cu porturi, industrie mică și sectoare de servicii.

Strategia propusă și proiectele aferente abordează rolurile și relațiile dintre oraș/orașe și zonele rurale și protejate. Acestea se axează pe: (a) protejarea valorii ecologice a RBDD; (b) dezvoltarea economică cu integrarea turismului, pescuitului, agriculturii, conservarea patrimoniului cultural, etc.

⁶³ Vezi Raportul de diagnostic

(c) competitivitatea sporită a regiunii, inclusiv a zonelor construite (în special orașul Tulcea și cele patru orașe) și a sectorului agricol din zonele rurale; (d) legături îmbunătățite între zonele urbane; și (e) o mai bună coeziune urban-rural, prin dezvoltarea infrastructurilor economice, sociale și publice.

Zonele urbane și împrejurimile lor

Zonele urbane din regiunea Deltei Dunării⁶⁴ sunt: (i) Orașul Tulcea⁶⁵, reședință de județ; zona urbană dominantă și ieșirea principală spre Centrul Deltei; și (ii) patru orașe mici (Babadag, Isaccea și Macin⁶⁶, care comunică cu orașul Tulcea prin intermediul șoselelor; și Sulina pe coasta Mării Negre, care comunică cu orașul Tulcea prin fluviul Dunărea). Aceste zone urbane reprezintă 54% din populația totală din regiune - același indice de urbanizare ca pentru întreaga Românie.⁶⁷ Coridorul Babadag – Tulcea – Macin are cea mai mare densitate a populației, aproximativ 50 locuitori/km², în timp ce coridorul Tulcea - Sulina, de-a lungul canalului Sulina de pe fluviul Dunărea, are o densitate a populației sub 5 locuitori/km².⁶⁸

Intervențiile propuse pentru aceste zone urbane includ modernizarea porturilor, eficiența energetică atât în clădirile publice cât și în cele rezidențiale, modernizarea alimentării cu apă, a canalizării și sistemelor de tratare, și intervenții privind gestionarea deșeurilor solide printre alte investiții ale sectorului. În plus, investițiile pentru reînnoire urbană, cum ar fi modernizarea șoselelor/străzilor locale, a unităților sportive și a altor facilități ale comunității; îmbunătățirea spațiilor publice; măsuri de asanare; etc. Aceste intervenții vor îmbunătăți calitatea vieții, vor crea locuri de muncă și vor consolida bugetele locale în timp util. Modernizarea propusă pentru șosele, porturi și transportul naval va facilita nu doar accesul în regiune, dar și mobilitatea internă în cadrul regiunii, inclusiv pentru oraș și orașe, pentru a forma o rețea urbană consolidată.

Regiunea Deltei Dunării este în principal rurală, cu comune dispersate (alcătuite, de obicei, din două până la patru sate). În zona învecinată, acestea sunt ușor accesibile între ele prin intermediul rețelei de drumuri, în timp ce în Centrul Deltei ele comunică, în majoritatea cazurilor, doar prin căi navigabile. Populația comunelor din Centrul Deltei (nouă comune) variază de la aproximativ 500 locuitori (Pardina) la 2100 locuitori (Chilia Vechi). Doar o singură comună (Chilia Vechi; o singură comună) are mai mult de 2000 locuitori. Populația comunelor din zona învecinată (22 comune) variază de la aproximativ 1,200 locuitori (I.C. Brătianu) la 5900 locuitori (Sarichioi). Șapte dintre acestea au mai mult de 4000 locuitori.

Spațiul rural completează zonele urbane, cu agricultură valoroasă, peisaje, conservare naturală și facilități recreative. Pentru aceste zone, intervențiile au rolul de a proteja biodiversitatea și capitalul ecologic, diversitatea și identitatea peisajului. Alte investiții adaugă valoare cadrului rural existent, inclusiv reabilitarea bunurilor istorice și arhitecturale tangibile, iar investițiile în infrastructura rurală îmbunătățesc standardul de viață al locuitorilor și sprijină economia regională (în special turismul, pescuitul, agricultura și alte întreprinderi mici și mijlocii).

Legăturile dintre mediul urban și cel rural se vor îmbunătăți semnificativ prin implementarea Propunerii ITI. Dezvoltarea turismului va depinde nu doar de biodiversitate și conservarea mediului, ci și de progresele din pescuit, agricultură, infrastructura rurală, conservarea patrimoniului cultural și

⁶⁴ Întrucât regiunea este stabilă pentru dezvoltare strategică; vezi hărțile din această secțiune și din Anexa 1.

⁶⁵ Tulcea este reședința de județ, un oraș de mărime medie din România, cu 74.000 locuitori (2011).

⁶⁶ Aceste orașe au o populație ce variază între 3.700 și 9.000 locuitori (2011).

⁶⁷ Recensământ 2011

⁶⁸ Pentru referință, întregul județ Tulcea are o densitate de 30,4 locuitori/km²

diversificarea economiilor rurale, după cum se reflectă în proiectele propuse. Orașul Tulcea și cele patru orașe vor continua să-și consolideze serviciile pentru comunele înconjurătoare; pentru serviciile sociale (educație, sănătate, etc. inclusiv utilizarea tehnologiilor moderne TIC) și serviciile financiare și de altă natură pentru gospodării și întreprinderi. Cu o infrastructură îmbunătățită, ele vor forma importante centre "logistice" și de agrement pentru turismul bazat pe natură și cultură; în special, orașul Tulcea, în calitate de poartă spre Centrul Deltei (pe uscat, prin aer și pe apă); și Sulina de la Marea Neagră. Conectivitatea și mobilitatea crescute în regiune - prin intermediul șoselelor și al căilor navigabile - și accesibilitatea crescută spre/dinspre Constanța și Brăila/Galați, vor consolida legăturile dintre multe comune cât și dintre oraș și orașe.

RBDD este slab populată de-a lungul și între cele trei canale ale Dunării, în jurul sistemului de lacuri Razim-Sinoe și pe coasta Mării Negre.⁶⁹ Zona este în principal un teritoriu proprietate a statului, administrat de Administrația Rezervației Biosferei Delta Dunării (ARBDD). Doar 19% din teren aparține administrațiilor publice locale și proprietarilor privați. Investițiile propuse pentru conservarea biodiversității și a peisajului; protecția apelor și a uscatului; monitorizarea și îmbunătățirea calității apei; și managementul riscurilor sunt critice nu doar pentru RBDD ca și site al Patrimoniului Mondial, ci și pentru dezvoltarea economică a întregii regiuni a Deltei Dunării - în principal dezvoltarea turismului, a pescuitului, a agriculturii și a întreprinderilor mici și mijlocii (IMM) aferente.

Teritoriul are două axe majore de dezvoltare. Axa Nord-Sud leagă Constanța (polul de creștere națională) de Tulcea, Brăila, Galați (poluri de dezvoltare națională) și comunică cu rețeaua europeană de transport TEN-T. Axa de dezvoltare Est-Vest are orașul Tulcea ca punct central și Chilia Veche, Sulina și Sfântu Gheorghe ca destinații majore din Centrul Deltei în cadrul RBDD, atracția principală a regiunii. Proiectele propuse în această Propunere ITI permite dezvoltarea spațială, cu respectarea caracterului unic al regiunii Deltei Dunării, și accentuează diversitatea spațială și coerența regiunii.⁷⁰

Se susține dezvoltarea unei rețele de localități policentrice care să fie structurată pe cele trei tipuri de centre: centru urbane de importanță regională, centre urbane de importanță județeană, c entrele rurale cu influență locală.

Această rețea de așezări oferă o oportunitate pentru dezvoltarea atât a zonelor construite cât și a celor rurale, îmbunătățind legăturile economice și sociale. Zona învecinată RBDD (Delta) are potențial pentru integrare spațială ulterioară, cu legături de transport care facilitează operațiunile la nivel regional, inclusiv pentru sectorul turistic.

---

⁶⁹ Tipologia zonei include suprafețe complet protejate (50.904 ha), zone costiere tampon (103.000 ha), zone deltaice tampon (119.996 ha) și zone de reconstrucție ecologică (101.695 ha).

⁷⁰ Planul european în domeniul politicilor naturale, Directiva CE privind păsările și habitatul și acțiunile europene legate de patrimoniul cultural formează un cadru solid pentru protejarea zonelor sensibile din Deltă.

IV.2 Sinergie inter-sectorială

Strategia a fost dezvoltată printr-o abordare integrată. Un mare număr de specialiști din domeniu, internaționali și români, au conlucrat ca echipă pe tot parcursul dezvoltării DDIS (Strategia), asigurând o strategie integrată și un plan de acțiune. Prin identificarea simultană a nevoilor de investiții și a proiectelor aferente din sfera sectorială, au fost găsite sinergii potențiale și nevoi de coordonare în cadrul sectoarelor. Strategia pentru orizontul anului 2030 și proiectele prioritare sugerate pentru implementare până în 2020⁷¹ sunt ‘ancorate’ în cele două obiective strategice ample ale Strategiei.⁷²

Potențialul turistic va rămâne limitat, dacă serviciile urbane (apă, salubritate și colectarea gunoierului) și infrastructura turistică nu sunt îmbunătățite. Serviciile precum sănătatea și educația se vor baza din ce în ce mai mult pe instrumente de comunicare virtuală (TIC). Vor apărea mai multe beneficii în domeniul turismului după dezvoltarea mai multor atracții și a pescuitului recreațional, a acvaculturii, a agriculturii organice, a vizitelor conduse de ghizi etc. Deoarece valorile naturale și culturale sunt atracția principală a regiunii, reabilitarea, protejarea și îmbunătățirea acestora sunt de importanță crucială. Turismul bazat pe natură și cultură și managementul consolidat al mediului se completează reciproc și sunt susținute de trecerea spre pescuitul recreativ, în timp, și spre servicii îmbunătățite în regiune (transport, alimentare cu apă, etc.). Managementul mediului este strâns legat de inițiativele din pescuit și agricultură și de reducerea riscurilor de dezastre, inclusiv situațiile de urgență în caz de poluare. Câștigurile semnificative din eficiența energetică sunt potențial realizabile în clădirile publice tradiționale, cât și în instalațiile de apă și sanitare. Utilizarea tehnologiei informației și comunicațiilor de ultimă oră se pretează în educație (ex. învățarea de la distanță) și sănătate (ex. telemedicină), dar și pentru cercetare și dezvoltare în diferite domenii. Extinderea formării profesionale în regiune va fi aliniată cu dezvoltarea economică în evoluție, în special în turism, pescuit/acvacultură și agricultură. Rețelele consolidate de transport - pe uscat, pe apă și prin aer - și modernizarea porturilor susțin progresele din aceste sectoare economice, pe lângă îmbunătățirea accesibilității și conectivității în cadrul regiunii și în afara acesteia. Sistemele de alimentare cu apă și salubritate îmbunătățite sunt importante pentru sănătatea și calitatea vieții locuitorilor din regiune, dar și pentru dezvoltarea viitoare a turismului. Legăturile foarte strânse din cadrul sectorului sunt prezentate în Anexa 7.

La fel de importantă este și abordarea integrată a implementării. Abordarea integrată a planificării utilizată trebuie urmată de o abordare similară a implementării strâns coordonate la nivel de proiect și de consolidarea largă a capacității administrative. Multe dintre proiectele prioritare propuse sunt strâns legate funcțional între ele. Aceasta înseamnă că oamenii care lucrează la pregătirea sau la implementarea unui proiect trebuie să țină legătura cu oamenii care lucrează la un alt proiect, pentru a avea uniformitate, obiective și abordări ale proiectelor cât mai eficiente, un impact comun

⁷¹ Ori anul 2022 ar putea reprezenta o prelungire cu doi ani a perioadei de programare curente obținută din partea UE, așa cum s-a întâmplat cu perioada de programare anterioară.

⁷² Cele două obiective strategice definite în Strategia integrată de dezvoltare durabilă a Deltei Dunării (2030) sunt:

(i) *Păstrarea valorilor naturale unice printr-un management de mediu ghidat de știință și prin consolidarea comunităților locale în rolul acestora de protectori proactivi ai acestui patrimoniu mondial unic; și (ii) Dezvoltarea unei economii locale verzi, incluzive, pe baza consumului și producției durabile, eficientă din punct de vedere al resurselor, valorificând avantajele comparative ale zonei și beneficiind de sprijinul unor servicii publice îmbunătățite.*

maxim și pentru a preveni ineficiențele. Pentru a menționa doar câteva exemple, planificarea implementării va trebui să asigure că modelul hidrologic pentru dinamica sedimentării etc. este făcut înainte de realizarea unei dragări extinse; înfrumusețarea așezărilor în scopuri turistice trebuie strâns coordonată cu modernizarea infrastructurii rurale; și îmbunătățirile aduse sistemelor de apă și salubritate trebuie făcute prin coroborare cu reabilitările drumurilor și străzilor, după caz. În plus, atragerea vizitatorilor către o anumită destinație din regiune depinde de inițiativele multi-sectoriale reale; inclusiv, de exemplu, transport, unități de cazare modernizate, infrastructură și asistență pentru vizitatori (ex. pentru pescuit, observarea păsărilor, vizite în cadrul patrimoniului cultural, plimbări în natură etc.), refacerea sistemelor ecologice și a habitatului natural, disponibilitatea producției și produselor locale și modernizarea infrastructurii rurale. Accentul tehnic amplu al strategiei și această Propunere ITI reflectă oportunitățile respective. Pentru acele relații proiect-proiect care garantează coordonarea, “echipa de planificare sau implementare” pentru un proiect trebuie să discute problemele privind coordonarea proiectului cu “echipa de planificare sau implementare” pentru un alt proiect. Această relație și nevoie de coordonare poate fi evident mai puternică sau mai slabă de la caz la caz. Deși acest lucru diferă de o posibilă relație dintr-o etapă operațională a intervențiilor, după implementarea proiectului.

Legarea intervențiilor “majore” și “minore” amplifică beneficiile și susține investiția Dincolo de axarea pe integrare și sinergii în cadrul sectoarelor, prin procesul de planificare amplă și complementaritatea celor cinci piloni strategici ai strategiei, o atenție deosebită a fost acordată legării investițiilor fizice de modificările politicilor și de reglementare, după caz, și de dezvoltarea instituțională și asistența tehnică. Aceste intervenții se completează și se îmbunătățesc unele pe altele în cadrul acestui program integrat de dezvoltare teritorială. Programul de dezvoltare propus va necesita eforturi nemaîntâlnite pentru autoritățile din regiune. Trebuie acordată o asistență tehnică pe măsură.

Multe intervenții contribuie la integrarea spațială ulterioară în regiune și dincolo de aceasta. Integrarea spațială va consolida legăturile: (a) dintre zonele urbane și rurale din cadrul regiunii Deltei Dunării; (b) dintre zonele urbane, adică orașul Tulcea și cele patru orașe, care formează o “rețea urbană”; și (c) și legăturile dintre regiune și județele învecinate și zonele urbane mai mari din apropiere (Constanța, Brăila și Galați). Cele patru comune incluse în municipiul Constanța au o legătură strânsă cu orașul Constanța și cu zona de litoral a acestuia (Mamaia). Integrarea spațială din cadrul regiunii DD va fi consolidată, în special, prin îmbunătățirea transporturilor, prin integrarea economică ulterioară (turism, agricultură, pescuit) și unele servicii centralizate (ex. telemedicină, învățarea la distanță, utilizarea și întreținerea sistemelor de apă și salubritate). Mai exact: (i) RBDD atrage vizitatori în întreaga regiune (destinație turistică), în timp ce zona învecinată susține RBDD prin economia sa puternică; (ii) principalele zone urbane, care funcționează ca centre de servicii importante pentru regiune, vor fi conectate în viitor; și (iii) integrarea economică indusă de turism menționată și integrarea serviciilor (unități de cazare, indicatoare, vizite îndrumate de ghizi, etc.) vor face mai puternice legăturile dintre mediul urban și cel rural. În general, se are în vedere un sistem de așezări policentric și echilibrat, chiar dacă destul de dispersat (vezi **Error! Reference source not found.**), cu funcții urbane de calitate ce extind serviciile în mediul rural. Toate zonele regiunii vor fi reprezentate într-o organizație/într-un mecanism de management al destinațiilor pentru dezvoltarea continuă a turismului

Figura 62: Distribuția spațială a intervențiilor din Pilonul I – Protejarea mediului și resurselor naturale

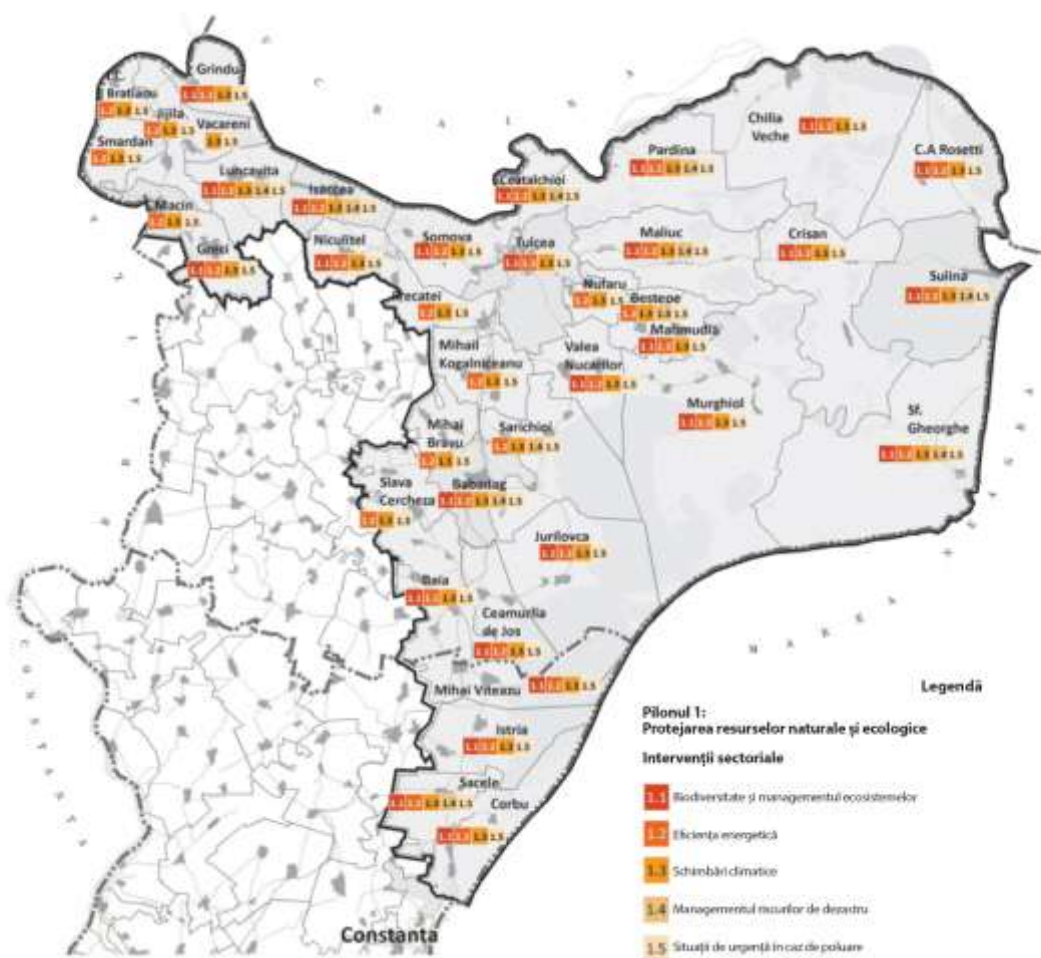

Figura 63: Distribuția spațială a intervențiilor din Pilonul II - Îmbunătățirea economiei

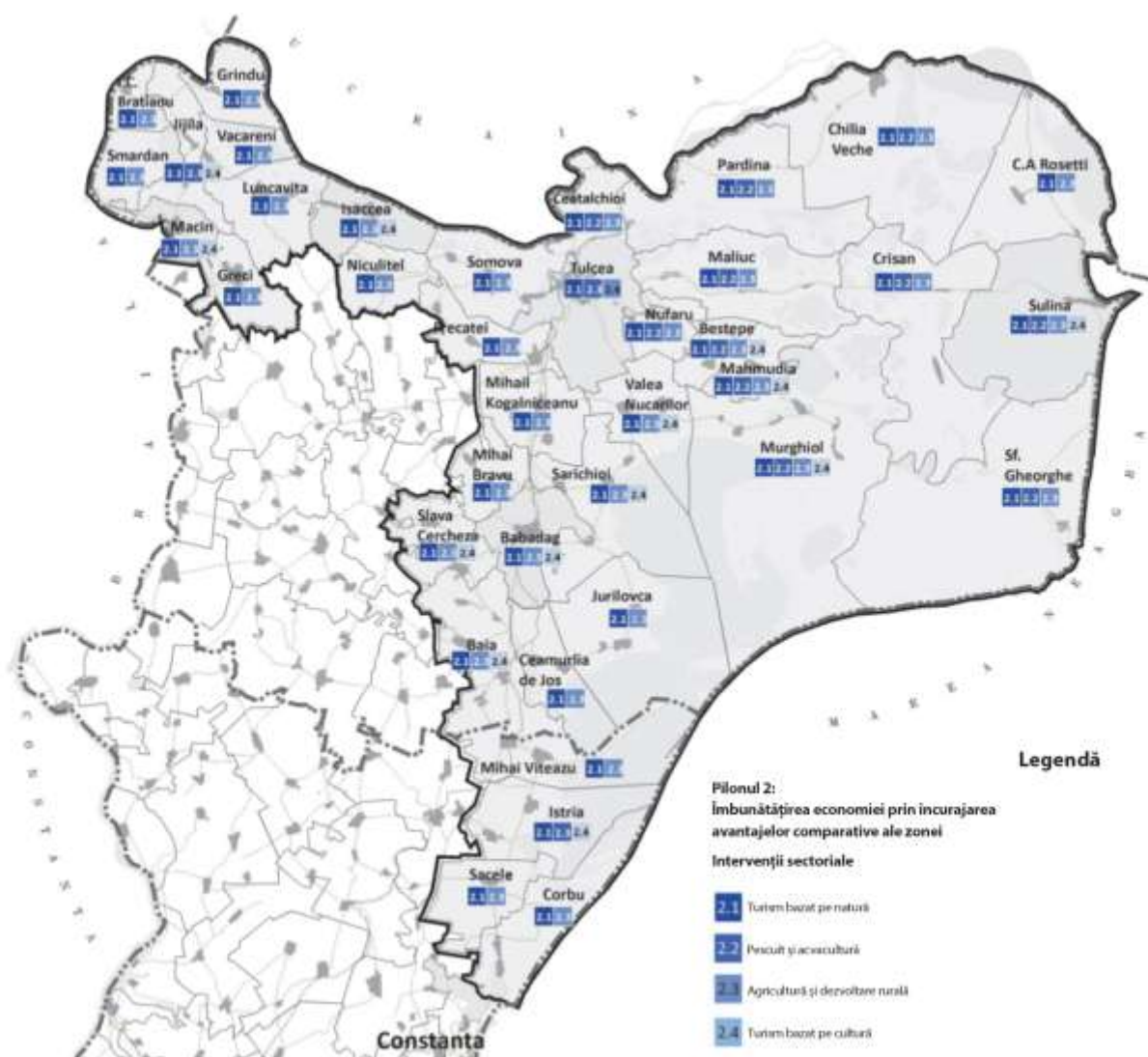

Figura 64: Distribuția spațială a intervențiilor din Pilonul III - Îmbunătățirea conectivității

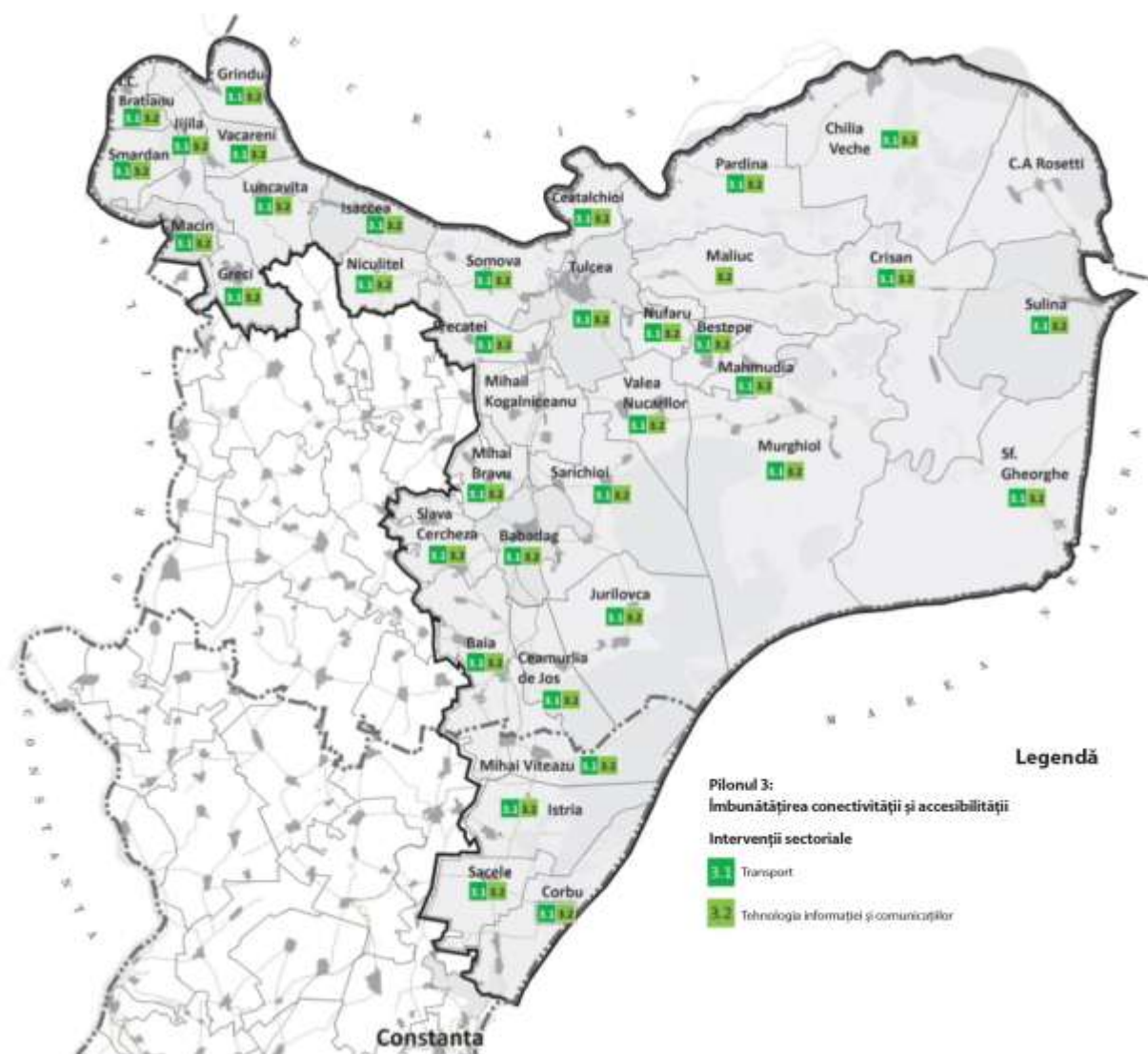
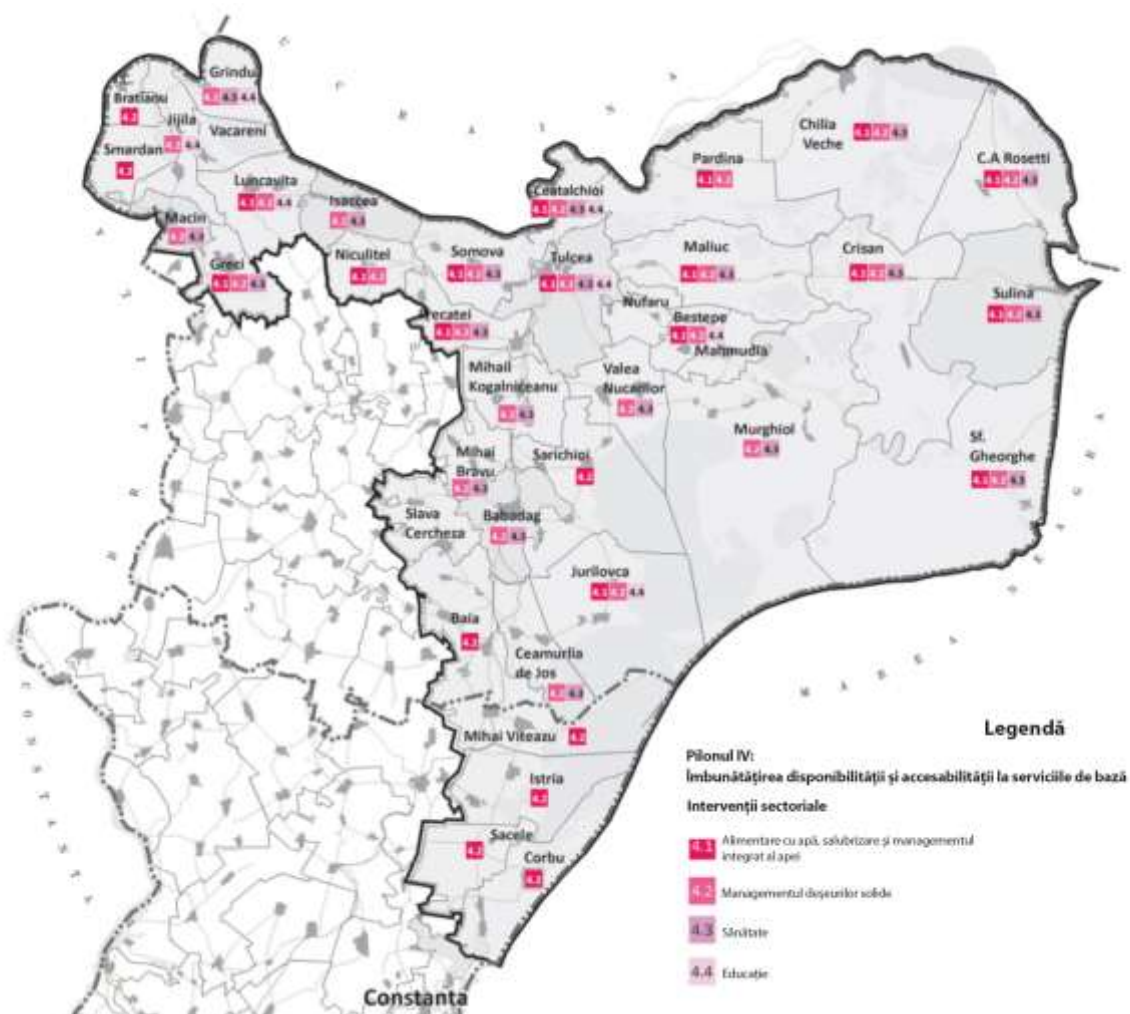

Figura 65: Distribuția spațială a intervențiilor din Pilonul IV - Asigurarea serviciilor publice

IV.3 Secvențialitate și prioritizare a intervențiilor prevăzute în Strategie

În procesul de implementare a strategiei este nevoie a se acorda prioritate implementării acelor proiecte prioritare care au o contribuție semnificativă la atingerea obiectivelor strategice sau care constituie pre-condiții necesare pentru succesul altor proiecte ulterioare.

Criteriile care trebuie avut în vedere la prioritizarea intervențiilor sunt:

Criterii	Pondere
1. Dezvoltarea mediului -- impact estimat față de Obiectivul strategic 1 ⁷³	35%
2. Dezvoltare economică și servicii îmbunătățite -- impact estimat față de Obiectivul strategic 2 ⁷⁴	35%
3. Amploare geografică, număr de beneficiari	10%
4. Nivel de dificultate și sustenabilitate financiară pe termen lung	15%
5. Nivel de pregătire (starea pregătirii pentru implementare)	5%
Total	100%

Sunt utilizate cinci criterii principale. Fiecărui criteriu îi revine o pondere (totalul însumând 100). Fiecărui criteriu i se acordă un punctaj de la 1 la 10 (mic până la mare) pentru un proiect. Aceste punctaje sunt apoi înmulțite cu ponderea respectivă, iar cele cinci punctaje rezultate sunt adunate pentru a obține un punctaj total al proiectului (metodologia aferentă este prezentată în anexă).

În cazul Regiunii Delta Dunării, contribuția proiectului la cele două obiective strategice (refectate în criteriile nr. 1 și 2) este cea care stabilește, în principal, prioritatea proiectului. Acest lucru este reflectat în ponderile ridicate acordate acestor două criterii. Obiectivul principal al prioritizării este indicarea gradului de impact estimat pe care un proiect îl va avea asupra obiectivelor strategice definite în strategia pentru regiune, crearea conștientizării importanței relative a proiectelor în această privință, și, într-o oarecare măsură, îndrumarea ordinii de implementare a proiectului.

Prin aplicarea criteriilor de prioritizare la intervențiile propuse în cadrul strategiei rezultă trei categorii de prioritate: mare, medie, mică.

Categoria 1: Intervenții cu prioritate mare

Biodiversitate și managementul ecosistemelor

- Dezvoltarea și implementarea măsurilor pentru reducerea deșeurilor solide din zonele naturale.
- Marcarea și semnalizarea zonelor strict protejate și a zonelor tampon, a zonelor de pescuit sportiv, a traseelor turistice, a zonelor de campare și parcare etc. și implementarea unui sistem de monitorizare și informare, inclusiv tehnologie, cum ar fi camere activate la mișcare, turnuri de observație etc.
- Îmbunătățirea managementului pe bază de dovezi prin dezvoltarea și implementarea unui sistem de monitorizare modern/eficient și a unui model predictiv pentru dinamica sedimentării în Delta Dunării.

⁷³ „Conservarea resurselor naturale și de mediu unice printr-un management de mediu ghidat științific și prin înfăptuirea comunităților locale pentru a fi protectorii proactivi ai acestui patrimoniu global unic.”

⁷⁴ „Dezvoltarea unei economii locale durabile și ecologice care să valorifice avantajele comparative ale zonei, susținută prin servicii îmbunătățite”.

- O analiză instituțională detaliată (revizuirea funcționării) a ARBDD și a reformelor administrative aferente, cu scopul de a îmbunătăți performanțele sale manageriale și cadrul legislativ care guvernează managementul zonei RBDD, pentru a permite locuitorilor să devină participanți activi în protejarea și gestionarea resurselor naturale. Măsuri de consolidare a capacității pentru comunități și ARBDD.

Managementul riscurilor în caz de dezastre (MRD)

- Furnizarea unor utilaje și echipamente speciale pentru intervenții ale ISU și SMURD în situații de dezastru

Turism

- Dezvoltarea și instalarea infrastructurii pentru vizitatori
- Instituționalizarea unei Organizații de management pentru destinația Delta Dunării (OMD)
- Elaborarea și implementarea unui program cu multiple destinații pentru dezvoltarea de produse și atracții

Pescuit și acvacultură

- Reducerea sedimentării în lacurile mari prin montarea unor sisteme de blocare
- Dragarea lacurilor mari pentru a reface adâncimea apei
- Susținerea tranziției de la capturarea în scop comercial la pescuitul recreativ (îmbunătățirea locațiilor turistice pentru a corespunde nevoilor pescarilor; Promovarea și acordarea de instruire în pescuitul de agrement sustenabil (pescuit de tipul prinde și eliberează etc.)
- Susținerea reproducerii artificiale a speciilor valoroase, precum știuca și șalăul, și construirea unor facilități de debarcare simple în locul aglomerațiilor de pescari.

Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)

- Internet/internet ultrarapid pentru un turism ecologic

Alimentare cu apă și sisteme de canalizare

- Proiecte în zone cu un echivalent-locuitor > 2000

Gestionarea deșeurilor solide

- Colectarea deșeurilor plutitoare din canalele râurilor

Grupa 2: Intervenții cu prioritate medie

Biodiversitate și managementul ecosistemelor

- Echipamente și costuri operaționale pentru intervențiile fizice în vederea refacerii circulației naturale a apei și a zonelor cu habitate importante.
- Refacerea sistemelor ecologice și a habitatului natural în cadrul rețelei „Natura 2000” pentru speciile care fac obiectul preocupărilor europene legate de conservare, împreună cu dezvoltarea unui sistem de monitorizare integrat care să acopere întreaga zonă DD (inclusiv zonele transfrontaliere), susținerea luării deciziilor pe bază de dovezi și participarea comunității.
- Studii și TA pentru conservarea biodiversității și refacerea ecosistemelor și a habitatelor naturale în cadrul rețelei „Natura 2000” afectate de impacturile antropice.
- Identificarea polderelor suplimentare, eligibile pentru refacere ecologică. Acestea vor include studii de fezabilitate și proiecte tehnice pentru restaurarea habitatelor naturale afectate de activitățile non-ecologice din polderele agricole, pescărești și forestiere - lucrări de restaurare ecologică integrală sau parțială.
- Studii de contabilizare a capitalului natural pentru stabilirea utilizărilor celor mai valoroase ale terenului și resurselor naturale în vederea unui management optim.

Eficiență energetică

- Promovarea utilizării surselor de energie regenerabilă. Investiții în proiecte pilot care promovează utilizarea surselor de energie regenerabilă (vânt, energie solară, pompe de căldură, biomasă, micro-hidro etc.) și a tehnologiilor nepoluante, inclusiv dezvoltarea și implementarea sistemelor de propulsie ecologice în Deltă.

Managementul riscurilor în caz de dezastre (MRD)

- Lucrări pentru protecția împotriva inundațiilor în paisprezece (14) orașe/comune.

Situații de urgență asociate riscurilor de poluare

- Planuri complete, coerente și cuprinzătoare pentru prevenirea și răspunsul la situațiile de urgență în caz de poluare, care să acopere atât apa și uscatul, cât și sursele de poluare mobile și fixe.
- Crearea unei echipe interinstituționale pentru răspuns la situațiile de urgență în caz de poluare.

Turism

- Mecanism de susținere a IMM-urilor turistice bazate pe natură, inovative și sustenabile, și a întreprinderilor de turism social pentru o economie ecologică.
- Un program la nivel de regiune pentru înfrumusețarea așezărilor.
- Program pentru îmbunătățirea calității unităților și serviciilor de cazare.
- Intervenții legate de patrimoniul cultural (reabilitare, conservare, etc.)

Pescuit și acvacultură

- Îmbunătățirea habitatului peștilor.
- Reglementarea sau eliminarea câmpării pentru pescuit necontrolat.
- Propunerea unor stimulente fiscale, cum ar fi eliminarea taxei pentru apă.
- Îmbunătățirea colectării și analizării datelor referitoare la pescărie.
- Înlocuirea sau modificarea sistemului bazat pe cherhanale.
- Consolidarea capacității analitice la INCDD.
- Îmbunătățirea activităților de cercetare și dezvoltare legate de pescărie în institute de cercetare, instituții publice și asociații ale pescarilor.

Agricultură și Dezvoltare Rurală

- Modernizarea facilităților pentru colectarea/prelucrarea/comercializarea produselor agricole.
- Modernizarea infrastructurii rurale (apă, salubritate, șosele, școli etc.).
- Încurajarea agriculturii organice.
- Practicarea activităților agricole de către generațiile tinere.
- Modernizarea/reabilitarea infrastructurii de irigații.
- Consolidarea și modernizarea fermelor mici.

Transport

- Realizare pod peste Dunăre în zona Brăila-Măcin
- Modernizarea drumului național DN 22 Constanța – Tulcea – Măcin – Brăila.
- Modernizarea drumului județean DJ229E, sectorul I și II, NICULITEL – ZEBIL – SARICHIOI.
- Modernizarea drumului județean DJ222N, Tulcea – Pardina – Chilia Veche.
- Modernizarea drumului județean DJ226: Tronson DN22B – Corbu – Săcele – Istria – Mihai Viteazu
- Modernizare infrastructură de transport regională pe traseul Cetatea Histria - DN22/

- Tariverde Reabilitarea și modernizarea Canalului Sulina.
- Modernizarea porturilor Tulcea, Sulina
- Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii aeriene.

Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)

- Îmbunătățirea serviciilor guvernamentale electronice și a sistemelor locale de monitorizare publică.

Alimentare cu apă și sisteme de canalizare

- Proiecte în zone cu un echivalent-locuitor < 2000.

Gestionarea deșeurilor solide

- Investiții în sisteme de GDS pentru manevrarea deșeurilor separate (infrastructură pentru separarea deșeurilor la sursă, colectare, sortare și transport).
- Program de educație publică și conștientizare cu privire la gestionarea deșeurilor.

Sănătate

- Consolidarea capacității de răspuns a Direcției de Sănătate Publică (DSP) prin elaborarea și implementarea unui sistem de supraveghere a sănătății mediului.

Educație

- Asigurarea de programe de învățare continuă relevante, accesibile și stimulative în turismul, agricultura și pescuitul sustenabile, în Centrele Comunitare de Învățare Permanentă.

Capacitate administrativă și management de program

- Consolidarea capacității administrative locale pentru planificarea strategică și bugetare, luarea deciziilor, managementul resurselor umane, monitorizare și evaluare.
- Identificarea, dezvoltarea și implementarea măsurilor pentru a crește transparența, incluziunea, etica și integritatea și pentru a reduce corupția din cadrul autorităților publice și al instituțiilor.
- Asistență tehnică (TA) pentru managementul programelor ITI.

Altele

- Intervenții urbane de reînnoire.

Grupa 3: Intervenții cu prioritate “redușă”

Biodiversitate și managementul ecosistemelor

- Reîmpădurirea suprafețelor în care vegetația forestieră naturală a dispărut sau s-a degradat.
- Investiții pentru susținerea acțiunii locale de reducere a poluării cu nitrați a căilor navigabile, poluare provenită din activitățile agricole și de creștere a animalelor.
- Înființarea unui Centru Internațional de Studii Avansate Dunăre – Delta Dunării – Marea Neagră pentru conservarea biodiversității.
- Managementul integrat al dăunătorilor – dezvoltarea și implementarea unei strategii integrate pentru controlul țânțarilor.
- Strategie integrată pentru managementul stufului.

Eficiență energetică

- Îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor publice (școli, spitale, clădiri administrative, etc.).
- Extinderea și îmbunătățirea eficienței energetice a iluminatului public.

- Susținerea îmbunătățirii eficienței energetice a gospodăriilor.

Schimbări climatice (SC)

- Crearea unei platforme de parteneriat SC, inclusiv un fond pentru adaptare climatică impulsionat de comunitate, dedicat familiilor cu venituri reduse; micro-granturi sau un mecanism de împrumut pentru susținerea IMM-urilor; și o facilitate de parteneriat pentru promovarea colaborării publice-private pentru măsurile inovatoare privind schimbările climatice.
- Înființarea unei unități cu mandat clar care să se adreseze problemelor legate de schimbările climatice, cu un număr mic de angajați dedicați și informați, și capabilă să funcționeze trans-sectorial.
- Elaborarea unor instrucțiuni locale clare și ușoare pentru programele privind schimbările climatice și eficiența energetică.

Managementul riscurilor în caz de dezastre (MRD)

- Modernizarea, reabilitarea și construirea elementelor de infrastructură ale Inspectoratului general pentru Situații de Urgență (ISU) în TULCEA + Măcin + Crișan + Babadag + Topolog.
- Crearea și menținerea unei baze de date interinstituționale cu factorii de risc.

Situații de urgență asociate riscurilor de poluare

- Achiziționarea de echipamente pentru ca echipa de primă intervenție să aibă acces rapid în locațiile din mijlocul Deltei unde are loc incidentul de poluare.
- Crearea și menținerea unei baze de date interinstituționale cu răspunderea pentru mediu, pentru schimbul de date și o mai bună coordonare între agenții.

Turism

- Dezvoltarea unui program de interpretare (învățare) a destinațiilor.
- Dezvoltarea și derularea unui program pentru situații de urgență și prim ajutor pentru lucrătorii din turism și furnizorii de servicii.
- Înființarea unui observator de cercetare specializat în turism.

Pescuit și acvacultură

- Îmbunătățirea acvaculturii.
- Susținerea prelucrării peștelui pe scară redusă. Diversificarea prelucrării peștelui la nivel de gospodărie și sat prin introducerea unor unități de ambalare în conserve la scară mică (pentru crapul Gibel și alte specii de pește ieftine, cum ar fi babușca și plătica) și îmbunătățirea sistemelor de afumare (saci de afumat sau afumătoare electrice mici); în principal pentru producerea delicatelor pentru turiștii vizitatori.

Agricultură și Dezvoltare Rurală

- Crearea unor afaceri mici în afara agriculturii.
- Modernizarea dotărilor tehnice ale fermelor.
- Inițiative de jos în sus pentru dezvoltare locală.
- Împădurirea terenurilor agricole și neagricole din regiunea Deltei Dunării.
- Conservarea patrimoniului și a tradițiilor locale (inclusiv a meșteșugurilor).
- Eliberarea de teren prin concesiuni acordate de către Consiliul Județean Tulcea.
- Evacuarea vechilor fermieri și transferul bunurilor.
- Încurajarea înființării grupurilor/organizațiilor de producători.
- Stimularea creării unor lanțuri scurte de aprovizionare în beneficiul activităților de turism.
- Susținerea atribuirii de marcă/certificării produselor agricole și a comercializării acestora pe piețele internaționale.
- Acordarea de stimulente pentru menținerea activităților agricole în Centrul Deltei.
- Susținerea reabilitării infrastructurii de protecție împotriva inundațiilor.
- Participarea fermierilor și a procesatorilor la instrumentele pentru managementul riscurilor.

- Modernizarea infrastructurii educaționale (în special pentru învățământul primar și secundar).

Transport

- Modernizarea porturilor Măcin, Isaccea, Mahmudia și Chilia.
- Modernizarea drumurilor județene (infrastructura de transport regional):
  - Ruta Murighiol – Agighiol – Enisala – Babadag – Slava Rusa (km 62, km 603 sunt propuse pentru modernizare pe segmente)
    - DJ222C, MURIGHIOL – IAZURILE – AGIGHIOL, km 36+332-63+105
    - DJ 222 Agighiol – Sarichioi – Enisala, km 18+400-38+304
    - DJ 223A Enisala – Babadag – Slava Rusă, km 54+724-38+798
  - DJ222: DOUA CANTOANE-BEIDAUD-LIM. JUD. CONSTANȚA, KM 72+321 – 94+300

Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC) (inclusiv Cercetare & Dezvoltare)

- Susținerea TIC pentru afaceri prin intermediul e-portal și acordarea de facilități.
- Formularea și implementarea politicilor de date deschise.
- Creșterea integrării verticale a soluțiilor de inovare din domeniul TIC în economia locală.
- Creșterea investițiilor private în CDI și încurajarea cererii pentru CDI.
- Creșterea transferului de cunoștințe, tehnologie și personal cu competențe CDI prin parteneriate între mediul privat și cel de cercetare.
- Creșterea excelenței bazei științifice ca promotor al inovării prin dezvoltarea infrastructurii CD.
- Creșterea implicării în cercetarea la nivel UE prin deblocarea potențialului de excelență în CDI, cum ar fi prin programul cadru Orizont 2020, și prin atragerea talentelor și a competențelor avansate în sistemul național CDI.
- Dezvoltarea infrastructurii și sistemelor TIC și a competențelor digitale pentru susținerea educației, sănătății, a culturii online și a incluziunii digitale.

Gestionarea deșeurilor solide

- Containere de compost pentru gospodăriile rurale în vederea procesării deșeurilor organice.
- Investiții în unități pentru tratarea și eliminarea deșeurilor rezultate din construcții și demolări.

Sănătate

- Reabilitarea/modernizarea facilităților și a echipamentelor IT.
- Modernizarea, dotarea și organizarea unui bloc funcțional în cadrul Spitalului de Urgență Tulcea (inclusiv pentru ambulatoriul integrat) și pentru Spitalul Măcin.
- Reabilitarea/transformarea pavilionului TB din cadrul Spitalului de Urgență Tulcea într-un centru social (adăpost de îngrijire rezidențială).
- Crearea ambulatoriilor publice prin reabilitarea corpurilor de spital închise din Babadag și Sulina.
- Asigurarea interoperabilității sistemelor informatice medicale la nivel de asistență medicală (telemedicină și e-sănătate).
- Reforme pentru creșterea rentabilității guvernantei/managementului sectorului (mecanism de plată în spital pentru stimularea sistemelor de ambulatoriu public, medicină de familie și telemedicină).
- Campanii de informare, educare și comunicare privind mediul sănătos și igienic.
- Ambulanțe pentru îngrijiri medicale de urgență și lucrări civile de reabilitare.
- Acordarea de instruire specifică zonei pentru personalul medical.
- Creșterea prevalenței programelor de sănătate axate pe prevenție și depistare (screening).

Educație

- Crearea unei rețele de educație și formare pentru elevii care trăiesc în zone îndepărtate sau în zone cu mai puțin de 2000 locuitori, în vederea oferirii accesului tuturor la învățământ primar și gimnazial de calitate.
- Acordarea de sprijin pentru înființarea școlilor profesionale care sunt relevante, atractive și cuprinzătoare și care produc forță de muncă cu cunoștințe și competențe la standarde internaționale și cu relevanță pentru cerințele globale ale turismului bazat pe natură și ale pieței pescuitului recreativ.
- Consolidarea serviciilor prestate de grădinițe și creșe prin dezvoltarea, susținerea, reabilitarea și acordarea de echipamente pentru creșterea accesului la educație și îngrijire pentru copiii preșcolari (EÎCP).
- Aducerea înapoi la școală a elevilor care abandonează școala de timpuriu prin programe de tip școală după școală și a doua șansă.
- Crearea de parteneriate între angajatori, furnizorii de educație și formare profesională și organismele de cercetare pentru a avea performanțe mai bune ale sistemului de învățământ în abordarea nevoilor pieței muncii.

Incluziune și protecție socială

- Dezvoltarea infrastructurii instituționale pentru copiii preșcolari (0-6 ani) în comunitățile cu o pondere ridicată de romi.
- Extinderea programului de mediatori școlari în școlile cu un procent ridicat de romi.
- Implementarea subvențiilor pentru comunitate pentru intervenția în educație.
- Facilitarea regularizării dreptului la proprietate.
- Alte intervenții pentru protecția socială.
- Subvenții acordate IMM-urilor pentru plasarea forței de muncă pentru NEET în domeniile relevante.
- Îmbunătățirea competențelor digitale în rândul romilor și al grupurilor vulnerabile.
- Creșterea accesului și eficienței furnizării de servicii sociale.

Capacitate administrativă și management de program

- Revizuirea reglementărilor pentru a îmbunătăți proiectarea subvențiilor gospodărești, în vederea ameliorării accesibilității serviciilor și o mai bună direcționare și utilizare a resurselor financiare și naturale.
- Îmbunătățirea accesului și calității serviciilor furnizate de sistemul judiciar.

V. Investiția Teritorială Integrată Delta Dunării

Această secțiune descrie fiecare proiect/tip de intervenție prioritară propusă care este eligibilă pentru finanțare ITI. Descrierile sunt pentru fiecare Axă a PO pentru care există alocații ITI pentru regiunea Deltei Dunării. Descrierile intervențiilor/proiectelor includ solicitantul/beneficiarul, relația proiectului cu necesitățile definite anterior, o justificare pe scurt, corelația cu axa PO specifică și indicațiile privind sinergiile cu alte PO-uri.

Tabelul 24: Axele PO pentru care există alocațiile ITI pentru regiunea Deltei Dunării (2014 – 2020)

PO / Axe prioritare	Fond
Program Operațional Regional (POR)	
AP 2 - Îmbunătățirea competitivității întreprinderilor mici și mijlocii	FEDR
AP 3 - Încurajarea tranziției către o economie cu emisii scăzute de carbon	
AP 5 - Îmbunătățirea mediului urban și conservarea, protecția și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural	
AP 6 - Îmbunătățirea infrastructurii rutiere de importanță regională	
AP 7 - Diversificarea economiilor locale prin dezvoltare durabilă a turismului	
AP 8 - Dezvoltarea infrastructurii sanitare și sociale	
AP 10 - Îmbunătățirea infrastructurii educaționale	
PO Capacitate administrativă	
AP 1 - Administrație publică și sistem judiciar eficiente	FSE
AP 2 - Administrație publică și sistem judiciar accesibile și transparente	
PO Infrastructură mare	
AP 2 - Dezvoltarea unui sistem de transport multimodal, de calitate, durabil și eficient	FEDR
AP 3 - Dezvoltarea infrastructurii de mediu în condiții de management eficient al resurselor	FC
AP 4 - Protecția mediului prin măsuri de conservare a biodiversității, monitorizarea calității aerului și decontaminare a siturilor poluate istoric	FEDR
AP 5 - Promovarea adaptării la schimbările climatice, prevenirea și gestionarea riscurilor	FC
AP 7 - Promovarea energiei curate și eficienței energetice în vederea susținerii unei economii cu emisii scăzute de carbon	FEDR
PO competitivitate	
AP 1 - Cercetare, dezvoltare tehnologică și inovare (CDI) în sprijinul competitivității economice și dezvoltării afacerilor	FEDR
AP 2 - Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC) pentru o economie digitală competitivă	
PO capital uman	
AP 1 - Inițiativa "Locuri de muncă pentru tineri"	FSE
AP 3 - Locuri de muncă pentru toți	
AP 4 - Incluziunea socială și combaterea sărăciei	
AP 6 - Educație și competențe	
PO asistență tehnică	
AP 1 - Întărirea capacității beneficiarilor de a pregăti și implementa proiecte finanțate din fondurile ESI și diseminarea informațiilor privind aceste fonduri	FEDR
Programul Național de Dezvoltare Rurală	
Măsura 4 - Investiții în active fizice	FEADR
Măsura 6 - Dezvoltarea fermelor și întreprinderilor	
Măsura 7 - Servicii de bază și reînnoirea satelor în zonele rurale	
Măsura 10 - Agromediu și climă	
Măsura 19 - Sprijin pentru dezvoltarea locală LEADER (DLRC - Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității)	
PO Pescuit și Afaceri Maritime	
Prioritatea nr. 1 a Uniunii - Promovarea pescuitului durabil din punctul de vedere al mediului, eficient din punctul de vedere al utilizării resurselor, inovator, competitiv și bazat pe cunoaștere	FEPAM
Prioritatea nr. 2 a Uniunii - Stimularea acvaculturii durabile din punctul de vedere al mediului, eficiente din punctul de vedere al utilizării resurselor, inovatoare, competitive și bazate pe cunoaștere	
Prioritatea nr. 4 a Uniunii - Creșterea gradului de ocupare a forței de muncă și sporirea coeziunii teritoriale	
Prioritatea nr. 5 a Uniunii - Stimularea comercializării și prelucrării	

Tabelul 25: Relațiile dintre axa PO și pilonii și sectoarele SIDD

PO	Axe prioritare	Pilonii Strategiei				
		Pilon I: Protejarea mediului și resurselor naturale	Pilon II: Îmbunătățirea economiei	Pilon III: Îmbunătățirea conectivității	Pilon IV: Asigurarea serviciilor publice	Pilon V: Promovarea eficienței, accesibilității și sustenabilității
		1. Mediu, Biodiversitate, Păduri 2. Schimbări Climatice și Eficiență Energetică 3. Managementul riscului dezastrelor și Situații de urgență asociate riscurilor de poluare	1. Turism 2. Piscicultură și Acvacultură 3. Agricultură și Dezvoltare Rurală	1. Transport 2. Tehnologia informației și comunicațiilor	1. Alimentarea cu apă și canalizarea 2. Managementul deșeurilor solide 3. Educație 4. Sănătate 5. Incluziunea Socială	1. Capacitatea administrativă 2. Asistența Tehnică pentru Implementarea Programului
POR	AP 2: Îmbunătățirea competitivității întreprinderilor mici și mijlocii					
	AP 3: Sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de carbon					
	AP 5: Îmbunătățirea mediului urban și conservarea, protecția și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural					
	AP 6: Îmbunătățirea infrastructurii rutiere de importanță regională					
	AP 7: Diversificarea economiilor locale prin dezvoltarea durabilă a turismului					
	AP 8: Dezvoltarea infrastructurii sanitare și sociale					
	AP 10: Îmbunătățirea infrastructurii educaționale					
POIM	AP 2 - Dezvoltarea unui					

	sistem de transport multimodal, de calitate, durabil și eficient					
	AP 3 - Dezvoltarea infrastructurii de mediu în condiții de management eficient al resurselor					
	AP 4 - Protecția mediului prin măsuri de conservare a biodiversității, monitorizarea calității aerului și decontaminare a siturilor poluate istoric					
	AP 5 - Promovarea adaptării la schimbările climatice, prevenirea și gestionarea riscurilor					
	AP 6 - Promovarea energiei curate și eficienței energetice în vederea susținerii unei economii cu emisii scăzute de carbon					
POCA	AP 1 - Administrație publică și sistem judiciar eficiente					
	AP 2 - Administrație publică și sistem judiciar accesibile și transparente					

PO	Axe prioritare	Pilonii Strategiei				
		Pilon I: Protejarea mediului și resurselor naturale	Pilon II: Îmbunătățirea economiei	Pilon III: Îmbunătățirea conectivității	Pilon IV: Asigurarea serviciilor publice	Pilon V: Promovarea eficienței, accesibilității și sustenabilității
		1. Mediu, Biodiversitate, Păduri 2. Schimbări Climatice și Eficiență Energetică 3. Managementul riscului dezastrelor și Situații de urgență asociate riscurilor de poluare	1. Turism 2. Piscicultură și Acvacultură 3. Agricultură și Dezvoltare Rurală	1. Transport 2. Tehnologia informației și comunicațiilor	1. Alimentarea cu apă și canalizarea 2. Managementul deșeurilor solide 3. Educație 4. Sănătate 5. Incluziunea Socială	1. Capacitatea administrativă 2. Asistența Tehnică pentru Implementarea Programului
POC	AP 1 - Cercetare, dezvoltare tehnologica si inovare (CDI) in sprijinul competitivității economice si dezvoltării afacerilor					
	AP 2 - Tehnologia informației si comunicațiilor (TIC) pentru o economie digitala competitiva					
POCU	AP 1 - Inițiativa „Locuri de munca pentru tineri					
	AP 1 - Inițiativa „Locuri de munca pentru tineri (EYF)					
	AP 3 - Locuri de muncă pentru toți					
	AP 4 - Incluziunea socială și combaterea sărăciei					
	AP 6 - Educație și					

	competențe					
POAT	AP 1 - Întărirea capacității beneficiarilor de a pregăti și implementa proiecte finanțate din FESI și diseminarea informațiilor privind aceste fonduri					

PO	Axe prioritare	Pilonii Strategiei				
		Pilon I: Protejarea mediului și resurselor naturale	Pilon II: Îmbunătățirea economiei	Pilon III: Îmbunătățirea conectivității	Pilon IV: Asigurarea serviciilor publice	Pilon V: Promovarea eficienței, accesibilității și sustenabilității
		1. Mediu, Biodiversitate, Păduri 2. Schimbări Climatice și Eficiență Energetică 3. Managementul riscului dezastrelor și Situații de urgență asociate riscurilor de poluare	1. Turism 2. Piscicultură și Acvacultură 3. Agricultură și Dezvoltare Rurală	1. Transport 2. Tehnologia informației și comunicațiilor	1. Alimentarea cu apă și canalizarea 2. Managementul deșeurilor solide 3. Educație 4. Sănătate 5. Incluziunea Socială	1. Capacitatea administrativă 2. Asistența Tehnică pentru Implementarea Programului
PNDR	M 4 – Investiții în active fizice					
	M 6 – Dezvoltarea fermelor și întreprinderilor					
	M 7 – Servicii de bază și reînnoirea satelor în zonele rurale					
	M10 – Agro-mediu și climă					
	M 19 – Sprijin pentru dezvoltarea locală LEADER					
POPAM	Investiții în acvacultură					
	Porturile maritime de pescuit / puncte de					

	colectare în Sulina, Gura Portiței, Priboina, Corbu					
	Punctele de colectare din Murighiol, Jurilovca, Crișan					
	3 zone pentru activitățile FLAG; în Dunărea de Jos; Delta; Razim-Sinoe					
	Investițiile în reconstrucție ecologică în zonele cu reproducere naturală a peștelui și a altor investiții conexe (dragare, canale, de renaturare)					

Programul Operațional Infrastructură mare (POIM)

1. Descrierea PO

Programul Operațional Infrastructură Mare (LIOP/POIM) a fost dezvoltat folosind necesitățile de dezvoltare ale României identificate de Acordul de parteneriat cu UE 2014-2020. Necesitățile de finanțare stabilite prin POIM contribuie la obiectivul general al Parteneriatului de a reduce disparitățile de dezvoltare economică și socială dintre România și statele membre ale UE, abordând două dintre cele cinci probleme identificate privind dezvoltarea națională: infrastructura și resursele. Obiectivul general este de a dezvolta infrastructurile de transport, mediu și de energie și prevenire a riscurilor la standarde europene pentru a genera creștere economică durabilă prin protejarea și utilizarea eficientă a resurselor naturale.

POIM va finanța intervențiile ITI în cadrul a 5 axe prioritare:

Axa Prioritară 2: Dezvoltarea unui sistem de transport multimodal, de calitate, durabil și eficient

Axa Prioritară 3: Dezvoltarea infrastructurii de mediu în condiții de management eficient al resurselor

Axa prioritară 4: Protecția mediului prin măsuri de conservare a biodiversității, monitorizarea calității aerului și decontaminare a siturilor poluate istoric

Axa Prioritară 5: Promovarea adaptării la schimbările climatice, prevenirea și gestionarea riscurilor

Axa Prioritară 6: Promovarea energiei curate și eficienței energetice în vederea susținerii unei economii cu emisii scăzute de carbon

2. Relația dintre obiectivele POIM și Strategia integrată de dezvoltare durabilă a Deltei Dunării

Există o legătură clară între obiectivul general al POIM și cele două obiective strategice generale ale Strategiei pentru Delta Dunării. Prin finanțarea programelor pentru conservarea biodiversității acesta abordează primul și cel mai important obiectiv strategic al Strategiei: *„Păstrarea valorilor naturale unice printr-un management de mediu ghidat de știință și prin consolidarea comunităților locale în rolul acestora de protectori proactivi ai acestui patrimoniu mondial unic”*. Programul include extinderea acoperirii serviciilor de apă, salubritate și colectare a gunoiului cu îmbunătățirea infrastructurii de transport zonale, aducând, de asemenea, o contribuție majoră la al doilea obiectiv strategic al Strategiei: *„Dezvoltarea unei economii locale verzi, incluzive, pe baza consumului și producției durabile, eficientă din punct de vedere al resurselor, valorificând avantajele comparative ale zonei și beneficiind de sprijinul unor servicii publice îmbunătățite”*.

Conectivitatea zonei proiectului cu restul țării și nu numai va fi acoperită prin Axa prioritară 2 , și anume Axa de transport, care include investiții în drumuri, porturi și aeroporturi după cum sunt definite în Master Planul General de Transport al României, cu orizont 2030. Îmbunătățirea serviciilor de bază privind aprovizionarea cu apă, canalizarea și gestionarea deșeurilor solide va fi acoperită de Axa 3, cu excepția comunităților cu PE sub 2000 de locuitori; acestea nu sunt eligibile pentru a beneficia de servicii de canalizare prin acest Program Operațional. Investițiile necesare pentru a proteja biodiversitatea bogată a zonei proiectului vor fi finanțate prin Axa prioritară 4, în timp ce adaptarea la situații generate de schimbările de climă, prevenirea și gestionarea riscurilor vor fi acoperite de Axa 5, iar cele privind eficiența energetică prin Axa 6

Tabelul 26: Intervenții ITI DD - POIM

Axa PO	Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
Axa 2	Reabilitarea drumurilor județene și sprijinirea mobilității urbane	Compania Națională de Drumuri – CNADNR Consiliul Județean Autorități publice locale	M	Zona proiectului nu este bine conectată cu partea de nord a țării. Un pod peste Dunăre ar conecta zona Moldova direct cu Constanța Un sistem eficient de transport ar conecta zona de studiu Delta Dunării cu restul României și cu țările vecine. A fost analizată situația economică și socială în județele Vrancea, Galați, Brăila, Tulcea și Constanța (Regiunea de dezvoltare Sud-Est). Obiectivul va fi de a conecta întreaga regiune cu rețelele de transport europene. Acest lucru ar asigura o dezvoltare durabilă a acestei zone și valorizarea potențialului și a resurselor acesteia. Zona are multe atracții – Marea Neagră, Delta Dunării, complexul lagunar Razim, Curbura Carpaților etc. – și centre economice regionale – platforme industriale, șantiere navale, porturi și entități economice majore. Este o prioritate ca regiunea să fie conectată cu coridorul TEN-T Rin - Dunăre prin modernizarea drumului existent Constanța-Tulcea– Brăila –Galați, ca parte a unei rețele cuprinzătoare de drumuri. Conectarea regiunii cu rețeaua TEN-T va spori activitatea economică și va deschide drumul către Europa de Sud și Asia (Bulgaria, Turcia, Grecia etc.) și către nord-est (Ucraina, Moldova, Rusia, Belarus etc.). Modernizarea acestei căi rutiere este importantă pentru transportul corespunzător al bunurilor și persoanelor, dar și pentru transportul maritim, deoarece ar conferi mai multă importanță porturilor maritime din Constanța, Brăila, Galați, Tulcea și Sulina. Acestea fac parte din rețeaua principală și cuprinzătoare de porturi. Conexiunea mai bună cu zona Moldovei va îmbunătăți activitatea economică și comerțul între Tulcea și restul țării.	Această investiție este una dintre cele mai mari investiții în infrastructură din zonă, cu puține sau chiar nicio relație de dependență de alte PO-uri pentru succesul său. Totuși, aceasta contribuie la POR privind drumurile locale de interconectare, cu PO Dezvoltare rurală ca cerință pentru un marketing mai bun al produselor agricole și afectează semnificativ Planul Național de Dezvoltare Locală în sectorul său turistic

Axa PO	Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
Axa 2	Modernizarea porturilor (Tulcea, Sulina, Măcin, Isaccea, Mahmudia și Chilia)	Agencia Națională a Porturilor - secțiunea regională Tulcea	S	Modernizarea porturilor locale este necesară pentru a spori schimburile economice în zonă și pentru a îmbunătăți legăturile acestora pe mare și pe Dunăre. Principalul port al Deltei Dunării este la Tulcea. Există planuri de dezvoltare a acestui port pentru îmbunătățirea conexiunilor intermodale și de a dezvolta platforme logistice pentru a satisface necesitatea de transport rutier către regiunile limitrofe. Există, de asemenea, potențial de dezvoltare a portului pentru activități de recreere, inclusiv pentru vase de croazieră și ambarcațiuni de agrement. Portul Tulcea este principala poartă către Delta Dunării și este parte a rețelei cuprinzătoare TEN-T. Pentru a asigura condiții normale de trafic pentru mărfuri și pasageri, Administrația Portului Tulcea a identificat următoarele lucrări de modernizare: - Eliminarea Depozitelor de aluviuni din fluviul Dunărea. Lucrări hidrotehnice pentru ajustarea curenților Dunării prin construirea de piese hidrotehnice pentru eliminarea depozitelor de aluviuni la Mm 41 - Mm 42 pe malul stâng. Rezultatul va fi eliminarea depozitelor de aluviuni din zonele industriale, comerciale și de la malurile fluviului. - Terminalul de produse petroliere din portul Tulcea implică efectuarea unei investiții la Mm 36 (o platformă industrială cu terminal petrolier). - Terminalul de produse cerealiere din portul Tulcea implică o investiție la Mm 35 (o platformă industrială cu terminal pentru cereale) - Lucrările de dragare necesare pentru Portul Tulcea în 2014 – 74.000 mc. Portul Tulcea - Port industrial de acostare - Lucrări de reparații pe digul portuar; crearea unui front de acostare de 320 ml la adâncime de -7.00 m în Portul Tulcea pentru operațiuni generale de transport de mărfuri pentru vase maritime. - Modernizarea Portului Marina, din Tulcea. Modernizarea locației existente pentru ambarcațiuni private recreative - în partea de sud-est a portului Tulcea.	Această investiție are puține sau chiar nicio relație de dependență față de alte PO-uri pentru succesul său. Totuși, aceasta contribuie la PO Pescuit deoarece îmbunătățește condițiile pentru pescarii din cadrul PO Dezvoltare rurală ca cerință pentru un marketing mai bun al produselor agricole și afectează semnificativ Planul Național de Dezvoltare Locală în sectorul său turistic.

Axa PO	Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
				Reabilitarea căii ferate din Portul Comercial (operațiuni specializate în dana generală de mărfuri pentru localitățile din Deltă). Lucrări de reparații și transformarea cheiului înclinat în chei vertical (-3,50 m) pentru operațiuni generale de transport de mărfuri cu nave fluviale; Portul Tulcea - Dana companiei de construcții (IEAMC). Lucrări de reparații și transformarea cheiului înclinat în chei vertical pentru operațiuni de mărfuri containerizate. Dotare cu echipamente pentru containerele de transbordare, construirea unei platforme de transport multimodal și reabilitarea căii de acces la platforma portului și conectarea acesteia cu drumul de centura al județului Tulcea; Portul Tulcea – zona de lângă apă. Extinderea zonei de promenadă a orașului Tulcea prin construirea unei platforme, cu posibilitatea de a crea dane pentru parcare a navelor de agrement. Lucrări de reparații și transformarea cheiului înclinat în chei vertical pentru operațiuni navale pentru transport fluvial și maritim și pentru transport subvenționat pentru locuitorii Deltei. Un sistem permanent de monitorizare video 24/7 pentru securitate. Tulcea – Portul MARINA. Îmbunătățirea porturilor va asigura legături mai bune pe mare și pe Dunăre, încurajând activitatea economică mai intensă în zonă.	
Axa 2	Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii aeroportuare	Ministerul Transporturilor - Autoritatea Aeronautică Civilă	S	Modernizarea aeroporturilor locale este necesară pentru a crește accesibilitatea turiștilor și schimburile economice în zonă și pentru a îmbunătăți legăturile acesteia cu Bucureștiul și cu alte orașe mari. Aeroportul Tulcea facilitează deplasarea rapidă a persoanelor și a unei mari valori de bunuri perisabile și impulsionează comerțul și transporturile navale de mărfuri. Un aeroport cu servicii low-cost oferite de operatori va facilita dezvoltarea turismului în regiune. Aeroportul din Tulcea are în prezent capacitate de câteva sute de pasageri, toți folosind câteva servicii charter. Aeroportul poate susține industria navelor	Dezvoltarea aeroportului se va dovedi benefică pentru investițiile în turism facilitate de PNDR sau POR.

Axa PO	Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
				de croazieră din Deltă, dar liniile aeriene evită în prezent să utilizeze aeroportul din cauza spațiului mic de parcare și de întoarcere a aeronavelor. Pentru a face activitatea aeroportului mai eficientă, este necesară creșterea capacității operaționale a acestuia. În această privință, au fost avute în vedere următoarele: • Extinderea pistei de aterizare și decolare cu 60 m în direcția 34; • Extinderea pistei de decolare și aterizare la 45 m; • Creșterea numărului de locuri de parcare pentru aeronave prin finalizarea extinderii platformei de îmbarcare și coborâre, un proiect început în 2007 Modernizarea aeroportului va asigura legături mai bune cu principalele centre economice, încurajând o activitate economică mai intensă în zonă precum și activitatea de turism.	
Axa 2	Reabilitarea și modernizarea Canalului Sulina	Agenția Națională a Porturilor - secțiunea regională Tulcea	S	Canalul Sulina este cel mai important canal pentru navigație și reabilitarea sa este necesară pentru a-l păstra la standardele necesare. Canalul Sulina este amenajat și întreținut pentru navigație maritimă. 19 % din debitul Dunării, are lungimea cea mai mică, de 64 km, are o lățime maximă de 250 m, adâncimea maximă de 18 m și adâncimea minimă de 7,32 m Reabilitarea malurilor este necesară pentru a asigura condiții de navigație și protecția malurilor canalului Sulina împotriva eroziunii. - Lucrări tehnice pentru a obține stabilizarea albiei, restaurarea canalului navigabil, protecția malurilor Canalului Sulina și pentru a reduce debitul de apă și cantitatea de aluviuni care intră în canal la joncțiunea cu Canalul Sf. Gheorghe, - Optimizarea lucrărilor de dragare pentru a asigura adâncimile minime pentru navigație la gura mării; amenajări pentru a reține aluviunile în aval de aluviunea Sulina și pentru trimiterea curenților în mare. Reabilitarea și modernizarea Canalului Sulina va asigura legături mai bune pe mare cu alte țări, alimentând creșterea schimburilor economice și a activității în zonă.	Reabilitarea și modernizarea Canalului Sulina va îmbunătăți schimburile economice în zonă și investițiile în turism facilitate de PNDR sau POR.

Axa PO	Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
Axa 3	<u>(Proiecte în zone cu populație echivalentă > 2000 de locuitori)</u> Îmbunătățirea STA, reabilitarea vechilor părți ale rețelei de apă. Extinderea rețelei de canalizare și interconectivitate a cu principalul colector al canalizării, inclusiv stații de pompare pentru canalizare	Solicitantul va fi ADI Tulcea Apă pentru următoarele localități: Tulcea, Babadag, Măcin, Sulina, Isaccea, Greci, Văcăreni, Somova, Maliuc, Sarichioi, Chilia Veche, Crișan, Smârdan	R	Accesul la apă potabilă este un drept și o necesitate pentru a trăi în zona proiectului. Salubritatea trebuie tratată cu grija cuvenită, deoarece zona este parțial RBDD. România nu a îndeplinit obiectivele din Tratatul de aderare privind acoperirea națională a sistemelor de colectare a apei de canalizare și a stațiilor de tratare a apelor reziduale urbane. În ceea ce privește aprovizionarea cu apă potabilă a populației, deși nivelul de conectare a crescut, acesta rămâne semnificativ mai mic decât media UE și necesită investiții continue. De asemenea, există un număr de locuri care necesită respectarea Directivei 98/83/CE privind calitatea apei pentru consum uman, care impune monitorizarea calității apei potabile. Situația este după cum urmează, conform Ministerului Mediului, Apelor și Pădurilor: • nivelul de conectare la rezervele de apă centralizate este de 56,7 % din totalul populației; • gradul de colectare a apelor reziduale în aglomerări cu peste 2.000 de locuitori echivalenți (p.e.) este 59,95 %; • gradul de tratare a apelor reziduale în aglomerări cu peste 2.000 de locuitori echivalenți este 49,89 %; Acțiunile eligibile sunt proiecte integrate în infrastructura de apă și ape uzate cu următoarele tipuri de activități: • Construcție / reabilitare a rețelelor de canalizare și a stațiilor de tratare a apelor reziduale în aglomerări cu p.e. de peste 2.000 de locuitori; • Management eficient al nămolului rezultat; • Reabilitarea și construcția stațiilor de tratare a apei; • Reabilitarea și extinderea transmiterii și distribuției existente a apei; • Dezvoltarea și îmbunătățirea infrastructurii centralizate de apă potabilă în zonele urbane și rurale. Îmbunătățirea serviciilor de apă și salubritate va crește nivelul de viață pentru locuitorii regiunii, creând condițiile pentru un efect redus al migrației către	Îmbunătățirea sistemelor de apă și salubritate propusă este baza pentru succesul investițiilor în infrastructură medicală în comunele menționate și are conexiuni clare cu PO rural unde comunități mai mici ar putea accesa fonduri pentru tratarea apelor de canalizare prin programul LEADER. Îmbunătățirile sistemelor de apă și canalizare sunt, de asemenea, foarte importante pentru orice succes al oricărei investiții în turism finanțate prin ROP sau PNDR
Axa 3					

Axa PO	Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
				orașe, menținând o populație stabilă.	
Axa 3 DS	Investiții în sisteme de GDS pentru manevrarea deșeurilor separate (infrastructură pentru separarea deșeurilor la sursă, colectare, sortare și transport).	ADI Tulcea DEȘEURİ	M	Creșterea colectării deșeurilor solide este necesară ca bază pentru îmbunătățirea calității vieții locuitorilor. Investiții fizice suplimentare vor fi necesare pentru a minimiza în continuare eliminarea deșeurilor și a realiza obiective de reciclare. Investițiile trebuie să vizeze separarea deșeurilor la sursă, dezvoltarea unităților de colectare, transfer, sortare și transport al deșeurilor. Acest proiect poate fi mai întâi pilotat în câteva comunități pe parcursul a 2-3 ani și poate fi extins treptat la întreaga zonă de studiu. Va fi nevoie de un studiu de fezabilitate, de o bună planificare și de proiectare. Activitățile specifice includ furnizarea de pungi de diferite culori pentru locuințe sau de coșuri de gunoi mai mici, colorate pentru separarea gunoiului de diferite categorii la nivel de locuință și de proiectarea, furnizarea și construirea de unități suplimentare pentru gestionarea separării și reciclării deșeurilor. Această intervenție duce la reducerea împrăstierii deșeurilor solide în regiune și la recuperarea materialelor sau a energiei din materialele separate.	Succesul investițiilor în GDS va depinde și de acțiunile de conștientizare a publicului întreprinse în cadrul POR, de colectarea dejectiilor animale în cadrul PO Rural și va avea impact pozitiv asupra investițiilor în turism facilitate prin PNDR sau POR.

Axa PO	Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
Axa 3 DS	Containere de compost pentru gospodăriile rurale în vederea procesării deșeurilor organice	ADI Tulcea DEȘEURİ	S	România trebuie să-și reducă deșeurile biodegradabile din gropile municipale de gunoi (DBM) la 35 % din cantitatea produsă în 1995, până în 2020. DBM din gospodării sunt aruncate în prezent împreună cu toate tipurile de deșeuri; nu există colectare separată a deșeurilor biodegradabile pentru a fi tratate sau deviate de la gropile de gunoi. Descompunerea în compost în gospodărie este un mod eficient de a devia deșeurile biodegradabile și poate fi făcută cu costuri limitate, la scară mică, în curțile multor gospodării rurale din Zona de studiu. Este nevoie de mai multe activități de informare a familiilor rurale și a entităților economice locale din domeniul turismului și de containere de compost suplimentare pentru gospodăriile rurale, pentru a asigura descompunerea în compost în toate gospodăriile și încurajarea utilizării compostului în agricultură. Acest lucru se poate realiza treptat, începând cu entitățile locale mai mici din domeniul turismului și al afacerilor și continuând, treptat, cu unități casnice de descompunere în compost, acoperind în final întreaga zonă de studiu. Ulterior, pot fi, de asemenea, avute în vedere unități urbane centralizate pentru descompunerea în compost a deșeurilor. <u>Containerele de compost vor ajuta la prelucrarea deșeurilor organice în mod ecologic și pot contribui, de asemenea, la producția agricolă locală prin utilizarea compostului generat.</u>	Investiția în containere de compost are conexiuni cu PO de dezvoltare rurală, prin utilizarea deșeurilor animale și a așchiilor de lemn pentru descompunerea în compost și cu micile activități economice locale facilitate prin POR sau PNDR.
Axa 3 DS	Colectarea deșeurilor plutitoare din canalele râurilor	RBDD	R	Deșeurile plutitoare din fluviul Dunărea, din zonele din amonte, reprezintă o problemă în Delta Dunării și trebuie abordată prin investiții și prin exploatarea unor unități adecvate de colectare și de prelucrare. Curățarea deșeurilor plutitoare din RBDD trebuie efectuată cu ajutorul bărcilor, folosind echipamente de captare a deșeurilor. Deșeurile colectate cu ajutorul bărcilor trebuie duse la mal, sortate și reciclate în continuare (de ex. plasticul, lemnul etc.) sau trimise la groapa de gunoi. Colectarea deșeurilor plutitoare va îmbunătăți imaginea Deltei Dunării, ceea ce, în schimb, va aduce mai mulți turiști și mai multe beneficii economice zonei.	Măsura este direct legată de activitățile de creștere a conștientizării și de responsabilizare a publicului efectuate pentru diminuarea eliminării deșeurilor din ambarcațiuni.

Axa PO	Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
Axa 3 DS	Investiții în unități pentru tratarea și eliminarea deșeurilor rezultate din construcții și demolări	ADI Tulcea DEȘEURİ	S	În ceea ce privește deșeurile provenite din activități de construcții, producătorii de deșeuri și administrația publică locală au obligația de a recicla 70 % din deșeurile nepericuloase provenite din construcții și demolări până în 2020, conform Art. 11 din Directiva 2008/98/CE și legii române nr. 211/2011. În prezent, nu există nicio unitate pentru tratarea sau reutilizarea deșeurilor din construcții și demolări în județul Tulcea; se efectuează doar depozitarea la groapa de gunoi. De asemenea, este ținută evidența numai a unei mici părți din deșeurile din construcții și demolări, celelalte fiind eliminate în zone neautorizate. Autoritățile publice trebuie să asigure tratarea și eliminarea deșeurilor din construcții și demolări generate la nivel județean, promovând reciclarea și reutilizarea. Investițiile în acest obiectiv vor diminua cantitatea deșeurilor rezultate din demolări care merg la groapa de gunoi.	Impact asupra PO Dezvoltare Rurală, deoarece zonele unde sunt acum eliminate deșeurile pot fi utilizate în scopuri agricole.
Axa 3 DS	Dezvoltarea și implementarea măsurilor pentru reducerea deșeurilor solide din zonele naturale.	RBDD	R	Această intervenție satisface necesitatea identificată în Evaluarea nevoilor, secțiunea 1.5, de a susține obiectivul conservării și restabilirii mediului natural și a biodiversității de importanță la nivel global. Ecossistemele naturale sunt afectate de multe deșeuri solide (mai ales material plastic), transportate în aval din bazinul mai larg al Dunării (mai ales în timpul inundațiilor) și, o parte, generate la nivel local, de către locuitori și turiști. Măsurile necesare includ înființarea punctelor de colectare, echipamente și costuri operaționale pentru colectare și eliminare (în mod ideal incluzând reciclarea materialelor recuperabile, cum ar fi recipientele din plastic). De asemenea, sunt incluse eliminarea reziduurilor și restabilirea ecologică generală a terenurilor industriale degradate și abandonate, în mod special a acelor zone aflate lângă zone strict protejate. această acțiune va ajuta la îmbunătățirea biodiversității locale, care, la rândul său, va ajuta la promovarea activităților turistice.	Impact asupra biodiversității și, de asemenea, asupra activităților turistice care vor fi finanțate prin POR și PNDR

Axa PO	Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
Axa 4	Echipamente și costuri operaționale pentru intervențiile fizice în vederea refacerii circulației naturale a apei și a zonelor cu habitate importante.	RBDD	M	Această intervenție satisface necesitatea identificată în Raportul de Evaluare a nevoilor, Pilonul I, capitolele 1.2, 1.5, 1.8, de a susține obiectivul conservării și restabilirii mediului natural și a biodiversității de importanță la nivel global. Se preconizează că înlăturarea unora dintre obstacolele în calea circulației apei care au fost instalate în ultimii peste 50 de ani, urmărindu-se apropierea actualului model de scurgere a apelor prin teritoriul RBDD, cât mai mult posibil, de modelul natural existent înaintea lucrărilor de îndiguire și desecare executate în secolul trecut, va îmbunătăți calitatea apei și a habitatelor naturale acvatice și terestre, prin diminuarea turbidității și eutrofizării. Aceasta implică, în principal, lucrări de dragare/excavare pentru reconectarea amenajărilor/polderelor agricole, piscicole și silvice care nu mai sunt utilizate în scopul pentru care au fost amenajate (renaturalizare) la regimul hidrologic natural, eliminarea aluviunilor care au colmatat/închis gârle, canale și lacuri din Delta Dunării. Restabilirea circulației apei în polderul agricol din zona I.C. Brătianu va reduce presiunea apei asupra digurilor de protecție, oferind apelor de viitură ale Dunării un spațiu mai mare de împrăștiere. Există mai multe locuri (Sinoe-Istria-Nunțași, Razim-Sinoe etc.) unde este clar că îndepărtarea aluviunilor este necesară de urgență și trebuie inițiată sau continuată pe baza informațiilor existente. Sunt prevăzute și lucrări hidrotehnice pentru refacerea regimului salmăstru din lacul Sinoie din complexul lacustru Razim-Sinoie.	NU este eligibilă prin POIM, deoarece CE a menționat-o în cadrul activităților de întreținere și al măsurilor de infrastructură
Axa 4	Refacerea sistemelor ecologice și a habitatelor naturale în cadrul rețelei “Natura 2000” pentru speciile care fac obiectul	RBDD	M	Această intervenție satisface necesitatea identificată în Raportul de Evaluare a nevoilor, Pilonul I, capitolele 1.2, 1.5, 1.8, de a susține obiectivul conservării și restabilirii mediului natural și a biodiversității de importanță la nivel global. Se preconizează că înlăturarea unora dintre obstacolele în calea circulației apei, care au fost instalate în ultimii peste 50 de ani, urmărindu-se apropierea actualului model de scurgere a apelor prin teritoriul RBDD, cât mai mult posibil, de modelul natural existent înaintea lucrărilor de îndiguire și desecare executate în secolul trecut, va îmbunătăți calitatea apei și a habitatelor naturale acvatice și terestre, prin diminuarea turbidității și eutrofizării.	Refacerea sistemelor ecologice și a habitatului natural în cadrul rețelei “Natura 2000” pentru speciile care fac obiectul preocupărilor europene legate de

Axa PO	Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
	preocupărilor europene legate de conservare, prin lucrări de reconstrucție ecologică în lacurile din complexe lacustre naturale, afectate de procese de aluvionare cauzată de intervenții antropice			Aceasta implică, în principal, lucrări de dragare/excavare pentru decolmatarea unor lacuri din complexe lacustre naturale: Gorgova-Uzlina, Șontea-Fortuna, Matița-Merhei, Roșu-Puiu, afectate ca urmare a proceselor de colmatare rapidă provocate de intervenția umană în regimul de funcționare al acestora. Sunt necesare intervenții prioritare pentru refacerea ecosistemelor și a habitatelor afectate, precum și pentru refacerea populațiilor speciilor afectate. Extinderea habitatelor acvatice pentru pești și specii de păsări poate fi realizată destul de ușor prin restabilirea zonelor umede. Conform ARBDD, a fost observată o scădere a populațiilor acestor specii și din acest motiv programele anterioare de protecție/conservare (implementate insuficient din cauza lipsei de fonduri) trebuie continuate și intensificate. Investițiile fizice necesare sunt, de exemplu, cele pentru asigurarea și îmbunătățirea condițiilor de reproducere în locurile de reproducere și pentru asigurarea protecției adecvate a coloniilor acestor specii; în paralel cu intervențiile indirecte, precum un sistem de monitorizare integrat pentru întreaga zonă. Îmbunătățirea populației afectate de păsări și pești pentru ameliorarea statutului acestora de specii periclitate	conservare va fi benefică pentru activități turistice specifice care vor fi finanțate prin POR, PNDR
Axa 4	Refacerea/restaurarea habitatelor naturale afectate de activitățile non-ecologice din polderele agricole, pescărești și forestiere.	RBDD	M	Această intervenție satisface necesitatea identificată în Raportul de Evaluare a nevoilor, Pilonul I, capitolele 1.2, 1.5, 1.8, de a susține obiectivul conservării și restabilirii mediului natural și a biodiversității de importanță la nivel global. Această intervenție are ca scop refacerea habitatelor naturale afectate prin îndiguiri și desecări în amenajările piscicole și agricole abandonate și care nu mai sunt folosite, în totalitate sau parțial, în scopul pentru care au fost construite (A.P. Stipoc, A.P. Murighiol, A.P. Perișor, A.P. Periteașca, A.A. Sireasa, A.A. Pardina, etc.) și implică reconectarea acestora la regimul natural de inundare, prin lucrări de dragare/excavare, pe baza soluțiilor stabilite prin studii de fezabilitate documentate și rezultatelor cercetărilor desfășurate în acest scop.	Impactul asupra biodiversității

Axa PO	Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
				Îmbunătățirea soluțiilor identificate pentru restabilirea habitatelor va îmbunătăți și calitatea și cantitatea creaturilor vii care trăiesc în sau în vecinătatea acestor habitate naturale restabilite.	
Axa 4	Refacerea sistemelor ecologice și a habitatelor naturale în cadrul rețelei “Natura 2000” pentru speciile care fac obiectul preocupărilor europene legate de conservare, prin lucrări de reconstrucție ecologică pentru îmbunătățirea regimului hidrologic și hidrochimic din complexele lacustre naturale din RBDD, împreună cu dezvoltarea unui sistem de monitorizare integrat	RBDD	M	Această intervenție satisface necesitatea identificată în Raportul de Evaluare a nevoilor, Pilonul I, capitolele 1.2, 1.5, 1.8, de a susține obiectivul conservării și restabilirii mediului natural și a biodiversității de importanță la nivel global. Se preconizează că înlăturarea unora dintre obstacolele în calea circulației apei care au fost instalate în ultimii peste 50 de ani, urmărindu-se apropierea actualului model de scurgere a apelor prin teritoriul RBDD, cât mai mult posibil, de modelul natural existent înaintea lucrărilor de îndiguire și desecare executate în secolul trecut, va îmbunătăți calitatea apei și modul de alimentare cu apă a habitatelor naturale acvatice și prin diminuarea turbidității și eutrofizării. Această intervenție implică lucrări de dragare/excavare pentru îmbunătățirea regimului de scurgere a apelor pe gârlele și canalele principale, secundare și terțiare din complexele lacustre naturale: Gorgova-Uzlina, Șontea-Fortuna, Matîța-Merhei, Roșu-Puiu, inclusiv pentru refacerea regimului salmăstru din lacul Sinoie al complexului lacustru Razim-Sinoie și pentru restabilirea circuitului apei în polderul agricol I.C. Brătianu. Sunt necesare intervenții prioritare pentru refacerea ecosistemelor și a habitatelor afectate ca urmare a unei alimentări deficitare cu apă din fluviu, bazat pe dezvoltarea și implementarea modelului matematic hidrologic, sedimentologic și hidrochimic, precum și pentru refacerea populațiilor speciilor afectate. Extinderea habitatelor acvatice pentru pești și specii de păsări poate fi realizată destul de ușor prin optimizarea regimului hidrologic din lacurile și zonele inundabile aferente. Conform ARBDD, a fost observată o scădere a populațiilor acestor specii și din acest motiv programele anterioare de protecție/conservare (implementate insuficient din cauza lipsei de fonduri) trebuie continuate și intensificate. Investițiile fizice necesare sunt, de exemplu, cele pentru asigurarea și	Refacerea sistemelor ecologice și a habitatului natural în cadrul rețelei “Natura 2000” pentru speciile care fac obiectul preocupărilor europene legate de conservare va fi benefică pentru activități turistice specifice care vor fi finanțate prin POR, PNDR

Axa PO	Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
	performant care să acopere întreaga zonă a Rezervației Biosferei Delta Dunării (inclusiv zonele transfrontaliere).			îmbunătățirea condițiilor de reproducere în locurile de reproducere și pentru asigurarea protecției adecvate a coloniilor acestor specii; în paralel cu intervențiile indirecte, precum un sistem de monitorizare integrat pentru întreaga zonă.	
Axa 4	Refacerea sistemelor ecologice și a habitatelor naturale în cadrul rețelei “Natura 2000” pentru speciile care fac obiectul preocupărilor europene legate de conservare, prin lucrări de igienizare a stufăriilor degradate, implementarea măsurilor pentru managementul speciilor invazive, salubritatea	RBDD	M	Această categorie de intervenții satisface necesitatea identificată în Raportul de Evaluare a nevoilor, Pilonul I, capitolele 1.2, 1.5, 1.8, de a susține obiectivul conservării și restabilirii mediului natural și a biodiversității de importanță la nivel global. În această categorie sunt incluse intervenții considerate necesare pentru refacerea și/sau îmbunătățirea calității habitatelor naturale afectate de: - dezvoltarea excesivă a stufului care a condus la degradarea stufăriilor și la afectarea habitatelor naturale specifice; - creșterea suprafețelor ocupate de specii invazive (<i>Amorfa fruticosa</i>, <i>Carasius carasius</i>, etc.); - managementul deficitar al animalelor domestice abandonate în mediu natural (cabaline, bovine) care afectează habitatele naturale în special cele forestiere, precum și pentru susținerea populațiilor unor specii aflate în declin sau afectate de impactul antropic (Pelicanul creț, cormoranul pitic, nurca europeană, sturionii, etc.), exemplare de faună rănite sau afectate de diverse îmbolnăviri sau epizootii.	Refacerea sistemelor ecologice și a habitatului natural în cadrul rețelei “Natura 2000” pentru speciile care fac obiectul preocupărilor europene legate de conservare va fi benefică pentru activități turistice specifice care vor fi finanțate prin POR, PNDR

Axa PO	Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
	ecosistemelor naturale, gestionarea animalelor domestice abandonate, implementarea măsurilor pentru protecția speciilor afectate, inclusiv stație pentru monitorizarea speciilor migratoare și amenajări pentru susținerea populațiilor unor specii de floră și faună în declin sau afectate (platforme pentru cuibărit, cuiburi artificiale, centru pentru tratarea animalelor bolnave sau rănite, etc.).				
Axa 4	Lucrări pentru asigurarea unei protecții eficiente	RBDD	R	Primele lucrări de marcare și semnalizare în RBDD au fost făcute în prima parte a anilor 90, lucrări care s-au dovedit, în timp, insuficiente și ineficiente și este necesară, în prezent o abordare integrată a activității de marcare și	Îmbunătățește operațiunile turistice facilitate prin POR și

Axa PO	Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
	și a unui management performant în RBDD prin marcarea și semnalizarea limitelor zonelor funcționale din RBDD, amenajare trasee de acces pentru vizitarea RBDD cu impact minim asupra habitatelor naturale.			semnalizare pentru creșterea eficienței managementului RBDD, prin creșterea vizibilității acestor lucrări și prin acoperirea tuturor categoriilor de zone funcționale: zone strict protejate, zone tampon, zone de pescuit recreativ-sportiv, zone de campare și parcare, trasee de acces și vizitare, inclusiv pentru implementarea și dezvoltarea unor trasee pentru ambarcațiuni tradiționale nepropulsate mecanic (lotca pescărească cu rame, canotca, etc.) sau propulsate cu metode ecologice (electrică, fotovoltaică, eoliană, etc.). Este necesară, de asemenea, dezvoltarea și îmbunătățirea infrastructurii existente: extindere sediu ARBDD, introducerea tehnologiilor ecologice pentru alimentare cu energie electrică, încălzire și producerea apei calde menajere, implementarea unui sistem de monitorizare și securizare, în special a zonelor strict protejate sau a altor zone de interes deosebit (colonii izolate, habitate protejate, etc.).	PNDR
Axa 4	Îmbunătățirea managementului prin dezvoltarea unui sistem de management al riscurilor prin modelare hidraulică și prin implementarea unui sistem de monitorizare modern/eficient și a unui model predictiv pentru dinamica	RBDD	R	În opinia experților noștri, această intervenție este strict necesară pentru îmbunătățirea capacității ARBDD și a instituțiilor asociate de executare a unor acțiuni corespunzătoare pentru îndepărtarea aluviunilor din canale, dragare și gestionarea depunerii sedimentelor. RBDD este un sistem hidrologic complex care combină curgerea apei pe canale și în luncile inundabile. Apa transportă o mare încărcătură de sedimente colectate din întregul bazin hidrografic al fluviului Dunărea. Aceste sedimente contribuie cu substanțe nutritive importante la ecosistemul Deltei, dar pot cauza, de asemenea, modificări fizice și ecologice nedorite, cum ar fi blocarea canalelor de acces și eutrofizarea în zone cu debit de apă restricționat. Unele dintre problemele legate de depunerea sedimentelor sunt cauzate de canalele artificiale care au fost construite perpendicular pe direcția curgerii naturale a apei. Există o cerere mare în rândul locuitorilor RBDD și a utilizatorilor privind dragarea canalelor și a lacurilor pentru a menține căile de acces și zonele de pescuit. Aceasta reprezintă o mare parte din planul anual	

Axa PO	Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
	sedimentării în Delta Dunării			de activități al ARBDD. Totuși, orice modificare a vitezei sau a direcției de curgere a apei și a depunerii de sedimente într-o parte a Deltei poate avea efecte oriunde în aval de acel loc. Din acest motiv, este esențial ca ARBDD să aibă cele mai bune informații și instrumente posibile pentru a prevedea efectele înaintea dragărilor pe scară mare, a amplasărilor sau a îndepărtării de diguri sau a oricăror alte activități care ar modifica curgerea apei. Dezvoltarea și aplicarea unui model matematic complex al regimului hidrologic, sedimentologic și hidrochimic va asigura decisiv optimizarea intervențiilor necesare pentru menținerea calității habitatelor naturale. Necesitatea unui sistem informatic dedicat managementului riscurilor este justificată nu numai de importanța RBDD la nivel național și internațional, ci și prin modul și impactul pozitiv pe care l-ar avea un astfel de sistem pentru activitatea decizională a ARBDD, venind în sprijinul ARBDD cu privire la estimarea impactului, a gradului de probabilitate a fenomenelor hidro-meteorologice cu grad ridicat de risc asupra patrimoniului natural.	
Axa 4	Dezvoltarea unui Centru Internațional de Studii Avansate despre Dunăre-Delta Dunării - Marea Neagră, pentru conservarea biodiversității	RBDD	R	Principalul scop al realizării Centrului Internațional de Studii Avansate despre Dunăre-Delta Dunării-Marea Neagră, pentru conservarea biodiversității este acela de a efectua cercetări asupra proceselor-cheie care influențează sistemele fluviu-deltă-mare și elaborarea unor soluții solide pentru managementul durabil al acestor sisteme prin folosirea unei abordări integrate multi-disciplinare ce combină cercetarea fundamentală și cea aplicată. Procesele de mediu, presiunile mari de acțiune, conservarea naturii, precum și tendințele sociale și economice din regiune, vor fi integrate în studii, care vor permite abordarea unor soluții prietenoase pentru mediu, întrucât dezvoltarea economică va fi abordată în aceste zone, în strânsă colaborare cu factorii locali interesați (autoritățile locale, micii antreprenori, instituțiile locale de învățământ, etc.). Aceasta se aliniază cu Strategia Verde a U.E. (2013) elaborată de Comisia Europeană care contribuie la conservarea și	

Axa PO	Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
				Îmbunătățirea capitalului natural și atingerea obiectivelor Europa 2020. Este de asemenea compatibil cu prioritatea-cheie nr. 3, Europe Horizon, Societal Challenges - priorități și acțiuni pentru conservarea biodiversității în Delta Dunării - Marea Neagră. Centrul, care face parte din programul Forumul Strategic European pentru Infrastructuri de Cercetare, va pune la dispoziție o platformă care să faciliteze parteneriatele în rândul organizațiilor de cercetare naționale și internaționale, din regiune (România, Germania, Ungaria, etc.), inclusiv folosirea facilităților existente ale acestora. Conceptul impune construcția de noi facilități de tip "hub"(centru de interes) în RBDD. Dezvoltarea infrastructurii este prevăzută să se desfășoare în trei etape, prin fonduri UE, ce vor fi accesate în etapa 1 și în fazele ulterioare, ce se vor desfășura cu susținere internațională. A fost selectat un amplasament pe brațul Sf. Gheorghe, la Murighiol, datorită faptului că de aici se ajunge ușor în deltă, atât pe uscat, pe șosea, cât și pe apă, pe Fluviul Dunărea și în zona costieră. Consiliul Local Murighiol a aprobat concesionarea a trei hectare de teren pentru <i>Hub</i> .	
Axa 4	Studii și AT pentru conservarea biodiversității și refacerea ecosistemelor și a habitatelor naturale din cadrul rețelei "Natura 2000" afectate de impacturile antropice	RBDD	M	Acțiunile pentru îmbunătățirea biodiversității în zonă trebuie să aibă o bază științifică bine structurată care va fi realizată prin studii și AT pentru biodiversitate Aceasta va lua în calcul, în principal, monitorizarea și evaluarea statutului din punct de vedere al conservării al tuturor speciilor și habitatelor de importanță comunitară și va asigura o gestionare eficientă a zonelor protejate, inclusiv a siturilor „Natura 2000” și a speciilor protejate din cadrul zonei RBDD. Chiar dacă acestea sunt activități continue sub conducerea ARBDD, sfera de acoperire și calitatea acestor cercetări și studii sunt, în prezent, incerte din cauza finanțării inadecvate. Mai mult, este de dorit să se progreseze către o abordare mai transparentă, cu o participare mai mare a părților interesate, pentru a mări credibilitatea rezultatelor de monitorizare în rândul locuitorilor	Legătură cu PO Pescuit privind monitorizarea peștilor în zonele protejate și în jurul acestora și cu PO Dezvoltare rurală privind utilizarea terenului din jurul zonelor strict protejate în așa fel încât să nu fie

Axa PO	Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
				din zonă și al altor utilizatori ai resurselor naturale ale RBDD. Studiile sunt importante și pentru monitorizarea populațiilor speciilor pe pește importante din punct de vedere economic, care urmează a fi separate de cota de pescuit și pentru sistemul de taxare pentru a reduce stimulentele privind distorsionarea datelor.	afectată biodiversitatea existentă în RBDD
Axa 4	Studiile de fezabilitate și proiectele tehnice pentru restaurarea habitatelor naturale afectate de activitățile non-ecologice din polderele agricole, pescărești și forestiere - lucrări de restaurare ecologică integrală sau parțială.	RBDD	M	Acestea reprezintă o necesitate și un efort important în legătură cu toate acele zone unde vor fi efectuate lucrări de investiții și care nu au în prezent pregătite studii de fezabilitate și proiecte tehnice ulterioare sau pentru alte zone noi care vor fi identificate pentru restabilire ecologică și unde trebuie pregătite documente similare în următorii 5-10 ani. Toate acestea reprezintă activități importante și trebuie luate în calcul ca prioritate de finanțare. Studiile de fezabilitate bune pot ajuta la identificarea celor mai bune metode de restabilire a habitatelor naturale Îmbunătățirea soluțiilor identificate pentru restabilirea habitatelor va îmbunătăți și calitatea și cantitatea creaturilor vii care trăiesc în sau în vecinătatea acestor habitate naturale restabilite.	Impactul asupra biodiversității
Axa 5	Furnizarea unor utilaje și echipamente speciale pentru intervenții ale ISU și SMURD în situații de dezastru	ISU Delta Tulcea	R	Actualul nivel de management al situațiilor de urgență pentru diferite tipuri de dezastru este inadecvat în comparație cu riscurile identificate pentru fiecare localitate. Criteriile de performanță stabilite prin lege necesită adoptarea de măsuri pentru îmbunătățirea capacității de răspuns la dezastru a entităților implicate. Principalele puncte slabe ale sistemului de intervenție sunt legate de lipsa mașinilor/vehiculelor (mașini speciale, nave, echipamente pentru reducerea timpului de intervenție) și inadecvarea sau lipsa centrelor de pregătire multidisciplinară pentru situații de urgență. O mare parte a flotei de vehicule a ISU Delta este învechită, circa 75 % având vechime mai mare de 10 ani și	Impact asupra activităților economice, sănătății și activităților de dezvoltare socială din cadrul POR și PNDR

Axa PO	Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
				aproape 60 % de peste 20 de ani. Investițiile din perioada 2007-2013 acoperă numai 10 % din necesități. Dezvoltarea unui sistem de pregătire pentru profesioniștii implicați în situații de urgență este o altă necesitate critică pentru zona de studiu. Vehiculele speciale pentru situații de urgență vor ajuta comunitățile izolate să se descurce mai bine în caz de inundații, furnizându-le alimente și alte provizii de bază, îmbunătățind rezistența locuitorilor în situații de dezastru și, de asemenea, în situațiile în care Dunărea îngheață și comunitățile rămân izolate pentru perioade mai lungi.	
Axa 5	Creșterea capacității de răspuns la dezastre a autorităților implicate în managementul situațiilor de criză precum și a populației	ISU Delta Tulcea Autorități locale	R	Proiectul se încadrează în Strategia de Dezvoltare Durabilă Integrată a Deltei Dunării în cadrul Pilonului I: Protejarea mediului și resurselor natural. Măsurile de prevenire și de protecție împotriva manifestării riscurilor naturale trebuie dublate și de măsuri legate de capacitatea de răspuns atunci când fenomenele naturale se manifestă. Întrucât nivelul de dotare și pregătire a autorităților publice responsabile cu managementul situațiilor de urgență nu răspunde nevoilor de intervenție la un nivel adecvat, coordonat și eficient, sunt necesare măsuri de sprijin pentru aceste autorități, în vederea obținerii unei capacități crescute de răspuns la dezastre a autorităților implicate în managementul situațiilor de criză și a populației. Creșterea gradului de conștientizare în legătură cu riscul producerii dezastrelor care să determine o mai bună pregătire a populației și autorităților pentru eventualitatea producerii unor catastrofe reprezintă obiectivul secundar al acestui proiect. Intervenția va fi una integrată, realizată la nivelul întregului teritoriu și cu implicarea tuturor factorilor locali și va avea în vedere următoarele acțiuni orientative: • Dotarea serviciilor profesionale și voluntare pentru situații de urgență cu tehnică, mijloace și echipament de intervenție care să permită reducerea timpului de intervenție în caz de dezastre, răspunsul în caz de	Impact asupra activităților economice, sănătății și activităților de dezvoltare socială din cadrul POR și PNDR

Axa PO	Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
				dezastru major, protecția personalului de intervenție, creșterea eficienței răspunsului și protejarea mediului; • Modernizarea sistemelor IT&C în vederea asigurării interoperabilității structurilor cu atribuții în domeniul gestionării situațiilor de urgență; • Desfășurarea de campanii de promovare a implicării civice în probleme cetățenești și a voluntariatului în beneficiul comunității; • Cursuri de prim ajutor la nivelul întregului teritoriu RBDD; • Dotarea echipelor de intervenție civilă cu kit-uri pentru intervenție; • Încheierea de protocoale de colaborare între echipele de voluntari și ISU; • Schimb de bune practici într-o instituție cu atribuții similare din Uniunea Europeană; • Cursuri de intervenție instituțională în caz de situații de urgență; • Elaborarea unui ghid practic de intervenție rapidă; • Evaluări inițiale intermediare și finale cu privire la progresele înregistrate în domeniul capacității de răspuns la dezastre, atât a autorităților implicate în managementul situațiilor de criză cât și a populației.	
Axa 5	Modernizarea, reabilitarea și construirea elementelor de infrastructură ale Inspectoratului general pentru Situații de Urgență (ISU) în TULCEA + Măcin + Crișan + Babadag + Topolog	ISU Delta Tulcea	S	Actualul nivel de management al situațiilor de urgență pentru diferite tipuri de dezastre este inadecvat în comparație cu riscurile identificate pentru fiecare localitate. Criteriile de performanță stabilite prin lege necesită adoptarea de măsuri pentru îmbunătățirea capacității de răspuns la dezastre a entităților implicate. Există o necesitate clară de construire a unei rețele de unități de răspuns în situații de urgență în puncte principale identificate, pentru a îmbunătăți reacția în situații de urgență Noua infrastructură va ajuta la crearea unei rețele de răspuns în situații de urgență care va fi mai bine pregătită pentru a reacționa la dezastre	Impact asupra activităților economice, sănătății și activităților de dezvoltare socială din cadrul POR și PNDR

Axa PO	Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
Axa 5	Lucrări de protecție împotriva inundațiilor în localitățile Babadag, Ceatalchioi, Beștepe, Greci, Vultur, Ilgani de Jos, Nufăru, Ilgani de Sus, Luncavița, Sulina, Sarichioi, Pardina, Săcele, Sf. Gheorghe.	Județul Tulcea	M	Există un risc de inundații identificat clar, care afectează locuitorii și activitățile economice din localitățile menționate Gestionarea riscului de inundații este asigurată în principal de Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor (MMA), Administrația Națională „Apele Române” (ANAR), la nivel central și Institutul Național de Hidrologie și Gospodărirea Apelor (INHGA). Conform legislației naționale, evaluarea riscului de inundații (EPRI) este responsabilitatea MMA și a ANAR (Administrația Bazinală de Apă (ABA) și INHGA) și se face în trei pași: (1) Evaluarea preliminară a riscurilor de inundații (EPRI) (martie 2012); (2) Pregătirea hărților pericolelor și a riscurilor de inundații (martie 2014); și (3) Realizarea de planuri pentru gestionarea riscului de inundații (martie 2016) Localitățile menționate pentru lucrările de protecție împotriva inundațiilor au fost identificate pe baza acestor activități. Digurile construite pentru protecție împotriva inundațiilor au impact pozitiv asupra activităților economice în zonele potențial afectate, îmbunătățind și condițiile de viață	Conexiune clară cu Drumurile finanțate prin POR, plantarea de culturi DR și orice activități turistice care vor fi facilitate prin PNDR
Axa 6	Promovarea folosirii surselor de energie regenerabilă	Autorități publice locale Societăți comerciale	R	Această măsură este prevăzută printre obiectivele Europa 2020 (creșterea cu 20% a energiei provenite din surse regenerabile) și pentru diversificarea economiei locale. Investițiile crescute în folosirea energiei regenerabile pot conduce și ele la reducerea costurilor. De asemenea, pot conduce la diversificarea tipurilor de energie regenerabilă – momentan parcurile eoliene reprezintă singurele surse de energie folosite substanțial, așa cum se detaliază în Raportul Diagnostic. Diversificarea va stimula afacerile locale și ar putea duce la inovare în utilizarea resurselor locale precum stuful și biomasa.	Conexiuni cu activitățile economice finanțate din PNDR și POR

Programul Operațional pentru Competitivitate (POC)

1. Descrierea PO

POC are rolul de a crește competitivitatea economică a României și de a impulsiona dezvoltarea, în special privind cercetarea, dezvoltarea și inovarea (CDI), infrastructura TIC și o mai bună concepere a serviciilor. Programul este realizat pe baza ideii că investițiile în CDI și TIC vor avea un efect de multiplicare în cadrul economiei și vor conduce România mai departe către obiectivele Strategiei Europa 2020. POC va finanța intervențiile ITI în ambele sale axe de prioritate:

Axa 1: Cercetare, dezvoltare tehnologică și inovare (CDI) în sprijinul competitivității economice și dezvoltării afacerilor - prin specializare inteligentă, valoare adăugată și interacțiune și convergență cu standardele și practicile de cercetare internaționale. Eforturile vor fi concentrate pe crearea unui spirit antreprenorial mai accentuat și a unui mediu de afaceri mai compact, mai inovator și mai eficient.

Axa 2: Tehnologia informației și a comunicațiilor (TIC) pentru o economie digitală competitivă - va fi concentrată pe patru aspecte: (a) e-guvernare, interoperabilitate, securitatea datelor, platforme computerizate de tip cloud și rețele sociale; (b) e-educație, e-incluziune, e-sănătate și e-cultură; (c) comerț electronic și CDI; și (d) infrastructură în bandă largă și acces la internet.

POC își are rădăcinile în legislația românească creată de Strategia națională de cercetare, dezvoltare tehnică și inovare 2014-2020 și de Planul național de CDI, în Strategia națională pentru competitivitate 2014-2020, în Agenda Națională Digitală pentru România, Planul național de acces de generație viitoare și Planul național de reformă.

2. Relația dintre obiectivele POC și Strategia integrată de dezvoltare durabilă a Deltei Dunării

Regiunea Deltei Dunării trebuie să inoveze pentru a găsi moduri de dezvoltare economică, continuând în același timp să învețe și să-și protejeze mediul natural impresionant. Ca loc de valoare internațională, regiunea are deja centre de cercetare și o oarecare experiență în cooperarea academică internațională, dar vor fi necesare mai multă concentrare și mai multe resurse pentru a asigura producerea unei cercetări calitative, care poate fi pusă în aplicare. În acest scop, va fi dezvoltat un Centru Internațional de Studii Avansate Delta Dunării - Marea Neagră pentru conservarea biodiversității. Principalul obiectiv al acestui centru este de a desfășura cercetare privind procesele esențiale care influențează sistemele fluviu-deltă-mare și de a dezvolta soluții sănătoase pentru managementul durabil al acestor sisteme, folosind o abordare multidisciplinară și integrată, combinând cercetarea fundamentală și aplicată. Centrul va reprezenta, de asemenea, o primă încercare de a integra infrastructura de cercetare locală într-o rețea europeană de inovare. În plus, vor trebui încurajate parteneriatele cu instituțiile internaționale, precum și cu mediul de afaceri, deoarece aceste legături sunt în prezent sporadice și nu au condus la parteneriate public-private dezirabile sau la transferuri de cunoștințe eficiente și durabile.

Investițiile în domeniul TIC propuse se aliniază cu principiile și direcțiile POC și au scopul de a ajuta la crearea unui motor de creștere în regiune. Condițiile naturale și numărul mic al populației au influențat procentul locuințelor care dețin abonamente de internet în bandă largă, care este sub 50 % pentru populația rurală. Utilizarea internetului este foarte limitată și mai mult de jumătate din persoane nu au utilizat niciodată internetul. Din acest motiv, extinderea infrastructurii în bandă largă va juca un rol important în dezvoltarea serviciilor TIC în regiune. Integrarea tehnologiei TIC într-un mod cuprinzător și inteligent în implementarea de proiecte și în furnizarea de servicii în toate sectoarele, este o parte importantă a Strategiei și sprijină prioritățile PO descrise mai sus, la nivel local.

3. Tipuri de intervenții pe Axa ITI

Tabelul 27: Intervenții ITI Delta Dunării - Programul Operațional pentru Competitivitate, Axa 1

Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și Corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
Creșterea investițiilor private în CDI și încurajarea cererii pentru CDI.	Centre de CD	S	Această intervenție satisface necesitățile identificate în Evaluarea nevoilor, subliniind nevoia de cercetare de calitate, concentrată. Încurajarea investițiilor în CDI va permite un proces decizional mai informat în toate sectoarele. Efortul de a spori investițiile private în CDI, precum și de a încuraja transferurile de cunoștințe dintre sectoarele privat și public alinază această inițiativă cu obiectivele strategice 3 și 4 ale Axei 1 a POC.	Sinergii: Aceasta va oferi baza unor decizii și a unei planificări pe termen lung mai informate. Sinergii cu alte PO-uri: Va oferi baza unor decizii și a unei planificări pe termen lung mai informate, în special pentru investițiile în infrastructură mare și în domeniul sănătății.
Creșterea transferului de cunoștințe, tehnologie și personal cu competențe CDI prin parteneriate între mediul privat și cel de cercetare.	Sectorul privat și centre de CD	S	Această intervenție satisface necesitățile identificate în multe dintre secțiunile Evaluării necesităților, de a susține obiectivul diversificării economiei locale. Chiar dacă există centre de cercetare cu experți calificați în regiune, o mică parte a cercetării este utilizată eficient în planificarea publică sau privată. De asemenea, cercetarea privind resursele utilizate prea puțin în prezent, precum stuful existent pe suprafețe largi, sau noi practici, ar putea duce la diversificarea economiei locale. Accentul pe transferul de cunoștințe, personal și competență între sectoare face ca această intervenție să se coreleze în primul rând cu obiectivul strategic 4 al Axei 1 a POC.	Sinergii: Această inițiativă va furniza baza pentru o dezvoltare durabilă mai inteligentă și va ajuta la conducerea României către îndeplinirea obiectivului său Europa 2020 de investire în CDI a 1 % din produsul său intern brut, în sectorul privat. Sinergii cu alte PO-uri: Ar putea oferi o bază pentru inovare și pentru diversificarea proiectelor, în special în PO Infrastructură mare, Pescuit și Dezvoltare rurală.
Creșterea excelenței bazei științifice ca promotor al inovării prin dezvoltarea infrastructurii CD.	Centre de CD	S	Această intervenție satisface necesitățile identificate în multe dintre secțiunile Evaluării necesităților, de a crește calitatea cercetării care se desfășoară în regiunea Deltei Dunării. Chiar dacă au fost făcute unele investiții în centre de CD, în regiune, infrastructura de cercetare disponibilă a rămas în urma celor mai bune practici europene și	Sinergii: Aceste investiții vor asigura faptul că cercetarea efectuată în regiune îndeplinește standarde mai înalte de calitate și folosește tehnici moderne. Sinergii cu alte PO-uri: Ar putea oferi o bază pentru planificare și proiecte, mai ales în

Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și Corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
			adesea duce lipsa tehnologiilor necesare pentru furnizarea cercetării de înaltă calitate. Această intervenție este una complexă, care va avea proiecte concentrate pe investiții fizice, precum și componente indirecte. Îmbunătățirea capacității în domeniile de specializare intelectuale și în domeniul sănătății, conform OS 1.1 al POC, și capacitatea de a participa în mod competent și consecvent la cercetarea europeană, conform OS 1.2 al POC, reprezintă scopurile finale.	cadru PO-urilor Infrastructură mare, Pescuit și Dezvoltare rurală.
Creșterea implicării în cercetarea la nivel UE prin deblocarea potențialului de excelență în CDI, cum ar fi prin programul cadru Orizont 2020, și prin atragerea talentelor și a competențelor avansate în sistemul național CDI.	Centre de CD	S	Această intervenție satisface necesitățile identificate în multe dintre secțiunile Evaluării necesităților, de a crește calitatea cercetării care se desfășoară în regiunea Deltei Dunării. Chiar dacă au fost făcute unele investiții în centre de CD, în regiune, infrastructura de cercetare disponibilă a rămas în urma celor mai bune practici europene și adesea duce lipsa tehnologiilor necesare pentru furnizarea cercetării de înaltă calitate. Accentul acestei intervenții este direct pe îmbunătățirea rezultatelor și pe creșterea participării cercetătorilor din regiune la forumurile europene, conform obiectivului strategic 2 al Axei 1 a POC.	Sinergii: Aceste investiții vor asigura faptul că cercetarea efectuată în regiune îndeplinește standarde mai înalte de calitate și folosește tehnici moderne. Sinergii cu alte PO-uri: Ar putea oferi o bază pentru planificare și proiecte, mai ales în cadrul PO-urilor Infrastructură mare, Pescuit și Dezvoltare rurală.

Tabelul 28: Intervenții ITI Delta Dunării - Programul Operațional pentru Competitivitate, Axa 2

Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și Corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
Extinderea și dezvoltarea infrastructurii de comunicații în bandă largă, de mare viteză.	Autoritățile publice din zonele albe	S	Această intervenție satisface necesitatea identificată în Evaluarea nevoilor, privind necesitatea de acces la internet de bandă largă în regiune. Accesul la internet de bandă largă este sub nivelurile și obiectivele europene. Până la sfârșitul anului 2013	Sinergii: Accesul la internet de bandă largă va crește competențele digitale și va ajuta la crearea de oportunități pentru schimbul de cunoștințe, accesul la servicii și dezvoltarea economiei locale.

Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și Corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
			conexiunile fixe la internet de bandă largă acopereau mai puține locuințe decât media pentru mediul rural în România, de 76 % (în comparație cu 90 % per total în România și 97 % în UE). Procentul de abonamente la internet de bandă largă deținute la nivel de locuințe era mai mic de 50 % pentru populația rurală și peste jumătate din persoane nu au utilizat niciodată internetul. Efortul de a extinde și dezvolta conexiunea de bandă largă în regiune se corelează cu obiectivul strategic 1 al Axei 2 a POC.	Sinergii cu alte PO-uri: Accesul la internet de bandă largă va facilita accesul la informații și la oportunitățile oferite de proiectele din alte PO-uri.
Creșterea accesului la internet în bandă largă/internet ultrarapid pentru un turism ecologic	Autoritățile publice din zonele albe	R	Această intervenție satisface necesitățile identificate în Evaluarea nevoilor, Secțiunea III.2.4 și susține toate cele 3 obiective sectoriale, inclusiv îmbunătățirea accesului la informații. Necesitățile de investiții fizice vizează creșterea accesului la internetul de bandă largă, inclusiv echiparea punctelor de acces public la informații (PAPI), mai ales în Centrul Deltei. Este important faptul că accentul pe turismul ecologic va însemna creșterea accesului public la servicii de internet wireless, furnizând servicii și informații relevante. Efortul de a extinde și dezvolta conexiunea de bandă largă în regiune se corelează cu obiectivul strategic 1 al Axei 2 a POC.	Sinergii: Accesul la internet de bandă largă va crește competențele digitale și va ajuta la crearea de oportunități pentru schimbul de cunoștințe, accesul la servicii și dezvoltarea economiei locale. Sinergii cu alte PO-uri: Accesul la internet de bandă largă va facilita accesul la informații și la oportunitățile oferite de proiectele din alte PO-uri.
Creșterea integrării verticale a soluțiilor de inovare din domeniul TIC în economia locală.	Sectorul privat	S	Această intervenție satisface necesitatea identificată în Evaluarea nevoilor. Zona va trebui să creeze legături mai strânse cu centrele TIC pentru a dezvolta tipul și calitatea serviciilor pe care le poate furniza. Integrarea verticală a tehnologiei TIC este acum minimă și are multe aplicații potențiale pentru creșterea capacității întreprinzătorilor locali de a-și dezvolta afacerile și de a crea conexiuni cu experții TIC. Această intervenție va crește contribuția TIC la competitivitatea regiunii conform obiectivului strategic 2 al Axei 2 a POC.	Sinergii: Integrarea verticală a TIC va crește calitatea serviciilor furnizate. Sinergii cu alte PO-uri: Cele mai multe intervenții vor fi consecvente cu investițiile făcute în cadrul PO-urilor Infrastructură mare și Dezvoltare rurală.

Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și Corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
Creșterea utilizării sistemelor de guvernare electronică.	Sectorul public	M	Această intervenție satisface necesitatea identificată în Evaluarea nevoilor. Autoritățile publice locale au făcut eforturi de a crește prezența lor pe internet și cele mai multe dintre acestea au un site web, deși aceste site-uri nu sunt întotdeauna actualizate și, în general, nu oferă servicii online. Îmbunătățirea și creșterea utilizării guvernării electronice face parte dintr-un efort național, dar vor trebui adaptate cu inteligență nevoilor locale. Se corelează cu obiectivul strategic 3 al Axei 2 a POC.	Sinergii: Serviciile de guvernare electronică vor crește calitatea serviciilor furnizate, oferind îmbunătățiri ale calității vieții pentru locuitori și pentru companii. Sinergii cu alte PO-uri: Intervențiile făcute în cadrul PO Capacitate administrativă vor trebui să se reflecte în capacitatea cetățenilor și a companiilor de a accesa informații și servicii în mod transparent și eficient.
Crearea și menținerea unei baze de date interinstituționale privind mediul și factorii de risc pentru sănătate	Zona de studiu	S	Această intervenție satisface necesitatea identificată în secțiunile privind schimbările climatice, gestionarea riscului de dezastre și sănătatea din Evaluarea nevoilor. Autoritățile publice locale și reprezentanții autorităților naționale au capacitate limitată de a comunica reciproc și compara factorii de risc pentru mediu și pentru sănătate pe care îi monitorizează. Această intervenție ar implementa soluții precum platforme de tip cloud pentru a asigura interoperabilitatea unei baze de date care ar primi, compila și marca factorii de risc din zona de studiu în timp real. De asemenea, ar putea fi disponibile informații relevante pentru public. Acest lucru ar asigura eficientizarea guvernării electronice din zona de studiu și se coordonează cu obiectivul 2c al POC.	Sinergie: Această intervenție creează sinergie cu obiectivul POCA pentru furnizarea de procese decizionale bazate pe dovezi
Formularea și implementarea politicilor de date deschise pentru autoritățile publice locale	Autorități publice locale	S	Această intervenție abordează necesitățile specificate în secțiunea III.2.5 din Evaluarea nevoilor. Datele deschise legate de managementul de mediu și economic vor fi baza creșterii procesului participativ de luare a deciziilor și vor contribui la împărțirea transparentă a beneficiilor în regiunea Deltei Dunării. Disponibilitatea datelor locale va permite dezvoltarea unei economii bazate pe cunoaștere. Datele deschise reprezintă un efort esențial care face parte	Sinergii: Implementarea datelor deschise va atenua îngrijorările privind transparența procesului decizional la nivel local și are potențialul de a crește participarea publicului la procesul decizional. Sinergii cu alte PO-uri: Intervențiile făcute în cadrul PO Capacitate administrativă vor trebui să se reflecte în

Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și Corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
			din efortul național de a îmbunătăți guvernarea electronică și acest efort va aborda îngrijorările actuale ale populației locale privind transparența. Se corelează cu obiectivul strategic 3 al Axei 3 a POC.	capacitatea cetățenilor și a companiilor de a accesa informații și servicii în mod transparent și eficient.
Dezvoltarea infrastructurii și a sistemelor TIC și a competențelor digitale pentru susținerea educației, a sănătății, a culturii și a incluziunii digitale	Companii private	S	Această intervenție satisface necesitatea identificată în Evaluarea nevoilor. Infrastructura și sistemele TIC sunt subdezvoltate, iar competențele digitale sunt reduse în regiune. Această intervenție are scopul de a educa publicul și de a face serviciile online mai eficiente și mai ușor de utilizat. Ușurința traiului și îmbunătățirea calității vieții vor fi corelate cu acțiunile care vizează creșterea numărului de utilizatori ai internetului, conform obiectivului strategic 4 al Axei 3 a POC.	<u>Sinergii:</u> Intervențiile TIC pot susține legăturile între sectoare prin transferul de cunoștințe, precum și îmbunătățirea accesului la servicii de educație și de sănătate pentru populația locală. <u>Sinergii cu alte PO-uri:</u> Intervențiile făcute vor fi în sinergie cu investițiile din cadrul POR pentru revitalizarea zonelor urbane. Pentru zonele rurale există sinergie cu PNDR care consideră esențială infrastructura TIC.

Programul Operațional pentru Asistență Tehnică (POAT)

1. Descrierea PO

POAT vizează îmbunătățirea capacității de absorbție a României prin furnizarea de sprijin pentru implementarea eficientă și transparentă a fondurilor structurale europene în România, conform principiilor și regulilor de parteneriat, evaluare a programelor, comunicare, management, inclusiv management financiar, monitorizare și control. POAT va finanța intervențiile ITI într-una din cele trei axe prioritare ale sale:

Axa 1: Întărirea capacității beneficiarilor de a pregăti și implementa proiecte finanțate din Fondurile Europene Structurale și de Investiții (FESI) și diseminarea informațiilor privind aceste fonduri.

POAT își are rădăcinile în mai multe documente strategice europene, dintre care principale sunt obiectivele Europa 2020 și lecțiile învățate în timpul perioadei financiare anterioare. Se corelează, de asemenea, cu documentele programatice naționale, precum Planul național de reformă 2013-2014, precum și cu Strategia pentru consolidarea capacității administrative a României 2014-2020.

2. Relația dintre obiectivele POAT și Strategia integrată de dezvoltare durabilă a Deltei Dunării

Asistența tehnică este esențială pentru implementarea cu succes a Strategiei integrate de dezvoltare durabilă a Deltei Dunării din cauza experienței și capacității de absorbție foarte limitate. În România, absorbția fondurilor structurale a întâmpinat dificultăți semnificative în perioada de programare anterioară. Cea mai mare rată de absorbție, în mai 2015, a fost de aproximativ 60% din alocarea totală pentru POR. Autoritățile publice, mai ales din zonele rurale izolate, au făcut eforturi pentru a găsi și pregăti personal pentru aplicarea și monitorizarea proiectelor. În plus, potrivit informațiilor, foarte puține dintre proiectele implementate în sectorul privat au aparținut localnicilor și, din acest motiv, ei vor avea o experiență limitată pe care să o folosească. Pentru a ajuta la implementarea ITI, a fost creat ADI și acesta va continua să necesite asistență tehnică pentru a completa programele naționale și a asigura faptul că, în perioada 2014-2020, accentul se va pune pe ajutorul eficient acordat beneficiarilor asigurând, în același timp, transparența.

Autoritățile publice și private au solicitat în mod repetat asistență tehnică. În cadrul unor consultări largi, autoritățile locale și oamenii de afaceri au fost foarte nemulțumiți în ceea ce privește cantitatea și tipul de asistență și de informații disponibile referitor la accesarea FESI, manifestând, de asemenea, un mare interes pentru dezvoltarea de proiecte pe viitor dacă procesul devine mai accesibil. Prin urmare, este nevoie de asistență pentru a asigura faptul că ciclul proiectului la nivel local devine mult mai activ și că informațiile sunt diseminate în mod eficient. În timp ce o mare parte a efortului va trebui inițiat de ADI, experiența privind accesarea FESI va trebui să fie încurajată la scară mai largă și în toate sectoarele. Aceste obiective sectoriale reflectă cu fidelitate prioritățile POAT.

3. Tipuri de intervenții pe Axa ITI

Tabelul 29: Intervenții ITI Delta Dunării - Programul Operațional pentru Asistență Tehnică, Axa 1

Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
Asistență tehnică (AT) pentru managementul programelor ITI: Accentul va fi pus pe dezvoltarea capacității de management de proiect privind elaborarea documentelor tehnice și a altor documente; achiziții; contabilitate; evaluare de mediu și alte funcții de management de proiect. De asemenea, trebuie incluse eforturile de comunicare.	Publici (unități ale administrației locale, consilii județene, ADI ITI) și privați (de ex. pregătirea comunității pentru accesarea fondurilor)	M	Necesitățile sunt descrise în primul rând secțiunea Necesități de asistență tehnică pentru implementarea programului. Sunt necesare dezvoltarea semnificativă a capacității și asistență financiară pentru entitățile responsabile de implementarea proiectului și de comunicarea cu autoritățile naționale și cu publicul. Asociația de Dezvoltare Intercomunitară (ADI), recent înființată, și beneficiarii ITI vor avea nevoie de asistență tehnică extensivă pentru pregătirea și implementarea de proiecte la timp și eficient, pentru a asigura utilizarea eficientă a resurselor financiare și economice și pentru a disemina informațiile aferente. Există puțină experiență disponibilă privind accesarea FESI și asistență tehnică va fi esențială pentru îmbunătățirea capacității de absorbție. Această intervenție va completa eforturile naționale (de ex. campaniile naționale de informare) și AT care face parte din cele mai multe proiecte finanțate de FESI. Nu numai că trebuie consolidată capacitatea solicitanților, conform OS1 al POAT, dar informațiile privind proiectele trebuie diseminate eficient pentru a dezvolta și menține credibilitatea și transparența ITI ca parte a politicii de coeziune a UE, conform OS2 al POAT.	Sinergii: Va asigura asistență pentru implementarea eficientă și transparentă a proiectelor FESI în DD. Sinergii cu alte PO-uri: Asistența tehnică va îmbunătăți implementarea tuturor celorlalte PO-uri.

Program Operațional Regional 2014-2020 (POR)

1. Descrierea PO

Programul operațional regional 2014-2020 urmărește să asigure continuitatea viziunii strategice asupra dezvoltării regionale în România, prin completarea și dezvoltarea direcțiilor și a priorităților de dezvoltare regională conținute în PND și CNSR 2007-2013 și implementate prin POR 2007-2013, precum și prin alte programe naționale.

POR propune un număr de priorități de investiții care asigură convergența cu Strategia Uniunii Europene pentru dezvoltare inteligentă, durabilă și cuprinzătoare și scopul specific al Fondului European pentru Dezvoltare Regională conform obiectivelor Tratatului, privind coeziunea economică, socială și teritorială. Programul Operațional Regional 2014-2020 urmărește să abordeze toate provocările identificate în Acordul de parteneriat conceput pentru România, abordând 9 din cele 11 obiective tematice formulate în Strategia UE 2020.

Programul Operațional Regional 2014-2020 urmărește obiectivul general, competitivitatea economică și îmbunătățirea condițiilor de viață ale comunităților locale și regionale prin sprijinirea dezvoltării afacerilor, condițiilor de infrastructură și a serviciilor; asigurarea dezvoltării durabile a regiunilor capabile de a gestiona eficient resursele; și exploatarea potențialului de inovație al acestora și de asimilare a progresului tehnologic.

POR va finanța intervențiile ITI în următoarele axe prioritare:

Axa 2. Îmbunătățirea competitivității întreprinderilor mici și mijlocii

Axa 3. Sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de carbon

Axa 5. Îmbunătățirea mediului urban și conservarea, protecția și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural

Axa 6. Îmbunătățirea infrastructurii rutiere de importanță regională

Axa 7. Diversificarea economiilor locale prin dezvoltarea durabilă a turismului

Axa 8. Dezvoltarea infrastructurii sanitare și sociale

Axa 10. Îmbunătățirea infrastructurii educaționale

2. Relația dintre obiectivele POR și Strategia integrată de dezvoltare durabilă a Deltei Dunării

Regiunea Deltei Dunării este o zonă care are unele dintre cele mai mici densități ale populației din România, cu servicii de bază inadecvate (educație, sănătate etc.), accesibilitate redusă, legături slabe cu piețele majore și poziție periferică, care împiedică accesul persoanelor la oportunități, dar cu un potențial turistic semnificativ. Există o dublă provocare pentru dezvoltarea durabilă a regiunii: pe de o parte este nevoie de conservarea ecologică a valorilor sale, pe de altă parte sunt necesare măsuri de îmbunătățire a calității vieții locuitorilor săi. Dată fiind diversitatea nevoilor de dezvoltare și a problemelor cu care se confruntă regiunea, este necesară promovarea unei abordări integrate și crearea posibilității de utilizare integrată a fondurilor pentru a susține dezvoltarea durabilă a regiunii, fără a periclita zonele sensibile protejate.

Delta (RBDD) este, prin natura sa, o zonă izolată, destul de inaccesibilă și o zonă cu populație

în declin. În general, sistemul de transport este într-o stare precară, cu limitări atât în ceea ce privește accesibilitatea internă, cât și conectarea cu restul regiunii și al țării. Distanța mare față de alte regiuni, o constrângere pentru alte sectoare, este totuși un avantaj pentru turismul bazat pe natură. Serviciile de sănătate sunt, de asemenea, limitate ca accesibilitate și sunt în declin. Există inegalități în ceea ce privește sănătatea și lipsă de acces la asistența medicală de calitate a grupurilor sărace și vulnerabile. La fel de important este faptul că unele dintre școlile din Delta Dunării se luptă în continuare cu lipsa unor condiții sanitare adecvate, a încălzirii corespunzătoare și a apei potabile adecvate. Este necesară îmbunătățirea eficienței energetice în clădirile de locuit și în cele publice și sistemele de transport public trebuie îmbunătățite. Activitatea economică și antreprenoriatul au un nivel redus.

Tabelul 30: Intervenții ITI Delta Dunării - POR, Axa 2

Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
Dezvoltarea unor pepiniere de întreprinderi durabile în sectoare principale, inovatoare	IMM-uri	S	Această intervenție va aborda necesitățile specificate în mai multe secțiuni din Evaluarea nevoilor și susține obiectivul strategic 2 al SIDDDD. Principalele activități ale sectorului privat din zonă țin de comerțul cu ridicata sau cu amănuntul, de transport și depozitare și de industria prelucrătoare. Utilizând date de la nivelul companiilor, de la 5.552 de societăți comerciale private și înregistrate situate în zona de studiu, se poate constata clar că activitatea la nivelul companiilor din Centrul Deltei este mai puțin diversificată, numai câteva dintre acestea activând, pentru susținerea ramurilor agricultură și acvacultură, furnizarea de servicii logistice sau fiind implicate în comerțul cu amănuntul. Această intervenție va trebui concentrată pe dezvoltarea economiei locale către căi mai durabile care o vor face mai competitivă pe termen lung. De aici, nevoia de a concentra pepinierele de întreprinderi pe sectoarele cheie și inovatoare, așa cum sunt definite de strategie, în special turismul bazat pe natură, pescuitul recreativ durabil, exploatarea stufului, agricultura organică etc. Această intervenție este orientată către creșterea numărului și a calității IMM-urilor inovatoare din zonă, în corelație cu Prioritatea de investiții 2.1 a POR.	Sinergii: în sinergie cu efortul de a face economia locală mai durabilă. Sinergii cu alte PO-uri: Cel mai direct, în sinergie cu axa 1 a POC.

Încurajarea dezvoltării IMM-urilor durabile, competitive	IMM-uri	S	Această intervenție va aborda necesitățile specificate în mai multe secțiuni din Evaluarea nevoilor și susține obiectivul strategic 2 al SIDDD. Principalul obiectiv al acestei intervenții este de a crește competitivitatea economiei locale prin creșterea numărului și a rezistenței noilor IMM-uri din zonă pentru a face economia locală mai puternică. Va fi acordată prioritate celor active în sectoarele cheie identificate de strategie, cum ar fi turismul, pescuitul, agricultura și eficiența energetică. Această intervenție este corelată cu Prioritatea de investiții 2.1 a POR.	<u>Sinergii cu alte PO-uri:</u> POC, POCU antreprenoriat
Creșterea competitivității energetice a IMM-urilor locale <Dacă este cazul, aceasta este o componentă a Parteneriatului privind schimbările climatice>	IMM-uri	S	Această intervenție va aborda necesitățile specificate în secțiunea Schimbări climatice din Evaluarea nevoilor și susține obiectivul strategic 2 al SIDDD. Contribuind, parțial, la angajamentul României de a îmbunătăți eficiența sa energetică generală, această intervenție țintește direct mărirea competitivității IMM-urilor din zonă prin reducerea costurilor energetice ale acestora, fie prin cumpărare de echipamente mai eficiente din punct de vedere energetic, fie prin creșterea utilizării unor surse corespunzătoare de energie regenerabilă. Această intervenție este corelată cu Prioritatea de investiții 2.1 a POR.	<u>Sinergii:</u> în sinergie cu efortul de a face economia locală mai durabilă. <u>Sinergii cu alte PO-uri:</u> În primul rând, în sinergie cu OT 4 - susținerea trecerii la reducerea dioxidului de carbon în toate sectoarele și respectiv OT 6 - conservarea și protejarea mediului și promovarea eficienței resurselor.

Consolidarea productivității IMM-urilor durabile din zonă	IMM-uri	S	Această intervenție va aborda necesitățile specificate în mai multe secțiuni din Evaluarea nevoilor și susține obiectivul strategic 2 al SIDDD. Obiectivul acestei intervenții este de a consolida și mări productivitatea companiilor cu vechime mai mare de un an. Va fi acordată prioritate celor active în sectoarele cheie identificate de strategie, cum ar fi turismul, pescuitul, agricultura și eficiența energetică. Această intervenție este corelată cu Prioritatea de investiții 2.1 a POR.	Sinergii cu alte PO-uri: POC, POCU

Tabelul 31: Intervenții ITI Delta Dunării - POR, Axa 3

Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
Îmbunătățirea eficienței energetice și creșterea utilizării surselor de energie regenerabilă în clădirile publice (școli, spitale, clădiri administrative etc.)	Unități administrativ-teritoriale (UAT)	S	Directiva privind eficiența energetică cere ca 3 % din clădirile publice cu suprafețe de peste 250 m² să fie reabilitate anual începând din 2015. Axa nr. 3 a POR Sprijinirea tranziției către o economie cu emisii reduse de carbon Investițiile în creșterea eficienței energetice și a utilizării surselor de energie regenerabilă în clădirile publice deținute și ocupate de autoritățile locale.	Sub această prioritate vor fi combinate OT 4 - susținerea trecerii la reducerea dioxidului de carbon în toate sectoarele și respectiv OT 6 - conservarea și protejarea mediului și promovarea eficienței resurselor, legate de investiții.
Îmbunătățirea eficienței energetice și creșterea utilizării surselor de energie regenerabilă ale fondului locativ	Asociațiile de proprietari	M	Sectorul rezidențial a fost determinat a fi unul dintre sectoarele cu cea mai mare nevoie de atenuare în Studiul TRACE și a fost responsabil pentru 72,7 % din consumul de electricitate în oraș în 2013. În medie, nivelul de confort în apartamentele care au fost reabilitate a crescut cu 3-5 °C. În cadrul acestei inițiative, trebuie acordată prioritate locuințelor cu venituri mici.	
Extinderea și îmbunătățirea eficienței energetice a iluminatului public	UAT	S	Vor fi finanțate investițiile în extinderea sistemelor de iluminat public, ca și investițiile care vizează reducerea emisiilor de CO2 în zonele urbane, bazate pe Planurile integrate de dezvoltare urbană.	

Susținerea îmbunătățirii eficienței energetice a gospodăriilor	Asociațiile de proprietari	S	În zona de studiu, un program bine planificat de investiții în eficiența energetică poate ajuta la stimularea economiei locale și la reducerea costurilor energetice ale familiilor. Vor fi finanțate investițiile în eficiența energetică a clădirilor rezidențiale, precum și investițiile care vizează reducerea emisiilor de CO2 în zonele urbane, bazate pe Planurile integrate de dezvoltare urbană.	
Elaborarea unor instrucțiuni locale clare și ușor de utilizat pentru programele privind schimbările climatice și eficiența energetică <Componenta Parteneriatului privind schimbările climatice>	Autoritățile locale	S	Această intervenție va aborda necesitățile specificate în secțiunea Schimbări climatice din Evaluarea nevoilor și susține obiectivul strategic 2 al SIDDD. Autoritățile locale trebuie să poată utiliza datele relevante privind schimbările climatice pe care le au pentru a alege adaptarea și măsurile de atenuare locale sectoriale corespunzătoare, dar în prezent au un nivel redus de experiență. De aceea, pe baza unui studiu climatic specific zonei studiate, corelat cu viitoarea strategie națională privind SC, trebuie elaborat un document cu Recomandări locale privind schimbările climatice (RLSC). Acest RLSC ar funcționa, în esență, ca un ghid pentru administrația locală și pentru companii în procesele de planificare ale acestora. Ar conține, de asemenea, o metodologie ușor de utilizat pentru monitorizarea efectelor GES în toate proiectele finanțate prin ITI și prin alte fonduri publice în zona de studiu. Ar putea fi adaptat și pentru utilizarea în sectorul privat. Plecând de la RLSC, un document cu Recomandări locale privind eficiența energetică (RLEE) s-ar concentra mai departe pe îmbunătățirea eficienței energetice în zona de studiu, în sectorul public și privat. Acesta ar conține recomandări privind tipurile de măsuri de eficiență energetică, care este probabil să fie cele mai eficiente din punct de vedere al costurilor în cadrul zonei de studiu pentru diferite tipuri de consumatori, pe baza studiilor de piață și a subvențiilor relevante disponibile.	Sinergie: Instrucțiunile POCA vor fi utilizate pentru a fundamenta luarea deciziilor bazate pe dovezi.

Tabelul 32: Intervenții ITI Delta Dunării - POR, Axa 5

Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
Consolidarea și promovarea valorilor patrimoniului cultural din zonă	Unități administrativ-teritoriale	S	Această intervenție se adresează nevoilor specificate în secțiunea Turism din Evaluarea nevoilor și susține obiectivul strategic 2 al SIDDD. Regiunea Deltei Dunării conține un valoros patrimoniu cultural – material și imaterial – care include monumente istorice și situri arheologice, precum și o gamă de tradiții și obiceiuri populare care au fost păstrate de-a lungul timpului. Acest patrimoniu reflectă caracterul pluri-etnic al teritoriului și evoluția aferentă a comunităților din regiunea Dobrogea. Această intervenție vizează protejarea acestui patrimoniu și găsirea de modalități durabile de a-l integra în oferta turistică a zonei. Această intervenție este orientată către creșterea calității serviciilor culturale și turistice din zonă, în corelație cu prioritatea de investiții 5.1 a POR.	Sinergii cu alte PO-uri: Sub-măsurile PNDR 6.2 și 6.4
Intervenții urbane de reînnoire	Orașul Tulcea și cele patru orașe din regiunea DD	M	Investițiile pentru reînnoire urbană, includ modernizarea șoselelor/străzilor locale, a unităților sportive și comunitare și a altor dotări comunitare; îmbunătățirea spațiilor publice; și măsuri de asanare. Acoperă de asemenea dezvoltarea planurilor de amenajare a teritoriului orașelor și	Sinergii: Intervențiile urbane de reînnoire se completează între ele, creând localități mai competitive și cu condiții mai bune de trai. Sinergii cu alte PO-uri:

			strategiile de dezvoltare urbană. (Intervențiile propuse în zonele urbane prin alte axe ale PO includ modernizarea porturilor, eficiența energetică atât în clădirile publice cât și în cele rezidențiale, modernizarea alimentării cu apă, a canalizării și a sistemelor de tratare, intervenții privind gestionarea deșeurilor solide, printre alte investiții. Modernizarea propusă pentru șosele, porturi și transportul naval va facilita nu doar accesul în regiune, ci și mobilitatea internă în cadrul regiunii, inclusiv pentru oraș și orașele mai mici, pentru a forma o rețea urbană consolidată. Intervențiile urbane de reînnoire vor moderniza și consolida nodurile importante ale așezărilor din regiunea Deltei Dunării – fiecare, o poartă a regiunii pentru turiști și alți vizitatori – și vor permite dezvoltarea economică continuă în regiune. Acestea vor îmbunătăți calitatea vieții locuitorilor, vor crea locuri de muncă și vor consolida finanțele publice locale în timp util.	Diverse, conform cu „Intervențiile propuse prin alte Axe PO” menționate

Tabelul 33: Intervenții ITI Delta Dunării - POR, Axa 6

Proiect	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
a) DJ229, sectorul I și II, NICULIȚEL-intersecția cu DN22-ZEBIL-SARICHIOI (INT. DJ222), KM 3+300-54+886	Consiliul Județean Tulcea	M	Infrastructura de transport trebuie să asigure fluxul de persoane, mărfuri și servicii între diferite zone, regiuni și județe, sporind confortul și reducând costurile și pierderile de timp. Vremea nefavorabilă duce adesea la întreruperea traficului pe drumurile de pietriș și pământ. Adesea, asemenea drumuri reprezintă singura legătură între o comunitate și serviciile de urgență. În Centrul Deltei există constrângeri semnificative privind construcția de drumuri, atât din cauza dificultăților fizice, cât și a constrângerilor economice și de mediu.	Vor exista sinergii cu POIM Obiectivul este modernizarea infrastructurii de drumuri județene pentru a realiza legătura între ampla rețea de transport TEN-T și infrastructura de
b) DJ222N, Tulcea-Pardina-Chilia Veche (Km 0-66)	Consiliul Județean Tulcea	M		
c) Modernizarea infrastructurii de transport regional pe ruta Murighiol-Agighiol-Enisala-Babadag-Slava Rusă (km 62, km 603 sunt propuse pentru modernizare pe segmente)	Consiliul Județean Tulcea	S		

I) - DJ 222C Murighiol-lazurile-Agighiol km 36+332- 63+105; II) - DJ 222 Agighiol-Sarichioi-Enisala, km 18+400-38+304			Există o nevoie socială de asigurare a unui nivel minim de accesibilitate a drumurilor pe orice vreme în partea de nord a Inimii Deltei, de la Chilia la Tulcea, pentru a le asigura locuitorilor accesul la facilități sociale și economice cheie.	importanță națională (porturi și aeroport), în conformitate cu planul pentru dezvoltare regională. Accentul este pus pe amenajarea unei rețele de drumuri județene compatibilă cu infrastructurile europene similare, pentru a sprijini dezvoltarea durabilă a regiunii Deltei Dunării.
III) DJ 223A Enisala-Babadag-Slava Rusă, km 54+724-38+798	Consiliul Județean Tulcea	S	Modernizarea drumului județean DJ229, NICULIȚEL-intersecția cu DN22-ZEBIL-SARICHIOI Aceasta va mări potențialul economic al localităților Niculițel, Valea Teilor, Alba, Izvoarele, Iulia, Nicolae Bălcescu, Turda, Mihai Bravu, Satu Nou, Zebil și Sarichioi, cu un total de 17.313 locuitori, asigurându-le accesul la ampla rețea de transport TEN-T (Constanța-Tulcea-Brăila-Galați).	
DJ 222, Două Cantoane-Beidaud-Sarighiol de Deal, limita județului Constanța, km 72+130-94+518	Consiliul Județean Tulcea	S	Modernizarea drumului județean DJ222N, Tulcea-Pardina-Chilia Veche, Km 0-66 km. Spre deosebire de locuitorii din Zona limitrofă, locuitorii din Centrul Deltei nu au acces la o rețea de drumuri. Această reabilitare va asigura accesul la serviciile de bază din Tulcea în condiții meteorologice dificile și va încuraja turismul în partea de nord a Inimii Deltei (în comunele Chilia Veche, Pardina și Ceatalchioi) cu un total de 3.252 locuitori, oferindu-le acces la ampla rețea de transport TEN-T (Constanța-Tulcea-Brăila-Galați).	
f) DJ226: Tronsonul DN22B-Corbu-Săcele-Istria-Mihai Viteazu L=46,2 km, KM 0+000-5+500, KM 12+400-53+105 (CT)	Consiliul Județean Tulcea	M	Aceste investiții vor duce la diversificarea și creșterea eficienței economice, la economisirea de energie, la crearea de condiții pentru extinderea comerțului și implicit la investiții productive. Amenajarea și îmbunătățirea de rețele de transport secundare facilitează și dezvoltarea în județ și pot contribui la creșterea competitivității întreprinderilor și a mobilității forței de muncă, și prin urmare dezvoltarea mai rapidă a regiunii Deltei.	
g) DJ 226A: Cetatea Histria-Cogealac-Râmnicu de Jos (CT)	Consiliul Județean Constanța	S		

Tabelul 34: Intervenții ITI Delta Dunării - POR, Axa 7

Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
Construcția de piste pentru biciclete de la Chilia Veche la Sulina și de la Sulina la Sf. Gheorghe <Componentă a Dezvoltării și instalării infrastructurii pentru vizitatori>	Chilia Veche, Sulina, Sf. Gheorghe	S	Caracterul regiunii DD ca destinație turistică va depinde de bogăția și caracterul distinctiv ale produselor și atracțiilor pe care le oferă. Un program cu multiple destinații pentru dezvoltarea produselor și atracțiilor naturale și culturale trebuie să includă o evaluare detaliată a atracțiilor și valorilor existente, care pot fi transformate în noi oferte. Valorile naturale și culturale ale regiunii oferă oportunitatea de a dezvolta o multitudine de activități și experiențe în aer liber, precum și de a profita de caracterul distinctiv al culturii și tradițiilor locale ale regiunii DD. Dezvoltarea produselor și atracțiilor trebuie să pună un accent deosebit pe dezvoltarea ofertelor bazate pe evenimentele culturale, artele și meșteșugurile locale, bucătăria tradițională, patrimoniul cultural și siturile și locurile istorice. Trebuie să se pună un accent deosebit pe evidențierea valorilor materiale ale patrimoniului cultural din regiune (situri culturale, istorice și religioase), precum și pe patrimoniul cultural imaterial al regiunii.	Axa prioritară 7: Diversificarea economiilor locale prin dezvoltarea durabilă a turismului Amenajarea de obiective turistice naturale de utilitate publică și crearea/modernizarea infrastructurii aferente de utilitate publică; Investițiile propuse trebuie să facă parte dintr-o strategie de dezvoltare locală elaborată de
Elaborarea și implementarea unui program cu multiple destinații pentru dezvoltarea de produse și atracții	Consiliul Județean Tulcea, ARBDD, operatori de turism	R	Deși dezvoltarea de produse și atracții turistice este o activitate ce ține predominant de sectorul privat, sectorul public și OMD locală joacă un rol esențial în stabilirea cadrului	
Implementarea unui program la nivel de regiune pentru înfrumusețarea așezărilor	Tulcea, Sulina, Crișan, Sf. Gheorghe, Mila 23, Chilia Veche și altele	M		

Dezvoltarea și instalarea infrastructurii pentru vizitatori	Unități administrativ-teritoriale individuale	R	și a stimulentele potrivite pentru o dezvoltare adaptată la o strategie și un caracter generale de management al destinațiilor. Faptul de a face atât orașele, cât și satele mai primitoare și mai frumoase în întreaga regiune a Deltei Dunării va contribui la creșterea competitivității ofertei turistice din Delta Dunării și va crea un mediu favorabil în care întreprinzătorii locali să ofere servicii turistice.	autoritatea locală în parteneriat cu actori privați care contribuie la exploatarea durabilă a resurselor turistice și la creșterea ocupării forței de muncă.

Tabelul 35: Intervenții ITI Delta Dunării - POR, Axa 8

Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
Reabilitarea facilităților și modernizarea echipamentelor de laborator, vehiculelor, caravanei medicale și ambarcațiunilor <Componentă a proiectului: Consolidarea capacității de răspuns a Direcției de Sănătate Publică (DSP) prin elaborarea și implementarea unui sistem de supraveghere a sănătății mediului>	Direcția de Sănătate Publică Tulcea	M	Consolidarea capacității sistemului public local de supraveghere a sănătății și a capacității de avertizare timpurie și de răspuns coordonat. - asigurarea disponibilității informațiilor epidemiologice strategice esențiale - pregătirea și răspunsul la urgențe de sănătate publică, dezastre naturale și provocate de oameni, detectarea și controlul epidemiilor de boli infecțioase și a focarelor neobișnuite de boli neinfecțioase (precum cazurile de toxicitate) - conformitatea cu recomandările propuse privind Strategia Națională de Sănătate dintr-o recentă Analiză funcțională privind sectorul sănătății realizată de Banca Mondială și din proiectul românesc de reformă în domeniul sănătății	
Reabilitarea/modernizarea facilităților și a echipamentelor medicale, de birotică și informatică; locuințe pentru medicii de familie din localitățile din Delta Dunării	Unități administrativ-teritoriale individuale	S	În aproximativ 15 comune și unele dintre satele lor, consolidarea calității serviciilor de sănătate la nivelul asistenței medicale primare. (C.A. Rosetti, Letea, Ceatalchioi, Chilia Veche, Crișan, Mila 23, Partizani, Maliuc, Isaccea,	

			Ceamurlia de Jos, Frecăței, Cataloi, Greci, Grindu, Mihai Bravu, Turda, M. Kogălniceanu, Rândunica, Sf. Gheorghe, Somova, Minerii, Văcăreni Niculițel, Slava Rusă, Camena, Plopu, Sarinasuf, Valea Nucarilor, Nufăru, Mahmudia).	
Modernizarea, dotarea și organizarea unui bloc funcțional în cadrul Spitalului de Urgență Tulcea (inclusiv pentru ambulatoriul integrat) și pentru Spitalul Măcin	Consiliul Județean Tulcea, orașul Măcin	S	Realizarea de facilități integrate și funcționale	
Reabilitarea/transformarea pavilionului TB din cadrul Spitalului de Urgență Tulcea într-un centru social (adăpost de îngrijire rezidențială)	Consiliul Județean Tulcea	S	Oferirea de servicii de găzduire accesibile, de pildă mamelor, în timp ce copiii lor beneficiază de asistență medicală, sau pacienților care locuiesc în zone îndepărtate.	
Crearea ambulatoriilor publice prin reabilitarea corpurilor de spital închise din Babadag și Sulina	UAT Babadag, UAT Sulina	S	Îmbunătățirea serviciilor necesare într-un mod rentabil, prin utilizarea activelor existente	
Asigurarea de ambulanțe pentru îngrijiri medicale de urgență	Serviciul de Ambulanță Județean	S	Îmbunătățirea timpilor de răspuns la situații de urgență și îmbunătățirea calității serviciilor de urgență	

Tabelul 36: Intervenții ITI Delta Dunării - POR, Axa 10

Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
Asigurarea de programe de învățare continuă relevante, accesibile și stimulante în turismul, agricultura și pescuitul sustenabile, în Centrele Comunitare de Învățare Permanentă	UAT-uri sau asociații ale acestora; ADI ITI. Pentru cele 15 localități cu centre comunitare existente, printre care: Beștepe, Ciucurova,	M	Această intervenție satisface nevoile specificate în secțiunea IV.3.3 din Evaluarea nevoilor și susține obiectivul sectorial 1 al domeniului Educație. Această intervenție contribuie la creșterea inteligentă și incluzivă a României prin reducerea numărului de persoane expuse riscului de șomaj, sărăcie și excluziune socială și creșterea participării la învățarea pe tot parcursul vieții și sporirea relevanței sistemelor de educație și formare profesională pentru piața muncii. Strategia IPV se axează pe grupurile dezavantajate sau slab reprezentate (de ex., șomeri, persoane care au abandonat școala timpuriu, romi și	Sinergii: Această intervenție este în conformitate cu intervențiile din sectorul turistic din cadrul POR și va prevedea sinergii pentru un sector turistic competitiv. Sinergii cu alte PO-uri: Această

	Jijila, Luncavița, Peceneaga, Ceatalchioi, Grindu, Jurilovca, Nufăru, Topolog		alte minorități, femei, adulți cu vârsta peste 40 de ani și cu calificări reduse, tineri în tranziție de la școală la locul de muncă, lucrători vârstnici, persoane cu dizabilități) care vor fi principalii beneficiari ai acestui program. Pe lângă îndeplinirea obiectivelor naționale, această intervenție are, de asemenea, scopul de a sprijini tranziția acestei zone de la o economie bazată pe extracție la o economie bazată pe servicii. Activitățile vor include recunoașterea învățării anterioare și a calificărilor obținute, cursuri de formare și EFP certificate, o programă îmbunătățită, dobândirea de deprinderi de viață și competențe transversale, cupoane valorice pentru stagii de formare profesională, ucenicii și plasarea forței de muncă, instruire lingvistică în limbile minorităților⁷⁵. Activitățile din cadrul acestei intervenții finanțate prin această Axă includ reabilitarea, modernizarea, extinderea și dotarea centrelor comunitare, în conformitate cu Axa 10 a POR.	intervenție prevede sinergii cu măsura 6 PNDR privind stimularea dezvoltării agriculturii și a afacerilor și cu intervențiile PO pescuit.
Crearea unei rețele de educație și formare pentru elevii care trăiesc în zone îndepărtate sau în zone cu mai puțin de 2000 locuitori, în vederea oferirii accesului tuturor la învățământ primar și gimnazial de calitate	ADI ITI sau o asociație de UAT-uri	S	Această intervenție satisface nevoile specificate în secțiunea IV.3.3 din Evaluarea nevoilor și susține obiectivele sectoriale 2 și 3 ale domeniului Educație. Reabilitarea și dotarea școlilor primare și gimnaziale pentru a funcționa ca școli-satelit și a alcătui o rețea cu școlile din Tulcea reprezintă obiectivul finanțării din cadrul acestei axe pentru această intervenție. Sectorul educației în zona de studiu, în special în Centrul Deltei, este constrâns de accesibilitatea redusă și densitatea scăzută a populației. Sectorul educației se confruntă cu provocări semnificative în ceea ce privește gestionarea inaccesibilității și a unei populații de elevi în scădere. Există proporțional mai puține cadre didactice calificate în Deltă (67 procente) în comparație cu restul țării (89 procente). Câteva comune și-au închis școlile din cauza numărului mic de elevi și costurilor mari de funcționare, iar transportul către alte școli a devenit	Sinergii: Perfecționarea capitalului uman va asigura sinergii cu toate celelalte sectoare pentru atingerea obiectivului dublu al Strategiei. Sinergii cu alte PO-uri: Investițiile materiale de aici sunt plasate în sinergie cu investițiile nemateriale din

⁷⁵ Pentru copii, programele în limbile minorităților sunt desfășurate la nivel național.

			o problemă. Mai mult, școlile se luptă cu lipsa de igienă, încălzire și, în unele cazuri, apă sigură. Activitățile finanțate în cadrul acestei axe pentru această intervenție includ reabilitarea și dotarea școlilor primare și gimnaziale pentru a funcționa ca școli-satelit și a alcătui o rețea cu școlile din Tulcea.	cadrul POCU.
Acordarea de sprijin pentru înființarea școlilor profesionale care sunt relevante, atractive și cuprinzătoare și care produc forță de muncă cu cunoștințe și competențe la standarde internaționale și cu relevanță pentru cerințele globale ale turismului bazat pe natură și ale pieței pescuitului recreativ	UAT-uri individuale	S	Această intervenție satisface nevoile specificate în secțiunea IV.3.3 din Evaluarea nevoilor și susține obiectivul sectorial 2 al domeniului Educație. EFP reprezintă o prioritate națională. Dezvoltarea de EFP, educație la nivel post-secundar și secundar (rută EFP tehnologică) trebuie să asigure aptitudini și competențe pentru a căpăta un acces mai bun la oportunități de angajare și un punct de pornire solid pentru învățare ulterioară. Este, de asemenea, esențial ca programele EFP să consolideze cunoștințe și competențe care sunt necesare economiei locale și care corespund standardelor internaționale din sectoarele bazate pe natură și cultură ale turismului și pescuitului de agrement. Îmbunătățirea bazelor educaționale ale școlilor EFP este o activitate corelată cu această axă.	Sinergii: Perfecționarea capitalului uman va asigura sinergii cu toate celelalte sectoare pentru atingerea obiectivului dublu al Strategiei. Sinergii cu alte PO-uri: Investițiile materiale de aici sunt plasate în sinergie cu investițiile nemateriale din cadrul POCU.
Consolidarea serviciilor prestate de grădinițe și creșe prin dezvoltarea, susținerea, reabilitarea și acordarea de echipamente pentru creșterea accesului la educație și îngrijire pentru copiii preșcolari (EÎCP)	UAT-uri individuale	S	Această intervenție satisface nevoile specificate în secțiunea IV.3.3 din Evaluarea nevoilor și susține obiectivul sectorial 3 al domeniului Educație. Există o oportunitate importantă de a elimina o lacună privind facilitățile creșelor prin adaptarea grădinițelor existente dar foarte puțin utilizate din cauza reducerii grupelor de populație. Este o prioritate națională consolidarea și realizarea finalizării universale a educației preșcolare (3-5 ani) și a unei extinderi rapide a furnizării de EÎCP pentru copiii cu vârstele cele mai mici (0-2 ani), asigurând accesul tuturor copiilor, în special al celor din comunitățile dezavantajate. Există dovezi care arată că accesul la educație de bună calitate de la o vârstă fragedă	Sinergii: Perfecționarea capitalului uman va asigura sinergii cu toate celelalte sectoare pentru atingerea obiectivului dublu al Strategiei. Sinergii cu alte PO-uri: Investițiile materiale de aici sunt plasate în

			facilitează dezvoltarea de competențe cheie, și că o EÎCP de bună calitate sporește reușitele educaționale și reduce riscul de AST într-un stadiu ulterior. Activitățile vor include sprijinul adecvat pentru înscriere și retenție în EÎCP, pentru educația parentală și asigurarea disponibilității de cadre didactice calificate (educator puericultor) în toate zonele geografice prin intermediul stimulentei financiare. Îmbunătățirea bazei materiale inclusiv pentru comune cu populația sub 2000 de persoane este corelată cu axa 10 a POR.	sinergie cu investițiile nemateriale din cadrul POCU.
Aducerea înapoi la școală a elevilor care abandonează școala de timpuriu prin programe de tipul școală după școală și a doua șansă (învățământ primar și gimnazial)	Inspectoratele școlare județene Tulcea și Constanța	S	Această intervenție satisface nevoile specificate în secțiunea IV.3.3 din Evaluarea nevoilor și susține obiectivul sectorial 2 al domeniului Educație. Abandonul școlar timpuriu are puternice implicații sociale și economice. AST este un factor care contribuie la excluderea socială involuntară de mai târziu. Previzunile referitoare la viitoarea cerere de competențe din Europa sugerează că doar 1 din 10 locuri de muncă va fi accesibil unei persoane care abandonează școala de timpuriu. Există o probabilitate mai mare ca tinerii care abandonează școala de timpuriu să devină șomeri sau să câștige venituri mai mici dacă sunt angajați. Aceasta generează mari costuri publice și sociale sub forma unor venituri și a unei creșteri economice mai mici, precum și a unor venituri din taxe reduse și a unor costuri mai mari ale serviciilor publice precum asistența medicală, justiția penală și plățile de prestații sociale. Grupurile țintă ale acestui program sunt copiii cu vârsta între 11 și 17 ani, dar și adulții, în special cei din familii cu un venit scăzut, din zonele rurale și de origine romă sau din alte grupuri de minorități etnice. Activitățile vor include îmbunătățirea condițiilor și calității programelor școlare și a programelor „post-școală” oferite elevilor expuși riscului de abandon școlar, îmbunătățirea calității programelor de tip a doua șansă, a materialelor și instruirii cadrelor didactice aferente. Activitățile finanțate în cadrul acestei axe se vor raporta la îmbunătățirea bazelor educaționale corelată cu această axă.	Sinergii: Perfecționarea capitalului uman va asigura sinergii cu toate celelalte sectoare pentru atingerea obiectivului dublu al Strategiei. Sinergii cu alte PO-uri: Investițiile materiale de aici sunt plasate în sinergie cu investițiile nemateriale din cadrul POCU.

Programul Operațional pentru Capacitate Administrativă (POCA)

1. Descrierea PO

POCA promovează crearea unei administrații publice moderne, capabile să faciliteze dezvoltarea socio-economică prin intermediul unor servicii publice competitive, al investițiilor și reglementărilor de calitate, prin urmare contribuind la obiectivele Strategiei Europa 2020. POCA va finanța intervențiile ITI în 2 din cele 3 axe prioritare ale sale⁷⁶:

Axa 1: Administrație publică și sistem judiciar eficiente – sprijină măsurile de adaptare a structurilor, optimizare a proceselor și instruirea resurselor umane pentru elaborarea și implementarea de politici pe bază de dovezi, corelarea planificării strategice cu bugetarea programelor, simplificarea legislației și reducerea poverilor administrative, printre altele.

Axa 2: Administrație publică și sistem judiciar accesibile și transparente – sprijină managementul performanțelor autorităților și instituțiilor publice locale, transparența, etica și integritatea autorităților și instituțiilor publice, precum și îmbunătățirea accesului și calității serviciilor furnizate de sistemul judiciar, inclusiv asigurarea unei transparențe și integrități sporite.

POCA este ancorat în obiectivele generale și specifice ale Strategiei privind Consolidarea Administrației Publice 2014-2020 (SCAP), în intervenții privind condiționalitatea ex-ante a Obiectivului Tematic 11 Consolidarea capacității instituționale a autorităților publice și a părților interesate și a eficienței administrației publice (OT 11), Strategia în favoarea unei mai bune reglementări 2014-2020 și Proiectul de Strategie pentru dezvoltarea sectorului judiciar 2015-2020.

2. Relația dintre obiectivele POCA și Strategia integrată de dezvoltare durabilă a Deltei Dunării

Regiunea Deltei Dunării are mare nevoie de reforme și de dezvoltarea capacității administrative, din cauza provocărilor economice și de mediu deosebite. Procesul decizional din regiunea DD trebuie să se realizeze pe bază de dovezi, mai ales în ceea ce privește gestionarea resurselor de mediu valoroase. Îndeosebi planificarea și bugetarea strategică pentru managementul mediului și dezvoltarea turismului se confruntă cu provocări, din cauza numeroaselor niveluri de administrație (CJT, CJC, ARBDD și unități ale administrației locale) și unități teritoriale. Mai mult, managementul resurselor de biodiversitate și ecosistem se bazează foarte mult pe mecanisme de comandă și control și nu pe un proces decizional mai participativ și bazat pe responsabilitate. Sarcina administrativă pentru afaceri și cetățeni este deosebit de mare în zona RBDD, din cauza numeroaselor avize necesare. Taxele de intrare pentru utilizarea RBDD presupun, de asemenea, un cost ridicat de tranzacție al colectării și nu sunt optimizate. Monitorizarea și punerea în aplicare în ARBDD implică, de asemenea, costuri ridicate și o mare ineficiență și trebuie să evolueze spre partajarea beneficiilor cu utilizatorii de resurse (a se vedea Secțiunea III a strategiei, Pilonul I, Biodiversitatea și managementul ecosistemului). Prestația de servicii publice este insuficientă și deosebit de dificilă în regiunea DD, din cauza economiilor de scară și accesibilității, așa cum s-a menționat în Raportul de evaluare a nevoilor. Serviciile publice trebuie gestionate în moduri inovatoare și trebuie să utilizeze abordări TIC pentru educație și sănătate. Actualele subvenții la utilități trebuie și ele supuse unei reforme, așa cum se arată în Raportul de evaluare a nevoilor, secțiunea V.1.2.1. Reforme similare de reglementare sunt necesare în alte sectoare, pentru a

---

⁷⁶ A treia axă a POCA este „Asistența tehnică” pentru susținerea implementării structurilor și a capacității administrative necesare.

răspunde nevoilor speciale ale unor zone îndepărtate și în curs de îmbătrânire precum Delta Dunării – a se vedea, de pildă Secțiunea IV a strategiei. Sănătate, pentru reformele sugerate în sectorul sănătății. Managementul resurselor umane se confruntă și el cu nevoi speciale în ceea ce privește atragerea și păstrarea talentelor, îndeosebi în sectorul sănătății și în cel al educației. Nevoia de coordonare eficientă a inițiativelor și intervențiilor ITI va impune cerințe administrative suplimentare beneficiarilor, și se propune înființarea de noi organizații (de pildă, o organizație de management al destinațiilor pentru sectorul turistic).

Prioritățile POCA sunt puternic aliniate cu obiectivele sectoriale și generale ale Strategiei Deltei Dunării, iar finanțarea POCA va fi esențială pentru sprijinirea unor entități guvernamentale eficiente, transparente și accesibile. Dezvoltarea de instituții publice eficiente, transparente și accesibile va sprijini cele două obiective ale Strategiei de încurajare a dezvoltării economice și consolidare a managementului de mediu. Pentru realizarea acestor obiective generale, intervențiile din acest sector vor viza (i) asigurarea unor servicii publice eficiente și rentabile (ii) îmbunătățirea planificării strategice și bugetare bazate pe dovezi, la toate nivelurile de guvernare din regiunea DD, în vederea sprijinirii obiectivelor economice și de mediu; (iii) intensificarea utilizării modalității participative de luare a deciziilor în sinergie cu obiectivele de mediu și economice. Aceste obiective sectoriale reflectă cu fidelitate prioritățile POCA.

3. Tipuri de intervenții pe Axa ITI

Tabelul 37: Intervenții ITI Delta Dunării - POCA, Axa 1, Obiectivul specific 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
O analiză instituțională aprofundată (revizuirea funcționării) a ARBDD și a reformelor administrative aferente, cu scopul de a îmbunătăți performanțele sale manageriale și cadrul legislativ care guvernează managementul zonei RBDD, pentru a permite locuitorilor să devină participanți activi în protejarea și gestionarea resurselor naturale. Măsurile de consolidare a capacității pentru comunități și ARBDD. Și intervenția „Reglementarea sau eliminarea câmpării necontrolate în vederea pescuitului”	ARBDD	R	Această intervenție satisface necesitatea identificată în Evaluarea nevoilor, secțiunea 1.7, de a susține obiectivul protejării și conservării directe a habitatelor naturale și îndeplinirea de către ARBDD a principalelor sale funcții. Cadrul instituțional pentru administrarea RBDD este complex și uneori ambiguu, cu mai multe instituții naționale și locale diferite care au responsabilități și mandate legale diverse și uneori suprapuse, unele la niveluri paralele din cadrul ierarhiei de guvernare și unele subordonate altora. Această intervenție include măsuri ce reduc sarcina administrativă prin simplificarea legislației relevante din domeniul mediului, precum și prin îmbunătățirea participării la procesul decizional și egalității de șanse.	Sinergii: Aceasta va contribui la mai buna gestionare a resurselor de mediu, ceea ce va duce la rândul său la o mai bună platformă pentru dezvoltarea turismului. Sinergii cu alte PO-uri: Va îmbunătăți eficiența intervențiilor conectate cu managementul de mediu, precum cele din cadrul PO Infrastructură mare.
Planul de Management și Regulamentul de Funcționare pentru Rezervația Biosferei Delta Dunării.	ARBDD	S	Planul de Management și Regulamentul de Funcționare pentru Rezervația Biosferei Delta Dunării reprezintă activitatea de elaborare acestui document programatic stabilit prin prevederile Legii 82/1993 privind înființarea Rezervației Biosferei Delta Dunării cu modificările și completările ulterioare și are ca scop adaptarea modului de gestionare a RBDD la normele comunitare și internaționale privind gestionarea ariilor naturale protejate, în general și a celor cu statut multiplu de desemnare, în special: rezervații ale biosferei (Programul MAB - UNESCO, zone umede de importanță internațională - Ramsar, zone ale Patrimoniului Universal Natural și Cultural UNESCO, situri NATURA 2000. Acesta include mecanisme pentru participarea semnificativă a comunităților locale și a altor factori de decizie importanți, în aspectele cheie ale managementului RBDD, inclusiv stabilirea	Sinergii: Aceasta va contribui la mai buna gestionare a patrimoniului natural și a resurselor de mediu, pentru conservarea diversității biologice și utilizarea durabilă a resurselor naturale regenerabile în beneficiul nemijlocit al comunităților locale. Sinergii cu alte PO-uri: va mări eficiența și sustenabilitatea financiară a intervențiilor din cadrul POIM, POCA, POC, POCU.

			obiectivelor, dezvoltarea planurilor de management zonal și cel al resurselor naturale, implementare și monitorizare. Adoptarea unei politici și a unei legislații adecvate în legătură cu structurile de guvernare al RBDD și accesul rezidenților la resurse naturale, care este crucial pentru instaurarea unei relații mai cooperante și mai funcțională între ARBDD și comunitățile locale.	
Implementarea și dezvoltarea unui sistem de management al riscurilor în Rezervația Biosferei Delta Dunării.	ARBDD	S	Necesitatea unui sistem informatic dedicat managementului riscurilor este justificată nu numai de importanța RBDD la nivel național și internațional, ci și prin modul și impactul pozitiv pe care l-ar avea un astfel de sistem pentru activitate decizională a ARBDD, venind în sprijinul ARBDD cu privire la estimarea impactului, a gradului de probabilitate a fenomenelor hidro-meteorologice cu grad ridicat de risc asupra patrimoniului natural. Având o imagine mai clară a impactului pe care sedimentele transportate și schimbările morfologice din zonă le au asupra patrimoniului natural, ARBDD va beneficia de funcționalități extinse de analiză, agregare, afișare și prognoză a acțiunilor și măsurilor propuse conducând la eficientizarea procesului decizional.	<u>Sinergii:</u> Aceasta va contribui la mai buna gestionare a patrimoniului natural și a resurselor de mediu, pentru conservarea diversității biologice și utilizarea durabilă a resurselor naturale regenerabile în beneficiul nemijlocit al comunităților locale. <u>Sinergii cu alte PO-uri:</u> va mări eficiența și sustenabilitatea financiară a intervențiilor din cadrul POIM, POCA, POC, POCU.
Revizuirea reglementărilor pentru a îmbunătăți proiectarea subvențiilor gospodărești, în vederea ameliorării accesibilității serviciilor, și o mai bună direcționare și utilizare a resurselor financiare și naturale.	Guvernul central	S	Această intervenție se adresează nevoilor specificate în secțiunea V.1.2.1 din Evaluarea nevoilor și susține obiectivul sectorial 1 al domeniului Biodiversitate și managementul ecosistemului. Actuala politică privind subvențiile este inefficientă, nu este orientată către persoanele sărace și poate genera stimulente greșite pentru utilizarea excesivă a resurselor. Jumătate (50 de procente) din factura totală la utilități din Centrul Deltei (incluzând apa, electricitatea și încălzirea acolo unde este cazul) este subvenționată indiferent de situația veniturilor din gospodărie. Acest lucru a determinat, de exemplu în cazul apei, irosirea sub forma utilizării apei curente pentru irigații, pentru care sursele de apă netratată ar fi putut fi o alternativă mai rentabilă. Dată fiind anvergura îmbunătățirilor planificate pentru serviciile din zonă, va fi esențial să se asigure faptul că acestea pot fi menținute suficient pe baza tarifelor plătite de utilizatori și că aceste tarife sunt accesibile	<u>Sinergii:</u> Va asigura sustenabilitatea financiară a (i) investițiilor privind apa și canalizarea; (ii) colectării și eliminării deșeurilor; (iii) furnizării de energie electrică și internet; și (iv) serviciilor de transport. <u>Sinergii cu alte PO-uri:</u> va mări eficiența și sustenabilitatea financiară a intervențiilor din cadrul PO Infrastructură mare, POR, PNDR, PO pentru competitivitate și va sprijini obiectivele PO capital uman.

			locuitorilor zonei. Această intervenție va îmbunătăți calitatea reglementărilor care-i afectează pe cetățeni în domeniul serviciilor sociale.	
Consolidarea capacității analitice la INCDD	INCDD		Această intervenție se adresează nevoilor specificate în secțiunea II.2 din Evaluarea nevoilor și contribuie la obiectivele sectoriale 1 și 2 ale domeniului Biodiversitate și managementul ecosistemului și 1 și 2 ale domeniului Pescuit și acvacultură. Această intervenție face parte din intervenția mai amplă „Îmbunătățirea colectării și analizării datelor referitoare la pescuit”, care vizează ameliorarea condițiilor de trai ale pescarilor. Această intervenție va îmbunătăți luarea deciziilor bazată pe dovezi în managementul pescuitului.	Sinergii: Această intervenție este strâns legată de reformele privind pescuitul și alte sectoare economice, vizând creșterea eficienței și durabilității. Sinergii cu alte PO-uri: Această intervenție este în sinergie cu intervențiile de mediu din cadrul POIM.
Analiza și revizuirea reglementărilor privind taxele din industria pescuitului și acvaculturii – se referă la intervenția „Propunerea unor stimulente fiscale precum eliminarea taxei pentru apă”, componentă a intervenției „Îmbunătățirea acvaculturii”	Autorități centrale	M	Această intervenție se adresează nevoilor specificate în secțiunea II.2 din Evaluarea nevoilor și susține obiectivele sectoriale 2 și 3 ale domeniului Pescuit și acvacultură. Planurile existente sunt de a revoca concesiunile pentru acvacultură neperformante și de a le „reda naturii”. Această abordare reprezintă un cost fără niciun beneficiu vizibil și ar contribui foarte puțin sau deloc la economia locală. Deși unele concesiuni nu sunt viabile, micile afaceri de acvacultură/pescuit de acordament nu ar afecta negativ flora și fauna sălbatică sau calitatea apei. Această intervenție va crește calitatea reglementărilor și va îmbunătăți luarea deciziilor pe bază de dovezi.	Sinergii: Această intervenție este strâns legată de reformele privind pescuitul și alte sectoare economice, vizând creșterea eficienței și durabilității. Sinergii cu alte PO-uri: Această intervenție este o componentă a intervenției mai ample „Îmbunătățirea acvaculturii”, care utilizează finanțări din cadrul PO pescuit și GLAP din cadrul PNDR.
Studii de contabilizare a capitalului natural pentru stabilirea utilizărilor celor mai valoroase ale terenului și resurselor naturale în vederea unui management optim.	ARBDD și consiliile județene	M	Această intervenție se adresează nevoilor specificate în secțiunea I.1 din Evaluarea nevoilor și susține obiectivele sectoriale 1 și 2 al domeniului Biodiversitate și managementul ecosistemului. Obiectivul acestei intervenții este de a furniza dovezi dacă utilizarea economică și ecologică a terenurilor asigură beneficii mai mari și poate sta în mod specific la baza deciziilor. Activitățile vor implica realizarea unui studiu amplu de către un grup de reflecție cu experiență privind contabilizarea capitalului natural și consultări cu părțile interesate privind constatările acestuia.	Sinergii: Această intervenție este strâns legată de alte intervenții de consolidare a capacității ARBDD și a altor părți interesate de a administra resursele de mediu. Sinergii cu alte PO-uri: Această intervenție este în sinergie cu intervențiile de mediu din cadrul POIM.

			Această intervenție va consolida procesul decizional pe bază de decizii.	

Tabelul 38: Intervenții ITI Delta Dunării - POCA, Axa 1, Obiectiv specific 1.2: Dezvoltarea și implementarea de politici și instrumente unitare și moderne de management al resurselor umane

Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
Reforme pentru creșterea rentabilității guvernanței/managementului sectorului (mecanism de plată în spital pentru stimularea sistemelor de ambulatoriu public, medicină de familie și telemedicină)	Ministerul Sănătății	S	Mecanismul de plată în spital trebuie să fie adaptat pentru a stimula sistemul de ambulatoriu public, medicii de familie din zonele îndepărtate și utilizarea telemedicinii de către cadrele medicale. Introducerea și monitorizarea de stimulente financiare și nefinanciare pentru cabinetele medicale rurale și plăți de onorarii pentru servicii mai bine direcționate; Revizuirea sistemului global de plată a furnizorilor pentru serviciile de asistență medicală primară pentru a elabora o abordare sofisticată a rambursării echitabile a furnizorilor urbani și rurali; Ajustarea sistemelor de stimulente pentru asistența medicală primară în zonele care nu sunt atractive pentru cadrele medicale; Posibile contracte cu medicii rezidenți. - În conformitate cu Strategia Națională de Sănătate propusă și recomandările dintr-o Analiză funcțională privind sectorul sănătății realizată de Banca Mondială Această intervenție va crește rentabilitatea prin înființarea și implementarea unui sistem pentru plata în funcție de performanță în zonele îndepărtate.	Sinergii: Aceasta va contribui la consolidarea managementului resurselor umane. Sinergii cu alte PO-uri: Există sinergii puternice cu POCU și POR în ceea ce privește îmbunătățirea serviciilor de sănătate și sprijinirea grupurilor vulnerabile prin creșterea furnizării de servicii de sănătate de către medicii generaliști.

Tabel 39: Intervenții ITI Delta Dunării - POCA, Axa 2, Obiectivul specific 2.1 Introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică locală ce optimizează procesele orientate către beneficiari în concordanță cu SCAP

Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
Crearea unei platforme de parteneriat pentru SC incluzând un fond pentru adaptare la efectele negative ale schimbărilor climatice impulsionate de comunitate, direcționat către familiile cu venituri reduse, a unui mecanism de micro-ajutoare nerambursabile sau microîmprumuturi pentru susținerea IMM-urilor și a unei facilități de parteneriat pentru promovarea colaborării public-private pentru măsuri inovatoare privind schimbările climatice.	ADI ITI ARBDD	S	Această intervenție satisface necesitățile identificate în Evaluarea nevoilor, secțiunea I.2. Deși este proiectată să finanțeze măsurile necesare de diminuare și adaptare, această inițiativă are numeroase beneficii secundare pentru dezvoltarea socio-economică a zonei de studiu (construcții, comerț, industrie etc.). O parte dintre activități ar putea include promovarea utilizării surselor de energie regenerabilă (vânt, energie solară, pompe de căldură, biomasă, micro-hidro etc.) și a tehnologiilor nepoluante, inclusiv dezvoltarea și implementarea sistemelor de propulsie ecologice în zona Delta Dunării. ARBDD și alte organisme publice ar trebui să coordoneze această tehnologie. Această intervenție va contribui la implementarea unei strategii locale corelate cu documente strategice naționale privind schimbările climatice.	Sinergii: Această măsură promovează eficiența climatică a tuturor celorlalte intervenții și coordonează introducerea de proiecte adaptate la climă. Accentul pe consolidarea colaborării dintre sectorul public și cel privat va contribui la o dezvoltare mai puternică a sectorului privat. Sinergii cu alte PO-uri: Această măsură va consolida capacitatea administrativă de implementare a politicilor adaptate la climă și astfel va spori eficiența climatică a tuturor celorlalte PO-uri.
Schimbări climatice: Desemnarea în cadrul ADI ITI a unei unități cu mandat clar de a soluționa problemele legate de schimbările climatice (de pildă, direcționarea investițiilor, furnizarea de informații solicitanților, coordonarea sectorului public și a celui privat), cu un număr mic de angajați	ADI ITI	S	Această intervenție urmărește să satisfacă necesitățile identificate în Evaluarea nevoilor, secțiunea I.2.6., pentru a consolida capacitatea administrativă de coordonare a sectorului public și a sectorului privat în chestiuni privind schimbările climatice. Această mică unitate va lucra cu experți la elaborarea de instrucțiuni și își va desfășura activitatea ca parte a administrației ITI, asigurând faptul că investițiile cu o componentă SC sunt bine direcționate, coordonate, administrate, monitorizate și evaluate, și că practicienii și publicul	Sinergii: Această măsură promovează eficiența climatică a tuturor celorlalte intervenții și coordonează introducerea de proiecte adaptate la climă. Accentul pe consolidarea colaborării dintre sectorul public și cel privat va contribui la o dezvoltare mai puternică a sectorului privat. Sinergii cu alte PO-uri: Această măsură va consolida capacitatea administrativă de implementare a politicilor adaptate la climă și astfel va spori eficiența climatică a tuturor celorlalte PO-uri.

Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
dedicați și informați, și capabilă să funcționeze trans-sectorial.			larg sunt bine informați cu privire la efectele negative și potențialele beneficii ale SC. Această măsură va consolida capacitatea administrativă de implementare a politicilor adaptate la climă și astfel va contribui la sporirea eficienței climatice a tuturor celorlalte PO-uri.	
Instituționalizarea unei Organizații de management pentru destinația Delta Dunării (OMD)	ADI ITI	R	Această intervenție urmărește să satisfacă necesitățile identificate în Evaluarea nevoilor, secțiunea II.1.6.7., de coordonare a administrării regiunii ca destinație turistică integrată. Acest proiect ar implica dezvoltarea capacității de conducere și administrație locală în ceea ce privește elaborarea de politici de turism, planificarea strategică a turismului și managementul destinațiilor turistice, incluzând managementul mărcii DD a destinației locale. Unul dintre rolurile importante ale OMD este și cel de a planifica și implementa dezvoltarea globală a produsului și marketingul destinației. Aceasta înseamnă că OMD DD va prelua conducerea dezvoltării portofoliului de atracții și produse al regiunii, pentru a asigura faptul că acesta oferă numeroase oportunități de a explora și beneficia de natura DD și de cultura și tradițiile autentice ale regiunii. OMD va fi, de asemenea, proprietarul și managerul mărcii destinației DD. Această intervenție va consolida planificarea strategică locală și furnizarea de servicii publice care va sprijini o dezvoltare coordonată a sectorului privat în turism.	Sinergii: Această intervenție va aduce rezultate mai bune pescuitului, agriculturii și IMM-urilor, prin scurtarea lanțurilor de aprovizionare către sectorul turistic. Sinergii cu alte PO-uri: Această măsură va consolida capacitatea administrativă de implementare a intervențiilor privind turismul din cadrul POR și va contribui la asigurarea faptului că investițiile publice sunt relevante și strategice.
Consolidarea capacității administrative locale pentru planificarea	UAT-uri sau asociații ale acestora	M	Această intervenție satisface necesitățile identificate în secțiunea V.1 din Evaluarea nevoilor. Deși se așteaptă ca investițiile ITI să aducă resursele	Sinergii: Această intervenție va asigura durabilitatea tuturor investițiilor și ca atare va fi în sinergie cu toate celelalte intervenții.

Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
strategică și bugetare, luarea deciziilor, managementul resurselor umane, monitorizare și evaluare, în vederea realizării unei mai bune guvernante			atât de necesare acestei zone cu carențe, pentru a duce standardele de trai către mediile naționale și a aduce oportunități economice, acestea vor genera și o sarcină financiară suplimentară pentru populația și administrațiile locale din zonă. De pildă, atunci când fondurile sunt utilizate pentru înființarea de noi școli, administrațiile locale vor trebui să se asigure că sunt disponibile resurse umane (cadre didactice) și financiare pentru a acoperi costul de exploatare și întreținere. Prin urmare, există nevoi importante de dezvoltare a unor entități administrative eficiente, transparente și accesibile. Acest lucru include: (a) îmbunătățirea capacității generale de management al proiectelor; (b) sprijinirea unui sistem de implementare eficace și eficient; (c) contribuirea la încurajarea unui puternic simț al responsabilității față de procesele și rezultatele intervențiilor în rândul beneficiarilor, pregătindu-i pentru EÎ aferente și pentru viitoarele îmbunătățiri continue. Activitățile vor include: • Elaborarea unei platforme de instruire interactive, de tip e-learning, prin intermediul căreia se va asigura instruirea consilierilor locali, ai reprezentanților autorităților publice locale și instituțiilor publice din cadrul teritoriului RBDD; • Furnizarea infrastructurii TIC necesare asigurării funcționalității platformei; • Evaluarea nivelului de cunoștințe și a competențelor deținute de către actualii factori locali implicați în desfășurarea procesului de legiferare locală, precum și a celor potențiali, de la nivelul întregului teritoriu; • Sesiune de instruire offline cu privire la	

Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
			funcționalitatea și utilizarea platformei; • Desfășurarea procesului inițial de instruire în tehnică legislative prin intermediul platformei de instruire interactive; • Desfășurarea unui proces de monitorizare a proceselor locale de legiferare, pe o perioadă de minim 1 an, evaluarea progreselor înregistrate și identificarea soluțiilor de remediere/îmbunătățire a situației; • Desfășurarea procesului final de instruire în tehnică legislative – actualizarea/corectarea anumitor deficiențe rezultate în urma procesului de monitoring; • Elaborarea de instrumente online care să faciliteze accesul cetățenilor la monitorizarea procesului legislativ local; • Elaborarea de instrumente care să permită evaluarea satisfacției cetățenilor cu privire la calitatea procesului de legiferare și guvernare locală.	
Îmbunătățirea planificării strategice și bugetare bazate pe dezvoltarea de sisteme și instrumente de management, în vederea sprijinirii obiectivelor economice și de mediu	Toate UAT-urile din RDD	M	Proiectul se încadrează în Strategia de Dezvoltare Durabilă Integrată a Deltei Dunării în cadrul Pilonului V: Promovarea eficienței, accesibilității și sustenabilității – Creșterea capacității administrative. Îmbunătățirea procesului decizional și a eficienței cheltuielilor publice la toate nivelurile reprezintă una dintre nevoile de dezvoltare identificate în cadrul Acordului de Parteneriat 2014 – 2020. Totodată „Creșterea capacității administrației publice locale de a formula, susține și pune în	Sinergii: Această intervenție face parte din intervenții mai ample ce consolidează sectorul pescuitului, care sunt finanțate în cadrul POIM și POPAM.

Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
			aplicare politicile publice locale” și „Dezvoltarea, introducerea și sprijinirea utilizării sistemelor și instrumentelor de management, monitorizare și evaluare, pentru o performanță crescută a serviciilor instituționale și publice și schimbarea culturii organizaționale la toate nivelurile” reprezintă priorități propuse pentru finanțare în cadrul Acordului de Parteneriat 2014 – 2020. Același document stabilește printre principalele deficiențe transversale care afectează administrația publică: existența de „Sisteme de planificare strategică inadecvate în cadrul instituțiilor publice, care conduc la prioritizări deficitare”, respectiv „Capacitate instituțională slabă de coordonare a politicilor, manifestată prin mecanisme neclare de monitorizare și evaluare a politicilor implementate, axate pe reguli și proceduri, și nu pe rezultate și obținerea de performanțe”. Nu în ultimul rând, prin asigurarea accesului publicului la instrumentele de monitorizare a performanței în administrația publică, proiectul va contribui și la atingerea obiectivului specific 2.2. al POCA Creșterea transparenței, eticii și integrității în cadrul autorităților și instituțiilor publice. Intervenția va fi una integrată, realizată la nivelul întregului teritoriu și cu implicarea tuturor administrațiilor publice locale și va avea în vedere următoarele acțiuni orientative: • elaborarea de instrumente, și proceduri comune pentru fundamentarea deciziilor locale care privesc dezvoltarea socio-economică pe	

Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
			termen mediu și lung a zonei; - dezvoltarea resurselor umane din cadrul administrațiilor publice locale care coordonează activitățile de planificare strategică în vederea asigurării conformității cu măsurile dezvoltate la nivel central; - instruirea resurselor umane din cadrul administrațiilor publice locale în domeniul planificării strategice, a planificării financiare multianuale și asigurării concordanței dintre obiectivele strategice de dezvoltare și execuțiile bugetare anuale; - elaborarea și implementarea unui sistem comun de indicatori de performanță, dar și de dezvoltare locală, sistem de tip benchmarking, care va permite monitorizarea și evaluarea comparativă a performanței în administrația publică locală dar și a progreselor înregistrate în domeniul dezvoltării socio-economice a zonei; - monitorizarea sistemului în vederea identificării de soluții comune în ceea ce privește problemele cu care se confruntă zona.	
Înlocuirea sau modificarea sistemului bazat pe cherhanale	UAT-uri individuale	M	Există un anumit grad de înțelegere în rândul autorităților locale cu privire la unele deficiențe ale sistemului de cherhanale, dar alternativele credibile necesită un studiu suplimentar. Eliminarea sau reducerea TVA-ului pentru pescari ar putea contribui la îmbunătățirea condițiilor de trai ale acestora. Această măsură are aprobarea autorităților. Această intervenție va sprijini optimizarea proceselor locale.	Sinergii: Această intervenție face parte din intervenții mai ample ce consolidează sectorul pescuitului, care sunt finanțate în cadrul POIM și POPAM.
Crearea și menținerea unei	Toate	S	Această intervenție se adresează nevoilor	Sinergii: Această intervenție este în sinergie

Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
baze de date interinstituționale privind răspunderea pentru mediul înconjurător, pentru schimbul de date și o mai bună coordonare între agenții pentru prevenirea poluării	autoritățile relevante		specificate în secțiunea I.4 și obiectivului sectorial 1 al domeniului Situații de urgență asociate riscurilor de poluare. Această intervenție este necesară pentru a asigura faptul că la nivel local există o perspectivă cuprinzătoare asupra riscului de poluare. Instrumentul poate fi utilizat și pentru a intensifica coordonarea interinstituțională generală, pentru a contribui la creșterea gradului de conștientizare a populației și a reduce costurile publice. Această intervenție sprijină optimizarea proceselor locale.	cu achizițiile de echipamente din cadrul POIM și cu investițiile în TIC în scopul prevenirii poluării în cadrul POC.

Tabel 40: Intervenții ITI Delta Dunării - POCA, Axa 2, Obiectivul specific 2.2: Creșterea transparenței, eticii și integrității în cadrul autorităților și instituțiilor publice

Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
Formularea și implementarea politicilor de date deschise	Toate nivelurile de administrație ARBDD, administrație județeană, UAT, prefectură	S	Această intervenție se adresează nevoilor specificate în secțiunea III.2.5 din Evaluarea nevoilor și contribuie la obiectivele sectoriale 2 și 3 ale domeniului Capacitate administrativă și management de program. Datele deschise legate de managementul de mediu și economic vor fi baza creșterii procesului participativ de luare a deciziilor și vor contribui la împărțirea transparentă a beneficiilor în regiunea Deltei Dunării. Disponibilitatea datelor locale va permite și dezvoltarea economiei bazate pe cunoaștere. Această intervenție va sprijini transparența. Ea va include acțiuni ale autorităților și instituțiilor publice de identificare a informațiilor și datelor care pot fi prezentate într-un format deschis.	Sinergii: Există sinergii cu consolidarea sectorului public în cadrul POCA 2.1 și cu intervențiile privind managementul de mediu care pun accentul pe un management bazat într-o mai mare măsură pe dovezi. Sinergii cu alte PO-uri: Această intervenție este în sinergie cu PO-urile care acționează pentru mai buna utilizare a TIC în cadrul POC.
Îmbunătățirea serviciilor guvernamentale	Toate nivelurile de	M	Această intervenție se adresează nevoilor specificate în secțiunea III.2.6 din Evaluarea nevoilor și contribuie la toate	Sinergii: Există sinergii cu intervențiile de consolidare a sectorului public din cadrul

Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
electronice și a sistemelor locale de monitorizare publică	administrații ARBDD, administrații județeană, UAT, prefectură		obiectivele sectoriale. Autoritățile publice locale au făcut eforturi de a crește prezența lor pe internet și cele mai multe dintre acestea au un site web, deși aceste site-uri nu sunt întotdeauna actualizate și, în general, nu oferă servicii online. Acestea ar trebui să aplice o abordare de tip date deschise, să crească cantitatea și calitatea serviciilor guvernamentale electronice pe care le oferă și să fie integrate în LCE-uri. Sistemele publice locale de monitorizare a datelor trebuie să se poată interconecta și trebuie să poată furniza informații complete. Această intervenție va sprijini transparența. Ea va include acțiuni ale autorităților și instituțiilor publice de identificare a informațiilor și datelor care pot fi prezentate într-un format deschis.	POCA 2.1 și cu intervențiile privind managementul de mediu care pun accentul pe un management bazat într-o mai mare măsură pe dovezi. Sinergii cu alte PO-uri: Această intervenție este în sinergie cu PO-urile care acționează pentru mai buna utilizare a TIC în cadrul POC.
Identificarea, dezvoltarea și implementarea măsurilor pentru a crește transparența, incluziunea, etica și integritatea și pentru a reduce corupția din cadrul autorităților și instituțiilor publice	Societatea civilă și toate nivelurile de administrații ARBDD, administrații județeană, UAT, prefectură	M	Această intervenție satisface necesitățile identificate în secțiunea V.2 din Evaluarea nevoilor. Elaborarea și implementarea unei strategii care să abordeze conflictele de interese, abuzul de putere și separarea funcțiilor administrative și politice la toate nivelurile administrației locale. Dezvoltarea capacității instituțiilor publice prin strânsa colaborare cu societatea civilă în domeniul prevenirii și combaterii corupției. Elaborarea și implementarea unui proces de luare a deciziilor și unui mecanism de soluționare a reclamațiilor transparente și incluzive. Această intervenție va sprijini transparența.	Sinergii: Această intervenție va contribui la eficiența tuturor investițiilor și ca atare va fi în sinergie cu toate celelalte intervenții.
Creșterea transparenței în administrația publică prin dezvoltarea abilităților și instrumentelor de comunicare din instituțiile publice.	Toate nivelurile de administrații publice, ARBDD, prefectură, societatea	M	Această intervenție satisface necesitățile identificate în secțiunea V.2 din Evaluarea nevoilor. Pentru dezvoltarea unei administrații publice moderne, eficiente, transparente și deschise în relația cu cetățenii și mediul de afaceri, tehnologia informației și a comunicațiilor are un rol foarte important, acela de a fundamenta soluția tehnică aferentă preluării, procesării și stocării, după caz, a	Sinergii: Această intervenție va contribui la eficiența tuturor investițiilor și ca atare va fi în sinergie cu toate celelalte intervenții.

Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
	civilă		datelor relevante pentru problemele ridicate de cetățeni/mediu de afaceri. Gradul scăzut de transparență și de consultare și implicare a cetățenilor/societății civile în luarea deciziilor care îi influențează în mod direct, conduce atât la necorelarea între nevoile reale ale acestora și prioritățile administrației la un anumit moment, cât și la o imagine negativă a administrației în fața cetățenilor. Obiectivul general al acțiunii: Dezvoltarea și implementarea de sisteme și instrumente, introducerea/extinderea utilizării de mecanisme/instrumente/proceduri pentru fundamentarea deciziei la nivel local și continuarea dezvoltării abilităților personalului din autoritățile și instituțiile publice. Intervenția va fi una integrată, realizată la nivelul întregului teritoriu și cu implicarea tuturor factorilor locali și va avea în vedere următoarele acțiuni indicative: • Crearea unui sistem comun de comunicare (de tip platformă) a autorităților publice locale din cadrul RBDD, care să conducă la o îmbunătățire a comunicării atât între ele, cât și cu populația și cu celelalte instituții publice: autorități publice centrale, societatea civilă, mediul academic, instituții publice locale; • Elaborarea de instrumente și proceduri de comunicare cu toți factorii locali și centrali pentru a permite o mai bună monitorizare a problemelor existente la nivelul RBDD și o capacitate mai rapidă, coordonată și mai eficientă de intervenție pentru soluționarea problemelor existente; • Organizarea și desfășurarea de campanii de conștientizare a responsabilității autorităților publice locale față de comunitatea locală; • Evaluarea nevoilor de formare și dezvoltarea de cursuri	

Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
			de inițiere în administrația publică și de comunicare; • Acțiuni de implicare a factorilor locali în viața publică și de participare la procesele decizionale, de promovare a egalității de șanse și nediscriminării, precum și a dezvoltării durabile; • Dezvoltarea de proceduri, mecanisme pentru susținerea și promovarea dezvoltării la nivel local și de interacțiune cu autoritățile și instituțiile administrației publice; • Dezvoltarea de aplicații informatice de tip smart prin care să se furnizeze cetățenilor informații utile din fiecare comunitate și de la nivelul teritoriului RBDD pentru a cunoaște mai bine problematicile cu care zona se confruntă, precum și activitatea autorităților locale, inclusiv a desfășurării procesului decizional; • Studii de evaluare a impactului instrumentelor de comunicare: analiza cantitativă a interacțiunilor dintre grupurile țintă și platformă/instituțiile cărora li se adresează platforma; sondaje de opinie în rândul beneficiarilor platformei; reconfigurări/îmbunătățiri ale platformei în funcție de rezultatele studiului de impact; • Dezvoltarea capacităților personalului din autoritățile și instituțiile publice locale pentru evaluarea nevoilor beneficiarilor, consultarea beneficiarilor pentru fundamentarea deciziei la nivel local și sectoriale și formularea de politici publice.	

Tabelul 41: Intrvenții ITI Delta Dunării - POCA, Axa 2, Obiectivul specific 2.3: Asigurarea unei transparențe și integrități sporite la nivelul sistemului judiciar în vederea îmbunătățirii accesului și a calității serviciilor furnizate la nivelul acestuia

Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și Corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
Îmbunătățirea accesului și calității serviciilor furnizate de sistemul judiciar	Toate entitățile judiciare	S	După cum este identificat în secțiunea IV.5 din Evaluarea nevoilor, o strategie integrată de incluziune socială trebuie să protejeze grupurile vulnerabile inclusiv în sistemul judiciar. Unele dintre nevoile de eficiență în aplicarea coordonată a legii sunt identificate în secțiunea II.2 din Evaluarea nevoilor. Această intervenție va viza consolidarea accesului și calității serviciilor judiciare. Activitățile vor include îmbunătățirea capacității autorităților din sistemul judiciar de a fi incluzive și de a furniza servicii de calitate grupurilor vulnerabile, precum și sporirea controlului managerial intern și a coordonării interinstituționale pentru instituțiile de aplicare a legii.	<u>Sinergii:</u> Această intervenție este în sinergie cu incluziunea socială prin îmbunătățirea accesului la servicii judiciare a grupurilor vulnerabile și cu managementul de mediu prin îmbunătățirea aplicării legii și a coordonării instituționale. <u>Sinergii cu alte PO-uri:</u> Această intervenție va consolida performanțele POCU și ale managementului de mediu (POP, POIM).

Programul Operațional pentru Capital Uman (POCU)

1. Descrierea PO

POCU vizează dezvoltarea și integrarea planificării capitalului uman în elaborarea de politici și programe publice, în scopul creșterii capitalului uman și încurajării creșterii durabile. Acesta va crește oportunitățile de ocupare a forței de muncă și de instruire, va reduce sărăcia și excluziunea socială și va implementa servicii sociale mai bune. POCA va finanța intervențiile ITI în patru din cele șapte axe prioritare ale sale:

Axa 1: Inițiativa „Locuri de muncă pentru tineri” – dedicată implementării inițiativei pentru tineret;

Axa 3: Locuri de muncă pentru toți – care va sprijini accesul la angajare;

Axa 4: Incluziunea socială și combaterea sărăciei

Axa 6: Educație și competențe – care va sprijini educația ca o a doua șansă pentru tinerii din categoria NEET (care nu sunt angajați și nu sunt cuprinși în sistemul de educație sau instruire)

POCU este ancorat în legislația națională prin: Strategia națională pentru ocuparea forței de muncă 2014-2020, Planul pentru implementarea Garanției pentru Tineret în România 2014-2020 și Strategia națională pentru învățarea pe tot parcursul vieții și altele.

2. Relația dintre obiectivele POCU și Strategia integrată de dezvoltare durabilă a Deltei Dunării

Regiunea Deltei Dunării va trebui să efectueze schimbări semnificative pe piața muncii pentru a fi durabilă. În ceea ce privește ocuparea forței de muncă în regiune, agricultura și silvicultura au contribuit cu aproape o treime din totalul de locuri de muncă, urmate de acvacultură (pescuit și piscicultură), industrie (construcții) și servicii (turism, transporturi), fiecare generând circa 15 procente din ocuparea forței de muncă. Deși agricultura și pescuitul rămân importante, pentru a fi durabilă, zona va trebui să treacă de la o economie primară la una bazată pe servicii. Pentru a face față acestor provocări, regiunea va trebui să depună un efort proactiv pentru a acționa pe toate cele trei axe prioritare AP1, AP3 și AP6 ca să se asigure faptul că tinerii din categoria NEET dispun de modalități de a învăța și deprinde aptitudinile și competențele necesare pentru a avea un acces mai bun la oportunitățile de angajare și a avea un punct de pornire solid pentru învățarea ulterioară. Totodată, regiunea va trebui să asigure accesul la învățarea pe tot parcursul vieții și că aceasta ține cont de cerințele pieței.

Regiunea DD va trebui, de asemenea, să abordeze sărăcia și să promoveze incluziunea socială. În prezent, problema ocupării forței de muncă este extrem de urgentă în Centrul Deltei, unde în 2013 existau numai 10,9 locuri de muncă oficiale la 100 de adulți de vârstă activă, reprezentând jumătate din procentul pentru întreaga zonă de studiu. În plus, există un ridicat caracter informal, iar locurile de muncă depind puternic de sezon. Activitățile tipice aducătoare de venit aferente pescuitului sau turismului durează doar 8 sau respectiv 6 luni. De pildă, conform recensământului din 2011, în jur de 26 la sută dintre lucrătorii din Centrul Deltei s-au declarat liber-profesioniști, prin comparație cu 15 la sută în zona învecinată și 18 la sută în județul Tulcea. Peste 60% dintre locuitorii rurali sunt liber-profesioniști și lucrători familiali care colaborează în cadrul întreprinderii familiale. În plus, salariile din sectorul primar sunt sistematic mai mici decât cele din sectoarele secundare (cu 25%) și terțiare (cu 300%). Din perspectiva incluziunii sociale, diversitatea etnică a Deltei trebuie luată în considerare la identificarea priorităților și proiectelor specifice, deoarece minoritățile pot fi afectate diferit de intervenții. În Centrul Deltei, circa 10 procente dintre persoane se declară ruși sau ruși lipoveni, iar 4

procente se declară de origine ucraineană. Zona de studiu găzduiește și alte minorități etnice, precum romi și persoane de origine turcă. Circa 25% dintre romii de vârstă adultă s-au declarat angajați, în timp ce media națională a ratei de ocupare a forței de muncă pentru romi este de aproximativ 30%⁷⁷. Rata de înscriere în instituții de învățământ pentru romi este jumătate din cea a populației românești din zona de studiu. Prin urmare, politicile de incluziune socială și reducere a sărăciei vor trebui reechilibrate și aliniate la nevoile locale, conform AP 6 a POCU.

---

⁷⁷ „Consiliere privind metodele de diagnosticare și politicile pentru sprijinirea incluziunii romilor în România” (Banca Mondială, 2014). Zona de studiu și cifrele naționale au la bază două seturi de date și metodologii diferite, ceea ce ar putea determina obținerea de rezultate diferite. Cifrele privind Zona de studiu se bazează pe recensământul din 2012, în timp ce rata medie națională de ocupare a forței de muncă în rândul romilor este furnizată de Banca Mondială în 2014 și se bazează pe studiul EU-SILC (2011) și pe Ancheta regională privind romii a PNUD/Băncii Mondiale/CE (2011).

3. Tipuri de intervenții pe Axa ITI

După cum se menționează în descrierea POCU, acesta este un program operațional care va trebui să se bazeze pe pachete complexe de măsuri care cuprind axele⁷⁸ pentru a satisface nevoile personalizate ale indivizilor, precum și nevoile strategice ale pieței. Proiectele de mai jos au fost definite ținând cont de acest lucru, și prin urmare, deși descrierea tipului de intervenție este aceeași în acest document, proiectele în sine vor trebui particularizate după axa respectivă.

Tabelul 42: Intervenții ITI Delta Dunării - Programul Operațional pentru Capital Uman, Axa 1

Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
Implementarea unui mecanism de sprijin pentru încurajarea antreprenoriatului, în special a IMM-urilor turistice bazate pe natură și cultură, inovative și sustenabile, și a turismului social	Entitățile relevante de educație, instruire și certificare, Agenția Județeană pentru Ocuparea Forței de Muncă (AJOFM), angajatorii și alte entități selectate	M	Această componentă va fi dedicată persoanelor din categoria NEET din regiune cu vârsta între 16 și 24 de ani înregistrate la Agenția pentru Ocuparea Forței de Muncă (AOFM), în special cele din zonele rurale sau care aparțin minorității rome. Această intervenție satisface necesitatea identificată în Evaluarea nevoilor turistice, în secțiunile 1.4.5 și 1.5.5, secțiunea 2.7 privind schimbările climatice și altele. Regiunea Deltei Dunării are nevoie de un efort proactiv de promovare și încurajare a antreprenoriatului, în special în domeniul turismului bazat pe natură și cultură și în ceea ce privește dezvoltarea întreprinderilor locale, inclusiv a întreprinderilor sociale. Pe lângă turismul de bază, există un potențial semnificativ pentru antreprenoriatul local și dezvoltarea de noi afaceri în zonă legat de evidențierea culturii locale distincte a DD: bucătăria, artele și meșteșugurile tradiționale, serviciile de ghidaj și interpretariat. Această inițiativă vizează creșterea oportunităților de angajare a persoanelor din categoria NEET, în conformitate cu OS 1.1 al POCU.	Sinergii: Această inițiativă urmărește să asigure faptul că zona se dezvoltă durabil, că turismul din regiune va deveni mai durabil și că la dispoziția populației locale vor fi puse mai multe oportunități. Sinergii cu alte PO-uri: PO-urile Turism, Infrastructură mare și Educație sunt cele mai relevante.
Subvenții acordate IMM-urilor	AJOFM, angajatori	S	Această componentă va fi dedicată persoanelor din	Sinergii: Această

⁷⁸ Programul operațional din cadrul obiectivului „Investiție pentru creștere și locuri de muncă”, p. 92

Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
pentru plasarea forței de muncă pentru NEET în domeniile relevante	Entitățile relevante de educație, instruire și certificare, AJOFM și alte entități selectate		categoria NEET din regiune cu vârsta între 16 și 24 de ani înregistrate la Agenția pentru Ocuparea Forței de Muncă (AOFM), în special cele din zonele rurale sau care aparțin minorității rome. Această intervenție satisface necesitatea identificată în secțiunea 3.1 Educație din Evaluarea nevoilor. Ocuparea forței de muncă raportată, ca procent din populația totală, este – potrivit recensământului din 2011 – mai mare în Centrul Deltei comparativ cu alte zone: 44 procente față de 43 procente în zona de studiu, și 38 procente atât în județul Tulcea, cât și în județul Constanța. O posibilă explicație este că persoanele angajate neoficial nu se consideră șomere. Statisticile privind ocuparea forței de muncă trebuie interpretate cu precizarea – în special aplicabilă Inimii Deltei – că locurile de muncă depind puternic de sezon, iar activitățile tipice aducătoare de venit aferente pescuitului sau turismului durează doar 8 sau respectiv 6 luni. De pildă, în jur de 26 la sută dintre lucrătorii din Centrul Deltei s-au declarat liber-profesioniști, prin comparație cu 15 la sută în zona învecinată și 18 la sută în județul Tulcea. Diversificarea tipurilor de locuri de muncă va fi, așadar, esențială pentru asigurarea unei piețe a muncii mai stabilă în zonă. Mai mult, specializarea în domenii care vor duce la o dezvoltare durabilă, așa cum sunt identificate în această strategie și în strategiile naționale, vor da actualelor persoane din categoria NEET o șansă la un viitor mai bun. Această inițiativă vizează creșterea oportunităților de angajare a persoanelor din categoria NEET, în conformitate cu OS 1.1 al POCU.	inițiativă urmărește să asigure faptul că zona se dezvoltă durabil și că însăși piața muncii devine mai durabilă. <u>Sinergii cu alte PO-uri:</u> Prin sprijinul acordat ocupării forței de muncă în domenii relevante, în special cele descrise în SNCDI, această intervenție va aduce beneficii IMM-urilor afectate de majoritatea PO-urilor.
Creșterea accesului la educația profesională în domeniul	Entitățile relevante de	S	Această componentă va fi dedicată persoanelor din categoria NEET din regiune cu vârsta între 16 și 24 de	<u>Sinergii:</u> Această intervenție urmărește

Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
agriculturii	educație, instruire și certificare		ani înregistrate la Agenția pentru Ocuparea Forței de Muncă (AOFM), în special cele din zonele rurale sau care aparțin minorității rome. Această intervenție satisface necesitatea identificată în Evaluarea nevoilor, în secțiunea 3.5.2, pentru a sprijini atingerea obiectivului sectorial 2 al domeniului Educație. Dezvoltarea capitalului uman prin instruire și educație profesională este esențială pentru dezvoltarea durabilă a zonelor rurale și pentru diversificarea ocupațională. Evoluția și specializarea sectorului agricol necesită un nivel adecvat de formare profesională tehnică și economică, precum și o capacitate sporită de acces la cunoștințe și informații, inclusiv prin diseminarea informațiilor. Această intervenție ar ajuta persoanele din categoria NEET să evalueze, certifice și valorifice competențele obținute în sistemul informal și non-formal, în conformitate cu OS 1.2 al POCU.	să asigure faptul că educația și instruirea din regiune corespund nevoilor pieței. Sinergii cu alte PO-uri: Inițiativa va fi în sinergie cu Măsura 7 a PNDR prin emanciparea zonelor rurale.
Asigurarea de programe de învățare continuă relevante, accesibile și stimulative în special în turism, agricultură și pescuit sustenabile, în Centrele Comunitare de Învățare Permanentă <Componentă a programelor pentru persoanele din categoria NEET> incluzând intervențiile „Dezvoltarea unui program de interpretare (învățare) a destinațiilor”	Entitățile relevante de educație, instruire și certificare	M	Această componentă va fi dedicată persoanelor din categoria NEET din regiune cu vârsta între 16 și 24 de ani înregistrate la Agenția pentru Ocuparea Forței de Muncă (AOFM), în special cele din zonele rurale sau care aparțin minorității rome. Această intervenție satisface nevoile specificate în secțiunea IV.3.3 din Evaluarea nevoilor și susține obiectivul sectorial 1 al domeniului Educație. Această intervenție contribuie la creșterea inteligentă și incluzivă a României prin reducerea numărului de persoane expuse riscului de șomaj, sărăcie și excluziune socială, creșterea participării la învățarea pe tot parcursul vieții și sporirea relevanței sistemelor de educație și formare profesională pentru piața muncii.	Sinergii: Această intervenție va asigura faptul că educația și instruirea din regiune corespund nevoilor pieței. Sinergii cu alte PO-uri: Inițiativa va fi în sinergie cu PNDR prin revitalizarea zonelor rurale și este complementară cu acțiunile din POC privind

Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
„Dezvoltarea și derularea unui program pentru situații de urgență și prim ajutor pentru lucrătorii din turism și furnizorii de servicii”			Strategia IPV se axează pe grupurile dezavantajate sau slab reprezentate (de ex., șomeri, persoane care au abandonat școala timpuriu, romi și alte minorități, femei, adulți cu vârsta peste 40 de ani și cu calificări reduse, tineri în tranziție de la școală la locul de muncă, lucrători vârstnici, persoane cu dizabilități). Aceștia vor fi principalii beneficiari ai acestui program. Această inițiativă va încuraja NEET să obțină competențe și certificări valoroase, în conformitate cu OS 1.2 al POCU.	competitivitatea și dezvoltarea afacerilor.

Tabelul 43: Intervenții ITI Delta Dunării - Programul Operațional pentru Capital Uman, Axa 3

Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
Implementarea unui mecanism de sprijin pentru încurajarea antreprenoriatului, în special a IMM-urilor turistice bazate pe natură și cultură, inovative și sustenabile, și a turismului social	Entitățile relevante de educație, instruire și certificare, în parteneriat cu SPO și alte entități Angajatori	M	Această componentă vizează șomerii și persoanele inactive, cu accentul pe șomerii pe termen lung, lucrătorii vârstnici (55-64), minorități, persoanele cu dizabilități sau mai puțin educate și cele din zonele rurale, în special cele care desfășoară activități agricole de subzistență. Această intervenție satisface necesitatea identificată în Evaluarea nevoilor turistice, în secțiunile 1.4.5 și 1.5.5, secțiunea 2.7 privind schimbările climatice și altele. Regiunea Deltei Dunării are nevoie de un efort proactiv de promovare și încurajare a antreprenoriatului, în special în domeniul turismului bazat pe natură și cultură și în ceea ce privește dezvoltarea întreprinderilor locale, inclusiv a întreprinderilor sociale. Pe lângă turismul de bază, există un potențial semnificativ pentru antreprenoriatul local și dezvoltarea de noi afaceri în zonă legat de evidențierea culturii locale distincte a DD: bucătăria, artele și meșteșugurile tradiționale, serviciile	Sinergii: Această inițiativă urmărește să asigure faptul că zona se dezvoltă durabil, și că turismul din regiune va deveni mai durabil, precum și că la dispoziția populației locale vor fi puse mai multe oportunități. Sinergii cu alte PO-uri: Antreprenoriatul va fi esențial pentru asigurarea unei creșteri durabile, îndeosebi în turism, pescuit și eficiența energetică, în cadrul

Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
			de ghidaj și interpretariat. O importantă componentă a acestui efort va fi instruirea forței de muncă pentru a îndeplini acest tip de roluri. Această inițiativă va încuraja grupul țintă să creeze și să găsească mai multe oportunități de angajare, în conformitate cu OS 3.3 al POCU.	PO-ului Infrastructură mare.
Subvenții acordate IMM-urilor pentru plasarea forței de muncă NEET în domeniile relevante	SPO, angajatori Entitățile relevante de educație, instruire și certificare, în parteneriat cu SPO și alte entități	S	Această componentă vizează șomerii și persoanele inactive, cu accentul pe șomerii pe termen lung, lucrătorii vârstnici (55-64), minorități, persoanele cu dizabilități sau mai puțin educate și cele din zonele rurale, în special cele care desfășoară activități agricole de subsistență. Această intervenție satisface necesitatea identificată în secțiunea 3.1 Educație din Evaluarea nevoilor. Ocuparea forței de muncă raportată, ca procent din populația totală, este – potrivit recensământului din 2011 – mai mare în Centrul Deltei comparativ cu alte zone: 44 procente față de 43 procente în zona de studiu, și 38 procente atât în județul Tulcea, cât și în județul Constanța. O posibilă explicație este că persoanele angajate neoficial nu se consideră șomere. Statisticile privind ocuparea forței de muncă trebuie interpretate cu precizarea – în special aplicabilă Inimii Deltei – că locurile de muncă depind puternic de sezon, iar activitățile tipice aducătoare de venit aferente pescuitului sau turismului durează doar 8 sau respectiv 6 luni. De pildă, în jur de 26 la sută dintre lucrătorii din Centrul Deltei s-au declarat liber-profesioniști, prin comparație cu 15 la sută în zona învecinată și 18 la sută în județul Tulcea. Diversificarea tipurilor de locuri de muncă va fi, așadar, esențială pentru asigurarea unei piețe a muncii mai stabilă în zonă. Mai mult, specializarea în domenii care vor duce la o dezvoltare durabilă, așa cum sunt identificate în această strategie și	Sinergii: Această inițiativă va asigura faptul că zona se dezvoltă durabil și că însăși piața muncii devine mai durabilă. Sinergii cu alte PO-uri: Prin sprijinul acordat ocupării forței de muncă în domenii relevante, în special cele descrise în SNCDI, această intervenție va aduce beneficii IMM-urilor afectate de majoritatea PO-urilor.

Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
			În strategiile naționale, vor da actualelor persoane din categoria NEET o șansă la un viitor mai bun. Această inițiativă vizează creșterea oportunităților de angajare a persoanelor din categoria NEET, în conformitate cu OS 3.3 al POCU.	
Creșterea accesului la educația profesională în agricultură	Entitățile relevante de educație, instruire și certificare	S	Această componentă vizează șomerii și persoanele inactive, cu accentul pe șomerii pe termen lung, lucrătorii vârstnici (55-64), minorități, persoanele cu dizabilități sau mai puțin educate și cele din zonele rurale, în special cele care desfășoară activități agricole de subzistență. Această intervenție satisface necesitatea identificată în Evaluarea nevoilor, în secțiunea 3.5.2, pentru a sprijini atingerea obiectivului sectorial 2 al domeniului Educație. Dezvoltarea capitalului uman prin instruire și educație profesională este esențială pentru dezvoltarea durabilă a zonelor rurale și pentru diversificarea ocupațională. Evoluția și specializarea sectorului agricol necesită un nivel adecvat de formare profesională tehnică și economică, precum și o capacitate sporită de acces la cunoștințe și informații. Această intervenție este destinată să ajute persoanele din zonele rurale, în special cele care desfășoară activități agricole de subzistență și la limita subzistenței, să-și îmbunătățească competențele, conform OS 3.6 al POCU.	Sinergii: Această intervenție va asigura faptul că educația și instruirea din regiune corespund nevoilor pieței. Sinergii cu alte PO-uri: Inițiativa va fi în sinergie cu Măsura 7 a PNDR prin emanciparea și revitalizarea zonelor rurale.
Crearea de parteneriate între angajatori, furnizorii de educație și formare profesională și organisme de cercetare pentru a avea performanțe mai bune ale sistemului de învățământ în abordarea nevoilor pieței	Entitățile relevante de educație, instruire și certificare, precum și SPOFM în parteneriat cu entitățile	S	Această intervenție satisface nevoile specificate în secțiunea IV.3.3 din Evaluarea nevoilor și susține obiectivul sectorial 1 al domeniului Educație. Viziunea strategică asupra învățării pe tot parcursul vieții în România este de a oferi tuturor persoanelor, pe întreaga durată a vieții acestora, oportunitatea de a participa pe deplin la viața economică, socială și civică și de a le permite să-și exploateze potențialul personal. O	Sinergii: Această intervenție urmărește să asigure faptul că educația și instruirea din regiune corespund nevoilor pieței. Sinergii cu alte PO-uri: Există numeroase

Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
muncii	relevante		mai bună colaborare este esențială pentru obținerea unui acces mai mare și a unei calități și relevanțe îmbunătățite a IPV. Activitățile avute în vedere includ coordonarea, finanțarea și reglementarea, pentru a contribui la depășirea constrângerilor privind IPV – informațiile insuficiente, stimulentele reduse și capacitatea scăzută – și a crea parteneriate eficiente între toate părțile interesate relevante și o schimbare de atitudine față de IPV. Parteneriatele dintre furnizorii de instruire și agenții economici includ stagiile de practică și competențele specifice postului. Măsurile necesare pentru implementarea practică și extinderea ucenicilor la locul de muncă ar putea include, de exemplu, stimulente financiare (de exemplu, prin reduceri de taxe) pentru ca angajatorii să se implice în parteneriate. Această componentă s-ar adresa în special șomerilor și persoanelor inactive, cu accentul pe șomerii pe termen lung, lucrătorii vârstnici (55-64), minorități, persoanele cu dizabilități sau mai puțin educate și cele din zonele rurale, în special cele care desfășoară activități agricole de subsistență. Această intervenție ar ajuta persoanele din categoria NEET să evalueze, certifice și valorifice competențele obținute în sistemul informal și non-formal, în conformitate cu OS 3.4 al POCU.	sinergii cu PO competitivitate.
Asigurarea de programe de învățare continuă relevante, accesibile și stimulative în principal în turism, agricultură și pescuit sustenabile, în Centrele Comunitare de Învățare Permanentă	Entitățile relevante de educație, instruire și certificare	M	Această intervenție satisface nevoile specificate în secțiunea IV.3.3 din Evaluarea nevoilor și susține obiectivul sectorial 1 al domeniului Educație. Această intervenție contribuie la creșterea inteligenței și incluzivă a României prin reducerea numărului de persoane expuse riscului de șomaj, sărăcie și excluziune socială, creșterea participării la învățarea pe tot parcursul vieții și sporirea relevanței sistemelor de educație și formare profesională pentru piața muncii.	Sinergii: Această intervenție va asigura faptul că educația și instruirea din regiune corespund nevoilor pieței. Sinergii cu alte PO-uri: Inițiativa va fi în sinergie cu PNDR prin

Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
			Strategia IPV se axează pe grupurile dezavantajate sau slab reprezentate (de ex., șomeri, persoane care au abandonat școala timpuriu, romi și alte minorități, femei, adulți cu vârsta peste 40 de ani și cu calificări reduse, tineri în tranziție de la școală la locul de muncă, lucrători vârstnici, persoane cu dizabilități) care vor fi principalii beneficiari ai acestui program. Această componentă s-ar adresa în special șomerilor și persoanelor inactive, cu accentul pe șomerii pe termen lung, lucrătorii vârstnici (55-64), minorități, persoanele cu dizabilități sau mai puțin educate și cele din zonele rurale, în special cele care desfășoară activități agricole de subsistență. Această intervenție ar ajuta persoanele din categoria NEET să evalueze, certifice și valorifice competențele obținute în sistemul informal și non-formal, în conformitate cu OS 3.4 al POCU.	revitalizarea zonelor rurale și este complementară cu acțiunile din POC privind competitivitatea și dezvoltarea afacerilor.

Tabelul 44 : Intervenții ITI Delta Dunării - Programul Operațional pentru Capital Uman, Axa 4

Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
Dezvoltarea infrastructurii instituționale pentru copiii preșcolari (0-6 ani) în comunitățile cu o pondere ridicată de romi și alte grupuri vulnerabile	Autoritățile locale și ONG-urile din zonele cu o pondere ridicată de romi și alte grupuri vulnerabile	S	Această intervenție satisface nevoile specificate în secțiunea IV.5.3 din Evaluarea nevoilor și susține obiectivul sectorial 1 al domeniului Educație. Strategia Națională de incluziune a cetățenilor români aparținând minorității romilor 2015-2020 indică faptul că această chestiune este considerată o prioritate națională. La nivel național, rata de înscriere în instituții de învățământ pentru romi în special este jumătate din cea a populației românești. În acest proiect, investițiile fizice vor fi combinate cu alte tipuri de sprijin. Zonele izolate din regiune conțin și alte grupuri vulnerabile, în special familiile cu venituri reduse și	Sinergii: Această intervenție va îmbunătăți accesul la egalitatea de șanse în zonă și va contribui la reducerea sărăciei. Sinergii cu alte PO-uri: Investițiile din zonele rurale vor îmbunătăți prestarea serviciilor de bază, în sinergie cu

Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
			acces limitat la orice servicii din Centrul Deltei. Există dovezi care arată că accesul la educație de bună calitate de la o vârstă fragedă facilitează dezvoltarea de competențe cheie, și că o EÎCP de bună calitate sporește reușitele educaționale și reduce riscul de AST într-un stadiu ulterior. Activitățile vor include sprijinul adecvat pentru înscriere și retenție în EÎCP, pentru educația parentală și asigurarea disponibilității de cadre didactice calificate (educator puericultor) în toate zonele geografice prin intermediul stimulentei financiare pe durata proiectului. Această componentă s-ar axa pe creșterea accesului și participării la educația copiilor preșcolari ca parte a unei abordări integrate, în sinergie cu OS 4.1 și 4.2 ale POCU.	Măsura 7 a PNDR. În zonele urbane, potențialul de revitalizare a comunităților dezavantajate o face să fie în sinergie cu AP9 din POR.
Extinderea programului de mediatori școlari în școlile cu un procent ridicat de romi și alte grupuri vulnerabile	Autoritățile locale și ONG-urile din zonele cu o pondere ridicată de romi și alte grupuri vulnerabile	S	Această intervenție satisface necesitatea identificată în pilonul II, secțiunea 5, din Evaluarea nevoilor. În Raportul privind incluziunea romilor al Băncii Mondiale, mediatorii școlari au fost identificați ca importanți pentru eliminarea diferențelor dintre școli și comunitățile rome. Totuși, studiile au arătat faptul că 55 % din școlile incluse în anchetă nu dispun de un mediator școlar, incluzând școlile cu peste 50 % de copii romi. În cadrul efortului integrat de a întrerupe ciclul excluziunii sociale și al sărăciei, și al accentului său pe lucrul în cadrul comunităților, această inițiativă este în sinergie cu OS 4.1 și 4.2 ale POCU.	Sinergii: Această intervenție va îmbunătăți accesul la egalitatea de șanse. Sinergii cu alte PO-uri: Investițiile din zonele rurale vor îmbunătăți prestarea serviciilor de bază, în sinergie cu Măsura 7 a PNDR. În zonele urbane, potențialul de revitalizare a comunităților dezavantajate o face să fie în sinergie cu AP9 din POR.
Implementarea subvențiilor pentru comunitate pentru intervenția în educație	Autoritățile locale și ONG-urile din zonele cu o pondere ridicată	S	Această intervenție satisface necesitatea identificată în pilonul II, secțiunea 5, din Evaluarea nevoilor. Raportul privind incluziunea romilor al Băncii Mondiale a constatat că creșterea nivelului educațional al populației rome	Sinergii: Această intervenție va îmbunătăți accesul la egalitatea de șanse în

Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
	de romi și alte grupuri vulnerabile		necesită măsuri intersectoriale la nivelul comunității. Prin urmare, această intervenție se axează pe furnizarea de oportunități și sprijin romilor, precum și altor grupuri vulnerabile, pentru a se integra în sistemul educațional prin intermediul unui set complex de măsuri, incluzând costurile de transport, accesul la servicii sociale și medicale, prevenția și așa mai departe. Abordarea integrată pentru transformarea educației într-o parte centrală a vieții grupurilor vulnerabile aduce această măsură în sinergie cu OS 4.1 și 4.2 ale POCU.	zonă și va contribui la reducerea sărăciei. Sinergii cu alte PO-uri: Investițiile din zonele rurale vor îmbunătăți prestarea serviciilor de bază, în sinergie cu Măsura 7 a PNDR. În zonele urbane, potențialul de revitalizare a comunităților dezavantajate o face să fie în sinergie cu AP9 din POR.
Îmbunătățirea competențelor digitale în rândul romilor și al grupurilor vulnerabile	UAT-urile (unitățile administrativ-teritoriale) relevante	S	Această intervenție satisface nevoile specificate în pilonul III, secțiunea 2 din Evaluarea nevoilor. Competențele digitale și utilizarea TIC vor fi esențiale pentru creșterea din regiune. Chiar și atunci când accesul va fi îmbunătățit pentru a se limita „zonele albe” din regiune, populația locală și în special persoanele din grupurile vulnerabile trebuie să dobândească aceste competențe pentru a beneficia de mărirea accesului. Totuși, potrivit unui anchete în gospodării, în prezent, în Centrul Deltei, utilizarea frecventă medie a internetului de către persoane este de 25 de procente, în timp ce în zona învecinată este de 33% (media națională este de 43%). Această inițiativă urmează să se axeze pe furnizarea de instruire și certificări TIC grupurilor vulnerabile, în sinergie cu OS 4.3 al POCU.	Sinergii: Această intervenție va îmbunătăți calitatea forței de muncă din zona de studiu și va crește accesul la angajare al romilor și grupurilor vulnerabile. Sinergii cu alte PO-uri: Investiția POC în PAPI-uri este cel mai direct corelată cu această intervenție, deoarece ambele se axează pe comunitățile izolate, dezavantajate.
Creșterea accesului și eficienței furnizării de servicii sociale	Autoritățile publice locale, DGASPC, ONG-uri	S	Deoarece zona are constrângeri specifice privind accesul, este esențial ca accesul la serviciile sociale să fie făcut disponibil într-o mai mare măsuri și să se dezvolte utilizarea eficientă a	Axa 4 POCU

Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
			TIC în furnizarea de servicii sociale. Această inițiativă va fi corelată cu OS 4.6 și 4.7 ale POCU.	
Acordarea de instruire specifică zonei pentru personalul medical	ONG-uri, Direcția de Sănătate Publică	S	Este important să fie instruit personalul de urgență pentru pregătirea și răspunsul la urgențe de sănătate publică, incluzând dezastrele naturale și provocate de oameni, epidemiile de boli infecțioase și focarele neobișnuite de boli neinfecțioase (precum cazurile de toxicitate). De asemenea, există nevoia de a consolida competențe de management al laboratoarelor de sănătate publică și de a sprijini Direcția de Sănătate Publică în atingerea standardelor de laborator internaționale. Această inițiativă va fi corelată cu OS 4.8 al POCU.	Axa 6 POCU
Creșterea prevalenței programelor de sănătate axate pe prevenție și depistare (screening)	ONG-uri, Direcția de Sănătate Publică	S	Punerea unui mai mare accent pe campaniile de prevenire și informare ar îmbunătăți rezultatele privind sănătatea și calitatea vieții în general. Deoarece multe dintre instituțiile care asigurau această funcție nu o mai pot face, prevenția la nivel local va necesita consolidarea capacității. Aceasta va include caravane de prevenție și asistență medicală regulate în zonele înconjurare de ape. Această inițiativă va fi corelată cu OS 4.9 al POCU.	
Crearea de locuri de muncă pentru grupurile vulnerabile prin promovarea și dezvoltarea economiei sociale legată de domeniile prioritare de dezvoltare ale RBDD	Entitățile relevante de educație, instruire și certificare, precum și AOFM în parteneriat cu entitățile relevante	S	Proiectul urmărește creșterea numărului de oportunități de angajare calitative, în sectorul pescuit, pentru grupurile vulnerabile din cadrul teritoriului RBDD. Totodată susține diversificarea activităților agricole și non-agricole, încurajând implicarea activă a comunităților locale și integrarea socială și pe piața muncii a grupurilor vulnerabile. Scopul proiectului este dezvoltarea de structuri de economie socială, în vederea susținerii integrării pe piața muncii a persoanelor din grupurile vulnerabile. Dezvoltarea economiei sociale va contribui la crearea de noi locuri de muncă și la dezvoltarea serviciilor locale. Acțiunile vor avea drept scop asigurarea sprijinului necesar pentru înființarea întreprinderilor sociale de inserție, dar și a	

Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
			promovării economiei sociale. Totodată, antreprenorii în domeniul social, atât din entitățile nou înființate, cât și cei din entitățile deja existente, vor putea beneficia de activități de consiliere/mentorat, precum și de formare profesională în domeniul social. Intervenția va fi una integrată, realizată la nivelul întregului teritoriu și cu implicarea tuturor factorilor locali și va avea în vedere următoarele acțiuni indicative orientative: • Evaluarea activităților economice fezabile pentru dezvoltarea de structuri de economie socială; • Implementarea unei campanii integrate la nivelul întregului teritoriu pentru conștientizarea rolului și beneficiilor structurilor de economie socială pentru dezvoltarea locală, inclusiv inițiative de promovare a mărcii sociale; • Desfășurarea unei sesiuni de schimb de experiență în cadrul unor structuri de economie socială similare din străinătate (cooperative agricole, cooperative meșteșugărești); • Înființarea de structuri de economie socială, de tip pilot sau model, care vor servi la promovarea economiei sociale la nivelul teritoriului; • Consiliere, acompaniament a persoanelor din grupurile vulnerabile și accesibilizarea locurilor de muncă în vederea desfășurării activității în cadrul întreprinderilor sociale create; • Monitorizarea funcționalității structurilor de economie socială create.	

Tabelul 45: Intervenții ITI Delta Dunării - Programul Operațional pentru Capital Uman, Axa 6

Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
Asigurarea de programe de învățare continuă relevante, accesibile și stimulative în principal în turism, agricultură și pescuit sustenabile, în Centrele Comunitare de Învățare Permanentă	Furnizorii de instruire certificați, inspectoratele școlare, agențiile pentru ocuparea forței de muncă, centrele de certificare private și publice, asociațiile profesionale și alte entități relevante de educație, instruire și certificare	M	Această intervenție satisface nevoile specificate în secțiunea IV.3.3 din Evaluarea nevoilor și susține obiectivul sectorial 1 al domeniului Educație. Această intervenție contribuie la creșterea inteligentă și incluzivă a României prin reducerea numărului de persoane expuse riscului de șomaj, sărăcie și excluziune socială, creșterea participării la învățarea pe tot parcursul vieții și sporirea relevanței sistemelor de educație și formare profesională pentru piața muncii. Strategia IPV se axează pe grupurile dezavantajate sau slab reprezentate (de ex., șomeri, persoane care au abandonat școala timpuriu, romi și alte minorități, femei, adulți cu vârsta peste 40 de ani și cu calificări reduse, tineri în tranziție de la școală la locul de muncă, lucrători vârstnici, persoane cu dizabilități) care vor fi principalii beneficiari ai acestui program. Această componentă se axează pe NEET cu vârsta între 16 și 24 de ani care revin pentru a-și îmbunătăți educația în programe de tip a doua șansă, inclusiv programe de instruire profesională inițială. În efortul său de a promova angajarea durabilă, de calitate a NEET din zonă, acest proiect este în sinergie cu OS 6.1 al POCU.	Sinergii: Această intervenție urmărește să asigure faptul că educația și instruirea din regiune corespund nevoilor pieței. Sinergii cu alte PO-uri: Accentul pe agricultură determină sinergia cu M01 PNDR, iar obiectivul său general de îmbunătățire a pieței muncii o face să fie în sinergie cu acțiunile din cadrul POC privind competitivitatea și dezvoltarea afacerilor.
Mărirea accesului la educația profesională în agricultură	Entitățile relevante de educație, instruire și certificare	S	Această intervenție satisface necesitatea identificată în Evaluarea nevoilor, în secțiunea 3.5.2, pentru a sprijini atingerea obiectivului sectorial 2 al domeniului Educație. Dezvoltarea capitalului uman prin instruire și educație profesională este esențială pentru dezvoltarea durabilă a zonelor rurale și pentru diversificarea ocupațională. Evoluția și specializarea sectorului agricol necesită un nivel adecvat de formare profesională tehnică și economică, precum și o capacitate sporită de acces la cunoștințe și informații. Această intervenție este corelată cu OS 6.4 al POCU.	Sinergii: Această intervenție urmărește să asigure faptul că educația și instruirea din regiune corespund nevoilor pieței. Sinergii cu alte PO-uri: Inițiativa va fi în sinergie cu Măsura 7 a PNDR, deoarece va furniza un serviciu de bază în zonele rurale și va contribui potențial la o

Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
				revitalizare a acestor zone.
Crearea unei rețele de educație și formare pentru elevii care trăiesc în zone îndepărtate sau în zone cu mai puțin de 2000 locuitori, în vederea oferirii accesului tuturor la învățământ primar și gimnazial de calitate	Inspectoratele școlare în colaborare cu organizațiile comunitare, UAT-urile	S	Această intervenție satisface nevoile specificate în secțiunea IV.3.3 din Evaluarea nevoilor și susține obiectivele sectoriale 2 și 3 ale domeniului Educație. Sectorul educației în zona de studiu, în special în Centrul Deltei, este constrâns de accesibilitatea redusă și densitatea scăzută a populației. Sectorul educației se confruntă cu provocări semnificative în ceea ce privește gestionarea inaccesibilității și a unei populații de elevi în scădere. Există proporțional mai puține cadre didactice calificate în Deltă (67 procente) în comparație cu restul țării (89 procente). Câteva comune și-au închis școlile din cauza numărului mic de elevi și costurilor mari de funcționare, iar transportul către alte școli a devenit o problemă. Mai mult, școlile se luptă cu lipsa de igienă, încălzire și, în unele cazuri, apă sigură. Această componentă s-ar adresa în special persoanelor care pot abandona sau au abandonat deja școala de timpuriu, precum și celor din comunități dezavantajate socio-economic. Această intervenție ar ajuta grupul țintă să-și continue educația, în conformitate cu OS 6.1 și 6.15 ale POCU.	Sinergii: Această intervenție va crește competența forței de muncă din zonele îndepărtate ale Deltei Dunării. Sinergii cu alte PO-uri: Inițiativa va fi în sinergie cu PO competitivitate AP 2 – TIC pentru o economie digitală competitivă, precum și cu Programul Operațional Regional – AP 10 – Îmbunătățirea bazelor educaționale.
Acordarea de sprijin pentru înființarea școlilor profesionale care sunt relevante, atractive și cuprinzătoare și care produc forță de muncă cu cunoștințe și competențe la standarde internaționale și cu relevanță pentru cerințele globale ale turismului bazat pe natură și ale pieței pescuitului recreativ	Furnizorii de formare profesională, angajatorii, camerele de comerț și industrie, syndicatele, ONG-urile, camerele de comerț, furnizorii de	S	Această intervenție satisface nevoile specificate în secțiunea IV.3.3 din Evaluarea nevoilor și susține obiectivul sectorial 2 al domeniului Educație. EFPP reprezintă o prioritate națională. Dezvoltarea de EFP, educație la nivel post-secundar și secundar (rută EFP tehnologică) trebuie să asigure aptitudini și competențe pentru a căpăta un acces mai bun la oportunități de angajare și un punct de pornire solid pentru învățare ulterioară. Este, de asemenea, esențial ca programele EFP să consolideze cunoștințe și competențe care sunt necesare economiei locale și care corespund standardelor internaționale din sectoarele bazate pe natură ale	Sinergii: Această intervenție va asigura faptul că educația și instruirea din regiune corespund nevoilor pieței. Sinergii cu alte PO-uri: Inițiativa este în sinergie cu Programul Operațional Regional – AP 10 – Îmbunătățirea bazelor educaționale, precum și cu Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR).

Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
	consiliere și alte entități relevante de educație, instruire și certificare, în parteneriat cu SPO și alte entități		turismului și pescuitului de agrement. Această componentă s-ar adresa în special persoanelor care pot abandona sau au abandonat deja școala de timpuriu, precum și celor din comunități dezavantajate socio-economic. Această intervenție ar ajuta grupul țintă să dobândească competențe relevante, ceea ce ar contribui la creșterea ratei lor de angajare în diverse domenii, conform OS 6.5, 6.8, 6.10 și 6.11 ale POCU.	
Consolidarea serviciilor prestate de grădinițe și creșe prin dezvoltarea, susținerea, reabilitarea și acordarea de echipamente pentru creșterea accesului la educație și îngrijire pentru copiii preșcolari (EÎCP)	Școlile, UAT-urile, ONG-urile, inspectoratele școlare	S	Această intervenție satisface nevoile specificate în secțiunea IV.3.3 din Evaluarea nevoilor și susține obiectivul sectorial 3 al domeniului Educație. Există o oportunitate importantă de a elimina o lacună privind facilitățile creșelor prin adaptarea grădinițelor existente dar foarte puțin utilizate din cauza reducerii grupelor de populație. Este o prioritate națională consolidarea finalizării universale a educației preșcolare (3-5 ani) și a unei extinderi rapide a furnizării de EÎCP pentru copiii cu vârstele cele mai mici (0-2 ani), asigurând accesul tuturor copiilor, în special al celor din comunitățile dezavantajate. Există dovezi care arată că accesul la educație de bună calitate de la o vârstă fragedă facilitează dezvoltarea de competențe cheie, și că o EÎCP de bună calitate sporește reușitele educaționale și reduce riscul de AST într-un stadiu ulterior. Activitățile vor include sprijinul adecvat pentru înscriere și retenție în EÎCP, pentru educația parentală și asigurarea disponibilității de cadre didactice calificate (educator puericultor) în toate zonele geografice prin intermediul stimulentei financiare pe durata proiectului. Această componentă s-ar adresa în special persoanelor care pot abandona sau au abandonat deja școala de timpuriu, precum și celor din comunități dezavantajate socio-economic.	Sinergii: Această intervenție va face piața muncii mai durabilă și va oferi femeilor mai multe oportunități de a intra în forța de muncă. Sinergii cu alte PO-uri: Inițiativa este în sinergie cu Programul Operațional Regional – AP 10 – Îmbunătățirea bazelor educaționale, precum și cu Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR).

Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
			Această intervenție ar contribui la creșterea participării la educația preșcolară și grădinițe inclusiv pentru minorități, conform OS 6.2 al POCU.	
Aducerea înapoi la școală a elevilor care abandonează școala de timpuriu prin programe de tip școală după școală și a doua șansă	Școlile, UAT-urile, ONG-urile, inspectoratele școlare	S	Această intervenție satisface nevoile specificate în secțiunea IV.3.3 din Evaluarea nevoilor și susține obiectivul sectorial 2 al domeniului Educație. Abandonul școlar timpuriu are puternice implicații sociale și economice. AST este un factor care contribuie la excluziunea socială involuntară de mai târziu. Previziunile referitoare la viitoarea cerere de competențe din Europa sugerează că doar 1 din 10 locuri de muncă va fi accesibil unei persoane care abandonează școala de timpuriu. Există o probabilitate mai mare ca tinerii care abandonează școala de timpuriu să devină șomeri sau să câștige venituri mai mici dacă sunt angajați. Aceasta generează mari costuri publice și sociale sub forma unor venituri și a unei creșteri economice mai mici, precum și a unor costuri mai mari ale serviciilor publice precum asistența medicală, justiția penală și plățile de prestații sociale. Grupurile țintă ale acestui program sunt copiii cu vârsta între 11 și 17 ani, dar și adulții, în special cei din familii cu un venit scăzut, din zonele rurale și de origine romă sau din alte grupuri de minorități etnice. Activitățile vor include îmbunătățirea condițiilor și calității programelor școlare și a programelor „post-școală” oferite elevilor expuși riscului de abandon școlar; îmbunătățirea calității programelor de tip a doua șansă; și îmbunătățirea calității materialelor și instruirii cadrelor didactice aferente. Această componentă s-ar adresa în special persoanelor care pot abandona sau au abandonat deja școala de timpuriu, precum și celor din comunități dezavantajate socio-economic. Această intervenție ar ajuta grupul țintă să-și continue educația sau să revină la aceasta, în conformitate cu OS 6.1,	Sinergii: Această intervenție va face piața muncii mai durabilă și va crea mai multe oportunități de perfecționare a forței de muncă. Sinergii cu alte PO-uri: Nu există legături directe.

Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
			6.2, 6.3 și 6.4 ale POCU.	
Crearea de parteneriate între angajatori, furnizorii de educație și formare profesională și organismele de cercetare pentru a avea performanțe mai bune ale sistemului de învățământ în abordarea nevoilor pieței muncii	Angajatorii, furnizorii de educație și formare profesională, organismele de cercetare, ONG-urile	S	Această intervenție satisface nevoile specificate în secțiunea IV.3.3 din Evaluarea nevoilor și susține obiectivul sectorial 1 al domeniului Educație. Viziunea strategică asupra învățării pe tot parcursul vieții în România este de a oferi tuturor persoanelor, pe întreaga durată a vieții acestora, oportunitatea de a participa pe deplin la viața economică, socială și civică și de a le permite să-și exploateze potențialul personal. O mai bună colaborare este esențială pentru obținerea unui acces mai mare și a unei calități și relevanțe îmbunătățite a IPV. Activitățile avute în vedere includ coordonarea, finanțarea și reglementarea, pentru a contribui la depășirea constrângerilor privind IPV – informațiile insuficiente, stimulentele reduse și capacitatea scăzută – și a crea parteneriate eficiente între toate părțile interesate relevante și o schimbare de atitudine față de IPV. Parteneriatele dintre furnizorii de instruire și agenții economici includ stagiile de practică și competențele specifice postului. Măsurile necesare pentru implementarea practică și extinderea ucenicilor la locul de muncă ar putea include, de exemplu, stimulente financiare (de exemplu, prin reduceri de taxe) pentru ca angajatorii să se implice în parteneriate. Această componentă s-ar adresa în special persoanelor care pot abandona sau au abandonat deja școala de timpuriu, precum și celor din comunități dezavantajate socio-economic. Această intervenție ar contribui la diversificarea ofertei educaționale și ar face-o mai adaptată la nevoile pieței, conform OS 6.8, 6.10, 6.13 și 6.16 ale POCU.	Sinergii: Această intervenție urmărește să asigure faptul că educația și instruirea din regiune corespund nevoilor pieței. Sinergii cu alte PO-uri: Potențialul acestei investiții de îmbunătățire a pieței muncii o aliniază cu AP1 a POC privind competitivitatea și dezvoltarea afacerilor.

Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR)

1. Descrierea Programului

PNDR 2014-2020 reprezintă angajamentul României față de implementarea Politicii Agricole Comune a UE (Pilonul II). Acesta este un program complex care vizează să îmbunătățească competitivitatea sectorului agroalimentar românesc și să amelioreze condițiile de trai în zonele rurale prin investiții în modernizarea exploatațiilor agricole și în procesarea alimentelor, managementul durabil al resurselor naturale, diversificarea activităților economice și îmbunătățirea infrastructurii și serviciilor de bază din zonele rurale. Acesta este aliniat cu și derivă din Strategia Europa 2020 pentru creștere economică și locuri de muncă, precum și din Acordul de parteneriat al României pentru perioada 2014-2020. Intervențiile din Delta Dunării sunt eligibile pentru finanțare ITI în cadrul a cinci măsuri:

Măsura 4: Investiții în active fizice – sprijină modernizarea fermelor agricole și a unităților de procesare a alimentelor prin investiții în echipamente, utilaje și clădiri, precum și investiții în accesibilitatea la exploatațiile agricole și forestiere (drumuri de acces la exploatații, infrastructură de irigații etc.)

Măsura 6: Dezvoltarea fermelor și întreprinderilor – sprijin pentru reînnoirea generațiilor de agricultori și restructurarea micilor exploatații agricole în paralel cu sprijinul pentru diversificarea activităților economice în afara agriculturii în zonele rurale.

Măsura 7: Servicii de bază și reînnoirea satelor în zonele rurale – sprijin acordat pentru investiții în crearea, extinderea și aducerea de îmbunătățiri infrastructurii rurale la scară mică (drumuri locale, infrastructura apei/apelor reziduale, infrastructura educațională agricolă etc.), inclusiv în restaurarea, conservarea și accesibilitatea patrimoniului cultural imaterial de interes local.

Măsura 10: Agro-mediu și climă- sprijinul acordat în cadrul acestei măsuri este o plată compensatorie pentru pierderile de venit și costurile suplimentare suportate de beneficiari, prima compensatorie fiind plătită anual, ca sumă fixă pe unitatea de suprafață (ha). Plățile acordate prin această măsură trebuie să încurajeze fermierii să deservească societatea ca întreg prin introducerea sau continuarea aplicării unor metode agricole compatibile cu protecția și îmbunătățirea mediului, a peisajului și caracteristicilor sale, a resurselor naturale, a solului, precum și cu menținerea diversității genetice.

Măsura 19: Sprijin pentru Dezvoltarea locală LEADER (DLRC – Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității) – sprijin pentru dezvoltarea locală în zonele rurale cu implicarea activă a părților interesate la nivel local din cadrul Grupurilor de acțiune locală.

PNDR 2014-2020 este ancorat în obiectivele pe termen lung ale Strategiei pentru sectorul agroalimentar 2020/2030 și este principalul instrument financiar care va contribui la creșterea competitivității agricole și a bunăstării rurale a României.

2. Relația dintre obiectivele PNDR și Strategia integrată de dezvoltare durabilă a Deltei Dunării

Regiunea Deltei Dunării, în special Centrul Deltei, se confruntă cu provocări deosebite privind productivitatea terenurilor și productivitatea agricolă. Mulți ani una dintre activitățile principale și

cu o contribuție importantă la economia locală, agricultura este de așteptat să continue să asigure venituri și securitate alimentară locuitorilor regiunii. Cu toate acestea, capacitatea de producție limitată, fragmentarea exploatațiilor agricole și deficiențele pieței limitează potențialul productiv al acestui important sector economic. După cum este subliniat în Raportul de evaluare a nevoilor, distanțele mari care despart localitățile din regiunea Deltei Dunării, precum și amenințarea schimbărilor climatice, fac și mai dificilă dezvoltarea de activități agricole. Pe lângă îmbunătățirile majore privind competitivitatea agricolă, regiunea Deltei Dunării necesită sprijin adecvat pentru diversificarea activităților neagricole în scopul de a furniza venituri suplimentare populației, de a absorbi surplusul de forță de muncă și de a face zonele rurale mai atractive. Dezvoltarea de mici afaceri în domenii precum turismul, serviciile, logistica și industria prelucrătoare ar trebui să fie completate de investițiile publice în infrastructura și serviciile de bază care pot oferi condiții de trai adecvate populației rurale.

Finanțarea PNDR va fi de o importanță majoră pentru dezvoltarea sectorului agroalimentar în regiunea Deltei Dunării. Principalele obiective pentru sectorul ADR din regiune sunt aliniate îndeaproape cu obiectivele PNDR privind (i) restructurarea și creșterea viabilității exploatațiilor agricole, (ii) managementul durabil al resurselor naturale și abordarea problemelor legate de schimbările climatice și (iii) diversificarea activităților economice, crearea de locuri de muncă și îmbunătățirea infrastructurii și serviciilor pentru a crește calitatea vieții în zonele rurale.

3. Tipuri de intervenții în funcție de Măsura ITI

Tabelul 46: Intervenții ITI - Programul Național de Dezvoltare Rurală, Măsura 4

Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu măsura PO	Sinergii cu alte PO-uri
Modernizarea facilităților pentru colectarea/prelucrarea/comercializarea produselor agricole	Agricultori/Cooperative/Grupuri de producători/Întreprinderi	M	Această intervenție se adresează nevoilor specificate în secțiunea V.3.4.1 din Evaluarea nevoilor și susține obiectivul sectorial 1 al domeniului Agricultură și dezvoltare rurală. Actualele dotări ale fermelor și întreprinderilor de procesare a alimentelor sunt insuficiente și este nevoie de mai multe pentru a actualiza, moderniza și îmbunătăți bazele de colectare, procesare și comercializare a produselor agricole. Acest lucru are un impact semnificativ asupra numărului și varietății de produse agricole cu valoare adăugată care sunt produse în regiunea Deltei Dunării (regiunea). Este nevoie de progres pentru a atinge standardele UE (privind siguranța și trasabilitatea alimentelor), a reduce consumul de energie, actualiza echipamentele și îmbunătăți metodele de comercializare. Acesta poate include utilizarea sporită a surselor de energie regenerabilă pentru uz propriu. Această intervenție determină producerea și comercializarea în regiune a mai multor alimente cu valoare adăugată, ceea ce la rândul său ar aduce beneficii atât agricultorilor, cât și consumatorilor. O pondere mai mare de produse finite la nivel local ar sprijini și dezvoltarea sectorului turistic.	Comercializarea produselor agricole în regiune va depinde de disponibilitatea unei bune infrastructuri, care necesită intervenții în cadrul PO Infrastructură mare și al PO regional. Totodată, mai multe alimente produse local în regiune se vor dovedi benefice pentru investițiile în turism facilitate fie de PNDR, fie de POR.
Modernizarea dotărilor tehnice ale fermelor	Agricultori/Cooperative/Grupuri de producători	S	Această intervenție se adresează nevoilor specificate în secțiunea V.3.4.1 din Evaluarea nevoilor și susține obiectivul sectorial 1 al domeniului Agricultură și dezvoltare rurală. Exploatațiile agricole din regiune nu sunt dotate adecvat pentru a desfășura activități agricole moderne și productive. În prezent, numeroase ferme nu dețin nivelul corespunzător de capital și tehnologie, ceea ce se reflectă în nivelul scăzut al producției. Mecanizarea de slabă calitate, facilitățile de depozitare inadecvate, lipsa de capital financiar sunt unele dintre cele mai des întâlnite provocări. Gestionarea adecvată a	nu sunt disponibile

Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu măsura PO	Sinergii cu alte PO-uri
			gunoiului de grajd pune probleme serioase nu numai crescătorilor de animale, ci și bunăstării comunităților și protecției mediului în general. Fermele mici și medii sunt printre cele mai afectate de acest fenomen. Prin urmare, este nevoie de sprijin pentru a valorifica potențialul de producție, îmbunătăți sistemele de producție, actualiza dotările fermelor și adera la standardele comunitare. Îmbunătățirile în domeniul dotărilor fermelor vor permite un mai bun acces la piețe al produselor agroalimentare, o mai bună rentabilitate și o mai mare competitivitate a fermelor în general.	
Modernizarea/reabilitarea infrastructurii de irigații	Agricultori/Cooperative/Grupuri de producători/Asociații sau federații ale utilizatorilor de apă	M	Această intervenție se adresează nevoilor specificate în secțiunea V.3.4.1 din Evaluarea nevoilor și susține obiectivul sectorial 1 al domeniului Agricultură și dezvoltare rurală. După cum se arată în Raportul de diagnostic și în Evaluarea nevoilor, un mic procent de agricultori au acces la irigații viabile din punct de vedere economic. Mai mult, competitivitatea multor exploatații agricole este afectată de fluctuațiile climatice, cu consecințe imediate asupra viabilității lor economice. Perspectivele schimbărilor climatice nu fac decât să sporească această vulnerabilitate. Modernizarea infrastructurii de irigații contribuie la îmbunătățirea randamentului și profitabilității fermelor și contribuie la diminuarea riscurilor climatice.	nu sunt disponibile

Tabelul 47: Intervenții ITI Delta Dunării - Programul Național de Dezvoltare Rurală, Măsura 6

Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu măsura PO	Sinergii cu alte PO-uri
Practicarea activităților agricole de către generațiile tinere	Persoane	M	Această intervenție se adresează nevoilor specificate în secțiunea V.3.4.1 din Evaluarea nevoilor și susține obiectivul sectorial 3 al domeniului Agricultură și dezvoltare rurală. Regiunea Deltei Dunării se confruntă cu provocări semnificative ca urmare a îmbătrânirii populației. Aceasta are un efect negativ asupra economiei locale, inclusiv asupra sectorului agricol. Exploatațiile gestionate de agricultorii vârstnici sunt de obicei mai puțin deschise la restructurare și modernizare, prezintă o orientare redusă către piață și sunt, în general, mai puțin competitive. Această intervenție va contribui la revitalizarea fermelor și a generațiilor rurale, cu consecințe pozitive pentru competitivitatea sectorului agricol și pentru economia locală în ansamblu.	nu sunt disponibile
Consolidarea și modernizarea fermelor mici	Agricultori/Cooperative/Grupuri de producători	M	Această intervenție se adresează nevoilor specificate în secțiunea V.3.4.1 din Evaluarea nevoilor și susține obiectivul sectorial 1 al domeniului Agricultură și dezvoltare rurală. Raportul de diagnostic a indicat că numeroase ferme din Delta sunt mici, cu acces redus la capital și investiții și productivitate scăzută. Slaba dotare tehnică și fragmentarea terenurilor le face vulnerabile și expuse unei mari game de riscuri. Această intervenție va furniza oportunități de modernizare a micilor ferme și de consolidare a acestora în unități mai profitabile, centrate pe piață. Aceasta va contribui, de asemenea, la îmbunătățirea performanței și viabilității economice.	nu sunt disponibile

Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu măsura PO	Sinergii cu alte PO-uri
Crearea unor afaceri mici în afara agriculturii	Persoane	S	Această intervenție se adresează nevoilor specificate în secțiunea V.3.4.1 din Evaluarea nevoilor și susține obiectivul sectorial 2 al domeniului Agricultură și dezvoltare rurală. Peisajul economic al regiunii Deltei Dunării este puternic dominat de activitățile agricole și de pescuit. Deși se anticipează că aceste activități vor furniza venituri pe viitor, diversificarea activităților economice va fi esențială pentru absorbția forței de muncă rurale și păstrarea generațiilor tinere în Delta. Aceasta poate include recoltarea și procesarea stufului. Această intervenție va contribui la aducerea mai multor oportunități de angajare în regiune. Aceasta se poate realiza prin crearea mai multor afaceri mici în regiune, care poate acționa ca un motor economic și contribui la diminuarea discrepanțelor sociale și economice.	Această intervenție este corelată cu sprijinul pentru crearea și dezvoltarea de activități de afaceri din cadrul POCU, POC și POR.
Conservarea patrimoniului și a tradițiilor locale (inclusiv a meșteșugurilor)	Persoane, ONG-uri, IMM-uri	S	Această intervenție se adresează nevoilor specificate în secțiunea V.3.4.1 din Evaluarea nevoilor și susține obiectivul sectorial 2 al domeniului Agricultură și dezvoltare rurală. Satele din regiune sunt depozitare ale unui bogat patrimoniul cultural, natural și istoric și adăpostesc numeroase tradiții gastronomice, folclorice și etnice. Cu toate acestea, lipsa exploatării și promovării adecvate amenință însăși existența acestui patrimoniu. Această intervenție va contribui la o mai bună recunoaștere și valorificare a patrimoniului cultural și tradițiilor din regiune, cu un impact pozitiv asupra demnității și mândriei comunităților locale.	Această intervenție este corelată cu investițiile pentru protecția patrimoniului local finanțate în cadrul POR.
Încurajarea activităților agriculturii organice în regiunea Deltei	Persoane/Agricultori/Cooperative/Grupuri de producători	M	Această intervenție se adresează nevoilor specificate în secțiunea V.3.4.1 din Evaluarea nevoilor și susține obiectivul sectorial 4 al domeniului Agricultură și dezvoltare rurală. În pofida existenței unor bune resurse naturale în regiune, se anticipează că viitoarea intensificare a activităților agricole și de pescuit și schimbările climatice vor expune la riscuri	nu sunt disponibile

Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu măsura PO	Sinergii cu alte PO-uri
			durabilitatea solului și apelor. Sistemele și metodele de producție agricolă care respectă biodiversitatea naturală a regiunii și a resurselor sale sunt necesare pentru menținerea unui nivel scăzut al poluării apei și a calității bune a solului. Utilizarea de tehnologii specifice, inclusiv instalațiile adecvate de gestionare a gunoiului de grajd și practicile agriculturii organice, pot duce la îmbunătățirea resurselor naturale ale regiunii.	
Împădurirea terenurilor agricole și neagricole din regiunea Deltei Dunării	Persoane/Agricultori/Unități administrativ-teritoriale (UAT-uri)	S	Această intervenție se adresează nevoilor specificate în secțiunea V.3.4.1 din Evaluarea nevoilor și susține obiectivul sectorial 4 al domeniului Agricultură și dezvoltare rurală. Regiunea Deltei Dunării este un complex de ecosisteme naturale și antropice (terestre și acvatice) cu o diversitate foarte mare de habitate, a căror conservare depinde de o administrare durabilă a valorilor sale naturale. Extinderea suprafețelor împădurite și amenajarea de perdele forestiere de protecție au fost identificate drept soluții potențiale și necesare pentru refacerea unor habitate terestre forestiere afectate de impactul activităților antropice (defrișări pentru îndigui și desecări, etc.), precum și pentru îmbunătățirea parametrilor factorilor de mediu. Aceste lucrări sunt și mai necesare în contextul schimbărilor climatice, care se anticipează că vor avea un impact negativ asupra zonelor de șes din regiune. Creșterea suprafețelor împădurite din regiune va aduce îmbunătățiri ale calității solului, apei și aerului și va contribui la conservarea peisajelor naturale.	nu sunt disponibile

Tabelul 48: Intervenții ITI Delta Dunării - Programul Național de Dezvoltare Rurală, Măsura 7

Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu măsura PO	Sinergii cu alte PO-uri
Modernizarea infrastructurii rurale (apă, salubritate, drumuri, școli etc.), care include printre altele următoarele intervenții: Acordarea de sprijin școlilor profesionale care sunt relevante, atractive și incluzive și care produc forță de muncă cu cunoștințe și competențe la standarde internaționale și cu relevanță pentru cerințele globale ale turismului bazat pe natură și ale pieței pescuitului de agrement <această intervenție este descrisă complet în axa 10 a POR> Consolidarea serviciilor prestate de grădinițe și creșe prin dezvoltarea, susținerea, reabilitarea și acordarea de echipamente pentru creșterea accesului la educație și îngrijire pentru copiii preșcolari (EÎCP) <această intervenție este descrisă complet în axa 10 a POR>	Comunele și asociațiile lor, conform legislației naționale în vigoare. ONG-uri – pentru investiții în infrastructura educațională (grădinițe) și socială (creșe și infrastructura după orele de școală).	M	Această intervenție se adresează nevoilor specificate în secțiunea V.3.4.1 din Evaluarea nevoilor și susține obiectivul sectorial 2 al domeniului Agricultură și dezvoltare rurală. Calitatea slabă a infrastructurii și conectivității și lipsa de servicii de bază adecvate afectează dezvoltarea economică a regiunii Deltei și menține decalaje față de alte regiuni. Actualizarea, modernizarea sau crearea de infrastructură aferentă apelor, salubrității, drumurilor și alte tipuri de infrastructură sunt necesare pentru a ameliora condițiile de trai și a stimula investițiile. De exemplu, activitățile din domeniul educației: înființarea și actualizarea (inclusiv dotarea) de grădinițe; înființarea și actualizarea (inclusiv dotarea) de unități de învățământ secundar superior, școli tehnologice specializate pe resurse naturale și protecția mediului și școli profesionale în domeniul agriculturii; O infrastructură rurală îmbunătățită contribuie la crearea de condiții de trai mai bune, revitalizează economia locală și asigură accesul egal la servicii.	Modernizarea infrastructurii la scară mică finanțată în cadrul PNDR are legături puternice cu investițiile în infrastructura la scară mai mare eligibile în cadrul PO Infrastructură mare și PO regional.

Tabelul 49: Intervenții ITI Delta Dunării - Programul Național de Dezvoltare Rurală, Măsura 19

Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu măsura PO	Sinergii cu alte PO-uri
Inițiative de jos în sus pentru dezvoltare locală	Grupuri de acțiune locală (GAL), incluzând autoritățile publice, ONG-uri și IMM-uri	S	Această intervenție se adresează nevoilor specificate în secțiunea V.3.4.1 din Evaluarea nevoilor și susține obiectivul sectorial 2 al domeniului Agricultură și dezvoltare rurală. Raportul de diagnostic și Raportul de Strategie au identificat implicarea comunităților locale ca fiind esențială pentru o abordare durabilă de jos în sus a dezvoltării regiunii Deltei Dunării. Inițiativele de jos în sus ale părților interesate la nivel local sunt necesare pentru sprijinirea uriașului potențial al zonei și pentru contribuirea la o dezvoltare dinamică și pe termen lung. Inițiativele de dezvoltare ale grupurilor de acțiune locală se pot dovedi benefice pentru economia regiunii Deltei.	Sprijinul pentru implicarea activă a comunităților locale în dezvoltarea rurală în cadrul PNDR este corelat cu sprijinul furnizat de POCU, POC și POR inițiativelor de dezvoltare locală plasată în responsabilitatea comunității.
Încurajarea eficienței energetice și utilizărilor de energie regenerabilă <Componentă a Parteneriatului privind schimbările climatice>	Societăți private, Autorități publice, ONG-uri	S	Această intervenție se adresează nevoilor specificate în capitolul Eficiență energetică din Evaluarea nevoilor și susține obiectivele sectoriale ale acestui domeniu. Inovația în producția și uzul propriu de energie regenerabilă are un potențial imens de dezvoltare rurală locală în Delta Dunării, în special dacă sunt întrebuințate resurse insuficient utilizate, precum stuful. Măsurile inovatoare de îmbunătățire a eficienței energetice a fermelor, incluzând reducerea consumului de combustibil, sunt, de asemenea, importante. Inițiativele de dezvoltare locală mai durabilă și inovatoare ale grupurilor de acțiune locală se pot dovedi benefice pentru economia regiunii Deltei.	Sinergie: OT4

Programul operațional pentru Pescuit și afaceri maritime (POPAM)

1. Descrierea Programului

Programul operațional pentru Pescuit și afaceri maritime (POPAM)⁷⁹ 2014-20 promovează un sector de pescuit și acvacultură competitiv și durabil, totodată luând în considerare aspectele ce țin de dezvoltarea socială, bunăstarea economică și protecția mediului pentru zonele de pescuit. Acesta vizează creșterea productivității și valorii adăugate a sectorului, simultan cu menținerea sau crearea de locuri de muncă și promovarea unei dezvoltări teritoriale echilibrate și incluzive a zonelor de pescuit. Astfel contribuie la realizarea obiectivelor strategiei Europa 2020 privind creșterea inteligentă, durabilă și incluzivă. POPAM al României pentru perioada 2014-20 vizează realizarea de progrese în patru Priorități ale Uniunii:

Prioritatea nr. 1 a Uniunii: Promovarea pescuitului durabil din punctul de vedere al mediului, eficient din punctul de vedere al utilizării resurselor, inovator, competitiv și bazat pe cunoaștere – vizează sporirea competitivității întreprinderilor prin modernizarea infrastructurii și flotei de pescuit și promovarea dezvoltării și inovației tehnologice în sectorul pescuitului. Măsuri ITI: Limitarea impactului pescuitului asupra mediului marin și adaptarea pescuitului la protecția speciilor, Protejarea și refacerea biodiversității marine — colectarea deșeurilor, Valoare adăugată, calitatea produselor și utilizarea capturilor nedorite, Porturi de pescuit, locuri de debarcare, centre de licitații și adăposturi — investiții de îmbunătățire a infrastructurii porturilor de pescuit și a centrelor de licitații sau a locurilor de debarcare și a adăposturilor, investiții pentru îmbunătățirea siguranței pescarilor, Servicii de consiliere, Diversificare și noi forme de venituri, Inovare, Eficiența energetică și atenuarea schimbărilor climatice — Înlocuirea sau modernizarea motoarelor.

Prioritatea nr. 2 a Uniunii: Stimularea acvaculturii durabile din punctul de vedere al mediului, eficiente din punctul de vedere al utilizării resurselor, inovatoare, competitive și bazate pe cunoaștere – vizează sporirea viabilității sectorului acvaculturii prin transferul de cunoștințe și inovație, eficiența resurselor și protecția biodiversității acvatice. Măsuri ITI: Inovare, Servicii de gestionare, de înlocuire și de consiliere pentru fermele de acvacultură, Investiții productive în acvacultură, Investiții productive în acvacultură — eficiența utilizării resurselor, reducerea utilizării apei și a substanțelor chimice, recirculare sisteme de minimizare a utilizării apei, Investiții productive în acvacultură — creșterea eficienței energetice, energie regenerabilă, Conversia la sistemele de management de mediu și audit și la acvacultura ecologică, Acvacultura care furnizează servicii de mediu, Măsuri privind sănătatea și bunăstarea animalelor, Asigurarea stocurilor din acvacultură.

Prioritatea nr. 4 a Uniunii: Creșterea gradului de ocupare a forței de muncă și sporirea coeziunii teritoriale – sprijin pentru crearea de locuri de muncă și incluziune socială în domeniile pescuitului și acvaculturii, inclusiv prin promovarea înființării de afaceri în afara domeniului pescuitului. Măsuri ITI: Sprijinul pregătitor, Activitățile de cooperare.

---

⁷⁹ Această secțiune se referă la tipurile de intervenții care au fost sugerate în stadiul Strategiei și care au putut fi finanțate de POPAM 2014-20. Ea se bazează pe cea mai recentă versiune preliminară disponibilă a POPAM (martie 2015).

Prioritatea nr. 5 a Uniunii: Stimularea comercializării și prelucrării – sprijin pentru investiții în procesarea și comercializarea de produse din pește și pentru îmbunătățirea organizațiilor de comercializare pentru pescuit și acvacultură. Măsuri ITI: Măsuri de marketing, Prelucrarea produselor pescărești și de acvacultură.

POPAM este ancorat în obiectivele stabilite în Acordul de parteneriat 2014-2020 și se bazează pe Strategia Națională a României pentru sectorul pescuitului 2014-2020 și pe Planul Național Multianual pentru Acvacultură 2014-2020.

2. Relația dintre obiectivele POPAM și Strategia integrată de dezvoltare durabilă a Deltei Dunării

Similar agriculturii, activitățile de pescuit au reprezentat întotdeauna o activitate tradițională pentru locuitorii Deltei Dunării. Cu toate acestea, pescuitul ilegal, declinul speciilor de pește valoroase și pescuitul excesiv au expus această resursă importantă la riscuri. Costurile mari de producție, valoarea scăzută a capturii, accesibilitatea și conectivitatea dificilă din Centrul Deltei nu au făcut decât să agraveze această problemă. Bine dotată din punct de vedere al valorilor naturale, regiunea Deltei Dunării găzduiește numeroase oportunități de pescuit de agrement (recreativ-sportiv) care, dacă sunt valorificate, ar putea genera venituri semnificative pentru comunitățile locale.

Este nevoie să fie crescută productivitatea și profitabilitatea pescuitului comercial și a acvaculturii prin creșterea valorii economice a acestor activități și multiplicarea oportunităților de angajare din acest sector. În plus, promovarea pescuitului de agrement ar aduce mai mulți turiști în regiune și ar adăuga noi mijloace de venituri pentru pescarii locali dacă aceștia ar fi instruiți ca ghizi pentru pescuit, în timp ce prelucrarea locală a produselor din pește ar îmbunătăți aprovizionarea restaurantelor și unităților turistice locale.

Finanțarea din cadrul POPAM ar putea contribui la realizarea obiectivelor Strategiei integrate de dezvoltare durabilă a Deltei Dunării prin (i) competitivitatea sporită a agenților economici din domeniile pescuit și acvacultură, (ii) creșterea gradului de ocupare a forței de muncă în zonele de pescuit și (iii) implicarea mai activă a agenților economici din sectorul pescăresc în dezvoltarea zonelor de pescuit din regiune.

3. Tipuri de intervenții în funcție de Prioritatea ITI a Uniunii

Tabelul 50: Intervenții ITI Delta Dunării - Programul operațional Pescuit și afaceri maritime (POPAM), Prioritatea nr. 4 a Uniunii

Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu măsura PO	Sinergii cu alte PO-uri
Sprijinirea tranziției de la capturarea în scop comercial la pescuitul de agrement - Îmbunătățirea amplasamentelor de ecoturism pentru a corespunde nevoilor pescarilor amatori - Promovarea și acordarea de instruire în pescuitul de agrement sustenabil (pescuit de tipul prinde și eliberează etc.)	GLAP-uri/FLAG	R	Această intervenție se adresează nevoilor specificate în secțiunea V.2.4.1 din Evaluarea nevoilor și susține obiectivul sectorial 3 al domeniului Pescuit și acvacultură. Împreună cu agricultura, activitățile de pescuit vor continua să asigure venituri importante locuitorilor Deltei. Cu toate acestea, datorită numeroaselor valori naturale ale Deltei, pescuitul ar putea aduce venituri mai mari populației rurale dacă ar fi transformat într-o activitate de agrement în beneficiul turiștilor. Integrarea activităților de pescuit în experiența turistică de ansamblu ar atrage un număr mai mare de turiști dornici să petreacă mai mult timp și să cheltuiască mai mulți bani în Deltă, ceea ce ar determina creșterea veniturilor din activitățile turistice și ar aduce beneficii economiei locale în general. În plus, promovarea pescuitului de agrement în Deltă este compatibilă cu obiectivele de conservare naturală a acestei zone. Pentru ca acest lucru să se întâmple, vor fi necesare investiții în facilitățile turistice și serviciile de asistență, împreună cu inițiative de conștientizare publică vizând promovarea acestui tip de activitate în Deltă. Sprijinul pentru tranziția la pescuitul de agrement va duce, pe termen lung, la o dezvoltare durabilă a zonelor de pescuit prin accesul îmbunătățit la locuri de muncă, implicarea activă a comunității locale și coeziunea teritorială sporită.	Diversificarea activităților din domeniul pescuitului prin promovarea activităților de pescuit de agrement este puternic corelată cu sprijinul acordat de PNDR 2014-20 pentru crearea de locuri de muncă, îmbunătățirea serviciilor de bază și diversificarea activităților neagricole din zonele rurale.
Adăposturi pescărești cu facilități de acostare pentru susținerea activității tradiționale de pescuit comercial.	GLAP-uri	R	Această intervenție se adresează nevoilor specificate în secțiunea V.2.4.1 din Evaluarea nevoilor și susține obiectivul sectorial 3 al domeniului Pescuit și acvacultură. Sprijinul pentru tranziția la pescuitul de agrement va duce, pe termen lung, la o dezvoltare durabilă a zonelor de pescuit prin accesul îmbunătățit la locuri de muncă, implicarea activă a	Diversificarea activităților din domeniul pescuitului prin promovarea activităților de pescuit de agrement este puternic corelată cu sprijinul acordat de PNDR 2014-20 pentru crearea de locuri de muncă, îmbunătățirea serviciilor de bază și

Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu măsura PO	Sinergii cu alte PO-uri
			comunității locale și coeziunea teritorială sporită.	diversificarea activităților neagricole din zonele rurale.
Stație de reproducere a speciilor de pești autohtoni pentru susținerea și refacerea populațiilor unor specii sălbatice în declin (șalău, știucă, crap sălbatic, caracudă, etc.).	GLAP-uri	R	Această intervenție se adresează nevoilor specificate în secțiunea V.2.4.1 din Evaluarea nevoilor și susține obiectivul sectorial 3 al domeniului Pescuit și acvacultură. Sprijinul pentru tranziția la pescuitul de agrement va duce, pe termen lung, la o dezvoltare durabilă a zonelor de pescuit prin accesul îmbunătățit la locuri de muncă, implicarea activă a comunității locale și coeziunea teritorială sporită.	Diversificarea activităților din domeniul pescuitului prin promovarea activităților de pescuit de agrement este puternic corelată cu sprijinul acordat de PNDR 2014-20 pentru crearea de locuri de muncă, îmbunătățirea serviciilor de bază și diversificarea activităților neagricole din zonele rurale.
Amenajarea zonelor de pescuit recreativ-sportiv, inclusiv facilități de campare aferente.	GLAP-uri	R	Această intervenție se adresează nevoilor specificate în secțiunea V.2.4.1 din Evaluarea nevoilor și susține obiectivul sectorial 3 al domeniului Pescuit și acvacultură. Sprijinul pentru realizarea facilităților pentru pescuit recreativ-sportiv va conduce la dezvoltarea și diversificarea acestei activități cu potențial foarte mare de a asigura surse noi de venituri populației locale prin dezvoltarea și diversificarea serviciilor aferente.	Diversificarea activităților din domeniul pescuitului prin promovarea activităților de pescuit de agrement este puternic corelată cu sprijinul acordat de PNDR 2014-20 pentru crearea de locuri de muncă, îmbunătățirea serviciilor de bază și diversificarea activităților neagricole din zonele rurale.

Tabelul 51: Intervenții ITI Delta Dunării - Programul operațional Pescuit și afaceri maritime (POPAM), Prioritatea nr. 2 a Uniunii

Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu măsura PO	Sinergii cu alte PO-uri
Îmbunătățirea acvaculturii	Unități de acvacultură	S	Această intervenție se adresează nevoilor specificate în secțiunea V.2.4.1 din Evaluarea nevoilor și susține obiectivul sectorial 2 al domeniului Pescuit și acvacultură. Activitățile de acvacultură nu sunt suficient de profitabile în prezent pentru locuitorii Deltei. Lipsa competențelor adecvate, proasta gestionare și accesul limitat la investiții exercită presiuni asupra viabilității economice a acestei activități. Prețurile hranei, apei și energiei electrice împiedică, de asemenea, dezvoltarea acestui sector. Siturile de acvacultură nu sunt ușor accesibile, iar concurența cu țările vecine se dovedește a fi extrem de defavorabilă. Activitățile de acvacultură moderne și eficiente din punct de vedere economic din Delta au un potențial semnificativ de angajare, iar îmbunătățirile din acest domeniu ar determina creșterea numărului de locuri de muncă create în regiune. Modernizarea unităților de acvacultură din Delta, diversificarea producțiilor și speciilor, precum și sporirea valorii adăugate a produselor de acvacultură pot contribui la dezvoltarea durabilă a acvaculturii.	nu sunt disponibile

Tabelul 52: Intervenții ITI Delta Dunării - Programul operațional Pescuit și afaceri maritime (POPAM), Prioritatea nr. 5 a Uniunii

Tip de intervenție	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu măsura PO	Sinergii cu alte PO-uri
Sprijinirea prelucrării peștelui la scară redusă Diversificarea prelucrării peștelui la nivel de gospodărie și sat prin introducerea unor unități de ambalare în conserve la scară mică (pentru caras și alte specii de pește ieftine, cum ar fi babușca și plătica) și îmbunătățirea sistemelor de afumare la scară mică (saci de afumat sau afumătoare electrice mici); în principal pentru producerea delicatelor pentru turiștii vizitatori.	Organizații de producători, întreprinderi private	S	Această intervenție se adresează nevoilor specificate în secțiunea V.2.4.1 din Evaluarea nevoilor și susține obiectivele sectoriale 2 și 3 ale domeniului Pescuit și acvacultură. În prezent, nivelul procesării peștelui în regiune este foarte limitat, majoritatea capturii fiind consumată sub formă de produs proaspăt. Există un potențial bun pentru utilizarea crapului Gibel sau a altor specii ieftine în vederea procesării pe scară mică (ex. ambalare în conserve și afumare). Dezvoltarea activităților de procesare a peștelui ar fi avantajoasă nu doar pentru activitățile de turism, dar acestea ar conduce la creștere economică, ar spori productivitatea pescăriilor și a societăților comerciale axate pe acvacultură și ar crea locuri de muncă pentru populația Deltei, în special pentru femei. Producerea și vânzarea mai multor produse finite din pește în Deltă vor maximiza veniturile locuitorilor, vor crește valoarea pescuitului și acvaculturii și vor înlocui importurile.	Susținerea dezvoltării procesării peștelui pe scară mică în Deltă este completată de sprijinul pentru procesare agroalimentară acordat de PNDR 2014-20.

Corelarea proiectelor care pot contribui la implementarea Strategiei și ar putea fi finanțate în cadrul Investiției Teritoriale Integrate Delta Dunării

Tabel 53: corelarea proiectelor ITI cu tipurile de intervenții prevăzute pentru implementarea strategiei

Nr. Crt.	Program operational	Denumire proiect	Correspondență a cu tipurile de intervenții
1	POR	Sprijinirea eficienței energetice, a gestionării inteligente a energiei și a utilizării energiei din surse regenerabile în infrastructurile publice și în sectorul locuințelor din teritoriul ADI-ITI Delta Dunării	I.15., I.16., I.17
2	POR	Efficientizarea termică și hidrotehnică a clădirii Centrului Muzeal Ecoturist „Delta Dunării”	I.16
3	POR	Efficientizarea termică și modernizarea Corpului de Legătură al Consiliului Județean Tulcea	I.16
4	POR	Efficientizarea energetică a Bibliotecii Județene “Panait Cerna” prin instalarea de panouri fotovoltaice.	I.16
5	POR	Reabilitarea și efficientizarea energetică a Centrului Cultural „Jean Bart” și a Școlii Populare de Arte și Meserii Tulcea	I.16
6	POR	Valorificarea patrimoniului arheologic și istoric nord-dobrogean prin reabilitarea Muzeului de Istorie și Arheologie	I.16
7	POR	Efficientizarea termică, reabilitarea și modernizarea Școlii nr. 14 Tulcea	I.16
8	POR	Promovarea strategiilor de reducere a emisiilor de dioxid de carbon pentru toate tipurile de teritoriu, în particular zone urbane, inclusiv promovarea planurilor sustenabile de mobilitate urbană și a unor măsuri relevante pentru atenuarea adaptărilor pe teritoriul ITI Delta Dunării	I.19
9	POR	Cresterea mobilității în teritoriul ITI Delta Dunării, pentru promovarea deltei ca regiune turistică, protejarea și creșterea nivelului de trai al locuitorilor și dezvoltarea verde a economiei locale	I.19
10	POR	Conservarea, protejarea, promovarea și dezvoltarea patrimoniului natural și cultural de pe teritoriul ADI-ITI Delta Dunării	I.34, I.36
11	POR	Punerea în valoare a patrimoniului arheologic prin realizarea parcului arheologic Ibida-Slava Cerceza, județul Tulcea	I.36
12	POR	Punerea în valoare a patrimoniului istoric prin restaurarea și conservarea obiectivului istoric cetatea Proslavita, județul Tulcea	I.36
13	POR	Punerea în valoare a patrimoniului istoric prin restaurarea și conservarea obiectivului istoric Farul Vechi Sulina, județul Tulcea	I.36
14	POR	Restaurarea și punerea în valoare a Cetății Histria	I.36
15	POR	Îmbunătățirea mediului urban prin revitalizarea orașelor pe	I.139

Nr. Crt.	Program operational	Denumire proiect	Correspondență a cu tipurile de intervenții
		teritoriul ITI Delta Dunării	
16	POR	Realizarea de rute secundare la Eurovelorut 6 pe teritoriul Județului Tulcea (Rezervatia Biosferei Delta Dunării și ariile limitrofe)	I.30
17	POR	Modernizare infrastructura de transport regional pe traseul Murighiol – Agighiol – Enisala – Babadag - Slava Rusa	I.87
18	POR	Modernizare infrastructura de transport regional pe traseul Niculitel - Sarichioi, DJ229	I.82
19	POR	Modernizare infrastructura de transport regional pe traseul Tulcea – Chilia Veche	I.83
20	POR	Modernizare infrastructură de transport regională pe traseul Corbu – Sacele – Istria - Mihai Viteazu	I.84
21	POR	Modernizare infrastructură de transport regională pe traseul Cetatea Histria - DN22/ Tariverde	I.87
22	POR	Diversificarea economiilor locale prin dezvoltarea durabilă a turismului	I.30, I.32
23	POR	Dezvoltarea infrastructurii de sănătate și sociale în teritoriul ITI Delta Dunării	I.108
24	POR	Modernizarea, reabilitarea și echiparea infrastructurii de sănătate din cadrul spitalului județean de urgență Tulcea și a centrelor multifuncționale din orașele din județul Tulcea	I.109, I.111
25	POR	Modernizarea, reabilitarea și echiparea infrastructurii de sănătate din cadrul spitalului județean de urgență Tulcea	I.109, I.110
26	POR	Extinderea, reabilitarea, modernizarea și dotarea infrastructurii de servicii sociale din teritoriul ADI ITI Delta Dunării prin creșterea gradului de acoperire cu servicii sociale	I.131
27	POR	Îmbunătățirea infrastructurii educaționale pe teritoriul ITI Delta Dunării	I.80, I.119
28	POR	Extinderea, reabilitarea, modernizarea și dotarea infrastructurii educaționale din învățământul preșcolar (grădinițe), cuprinsă în teritoriul ADI ITI Delta Dunării	I.124
29	POR	Extinderea, reabilitarea, modernizarea și dotarea infrastructurii educaționale din învățământul primar și gimnazial, cuprinsă în teritoriul ADI ITI Delta Dunării	I.119
30	POR	Extinderea, reabilitarea, modernizarea și dotarea infrastructurii educaționale din învățământul liceal, cuprinsă în teritoriul ADI ITI Delta Dunării	I. 119, I.120, I.123
31	POIM	Construcție drum expres " Dobrogea expres" + pod peste Dunare	I.81
32	POIM	Realizarea lucrărilor specifice de apărări de maluri pe canalul Sulina	I.88
33	POIM	Reabilitarea și modernizarea infrastructurii portuare în porturile dunărene – portul Tulcea	I.85

Nr. Crt.	Program operational	Denumire proiect	Correspondență a cu tipurile de intervenții
34	POIM	Reabilitarea și modernizarea infrastructurii portuare în porturile dunărene – portul Mahmudia	I.85
35	POIM	Reabilitarea și modernizarea infrastructurii portuare în porturile dunărene – portul Sulina	I.85
36	POIM	Reabilitarea și modernizarea infrastructurii portuare în porturile dunărene – portul Chilia Veche	I.85
37	POIM	Reabilitarea și modernizarea infrastructurii portuare în porturile dunărene – portul Isaccea	I.85
38	POIM	Reabilitarea și modernizarea infrastructurii portuare în porturile dunărene – portul Macin	I.85
39	POIM	Extinderea și modernizarea aeroportului internațional “Delta Dunării” Tulcea	I.86
40	POIM	Sistem de management integrat al deșeurilor în județul Tulcea - faza a II-a	I.102
41	POIM	Colectare deșuri de pe rutele turistice din Delta Dunării	I.101
42	POIM	Executarea de studii și lucrări hidrotehnice și de reconstrucție ecologică pentru îmbunătățirea habitatelor lacustre, a biodiversității și a resurselor halieutice	I.5, I.6, I.7, I.8, I.12, I.40, I.41
43	POIM	Monitorizarea speciilor Natura 2000 și a habitatelor prioritare de pe teritoriul Rezervației Biosferei Delta Dunării și din zonele adiacente.	I.9
44	POIM	Selectarea și utilizarea unor specii de crustacee benthice ca organisme indicator de poluare în habitatele acvatice aparținând Rezervației Biosferei Delta Dunării	I.6
45	POIM	Realizarea unui sistem integrat pentru îmbunătățirea capacității și calității sistemului de intervenție în situații de urgență și pentru acordarea asistenței medicale de urgență și a primului ajutor calificat	I.22, I.24
46	POIM	Prevenirea, protecția și diminuarea efectelor inundațiilor în bazinul hidrografic Dobrogea-Litoral pe teritoriul ITI Delta Dunării	I.23, I.78
47	POIM	Reabilitarea și modernizarea stațiilor de evacuare a excesului de apă provenit din precipitații și infiltrații în incintele intravilan indiguite din Delta Dunării	I.23, I.78
48	POIM	Centrală în cogenerare	I.15
49	PNDR	Extinderea și modernizarea infrastructurii de apă și apă uzată din teritoriul ITI DD	I.54, I.99, I.100
50	PNDR	Extinderea, reabilitarea și modernizarea infrastructurii rutiere rurale din teritoriul ITI Delta Dunării	I.54
51	PNDR	Servicii de bază și reînnoirea satelor în zonele rurale prin investiții asociate cu protejarea patrimoniului cultural	I.54, I.56
52	PNDR	Înființarea și modernizarea inclusiv dotarea grădinițelor și infrastructurii de tip after-school în teritoriul ADI ITI Delta Dunării	I.80

Nr. Crt.	Program operational	Denumire proiect	Corespondență a cu tipurile de intervenții
53	PNDR	Dezvoltarea durabila a zonei pescaresti din teritoriul ITI Delta Dunarii	I.52, I.55
54	POPAM	Dezvoltarea durabila a zonei pescaresti din teritoriul ITI Delta Dunarii	I.44, I.45, I.46, I.47, I.51
55	POC	Cercetare, dezvoltare tehnologică și inovare (CDI) în sprijinul competitivității economice și dezvoltării afacerilor în teritoriul ITI Delta Dunării	I.94, I.95, I.96, I.97
56	POC	Sistemul Circulației Apei din RBDD	I.5
57	POC	Fundamentarea măsurilor de Adaptare la Schimbările climatice prin Management Ecosistemic și Adaptativ în Delta Dunarii (Ecosystem-based Adaptation EbA)	I.19
58	POC	Consolidarea capacității de analiză și management sustenabil a pescăriilor de captură și recreativ sportive din zona Deltei Dunării (PISCES)	I.49
59	POC	Cercetări privind fenologia și efectivele speciilor de interes cinegetic din Rezervația Biosferei Delta Dunării (ve-natura Delta Dunării)	I.9
60	POC	Centru pentru Evaluarea impactului speciilor invazive în RBDD și elaborarea măsurilor precauționare de management	I.96
61	POC	„Studiu asupra potențialului turistic antropoc (cultural) din Rezervația Biosferei Delta Dunării,,	I.96
62	POC	Evaluarea gradului de armonizare a sistemelor socio-economice cu utilizarea capitalului natural pentru implementarea managementului participativ în R.B.D.D.	I.4
63	POC	Implementarea în RBDD a Strategiei Naționale de Ecoturism și a Strategiei de Dezvoltare Turistică la nivelul Județului Tulcea	I.30, I.31, I.32, I.33, I.34, I.35, I.36, I.37, I.38, I.39
64	POC	Suport decizional (platformă de guvernare) cu implicarea stakeholder-ilor în organizarea dezvoltării durabile a zonei costiere din R.B.D.D.	I.12, I.25, I.94, I.95, I.96, I.97
65	POC	Sistem Integrat de Monitoring - Implementarea și menținerea sistemelor Equipment Tracking și a UAV for Site System Information.	I.3, I.6, I.25
66	POC	Stațiune de Cercetare și Crescătorie intensivă de sturioni la Sfântu Gheorghe / Delta Dunării pentru conservarea populațiilor sălbatice și producerea de carne de sturioni pentru turismul din Delta Dunării	I.43, I.47, I.49, I.50, I.94, I.95, I.96, I.97
67	POC	Danube Delta Cluster(Clusterul de Turism și Dezvoltare Durabilă Delta Dunării)	I.12, I.30, I.31, I.32, I.33, I.34, I.35, I.36, I.37, I.38, I.39, I.47, I.49, I.50, I.94, I.95, I.96, I.97

Nr. Crt.	Program operational	Denumire proiect	Correspondență a cu tipurile de intervenții
68	POC	Dezvoltarea si modernizarea Centrului de informare Tehnologica (CIT DD) al INCDDD Tulcea	I.12, I.33, I.47, I.49, I.50, I.94, I.95, I.96, I.97
69	POC	SPINOFF - Set de instrumente pentru implementarea măsurilor ingineresti de planificare spațială în managementul riscului la inundații și adaptabilitatea la schimbările climatice-în teritoriul ITI Delta Dunării	I.19, I.25, I.94, I.95, I.96, I.97
70	POC	GEOS Danube Delta Cluster(Clusterul de Inovare Delta Dunarii în Geomatică și Hidrologie)	I.3, I.4, I.6, I.56, I.71, I.94, I.95, I.96, I.97
71	POC	Elaborarea unui model de predictie prin teledetectie satelitara a raspandirii bolilor infectioase si parazitare prin vectori biologici la populatia de cabaline semisalbatice din Delta Dunarii	I.107, I.117
72	POC	Sistem multimodal de prognoză, avertizare și management al dezastrelor naturale din zona Deltei Dunării și zone adiacente – SIMPAM@DD	I.19, I.25, I.94, I.95, I.96, I.97
73	POC	Secure, clean and efficient energy - Evaluarea potențialului bioenergetic al resurselor naturale vegetale	I.14, I.15
74	POC	“Centrul pentru Studiul Zoonozelor și Bolilor Emergente în satul Somova, comuna Somova, județul Tulcea”	I.19, I.94, I.95, I.96, I.97
75	POC	Tehnologia informațiilor și comunicațiilor (TIC) pentru o economie digitală și competitivă pe teritoriul ITI Delta Dunării	I.89, I.90, I.91, I.92, I.93, I.94, I.95, I.96, I.97, I.98
76	POC	Interconectarea cu Fibra Optica si echipamente in tehnologie WiMAX a celor 38 de UAT-uri	I.89, I.90, I.91, I.92, I.93, I.94, I.95, I.96, I.97, I.98
77	POC	Facilitarea persoanelor juridice din ITI la serviciile de plata on-line a taxelor si imozitelor	I.89, I.90, I.91, I.92, I.93
78	POC	Accesul administratiei publice locale la rețeaua de date Registrul Agricol Integrat	I.89, I.90, I.91, I.92, I.93, I.94, I.95, I.96, I.97, I.98
79	POC	Facilitarea accesului populatiei din ITI la serviciile SPCLEP (carti de identitate, certificate de casatorie, nastere, etc)	I.89, I.90, I.91, I.92, I.93, I.98
80	POC	Facilitarea accesului populatiei din ITI la serviciile de plata on-line a taxelor si imozitelor locale	I.89, I.90, I.91, I.92, I.93
81	POC	Realizarea unei rețele de video conferinta la nivelul factorilor decizionali din cele 38 de UAT-uri si abeneficiarilor publici (30 de beneficiari)	I.89, I.90, I.91, I.92, I.93, I.94, I.95, I.96, I.97, I.98
82	POC	Realizarea unui centru de comanda si achizitia unor drone care sa transmita in timp real datele privind situatia de urgenta existent in zonele greu accesibile catre structurile	I.89, I.90, I.91, I.92, I.93, I.94, I.95, I.96, I.97,

Nr. Crt.	Program operational	Denumire proiect	Correspondență a cu tipurile de intervenții
		abilitate	I.98
83	POC	Monitorizarea traficului rutier	I.90, I.98
84	POC	Dezvoltarea sistemului de comunicatii radio in tehnologie TETRA pentru Comitetele Locale pentru Situatii de Urgenta	I.25, I.90, I.91, I.92
85	POC	Muzee virtuale	I.89, I.98
86	POC	Sa ne cunoastem trecutul!-digitizarea patrimoniului cultural (carti vechi, carti religioase, icoane, picturi, etc.)	I.89, I.98
87	POC	Colectia de carte veche a Dobrogei de Nord – Institutul de Cercetari Eco-Muzeale	I.89, I.98
88	POC	Peisaje istorice digitale ICEM – tururi virtuale la cetatile antice si medieval, reconstituiri 3D ale cetatilor din Dobrogea de Nord, prezentari 3D ale peisajelor urbane istorice prin fotografii etc	I.89, I.98
89	POC	Presa veche din colectia ICEM	I.89, I.91, I.93, I.98
90	POC	Documentare privind mestesugurile traditionale in Dobrogea de Nord	I.89, I.91, I.93, I.98
91	POC	Dezvoltarea unei retele IT de preluare si colectare de date	I.98
92	POC	e-Sanatate	I.98, I.112
93	POC	e-Educatie	I.98
94	POC	Platforma tematica pentru monitorizarea si securitatea mediului inconjurator in Delta Dunarii	I.3, I.6
95	POCU	Incluziune sociala adaptata ecosistemului specific Deltei Dunarii	I.108, I.109, I.110, I.111, I.131
96	POCU	Reducerea si prevenirea abandonului scolar timpuriu si promovarea accesului egal la invatamantul prescolar, primar si secundar de calitate	I.118, I.119, I.121, I.122
97	POCU	Dezvoltarea competentelor cheie si profesionale ale elevilor din invatamantul secundar din zona Deltei Dunarii	I.59, I.118, I.119, I.120, I.123
98	POCU	Educatie profesionala de calitate pentru viitorul Deltei	I.59, I.120, I.123
99	POCU	Modele alternative de dezvoltare si bune practici pentru turismul sustenabil in Rezervatia Nationala Delta Dunarii. Crearea unui Centru Regional pentru Turism Responsabil (CERTUR)	I.31, I.37, I.112, I.114, I.116, I.117 și I.118
100	POCU	Parteneriat învățământ - cercetare – extensie în domeniul agricolhorticol pentru creșterea calității și a performanței pe piața muncii	I.123

Nr. Crt.	Program operational	Denumire proiect	Correspondență a cu tipurile de intervenții
101	POCU	Inventarierea, evaluarea si monitorizarea pe termen scurt si mediu a factorilor de risc, presiunilor si amenintarilor in zonele cu desfasurare a activitatilor agricole in RBDD si reducerea influentei acestora supra mediului prin consultanță și popularizare a agriculturii ecologice si a normelor de bune practici din agricultura	I.62.
102	POCA	Crearea unui cadru comun pentru dezvoltarea capacității administrative a instituțiilor publice din zona ITI Delta Dunării pentru optimizarea procesului decizional în rezervația biosferei delta dunării (CADIP DELTA DUNĂRII)	I.137
103	POCA	Crearea unui cadru comun pentru dezvoltarea capacității administrative a instituțiilor publice din zona ITI Delta Dunării pentru optimizarea procesului decizional la nivel local.	I.132
104	POCA	Crearea unui cadru comun pentru dezvoltarea capacității administrative a instituțiilor publice din zona ITI Delta Dunării pentru optimizarea procesului de absorbție a fondurilor europene și de cooperare internațională	I.133
105	POCA	Managementul destinației turistice Delta Dunării – sisteme și structuri organizatorice	I.31
106	POAT	Asistență tehnică pentru asigurarea funcționării compartimentului tehnic al asociației pentru dezvoltare intercomunitară – ITI Delta Dunării	I.134

VI. Implementarea strategiei

VI.1 Instituții implicate în implementarea strategiei

Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice coordonează procesul de monitorizare a implementării strategiei și îndeplinește și funcția de Autoritatea de Management (AM) pentru Programul Operațional Regional (POR), pentru PO Capacitate Administrativă și pentru Programele Europene de Cooperare Teritorială;

Ministerul Fondurilor Europene împreună cu autoritățile de management a programelor care finanțează intervenții în ITI Delta Dunării își coordonează acțiunile, în cadrul mecanismelor instituționale și a procedurilor prevăzute în Acordul de parteneriat și altor documente de programare relevante.

Acordul de parteneriat dintre Guvernul României și statele UE prevede că pentru perioada de programare FESI 2014-20: “România va folosi cu prioritate instrumentul ITI în Rezervația Biosferei Delta Dunării (un teritoriu unic cu caracteristici foarte specifice: o populație împrăștiată și izolată, specializare economică și vulnerabilitate, precum și acces redus la servicii, etc.)”.

Coordonarea strategică a FESI 2014-20 va avea loc prin intermediul Comitetului de Coordonare pentru Managementul Acordului de Parteneriat (MPASC). Două niveluri subsecvente de coordonare, subcomitete de coordonare tematică și grupuri de lucru funcționale, vor sprijini activitățile MPASC. Grupul de lucru funcțional ITI va asigura coordonarea strânsă dintre toți partenerii implicați în implementarea ITI printr-un mecanism de coordonare instituțională. Ministerul Fondurilor Europene va acționa în calitate de punct de contact unic dintre toate părțile implicate în implementarea mecanismului ITI, printr-un secretariat permanent.

Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale este autoritatea națională responsabilă de coordonarea procesului de implementare a Politicii Agricole Comune și a Politicii Comune în domeniul Pescuitului, fiind și Autoritatea de Management pentru Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) și PO pentru Pescuit și Afaceri Maritime (POPAM).

Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor va monitoriza în special implementarea proiectelor care contribuie la realizarea obiectivelor privind protejarea mediului.

Instituțiile de la nivel central și local și alți potențiali beneficiari din sectorul public sau privat inițiază și implementează proiecte și alte activități care contribuie la realizarea obiectivelor stabilite în cadrul strategiei și care sunt propuse pentru finanțare în cadrul ITI Delta Dunării sau la alte programe de finanțare.

Asociația de Dezvoltare Intercomunitară ITI Delta Dunării are în principal rol de coordonare a diferitelor intervenții care se vor finanța prin intermediul ITI Delta Dunării și de asigurare a unui sprijin tehnic pentru toți potențialii beneficiari de FESI care inițiază proiecte relevante pentru implementarea strategiei.

ADI ITI DD este înregistrată în Registrul Asociațiilor și Fundațiilor de la Tribunalul Tulcea (Nr. 3797/327/12.06.2014) ca persoană juridică de drept privat și de utilitate publică și funcționează conform prevederilor Actului său constitutiv și Statutului). Aceasta este o structură reprezentativă a autorităților locale din regiunea Deltei Dunării și acționează ca o asociație a autorităților locale,

funcționează în baza prevederii legale din Legea 215/2001 privind administrația publică locală și a Ordonanței Guvernului 26/2000 privind fundațiile și asociațiile, modificată prin Legea 246/2005.

Asociația funcționează pe baza unui Regulament de organizare și funcționare și a unui Regulament de ordine interioară. Resursele financiare ale Asociației provin din contribuțiile membrilor (cotizații de membru) și alte fonduri, cum ar fi PO Asistență Tehnică. Membrii Asociației sunt Unitățile administrativ-teritoriale (comune, orașe, municipiul Tulcea și județele Tulcea și Constanța), reprezentate de primari și președinții Consiliilor județene. Asociația este guvernată de Adunarea generală și prezidată, în primul mandat de patru ani, de către Președintele Consiliului Județean Tulcea și administrată de un organ executiv.

Figura 66: Responsabilitățile instituțiilor în implementarea SIDD și ITI Delta Dunării

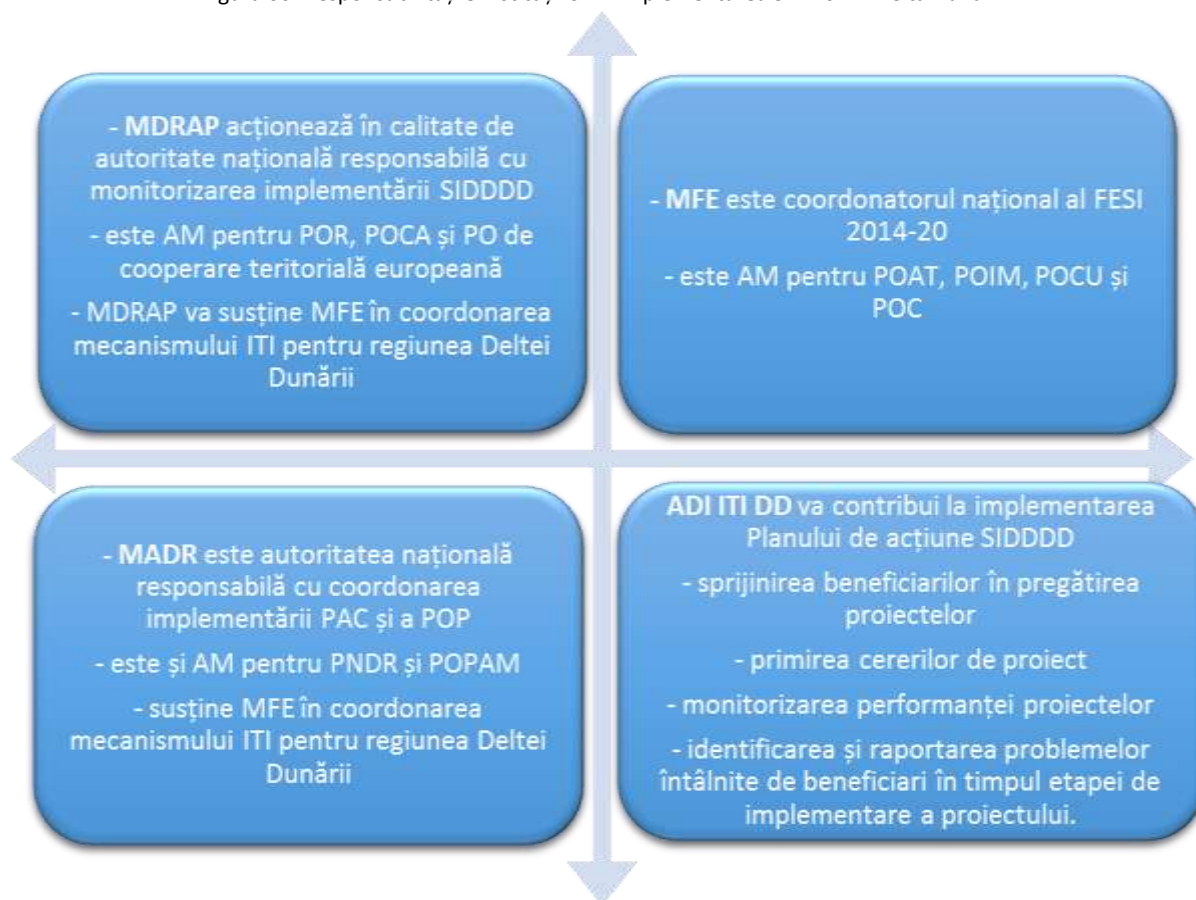
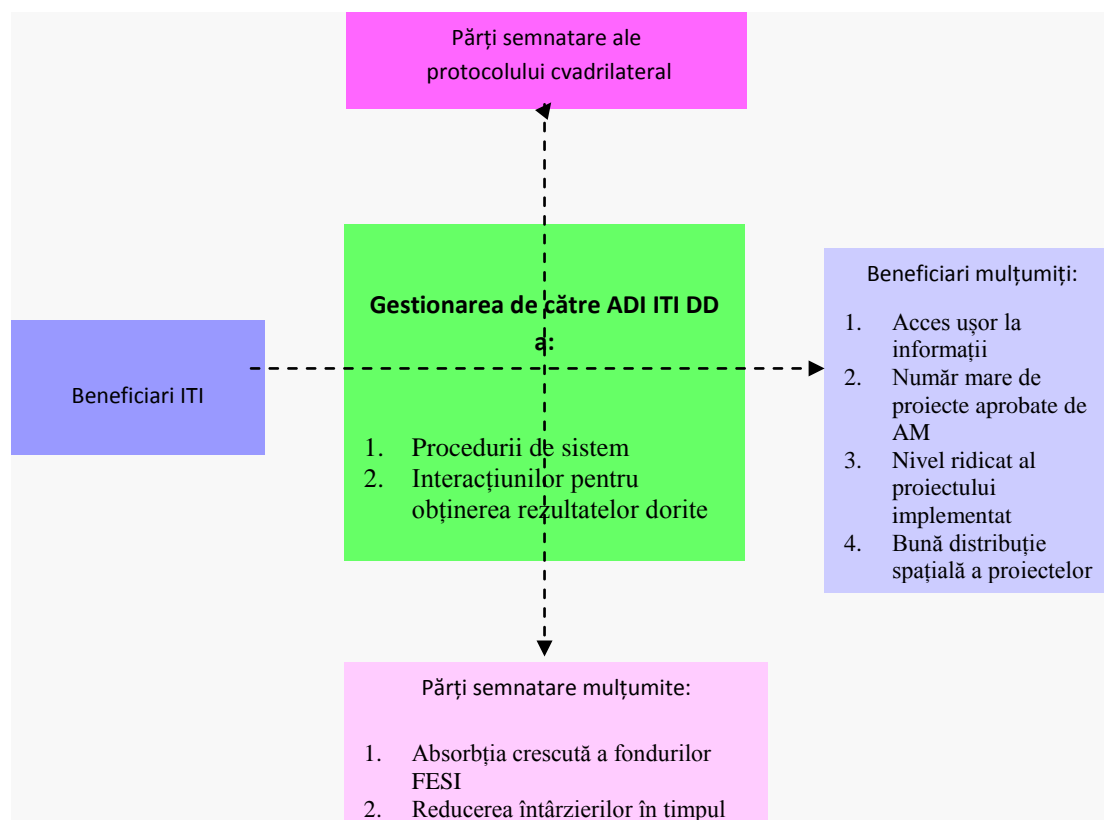
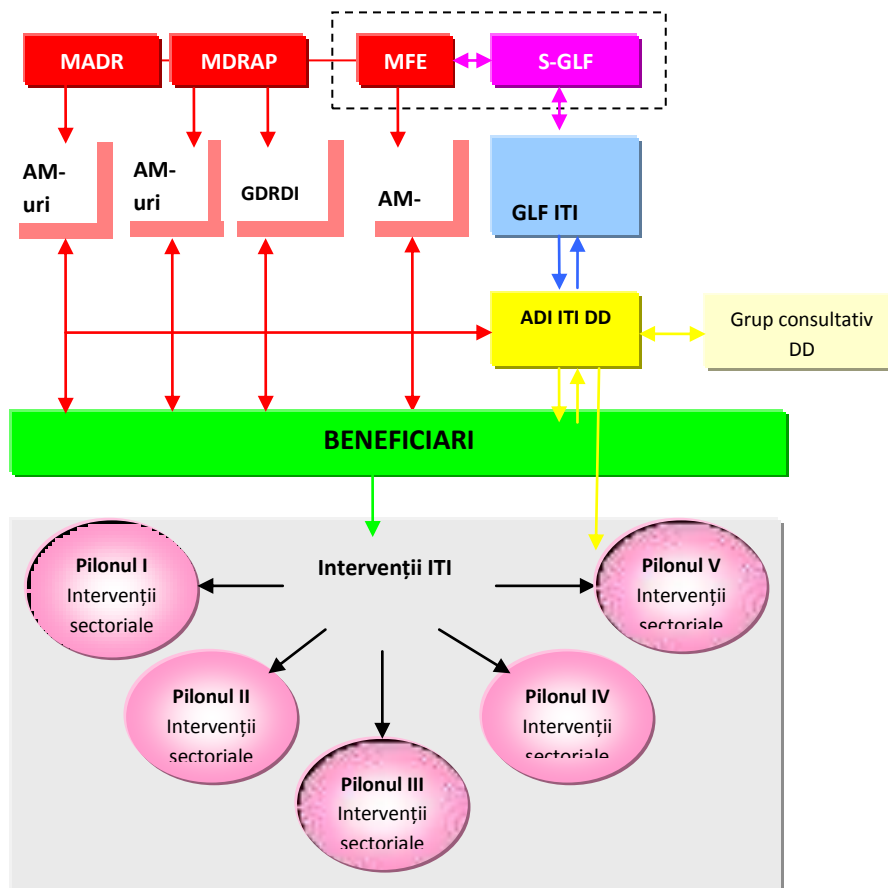

Figura 67: Mecanismele instituționale pentru implementarea intervențiilor ITI

Responsabilități ale ADI ITI Delta Dunării

Anexa 1: Pregătirea proiectelor

ADI ITI DD sprijină beneficiarii locali (autorități locale, instituții publice și private, membri și non-membri) în vederea elaborării propunerilor de proiecte, conform Planului de acțiune aprobat:

- Organizează reuniuni conduse de personalul ADI ITI DD pentru a prezenta și explica beneficiarilor locali conținutul și criteriile de eligibilitate pentru proiectele ITI, conform Ghidurilor solicitantului pentru fiecare PO.
- Dezvoltă și consolidează capacitățile proiectului din zona ITI prin îndrumarea personalului implicat din consiliile județene și locale (orașe, municipii și comune) prin sesiuni ale grupurilor de lucru.
- Creează și distribuie tuturor beneficiarilor planul de lucru inițial pentru formularea proiectului ITI, indicând reperele de bază ce trebuie respectate.
- Monitorizează performanța fiecărui beneficiar în timpul formulării proiectului/perioadei de depunere a cererii de finanțare și acționează pentru evitarea întârzierilor și sprijină beneficiarii, în funcție de necesități.
- Oferă servicii de asistență beneficiarilor (informații privind documentele necesare, procedurile pentru achizițiile publice, sfaturi practice, etc.)

ADI ITI DD participă în Comitetul Tehnic al unităților de administrație publică locală. Aceste comitete sunt responsabile cu aprobarea studiilor tehnice și a indicatorilor de performanță ai proiectului.

ADI ITI DD primește cereri pentru proiecte integrale/de finanțare din partea beneficiarilor, conform planului de lucru.

Proiectele depuse de beneficiarii din sectorul public sunt evaluate conform Planului de acțiune pentru strategia Delta Dunării, pe baza acordului Comitetului consultativ ADI ITI DD. Proiectele sunt depuse la AM pentru evaluare.

Proiectele depuse de beneficiarii din sectorul privat sunt evaluate conform Strategiei și ghidului solicitantului pentru fiecare PO Axă de prioritate. Proiectele sunt depuse la AM pentru evaluare.

ADI ITI DD organizează reuniuni în etapa de formulare a proiectului pentru a asigura vizibilitatea activităților sale, menținând deschise toate canalele de comunicare aferente subiectului ITI.

ADI ITI DD susține beneficiarii, după caz, cu clarificări legate de procedura de evaluare tehnică și financiară efectuată de AM cu ajutorul evaluatorilor externi.

ADI ITI DD susține beneficiarii care doresc să depună un proiect de pe lista de rezervă, dacă cererea pentru un proiect nu are succes (nu a fost depusă sau a fost respinsă).

Anexa 2: Implementarea proiectelor

ADI DD sprijină beneficiarii în organizarea procedurii de achiziție, oferind asistență în formularea termenilor de referință (TR) pentru proiectele ITI.

Pe parcursul procedurii de achiziție, ADI ITI DD sprijină Beneficiarul prin organizarea în comun a pachetului de servicii, pentru a asigura o alocare eficientă a resurselor și activităților de construcție optime.

ADI ITI DD monitorizează implementarea proiectului, depune rapoarte la Secretariatul grupului de lucru funcțional, la fiecare trei luni, și în Adunarea Generală ADI ITI DD, la fiecare șase luni, subliniind rezultatele, întârzierile preconizate, riscurile, etc.

Procedura de monitorizare se bazează pe planul de lucru stabilit cu beneficiarii, inclusiv reperele pentru începerea, implementarea și finalizarea lucrărilor, conform contractelor financiare dintre beneficiari și AM.

ADI ITI DD asigură vizibilitatea proiectelor prin informări publice permanente pe durata fazei de implementare.

VI.2 Plan de acțiune

Secvențialitatea implementării pentru perioada 2016-2020

Entitățile locale de implementare – ADI ITI DD (asociația), beneficiarii (autoritățile locale și centrale) și entitățile sectorului privat – vor trebui să planifice pregătirea și implementarea detaliată a programului ITI în perioada de programare (până în 2020⁸⁰), luând în considerare, printre altele, următorii factori:

- *Dependențele critice dintre intervenții/proiecte.* De exemplu: (i) modelarea hidrologică a căilor navigabile trebuie făcută înainte de realizarea activităților de dragare și decolmatăre (aceste activități pot fi începute în unele zone unde sunt clar necesare, înainte de finalizarea modelării); (ii) organizația de management al destinației (OMD) responsabilă de turism trebuie înființată înaintea planificării detaliate și implementării altor proiecte de turism conexe (de ex. acestea trebuie să stabilească locurile adecvate pentru unele infrastructuri turistice în cadrul unui context turistic global); (iii) anumite politici sau reglementări pot fi emise înainte de implementarea efectivă a unui proiect (de ex. referitor la programele de eficientizare energetică a locuințelor).
- *Coordonarea implementării concrete, pentru economie și eficiență.* De exemplu, instalarea infrastructurii subterane (ex. conducte de apă) trebuie corelată cu modernizarea străzilor sau a drumurilor; împădurirea de-a lungul căilor navigabile trebuie coordonată cu înfrumusețarea așezărilor din unele comune, etc.
- *Integrarea achizițiilor, pentru economie și eficiență.* Programul ITI propus include proiecte cu intervenții similare ce urmează a fi implementate în mai multe localități (comune sau orașe). În aceste cazuri, achizițiile efectuate în comun (sau parțial în comun) de către comune pot fi o abordare adecvată pentru economisirea costurilor și eficientizarea implementării. Acest lucru este astăzi limitat semnificativ prin lege la asociațiile de autorități locale, însă achizițiile comune ar trebui încercate acolo unde posibil.
- *Ordonarea după prioritate a proiectelor.* Întrucât este posibil ca proiectul cu cea mai mare prioritate să nu fie implementat primul, de exemplu din cauza unuia dintre factorii de mai sus, trebuie să se acorde o atenție deosebită acestor factori.
- *Sezonul de construcții.* Este posibil ca unele lucrări de construcții civile, instalarea echipamentelor etc. să nu poată fi realizate în orice perioadă a anului din cauza condițiilor meteo.
- *Disponibilitatea fondurilor locale.* Toate investițiile finanțate din fonduri UE presupun finanțarea de către beneficiar a unei anumite părți (fonduri de contrapartidă). Este important ca această finanțare să fie asigurată înainte de semnarea contractelor cu contractanții sau furnizorii, pentru a nu exista întârzieri la plata serviciilor prestate.⁸¹
- *Capacitatea de pregătire și implementare.* Demararea implementării multor proiecte poate să depindă semnificativ de capacitatea de planificare detaliată a autorităților locale beneficiare (AL) și de sprijinul ADI.

Pe lângă exemplele menționate mai sus ca dependențe critice, există relații specifice de implementare, precum:

- Majoritatea proiectelor din sectorul sănătății trebuie implementate cu integrarea investițiilor concrete, a măsurilor strategice/de reglementare și a activităților de formare profesională (după cum se arată în fișa oferită în Anexa 9 ca exemplu pentru un proiect de

⁸⁰ Chiar dacă se preconizează că UE ar putea acorda o prelungire după perioada 2014-2020 (până în 2023), ea nu ar trebui luată în considerare pentru programare în această etapă.

⁸¹ Întârzierile la plată pot întrerupe lucrările, periclitând finalizarea lor la timp, și pot conduce la majorarea ofertelor de către contractanți în cadrul licitațiilor viitoare, din cauza riscului de a fi plătiți cu întârziere.

sănătate).

- Planificarea și realizarea îmbunătățirilor legate de alimentarea cu apă și salubritate trebuie coordonate corect din perspectiva măsurilor ingineresti (și de sănătate) (a se vedea problema ITI de mai jos).
- Distribuirea, în gospodării, a containerelor de compost pentru deșeurile organice trebuie precedată de implementarea programului de educare și sensibilizare a publicului în legătură cu gestionarea deșeurilor.

Implementarea acestei strategii, respectiv a proiectelor identificate în cadrul strategiei și prevăzute a se implementa prin ITI Delta Dunării, nu exclude alte abordări de tip teritorial, precum GAL, FLAG, CLLD. Astfel, se propune continuarea măsurilor și tipurilor de intervenții propuse în cadrul pilonului II – Îmbunătățirea economiei (domeniile turism, pescuit și acvacultură și agricultură și dezvoltare rurală) și a celor propuse în cadrul pilonului IV – Asigurarea serviciilor publice, prin intermediul FLAG-ului și GAL-urilor existente, complementare intervențiilor din propunerea ITI și care vor putea fi finanțate cu precădere prin PNDR și POPAM.

Pentru implementarea adecvată a proiectelor în perioada de programare 2014-2020 acțiunile vor fi realizate în ordinea prezentată mai jos:

1) Pe termen scurt (maxim 1 an):

- aprobarea Strategiei integrate de dezvoltare durabilă a Deltei Dunării și asigurarea capacității instituționale la nivel local și central;
- promovarea și difuzarea strategiei în rândul tuturor actorilor relevanți de la nivel local, județean, regional, național și al UE;
- întocmirea documentațiilor tehnice și economice pentru fiecare proiect (stabilirea locurilor de desfășurare, soluționarea problemelor legate de dreptul de proprietate asupra terenurilor / clădirilor, elaborarea studiilor de fezabilitate și de evaluare a mediului, a planurilor de afaceri, a studiilor de amenajare a teritoriului și de urbanism etc.);
- identificarea partenerilor publici și privați adecvați pentru implementarea proiectelor strategice și instituționalizarea parteneriatelor;
- planificarea financiară multianuală pentru fiecare solicitant și partener implicat în implementarea proiectului strategic, cu scopul de a evita lipsa lichidităților și alte probleme de natură financiară;
- pregătirea și consolidarea cadrului instituțional și asigurarea de resurse umane și logistice pentru derularea eficientă a proiectelor strategice;

2) Pe termen mediu (maxim 2 ani):

- înaintarea spre evaluare de către diferitele autorități ale programului a propunerilor de proiecte și a documentelor complementare ale proiectelor;
- evaluarea propunerilor de proiecte și îmbunătățirea acestora, la cererea autorităților de finanțare (dacă este necesar);
- procedurile de contractare aferente proiectelor selectate pentru finanțare;
- implementarea proiectelor în cadrul ITI Delta Dunării (derularea procedurilor de achiziții publice, lucrări publice, monitorizare și supraveghere la fața locului, management de proiect și activități de raportare etc.);
- promovarea rezultatelor proiectelor implementate la nivel național și la nivelul UE;
- sarcini de monitorizare și evaluare intermediară, inclusiv elaborarea de rapoarte privind progresul fiecărui proiect;

- evaluarea intermediară a Strategiei integrate de dezvoltare durabilă a Deltei Dunării și revizuirea acesteia (dacă este cazul).

3) Pe termen lung (maxim 7 ani):

- finalizarea acțiunilor inițiate pe termen mediu;
- promovarea rezultatelor proiectelor finalizate;
- revizuirea Strategiei integrate de dezvoltare durabilă a Deltei Dunării pentru a răspunde nevoilor și priorităților aferente perioadei de programare 2021-2027 și viitoarelor PO.

Tabelul de mai jos prezintă un calendar de implementare pentru principalele intervenții/proiecte menționate în Strategia integrată de dezvoltare durabilă a Deltei Dunării pentru orizontul de timp 2016 – 2020. Pentru planificarea intervențiilor a fost utilizată metodologia de prioritizare prezentată în capitolul VI.5 a prezentei strategii.

Intervenție/proiect prioritar (1 și 2 înseamnă prima/a doua jumătate a anului)	Calendar		2016		2017		2018		2019		2020	
	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2
Protejarea mediului și resurselor naturale												
<u>Biodiversitatea și managementul ecosistemului</u>												
Echipamente și costuri operaționale necesare pentru intervențiile fizice de restabilire a circulației naturale a apei și zonelor cu habitate de importanță majoră			x	X	x	x	x	x	x	x	x	x
Refacerea sistemelor ecologice și a habitatelor naturale ale speciilor a căror conservare prezintă interes european din cadrul rețelei „Natura 2000”, împreună cu dezvoltarea unui sistem integrat de monitorizare care să acopere toată zona Deltei Dunării (inclusiv zonele transfrontaliere) și „Îmbunătățirea colectării și analizei datelor despre pescuit”			x	X	x	x	x	x	x	x	x	x
Reîmpădurirea zonelor unde vegetația naturală a dispărut sau s-a degradat.								x	x	x	x	x
Dezvoltarea unui Centru Internațional de Studii Avansate Dunăre – Delta Dunării – Marea Neagră pentru conservarea biodiversității			x	x	x	x						
Marcarea și semnalizarea zonelor strict protejate și a zonelor tampon, a zonelor de pescuit sportiv, a traseelor turistice, a zonelor de campare, de parcare etc., precum și elaborarea și implementarea unui sistem de monitorizare și informare, inclusiv a unor tehnologii precum camere cu senzor de mișcare sau turnuri de supraveghere	x	x	x	x								
Investiții în sprijinul măsurilor locale de reducere a poluării canalelor navigabile cu nitrați proveniți din activitățile agricole și zootehnice.			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Îmbunătățirea managementului bazat pe dovezi prin elaborarea și implementarea unui sistem modern/eficient de monitorizare și a unui model predictiv privind dinamica sedimentării din Delta Dunării			x	x	x	x						

Studii și AT pentru conservarea biodiversității și refacerea ecosistemelor și a habitatelor naturale din cadrul rețelei „Natura 2000” afectate de impactul antropic			x	x	x	x				
O analiză instituțională amănunțită (analiză funcțională) a ARBDD și a reformelor administrative asociate, în scopul de a îmbunătăți performanțele manageriale și cadrul legislativ privind gestionarea zonei RBDD, pentru a permite localnicilor să devină participanți activi la apărarea și gestionarea resurselor naturale. Măsuri de consolidare a capacității comunităților și a ARBDD. Și intervenția „Reglementarea sau eliminarea activităților necontrolate de camping în scopuri de pescuit”	x	x	x	x						
Studii de fezabilitate și proiecte tehnice pentru refacerea habitatelor naturale afectate de activitățile neecologice din polderele agricole, piscicole și silvice. Investiții pentru refacerea habitatelor naturale afectate de activitățile neecologice din polderele agricole, piscicole și silvice - lucrări integrale sau parțiale de refacere ecologică.			x	x	x	x	x	x	x	x
Dezvoltarea unui Centru Internațional de Studii Avansate Dunăre – Delta Dunării – Marea Neagră pentru conservarea biodiversității	x	x								
Studii de contabilizare a capitalului natural pentru stabilirea utilizărilor terenului și resurselor naturale care comportă cea mai mare valoare, pentru un management optim.	x	x	x	x						
Gestionarea integrată a dăunătorilor - elaborarea și implementarea unei strategii integrate de gestionare a țânțarilor.			x	X						
Echipamente și costuri operaționale necesare pentru intervențiile fizice de restabilire a circulației naturale a apei și a zonelor cu habitate de importanță majoră			x	x	x	x	x	x	x	x
<u>Eficiența energetică</u>										
Îmbunătățirea eficienței energetice și utilizarea pe scară mai largă a surselor de energie regenerabilă în clădirile publice (unități de învățământ,					x	x	x	x	x	x

spitale, clădiri administrative etc.)										
Extinderea și îmbunătățirea eficienței energetice a iluminatului public							x	x	x	x
Îmbunătățirea eficienței energetice și utilizarea pe scară mai largă a surselor de energie regenerabilă în parcul rezidențial	x	x	x	X	x	x		x	x	x
Promovarea surselor de energie regenerabilă. Investiții în proiecte pilot care promovează folosirea surselor de energie regenerabilă (energie eoliană, solară, pompe de căldură, biomasă, micro hidrocentrale etc.) și a tehnologiilor nepoluante, inclusiv prin dezvoltarea și introducerea unor sisteme ecologice de propulsie în Deltă	x	x	x	x						
<u>Schimbările climatice (SC)</u>										
Crearea unei platforme de parteneriat privind SC, inclusiv a unui fond de adaptare climatică pentru comunitate care să vizeze familiile cu venituri mici, a unui mecanism de micro granturi sau împrumuturi pentru a susține IMM-urile și a unor oportunități de parteneriat pentru a promova colaborarea între mediul public și cel privat cu scopul de a întreprinde acțiuni inovatoare de adaptare la SC.			x	X	x	x	x	x	x	x
Crearea în cadrul ADI ITI a unei unități cu un mandat clar de a gestiona problemele legate de schimbări climatice (de exemplu, direcționarea investițiilor, furnizarea de informații către solicitanți, coordonarea sectoarelor public și privat), cu un număr mic de persoane pregătite și dedicate, capabile să colaboreze inter-sectorial	x									
Elaborarea unui ghid local clar și ușor de utilizat pentru programele legate de schimbările climatice și eficiența energetică.		x								
<u>Managementul riscului în caz de dezastre (MRD)</u>										
Furnizarea utilajelor și a echipamentelor speciale necesare ISU și SMURD pentru intervenții în caz de dezastru			x	x	x	x	x	x	x	x
Modernizarea, reabilitarea și construcția infrastructurii Inspectoratului pentru Situații de Urgență (ISU) în TULCEA + Măcin + Crișan + Babadag +			x	x	x	x	x	x	x	x

Topolog										
Lucrări de protecție împotriva inundațiilor în Babadag, Ceatalchioi, Beștepe, Greci, Vultur, Ilgani de Jos, Nufăru, Ilgani de Sus, Luncavița, Sulina, Sarichioi, Pardina, Săcele, Sf. Gheorghe.			x	x	x	x	x	x	x	x
<u>Situațiile de urgență asociate riscurilor de poluare</u>										
Achiziționarea de echipamente care să permită echipei de prim răspuns să ajungă rapid la locurile în care se produc incidente de poluare în Centrul Deltei	x									
Crearea unei echipe interinstituționale de răspuns în caz de urgență asociată poluării	x	x	x	x						
Crearea și menținerea unei baze de date de responsabilități interinstituționale privind schimbul de date și îmbunătățirea coordonării între agenții pentru prevenirea poluării mediului		x	x	X	x	x	x	x	x	x
Planuri de intervenție și prevenire unitare și cuprinzătoare privind situațiile de urgență asociate poluării, atât pentru apă, cât și pentru pământ și sursele mobile și fixe de poluare		x	x							
<u>Îmbunătățirea economiei</u>										
Dezvoltarea unor incubatoare durabile de afaceri în sectoarele inovatoare majore		x	x	x	x	x	x	x	x	x
Încurajarea dezvoltării unor IMM-uri durabile și competitive		x	x	x	x	x	x	x	x	x
Creșterea competitivității energetice a IMM-urilor locale <Dacă este cazul, aceasta este o componentă a parteneriatului privind schimbările climatice>		x	x	x	x	x	x	x	x	x
Consolidarea productivității IMM-urilor durabile din zonă		x	x	x	x	x	x	x	x	x
<u>Turismul</u>										
Dezvoltarea și instalarea infrastructurii pentru vizitatori		x	x	x						
Instituționalizarea unei organizații de management al destinației (OMD) Delta Dunării	x	x	x	x						

Elaborarea și implementarea unui program la nivelul destinației pentru dezvoltarea produselor și a atracțiilor	x	x	x	x	x	x				
Implementarea unui mecanism de sprijinire a dezvoltării antreprenoriatului, în special a microîntreprinderilor și a întreprinderilor mici și mijlocii inovatoare și durabile din sectorul turismului în natură și cultural și a întreprinderilor din sectorul turismului social	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Implementarea unui program de înfrumusețare a așezărilor la nivelul regiunii			x	x	x	x	x	x	x	x
Dezvoltarea unui program de interpretare (învățare) despre destinație		x	x	x	x					
Program de îmbunătățire a calității cazării și a serviciilor		x	x	x	x	x	x			
Elaborarea și implementarea programului pentru situații de urgență și acordare a primului ajutor pentru lucrătorii din turism și furnizorii de servicii			x	x	x	x	x			
Dezvoltarea unui observator de cercetare specializat în turism					x	x	x	x		
Consolidarea și promovarea activelor de patrimoniu cultural din zonă, inclusiv cetățile antice și centrul istoric Sulina			x	x	x	x	x	x		
<u>Pescuitul și acvacultura</u>										
Îmbunătățirea habitatului peștilor			x	x	x	x	x	x	X	x
Reducerea sedimentării în principalele lacuri prin instalarea unor ecluze	x	x	x	x						
Dragarea principalelor lacuri pentru restabilirea adâncimii apei			x	x	x	x	x	x	x	x
Sprijinirea tranziției de la captura în scop comercial la pescuitul sportiv		x	x	x						
- Îmbunătățirea spațiilor ecoturistice pentru a răspunde nevoilor pescarilor sportivi		x	x	x						
- Stabilirea unei zone restricționate pentru pescuitul sportiv și tradițional în Centrul Deltei			x	x						
- Mărirea taxelor de obținere a autorizațiilor de pescuit și monitorizarea capturilor				x						
- Promovarea și furnizarea de instruire privind pescuitul sportiv durabil (pescuit de tip prins-și-eliberat etc.)		x	x	x						
Reglementarea sau eliminarea câmpării necontrolate în vederea		x								

pescuitului										
Îmbunătățirea acvaculturii										
- Studii privind concesiunile existente pentru a stabili care dintre acestea pot fi făcute profitabile, inclusiv prin pescuit sportiv	x									
- Consolidarea grupurilor locale de acțiune pentru pescuit (FLAG) pentru susținerea investițiilor în concesiuni pentru acvacultură		x								
- Furnizarea de instruire tehnică în acvacultura durabilă și procesarea simplă a peștelui în exploatații pentru a câștiga valoare adăugată		x	x	x	x	x				
Analiza și revizuirea reglementărilor privind taxele pentru pescuit și acvacultură – se referă la intervenția „Analizarea anumitor stimulente fiscale, precum eliminarea taxei pe apa utilizată”, componentă a intervenției „Îmbunătățirea acvaculturii”		x								
Sprijinirea procesării peștelui la scară mică. Diversificarea procesării peștelui la nivel de gospodărie și sat prin introducerea unităților de procesare prin conservare la scară mică (pentru caras și alți pești cu valoare redusă precum babușca și plătica) și îmbunătățirea sistemelor de afumare la scară mică (afumătoare sau afumătoare electrice de mici dimensiuni); în principal pentru producerea de delicatese pentru turiști	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Sprijinirea reproducerii artificiale a speciilor valoroase precum știuca și șalăul și construirea unor cheiuri simple de acostare în locurile cu un număr mare de pescari		x	x	x	x	x	x	x	x	x
Îmbunătățirea colectării și analizei datelor despre pescării	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Înlocuirea sau modificarea sistemului de cherhanale		x	x	x						
Consolidarea capacității analitice a INCDD										
Îmbunătățirea activităților de cercetare și dezvoltare în domeniul pescuitului din institutele de cercetare, instituțiile publice și asociațiile de pescari										
<u>Agricultura și dezvoltarea rurală</u> (proiectele ARD neeligibile pentru ITI nu sunt incluse aici)										
Modernizarea instalațiilor de colectare / procesare / comercializare a produselor agricole										

Modernizarea infrastructurii rurale (apă, canalizare, drumuri, unități de învățământ etc.)		x	x	x	x	x	x	x	x	x
Crearea de mici întreprinderi neagricole										
Facilitarea activităților agricole ecologice în regiunea Deltei Dunării										
Preluarea activităților agricole de către generațiile tinere										
Modernizarea dotărilor tehnice ale exploatațiilor agricole										
Modernizarea/reabilitarea infrastructurii de irigații										
Consolidarea și modernizarea micilor exploatații agricole										
Inițiative de dezvoltare locală de jos în sus										
Împădurirea terenurilor agricole și neagricole din regiunea Deltei Dunării										
Conservarea patrimoniului și a tradițiilor locale (inclusiv a meșteșugurilor)										
Îmbunătățirea conectivității										
<u>Transportul</u>										
Modernizarea porturilor Tulcea, Sulina, Măcin, Isaccea, Mahmudia și Chilia			x	x	x	x	x	x	x	x
Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii aeroportuare	x	x	x	x	x	x	x	x	X	x
Reabilitarea drumurilor județene:	x	x	x	x	x	x				
a) Modernizarea drumului județean DJ 229, tronsoanele I și II, NICULIȚEL - intersecția cu DN22 – ZEBIL – SARICHIOL (INT. DJ 222), KM 3+300 - 54+886										
b) DJ 222N, Tulcea - Pardina - Chilia Veche (km 0 – 66)										
c) Modernizarea infrastructurii de transport regional pe ruta Murighiol - Agighiol - Enisala - Babadag - Slava Rusă (62,603 km sunt propuși pentru modernizare pe segmente)										
▪ DJ 222C, MURIGHIOL – IAZURILE – AGIGHIOL, KM 36+332-63+105										
▪ DJ 222 Agighiol - Sarichioi - Enisala, km 18+400-38+304										
▪ DJ 223A Enisala - Babadag - Slava Rusă, km 54+724-38+798										
- DJ 222: DOUĂ CANTOANE-BEIDAUD-LIM. JUD. CONSTANȚA, KM 72+321-94+300										
- DJ 226A : Cetatea Histria – Cogealac-Râmnicu de Jos (CT)										
d) DJ226: Tronson DN 22B-Corbu-Săcele-Istria-Mihai Viteazu L=46,2 km, KM 0+000-5+500, KM 12+400-53+105 (CT)										

e) Reabilitarea si modernizarea drumului DJ 226A (Cetatea Histria – DN22/Tariverde, cu lungime totală de 17 km										
Reabilitarea și modernizarea Canalului Sulina			x	x	x	x	x	x	x	x
Construcție pod peste Dunăre la Brăila-Măcin			x	x	x	x	x	x	x	
<u>Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)</u>										
Acces crescut la internetul în bandă largă/internetul ultra-rapid pentru ecoturism			x	x	x	x				
Sprijin TIC pentru afaceri prin e-portal și acordarea de granturi			x	X	x	x	x	x	x	x
Formularea și implementarea politicilor de date deschise pentru autoritățile publice locale			x	X	x	x	x	x	x	x
Îmbunătățirea serviciilor de e-guvernare și a sistemelor publice locale de monitorizare	x	x	x	x	x	x				
Creșterea integrării verticale a soluțiilor TIC inovatoare în economia locală	x	x	x	X	x	x	x	x	x	x
Creșterea investițiilor private în CDI și încurajarea cererii pentru CDI										
Creșterea transferului de cunoștințe, tehnologie și personal cu competențe CDI prin intermediul parteneriatelor dintre mediul privat și cercetare										
Creșterea excelenței bazei științifice ca motor pentru inovare, prin dezvoltarea infrastructurii CDI										
Creșterea implicării în cercetarea la nivelul UE prin deblocarea potențialului de excelență în CDI, precum în programul cadru Orizont 2020 și prin atragerea talentelor și a competențelor adecvate în sistemul CDI național										
Dezvoltarea infrastructurii TIC, a sistemelor și competențelor digitale în sprijinul educației, sănătății, culturii online și incluziunii digitale										
<u>Asigurarea serviciilor publice</u>										
<u>Alimentarea cu apă și sistemele de canalizare (proiecte în zone cu echivalent-locuitor > 2000)</u>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Îmbunătățirea SEA, reabilitarea componentelor vechi ale rețelei de apă. Extinderea rețelei de canalizare și interconectarea cu canalul principal de colectare a apelor reziduale, inclusiv stații de pompare pentru apele reziduale			x	x	x	x	x	x	x	x

<u>Gestionarea deșeurilor solide</u>										
Investiții în sistemele GDS pentru manevrarea deșeurilor sortate (sortarea deșeurilor la sursă, facilitățile de colectare, sortare și transport)	x	x	x	x	x	x				
Containere de compost pentru gospodăriile rurale pentru procesarea deșeurilor organice	x	x	x	x						
Colectarea deșeurilor plutitoare de pe canalele fluviului	x	x	x	x	x	x				
Investiții în unitățile de tratare și eliminare a deșeurilor provenite din construcții și demolări						x	x	x	x	x
Program de educație și conștientizare privind managementul deșeurilor	x	x	x	X	x	x	x	x	x	x
<u>Sănătatea</u>										
Consolidarea capacității de răspuns a Direcției de Sănătate Publică (DSP) prin proiectarea și implementarea unui sistem de supraveghere a sănătății mediului	x	x	x	X	x	x				
Reabilitarea/modernizarea unităților și cabinetelor medicale, precum și a echipamentelor IT; case pentru medicii de familie din localitățile din Delta Dunării	x	x	x	X	x	x	x	x	x	x
Modernizarea, echiparea și organizarea unei construcții funcționale la Spitalul de Urgență Tulcea (inclusiv departamentul ambulatoriu integrat), precum și pentru Spitalul Măcin			x	X	x	x				
Reabilitarea/transformarea pavilionului TBC din cadrul Spitalului de Urgență Tulcea într-un centru de cazare socială (centru de îngrijire și asistență)	x	x								
Crearea de centre ambulatorii prin reabilitarea clădirilor închise ale spitalelor din Babadag și Sulina			x	X						
Asigurarea interoperabilității sistemelor de informații medicale la nivelul asistenței medicale (telemedicină și e-sănătate)					x	x	x	x		
Reforme pentru a crește rentabilitatea guvernantei/managementului sectorului (mecanism de plată în spital pentru stimularea ambulatoriilor publice, a medicilor de familie, precum și a sistemelor de telemedicină)	x	x	x	X	x	x	x	x	x	x

Campanii de informare, educare și comunicare cu privire la un mediu sănătos și igienic	x	x	x	X	x	x	x	x	x	x
Ambulanțe pentru asistență medicală de urgență	x	x	x	X	x	x				
<u>Educația</u>										
Furnizarea unor programe de învățare pe tot parcursul vieții (ÎPL) relevante, accesibile și care oferă stimulente, în special în turism, agricultură și pescuit durabil, prin centrele comunitare pentru învățare permanentă	x	x	x	X						
Crearea unei rețele de educație și formare profesională pentru elevii care locuiesc în zone izolate sau cu o populație mai mică de 2.000 de locuitori, pentru a asigura accesul la un învățământ primar și gimnazial de calitate pentru toți	x	x	x	x						
Asigurarea sprijinului pentru crearea unor unități de învățământ profesional și tehnic relevante, atractive și favorabile incluziunii, care să producă o forță de muncă cu cunoștințe și competențe conforme cu standardele internaționale și relevante pentru cerințele globale ale pieței turismului în natură și a pescuitului sportiv			x	X	x	x	x	x	x	x
Sporirea numărului de grădinițe și creșe prin dezvoltare, sprijin, reabilitare și furnizare de echipamente pentru a crește accesul la îngrijirea și educația copiilor preșcolari (ÎECP)			x	X	x	x	x	x	x	x
Reintegrarea persoanelor care părăsesc timpuriu școala prin programe de tip „școală după școală” și „a doua șansă” (ciclu primar și gimnazial)			x	x						
Crearea de parteneriate între angajatori, furnizorii de servicii de educație și formare și organismele de cercetare pentru a asigura o mai bună performanță a sistemului educațional în satisfacerea nevoilor pieței muncii	x	x	x	x	x	x	x	x	X	x
<u>Incluziunea și protecția socială</u>										
Dezvoltarea infrastructurii instituționale în comunitățile cu o pondere ridicată de romi și alte grupuri vulnerabile			x	x	x	x	x	x	x	x

Extinderea programului de mediatori școlari în unitățile de învățământ cu un procent ridicat de romi și alte grupuri vulnerabile	x	x								
Introducerea de subvenții pentru comunitate pentru intervenția în educație	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Facilitarea regularizării drepturilor de proprietate	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Subvenții pentru IMM-uri pentru plasarea tinerilor care nu au un loc de muncă și nu urmează un program de educație sau formare (NEET) în domenii relevante	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Îmbunătățirea competențelor digitale în rândul romilor și al grupurilor vulnerabile	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
<i>Promovarea eficienței, accesibilității și sustenabilității</i>										
<u>Capacitate administrativă și management de program</u>										
Consolidarea capacității administrațiilor locale în planificarea strategică și bugetare, luarea deciziilor, managementul resurselor umane, monitorizare și evaluare	x	x	x	X	x	x	x	X	x	x
Identificarea, elaborarea și implementarea unor măsuri de creștere a transparenței, incluziunii, eticii și integrității și de reducere a corupției în autoritățile și instituțiile publice	x	x	x	X	x	x	x	X	x	X
Revizuirea reglementărilor pentru o mai bună proiectare a subvențiilor pentru gospodării, pentru a îmbunătăți accesibilitatea serviciilor, și o direcționare și folosire mai eficientă a resurselor financiare și naturale			x	X						
Îmbunătățirea accesului și calității serviciilor furnizate de sistemul judiciar			x	X	x	x				
<u>Asistența tehnică (AT) pentru managementul programului</u>										
Asistența tehnică (AT) pentru managementul programului ITI va fi axată pe consolidarea capacității de gestionare a programului în ceea ce privește: redactarea documentelor tehnice și a altor tipuri de documente; achiziții; contabilitate; evaluare de mediu și alte funcții ale managementului de proiect. Tot aici ar trebui incluse și eforturile de comunicare.	x	x	x	X	x	x	x	X	x	x
<i>Altele</i>										
Intervenții de renovare urbană	x	x	x	X	x	x				

Secvențialitatea implementării pentru perioada 2020-2030

În ceea ce privește următoarea perioadă acoperită de „Strategia de dezvoltare durabilă a Deltei Dunării” până în 2030, având în vedere lipsa informațiilor cu privire la configurația programelor și a axelor prioritare pentru 2021-2027, sunt dificil de identificat proiecte concrete și acțiuni legate de implementarea acestora, având în vedere că, până în 2020, pot apărea modificări în ceea ce privește contextul socio-economic general și nevoile specifice, identificate la nivelul zonei analizate și, că de asemenea, e dificil de estimat bugetul disponibil pentru o perioadă de timp atât de lungă (acum este vorba de următorii 7 ani).

La finalul perioadei de programare 2014-2020, va fi realizată o revizuire a acestei strategii pentru a se asigura corelarea cu prioritățile și sursele de finanțare viitoare, având în vedere faptul că acestea vor continua să fie principalul vector pentru realizarea de investiții la nivelul Zonei de Studiu.

În procesul de revizuire a strategiei se va ține cont, în primul rând, de tipurile de intervenții și portofoliul de proiecte propus pentru 2014-2020, având în vedere următoarele aspecte:

- tipurile de intervenții și proiectele care au fost propuse până în 2020 și nu au fost realizate vor fi prioritare pentru următoarea perioadă dacă, în urma evaluării strategiei la finalul perioadei, realizate în vederea revizuirii, se constată că nevoile adresate de acestea mai sunt de actualitate și obiectivele și prioritățile la nivelul DD nu se modifică;
- proiectele începute în perioada 2014-2020 și nefinalizate în această perioadă vor fi avute în vedere cu prioritate în perioada următoare de programare în vederea finalizării lor;
- continuarea proiectelor „soft” legate de:
  - o managementul ADI ITI, managementul rezervației biosferei (managementul biodiversității, monitorizarea ariei) și promovarea și conștientizarea la nivelul populației privind protejarea mediului, schimbările climatice, eficiența energetică etc.;
  - o activitățile prioritare ale zonei (turism, piscicultură și acvacultură, agricultură și dezvoltare rurală), precum: oferirea de subvenții pentru creare de locuri de muncă, formarea profesională a locuitorilor în aceste domenii, asigurarea unor servicii de calitate și creșterea valorii adăugate a acestor activități;
  - o incluziune socială;
  - o intervențiile menite să dezvolte capacitatea instituțională a administrațiilor locale în a oferi servicii publice îmbunătățite și accesibile;
- continuarea unor tipuri de intervenții / proiecte, care au fost începute în această perioadă (2014-2020) și se implementează în anumite localități, iar în perioada următoare (până în 2030) în restul localităților (intervențiile în rețea – care sunt menite să rezolve o anumită problemă la nivelul întregii zone – ex. infrastructuri de mediu / de utilități, de transport, de educație și sănătate etc.);
- identificarea unor proiecte corelate cu / complementare celor realizate până în 2020.

Pentru perioada 2020-2030 au fost deja identificate o serie de proiecte concrete, care se concentrează pe măsuri soft din domeniul protecției mediului, a conservării biodiversității, a eficienței energetice, a dezvoltării turismului și a consolidării capacității administrative și de management, respectiv:

1. Gestionarea și evaluarea populațiilor de animale domestice abandonate (cai, vite). Amenajarea infrastructurii de gestionare (cartare, infrastructură hrănire și protejare, sterilizare, punere în valoare, hrana);
2. Realizarea unui centru pentru îngrijirea și adăpostirea exemplarelor rănite sau bolnave de faună sălbatică din RBDD;
3. Infrastructura de cuibărit pentru specii de păsări periclitare în RBDD (platforme de cuibărit, cuiburi artificiale, marcarea, monitorizarea satelitară);
4. Stație de monitorizare a peștilor migratori: sturioni și scrumbie (dotare, sistem de monitorizare, marcarea);
5. Salubritatea teritoriului RBDD din domeniul public de interes național;
6. Adăposturi pescărești cu facilități de acostare pentru susținerea activității tradiționale de pescuit comercial;
7. Stație de reproducere a speciilor de pești autohtoni pentru susținerea și refacerea populațiilor de specii sălbatice în declin (șalău, știucă, lin, crap sălbatic, caracudă, etc.);
8. Amenajarea zonelor de pescuit recreativ/sportiv, zone de campare (evaluare, stabilirea Regulamentului de Funcționare al RBDD);
9. Proiect pilot pentru asigurarea energiei electrice prin utilizarea unor surse de energie neconvențională: eoliene, solară, pompe de căldură, etc., la sediul ARBDD din Tulcea, Cantonul Gura Portiței, centrul de informare și educație ecologică Sf. Gheorghe, centrul de monitorizarea ornitologică Grindul Lupilor, ambarcațiuni cu propulsie foto-electrică, etc.;
10. Amenajare cheiuri de acostare pentru ambarcațiuni;
11. Restaurarea Centrului de monitorizare ornitologică „Grindul Lupilor” și diversificarea funcțională a acestuia;
12. Lucrări de reparații capitale la cantoanele din patrimoniul ARBDD;
13. Studiul de evaluare a resurselor acvatice vii în vederea stabilirii capturii totale admisibile (TAC) pe specii și zone în RBDD (Complexele lacustre din RBDD, Dunărea și brațele sale, Marea Neagră)
14. Studiu de fundamentare pentru limitarea efectivelor de faună cinegetică ce produc daune din Rezervația Biosferei Delta Dunării și stabilirea cotelor de extracție.
15. Studiul privind evaluarea potențialului de valorificare a plantelor medicinale, ciupercilor
16. Studiul pentru evaluarea resursei stuficole pentru RBDD
17. Studiu privind evaluarea impactului circulației navelor și ambarcațiunilor în interiorul RBDD asupra componentelor biodiversității în vederea stabilirii regulilor de acces și circulație a acestora;
18. Studiu privind efectul speciilor invazive în RBDD
19. Perdele forestiere de protecție în Delta Dunării;
20. Evaluarea stării actuale a florei și faunei din fondul forestier natural din RBDD, inclusiv din zonele strict protejate (pădurile Letea, Caraorman, Erenciuc), cu privire la starea vegetației forestiere precum și măsurile de protecție și conservare care se impun.
21. Promovarea colaborării între ariile naturale protejate în cadrul Rețelei Parcurilor Dunărene –

DANUBEPARKS

22. Promovarea colaborării cu Ucraina, Rusia, Georgia, Turcia și Bulgaria pentru gestionarea zonelor umede costiere ale Mării Negre, în cadrul Inițiativei Regionale Ramsar pentru Conservarea Zonelor Umede Costiere ale Mării Negre – BLACKSEAWET

23. Studiu pentru Refacerea peisajului natural din zona Caraorman;

24. Studiu privind actualizarea inventarierii speciilor din RBDD;

25. Studiu privind îmbunătățirea conservării speciilor de faună de interes comunitar, inclusiv evaluarea efectivelor populațiilor avifaunistice, cartarea coloniilor de pe teritoriul RBDD și aplicarea măsurilor de conservare și protecție;

26. Elaborarea și implementarea măsurilor care asigură utilizarea durabilă a habitatelor și a speciilor de interes comunitar (Rețeaua Natura 2000) din regiunea Deltei Dunării (inventarierea resurselor naturale, evaluarea impactului utilizării resurselor, elaborarea măsurilor pentru reducerea impactului, promovarea, actelor normative, etc.);

27. Evaluarea factorilor de risc (agenți patogeni, schimbări climatice, activități antropice, specii invazive, etc.) pentru zonarea habitatelor și identificarea măsurilor de limitarea efectelor;

28. Program de monitoring și studiu privind impactul dezvoltării activității de turism din RBDD asupra integrității speciilor și habitatelor care fac obiectul conservării;

29. Studiu socio-economic privind efectele restricțiilor datorate protecției biodiversității asupra comunităților din RBDD și zonele învecinate din care să rezulte un mecanism de compensare economică și financiară;

30. Proiecte pentru protejarea și conservarea unor construcții tradiționale (cherhanale, case de locuit, mori de vânt în localitățile CA Rosetti, Letea, Sfîștofca, etc.) din perimetrul rezervației prin reabilitarea acestora și introducerea lor în circuitul turistic;

31. Elaborarea și implementarea unui concept comun de promovare/ inter-pretare în centrele de informare din RBDD (reamenajarea centrelor de informare existente în RBDD, realizarea de planuri de acțiuni comune tuturor centrelor, realizarea de materiale de promovare și dotarea cu echipamente moderne gen infochioscuri și dispozitivelor dedicate persoanelor cu dizabilități;

32. Reactualizarea strategiei pentru vizitare a RBDD.

33. Inventarierea, cartarea și restaurarea zonelor de reproducere naturală/iernare a sturionilor din RBDD;

34. Îmbunătățirea condițiilor de mediu în zonele de reproducere naturală a peștilor din complexul acvatic Dunavăț-Dranov.

Deși unele dintre măsuri sunt necesare și pe termen scurt, implementarea lor până la orizontul anului 2020 este puțin probabilă, având în vedere fondurile puse la dispoziții dar și capacitatea financiară și instituțională a beneficiarilor. Realizarea până în 2020 a cel puțin unor activități care pot fi incluse în proiecte care urmează a fi finanțate prin ITI Delta Dunării vor contribui în mod semnificativ la realizarea obiectivelor strategiei.

Tabelul 55: Secvențialitatea acțiunilor din perioada 2020-2030											
Acțiuni	Anul										
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Evaluarea Strategiei											
Revizuirea Strategiei și identificarea proiectelor prioritare pentru 2021-2030											
Aprobarea Strategiei revizuite și a listei de proiecte aferente											
Planificarea multianuală a bugetului având în vedere resursele necesare pentru implementarea proiectelor prioritare (inclusiv în bugetul multianual a investițiilor propuse ca fiind prioritare, în vederea pregătirii lor)											
Formarea echipelor de implementare a proiectelor prioritare											
Elaborare documentațiilor tehnico-economice aferente proiectelor propuse a fi realizate până în 2030 (identificare de terenuri / clădiri, pregătire de documente care să ateste regimul juridic al terenurilor, studii de prefezabilitate-fezabilitate, proiecte tehnice, studii de impact, planuri de afaceri, documentații urbanistice etc.)											
Susținerea și finalizarea proiectelor în curs de implementare											
Continuarea activităților care nu au fost finalizate											
Promovarea rezultatelor proiectelor la nivel național și internațional (materiale promoționale, participare la manifestări internaționale, site-uri											

Tabelul 55: Secvențialitatea acțiunilor din perioada 2020-2030											
Acțiuni	Anul										
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
etc.)											
Facilitarea implementării proiectelor prioritare (concesionare de terenuri, facilitare de construcții, facilități pentru capacități de producție, reducerea / înlăturarea barierelor administrative etc.)											
Implementarea proiectelor prioritare (realizare de achiziții publice, executare de lucrări etc.)											
Monitorizarea stadiului implementării proiectelor din portofoliul de proiecte prioritare și realizarea unor rapoarte de monitorizare											
Revizuirea strategiei și luarea de măsuri corective (dacă e cazul) în baza raportului de monitorizare											
Promovarea rezultatelor proiectelor la nivel național și internațional											
Promovarea și sprijinirea inițiativelor private în domeniile prioritare și complementare proiectelor prioritare											
Evaluarea finală a Strategiei											
Elaborarea Strategiei pentru următoarea perioadă											

VI.3 Susținerea proiectelor relevante pentru implementarea strategiei printr-o coordonare a ITI Delta Dunării cu alte programe de finanțare

Scopul unei strategii de dezvoltare este de a identifica programe și proiecte care să susțină o viziune și un set de obiective. În acest context, sursa de finanțare este mai puțin relevantă – ceea ce este important este impactul pe care programele/proiectele îl pot atinge. În practică, însă, disponibilitatea fondurilor are o importanță critică. În cazul României, fondurile UE reprezintă granturi care pot sprijini țara să treacă câteva trepte de dezvoltare, creând, în același timp, spațiu bugetar pentru alte investiții – adică bugetul de stat sau fonduri din bugetul local care nu sunt folosite pentru proiecte finanțate din fonduri europene pot fi întrebuințate pentru alte investiții necesare.

În Delta Dunării este necesar a fi folosite cu prioritate fondurile alocate pentru ITI. Dar investițiile necesare pentru regiunea Delta Dunării nu sunt întotdeauna eligibile pentru finanțare europeană. În acest caz ar trebui căutate finanțări din alte surse.

Toate investițiile din Delta Dunării ar trebui evaluate prin prisma unei sustenabilități financiare stricte, iar actorii din regiune (în special instituțiile publice) trebuie să implementeze acele proiecte care contribuie la atingerea obiectivelor strategiei, în funcție de capacitatea lor instituțională și financiară.

Din lista completă de proiecte propuse în strategie unele nu sunt eligibile pentru finanțare europeană. În alte situații (de ex. alocări pentru proiecte de mediu și biodiversitate), există posibilitatea ca fondurile disponibile pentru perioada de programare 2014-2020 să nu fie suficiente.

Având în vedere importanța acordată Deltei Dunării celelalte programe de finanțare, în afara celor finanțate din FESI, ar trebui acordată prioritate proiectelor propuse pentru finanțare națională sau locală, în cazul în care acestea au o contribuție semnificativă la atingerea obiectivelor strategice.

Pe de altă parte, trebuie să avem, de asemenea, în vedere faptul că resursele alocate pentru implementarea programelor naționale, precum Programul Național pentru Dezvoltare Locală (PNDL), acoperă doar o mică parte din nevoile de dezvoltare locală. Un raport recent al Băncii Mondiale a cartografiat aceste nevoi de dezvoltare și a identificat – prin utilizarea unei serii de criterii solide precum demografia, nivelul de dotare al serviciilor și infrastructurii publice, accesibilitate – investițiile cu grad înalt de prioritate care ar trebui finanțate prin PNDL. Această prioritarizare a avut, de asemenea, în vedere selectarea proiectelor din regiunea DD care ar trebui finanțate prin PNDL.

Deși este posibil ca unele proiecte să nu fie eligibile pentru finanțare ITI, ele pot avea legături de implementare strânse cu proiectele care sunt într-adevăr eligibile, cum se întâmplă în sectorul agriculturii și dezvoltării rurale (ADR), precum și în sectorul apei și al canalizării. În sectorul ADR, reformele în materie de politici publice/de reglementare, dezvoltarea instituțională, pregătirea profesională, etc. nu sunt eligibile pentru finanțare ITI. Totuși, ideal ar fi ca aceste inițiative să însoțească frecvent intervențiile cu finanțare ITI, pentru obținerea unui efect și impact maxim în materie de dezvoltare.

Investițiile în alimentarea cu apă și în canalizare acoperă investițiile în sisteme noi de tratare a apei și

de alimentare cu apă, îmbunătățirea rețelelor de distribuție și a zonelor de presiune, precum și canalizarea cu colectare, epurare și eliminare. Întrucât investițiile în sistemele de tratare a apei și de alimentare cu apă sunt eligibile în baza Programului Operațional Infrastructură Mare (POIM), fără nicio limitare în ceea ce privește arealul geografic (populație și zonă acoperite), poluarea creată de apele uzate produse în comunitățile cu un echivalent-locuitor mai mic de 2000 (e.l. = populație plus potențiala industrie locală poluantă) nu este considerată o amenințare semnificativă la adresa mediului și, prin urmare, nu este eligibilă în cadrul POIM sau a PO Dezvoltare rurală. Astfel, pentru îmbunătățirea canalizării în comunitățile cu e.l. mai mic de 2000, trebuie căutată o altă sursă de finanțare; de exemplu, bugetul de stat, în cadrul Planului național pentru dezvoltare locală.

Îmbunătățirile în domeniul canalizării sunt necesare în majoritatea satelor din Centrul Deltei, iar introducerea sau reabilitarea rețelelor de alimentare cu apă fără o colectare și epurare adecvată a apelor uzate (posibil în cantitate mai mare) nu reprezintă o practică inginerescă corectă. Deși agentul poluant rămâne același (apele uzate produse de populație pot crește ușor din cauza detergenților), transmiterea unei cantități mai mari de lichid poate determina pericole mari pentru sănătate. În măsura în care este posibil, nevoile în materie de alimentare cu apă și canalizare trebuie analizate și rezolvate împreună (dacă se poate chiar finanțate ca o excepție de la POIM).

Tabelul 56: Avantaje și dezavantaje ale diferitelor surse de finanțare

AVANTAJE	DEZAVANTAJE
FONDURI EUROPENE	
- Existența unei anumite sume alocată pe ciclu de programare - Posibilitatea de implementare a proiectelor în parteneriat	- Nivel ridicat de competiție între potențialii beneficiari - Perioadă lungă de evaluare - Nivel ridicat de birocrație - Necesitatea co-finanțării - Criterii multiple de eligibilitate
FONDURI NAȚIONALE (GUVERNAMENTALE)	
- Perioadă de evaluare a proiectului redusă - Investiții permise în categorii ineligibile pentru fondurile europene - Mai puține restricții de eligibilitate pentru proiecte și aplicanți - Un număr mai mic de documente solicitate în comparație cu fondurile europene	- Conform alocărilor bugetare - Predictibilitate redusă – finanțare disponibilă în anul respectiv, nu și în alt an - Concentrare redusă pe impactul investiției
PARTENERIATE PUBLIC - PRIVATE	
- Atragerea surselor private de finanțare - Distribuirea riscurilor între parteneri - Transparență în pregătirea și implementarea proiectelor	- Legislație neclară și nestimulantă - Lipsa de know-how la nivelul administrației publice locale referitor la implementarea PPP - Nu toate proiectele de investiții sunt atractive pentru partenerii privați (de ex. cele care nu au profit)

VI.4 Condiții pentru asigurarea capacității instituționale a potențialilor beneficiari ai ITI Delta Dunării

Disponibilitatea fondurilor locale (care completează fondurile UE) este vitală pentru implementarea efectivă a proiectelor. Fiecare beneficiar trebuie să își proiecteze capacitatea de finanțare în această privință, din propriul buget sau din alte surse de finanțare, de exemplu pe semestre, aliniindu-și procedurile de achiziții și contractare în consecință.

În plus, beneficiarul trebuie să evalueze și să asigure disponibilitatea *resurselor umane necesare* pentru implementarea eficientă a proiectului (inclusiv supravegherea contractelor). Capacitatea curentă limitată în această privință este reflectată în următoarele cifre aproximative, preluate din organigramele puse la dispoziție de beneficiar (autoritățile locale):

- Majoritatea comunelor din Centrul Deltei au aproximativ 20-22 de angajați.
- Majoritatea comunelor din zona limitrofă Deltei au aproximativ 30-35 de angajați;
- Fiecare oraș are aproximativ 90-100 de angajați;
- Orașul Tulcea are aproximativ 500 de angajați; și
- Administrația județului Tulcea are aproximativ 140 de angajați.

Multe comune funcționează cu mai puțin de 10 angajați care au competențe în utilități publice și servicii, amenajarea teritoriului, contabilitate și consiliere juridică. Primăriile au, în plus, departamente de achiziții publice și investiții publice. Din cauza constrângerilor financiare, în majoritatea comunelor există multe posturi vacante.

Pe parcursul pregătirilor detaliate pentru proiect, beneficiarul trebuie să evalueze totodată implicațiile implementării proiectului asupra *cerințelor viitoare în materie de exploatare și întreținere* - atât din perspectiva cerințelor privind finanțarea, cât și din perspectiva cerințelor legate de resursele umane - și să se asigure că se adoptă măsuri adecvate pentru prevenirea lipsei de capacitate în viitor. Finanțarea ITI extinsă alocată de Guvernul României regiunii Deltei Dunării comportă riscuri semnificative în această privință.

ADI ITI DD (Asociația) trebuie să-și stabilească atent activitățile prioritare în cadrul alocărilor bugetare de care va beneficia, pentru a genera un impact maxim asupra dezvoltării în regiunea Deltei Dunării. Acest lucru este valabil atât pentru beneficiarii din sectorul public, cât și pentru cei din sectorul privat. Se estimează că diverșii beneficiari vor necesita niveluri diferite de asistență și îndrumare.

Sustenabilitatea financiară a investițiilor de capital

Disponibilitatea fondurilor pentru investițiile publice atât de necesare reprezintă o atracție puternică pentru majoritatea autorităților publice. Totuși, este problematic modul în care disponibilitatea fondurilor pentru realizarea acestor investiții este echilibrată cu capacitatea de susținere a investițiilor, odată ce aceste investiții sunt finalizate. De exemplu, reabilitarea unui drum județean nu va avea impactul scontat în cazul în care consiliul județean nu dispune de fondurile necesare pentru întreținerea infrastructurii noi. Dacă drumul reabilitat începe să se deterioreze imediat după expirarea perioadei de garanție, întregul impact pozitiv asupra dezvoltării poate dispărea. Practic, acest lucru înseamnă irosirea fondurilor publice.

Astfel, este importantă planificarea judicioasă a investițiilor de capital în funcție de capacitatea beneficiarilor de a susține efectiv investiția finalizată. În acest scop, Banca Mondială a elaborat o serie de instrumente adresate Ministerului Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, în vederea ghidării investițiilor de capital într-o manieră durabilă. În raportul *Modele de selecție a proiectelor* au fost identificați doi indicatori - indicatorul Glenday și indicatorul Giosan. Metodologia de calcul aplicabilă acestor indicatori este explicată detaliat în raport. Indicatorul Giosan măsoară în principal gradul în care veniturile nealocate disponibile (adică veniturile ce pot fi cheltuite, printre altele, pentru cheltuieli de capital) reprezintă o proporție semnificativă din veniturile totale; indicatorii Glenday măsoară cât din veniturile nealocate s-a cheltuit anual pentru cheltuieli de capital. Autoritățile publice care cheltuiesc prea mult din veniturile nealocate pentru cheltuieli de capital riscă să nu poată acoperi costurile viitoare de exploatare și întreținere aferente acestor investiții.

Perioada de timp utilizată pentru calcularea indicatorului Glenday și a indicatorului Giosan este 2009-2012. Aceasta este perioada pentru care cheltuielile de capital din fonduri UE au fost separate distinct în tabelele privind execuția bugetară întocmite de Ministerul Finanțelor. În tabelul de mai jos, autoritățile subnaționale care au rezultate slabe pentru indicatorul Glenday sunt marcate cu galben (cu valori ale indicatorului între 30% și 40%), portocaliu (40%-50%) și roșu (>50%). De obicei, atunci când o autoritate subnațională cheltuiește anual pentru cheltuieli de capital peste 30% din veniturile nealocate, ea riscă să nu poată acoperi costurile de exploatare și întreținere aferente acestor investiții.

Conform tabelului de mai jos, mai multe autorități subnaționale din regiunea Deltei Dunării au cheltuit pentru cheltuieli de capital peste 30% din veniturile nealocate aferente perioadei 2009-2012. De exemplu, Consiliul Județean Tulcea a cheltuit pentru cheltuieli de capital o sumă aproape egală cu veniturile sale nealocate aferente perioadei 2009-2012. Aceasta poate afecta capacitatea consiliului județean de a acoperi în viitor costurile de exploatare și întreținere aferente acestor investiții, precum și capacitatea sa de a se lansa în noi investiții de capital în viitor.

Indicatorul Glenday a fost extins pentru a estima spațiul fiscal pentru cheltuieli de capital pentru autoritățile sub-naționale, pentru perioada de implementare 2014-2023. Metodologia este explicată detaliat în raportul Băncii Mondiale privind Criteriile de prioritzare îmbunătățite pentru proiecte PNDL. Tabelul de mai jos prezintă spațiul fiscal estimat pentru autoritățile sub-naționale din Delta Dunării, pentru perioada de programare 2014-2020. Tabelul poate fi folosit ca instrument pentru ghidarea investițiilor în Delta Dunării și pentru asigurarea durabilității acestora după finalizarea lor.

Toate autoritățile sub-naționale din regiunea Deltei Dunării au o marjă estimată de cheltuieli de capital de aproximativ 430 de milioane pentru perioada de implementare 2014-2023, din care aproape 40% reprezintă bugetul operațional estimat al județului Constanța. Este recomandat ca investițiile de capital ale autorităților publice locale din Delta Dunării să se încadreze în cifrele prezentate mai sus, pentru a evita ca aceste autorități să nu poată acoperi costurile de exploatare și întreținere pentru aceste investiții.

Tabelul 57: Indicatori privind sustenabilitatea financiară pentru 2009-2012

UAT	Venituri totale	Venituri nealocate	Cheltuieli de capital	Indicator Glenday	Indicator Giosan
	<i>a</i>	<i>B</i>	<i>c</i>	<i>c/b</i>	<i>b/a</i>
Consiliul Județean Constanța	326.452.346 €	156.259.992 €	100.498.479 €	64,3%	47,9%
Corbu	8.054.491 €	6.444.678 €	1.590.854 €	24,7%	80,0%
Istria	3.140.237 €	1.545.858 €	1.140.081 €	73,8%	49,2%
M Viteazu	4.405.674 €	2.675.040 €	1.133.083 €	42,4%	60,7%
Săcele	2.788.736 €	1.569.680 €	597.537 €	38,1%	56,3%
Consiliul Județean Tulcea:	157.245.750 €	65.730.432 €	64.218.602 €	97,7%	41,8%
Tulcea:	136.146.513 €	81.943.792 €	19.877.169 €	24,3%	60,2%
Babadag	11.331.977 €	6.512.375 €	223.126 €	3,4%	57,5%
Isaccea	8.335.551 €	5.617.890 €	1.440.761 €	25,6%	67,4%
Macin	12.492.778 €	5.778.111 €	1.576.503 €	27,3%	46,3%
Sulina	6.510.439 €	3.754.967 €	848.898 €	22,6%	57,7%
Baia	7.299.931 €	5.257.761 €	2.548.625 €	48,5%	72,0%
Beștepe	2.035.137 €	1.198.697 €	647.920 €	54,1%	58,9%
C.A. Rosetti	1.298.310 €	647.042 €	63.191 €	9,8%	49,8%
Ceamurlia de Jos	3.435.255 €	1.557.638 €	1.420.061 €	91,2%	45,3%
Ceatalchioi	1.047.293 €	630.087 €	214.011 €	34,0%	60,2%
Chilia Veche	3.053.134 €	1.948.163 €	490.315 €	25,2%	63,8%
Crișan	2.789.202 €	1.485.005 €	1.363.667 €	91,8%	53,2%
Frecăței	3.182.020 €	1.967.839 €	67.765 €	3,4%	61,8%
Greci	6.353.023 €	3.035.817 €	2.777.560 €	91,5%	47,8%
Grindu	5.106.507 €	1.168.665 €	3.563.392 €	304,9%	22,9%
I.C. Brătianu	2.114.683 €	1.002.489 €	883.597 €	88,1%	47,4%
Jijila	4.279.411 €	2.391.820 €	741.397 €	31,0%	55,9%
Jurilovca	4.777.190 €	2.431.423 €	994.065 €	40,9%	50,9%
Luncavița	5.015.322 €	2.815.205 €	1.338.102 €	47,5%	56,1%
Mihail Kogălniceanu	6.055.344 €	3.190.933 €	3.004.746 €	94,2%	52,7%
Mahmudia	4.019.810 €	2.480.180 €	1.346.552 €	54,3%	61,7%
Maliuc	1.767.617 €	1.024.735 €	440.760 €	43,0%	58,0%
Mihai Bravu	2.730.268 €	1.519.798 €	896.404 €	59,0%	55,7%
Murighiol	6.858.034 €	3.202.125 €	3.686.888 €	115,1%	46,7%
Niculitel	6.244.254 €	3.196.214 €	3.038.150 €	95,1%	51,2%
Nufăru	4.325.154 €	1.821.619 €	2.274.290 €	124,8%	42,1%
Pardina	1.445.311 €	1.243.468 €	367.984 €	29,6%	86,0%
Sarichioi	7.703.022 €	3.849.136 €	2.885.637 €	75,0%	50,0%
Sf. Gheorghe	1.423.581 €	1.006.774 €	270.535 €	26,9%	70,7%
Slava Cercheză	2.513.852 €	1.378.956 €	758.895 €	55,0%	54,9%
Smârdan	1.658.462 €	1.170.600 €	374.716 €	32,0%	70,6%
Somova	3.781.982 €	2.355.596 €	752.660 €	32,0%	62,3%
Văcăreni	2.265.192 €	1.445.125 €	250.955 €	17,4%	63,8%
Valea Nucarilor	4.648.242 €	2.479.620 €	1.664.654 €	67,1%	53,3%
TOTAL	786.131.034 €	396.735.343 €	232.272.587 €	58,5%	50,5%

Tabelul 58: Capacitate financiară UAT din zona ITI Delta Dunării	
UAT	Indicele de sustenabilitate financiară pentru 2014-2022
Consiliul Județean Constanța	€ 170,744,238
Corbu	€ 7,023,553
Istria	€ 1,688,042
M Viteazu	€ 2,917,810
Săcele	€ 1,714,197
Consiliul Județean Tulcea	€ 71,101,009
Tulcea	€ 89,134,947
Babadag	€ 7,107,424
Isaccea	€ 6,139,681
Măcin	€ 6,297,618
Sulina	€ 4,094,718
Baia	€ 5,697,367
C.A. Rosetti	€ 702,471
Ceamurlia de Jos	€ 1,696,196
Ceatalchioi	€ 683,504
Chilia Veche	€ 2,118,648
Crișan	€ 1,618,109
Frecăței	€ 2,145,023
Greci	€ 3,289,023
Grindu	€ 1,271,588
I.C. Brătianu	€ 1,092,760
Jijila	€ 2,604,590
Jurilovca	€ 2,652,262
Luncavița	€ 3,070,485
M. Kogălniceanu	€ 3,472,338
Mahmudia	€ 2,713,923
Maliuc	€ 1,116,111
Mihai Bravu	€ 1,655,757
Murighiol	€ 3,480,727
Niculițel	€ 3,467,076
Nufăru	€ 1,982,793
Pardina	€ 1,348,953
Sarichioi	€ 4,204,014
Sf. Gheorghe	€ 1,095,944
Slava Cercheză	€ 1,499,672
Smârdan	€ 1,280,272
Somova	€ 2,565,563
Văcăreni	€ 1,582,360
Valea Nucarilor	€ 2,701,511
TOTAL	€ 430,772,277

VI.5 Metodologie de prioritizare a proiectelor

În procesul de implementare a strategiei și Investiției teritoriale integrate vor fi avute în vedere criterii de prioritizare a proiectelor.

Metodologia cuprinde cinci criterii principale. Fiecărui criteriu principal îi este atribuită o pondere (totalul ridicându-se la 100). Fiecare criteriu primește o notă de la 1 la 10 (de la scăzut la ridicat) pentru un proiect. Notele sunt apoi multiplicare cu ponderea respectivă. Cele cinci note principale pentru proiect se adună pentru a ajunge la nota totală a proiectului.

Pentru a ajuta procesul de analiză (judecare) să ajungă la cinci note principale pentru un proiect:

(a) **un set de sub-articole (ca mementouri)** este inclus în descrierea fiecărui criteriu de mai jos. Pentru principalele două criterii (nr. 1 și 2), acest subarticol au fost formalizate ca subcriterii cu ponderi alocate (însușind, de asemenea, 100), oferind o opțiune de a ajunge la cele două note principale printr-un calcul. În acest caz, fiecare subcriteriu primește o notă de la 1 la 10 (de la mică la mare). Acestea sunt apoi înmulțite cu ponderea subcriteriului respectiv și totalul acestor două subnote devine nota pentru proiect pentru criteriul principal (nr. 1 sau 2).

(b) **obiectivele sectoriale strategice (ca mementouri)**, conform proiectului de raport al strategiei din **Anexa 4**. Acestea pot să fie un punct de referință în plus față de (a) momentul în care proiectele din sectorul respectiv sunt notate.

Deoarece evaluarea proiectelor în funcție de aceste criterii reprezintă judecăți, cele mai adecvate note ale proiectelor tind să fie obținute prin consolidarea notelor date individual și independent de mai multe persoane care au cunoștințe rezonabile despre zona de dezvoltare și subiectele proiectului (de exemplu, numit ca „grup de prioritizare”).⁸² Aceste note individuale sunt apoi consolidate (o medie calculată pentru fiecare proiect bazat pe notele persoanelor).

(a) **Modelul pentru notarea proiectelor**

Sugerăm ca (a) și (b) de mai sus, adică subcriteriile notate și obiectivele sectoriale strategice **să fie utilizate ca mementouri numai** la atribuirea unei note pentru un proiect privind principalele cinci criterii. Un model pentru atribuirea celor cinci note pentru fiecare proiect din această Propunere ITI (125 de proiecte în total) este inclus într-o altă anexă (un fișier Excel ca document separat). O persoană care va prioritiza aceste proiecte va trebui doar să dea o notă (sugerăm să fie de la 1 la 10, 10 fiind cea mai mare posibil) pentru fiecare din cele cinci criterii ale unui proiect, iar nota totală a proiectului va fi calculată automat în foaia Excel.

---

⁸² O abordare care se bazează mai puțin pe judecată ar trebui să se bazeze pe analiza cost-beneficiu a fiecărui proiect și compararea valorilor nete actualizate. O astfel de abordare nu ar fi aplicabilă în cazul Deltei Dunării. (Judecățile legate de costurile estimate și cuantificarea beneficiilor anticipate ar fi încă necesare pentru o astfel de abordare).

Criteriile propuse

Următoarele criterii de prioritizare sunt sugerate și ar trebui să fie utilizate pentru proiectele indicate în Propunerea ITI și Planul de acțiune. Prioritizarea (notarea) ar trebui să se facă în principiu la nivelul tuturor proiectelor din fiecare „sector” (turism, transport etc.).⁸³ Aceleași criterii vor fi utilizate pentru toate „sectoarele”/subiectele.⁸⁴

Criteriul	Ponderea
(%)	
1. Consolidarea mediului -- impactul anticipat asupra obiectivului strategic 1	35
2. Dezvoltarea economică și serviciile îmbunătățite impactul anticipat asupra obiectivului strategic 2	35
3. Amploarea geografică, numărul beneficiarilor	10
4. Gradul de dificultate și durabilitatea financiară pe termen lung	15
5. Gradul de disponibilitate (starea pregătirii pentru implementare)	<u>5</u>
	Total
	100
	%

Descrierea criteriilor

1. Consolidarea mediului -- impactul anticipat asupra obiectivului strategic 1 (35 %)

Acest criteriu reprezintă impactul pe care proiectul se așteaptă să îl aibă asupra primului obiectiv strategic definit în Strategia de dezvoltare durabilă integrată în Delta Dunării (2030).

Păstrarea valorilor naturale unice printr-un management de mediu ghidat de știință și prin consolidarea comunităților locale în rolul acestora de protectori proactivi ai acestui patrimoniu mondial unic

Se pune accentul pe impactul pozitiv asupra mediului în zona de dezvoltare, reducerea riscurilor de mediu, prevenirea pierderii biodiversității și a serviciilor ecosistemice, managementul de mediu și autonomizarea comunităților locale. Mediul natural unic este considerat critic pentru dezvoltarea Regiunii Deltei Dunării. Proiectele care ajută la menținerea sau îmbunătățirea calității mediului natural și a biodiversității sale și/sau reducerea tensiunii puse pe acestea ar trebuie să obțină o notă mare. Proiectele care reduc valoarea ecologică a regiunii sau creează riscuri în timp pentru aceasta ar trebui să fie respinse sau cel puțin să obțină o notă proastă.

În cazul în care amploarea acestor criterii face dificilă realizarea unei singure analize generale pentru a defini nota unui proiect, analiza subarticolelor (subcriteriilor) poate să ajute un evaluator să dea o notă.

⁸³ Este posibil să nu fie nevoie să acordați note pentru proiecte foarte mici cu o motivare destul de evidentă.

⁸⁴ În cazul în care proiecte din mai multe de un „sector”/subiect sunt eligibile pentru finanțarea din aceeași axă OP, o analiză suplimentară și prioritizarea acestui proiect va fi necesară, în special dacă fondurile alocate nu sunt suficiente pentru toate aceste proiecte. Dacă este necesar, mai multe criterii pot să fie definite pentru a distinge gradul de importanță în cadrul „sectoarelor”/subiectelor corespunzătoare.

NOTĂ: acestea pot să fie utilizate: (a) ca o reamintire în procesul de judecare pentru obținerea notei proiectului sau (b) pentru calcularea detaliată a notei, folosind ponderi și note atribuite pentru fiecare subcriteriu (consultați anexa pentru un exemplu ilustrativ).

Subcriteriile și ponderile sugerate:	Ponderea (%)
Proiectul are un impact pozitiv asupra mediului din zona dezvoltată	30
Proiectul reduce în timp riscurile de mediu	10
Proiectul previne pierderii biodiversității și a serviciilor ecosistemice	30
Proiectul consolidează managementul de mediu	15
Proiectul autonomizează comunitățile locale.	<u>15</u>
Total	100 %

2. Dezvoltarea economică și serviciile îmbunătățite impactul anticipat asupra obiectivului strategic 2 (35 %)

Acest criteriu reprezintă impactul pe care proiectul se așteaptă să îl aibă asupra celui de-al doilea obiectiv strategic definit în Strategia de dezvoltare durabilă integrată în Delta Dunării (2030).

Dezvoltarea unei economii locale verzi, incluzive, pe baza consumului și producției durabile, eficientă din punct de vedere al resurselor⁸⁵, valorificând avantajele comparative ale zonei și beneficiind de sprijinul unor servicii publice îmbunătățite.

Se pune accentul pe dezvoltarea economică durabilă și incluzivă social. Deoarece se consideră că turismul are o importanță fundamentală pentru dezvoltarea regiunii Deltei Dunării, proiectele care îmbunătățesc regiunea ca destinație și care vor atribui la atragerea vizitatorilor ar trebui să primească o notă mare. Notele mari ar trebui, de asemenea, să fie date proiectelor care creează sinergii (între mediu, turism, pescuit, agricultură, întreprinderi mici, servicii etc.) și servicii de bază îmbunătățite (transport, apă, salubritate etc.) pentru dezvoltarea economică și îmbunătățirea calității vieții. Criteriul acoperă și contribuția proiectului la eficiența resurselor (în special eficiența energetică) și emisiile reduse de dioxid de carbon, dacă este cazul.

NOTĂ: unele aspecte asociate economiei „verzi” (în special reducerea riscurilor de mediu și prevenirea pierderii biodiversității și a serviciilor ecosistemice) ar trebui să fie luate în calcul în cadrul criteriului 1 și nu ar trebui să fie „numărate pentru a doua oară” aici (nu au un impact de două ori).

Subcriteriile și ponderile sugerate:	Ponderea (%)
Proiectul îmbunătățește destinația și va atrage turiști în regiune	35
Proiectul îmbunătățește calitatea vieții prin servicii îmbunătățite	35
Proiectul contribuie la sinergiile⁸⁶ pentru dezvoltarea regiunii	20
Proiectul are un impact cu eficiență energetică/emisii reduse de dioxid de carbon	10

⁸⁵ O economie care se bazează pe o bunăstare îmbunătățită a oamenilor și pe echitatea socială, reducând semnificativ riscurile de mediu și prevenind pierderii biodiversității și a serviciilor ecosistemice. O economie verde poate să fie considerată una care are emisii scăzute de dioxid de carbon, este eficientă din punctul de vedere al resurselor și incluzivă social. (Inițiativa UNEP pentru o economie verde)

⁸⁶ Sinergia este o „legătură” între proiecte care adaugă valoare (oferă același potențial efect 2+2=5). Alte relații (legături) între proiecte nu ar trebui să aibă nicio preferință sau punctare.

Total 100
%

3. **Amploarea geografică, numărul beneficiarilor** (10 %)

Acest criteriu ar trebui să reflecte domeniul de aplicare al impactului pe care se așteaptă să îl aibă proiectul în ceea ce privește (a) numărul de comune sau zone urbane (localități, oraș) și (b) populația afectată din regiune (numărul persoanelor care vor beneficia de proiect). Pentru această punctare, poate să fie utilă clasificarea proiectelor în ceea ce privește aceste două dimensiuni, după cum urmează. Un proiect de tip A ar trebui să obțină o notă mare, în timp un proiect de tip D ar trebui să obțină o notă mică potrivit acestui criteriu. Prin acest criteriu, amploarea mai mare a unui proiect va fi considerată drept pozitivă.

Tipul proiectului	Beneficiarul geografic		Domeniul de aplicare	
	Domeniul de aplicare			
turistică	A	Ridicată	Ridicată	De exemplu, promovarea regiunii ca destinație turistică
	B	Ridicată	Scăzută	
	C	Scăzută	Ridicată	De exemplu, dezvoltarea urbană în orașul Tulcea.
	D	Scăzută	Scăzută	

NOTĂ: pentru persoanele care vor fi afectate negativ de un proiect, ar trebui să fie dezvoltate și implementate mecanisme de compensare, conform reglementărilor guvernamentale.

Deși zona Regiunii Deltei Dunării nu este mai importantă decât alta, Delta (adică RBDD) este totuși evidențiată într-o oarecare măsură ca prezentând o importanță semnificativă specifică în regiune în baza relației sale puternice cu criteriul și obiectivul strategic nr. 1 și relația turismului și pescuitului cu criteriul și obiectivul strategic nr. 2.

În general, pregătirea proiectului (bazată pe diferite aspecte, inclusiv eficiența și economia abordării de achiziție) ar trebui să fie făcută înainte de prioritizare. Cu toate acestea, proiectele din regiunea Deltei Dunării prezintă unele caracteristici specifice care trebuie luate în calcul. Conform procesului legat de PO, fiecare proiect se presupune că este asociat unui beneficiar (administrație locală sau entitate privată) responsabil cu implementarea sa. Astfel, pregătirea în scopul achiziției și implementării efective poate să fie realizată ca un „al doilea pas” de diferite comune reunite. Salubritatea îmbunătățită în mai multe comune este un exemplu. Deși un proiect de salubritate individual definit de autoritățile comunale va obține un punctaj foarte mic la criteriul 3 (amploare), ar trebui să obțină un punctaj mare pentru criteriile 1 și 2. Deci, deși un proiect de investiții mai mare, bine pregătit, care se adresează tuturor comunelor care au nevoie de salubritate ar obține un punctaj mult mai mare pentru criteriul 3, punctarea acestuia ca un singur proiect sau individual pe comună este posibil să nu conteze semnificativ.

În cazurile în care un proiect implică mai multe „subproiecte” sau intervenții, abordările descrise la sfârșitul appendicelui de mai jos pot să fie luate în calcul, dacă este necesar.

4. Gradul de dificultate și durabilitatea financiară pe termen lung (15 %)

Criteriul dorește să identifice diferențele legate de (a) complexitatea proiectului; și (b) riscurile și incertitudinile referitoare la durabilitatea financiară pe termen lung, adică o combinație a celor două într-o singură notă.

NOTĂ: cu cât este mai mare complexitatea, cu atât este mai mică nota; și cu cât este mai mare riscul sau incertitudinea legată de obținerea durabilității financiare pe termen lung, cu atât mai mică este nota.

Exemple de factori care trebuie să fie luați în calcul la evaluare sunt:

- Complexitatea tehnică (de exemplu, care este riscul de apariție a complicațiilor neașteptate sau a surprizelor? Vom aplica un concept sau o tehnologie „nouă” sau bine-cunoscută? „Am mai făcut acest lucru înainte sau nu” în regiune?)
- Complexitatea instituțională (de exemplu, sunt multe administrații locale implicate sau nu? Implementarea proiectului depinde de acțiunile entităților guvernamentale județene sau locale? Toate părțile interesate sunt de acord în privința abordării proiectului? Principalul beneficiar este gata și bine pregătit să-și asume responsabilitățile legate de acest proiect?)
- În ceea ce privește activitățile de proiect determinate de cerere (de exemplu, inițiativele agricole), există personalul și mecanismele necesare pentru a satisface această cerere?
- Complexitatea achiziției (de exemplu, sunt disponibili contractanți cu experiență și fiabili? Contractele vor fi rezonabil de simple și directe sau complexe? Personalul beneficiarului este capabil să gestioneze contractele/să supravegheze adecvat lucrările?)
- În ce măsură condițiile meteorologice reprezintă un factor pentru implementarea proiectului?
- Ce nivel de planificare de contingență ar fi recomandabil pentru proiect? (pentru a fi pregătiți pentru „ce ar putea să meargă prost”)
- Vor trebui sau nu să existe fonduri locale disponibile pentru implementarea proiectului?
- Care este riscul sau incertitudinea ca nivel necesar de finanțare pentru operațiunile și întreținerea (O&M) viitoare adecvate să nu fie disponibile?
- Alte complexități, riscuri sau incertitudini?

5. Gradul de disponibilitate (starea pregătirii pentru implementare) (5 %)

În principiu, disponibilitatea integrală a unui proiect nu ar trebui să îl facă mai important din perspectiva prioritizării. Cu toate acestea, deoarece proiectele pentru Regiunea Delta Dunării vor fi finanțate în principal din fonduri ITI UE, într-o anumită perioadă de timp, provocarea pentru absorbirea acestor fonduri UE justifică un bonus limitat pentru astfel de proiecte. De aceea, proiectele care sunt, în momentul exercițiului de prioritizare, mai avansate față de altele în ceea ce privește pregătirea și disponibilitatea pentru implementare vor fi preferate într-o proporție mică (pondere de 5 %). Reduce diferite incertitudini și riscuri; de exemplu, referitoare la ultimele dificultăți de pregătire neașteptate, absorbția la timp a fondurilor etc.

Exemple de factori de disponibilitate, dacă este cazul (pot să difere în funcție de tipul proiectului):

- Domeniul de aplicare și obiectivele proiectului sunt clare
- Principalul beneficiar (administrația locală sau entitatea privată) a fost definit, angajat, este gata să înceapă
- Finanțarea locală necesară a proiectului este angajată (disponibilă)
- Studiul pre-fezabilitate, studiul integral de fezabilitate și/sau documentația de proiectare tehnologică există și acestea nu au mai mult de trei ani
- Studiul de impact asupra mediului a fost realizat (conform cerințelor guvernamentale)
- Mecanismele de implementare a proiectului (responsabilitățile/„cine ce va face”) sunt definite și acceptate de părțile implicate
- Personalul-cheie pentru implementarea proiectului există
- Există un plan de achiziții al proiectului
- Documentele de achiziții inițiale au fost schițate (gata pentru a fi emise)
- Întrebările legate de proprietatea asupra terenurilor sunt clarificate
- Orice achiziție necesară de teren este în stadiu avansat

În plus, orice condiții sau alte limitări pentru începerea implementării proiectului (de exemplu, desfășurarea consultărilor publice locale) ar trebui să fie stabilite și evaluate oferind unui proiect „punctajul de disponibilitate”. De exemplu, riscul de complicații procedurale în timpul proceselor de aprobare finală a proiectului; nivelul de dependență de implementările altor proiecte (riscul de întârziere); și calitatea unor documente ale proiectului este posibil să fie nevoie să fie reevaluate (riscul de activități suplimentare ulterioare) și luate în calcul.

VII: Monitorizare și evaluare

Scopurile sistemului de monitorizare și evaluare propus (M&E) pentru Strategia integrată de dezvoltare durabilă a Deltei Dunării (Strategie) sunt: (1) sprijinirea implementărilor efective a intervențiilor și a absorbției de fonduri aferente; și (2) evaluarea impactului pe termen lung și a dezvoltării durabile a intervențiilor.

Indicatorii sunt necesari la următoarele niveluri. Datele M&E aferente pot fi „rulate” sau consolidate la toate nivelurile într-o anumită măsură, pentru a limita eforturile de raportare.

Figura 59: Responsabilități de monitorizare pe tipuri de indicatori

Nivelul indicatorului	Utilizator principal
Indicatori pentru obiectivele strategice (pe baza indicatorilor de pilon)	MDRAP
Indicatori de pilon (pe baza indicatorilor de sector)	ADI ITI DD
Indicatori de sector (pe baza indicatorilor de proiect)	ADI ITI DD
Indicatori PO (conform AM)	Autorități de Management
Indicatori axă PO (conform AM)	Autorități de Management
Indicatori de proiect (a se vedea fișele de model)	Beneficiari (Autoritățile locale, entități private)

Calendarul pentru implementarea proiectelor și pentru monitorizarea și evaluarea aferente sunt ilustrate mai jos.

Figura 60: Calendar pentru monitorizare și evaluare

2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Aprobarea formală a Strategiei în trimestrul al treilea	Activități pentru implementarea proiectului - proiect cu proiect, în mod continuu. (vor începe imediat ce este deschisă o AM pentru primirea cererilor de proiect)					Implementarea continuă a proiectelor	
Autorități de Management (AM) deschise pentru primirea cererilor de proiect	Sucesiunea activităților cheie pe proiect: 1. Depunerea cererii de finanțare 2. Semnarea contractului de finanțare 3. Procedura / procedurile de achiziție 4. Semnarea contractului / contractelor - de echipamente, lucrări civile, servicii (după caz) 5. Supravegherea continuă a proiectului 6. Procedura de finalizare a proiectului					(condiționată de aprobarea UE privind prelungirea perioadei programului)	
raportare monitorizare	. raportare . monitorizare	. raportare . monitorizare	. raportare . monitorizare . evaluare intermediară	. raportare . monitorizare	. raportare . monitorizare	. raportare . monitorizare . evaluare	. raportare . monitorizare . evaluare

VII. 1 Monitorizarea și evaluarea strategiei

Întreaga evaluare a progresului și impactului Strategiei integrate de dezvoltare durabilă a Deltei Dunării (Strategie) va fi efectuată de către Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice. în colaborare cu ADI ITI DD. Aceasta trebuie legată de cele două obiective strategice definite în Strategie (repetate aici pentru referință), adică evaluarea măsurii în care progresul implementării și realizările finale ale proiectului contribuie la aceste obiective. Evaluarea urmărește contribuția fiecărei intervenții la dezvoltarea regiunii, conform Strategiei acesteia.⁸⁷ În plus, evaluarea va conduce la tragerea de învățăminte din implementarea programului ITI pentru a ajuta la pregătirea strategiilor și programelor viitoare. Un cadru general de evaluare este ilustrat în **Error! Reference source not found.** de mai jos.

Obiectivul strategic nr. 1

Păstrarea valorilor naturale unice printr-un management de mediu ghidat de știință și prin consolidarea comunităților locale în rolul acestora de protectori proactivi ai acestui patrimoniu mondial unic.

Obiectivul strategic nr. 2

Dezvoltarea unei economii locale verzi⁸⁸ incluzive, pe baza consumului și producției durabile, eficientă din punct de vedere al resurselor, valorificând avantajele comparative ale zonei și beneficiind de sprijinul unor servicii publice îmbunătățite.

Pentru a facilita evaluările, următorii factori arată contribuția la obiectivul respectiv:

Pentru Obiectivul strategic nr. 1:

- Proiectul are un impact pozitiv asupra mediului în zona de dezvoltare
- Proiectul reduce riscurile de mediu în timp
- Proiectul împiedică pierderea biodiversității și a serviciilor ecosistemului
- Proiectul consolidează managementul mediului
- Proiectul împuternicește comunitățile locale.

Pentru Obiectivul strategic nr. 2:

- Proiectul consolidează destinația și atrage vizitatori în regiune
- Proiectul îmbunătățește calitatea vieții prin servicii mai bune
- Proiectul contribuie la sinergiile pentru dezvoltarea regiunii
- Proiectul are impact asupra eficienței energetice / emisiilor reduse de carbon

În plus, se va avea în vedere:

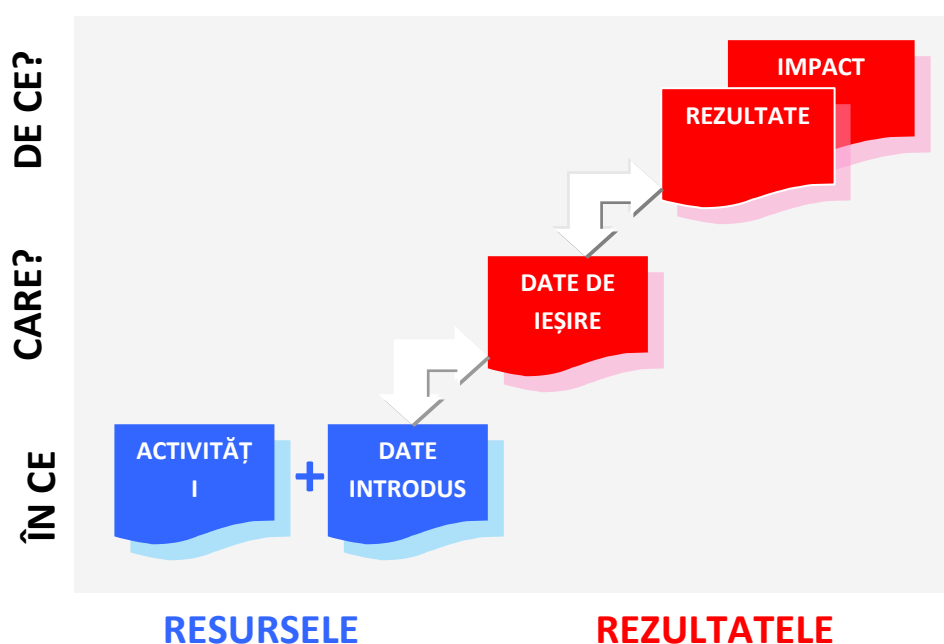
⁸⁷ Sistemul ME va ajuta totodată AM la măsurarea rezultatelor și la stabilirea gradului în care respectivul PO are un impact în zona ITI. AM vor evalua, de asemenea, gradul de integrare a dezvoltării în cadrul axelor PO.

⁸⁸ O economie care are ca rezultat creșterea bunăstării umane și a echității sociale, reducând semnificativ riscurile de mediu și care împiedică pierderea biodiversității și a serviciilor ecosistemului. O economie ecologică poate fi concepută drept una cu puține emisii de carbon, care folosește eficient resursele și care este atotcuprinzătoare din punct de vedere social. (PNUM Inițiativa economiei verzi)

- (b) evaluarea amploarea impactului, adică impactul geografic și asupra beneficiarilor din regiune; și
- (c) stabilirea riscurilor sau incertitudinilor în ceea ce privește sustenabilitatea financiară a investițiilor făcute, adică capacitatea beneficiarului de a avea puterea financiară de a exploata și menține investițiile făcute, într-o manieră adecvată, pe termen scurt, mediu și lung.

Studiile de evaluare trebuie să evalueze și beneficiile obținute de diferite grupuri ale societății, inclusiv femei, tineri și populații minoritare.

Figura 61: Cadrul de evaluare

Indicatori de evaluare și monitorizare a Strategiei Integrate de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării pentru perioada 2014-2020:

În vederea realizării monitorizării strategiei, se va avea în vedere utilizarea unui set minimal de indicatori care să reflecte cu prioritate impactul proiectelor propuse spre implementare și contribuția strategiei la atingerea obiectivelor Strategiei Europa 2020:

Tabelul 59: Indicatori generali de evaluare și monitorizare a strategiei

Nr. Crt.	Denumirea indicatorului	Unitatea de măsură	Sursa datelor
1.	Rata de ocupare a populației cu vârsta cuprinsă între 20 și 64 de ani	%	INS, ANOFM
2.	Procentul din PIB alocat activităților de Cercetare – Dezvoltare – Inovare	%	INS

3.	Volumul total al emisiilor de gaze cu efecte de seră	Tone echivalent	ANPM
4.	Ponderea energiei produse din resurse regenerabile	%	TRANSELECTRICA, ANRE
5.	Volumul emisiilor de CO ₂ generat de sectorul rezidențial și public	Tone echivalent	Audituri energetice
6.	Rata abandonului școlar	%	ISJ, INS
7.	Ponderea populației de 30-34 de ani cu studii superioare	%	INS
8.	Numărul persoanelor cu risc de sărăcie și de excluziune socială	Persoane	INS
9.	Valoarea agregată a Indicelui de Dezvoltare Umană Locală la nivelul teritoriului ITI Delta Dunării	Valoare	Banca Mondială
10.	Valoarea agregată a Indicelui de Dezvoltare Teritorială la nivelul teritoriului ITI Delta Dunării	Valoare	MDRAP

* indicatorii vor fi revizuiți în conformitate cu modificările care vor fi aduse prezentei Strategii Europa 2020, pentru următorii 10 ani.

** recomandăm stabilirea de ținte pentru fiecare indicator în parte, pentru orizontul 2020 și 2030, după aprobarea listei de proiecte prioritare

Termenele de raportare privind stadiul implementării strategiei sunt: anul 2017, respectiv în 2019 (pentru perioada de programare 2014-2020), respectiv 2024 și 2027 (pentru orizontul 2030), în strânsă corelare cu procesul de examinare a performanțelor de la nivel național, impus de Comisia Europeană pentru toate Statele Membre (în condițiile prevederii, în premieră, a unei rezerve de performanță).

Documentarea valorii indicatorilor de monitorizare selectați, prezentați în tabelul de mai jos, pe baza surselor secundare: datele statistice puse la dispoziție de Institutul Național de Statistică, din raportările ADI ITI Delta Dunării și din Rapoartele Anuale de Implementare ale Programelor Operaționale aferente perioadei 2014-2020, elaborate de Autoritățile de Management/Organismele Intermediare (pe baza datelor din SMIS), în contextul în care majoritatea proiectelor strategice prioritare sunt propuse spre finanțare din Programe Operaționale.

În contextul în care se va constata că informațiile disponibile la nivelul surselor de informații existente (bazele de date ale INS, rapoartele anuale de implementare) nu sunt suficiente pentru a reflecta progresul implementării strategiei, se poate opta, complementar, pentru aplicarea de chestionare de monitorizare organizațiilor care implementează proiecte relevante pentru măsurile Strategiei Integrate de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării pentru perioada 2014-2020. Cu toate acestea, trebuie avut în vedere că procesul de colectare a informațiilor din surse primare, pe bază de chestionar, este un proces anevoios, iar rezultatele pot fi viciate de rata ridicată de non-răspuns.

VII.2 Monitorizarea implementării Investiției Teritoriale Integrate Delta Dunării

Raportarea privind programul ITI Delta Dunării va fi făcută, în principal, de către ADI ITI DD prin consolidarea informațiilor de la beneficiari și prin depunerea rapoartelor periodice la Ministerul Fondurilor Europene, GLF ITI și AM.

Date și informații care trebuie raportate trimestrial:

Rezumatul **stadiului pe Axa PO**:

- a. Alocare totală ITI
- b. Suma totală aprobată la zi (și numărul corespunzător de contracte de finanțare) și % din a.
- c. Suma totală aprobată la zi (și numărul corespunzător de contracte de muncă) și % din b.
- d. Suma totală plătită (și numărul de contracte finalizate și în derulare) și % din b
- e. Suma totală angajată (contractată, dar neplătită încă) și % din b.
- f. Suma totală revizuită (și numărul corespunzător de cereri de finanțare) și % din a.

Până în ultimul trimestru și acumulată la zi:

Număr de **cereri de finanțare**: (i) întocmite, (ii) depuse, (iii) returnate (pentru informații suplimentare), (iv) respinse (grupate după motivul respingerii) și (v) aprobate.

- Grupate pe beneficiari, axa PO, sector, locație (sau zona din regiunea DD)
- cu sumele de finanțare totale solicitate, respinse sau aprobate.

Număr de **contracte de finanțare**: (i) întocmite și (ii) semnate.

- Grupate pe beneficiari, axa PO, sector, locație (sau zona din regiunea DD)
- cu sumele de finanțare totale corespunzătoare.

Număr de **contracte semnate**.

- Grupate pe beneficiari, axa PO, sector, locație (sau zona din regiunea DD)
- cu sumele totale semnate.

Informații privind achizițiile:

- Număr de proceduri de achiziție publică finalizate (anunțat) de (i) Beneficiar; (ii) Axa PO
- Număr de elemente achiziționate în prezent de (i) Beneficiar; și (ii) axa PO
- Din care număr de elemente postat în acest trimestru pe *e-licitatie.ro* de către (i) Beneficiar; și (ii) axa PO
- Procedura medie de achiziție (zile) de la postare până la anunțarea operatorului economic câștigător (la zi); motivele pentru întârzierile ce depășesc perioada standard.
- Număr de probleme de achiziție rezolvate de la ultima dată de raportare.
- Noi probleme de achiziție întâlnite în perioada de raportare.
- Restul problemelor de achiziție care așteaptă rezolvare, în prezent.

Monitorizarea și evaluarea la nivelul ITI Delta Dunării trebuie să asigure posibilitatea analizei relevanței implementării proiectelor în raport cu prevederile Strategiei integrate de dezvoltare durabilă a Deltei Dunării și a documentelor programatice aferente FESI (Acordul de parteneriat și programele operaționale).

La nivelul proiectului, evaluarea ajută ADI-ITI și AM-urile să urmărească performanța proiectului

finanțat prin intermediul mecanismului ITI (și de asemenea pentru orice sursă de finanțare) și să urmărească în ce măsură proiectele se aliniază la Strategia de Dezvoltare Durabilă Integrată a Deltei Dunării 2030 și ating indicatorii specifici fiecărui PO.

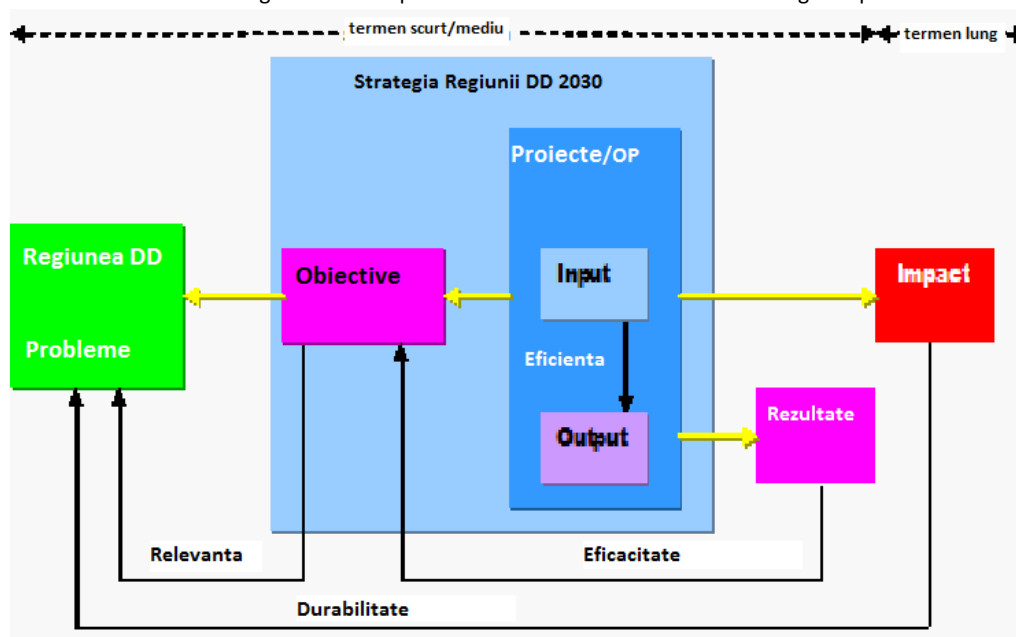
La acest nivel evaluarea se axează pe:

- relevanța proiectului, de ex. așa cum se relaționează la nevoile și obiectivele sectoriale;
- utilitatea proiectului, de ex. impactul proiectului (sustenabilitatea);
- eficiența proiectului, de ex. relația dintre inputurile folosite pentru proiect și outputurile create de proiect;
- eficiența proiectului, de ex. relația dintre obiectivele și rezultatele proiectului.

„Ghidul privind Monitorizarea și Evaluarea Programelor pentru perioada 2014-2020, Concepte și Recomandări” publicat în martie 2014, prezintă în Anexa 1 o listă cu indicatorii generali, folosiți pentru evaluarea proiectelor (indicatori pentru transport, TIC, mediu înconjurător etc.).

La nivelul programului, datorită procesului de evaluare, AM-urile pot măsura rezultatele și în ce măsură un anumit PO influențează zona ITI-DD. AM-urile vor evalua și nivelul de integrare a dezvoltării de-a lungul axelor PO.

Figura 68: Principalele criterii de evaluare din matricea logică a proiectului⁸⁹

Criteriile de evaluare a calității (evaluare ex post) vin în sprijinul unei analize consistente și de luare a deciziilor pe bază de informații solide, documente-cheie și capacitate a părților interesate. Procesul permite factorilor de decizie de la nivelul AM-urilor și ITI-DD să adapteze criteriile în conformitate cu prioritățile locale și cu mediul de lucru.

Cadrul calitativ este format din trei secțiuni principale.

⁸⁹ Matricea logică a proiectului este formată din: (i) cadrul obiectivelor, indicatorilor și surselor de informații; (ii) lista principalelor ipoteze care trebuie monitorizate; și (iii) referințe solide. Sursa: *Direcții orientative privind managementul ciclului de proiect*, Comisia Europeană, 2004.

Prima secțiune, **relevanța**, evaluează dacă proiectul îndeplinește cerințele de prioritate în baza următoarelor criterii:

- Proiectul a fost formulat în conformitate cu politicile/planurile de la nivelul UE și de la nivel național și local.
- Mecanismul actorilor implicați este operațional.
- Grupurile-țintă au fost identificate și problemele lor analizate.
- Principalele probleme legate de capacitatea instituțională au fost adresate.
- Este stabilită responsabilitatea relevantă și demonstrată locală.

Cea de a doua secțiune, **fezabilitatea**, evaluează calitatea proiectului creat și implementat pentru a întâmpina nevoile grupului de referință bazându-se pe următoarele criterii:

- Planul de lucru privind activitățile este pregătit și acceptat de toate părțile pentru a se asigura coordonarea, acordurile de finanțare și suportul din partea altor instituții și organizații.
- Resursele și costurile sunt bine definite în studiul de fezabilitate și proiectul are rentabilitate economică pozitivă.
- Diversele scenarii și riscuri sunt adresate în detaliu în studiul de fezabilitate și mecanismul de gestionare a riscurilor este finalizat.
- Proiectul îndeplinește cerințele tehnice și standardele, este sigur din punct de vedere social și de mediu și este acceptat la nivel local.

A treia secțiune, **utilitatea**, evaluează beneficiile ulterioare și aspectele de management pe durata implementării procesului. Această secțiune este mai complexă și se referă la următoarele aspecte:

- Proiectul rămâne relevant și fezabil până la sfârșitul procesului.
- Obiectivul/obiectivele proiectului este/sunt atins/atinse.
- Aspectele de sustenabilitate, cum ar fi cele financiare și de resurse umane care vor fi implicate în operarea și mentenanța proiectului, sunt adresate în mod eficient și rezolvate până la sfârșitul implementării proiectului.

Tabelul 60: Secțiunea 1 – Relevanța

Criterii de evaluare	Întrebare cheie	Indicatori	Actori implicați
A. Relevanță: 1. Proiectul sprijină obiectivele PO 2. Proiectul se adresează unei probleme reale a grupurilor-țintă din regiunea DD	Răspund obiectivele strategice la problemele identificate în regiunea DD?	Planul de acțiune este susținut de fișa individuală a proiectului Aprobarea Strategiei DD de către Comisia Inter-ministerială	Părți semnate ale Protocolului ADI, MDRAP, MFE, MADR, ADI-ITI

Riscuri și măsuri corespunzătoare. Riscurile pot apărea dacă proiectele incluse în planul de acțiune sunt schimbate cu altele care nu corespund obiectivelor strategice. În acest caz, ITI-DD va informa părțile semnate ale Protocolului ADI, prezentând: (i) motivele pentru care proiectul a eșuat să îndeplinească cerințele; (ii) noua listă de proiecte. Părțile semnate ale Protocolului ADI, prin consultare cu AM-urile specifice, vor trebui să aprobe noua listă.

Tabelul 61: Secțiunea 2 – Fezabilitatea

Criterii de evaluare	Întrebare cheie	Indicatori	Actori implicați
B. Eficacitate 3. Proiectele sunt fezabile și se așteaptă în mod realist ca ele să atingă obiectivele strategice și ale PO	Corespund rezultatele proiectului cu obiectivele sectoriale formulate în Strategia DD? Sunt rezultatele proiectului în concordanță cu obiectivele PO?	Indicatorii proiectului ⁹⁰ specificați în planul de acțiune al Strategiei Indicatori specifici din studiile de fezabilitate și analiza cost-beneficiu ⁹¹ Raporturi anuale de activitate ⁹²	Parți semnatare ale Protocolului, MDRAP, MFE, MADR, ADI-ITI Solicitant al Proiectului (public sau privat) ADI-ITI și AM-uri

Riscuri și măsuri corespunzătoare. Riscurile pot apărea din cauza constrângerilor de la nivel operațional și din motive legate de capacitatea agenților de implementare –i de exemplu, locuri de muncă vacante accidentale, nivelul scăzut de calificare a personalului și întârzieri în procesul de recrutare. În acest caz, sunt necesare anumite măsuri, ca, de exemplu, sporirea canalelor de comunicare între actori; dezvoltarea resurselor umane prin programe de formare și/sau proceduri de recrutare.

Tabelul 62: Eficiența

Criterii de evaluare	Întrebare cheie	Indicatori	Actori implicați
C. Eficiență 4. Proiectele sunt măsurate pe baza raportului input/output	Au fost atinse rezultatele proiectului cu resursele alocate?	Cerințele din Termenii de Referință, formulate de solicitant Indicatorii din studiul de fezabilitate: a. Informații tehnice b. Informații financiare (e.g. cost/unitate) c. Calendar Rapoarte anuale de activitate	Părți semnatare ale Protocolului, MDRAP, MFE, MADR, ADI-ITI Solicitant al Proiectului (public sau privat) Evaluator independent de proiect Supraveghetorul independent (în timpul implementării) ADI-ITI și AM-uri.

Riscuri și măsuri corespunzătoare. Riscurile pot apărea din cauza întârzierilor în stadii diferite ale implementării proiectului. Aceste întârzieri pot, spre exemplu, să fie generate de calitatea informației din specificații sau de termenii de referință pregătiți de solicitant, de lipsa informațiilor de proprietate, documente statutare neclare în materie de planificare, condiții climatice nefavorabile, accesul limitat în zona proiectului sau lipsa coordonării dintre actorii implicați în implementarea proiectului. Unele situații pot genera costuri adiționale care, în conformitate cu condițiile de eligibilitate, vor putea sau nu să fie finanțate din fonduri UE. Un nivel rezonabil de risc ar trebui totuși să fie acceptat, dar trebuie să fie atenuat; de exemplu, prin date fiabile și informații care să sprijine luarea de decizii și implementarea proiectului; și un sistem de monitorizare al proiectului aplicat la fiecare etapă din proiect.

⁹⁰ Indicatorii ar trebui să răspundă de indicațiile PO, acolo unde pot fi aplicate. Raportul existent de Evaluare a Nevoilor oferă indicatori relevanți pentru toate sectoarele analizate.

⁹¹ Analiza cost-beneficiu oferă indicatori de financiare ex ante și indicatori economici (a se vedea Guide to Cost Benefit Analysis of Investment Projects, European Commission, Directorate General regional Policy, 2008). Studiul din 2013 al Băncii Mondiale, „Identificarea Modelelor de Selectare ale Proiectului pentru Programul Operațional Regional 2014-2020”, prezintă în capitolul XI - Monitorizare și Evaluare indicatorii de performanță folosiți pentru perioada de programare 2007-2013.

⁹² Raportul operațional include locația, activitățile, programarea resurselor și bugetul. Indicatorul ratei de absorbție va trebui de asemenea inclus.

Tabelul 63: Secțiunea 3 – Utilitatea

Criterii de evaluare	Întrebare cheie	Indicatori	Actori implicați
D. Sustenabilitate 5. Această evaluare se referă la impactul pe termen lung în ceea ce privește sustenabilitatea intervenției.	Au fost rezolvate problemele/îmbunătățite situațiile? Sunt beneficiile proiectului cel mai probabil durabile?	Existența operatorilor după implementarea proiectului Existența fondurilor pentru operare și mentenanță după implementarea proiectului Indicatori specifici de impact pentru fiecare proiect Rapoarte de Evaluare și de Audit	Beneficiarul proiectului Parți semnatare ale Protocolului, MDRAP, MFE, MADR, Companii specializate

Riscuri în timpul implementării și măsuri corespunzătoare. Din cauza resurselor umane și financiare limitate din instituțiile publice și câteodată a capacității reduse de recuperare a costurilor de la utilizatorii de utilități, unele proiecte sunt în riscul de a nu fi durabile pe termen lung. Pentru a adresa parțial aceste situații, proiectele definite ca fiind “proiecte majore”, e.g. având costuri estimate la 25 sau 50 de milioane de euro, în funcție de sector, trebuie să aibă o analiză cost-beneficiu amplă, în concordanță cu regulile UE.

VII.3 Monitorizarea implementării la nivel de proiect

Monitorizarea ajută la atingerea rezultatelor, contribuie la obiectivele totale ale proiectului, administrează eficient resursele existente și raportează progresul. De aceea raportarea ar trebui să fie legată de sistemul de monitorizare. Procesul de monitorizare și raportare conține activitățile axate pe progresul proiectului, propune inițiative și ia acțiuni de remediere, păstrează planul de lucru actualizat în mod continuu. Este un proces permanent executat de unitățile administrative de la nivelul AM și ITI-DD, care urmăresc inputul, activitățile și rezultatele, incluzând rata anuală de absorbție per proiect și locație.

Responsabilitatea principală de monitorizare și supraveghere a implementării proiectului individual îi revine Beneficiarului. Trebuie elaborat un plan de implementare a proiectului pentru fiecare proiect, în unele cazuri împreună cu un studiu de fezabilitate. Monitorizarea trebuie efectuată în baza acestui plan, în ceea ce privește: (a) produsul (realizările); (b) perioada (grafic); și (c) costurile (buget) și măsurile luate, după caz, pentru finalizarea cu eficiență a proiectului. Date cheie trebuie prezentate periodic către ADI ITI DD, în special privind abaterile semnificative de la plan sau problemele de implementare neprevăzute. Informarea periodică trebuie făcută către AM competentă, conform cerințelor de raportare ale acesteia, fie direct sau prin consolidare de către ADI ITI DD.

Listă de verificare pentru pregătirea și implementarea proiectelor:

Monitorizarea în timpul fazei inițiale a proiectului/etapa de pregătire

- Asigurarea aranjamentelor instituționale, includerea relațiilor de lucru și a canalelor de comunicare între actori
- Stabilitatea indicațiilor și aranjamentelor contractuale (în conformitate cu dispozițiile legale și direcțiilor orientative ale fiecărui PO)
- Resurse la dispoziția ITI-DD (financiare, umane, logistice)
- Pregătirea unui plan de implementare a proiectului pentru 2014-2020 și a unui sistem de M&E corespunzător

Monitorizarea în timpul fazei de implementare a proiectului⁹³

- Desfășurarea resurselor pentru fiecare proiect (resurse logistice, umane și financiare)
- Progresul proiectului bazat pe planul de implementare a proiectului
- Revizuire ale planului de implementare, așa cum s-a solicitat
- Raportarea operațională periodică a progresului

Monitorizarea în timpul stadiului inițial al fazei operaționale

- A se asigura că beneficiarul operează output-urile proiectului în baza unor planuri adecvate de O&M
- A se asigura că există o capacitate adecvată a resurselor umane la nivel de beneficiar
- A se asigura că acoperirea cheltuielilor recurente la nivelul beneficiarului este securizată

---

⁹³ Aceasta este o etapă în desfășurare și va urma să înceapă după aprobarea Planului de Acțiune (2015).

VII.4 Indicatori de monitorizare a obiectivelor pe sectoare prioritare

Pilonul I: Protejarea mediului și resurselor naturale

Tabelul 64: Indicatori de monitorizare

Domeniul	Indicatori
Biodiversitate și managementul ecosistemelor	- Plan de management și acțiuni RBDD bazate pe date de monitorizare larg acceptate și pe modele hidrologice, de sedimentare și demografice de ultimă oră - Înzestrarea cu biodiversitate a RBDD este menținută, după cum indică populațiile viabile și stabile de specii importante - Populațiile de specii de pește valoroase din punct de vedere comercial înregistrează o revenire și apoi rămân stabile, datorită condițiilor ecologice și exploatații reduse, în timp ce populațiile de specii exotice (în special crapul Gibel) înregistrează o scădere - Infrastructura esențială și bunurile economice din cadrul RBDD sunt protejate împotriva inundațiilor, printr-o abordare care subliniază menținerea procesului ecologic natural în măsura posibilului - Comunitățile din cadrul RBDD cunosc și sunt angajate activ în managementul ecosistemului și resurselor naturale importante economic ale RBDD și participă activ inclusiv la pregătirea și implementarea planurilor de management și beneficiază tot mai mult de utilizarea durabilă a resurselor naturale (ex. programele-pilot locale de curățare a mediului și abordările de management al resurselor naturale la nivel de comunitate în zonele cu utilizare durabilă); beneficiile includ oportunități crescute și venituri din ecoturism - Cadrul legislativ și de reglementare pentru managementul și utilizarea RBDD și a resurselor acestora este actualizat pentru a sprijini obiectivele participării sporite a comunității și stimulentele pentru protejare și refacere ecologică - Cadrul instituțional eficient și transparent, capacitatea de management și activele corporale sunt implementate pentru monitorizarea, protejarea și gestionarea cu eficiență a RBDD - Programul diversificat de cercetare, recunoscut internațional, privind sistemele și resursele naturale și culturale ale DD implică instituții și cercetători locali și internaționali
Eficiență energetică	- Numărul de clădiri publice renovate și economiile totale de energie - Număr de clădiri rezidențiale și economiile totale de energie - Economiile totale de energie din intervențiile în utilitățile publice și prin alte activități din sectorul public - Procentul de energie regenerabilă din totalul de energie utilizată în cadrul zonei de studiu (%) - Nivel de conștientizare privind îmbunătățirile potențiale aduse de eficiența energetică (în rândul publicului și al personalului din sectorul public)
Schimbări climatice	Diminuare: - Cantitatea aproximativă de emisii de gaze cu efect de seră ca indicator al eficienței acțiunilor de diminuare (tone) - Intensitatea energetică a economiei locale (consum energetic total/PIB)⁹⁴ - Procentul de energie regenerabilă din totalul de energie utilizată în cadrul zonei de studiu (%) Adaptare: - Nivelul de investiție în măsurile de adaptare la schimbările climatice (milioane de Euro) - Nivelul de conștientizare în rândul publicului cu privire la schimbările climatice (%)

⁹⁴ Conform calculelor făcute de Agenția Europeană de Mediu, <http://www.eea.europa.eu/data-and-maps/indicators/total-primary-energy-intensity-1/#toc-4>.

	din totalul gospodăriilor conștiente de acest fenomen)
Managementul riscului în caz de dezastre	• Număr of exerciții cu intervenție de urgență în caz de dezastru (anual) • Număr de dezastre naturale și incidente de poluare raportat (anual) • Durata medie anuală în care echipa de primă intervenție ajunge la locul dezastrului (minute) • Durata medie anuală utilizată pentru a opri incidentele de poluare (zile) • Disponibilitatea inventarului cu deșeuri periculoase și a unui sistem de management al informațiilor (da sau nu) • Disponibilitatea planurilor de intervenție (număr)
Situații de urgență asociate riscurilor de poluare	• Număr de incidente de poluare în regiunea DD (anual) • Număr of exerciții cu intervenție de urgență în caz de poluare (anual) • Număr de incidente de poluare raportat (anual) • Durata medie anuală în care echipa de primă intervenție ajunge la locul poluării (minute) • Durata medie anuală utilizată pentru a opri incidentele de poluare (zile) • Disponibilitatea inventarului cu deșeuri periculoase și a unui sistem de management al informațiilor (da sau nu) • Disponibilitatea planurilor de prevenire a poluării (număr)

Pilonul II: Îmbunătățirea economiei

Domeniul	Indicatori
Turism	Intensitatea și caracterul sezonier al turismului • Sosiri ale turiștilor pe lună (distribuție pe an) • Permise de intrare în RBDD • Număr de bărci cu turiști la principalele puncte de ieșire și puncte nodale (rute monitorizate) • Ratele de ocupare pentru cazările autorizate / oficiale pe lună • Cheltuielile făcute de turiști pe lună • Durata șederii pe lună • % din societățile turistice deschise tot anul • Număr și % din locurile de muncă în turism (pondere din locurile de muncă permanente vs. temporare)
	Gradul de satisfacție a turistului • Gradul de satisfacție a vizitatorilor • Percepția raportului calitate/preț • % din vizitatorii care revin
	Beneficiile economice ale turismului • Număr de localnici angajați în turism (locuri de muncă directe și indirecte, raportul dintre locurile de muncă în turism și totalul locurilor de muncă) • Venituri generate de turism ca % din veniturile totale generate în economia locală • Număr de case tradiționale abandonate
	Proprietatea comunității și gradul de satisfacție • Gradul de satisfacție a locuitorilor privind dezvoltarea turismului în zonă • Gradul de implicare în deciziile privind dezvoltarea turismului în zonă • % din produsele și serviciile locale consumate prin turism (proportia produselor / serviciilor locale din totalul acestora) • Raportul dintre rezidenții și nerezidenții ce dețin teren / imobile în DD

Pescuit și acvacultură	• Numărul crescut și diversitatea locurilor de muncă din domeniul pescăresc în deltă • Creșterea populațiilor de specii de pește de pradă; scăderea populației de crap Gibel • Rezultate mai bune din acvacultură
Agricultură și dezvoltare rurală	• # din grupurile și asociațiile de producători • # din lanțurile de aprovizionare scurte • % din fermierii angajați în activități agricole cu valoare adăugată • % de produse procesate din totalul exporturilor agroalimentare ale județului • % de produse agricole de marcă din totalul produselor • % de fermieri care obțin mai mult de 10% din cifra de afaceri din alte activități profitabile • % de populație activă din LAG • % de inițiative comerciale care promovează patrimoniul cultural al zonei • % din infrastructura comunală și satească modernizată • % de teren acordat fermierilor din totalul terenului public deținut de Consiliul Județean • % de SAU exploatată de tinerii fermieri (mai tineri de 40 de ani) • % de fermieri care au intrat într-o schemă pentru micii fermieri • % de infrastructură de irigații reabilitată din totalul infrastructurii de irigații viabile • % de beneficiari de plăți ASC • % de teren neproductiv transformat în pădure • % de lucrări de protecție împotriva inundațiilor • % de fermieri care participă la instrumentele pentru gestionarea riscurilor • Accesul la servicii de popularizare și la alte rețele, atât pentru fermieri, cât și pentru populația rurală, prin intermediul unei echipe speciale de popularizare • Accesul la formare profesională și educație vocațională • Accesul la infrastructura TIC pentru atragerea oamenilor de afaceri și a generațiilor tinere

Pilonul III: Îmbunătățirea conectivității

Domeniul	Indicatori
Transport	Conectivitate • Durată de călătorie redusă între polii de dezvoltare principali (Constanța, Brăila și Galați) și Tulcea • Investiții private crescute în principalele terminale intermodale • Creșterea numărului de pasageri pe aeroportul Tulcea Accesibilitate • Acces îmbunătățit la principalele servicii pe timpul iernii • Creșterea numărului de călători în cadrul serviciilor de ambarcațiuni publice și private
Tehnologia informației și comunicațiilor	• Procent de populație care utilizează internetul în mod regulat – Procent de populație (16-74 ani) care a accesat internetul în medie cel puțin o dată pe săptămână, în ultimele trei luni • Procent de populație care utilizează serviciile guvernamentale electronice – Procent de populație (16-74 ani) care utilizează internetul pentru obținerea de servicii de pe website-urile autorităților publice, pentru descărcarea formularelor oficiale sau pentru trimiterea formularelor completate în ultimele 12 luni • Procent de școli cu acces la internet • Procent de autorități ale administrației publice cu site-uri web

Pilonul IV: Asigurarea serviciilor publice

Domeniul	Indicatori
Alimentare cu apă și canalizare / managementul integrat al apei	% de populație racordată la rețeaua centralizată de alimentare cu apă % de populație racordată la rețelele centralizate de canalizare % de ape uzate tratate conform cu standardele cerute % de mase de apă în stare ecologică bună
Gestionarea deșeurilor solide	Indicatori de rezultat - Cantitatea totală de deșeuri menajere din Zona de Studiu care urmează a fi colectată și transportată (tone/an) - Rata globală de reciclare a deșeurilor menajere din Zona de Studiu (%) - Numărul de gospodării din Zona de Studiu care participă la sortarea deșeurilor la sursă (număr de gospodării) - Cantitatea totală de materiale reciclate, sortate în centrele de sortare (tone/an) Indicatori intermediari ai rezultatelor - Procent din totalul deșeurilor menajere colectate și transportate (%) - Procent de gospodării care participă la sortarea deșeurilor (%) - Cantitatea totală de deșeuri menajere colectate separat (de exemplu hârtie și carton, mase plastice, sticlă, metale, lemn) (tone/an) - Procent de deșeuri provenite din ambalaje reciclate și recuperate (%) - Procent de gospodării cu instalații de compostare la domiciliu (%) - Număr de localnici și vizitatori care participă la activitățile educative legate de gestionarea deșeurilor solide (număr de persoane) - Procent de localnici conștienți de sortarea și reciclarea deșeurilor (%) - Procent de deșeuri provenite din construcții și demolări eliminate adecvat (%) Alți indicatori de monitorizare - Cantitatea totală de deșeuri menajere anuale generate în Zona de Studiu (tone/an) - Valoarea cheltuielilor guvernamentale totale anuale - Costul mediu per DSM colectate anual (Euro/tonă)
Educație	- Rata de cuprindere în învățământul ante-preșcolar / preșcolar / primar / gimnazial / secundar superior, din care: etnie romă / din mediul rural (%) - Rata de abandon școlar (%) - Persoane (elevi / ucenici), din care de etnie romă / din mediul rural, care beneficiază de sprijin pentru participarea la programe de educație / FP, din care: elevi / ucenici (nr.) - Angajați care beneficiază de sprijin pentru participarea la FPC (formare / validare de competențe), din care: persoane cu nivel scăzut de calificare / persoane din mediul rural / persoane cu vârsta peste 40 de ani (nr.) - Persoane (cursanți, studenți) care beneficiază de sprijin pentru tranziția de la școală la viața activă, din care: de etnie romă / din mediul rural / netradițional / SEN (nr.) - Copii / tineri / adulți care au finalizat programe de tip „a doua șansă”, urmare a sprijinului primit (nr.) - Copii / tineri / adulți care obțin o calificare la finalizarea programelor de tip „a doua șansă” (nr.) - Persoane care beneficiază de sprijin pentru formare / schimb de bune practici, din care: personalul didactic / formatori / personalul din întreprinderi cu atribuții în învățarea la locul de muncă / evaluatori de competențe profesionale (nr.) - Calificări / Curricula dezvoltată(e) / actualizată(e) (nr.) - Tineri șomeri din categoria NEET, cu vârsta între 16 și 24 de ani, care beneficiază de măsuri de reîntoarcere prin programe de tip „a doua șansă”, din care: de etnie romă / din zona rurală
Sănătate	Accesul la serviciile de asistență medicală primară (AMP) prin măsuri preventive și la serviciile de depistare și tratare din timp a bolilor cronice

	• Procent de populație cu vârsta între 40 și 74 ani consultată pentru hipertensiune cel puțin o dată în ultimul an • Procent de diagnostice de cazuri noi de hipertensiune care au fost confirmate, conform cu protocoalele adecvate • Procent de pacienți care au avut presiunea arterială optimă (maximum 140/90mmHg) • Număr de proceduri de screening pentru cancer efectuate: a) examenul colului uterin b) mamografie Controlul eficient al epidemiilor, supravegherea bolilor transmisibile, al avertizarea timpuri și răspunsul coordonat • Acoperire prin vaccinare • Procent de rapoarte de supraveghere epidemiologică depuse la timp Infrastructura de sănătate și sistemul de prestări servicii aferent, adaptat la tehnologiile moderne • Procent de centre de asistență primară construite / reconstruite • Procent de centre de asistență primară complet echipate, conform standardelor • Reducerea primirilor la nivel terțiar
Incluziune și protecție socială	• Numărul de grădinițe și alte servicii educaționale pentru copiii sub 6 ani în comunități sărace • Numărul de copii integrați în grădinițe în comunitățile sărace • Rata anuală a participării la educația copiilor preșcolari în comunitățile cu un număr ridicat de romi • Rata anuală de copii integrați în clasa pregătitoare și care au participat la educația preșcolară • Numărul anual de părinți care participă la activitățile educaționale din școlile cu un număr ridicat de romi • Numărul anual de activități educaționale care îi implică pe părinții romi • Numărul de ore petrecute de părinți în stimularea educațională timpurie a copiilor lor • Rata participării părinților la activitățile regulate ale grădiniței • Numărul de elevi cu risc de abandon școlar la începutul și la sfârșitul anului școlar în școlile cu un număr ridicat de romi • Rata anuală a abandonului școlar • Rata anuală a participării în școlile cu un număr ridicat de romi • Numărul de copii implicați în diferite tipuri de măsuri educaționale complementare (post-școală, grădinițe de vară, tutorat școlar etc.) • Numărul și tipurile de centre (școli, ONG-uri) care au implementat măsurile de educație complementară în funcție de regiuni, județe • Numărul de mediatori școlari la nivel național și în comunitățile cu o pondere ridicată de romi (peste 25 %) • Numărul de mediatori școlari angajați cu normă întreagă în sistemul școlar • Numărul de mediatori școlari instruiți prin programe specifice • Rezultatele copiilor romi la examenele naționale în școlile cu un număr ridicat de romi • Tipurile de module specifice și competențe integrate din subiectele școlare la nivel național, relevante pentru educația favorabilă incluziunii • Tipurile de manuale și alte materiale legate de programă relevante pentru educația favorabilă incluziunii • Numărul de profesori care participă la cursurile de formare privind educația favorabilă incluziunii, limba, istoria și cultura minorităților române • Numărul de absolvenți ai facultăților de filologie, limba romani angajați în sistem • Numărul de profesori formați în domeniul istoriei și tradițiilor romani • Numărul de profesori formați în domeniul educației favorabile incluziunii, al educației interculturale • Numărul de profesori incluși în schimburi în comunitățile cu un număr ridicat de romi • Numărul de subvenții școlare relevante pentru educația favorabilă incluziunii • Numărul centrelor comunitare în comunitățile cu un număr ridicat de romi • Numărul de beneficiari ai centrelor comunității române • Numărul de fete române care continuă educația la nivel terțiar • Numărul de femei tinere române care intră pe piața formală a muncii

	• Numărul de drepturi de proprietate regularizate (pentru romi) • Numărul de drepturi de proprietate înregistrate (de către romi) • Numărul de așezări (rome) regularizate • Rata de ocupare în rândul populației rome

Pilonul V: Promovarea eficienței, accesibilității și sustenabilității

Domeniul	Indicatori
Capacitatea administrativă și managementul de program	• Tendința nivelului de satisfacție a clienților (prin chestionare) • Compararea cu alte zone similare din România • Înregistrarea și urmărirea periodică a surselor de date utilizate pentru informarea principalilor factori de decizie • Nivelul amplitudinii participării părților interesate la luarea deciziilor (ex. număr de părți interesate și frecvența participării)